

# سامي ۽ جا سلوڪ

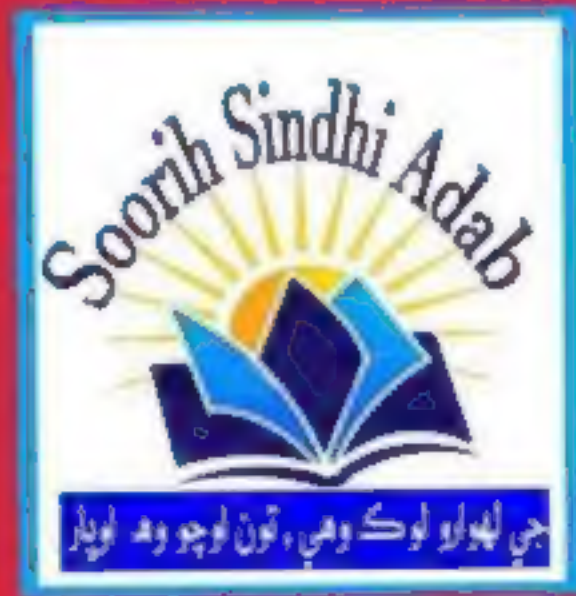
(نثر پاڻا مفضل لغت سميت)

پروفيسر بي. ايڇ. ناگراڻي





## سوره سنڌي ادب



صاحب خان سوره ميرائي

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488



# سامي ۽ جاسلوڪ

[ٽئي ڀاڱا - سامي لغت سميت]

ترتيب ڏيندڙ

پروفيسر بي. ايڇ. باگراڻي

ترتيب لغت

گل محمد تنيو

روشنی پبليڪيشن

ڪنڊيارو

2000ع

ڪتاب جو نالو: ساميءَ جا سلوڪ  
ترتيب: پروفيسر بي. ايڇ. ناگراڻي

چاپو ٻيو © روشني 2000 ع  
ڪمپوزنگ: حبيب قادر قريشي  
روشنی ڪمپوزرس، حيدرآباد.

ڇپيندڙ: فائين ڪميونيڪيشن، حيدرآباد  
ڇپرائيندڙ: روشني پبليڪيشن ڪنڊيارو  
قيمت: 180.00 رپيا

## SAMI'A JA SULOK'A

[(Poetical works by Sami (1743-1850 A.D)]

Translated by: Prof. B.H. Nagrani

Composed by: Habib Qadir Qureshi.

Roshni Composer, Hyderabad

Printed by: Fine Communication Hyderabad.

Published by: Roshni Publication Kandiaro

3rd Edition © Roshni 2000

اسٽاڪسٽ

شاهه لطيف ڪتاب گهر - حيدرآباد  
ڪانپاواڙ اسٽور - اردو بازار، ڪراچي  
رابيل ڪتاب گهر - لاڙڪاڻو  
عزيز ڪتاب گهر - بئراج روڊ، سکر  
ڪتاب مرڪز - فيريئر روڊ، سکر  
يونائيٽيڊ بڪ ليٽر - مهران مرڪز، سکر  
نيشنل بڪ اسٽال - پنج گلو جوڪ، خيرپور ميرس  
استاد ڪتاب گهر - سوڪ سينٽر، خيرپور ميرس



## فهرست

7

به اکر

ساميء جي سلوڪن جو تاتيچ رشي ڏيارام گندومل 11

### ياڳو پهريون

3

مايا (الف)

13

مايا (ب)

31

اوديا (الف)

46

اوديا (ب)

53

مورڪ (الف)

71

مورڪ (ب)

84

اڳياني (الف)

98

اڳياني (ب)

138

ويساسي (الف)

148

ويساسي (ب)

156

پاونا (الف)

157

پاونا (ب)

### ياڳو ٻيو

163

سلوڪ ساڌ مهما (الف)

172

سلوڪ ساڌ مهما (ب)

180

سلوڪ ست سنگ مهما (الف)

217

سلوڪ ست سنگ مهما (ب)

221	سلوک ساذ ست سنگ مہما (الف)
233	سلوک ساذ ست سنگ مہما (ب)
243	سلوک گُرْمُکُ (الف)
297	سلوک گُرْمُکُ (ب)
313	سلوک ایشور مہما (الف)
323	سلوک ایشور مہما (ب)
332	سلوک اپدیش مہما (الف)
351	سلوک اپدیش مہما (ب)
359	اپدیش پاگو 2 (الف)
375	اپدیش پاگو 2 (ب)

### پاگو تیون

385	پگتی (الف)
393	پگتی (ب)
407	سک (الف)
424	سک (ب)
431	پریر (الف)
453	پریر (ب)
465	نیہی (الف)
481	نیہی (ب)
491	محبت (الف)
519	محبت (ب)
528	عشق (الف)
545	عشق (ب)
551	عاشق (الف)
582	عاشق (ب)



591	سہاگن (الف)
600	سہاگن (ب)
603	چہہ، اٹارہن، چار (الف)
608	چہہ، اٹارہن، چار (ب)
614	لکشن (الف)
636	لکشن (ب)
647	فقیر (الف)
650	فقیر (ب)
652	دردوند (الف)
656	دردوند (ب)
662	دردوند (پویان) (الف)
668	دردوند (پویان) (ب)
670	اڈوت (الف)
677	اڈوت (ب)
679	سادوجن (الف)
683	سادوجن (ب)
688	سنت

## ٻه اکر

اُپنڀند جو واکيه آهي ته هزار سال هڪ تنگ تي بيهي، جيڪڏهن ڪو تپسوي ويهي تهسڀيا ڪري، ته به اها اُن ڌيانءِ جي ڌيان يوگ برابر هرگز نه ٿيندي، جو ڌيانيءَ، اُن عرصي جو فقط سورھون حصو ڌيان ۾ صرف ڪري ٿو. ڀل ته پنڊت هزار سال ويٺو شاستر آڀياس ڪري، پر اهو آڀياس، ڌيان بنان، کيس گيان ۽ گيان واريءَ وسوءَ جي پوڄهه نه ڏيندو.

اهو ڌيان ڪهڙو هئڻ گهرجي، ڪيئن ڪجي، من جو ميل ڪيئن اُٿري، ڪهڙي چشمي ۾ سنان ڪرڻ سان جيو پوٽر ٿئي ٿو، ڪهڙي چٽڪي جي چٽڪي سان بجر ڪپاٽ ڪلڻ ٿا ۽ ناسي ابناسي بڻجي پوي، اهڙي اميرت سر ڳولڻ ۽ لوڪن کي بتائڻ لاءِ تن ڌرمشت جيون، ڪجهه سال اڳي، شڪارپور جي شهر ۾ ٻه ڪيو ۽ فيصلو ڪيو ته ساميءَ جا سلوڪ مڪمل روپ ۾ ٺهي، اهو ڪم ڏيندا. اُهي صاحب هئا، ڀائي پرماتند صاحب يوگ پندار وارو، سيٺ ماڌو داس مينڊو ۽ سرگواسي پروفيسر شيوارام ڦيرواڻي، جنهن جي علميت ۽ وسيع دماغي ڄاڻ جهڙا صاحب سنڌ ۾ ڪي ٿورا ٿيا آهن.

هر هفتي هو پرماتند يوگ پندار ۾ ملندا هئا ۽ سامي صاحب جي سلوڪن جو گرمڪيءَ ۾ ڇاپو، جو لاهور ۾ ڇپيو هو ۽ جنهن ۾ 25 سؤ سلوڪ هئا، اهو ڪشي، چٽڪيون ڪٽي، مضمونن آهر هڻندا هئا، تان جو ملڪ جي ورهاڱي اچي منهن ڪڍيو، ٽڪڙي لڏپلاڻ ٿي، پروفيسر ڦيرواڻي پڻ هندستان ويو، ۽ سندن گرمڪي چانٽيل چٽڪيون سندس گهر ۾ ئي رهجي ويئون. سڀ بيٺل ۽ برڪ ڪم ڪندڙ سنڌ ڇڏي ويا هئا، مان ان وقت شڪارپور ۾ هوس. پروفيسر ڦيرواڻيءَ اُن ڪري مون کي لکيو ته ڪنهن به دستور اسان جا چانٽيل سلوڪ هٿ ڪرا، مون اُهي هڪ ڊي ۾ بند ٿيل ڏنا، جو ڪشي پاڻ وٽ رکيم. عيسوي سال اوڻيهه سؤ پنجاھ جي شروع ۾، جڏهن پاڪستان سرڪار، ٽيون دفعو مون کي جلاوطن ڪري، سنڌ جي وٽن ڇڏڻ لاءِ مجبور ڪيو، تڏهن هندستان ۾ اهو دٻو ڪشي آيس. پروفيسر ڦيرواڻي اُن وقت ڌاري، هن فاني دنيا مان لاڏاڻو ڪري ويو ۽ سيٺ ماڌو داس مينڊو بئنگلور ۽ ڀائي پرماتند هرڊوار



مر هئا. ڇت چاهيو ته اهو سامي، جي سالوڪن وارو اميرت سر نئين  
ڍنگ ۾ لوڪن اڳيان رکجي. جي اها امانت مون وٽ نه هجي ها، ته هوند،  
مون کي اهڙو ويچار ئي نه اچي ها. ڪن سڃڻ، جهڙوڪ شري ڌرمڌاس  
بجلائي، ۽ سيٺ پرسرام پارومل سان جڏهن صلاح ڪيم، تڏهن انهن  
کي پڻ اها ڳالهه وڻي ۽ هر طرح مون کي هٿيائون.

ڏي کولڻ سان مون کي معلوم ٿيو ته چانٽيل سلوڪ، جي  
ڪتابن جي صورت ۾ هئا، انهن مان هڪڙو ڪتاب هڻي ڪونه. خود  
سلوڪ به فقط چانٽيل هئا ۽ سندن اُچارن وغيره تي اڃا ڌيان نه ڏنو ويو  
هو ۽ نه وري معنيٰ وغيره جو ڪم ڪو هٿ ۾ کڻيل هو. گرمڪي چاڀي  
جي اڪيچار چُڪن ۽ سلوڪن جي جدا جدا چاڀن ۾ مختلف پڙهڻن مون  
کي مجبور ڪيو ته نئين سر اهو ڪم هٿ ۾ کڻان. جيتوڻيڪ مان مٿين  
ذڪر ڪيل صاحبن جي مضمونن جي چونڊ سان شامل راءِ هوس، پر  
سندن چانٽ ۽ جنهن نموني ۾ اهي سلوڪ ڏنا ويا هئا، تنهن سان نه،  
هر هڪ سلوڪ ان ڪري نئين سر ڪڍي، جدا جدا چاڀن ۾ اهو پيئي، اُن  
جي پڙهڻي پنهنجي چوڻي، ٻڌي، آهر درست ڪئي اٿم ۽ ڪوشش ڪئي  
اٿم ته صحيح چاڀو عام جي اڳيان رکان.

مون کي هن ڪم ۾ ٻن قسمن جي مدد ملي آهي. هڪڙي  
ڪتابن جي، ٻي پنسن جي. سامي صاحب جي سلوڪن جا سنڌي ۽  
گرمڪي، ۾ جدا جدا چاڀا مون کي شڪارپور جي مشهور ڪتابي،  
سرگواسي پوڪرداس ٿانورداس جي سپاٽر پتر شري پوچراج صاحب،  
ميسر ڪري ڏنا آهن، جنهن لاءِ مان هن صاحب جو ته دل شڪر گذار  
آهيان. آءٌ ٿورائتو آهيان پروفيسر ڊاڪٽر واگهه، فلاسافي پروفيسر،  
ڪشچند چيلارام ڪاليج جو، جنهن سان وقت بوقت ويدانت نسبت پئي  
خيالن جي ڏي وٺ ڪئي اٿم. هن صاحب چڱي ڪارائتي ويدانت نسبت  
جان ڏانهن پئي منهنجو ڌيان چڪايو آهي ۽ مون کي اها ميسر ڪري  
ڏني آهي.

سيٺ پرماتند سڳني مل پنهنجي عملي شدت پاونائن سان پڻ  
منهنجي هٿ افزائي ڪري، پاڻ کي ڏنيوڊ جو پاڳي بڻايو آهي.  
ڪتاب جي چپائيءَ جو سمورو خرچ سرگواسي سيٺ نارائنداس  
ٺلي جي سپاٽر پترن - سيٺ گرداريداس، سيٺ جمناداس، سيٺ  
دوارڪاداس، سيٺ رامچند، ڊاڪٽر پگوانداس، سيٺ لڪشميچند، سيٺ

پرسرام، پاڻ تي هموار ڪيو آهي، ۽ پنهنجي دريما پٺا جي مٺ هيءُ  
 ڪتاب ڇپائي، سنڌي ڄاڻيءَ جي شيوا ڪئي آهي. سرگواسي سميت  
 صاحب جو پنهنجي جيت بر سادگي سنگت ڏي گهڻو لاڙو هو ۽ اهو راءِ  
 رس سڏيو وٺندا هئا. سندس پٽن پڻ ان ڪري ساميءَ جي سلوڪن  
 ڇپائڻ بر خاص دلچسپي ورتي آهي. منهنجي من جي اها پاڻا هئي ته  
 سندن پٽن ۽ منهنجي محنت ڪا دائما صورت وٺي، ان ڪري هڪ  
 ٿرست ڪڙو ڪيو پيو وڃي، جنهن نسبت قاعدي جا قدم ڪڍي رهيا  
 آهن. ٿرست جو مکيه مقصد ۽ مراد ٿيندي ته سنڌ جي سنڌ ۽ سادن  
 جي پاڻي ڇپائي لوڪن اڳيان رکجي. ساميءَ جي سلوڪن جا اڃا تي  
 پيا به ڀاڱا نڪرڻا آهن. انهن کان سواءِ نانڪ يوسف، روجل فقير، دلپت  
 ۽ ٻين جو ڪلام پڻ ڇپائڻو آهي.

ڌڻيءَ در وڻتي اٿم ته ”ساجها سائين پل ۽ ٻڌي ڏي ته جنهن  
 پاڻا سان هيءُ ڪم شروع ڪيو ويو آهي، اهو انهيءَ ئي پاڻ سان هلندو  
 هلي ۽ ان دواران هند ۽ سنڌ جي سنڌين جي شيوا ٿئي.“ مون کي اميد  
 آهي ته سنڌي ڄاڻي ان جي پٺڀرائي ڪري، هيءُ ڪاريه آڻيندي لاءِ پڻ  
 سويارو ڪندي.

بي. ايڇ. ناگراڻي

بمبئي  
 15 جون 1955ع



## ساميءَ جي سلوڪن جو تاتپرچ

هن جهان ۾ اسان جا پنج دشمن آهن، جن جهڙا بلوان دشمن پيا  
 ڪي ڪيهن. سندن نالا مشهور آهن، پر سندن نشان ڪن ٿورن ڪي  
 معلوم آهن ڪو آدمي ڪوبه، جو انهن کي ظاهر ڏٺو لعنت نٿو  
 ڪري، پر ڪو ورلي آهي، جو انهن مان هڪڙي به نٿي ڪي اندر ۾ نٿو  
 سايدي. انهن دشمنن سان اڪثر جيترو اسان جو پيار آهي تيترو پنهنجن  
 ٻارن سان ڪوبه، پر تڏهن به جيڪڏهن اسان کان ڪو پڇي ته ”اهي  
 توهان جا دشمن آهن يا نه؟“ ته جيڪر ڪڏهن ڪين چئون، ”نه“ انهن  
 دشمنن بابت ڄاڻ نه اٿئون، پر تڏهن به اڃاڻ آهيون. انهن کي نڪي  
 سپاه آهي نڪي توبخانو، پر تڏهن به حاڪمن کان هو وڌيڪ محڪم  
 آهن ۽ حاڪم خود سندن محڪوم آهن. اهي آهن دشمن، جن کي مان  
 ڪرڻ لاءِ شرعيون ۽ سمرتيون، قرآن ۽ انجيل، سڀ پارل ٿيا. وياس ۽  
 والميڪي، ٻڌ ۽ زردشت، موسيٰ ۽ عيسيٰ، ڪامبوشس ۽ حضرت  
 محمد، پيغمبر ۽ گوسر انهن دشمنن کي دفع ڪرڻ لاءِ جاگيا. پر دشمن  
 اڄ ڏينهن تائين اسان تي غالب آهن اهي به رڳو اسان جن هردن (دلين)  
 ۾ پاڻاري پائي ويا آهن، پر اسان جي سچڙ ۽ اسان جي ديوائن جون  
 شڪليون وٺي، سڀ شوا ۽ پوڄا پاڻ ڏي چڪيو وس انهن پريتن کي  
 ڪڍڻ لاءِ ڪيترائي منتر پيا آهن، پر انهن دشمنن سان اسان جي اهڙي  
 پريت لڳي رهي آهي، جو منتر سڌڻ جو ڪوبه پڪو پهه اسان کان  
 بلڪل نٿو اچي. مانک ديهه جو مطلب هاتي آهي انهن دشمنن جي  
 علامي ۽ نه جيئن سامي چوي ٿو ”ڪال ڪاتي اڪال ٿيڻ“، ڪال نه  
 سدرستيءَ ۾ اسان جي خواب و خيال ۾ ڪوبه ۽ فقط حڏهين ڪ وڏي  
 آفت يا پيڙا اسان تي پوي ٿي، تڏهن دشمنن جي دشمنيءَ جي ڪ اسان  
 کي ڪل پوي ٿي اهڙي وقت ڪم جو نٿو لهيو وڃي، اهڙي وقت  
 ڪروڌ جي قهري وڪ گهٽيو پوي، اهڙي وقت لوڀ ماڪيءَ جهڙو منو  
 ڏسڻ ۾ نٿو اچي، اهڙي وقت سسار جي موھ جي اور ٽٽي پروڙجي  
 ٿي، ۽ اهڙي وقت اهڪار جي اوڀه جا پردا ڪريو پون. اهڙي وقت اهي  
 پنج پوت اسان جا سڄا ويري بڪري برادر ٿين ٿا ۽ اهڙي وقت يڳوان جو  
 مالو اسان جي ريان تي اچي ٿو ۽ سگروءَ جي محتاجي ٿئي ٿي اهڙو

روگ ئي ڀلو جنهن ۾ اسان جو سڄو حبيب قريب ٿئي، اها تندرستي گهروري، جنهن ۾ هو دور رهي. اهڙو روگ درحقيقت مرض آهي، انهي مرض جي دوا ساميءَ جي چوڻ موجب ساڌ سڱت آهي ۽ ساڌ سڱت جي معنيٰ اها ناهي، ته انهن جي سڱت، جي پاڻ کي ساڌ سڱائين يا پيڇ پڇسا پڻ، پر انهن جي هن کي ست گرم، سيل، ستوڪ، برويريا، شيوا، ديا ۽ ڌرم آهي. ساڌو آهي آهن، جي پاڻي ۾ ڀا رهڻ، جي جڳت کي جوڻ سمجهڻ، ڪايا ۽ مايا جي موهر ۾ غلطان نه رهڻ، ۽ جي ڪلهت کي ڪٿي سڱسار ڪري ڇڏين. ساڌو آهي آهن هن جي هن ۾ رمتا رام سڱائين وسي ئي وسي، هن کي نوش ۽ بيش، شيب ۽ فرار، ربح ۽ راحت سڀ سمان آهن، ۽ جي سروب تان ائين قربان آهن جيئن چڪور چند تان ۽ پتنگ روشائيءَ تان. تاتهرج هي آهي ته ساڌو آهي هن جو ڌن آتم ڌن ۽ جن جو گيان آتم گيان آهي. ڪوبه اسڪر نه ڪڍو نه اهوئي ڌن آتم آهي، اهوئي گيان آتم آهي.

پر دشمن کي ناس ڪرڻ هڪڙي ڳالهه آهي، دوست هٿ ڪرڻ پڻ. ساڌ سڱت ڪرڻ هڪڙي ڳالهه آهي، ساڌو ٿيڻ پڻ ڳالهه. ساڌ سڱت ڪري هن جا پوت ڪڍي سگهجن ٿا، پر ساڌو ٿيڻ کان سواءِ سائين نٿو ملي، ڪي ائين پيا سمجهن ته ساڌو آهي آهن هن جهان کي ڇڏي فقيريءَ جي جهولي پاتي آهي. پر جهان جي ڪڏن ڪو به، چڪڻ ۽ ترڪڻ جي جنهن کي ارمانش نه هوندي، تنهن کي سڄي لٺو ڪڏهين نه لڳندي. هو لهرن جو لحاظ ڪندو سو تڙن مور نه سڪندو. جو دنيا جي هوسن سان نه لڙندو، تنهن کي سورمو ڪير چونندو؟ جو ڏکڻ ڏاکڻ کان گيڊي ٿي پڄندو، تنهن کي آسماني واهر جي ڪهڙي حير پوندي. سڀ ڪنهن جي آتما تي ڳرو قرض آهي ۽ اهو قرض لاهڻ مٿس فرض آهي. وجهن پيا وجهه، اشارن پيا اشارا اسان کي ملن ٿا، پر قرض ۽ فرض جي اسان کي ڪا يادگيري نٿي اچي. شاهوڪار نٿو سمجهي ته قرضي آهيان. عالم نٿو سمجهي ته قرضي آهيان، نٿي بيقرض بيقرض بيقرض آهن. نٿا سمجهن ته مٿس مسڪين ۽ نادان ڪن وڌيڪ قرض آهي ۽ وڌيڪ حوايداري. نٿا سمجهن ته موڪر آهن، نه حاوڊ، نه ڌن وٽن ڌراوت طور آهي چڱن ڪمن ڪرڻ لاءِ ۽ نه پنهنجي تن پروريءَ ۽ پنهنجي سرخرونيءَ لاءِ ساميءَ جي سلوڪن جو گهڻو دور آهي مٿس مارڻ تي، پر مٿس ڪيئن مرندي، جي اسين پاڻ کي وڏا پڌارت ڪري سمجهنداسين ۽



جيڪي کي اسان کي آهي - حواس ۽ عصوا، مال ۽ ملڪيت، عقل ۽ علم، هنر ۽ هوش - سو پنهنجو ڪري سمجهنداسين ۽ نه اسان جي حاوید جو. هر دم جڏهن اسين اهڙي ويساھ گھاتي ڪنداسين، ته پوءِ اسان جي پڇاڙي ڪهڙي ٿيندي؟ هيٺ ته چڱي جوڻ اٿئون، پر جي انهيءَ جوڻ ۾ ڏٺي پنهنجو وساري ڇڏينداسون ۽ ڪافر نعمت ٿينداسون ته احر اسان جو ڪهڙو حال ٿيندو؟ ماڻهن اساني حسن تي اڪن چڪن ٿي، سوين گھمرا ساھ ڇڏيو آهي، پر جنهن ڏٺيءَ اهڙو اساني حسن ٺاهيو تنهن جي حسن جو اسان کي ڪو خيال نٿو اچي. جيڪڏهن پنهنجي سائينءَ جي سونهن جو ٿوروئي ڪري تصور ڪريون، ته هن جي خدمت کان جيڪر اسين ڪڏهن اُها نه ٿيون ۽ پيائيءَ جا ٻڌن جيڪر هڪدم ڇڄي پون. مون، آءُ ۽ منهنجو جيڪر اسان جي مُکون ڪڏهن نه نڪرن. شاھ عبداللطيف چيو آهي ”سوري جيئن سيج مرڻ تن مشاهدو.“ ساميءَ به اهڙا سلوڪ چيا آهن. انهن جو مطلب به آهي ته ڪڙي ۽ قاتل تي ڪرڪڻ نه گهرجي ۽ پنهنجي ايمان، پرم، ڀولائن ۽ ڦرنن کي ڦاسي ڏيڻ گهرجي. خوديءَ کان پاڪ رهڻ گهرجي ۽ پنهنجو من، تن ۽ ڏن تريءَ تي رکي، سائينءَ جي شيوا ۾ تياگ ڪهي. هيءُ آهي سچي وديا، جنهن جي سامي هينري ساک هڪري ٿو. اهڙيءَ وديا ڏي شال اسان سڀي جو چت مائل ٿئي. انهيءَ وديا موجب سوري سچ آهي، زهر شربت آهي مرض صحت آهي، ڏک سک آهي، غربي شاهوڪاري آهي. موت حياتي آهي. انهيءَ وديا موجب ڪا به شيءِ حڪمت جي نُڪتي نٿا نه آهي، ۽ ڪوبه حادثو، ڪوبه اتفاق فاعدي جي قيد کان خارج نه آهي. انهيءَ وديا موجب ٻين جو خير پنهنجو خير آهي، ٻين جي شيوا پنهنجي شيوا آهي، ۽ ڀڳوان جي ماڻهپ بادشاھ جي سلطانيءَ کان وڌيڪ آهي. اهي آهن سبق، جي ويدانت سيکاري ٿي. اهي ساڳيا سبق هن سلوڪن منجهان پڙهي سگهجن ٿا

شال اسين سڀ اهي سبق هدايون، شال اسان جون رڳون رباب  
 وانگي انهن سان وڃن ۽ اسان جا روح انهن سان وڃن

رشي ڏيارام گدومل

پاڻگو پهريون



## مايا (الف)

(۱)

اَن هُوندي بازي، تنهنجي ڪري سڌ ٿي،  
ڪلهت جي ڪلنگ سان، سامي تو سا جي،  
ڪڏين پانهن جي پائي، تو منٿا موتا جي،  
رڙهي ٿين راضي، پٽ ڏيئي تون پاڻ کي.

(۲)

ڏرين ڪوه پيار، سامي مايا موه سان؟  
اٿي سڀا اوديا سندو، اَن هوندو اسرار،  
جئن نانگ نورِيءَ ۾، سڀني ۾ سنسار،  
ڪر نه جيءَ خوار، مرگ ترشنا جي جل ۾.

(۳)

مايا ڀلائي، وڌو جيءَ ڀرم ۾،  
اَن هوندي درياه ۾، غوطا نٿا کائي،  
سامي ڏسي ڪينڪي، منهن مڙهيءَ پائي،  
ست گر جا ڳائي، ته جاڳي جڙي پاڻ سان.

(۴)

مايا پُلائي، وڌو جيءَ پَرَمَ ۾،  
پاڻ پانهنجو پاڻ ۾، ويٺو ويڄائي،  
سڀني ۾ سامي چئي، ڪوٽَ جَنَمَ پائي،  
اُڍيا پَتَ لاهي، جاڳي ڏسي ڪينڪي.

(۵)

مايا پُلائي، وڌو جيءَ پَرَمَ ۾،  
پاڻ پانهنجو پاڻ ۾، ويٺو ويڄائي،  
اَنَ هوندي ڌرياڻيءَ ۾، غوطا نِتَ کائي،  
منهن مڙهيءَ پائي، سامي ڏسي ڪينڪي.

(۶)

مايا پُلائي، وڌا جيءَ پَرَمَ ۾،  
سامي ڏسي ڪونڪو، منهن مڙهيءَ پائي،  
جَنهن کي اُڍيا نندَ مون، ستَ گُرُ جاڳائي،  
سو ويهي ويڄائي، نگارو نرپاڻَ جو.

(۷)

مايا پُلائي، وڌا جيءَ جَهانَ جا،  
نانا رُوپَ رَچي ڪري، ويٺا لَتَ لاهي،  
پاڻو واٽو مَتَ کي، سڀڪو وڌائي،  
منهن مڙهيءَ پائي، سامي ڏسي ڪونڪو.

(۸)

مايا پُلايو، سامي جوڙي جيءَ ڪي،  
نانگُ ڏسي نوڙيءَ ۾، ڏورون ڏهڪايو،  
گُڻيئي ليکي ڏکَ جي، سَنسي منجه آيو،  
سَنگر سمجهايو، تڏي سَمجھي سُر جهيو پاڻ ۾.

(۹)

مايا پُلايو، سامي جيءَ سَروپَ کون،  
ديهي مَني پاڻَ ڪي، سَنسي منجه آيو،  
جڻن ناريءَ نَنڊَ ۾، بالڪُ ويڃايو،  
جاڳي جاڳايو، تڏي ڪڻو ڪَلهتَ نہ رهيو.

(۱۰)

مايا مَهان پَربَل، جيتي ويڃي نہ جيءَ کون،  
وڏو جنهن جَهانَ ۾، اُنَ هوندو خوفُ خَلَلُ،  
اُتندي وِهندي نَنڊَ ۾، سامي چڏي نہ چَلُ،  
ڪوگر مڪَ رهي اچَلُ، جنهن جاڳي ڏلو پاڻَ ڪي.

(۱۱)

مَهان چَلُ پَربَل، مايا مَحَبُونِ جي،  
وڏو جنهن جَهانَ ۾، نانا پاءُ خَلَلُ،  
سامي چڙهيو سَپَ ڪي، اُنَ هوندو عَمَلُ،  
پانهنجو پاڻَ پَنَلُ، ڏيئي ويٺا پاڻَ ڪي.



(۱۲)

آهي چلُ پَريَڻلُ، مايا مَحَبُوبِڻِ رَجي،  
جنهن اُن هوندو جوڙي وڌو، نانا پاءُ خَللُ،  
سامي چڙهيو سَپاَ کي، اودِيا جو عَمَلُ،  
ڪو وِڙلو جَنُ اچلُ، جو رهي گُرَگِياتِ سان.

(۱۳)

مَهان پَريَڻلُ مايا، تَري سَگهي ڪونَ ڪو،  
جَنهن سِڌَ، ساڌَڪَ، جوڳي، جَتي، پوڻ پَلايا،  
مَني ويٺا پاڻَ کي، ڪَلَهَتَ جي ڪايا،  
سَڱرُ چڏايا، سي سامي چُٽا دُڪَ ڪون.

(۱۴)

مَهان پَريَڻلُ ڄاڻُ، مايا مَحَبُوبِڻِ رَجي،  
سامي سِڪَنهين جو، جنهن پَلايو پاڻُ،  
ساڳي رهي سانُ، سو نَظَرِ اچي ڪِينَ ڪي.

(۱۵)

چَلُ پَريَڻلُ آهي، مايا مَحَبُوبِڻِ رَجي،  
ڏِئا ٻڌا ڪِينَڪي، سي وَهڻَ وَهائي،  
وِجهي ڄارُ پَرمَ جو، پَلا پَلائي،  
پانهنجا ڪيون ڪاڻي، ڪَنهن جي چَلي ڪانَ ڪا.

(۱۶)

سڀوئي سنسار، مايا ڪيو وس پانهنجي،  
خالي ڇڏيائين ڪونه ڪو، جوان ٻرڻ ۽ ٻار،  
وجهي چار ڀرم جو، ڪيائين خلق خوار،  
ڪو سامي پرڪ سڄار، جاڳي چئي جن کون.

(۱۷)

سڀ سنسار چلي، مايا ڪيو وس پانهنجي،  
سامي سڀيرين جي، ويهي راءِ ملي،  
ٻلي ٻل هاري رهيا، ڪنهن جي ڪانه چلي،  
جنهن کي سچ ٻلي، تنهن کي ڏورون ڏنڊوت ڪري.

(۱۸)

سارو جڳ ٻڌو، ٿيو مايا جي موه ۾،  
وجهي وينا پاڻ کي، بنان سمجه سڏو،  
ڪو عاشق چڙهيو آڇ تي، ڄاڻي ڏور ڏنڊو،  
واري ڳپت ڪندو، سامي مليو سڙو پ سان.

(۱۹)

سارو جڳ جهري، ٿو مايا ڪارڻ من ۾،  
جنهن کي ڏاڻ ڏينهن ۾، ڦڪل سان ڦري،  
ڪو ٺهي نارائڻ کون، ڏرسن دان گهري،  
پرچي پريم پري، سامي ويٺو سم ٿي.

(۲۰)

ساري وسُ لُئي، مايا موه ممت سان،  
ڪنهن کي ڇڏي ڪينڪي، بنا ڍنگ ڏئي،  
ڪونهي ويس نڪري ڪيري ڪلپ ڪئي،  
سامي پيو چئي، جنم مرڻ جي دڪ کون.

(۲۱)

ڪئي خلق آندي مايا موه ممت سان،  
مرگ ترشنا جي جل ۾ ويهي سڀ وهندي،  
ورلي ڪنهن گرمڪ لڏي ڪرپا سان ڪندي،  
پانپن جنهن ٻندي، پنج ئي ڪيا وس پانهنجي.

(۲۲)

ساري خلق خوار، رهي مايا موه ۾،  
اُندي وهندي ننڊ ۾، ڪري ڪين قرار،  
ورلو ڪو گرمڪ بچيو، سامي چئي سچار،  
ڏلو جنهن ڏيدار، پانهنجي اکين پانهنجو.

(۲۳)

مايا سڀ موهي، جيءَ ڪيا وس پانهنجي،  
وڌائين ول چل سان، اُنڌا ٻندي توڻي،  
پئي ڏيئي پاڻ کي، ڪن هوڻي هوڻي،  
آتم ڏن ڪوهي، مورڪ وينا مت ري.



(۲۴)

مايا سڀ موهي، جيءَ ڪيا وَسِ پانهنجي،  
سامي سَنَتَ آچاه ڪي، سگهي ڪونہ جوهي،  
وڌا جنهن ڪوهي، پَنجَئي پَر پڪيءَ جا.

(۲۵)

مايا ڪيا موڳا، سامي جيءَ جُهانَ جا،  
هَنَ واتُ ويچارَ ري، اٿنَ جان اوڳا،  
جَنين نہ جوڳا، تَرَڪَ چَلائِ تَن تي.

(۲۶)

مايا موهي جڳ، وڌو سڀ وَهَنَ ۾،  
ڪورَن ۾ ڪو ڪُڙو، بچو ٻُرڪُ اَلڳ،  
جنهن اَلتي پَدَ آواجَ جو، لِنو سان لَتو دڳ،  
سامي تيو سَرِ بڱ، چاهَ مَنائي چَتَ جي.

(۲۷)

وڌا سڀ ڪيري، مايا جيءَ مَحَلَ مون،  
چَنڊِ يائين چَلَ وَلَ سان، حِرِصَ مَنجھ هيري،  
ويٺا مُنهن ڦيري، سامي چَئي سَروپَ ڪون.

(۲۸)

وڌا جيءَ ٿئي، مايا سڀ مَرَمَ ري،  
بڌائين پيائيءَ جي، نورِيءَ سان گهٽي،  
سَنَسِي جي سوٽن سان، راتيون ڏينهن ڪٽي،  
ڪو وِڙلو جن چٽي، جنهن کي سامي ملي سَنگرو.

(۲۹)

وڌا سڀ ونگي، مايا جيءَ ممت سان،  
ڏاڍي ڏاڻ ڏندري، ڪنهن کون ڪين سَنگي،  
ڪو نيهي ويس نڪري، اٽڪل سان اڳي،  
ٿيئي لوڪ لَنگهي، سامي ويٺو سَمَ ٿي.

(۳۰)

ٽپاڳي، ويراڳي، مايا سڀ مَسِتانُ ڪيا،  
سامي ڪو وِڙلو بچيو، گُرمڪُ وڌ ڀاڳي،  
ڏٺو جنهن جاڳي، پنهجي اکين ڀان کي.

(۳۱)

مايا مڌ ماتو، سامي سڀ سَنسارُ ٿي،  
ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو، آتم رنگِ راتو،  
ملي ساڌ سَنگت سان، جنهن صاحبُ سِجَواتو،  
واري کٽ کاتو، ڪڍيائين ڪَلِپَتَ جو.

(۳۲)

مايا کسي مت، سامي ورتي سڀا جي،  
سڀني جي سنسار کي، مورڪ ڄاڻن ست،  
ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو، عاشق ٿيو اڀرت،  
جاڳي جڙيو نت، جتي تون مان ناهن هڪا.

(۳۳)

مايا پلایا، پون جيءَ ڀرم ۾،  
مڻي ويٺا پاڻ کي، ڪلپت جي ڪاڻا،  
اٿي پانهنجي گهر ۾، ڪي عاشق آيا،  
جيڪي جاڳايا، سامي پوري ستڙوءَ.

(۳۴)

مايا ڪري غلام، سامي وڌو سڀا کي،  
ڪو نهي ويس نڪري، نروڪل ٻهڪام،  
لڌو جنهن گرگيات سان، انيس آدي ڌام،  
جنهن ۾ رميتا رام، سورج جان ساڳي رهي.

(۳۵)

ڪل سان مت کسي، مايا ورتي جيءَ جي،  
دوڙي پنهنجو پاڻهي، ڦاهيءَ منجه ٿسي،  
تنهن کي ڏسي ڪينڪي، جو حاضر هر وسي،  
جي سنگر راه ڏسي، ته سڳي ٿئي سامي چئي.



(۲۶)

مايا جڳت لڳي، سامي سارو وس ڪيو،  
جن تي سايو سنت جو، تن کي ڪين لڳي،  
هو لنگهي ور سڙاپ کون، پهتا پار اڳي،  
جتي جوت جڳي، اٺ ئي پهر اٺيئي.

## مايا (ب)

(۱)

پري کون پري، مايا محبوبن جي،  
ڪنهن پاتو ڪينڪي آنتا اٿان ڪري،  
ڪيس ڳم ڳات سان، ڪنهن ڳانوان گهري،  
سامي ڏسي نري، پانهنجي اکين پان ڪي.

(۲)

چل پريل آهي، مايا محبوبن جي،  
سامي ڇڏيو جنهن سڀ ڪي، ڦاهيءَ منجه ڦاهي،  
ڪو عاشق چڙهيو آڇ تي، دنيا ڳنواڻي،  
نڪي ڪي ناهي، نڪي يحيي پيد پرهم سان.

(۳)

پاري پو ساگر، لهرون ماري لوپ جون،  
لوڙي پوڙي لوڪن ڪي، وجهي ڪن ڪهر،  
ڪو پريمي لنگهي پار پيو، ڇڏي موه مڪر،  
پورن پرميسر، سامي ڏسي سیتل ٿيو.

(۴)

ڪٿي اُن هوندي حرڪت، مايا خواب خيال جي،  
جنهن ۾ مٺا ڪيترا، مورڪ ڪري ممت،  
جنهن ۾ مٺي مٺي ري، پئون اتي کون اُت،  
سامي سَهڻ دقت، جاڳي ڏسڻ نه جوت ڪي.

(۵)

رولو وڌو رن، جڏائيءَ جو جڳ ۾،  
ماري منجهائي سڀ ڪي، ڌاري نانا ون،  
سو تو هٽيس سَم جو، ڪنهن جاڳي ساڌوجن،  
سَمجهي ويد وڃن، سامي چڙهيو چٽ تي.

(۶)

مايا مڙهي، رڄيا ٺاه لڳيءَ جا،  
ماري مورڪن ڪي، ڏاڻڻ ڏک ڏيئي،  
ورلي ڪنهن گرمڪ ڪي، سامي سڌ پيئي،  
لوڪ پَرلوڪ پيئي، لنگهي چڙهيو لڪ تي.

(۷)

مايا منهن ڪاري، ڪنهن سان نيٺ ڪينڪي،  
سڀ ڪي ماري موچرا، ڏيئي ڏيڪاري،  
سامي بچيو بلا کون، ڪو پاڳوان پاري،  
جنهن ڪي پياري، سَتگر سرڪي سَچ جي.

(۸)

اُنڌن ڏي آئي، مايا بڻي موهڻي،  
قري ڪيائين ڦوڪَ سَپ، ڏيئي وڌائي،  
سامي سڃاڻن کون، ڀڳي پڻ ڪاڻي،  
ڪن شادي سڏائي، ماتامي گرگيات سان.

(۹)

سَپ سان ساڻ لڳي، رهي مايا موهڻي،  
سامي سڏائي ڪري، ٻڌي لاه لڳي،  
سوتلي هنيو سَمَ جي، ڪنهن جو ڳسَرَ جڳي،  
پڻ کون آئي ڀڳي، ڪان ڪان ڪندي ڪٿي ڪان.

(۱۰)

مايا مڇايو، ڪوڙو ڪيلُ ڪلپَ جو،  
تنهن ۾ ڪن تڏروپُ ٿي، مورڪَ مَنَ پايو،  
وڙلي ڪنهن گرمڪَ کي، اُنيئُ ۾ آيو،  
سامي سَمايو، جَل پيوڻو جَل ۾.

(۱۱)

مايا مڇائي، ڪوڙي راندِ ڪلپَ جي،  
سڄي ڄاڻي سَپَ ڪو، ڄاڻي نِت ڄاڻي،  
وڙلي ڪنهن گرمڪَ کي، اُنيئُ ۾ آئي،  
سامي سڏائي، اِستِ رهي آڪاسِ جان.



(۱۲)

مايا مَواسِي، ڪِئا جِيءَ جَهانَ جا،  
پُلي پَوَن پانهي، چِتَ ۾ چوراسِي،  
سامي ڪَئي ڪنهن سورمي، ڦِرنِي جِي ڦاسِي،  
اَلڪُ اَبناسِي، جاڳِي ڏَنو جنهن جوتِ ۾.

(۱۳)

مايا مَواسِي، ڪِيا سِرَ جِيءَ جَهانَ جا،  
پاڻي پَوَن پانهي، ڦِرنِي جِي ڦاسِي،  
وِڙلو ڪو گَرَمڪُ بَپِيو، اَتَمُ اَپياسِي،  
اَلڪُ اَبناسِي، سامي ڏَنو جنهن سَمَ ٿِي.

(۱۴)

مايا مَنجھ مَسِتانَ، مورڪَ رَهَن ڪِيترا،  
ڪالُ نه ڏسَن ڪَنڌَ تي، ڪَشِيو بيٺو ڪانَ،  
وَرِثَن وِڌَ ويچارَ سان، نِهي نِرَ اَيمانَ،  
پَڳتَ ڏَنِي پَگوانَ، جن کي پَرچِي پانهنجِي.

(۱۵)

مايا سِرَ غلامَ، ڪِيا جِيءَ جَهانَ جا،  
پَتِنَ ڪارُن پِيٽَ جِي، وڏا وِڙ وِريامَ،  
سامي بچيا ڪي سورما، نِروِڪَلِپَ نِهڪامَ،  
جَن کي رَمِتا رامَ، ڏَنو ڏَرِسَنَ دِيءِ ۾.

(۱۶)

چوڏهن لوڪَ چڙهي، مايا کاڌا موٽَ سان،  
زورُ تنهن تي جيوُ جو، ڦاٽي ڪينَ ٿي،  
ماريو تنهن منهنجي، ڪنهن دردوندِ ڏهي،  
سامي سڄي ڪڍي، پورنَ ڏسي پيءُ کي.

(۱۷)

مايا موهي مَن، موڳو ڪيو ماڙن کي،  
سڌا ڪن سامي چئي، بنا گياتِ گون،  
پرچي لڏو پانهنجو، ڪنهن ويساسيءَ وٽن،  
ميٽي جنم مَرَن، استتِ ٿيو آڪاسِ جان.

(۱۸)

مايا سڀ موهي، خلق پانهجي خيال سان،  
پلائي پڳونت کون، ڊوه ڪري ڊوهي،  
سامي بچيو ڪو ساڌسنگ، عاشقِ آڏوهي،  
پوڏروپ بوهي، کيتي جنهن خاموش مون.

(۱۹)

مايا منجهائي، وڌا جيءَ وهڻ ۾،  
سامي سڀ کي غيبَ جا، گوتا کارائي،  
ڪو پريمي لنگهي پارِ پيو، مَن کي منائي،  
ڏٺو جاڳائي، ڏٺو جنهن آئيئي.

(۲۰)

مايا مُنجهائي، موڳو ڪيو ماڙن ڪي،  
پاڻ پانهنجو پاڻ ۾، ويٺا ويڄائي،  
سامي لڏو ڪنهن سورمي، سادوءَ جي سايي،  
وتو سو پاڻي، جو اصل هو آد جو.

(۲۱)

مايا مُنجهائي، موڳو ڪيو ماڙن ڪي،  
پاڻ پانهنجو پاڻ ۾، ويٺا ويڄائي،  
سامي لڏو ڪنهن سورمي، سادوءَ جي سايي،  
اندرُ اُڃلائي، مائي سڪُ سَروپَ جو.

(۲۲)

مايا مِٺائي، ڪاٺي جيءَ خوارُ ٿيا،  
پُونِ پَو ساگرَ ۾، سامي سڌائي،  
ورلي ڪنهن گرمڪَ ڪي، اڻيڻ ۾ آئي،  
پانهنجي پراڻي، تاتِ مِٽِي تڏو روپُ ٿيو.

(۲۳)

مايا مِٺرَ بڻي، موهي ماري سڀَ ڪي،  
رولي پانهنجي راجَ ۾، سڌا ساڻَ ڪڍي،  
سامي بچيو ڪو سورمو، سادوءَ جي سَريڻي،  
گهرَ ۾ گهرَ ڏئي، اچلُ ڏنو جنهن آدِ جو.

(۲۴)

مايا ماء بٽي، موهي مَسائي سَپا کي،  
سامي کسي سارڌن، کوه ۾ وجهي کٽي،  
کٽس ڳم ڳيا تـ سان، ڪنهن هرجن مٿ ٿي،  
گهر ۾ گهر ڏٺي، ڏٺو جنهن آييد ٿي.

(۲۵)

مايا مهتاري، موهي ماري سَپا کي،  
ڪنهن کي چڙي ڪينڪي، ديهي جنهن ڌاري،  
رهي الپا ڪاس جان، ڪو وڙلو ويچاري،  
سامي سنڀاري، جنهن آدي انڀ پانهنجي.

(۲۶)

مايا موهي ماري، سَپني کي سامي چئي،  
پون پو ساگر ۾، ٻلي ٻل هاري،  
ڪو پريمي ٺنگهي پار پيو، ڌير سڄي ڌاري،  
بيحد ڏٺو پاري، ڏيو ڏنائين ڏيه ۾.

(۲۷)

مايا منهن ڪارو، موهي ڪيو ماڙن جو،  
پاڻي پون پاڻهي، ڳچيءَ ۾ ڳارو،  
سامي رهي ڪو سورمو، نپا جان نيارو،  
جاڳي جڳ سارو، لڙ ڏٺو جنهن لڪا ۾.



(۲۸)

ماپ ٻري پلاء، ڪنهن کي ڇڏي ڪينڪي،  
سامي لٽي سڀا کي، ڏيئي حرص هواء،  
تنهن جو ليکونان ڪو، جنهن کي سچ سها،  
صورت سڀا ئي جاء، ڏسي ڪل عالم ۾.

(۲۹)

ڏورون هتي ڏنگ، ناري، ڪاري، نانگي،  
مورڪ مٺا ڪيترا، سامي ڪري سنگ،  
نيارو رهي نپ جان، ڪو محبتي ملنگ،  
جل ۾ جل ترنگ، لڏڻو جنهن لڪ سان،

(۳۰)

ڏورون هتي ڏنگ، ناري، ڪاري، نانگي،  
من رک مٺا ڪيترا، سامي ڪري سنگ،  
ورلو ڪو گرمڪ بچيو، نراڌار نهنگ،  
بي رنگيءَ جو رنگ، ڏٺو جنهن اُپيد ٿي.

(۳۱)

ڏکي ڪري ڏوٽي، مايا موهي سڀا کي،  
ڪنهن کي ڇڏي ڪينڪي، ڪلڪل ري کوٽي،  
سامي هٿيس سَمَ جي ڪنهن سادو جن سوتي،  
منهن موڙي موٽي، ٽڪي نه تنهن ڏروپ ڏي.

(۲۲)

ڏاڍي ڏيوالي، مايا ڏاڻن ڏندري،  
سامي ڪيو جنهن سڀ ڪي، ڪريڻ ڪنگالي،  
ورلو ڪو ڳرمڪ رهي، ڪلڪل ڪون خالي،  
لئن لئن ڀر لالي، پرتڪ ڏئي جنهن پي جي.

(۲۳)

ڏاڍي ڏيوالي، مايا ڏني موھي،  
لٽي ڪيائين لوڪ جو، خزانو خالي،  
سامي ڪو سور بچيو، عاشق ابدالي،  
پوري ڳر پالي، ڏيا جنهن تي درس جي.

(۲۴)

مايا ڪري مڪر، موهي ماري سڀ ڪي،  
پنائِي ڀولو ڪري، گهمائي گهر گهر،  
استر رهي آڪاس ڄاڻ، ڪوساڌو جن ڀر،  
پورن پر ميسر، سامي ڏنو جنهن سمر تي.

(۲۵)

مايا ڪري مڪر، مورڪ موھيا موه سان،  
پئي ڏيئي پاڻ ڪي، پون پو ساگر،  
سامي ٿريو ساڌ سنگ، ڪو دانه ڌر،  
پورن پر ميسر، ڏنو جنهن آڪاس ڄاڻ.

(۳۶)

مايا ڪري مڪر، موهي، ماري، سڀ ڪي،  
رکي نڌرتيءَ جيترو، ڏاڻي ڪهن جو ڏر،  
سامي بچيو ڪو سورمو، سڄاڪو، سڀر،  
پورن پرميسر، ڏٺو جنهن آڪاس جان.

(۳۷)

مايا ڪري مڪر، موهي ماري سڀ ڪي،  
رهي اليپ آڪاس جان، ڪو نراس نڌر،  
پرچي لڌو جنهن پانهنحو، انيڏ آدي گهر،  
سامي جري آجر، ماني موج مڪت جي.

(۳۸)

مايا مڪر ڪري، موهي ماري سڀ ڪي،  
سامي رهي ڪو سورمو، پاپن کون پري،  
پيتو جنهن پرتيت سان، پيالو پاڪ پري،  
سڀ ۾ ڏسي نري، پانهنجي اکين پان ڪي.

(۳۹)

سڀ ڪي دلآسي، لائي مايا موهي،  
ڏرني ڦاهيءَ ۾ وجهي، پلڪ نڌڻي پاسي،  
ڪير گم گيات مان، ڪنهن نيهي نراسي،  
سامي سم پاسي، جنهن ڪي انيڏ آتما.

(۴۰)

سڀ کي رٿاري، موهي مايا موهڻي  
پوڻي پو سنڌ ۾، نانا روپ ڌاري،  
سامي بچيو ڪو سورمو، سنگر سڀاري،  
بيحد ڏٺو ٻاري، پورن ڏٺو جهن پيءُ کي.

(۴۱)

ڦري ڦڪل سان، سڀ کي مايا موهڻي  
لڏون ڪارائي لوپ جا، ڪري محبت مان،  
رهي اليپ آڪاس جان، ڪو سادو جن سڄاڻ،  
پلي رکيائين پاڻ، سامي پيد پرم ڪون.

(۴۲)

مايا ڪيا مرڪت، موهي جيءُ جهان جا،  
پون پو ساگر ۾، ڳچيءَ پاڻي گت،  
ڪسي سڀ ڪلينا، سمجهي ڪنهن سڀت،  
پاڻي ڪميا ڪت، سامي سمهيو سراءِ ۾.

(۴۳)

ڏي نت مايا مار، ڪري زير جئن کي،  
پون پو ساگر ۾، رڻ زارون رار،  
ڪيس گم گيات سان، ڪنهن هر جن هونيار،  
جنهن کي سرت سڀار، سامي ڏني ستگروءَ.



(۴۴)

ڪڍي ڪليجو، مايا ڏاڻن سڀا جو،  
ڪنهن کون ڪري ڪينڪي، پاپڻ پرميجو،  
سامي هٿس سچ جو، ڪنهن نيبيءَ ڪرنيجو،  
وري جنهن ويجهو، ڏلو اٿڻ آتما.

(۴۵)

مايا کسي مٽ، موڳو ڪيو ماڙن کي،  
يوڳن يوڳ پرم جا، سامي چاڻي ست،  
ڪو سجاڪو سورمو، آڻي ٿيو اڀرت،  
تڪيو ڪيائين ت، جتي آه نه نانم ڪا.

(۴۶)

مايا موهي مٽ، موڳو ڪيو ماڙن کي،  
پلي پون پائي، کڻي ساڻ گهٽ،  
سامي رهي سم سدا، ڪو عاشق اسٽ،  
جاڳي شو شڪت، ڏلو پاڻ جهان ۾.

(۴۷)

مايا مٽ ماري، لويائي لوڪن جي،  
ڪنيون وٽن خوش ٿي، خورائيءَ جي ڪاري،  
سدا ڪن سمجھ ري، جتن ائون جاري،  
سامي چئي ساري، ويا ويحائي آرجا.

(۴۸)

مايا مَتِ گسي، سَپَ جِي وِتي وَلَ سان،  
سامي اَنپِي اَتما، ڏيهون ڏور ڏسي،  
ڪُٺو ڪاسائڻ ڪي، ڪنهن ڌردُوندَ ڏسي،  
هَر دَمَ ڏسي هُسي، پاڻ وِرائي پاڻ ڪي.

(۴۹)

سَپَ جِي مَتِ گسي، مايا وِتي موءُ سان،  
سامي رَمَتا رامَ جو، ديرو ڏور ڏسي،  
ڪيسر سوگهو سَتَ سان، ڪنهن ڏاناہ ڏسي،  
هَر دَمَ ڏسي هُسي، پاڻ وِرائي پاڻ ڪي.

(۵۰)

مايا مَتِ موڳي، موهي ڪُٺي ماڙن جِي،  
پَرچَن جائي پاڻ ڪي، سَڌا ڦِرَن سوڳي،  
ماڻي سَڪُ سَروپَ جو، ڪو جاڳيو جوڳي،  
اَنڻ اُروڳي، سامي رهي سَپاؤ مِ.

(۵۱)

مايا مَتِ موڳي، موهي ڪُٺي ماڙن جِي،  
پُلي پَوَ ساگرَ مِ، پَوَن ٿي پوڳي،  
سامي مليو سَروپَ سان، ڪو جاڳيو جوڳي،  
اَنپِي اُروڳي، گهري لڌو جنهن گهرَ مون.

(۵۲)

مايا مڌ پري، موهي، منجهائي مت ڪسي،  
سامي موهي سڀ کي، ڪهڻا ڪري ٿهري،  
اهڙي ڪنهن ڳرمڪ کي پيئي خبر ڪري،  
طمع تڙ ٿري، چڙهيو چيئن چٽا تي.

(۵۳)

مايا سڀ منڊان، اُن هوندو اُيو ڪيو،  
مورڪ تنهن ۾ مت ري، هڻن پانهنجو پاڻ،  
رهي اُليپا ڪاس جان، ڪونهي نرباڻ،  
سامي سڄا ساڻ، ملي نت موحا ڪري.

(۵۴)

مايا منجه منجهي، پيا سڀ جيءَ جهان جا،  
مرن مت مرمر ري، راتيون ڏينهن رجهي،  
سامي ڪنهن ساڌوءَ جي، اوڍيا آڱ پجهي،  
جنهن کي ڳاله ڳجهي، سڱر ڏسي سڙو پ جي.

(۵۵)

پولي پلائي، سڀ کي مايا موهي،  
مت ڪسي موڳو ڪري، وه ۾ وهائي،  
سامي نچو ڪوسورمو ساڌوءَ جي ساڀي،  
ويئو وڃائي، نگارو نرباڻ جو.

(۵۶)

ٻيائيءَ منجه پوڙي، مايا ڇڏيو ماڙن کي،  
سامي ڪيو جنهن سڀ کي، سمجه ڪسي سوالي،  
ڪو گرمڪ ڳياني رهي، ڪلڪل ڪون خالي،  
لئن لئن ۾ لالي، پرتڪ ڏئي جنهن پيءُ جي.

(۵۷)

ٻيائيءَ منجه پوڙي، مايا ڇڏيو ماڙن کي،  
مَرَن مَتِ مَرَمَ ري، سدا سرُ ڪوڙي،  
ڪو پريمي لنگهي پار پيو، سامي منهن موڙي،  
ويٺو ونجه ڪوڙي، آدي اُٺ ڪهر ۾.

(۵۸)

ساري وسُ لٽي، مايا موه ممت سان،  
ڪنهن کي ڇڏي ڪينڪي، بنان ڏب ڏئي،  
ڪو نيهي ويس نڪري، ڪيري ڪلپ ڪئي،  
جنهن جي ڳنڍ چٽي، سامي پيئي ساڌ سنگ.

(۵۹)

ساري وسُ لڳي، مايا موه ممت سان،  
ڪنهن کي ڇڏي ڪينڪي وٽي سان لڳي،  
سامي ڪنهن سهي ڪئي، جو گيسر جڳي،  
تنهن کون اُٿي پڳي، مت ڪري غرق گيات ۾.



(۶۰)

ساري وسُ چکي، مايا موه ممت سان،  
ڪو وڙلو ويساسي بچيو، پانين چئي پلي،  
جنهن کي ذني ستگرو، بيحد مت پلي،  
رَمي رامڪلي، گاونڊو وٽي ڳوٺ ۾.

(۶۱)

ساري وسُ چکي، مايا موه ممت سان،  
ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو، پانين بچيو پلي،  
جنهن کي ستگر سمجھ جي، ڳجهي ڳاله سلي،  
سو رَمي رامڪلي، گاوي بيحد باغ ۾.

(۶۲)

رنگُ آهارُ رچو، مايا موه ممت جو،  
تنهن ۾ جڳُ تڏروپُ ٿي، نانا پاءُ نچو،  
ڪو سادو جن سورمو، بلا کون بچو،  
آتم سکُ سچو، سامي ماڻي سرب گت.

(۶۳)

مايا رنگُ رچو، پاري پيد پرم جو،  
مومي ماري سڀ کي، ڪري قول ڪچو،  
ڪو سڃاڻو سورمو، بلا کون بچو،  
سامي سکُ سچو، ڳولي لڌاڻين ساد سَنگ.

(۶۴)

مايا موه مئي، گنهڻ کي ڇڏي ڪينڪي،  
وجهي ڄار پرم جو، سڀ وس وس ڪئي،  
سامي بچيو ڪو سورمو، سادو سرن پئي،  
لوڪ پر لوڪ پئي، لنگهي چڙهيو لڪ تي.

(۶۵)

جيء ڪيا سڀ زير، مايا موهي مت سان،  
نچائي ناچوء جان، پائي پرچن چير،  
ڪوڙن ۾ ڪوهڪڙو، سادو چڙهيو سڀير،  
بنا دقت دير، سامي ڏسي سڙو پ ڪي.

(۶۶)

ڏيئي ڏيڪاري، موي موهي ماڻهن کي،  
سمجھ کسي سامي چئي، ڪري دل ڪاري،  
رهي آليپ اکاس جان، ڪوپا ڳوان پري،  
جنهن کي پياري، سگر سڙ کي سار جي.

(۶۷)

سڀني سودائي، سڀني ۾ دانا ٿيو،  
سڀني ۾ سڀير ٿئي، سڀني ۾ رائي،  
سڀني جي سامي چئي، سڀ رچنا رچائي،  
جاڳي جدائي، سڀني سوڌي نه رهي.

(۶۸)

حیرت ائون هاسو، اچي هڪ اچرج تي،  
ساڻي ٿولي آتما، گنڊ کي پتاشو،  
گهڻو ڏوندي سون کي، مٽيءَ کي ڪاسو،  
پاڻي پياسو، سامي رهي نت نير جو.

(۶۹)

حیرت ائون هاسي، اچي هڪ اچرج تي،  
مني ويٺو پاڻ کي، اٺناسي ناسي،  
سڌا پوي سامي چئي، چٽا ۾ چوراسي،  
خود ري خلاصي، ڪري ڪير ڪرتار جي.

(۷۰)

حیرت ائون هاسي، اچي هڪ اچرج تي،  
سامي جاڻي پاڻ کي، اٺناسي ناسي،  
ڪپڙيءَ ۾ آڪاس پيو، ڦاهيءَ ري ڦاسي،  
پاڻي ۾ پياسي، مري پيو تو مت ري.

(۷۱)

حیرت ائون هاسي، اچي هڪ اچرج تي،  
خاوند پهنجي خيال ۾، پيو ڦاهيءَ ري ڦاسي،  
پوي نت پکن جان، گنگا، گيا، ڪاشي،  
خود ري خلاصي، ڪير ڪري ڪرتار جي.

## اوديا (الف)

(۱)

هيءَ ڪنهن لائي آه، اوديا ڏاڻي جيءَ ڪي؟  
سيوڪَ ڄاڻي پانهجو، سَگرَتون سَمجهاءَ،  
نانگَ ڏسي نوريءَ ۾، پلين پولي پاءَ،  
منهن مڙهيءَ ۾ پاءَ، تہ سَيتل ٿين سامي چئي.

(۲)

سامي ڪيئن ڙپن، تون اوديا جي آسمان ۾؟  
سڪي ڏٺو ڪونه ڪو، جنهن کي تپُ چڙهي،  
راتيون ڏينهن سڙي، سو بنان باه اندر ۾.

(۳)

رَن وڌو رولو، جدائيءَ جو جڳ ۾،  
سامي ڪيائين سَپَ کي، پٺائي پولو،  
ڪنهن گُرمڪَ هَنيسي گيان جو، غُبي گُليلو،  
اَن هوندو پولو، مِٿي ويٺو مَن مون.

(۴)

هي هي منجه مرين، مورک من جي پاء ٿو،  
پوري پوندء ڪينڪي، توڙي بار پرين،  
سنسي منجه سامي چئي، ناحق ڪوه مرين،  
سمجھي سر ڏرين، اڳيا عجيبن جي.

(۵)

ويا سر لوڪ لڙي، اوديا جي آڙاء ۾،  
جنهن مون ڀي نه هڪڙي، ٿولي جل ٿوري،  
ايه ڳاله سهي ڪئي، ڪنهن جو ڳيڙ چڙي،  
جنهن جي ڳنڍ چڙي، ست ستر سامي چئي

(۶)

سارو جڳ پڇي، ٿو اوديا جي اهنڪار ۾،  
جنهن باندڙ بازيگر جي، هٿ ۾ نتا نچي،  
ورلي ڪنهن گرمڪ کي، ويٺي سانت اچي،  
جنهن کي سنت سچي، سامي لايو لڪ ۾.

(۷)

دکي سڀ سنسار، ڦاٽو اوديا ڦاس ۾،  
سڪي وڙلو ساڀڙس، ڪڍيو جنهن اهنڪار،  
سامي سرجنهار، پاڻي پرڇو پاڻ ۾.

(۸)

بنا ٿر ڌري، ٿو جڳت سڀوئي جيءَ ۾،  
اُن هوندي اوديا پوت کي، سڀي ڪونه ڪري،  
ورلي ڪنهن گرمڪ ڪيو، پر چي پت پري،  
سامي ڏسي نري، سڀ چمتڪار چيئن جو.

(۹)

سڀ جي گهر آهي، پريم ڀدارت رام ڏن،  
اوديا جيءَ اُنڌا ڪيا، ويٺا وڃائي،  
جيئن راجا ننڊ ۾، بيڪ ڪري ڪاڻي،  
ستگر جاڳائي، ته سڪي ٿي سامي چئي.

(۱۰)

اوديا مَن رچي، سا ويڙهي ويٺي مَن کي،  
جنهن ڏانور تار ۾، مري پاڻ پچي،  
ڪو پريمي پيو پريت سان، بلاڪون بچي،  
جنهن کي سمجه سچي، سامي ڏني ستگروءَ.

(۱۱)

اوديا رچي مَن، پلي سڌ سڙوپ ڪون،  
سا گهيري ويٺي مَن کي، اهڙي ڏاڻڻ رن،  
سمجهي ڏس هر جن، تون ڏيئي سرت سڙوپ کي.



(۱۲)

باري هڪ ٻلا. ويڙهي وڃي سڀا ڪي،  
حوڙي جيئن ڪي هئي، ٽي راتيون ڏينهن ڪلا،  
موڙي منهن مٽيءَ ڪون، وينا ڪي وڙلا،  
حن ڪي ڪان ڪلا، سامي ڏي سڱروءَ.

(۱۳)

اوديا چندالي، ويڙهي وڃي جيءَ ڪي،  
حوڙي وڌائين واڇ جي، اُن هوندي جالي،  
بر - رخ کسي ڪري، ڪيائين ڪنگلي،  
ولايت و لي، ڪو ساميءَ تي سايو ڪري.

(۱۴)

اوديا منجه آيو، مورڪ مٽي پاڻ ڪي،  
سنسي جو سامي چئي، پوت پئيءَ لايو،  
جين پولي پاڻ ڪي، ڦنڌ ري قاسايو،  
ڏورون ڏهڪايو، نانگ ڏسي نوڙيءَ م.

(۱۵)

ٿڌو جيءَ آندو، اوديا منجه اچي ڪري،  
ڏيئي ويٺو پائهن، اڳيون سڪ سَندو،  
راتيون ڏينهن ڏندو، سامي رجي سڪو.

(۱۶)

ڪَلِيَتَ سِيڙ ڪِيو، اَنُ هوندو سَنَسارُ سِيڙ،  
سَنِي ۾ سامي چئي، جئين نانا روپُ ٿيو،  
پاڻ ڀلائي پانهنجو، سَنسي مُنجه پيو  
تڏي پَرَمَ ويو، جڏي جاڳي جڙيو پاڻ سان.

(۱۷)

اَنُ هوندو سَنَسارُ، ڪَلِيَتَ ڪَري سِيڙ ٿيو،  
جئين سَنِي ۾ سِيڙ ٿيو. نانا وڌِ وَهِنوارُ،  
سَمجھي دَسُ سامي چئي ڪَري سِيڙ ويچارُ،  
تہ اُڀريا جو اَمڪارُ، مٿي ويڃي مَنَ مون.

(۱۸)

ڪَلِيَتَ ڪي ڪوڙي، چوَت لڳي مَنَ جيءَ ڪي،  
چاه رکيائين چَتَ ۾، جَماري چُهڙي،  
تنهن ويڃايس گهرَ جي، نَحَ نِرَمَلَ موڙي،  
ڪڍي اُروڙي تہ سڪي ٿئي سامي چئي.

(۱۹)

اُڀريا جو جهولو، پاري لڳو جيءَ ڪي،  
تنهن ڪَلامَ ڪڍي ڪَري، سامي ڪيو ڀولو،  
اچي ويس اڪن تي، اَنُ هوندو اولو،  
پَرَمَ حو ڀولو، مَني وينو پاڻ ۾.

(۲۰)

اُوديا اُناڙي، ڪوڙين ڪيا ڪيترا،  
مُناڻي مَسْتانُ ليا، سامي سرُ ڏاڙهي،  
لاڻي ويٺا لوڪَ ۾، طَمَعُ جي تاڙي،  
ڪَلِيتَ ڪهاڙي، هُنَ پانهنجي پاڻ کي.

(۲۱)

اُوديا جيءُ مَٽي، سامي ڪيو سَروپَ کون،  
ويٺو پانهنجو پاڻهن، اَتمُ گيانُ لَٽي،  
سَڀني ۾ رُٿندو رهي، وِڌو چورُ لَٽي،  
ڪَلِيتَ ڪيرُ ڪَٽي، بانِ حاڪمي پانهنجي.

(۲۲)

اُوديا جو اَهڪارُ، پاري لڳو جيءُ کي،  
مَٽي ويٺو پاڻهن، اُنَ هوندو سَنسارُ،  
ملي ساڏُ سَنگَتِ سان، ڪَري نه سڏُ ويچارُ،  
ساڪي سِرِجُٺهارُ، سامي ڏسي ڪينڪي.

(۲۳)

اُوديا جو اَيمانُ، مَٽي نه ڪَريتَ ڪَرمَ سان،  
توڙي سِرِ ساڏَن ڪَري، ڪَٽي ڪيولَ گيانُ،  
تڏي ٿئي نَرِ پاڻ، جڏي سامي جڙي سَروپَ سان.

(۲۴)

سدا جيءَ جلي، ٿو اوديا جي ايمان ۾،  
آتمُ ڏنُ ڇڏي ڪري، ٿو ٻنڌي ڪڇُ پلي،  
سياڻو ڄاڻي پاڻ کي، ڪنهن کي ڪين سَلي،  
سامي پاڻ مَلي، ٿو مٽي پانهنجي منهن تي.

(۲۵)

جڏهن جنهن ڪرمُ ڪيو، اوديا جي اٽڪار سان،  
سو اتمُ ڄاڻي پاڻ کي، ڦاهيءَ منجه پيو،  
ديا نه پالي جيءَ تي، ڪيتو ڪرمُ ويو،  
اٿو آندُ ٿيو، سمجه ري سامي چئي.

(۲۶)

پوتُ لڳو آهي، اوديا جو هن جيءَ کي،  
پاڻ پانهنجو پاڻ ۾، ويٺو ويڄائي،  
اڻ هوندي سنسار ۾، ٿو عدلُ چلائي،  
منهن مڙهيءَ پاڻي، سامي ڏسي ڪينڪي.

(۲۷)

سڀ کي نچائي، ٿو اوديا پوتُ پرمَ جو،  
بنا ڦاهيءَ ڦندُ جي، ٿو پلِ پلِ پٽائي،  
مترُ نه مٽي ڪنهن جو، رهيا پلي پلُ لائي،  
سَگرُ ڇڏائي، ته سامي چئي دڪَ کون.

پاري ڪٻڀ جهڙيو، اوديا جو هن جيءَ کي،  
 پل ۾ شاه گدا ٿيو، پل ۾ پير پڙهيو،  
 رهي پنهنجي حال ۾، اٿ ٿي پهر آڙيو،  
 سامي ان گهڙيو، نت گهاٽ گهڙي آڪاس ۾.

( ۲۹ )

تاءُ تڪو آهي، ان هونديءَ اوديا بند جو،  
 سامي سڀا سنسار کي، ٿي وءِ ۾ وهائي،  
 ڪنهن حي چلي ڪانه ڪا، رها بلي پل لائي،  
 سڱر لڳائي، سو لنگي پار پڪ ۾.

( ۳۰ )

اوديا ڦاسائي، جيءَ وڌا سڀ ڦاس ۾،  
 ڳڻيءَ ليکي کون پري، هر هر چڪ پاڻي،  
 راتيون دينهان نا چڏي، جئين ڪانيءَ گهن ڪائي  
 سڱر چڏائي، ته سامي چڻي دک کون.

( ۳۱ )

اوديا پلائي، وڌو جيءَ ڀرم ۾،  
 پاڻ پهچو پاڻ ۾، ويٺو ويڄائي،  
 سامي يچي سڀ کون، دعو اٿي ملائي،  
 سمجهي سمجهائي، وٺي ڏيو هٿ ۾.

(۲۲)

اُوديا پُلائي، وِڌو جيءُ پَرَمَ ۾،  
بانگُ ڏسي نوڙيءَ ۾، ڌنگَ ري ڏهڪائي،  
اَن هوندي ڌرياءَ ۾، غوطا نٿا کائي،  
منهن مَرهيءَ پائي، سامي ڏسي ڪينڪي.

(۲۳)

اُوديا رُلائي، ٿي جَنمِ ۾ هِنَ جيءَ کي،  
جَننِ بازِگَرُ بامدَرَ کي ڌرُ ڌرُ پنائِي،  
مورڪُ ڏسي ڪينڪي مهن مَرهيءَ پائي،  
سَگَرُ جاڳائي، نَ سامي چئي ڏکَ کون.

(۲۴)

اُوديا اُلتائي، وِڌا جيءَ جَنجالَ ۾،  
ڪايا مايا ڪُلَ سان، وِڻا لِنو لائي،  
سامي ڏسي ڪونہ ڪو منهن مَرهيءَ پائي،  
سَگَرُ جاڳائي، سو حاڳي ڏسي پاڻ کي.

(۲۵)

اُوديا جيءَ گهٽي، ٻڌا سِرَ پَنڌنَ ۾،  
موتَ جي مُڪنَ سان، راتيون ڏينهن ڪٿي،  
کي کون اَنڌو ڪري، آتمُ ڏنُ لئي،  
سامي سو چئي؛ جَنهن کي ملي سَگَرُو.



(۳۶)

اُوديا رن لئي، ئي خاص خزانو سڀ جو،  
جوري جيئن ڪي پنڌي، گهيرت سان گهٽي،  
پيادا پنج بچي ڪري، راتيون ڏينهن ڪٿي،  
ڪو سامي سنڌ چئي، ڪري حمايت هر جي.

(۳۷)

اُوديا بند ڪيا، جيءَ سڀئي ڦاس ۾،  
پلي نچ سڙوڻ کون، سنسي منجه پيا،  
ترشنا جي درياءَ ۾، سامي وهي ويا،  
اهڙا آندا ٿيا، جو جاڳي ڏسن ڪينڪي.

(۳۸)

سنسي سڀئي، ڏنگي جيءَ ڏکي ڪيا،  
اُن هوندي اُوديا جي، زهر چڙهي ويئي،  
سامي سڌ پيئي، اها جاڳي جن ڪي.

(۳۹)

سنسي سڙپ ڏنگي، سامي وڌا جيءَ سڀ،  
چنتا چاه رسيءَ سان، وينا پاڻ ونگي،  
نگهي ڪونه لنگهي، مرگ ترشنا جي جل کون.

(۴۰)

هنيانء ويئي ڪاٺي، اوديا ڏاٺڻ سڀا جو،  
ورلي ڪنهن ڳرمڪ کون، ٿي پاسي پراڻي،  
سمجھ منجه آئي، سامي جنهن کي سار ڳت.

(۴۱)

ڪنهن کون ڪين لهي، اوديا ڪلف اندر جو،  
توڙي تيرت تپ ڪري، ڏک بک سڀ سهي،  
تيا ڳ ڪري گهر بار جو، غفا منجه رهي،  
سادوء سرن پئي، ت سڪي ٿي سامي چئي.

(۴۲)

ڪوڙي ڪلپ ڪري، توومي جيء وهن ۾،  
جنين سمهيو سڀني ۾، نانا روپ ڌري،  
جاڳي بنا نه ٿي، اوديا پٽ پري،  
سامي تڏي نري، جڏي پرچي ڏسي پاڻ کي.

(۴۳)

ڪلپت ڪيا خوار، سڀي جيء جهان جا،  
ويهي پانهنجي گهر ۾، ڪرن ڪين ويچار،  
ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو، هر جن رهي هوشيار،  
ڪيو جنهن ديدار، سامي سڀيرين جو.

(۴۴)

ڪَلِيَتَ ڪروڙي، ڪيا جيءَ جُهَانَ جا،  
سِيَتَلُ رهي سِپاءَ ۾، ٻانڀڻُ ڪو ٻوڏي،  
گِرگَمَ جَنهن سُوڏي، ڪايا پُرچي پانهجي.

(۴۵)

اَوڊيا جو اَنُترال، پاري پيڙو جيءَ کي،  
پَلو پانهجي گُهرَ کون، ڪَري خامُ خيال،  
مَهي ويٺو پاڻ ۾، اَنَ هوندو ڪَلِيَتَ ڪال،  
ملي سَنَتَ دِيال، تَ سامي چُٽي دُڪَ کون.

(۴۶)

پانهجو پاڻ رلي، ٿو چوراسيءَ ۾ جيءَ هي،  
جُڻن مِرگهي جَلَ کي، ڏِسي مِرگه پُلي،  
تَڏي گُنڊِ ڪُلي، جَڏي سامي ملي سَتِگرو.

(۴۷)

سامي ڪين چُٽي، اَوڊيا قاسَ ڪَرَمَ سان،  
مِرگهي جَلُ هُنَ سان، ڪَڏي ڪين ڪُٽي،  
بُهَ مون اَنَ نه نڪري، توڙي راتيون ڏينهن ڪُٽي،  
سَهجي قاسَ ٿئي، جي سَمجھي جُڙي سَروپَ سان.

(۴۸)

سامي ڪين ٿئي، اوديا قاس ڪرم سان،  
مرگهي جل هن سان، ڪڏي ڪين کڻي،  
تڏي جيءَ چڻي، جڏي جاڳي ڏسي جڳديس کي.

(۴۹)

اوديا جو اڀاءُ، ڪونهي اتم گيان ري،  
پڇي ڪر پرتيت سان، سامي سڌ سماءُ،  
جاڳي ايشر جيءَ جو، ڪڏل مون دنيا پاءُ،  
اهڙو دهر داءُ، موني ابدءِ ڪين ڪي.

(۵۰)

وديا ويڃائي، اوديا ڏک اندر جو،  
جڻن پاڻي باه کي، ٻانڀڻ بجهائي،  
سورج لڪائي، سڀ پڌارت پڌرا.

(۵۱)

وديا ويڃائي، اوديا سڀ اندر جي،  
سورج آيو سر تي، ٿي سته صفائي،  
جاڳي جڳ سڀني جو، رهيو نه راڻي،  
سامي سمائي، بوند وڃي سر سير مه.

(۵۲)

اُوديا سان آئي، پيري ڪپر منهن ۾،  
اچي مرد ملاح ٿيو، سامي سهائي،  
تنهن ڏيئي وڃهه ويساهه جا، لڙمون لنگهائي،  
چنتا چڪائي، سڀائي اندر جي.

(۵۳)

هنيو گر چنڊو، يگو پوت پرم جو،  
رهيو نه رتي جيترو، سامي ڪلپ ڪندو،  
پائي سڪ سروب جو، ٿيرو من مندو،  
کڻي ڳڙ ڳندو، مڻڪي مڻڪي ڪيٽڪي.

(۵۴)

سڀني ۾ هڪ سوت، گروءَ لڪايو گيات سان،  
ڏيو ٻاريو گهر ۾، يگو اُوديا پوت،  
پرچي ۾ پرچي رهيو، محبتي مضبوط،  
سير ڏئي ثابوت، سنسي ري سامي چئي.

(۵۵)

همت سان هر جن، درس ڏيڪاريو دوس جو،  
ڏسي منهن محبوب جو، ڪليا سڀا پندڻ،  
پلڪ منجهه پورا ٿيا، سڀيئي ساڌڻ،  
اُوديا رچي من، سا من منجهائون اين ٿي.

(۵۶)

اوديا منجه اڙيو، سو وديا لايو واٽ سان،  
ڪسنگت وڌو پوءِ، ستسنگت ڪري چڙهيو،  
منن اٿيو من کون، سو منجهي من وڙيو،  
سامي ان گهڙيو، اهڙو گهاٽ عجيب جو.

(۵۷)

اوديا گپ گتو، سو وديا لايو دڳ سان،  
ڪسنگت ٻوڙيو ڪوهه، ستسنگت سان نڪتو،  
دويڪ ويو من مون، ٿيو من اچتو،  
سامي ائين رتو، جئين لوئي رچي رنگ ۾.



## اوديا (ب)

(۱)

اوديا پلايو، سامي سڀا جيئن ڪي،  
لالچ جي لڏونءَ تي، آتم پلايو،  
سهي ڪري ڪو سورمو جو گهمي گهر آيو،  
پنهنجو پرايو، خيال سڻي خاموش ٿيو.

(۲)

اوديا جيءَ اٺيڪ، وڏا واح وهڻ ۾،  
گوتا کائڻ گئب جا، بن وٺراڳ ويڪ،  
سامي ڄاڻي سڀا ۾، ڪري انوڻ وٽريڪ،  
هردي رکي اڪيڪ، موجدان ڪري مڪتيون.

(۳)

اوديا جيءَ اپار، لوڙهي لهوارا ڪيا،  
نانا جوڻ جنم ۾، مڪتي کائڻ مار،  
لنگهي چڙهيا لڪا تي، سادو جن سچار،  
سدا باغ بهار، سامي رهن سڀاو ۾.

(۴)

اوديا جيءَ اُپار، مُنجهائي موڳا ڪيا،  
ڄاڻي خدا پاڻ کي، مُڪتي ڪاڻن مار،  
ماڻن سڪُ سَروپَ جو، سادو جَن سَچار،  
بڻيءَ تي هَسوار، سدا رهن سامي چئي.

(۵)

اوديا سڀ عاجج، ڪيا جيءَ جُهان جا،  
کسي خامَ خيال سان، دانامي ڏيرج،  
ڪوڙن ۾ ڪنهن هڪڙي، ٻوڏيءَ ساريسِ بچ،  
سامي سَمِتا سچ، ڏٺو جنهن اُپيدُ ٿي.

(۶)

اوديا ڪري اُنڌير، اُچاڏي آتمَ ڪلا،  
لڌو لِنو سچيءَ سان، ڪنهن پيرانڌوءَ پير،  
جنهن کي ڏني سَتَگروءَ، سامي سَمجھ سویر،  
ٿي نِرِيءُ نِروير، ماڻي دَورَ دَرسَ جي.

(۷)

اوديا منجه اُڙي، پيا سڀ جيءَ جُهان جا،  
مَر مَتَ مَرَمَ ري، راتيون ڏينهن رَڙي،  
ڪنهن سڃاڪي سورمي، پڳي پَرَمَ گهڙي،  
چيئن چِٽا چَرهي، سڪِ سَمِهيو سامي چئي.

(۸)

اَوڊيا مُنجه اٽڪي، پيا جيءَ جهانَ جا،  
مَرَن مَتِ مَرَمَ ري، پوندوءَ جان پٽڪي،  
سامي پڳي ڪنهن سورمي، مَمَتا جي مٽڪي،  
لٽڪي مُنجه لٽڪي، سَهجي رهيو سَروپَ جي.

(۹)

ڪَري اوڙي اوڙي، اَوڊيا نِت اُنڌنَ کي،  
مِرڳه تَرشنا جي جَلَ ۾، پيرِي جَن پوڙي،  
سامي ڏٺي ڪنهن ساءَ سَنگ، نانگُ نانہ، نوڙي،  
سَئي جَنهن جوڙي، اِسيت رهي اَڪاسُ جان.

(۱۰)

اَوڊيا سڀ عالم، مُنجهائي موڳو ڪيو،  
مَري ڪاٺن مَتِ ري، نانا جوڻ جَنم،  
ڪڏي اُتمَ ڄاڻن پاڻ کي، ڪڏي مَها مَدم،  
جاڳي ڏسَن نہ جَم، سَپني جو سامي چئي.

(۱۱)

اَوڊيا سڀ عالم، منجهائي موڳو ڪيو،  
پاڻي پونِ پاڻهي، نانا جوڻ جَنم،  
ورلي ڪنهن گرمڪَ جو، مٽيو پيدَ پَرَم،  
جَنهن کي راهَ رَسَم، سامي ڏني سَتَگروءَ.

(۱۲)

اَوْدِيَا سَبْ عَالَمُ، مُنْجَهائِي مُوڳو ڪِيو،  
ڪَنهن وِڙلي ويساسي ڇو، مَتِيو غِيَرَتَ غَمُ،  
جَنهن ڪي ڏسيو سَتَگَرُو، سامي سارَ سَنَجمُ،  
دوستَ پاڄهون ڏمُ، خالي ڪَٿي ڪوڏَ ڪو.

(۱۳)

اَوْدِيَا سَبْ عَالَمُ، مُنْجَهائِي مُوڳو ڪِيو،  
پاڻي پَوَن پاڻهي، نانا جوڻ جَنمُ،  
سامي نَچيو ڪو ساڏَ سَنَگ، نيهي نَر ڪَرَمُ،  
پوربُ ائون پَچَمُ، ڏسي ڪوڏَ اَڪاسُ مِ.

(۱۴)

اَوْدِيَا سَبْ عَالَمُ، مُنْجَهائِي مُوڳو ڪِيو،  
پاڻي پَوَن پاڻهي، نانا جوڻ جَنمُ،  
سامي ماڻي سائتَ سَڪُ، ڪو نيهي نَر گَمُ،  
سَدا ساڻ حَسَمُ، پورن ڏسي پَر مائِما.

(۱۵)

اَوْدِيَا اَحَمَتي، موهي ڇڏي ماڙن ڪي،  
جَنمن مَرَن پاڻهي، بنا ڏَر ڏَڪي،  
سامي سَتِي ڪَنهن سورمي، پَر چن پند ٿَڪي،  
لاڻي پَر پيت پَڪي، ماڻي سَڪُ سَرُوپَ جو.

(۱۶)

ڪَلِيَتَ ڪُٽِي ڇٽِي، ڌاڙِي ڦاڙِي ڏندري،  
سامي ڇڏيائين چڻ ۾، خَلَقَ ڪَري خُفٽِي،  
ثابِتَ رَهي سَپاوَ ۾، ڪو جوڳيسَرُ جڳتي،  
ڳيَرُ جي ڳُٽِي، ڦٽِي ڪُٽِي جنهن مَهِمَ سان.

(۱۷)

ڪَلِيَتَ ڪُٽِي ڇٽِي، ڪَٻَن کي ڇڏي ڪينڪي،  
سامي ڪيائين سَپَ کي، ڪَٻاسي خُفٽِي،  
اِسٿِي رَهي اَڪاسَ جاڻ ڪو جوڳيسَرُ جڳتي،  
ڳيَرُ جي ڳُٽِي، سَٽِي وڌِي جنهن ساڌِ سَنگِ.

(۱۸)

اَوڊيا سِنڌُ جو اَنٽُ، ڪَٻيڻ پاتو ڪينڪي،  
لُڙهيا، لوڀَ لَهَرِ ۾، پيرِ اَميرِ، مَهنتُ،  
لَنگهي چڙهيو لڪَ تي، ڪو سڄاڪو سَنٽُ،  
پيدَ بَنان پڳونٽُ، سامي ڏٺو جنهن سَرَبَ گَتِ.

(۱۹)

ڏاڍِي ڏيوالي، اَوڊيا ڏاڻِي ڏندري،  
جنهن ڦَري سَپَ فقيرَ ڪَٻا، ڪَلِڪَلِ سان خالي،  
سامي ڪو ثابتَ رَهي عاشِقُ اَڪالي،  
پوري گُرُ پالي، ديا جنهن تي دَرَسَ جي.

(۲۰)

اوديا چانديو عقل، پل، آندڻ جو،  
ڏسڻ ڪيڻ اڪيڻ سان، پڌر لال پيو،  
ڪنهن سجاڳي سورمي، ڪارج سڌ ڪيو،  
سادو سنگ ٿيو، سامي جنهن کي سو جهرو.

(۲۱)

پاري پرم پيو، جدائيءَ جو جڳ ڀر،  
ماري تن ماڙن جو، عقل گم ڪيو،  
سامي نجي ساڌ سنگ، ڪو وريام ويو،  
بنا ٻوڏ پيو، ڏسي ڪيڻ اڪيڻ سان.

(۲۲)

اوديا جو اوکڏ، سڱر ڏسيو سڪ ڪي،  
پيتائين پريت سان، سامي محبت مد،  
گهري لڏائين گهر مون، آدي اڻي پڌ،  
ميٽي دڪ درد، اسٽ رهي اڪاس جان.

(۲۳)

اوديا جو اوکڏ، سڱر ڏسيو سڪ ڪي،  
سامي سم سئل ٿيو، ميٽي دڪ درد،  
ٻڌائين بيانءَ ري، حد بري احد،  
پاڻي پورن پڌ، مشڪي ڪنڪي ڪينڪي.



اُودِيا اُنڌاري، مٽي نڌ سورج سَمَري،  
 توڙي سڀ سياڻا مڙي، ڪن جتن جاري،  
 سمجهي ڪو سامي چئي، پاڳوان پاري،  
 بيحد جي پاري، پئي ڏنو جنهن پيءُ کي.

باه اُودِيا آءِ، ماڙي سڀ سنسار کي،  
 تنهن کي وڌيا جل سان، وارَموار پنجهاءِ،  
 صاف ڪري سامي چئي، من جي ممت مٽاءِ،  
 نڪي ڪڍ، نه پاءِ، آدي اٺي پڌ ڀر.

## مورڪ

(۱)

اُمولڪُ آهي، مانڪَ ديھي دِٻَ رُٿن،  
کنيون ڪوڙ ڪٽر ۾، ٿو مورڪُ ملائي،  
اُمِرَتُ ڇڏي هٿَ مون، وِرسِي وِڪُ کائي،  
منهن مڙهيءَ پاڻي، سامي ڏسي ڪينڪي.

(۲)

اَنَ هوندي راندِ رڇي، نارائڻُ نانتَ جي،  
تنهن ۾ مٿا ڪيٽرا، مورڪُ لوڪَ پڇي،  
پاندُ کڻي پٿري ڪڻي، ڪنهن اُوڏوتَ آچي،  
جنهن کي سمنجہ سڄي، سامي ڏني سَنگروءَ،

(۳)

اُوديا جي اولي، مورڪُ پاڻُ ويڃايو،  
چرئي جان چيتو ڇڏي، دَهَ دِسا ڦولي،  
ساڪي سَمِرَتُ سارُ ٿو، گهٽ گهٽ منجہ بولي،  
سامي پٽَ کولي، تنهن کي ڏسي ڪينڪي.

(۴)

اُوديا پِلالي، جوڙي ڪٽڙو جيءَ کي،  
ويٺو پير فقير ٿي؛ مورڪُ مَوالِي،  
آيو جڏيائين ڪونڪو، آسائو خالي،  
سامي سَوالِي، پاڻ گهمي ٿو پِڻو.

(۵)

رُچي مَنُ خَلَل، قاميءَ ڦاٽو پائين،  
سامي سَمجھي ڪينڪي، مورڪُ مايا چَل،  
سانت نہ پاڻي مرڱُ جان، ڏسي مرڱهي چَل،  
تڏي ٿي اچَل، جڏي پُرچي ڏسي پاڻ کي.

(۶)

اَنُ هوندي مايا، اُوديا ڪري سڌ ٿي،  
مَسي ويٺو پائين، پانهنجا پراي،  
سامي جاڻي جيءَ سَت، ڪَلپَتَ جي ڪايا،  
دَرختَ جي چايا، جاڳي ڏسي ڪينڪي.

(۷)

اَنُ هوندو ڀول پَرَم، مورڪُ مَنيو مَتَ ري،  
نہ ڪنهن زورُ ظَلَمُ ڪيو، نہ ڪنهن لَڄَ شَرَم،  
نِتُ ڪَلا ڪاڻي سِرَ تي، رکي نہ مَنِ مَرَم،  
حي ڪَرتا ڪَري ڪَرم، نہ سامي ڪا سڌ پوي.

(۸)

گهر ۾ رام وڌي، ٻاهر ڏوندي جيءَ نٿي،  
پاڻي منهن مهران ۾، سامي ڪيڻ ٻڌي،  
پانهنجو پاڻ ڦڙسي، ٿو مورڪ اوديا ڦاس ۾.

(۹)

گهر ۾ رام رهڻي، مورڪ ڦولهي ڏي ڏيا،  
جپ ٿپ سادڻ جوڳ ۾، سامي ديه ڏهي،  
ناحق ڏک سڀي، ٿو پئي ڏيئي پاڻ کي.

(۱۰)

پلي پاڻ پڙهي، ٿو مورڪ چهرڙيءَ چاه سان،  
گهٽ وڌ چاڻي پاڻ کي، راتيون ڏينهن پڙهي،  
تڏي چوت مڻي، جڏي سامي ملي سڙو پ سان.

(۱۱)

پنهنجو پاڻ مري، ٿو مورڪ جيءَ مٿن ۾،  
جڻين ڀولو ڀرم ۾، ڦاڻو مٺ پري،  
جاڳي اوديا ننڊ مون، ڪري نه پٽ پري،  
سنگر مهر ڪري، ته سامي چڻي ڏک کون.

(۱۲)

جيءُ ڪري ٿو جُٺ، پلي پانهجو پاڻ سان،  
جڻين ڦاهيءَ ۾ ڦسي، ڀولو ڀري مٺ،  
ڏيئي ويٺو پٺ، سامي چئي سَروپَ کي.

(۱۳)

بيائيءَ مَنجه پڏي، مورڪَ مٺا ڪيترا،  
ڪو سامي ساڌلنگهي پيو، ڪريپا ساڻ ڪڏي،  
چارهي جهن گرگيات سان، گگن مَنجه گڏي،  
توري ڪري لاڏ لڏي، تان پي سَٿر رهي سَپاؤ به.

(۱۴)

مَن مَنجه مٺا، گياني ڏياني گريستي،  
سوڌي راهَ چڏي ڪري، پائڻ پير پُٺا،  
وارون وار سَمجھري، ڪلپتَ ڪالَ ڪُٺا،  
مورڪَ رهن رُٺا، سامي سَٿ سَروپَ کون.

(۱۵)

لکين جيءُ لڙهن ماڻَ هوندي ڌرياءَ ۾،  
ڇڱو ڄاڻي ڇتَ ۾، مورڪَ ڪين مڙن،  
سامي ڪئن چڙن، جي ٻڌا ڪلپتَ پانهنجيءَ؟

(۱۶)

سامي ڪَلِيتَ ڪال، مورڪُ مَنيو پائين،  
نہ ڪنهن ميڙ منڻ ڪئي، نہ ڪنهن جور جوال،  
پيلي سار سَروپ کون، درِ درِ ڪري سوال،  
سڌا رهي بي حال، جاڳي ڏسي نہ پاڻ کي.

(۱۷)

نانا ٻهاري، مورڪُ مَنَ جي پاءِ ٿو،  
چئي هڪُ زبان سان، سڀ کي ڏيکاري،  
گهرُ پانهنجو نہ ڏسي، سامي سنڀاري،  
حرفَتَ ڪيو هاري، هيرو جَمُ هُئَن مون.

(۱۸)

مورڪُ وِڪُ کائي، ٿو آتمَ اَمِرتَ کي چڙهي،  
هيرا لعلَ اُنَ ملها، ٿو رولي ويڃائي،  
سامي ڏسي ڪينڪي، منهن مڙهيءَ پاڻي،  
هتُ ڪيو هاري، ٿو مانڪَ ديمَ اَمولَ کي.

(۱۹)

صاحبُ وساري، جڙيو جيءُ جڳتَ سان،  
هيرا لعلَ اُنَ ملها، حرفَتَ ڪيو هاري،  
اُٿي ڏسي ڪينڪي، سامي سنڀاري،  
مورڪُ ٿو ماري، پنهنجي هُئَن پاڻ کي.

(۲۰)

پانهنجو پاڻ هُئي، ٿو مُورڪُ جُهڳو مَتِ رِي،  
هيرا لعلَ قَتا ڪَري، ٿو ڪَنڪَرُ ڪَڇُ ڪُئي،  
سامي ڏسي ڪينڪي، نفعو نقصان ڳئي،  
تاڻي منجه تَئي، ٿو ڏانورَ جيان پاڻ ڪي.

(۲۱)

مُورڪُ ويڄاڻي، ٿو هِرو جَتمَ هَٿنَ مون،  
مِلي ساڌ سَنگَتِ سان، ليکي نَ لائي،  
ڏانورَ جيان پاڻ ڪي، ٿو ڦنڌَ ري ڦاسائي،  
مُٺين مَرهيءَ پاڻي، سامي ڏسي ڪينڪي.

(۲۲)

مُورڪُ ٿو ماري، پنهنجي هَٿنَ پاڻ ڪي،  
لڳي مايا موهَ جي، ڪوڙي لِنو لاري،  
ڏسي نَ سارَ سَروپَ ڪي، سامي سَنپاري،  
گپنَ منجه گاري، ٿو هيرا لعلَ اڻ ملها.

(۲۳)

پنهنجي پاڻ پَٽي، ٿو مُورڪُ پاڙَ مَرَمَ رِي،  
ساڪان سَنتنَ جون بُڌي، هٿَ کون ڪين هُئي،  
مانڪَ ديمَ اَمولَ ڪي، ٿو ساگرَ منجه سَئي،  
وٺي ڪَڇُ مَٽي، ٿو ڏيئي لالَ اڻ ملها.



(۲۴)

اٺَ ئي پَهَرَ مَري، ٿو مُورَڪَ جِيءُ مَنَنَ مِر،  
چاڻِي سَتَ سَنَسارَ کي، ٿو نانا آسَ ڏري،  
ڪايا مايا ڪُلَ جو، گُربَ گُمان ڪَري،  
سامي ڏسي ٿَري، مِرِگَ تَرِشا جِي جَلَ کي.

(۲۵)

سَڀي جو سَنَسارَ، مُورَڪَ چاڻِي سَتَ سَڀ،  
ڪايا مايا ڪُلَ سان، پُرچي ڪَنَ پيارَ،  
سامي ڏسَنَ نَ سَمَ ٿي، ساڪي سِرِجَنهارَ،  
ناحقُ ٿِيَنَ خُوارَ، ٿا پُلي پانَ پَرَمَ مِر.

(۲۶)

ويئو مُورَءُ ڪَري، مايا ڪايا پانهنجي،  
پيئي ٿِيَنَ نَ ڪَنهن جون، ناحقُ جِيءُ جَري،  
ڪَري ڏسي ڪينڪي، اُودِيا پَتَ پَري،  
تڏي وَرَقُ وري، جڏي سامي ملي سَتَگرو.

(۲۷)

ديوي ائون ديوا، مُورَڪَ پُوچَنَ مَتَ ري،  
لاڻن پوڳَ پُرانتَ جو، کيرَ ڪنڊَ ميوا،  
وِڙلو ڪو سادو ڪَري، سامي سَڏَ سيوا،  
اَلڪَ اُپيوا، پُورَنَ ڏسي پريم سان.

(۲۸)

مَنجھي ڪين سَڙيو، تہ ڪو آءُ پانديرو پَٽتہ جو،  
راتيون ڏينھان ڪنڌ تي، رھيس ڪال چڙھيو،  
ڳالھ نہ مٺي ڪنھن جي، اوديا مَنجھ اڙيو،  
سامي اُن گھڙيو، گھڙي گھاٽ اُندر ۾.

(۲۹)

مورڪ ڪين هُئي، ڪوڙ ڪپت پَر پَنج ڪون،  
مانڪَ ديمِ اُمولَ کي، ٿو ساڱر مَنجھ تَسي،  
ٿوهر لائي گھر ۾، سامي اُنبا پَٽي،  
موتين سان مَٽي، ٿو وٺي ڪڇ ڪروڙ جو.

(۳۰)

دولتَ بنان دَم، ڪوڙا هُن ڪيترا،  
ڳالهيون پَد اَگمَ جون، سامي ڪن سَگم،  
رڪن نہ رتيءَ جيترو، مورڪَ مَن مَرَم،  
جڏي پوين ڪم، تڏي روئي وهن راءَ تي.

(۳۱)

مورڪَ هيءَ هيءَ ڪن، مايا ڪارڻ مَن ۾،  
سَتَ ڄاڻي سَنسارَ کي، نانا دُڪ سَهَن،  
ڪال پَنهنجي ڪنڌ تي، اُنڌا ڪين ڏسَن،  
سامي هليا وِڃن، رُٿندا رَت اِڪن مون.

(۲۲)

مُورَکَ کَرِنِ وادِ، بَنانِ سَمَجَه سَرُوپَ جِي،  
ڳالهيون ويدَنِ جون بَڌِي، سامي رَکَنِ نَ يادِ،  
پَرچي لَهَنِ کِينَکِي، آتمَ پَدَ اُگَدِ،  
بَنانِ سَکَ سَمادِ، پَنڊَتُ چائِنِ پاڻَ کي.

(۲۳)

پَنڊَتُ پُڪاري، ويدَ بَڌائي وِڌِ سان،  
ساڪانَ ڏيئي سَمَ جو، سَپَ جو مَنَ ناري،  
رَکِي چاهَ اَنڌَرَ ۾، پاڻَ نَ سَپاري،  
ويدو سو هاري، ڀيرو حَتَمَ هُئَن مون.

(۲۴)

مُورَکَ وادِ کَئي، پَنڊَتُ چائِي پاڻَ کي،  
بَڌايائين سَپَ کي، چارَئي ويدَ چَئي،  
سامي سارَ سَرُوپَ کي، کَيائين کين سَهي،  
وِڙو پاڻَ وِهي، ڏيئي هُئا ٻُڻَ کي.

(۲۵)

مُورَکَ چوراسِي، پلي پَوي ٿو بائهي،  
اُوديا جِي اَهَنڪارَ جِي، پاڻي ڳلِ قاسي،  
سامي سَڌائي رَهي، مَدَ ۾ مَواسي،  
اَلتِي اِناسِي، ڏيو نَ ڏسي ڏيَمَ ۾،

(۲۶)

مورڪُ چوراسِي، پلي پوي ٿو پائهن،  
نڪو جَمَ گُن، ڌرمَ گُن، نڪو ڦنڊُ ڦاسِي،  
ڏسي انهيءَ ڳالهه کي، اچي مَن هاسِي،  
سامي اَبناسِي، ناسُ مَني ٿيو نِنڊُ ۾.

(۲۷)

گهر ۾ ڪين اچي، مورڪُ ساڌ سَنگَتِ ري،  
اُڍيا نورُ ڳچيءَ ۾، پاڻي نِتُ ڦڄي،  
سَهَن مَون سامي چئي، ڪو وِڙو رنگِ رچي،  
جَنين کي گرُ سچي، پيڙيو پاڻ هتي ڪري.

(۲۸)

راتيون ڏينهن پتي، ٿو مورڪُ جيءَ مَرَمَ ري،  
ملي چاهُ چمارِ سان، پانهنجو پاڻ پُٽي،  
بنان ساڌ سَنگَتِ جي، مَمتا ڪين مَٽي،  
سامي تڏي چئي، جڏي جاڳي جڙي پاڻ ۾.

(۲۹)

پانهنجو پاڻ ملي، ٿو مورڪُ مَٽي مُنهن کي،  
جڏي ساڌ سَنگَتِ کي، ڪُسنڪَ سان رلي،  
ڏيئي لعلَ اُن ملها، پَنڊي ڪَڇُ پلي،  
ڪڍي ڪوٽِ هلي، ٿو سَمجھ ورائي سڪو.

(۴۰)

وينو پان مَني، مورڪُ مايا مَن مَ،  
تَپا تيرتَ ساڏنَ ڪَري، پولو ڪينَ پيَجي،  
سامي ڪينَ وِجي، بنان سَمجھ سَروپَ جي.

(۴۱)

وڌو وِچوڙو، مورڪُ پانَ پرينَ کون،  
ڏيئي وينو گهرَ کي، اوديا جو اوڙو،  
سامي رکي ڪينَ ڪي، مُحبَ ڏي موڙو،  
پُنڌي نَ پوڙو، دانهان دردَوندَن جون.

(۴۲)

پانهنجو پانَ پئي، تو مورڪُ اوديا قاسَ مَ،  
کڻي پندَ مَنَ جي، ناحقُ دُڪَ سَهي،  
مرگَ ترشنا جي جلَ مون، اُڄ بکَ ڪينَ لهي،  
گرگمَ رَهتَ رهي، تَ سَڪي ٿي سامي چئي.

(۴۳)

پانهنجو پانَ حوالَ، مورڪَ جي مَندو ڪيو،  
رکي چاهَ اندَر مَ، دَرِ دَرِ ڪَري سَوالَ،  
ساڻ رهي پرتِ پالَ، تنهن کي ڏسي ڪينَ ڪي.

(۴۴)

مورَه ڌڻن آثر، پانهنجي اڳيون پائهن،  
اٽل راجُ چڙي ڪري، پيڪ ڪرين ڌرڌر،  
ملي ساڌ سنڱت سان، تون سامي سهي ڪر،  
بنان پڄن هر، مٺا جيءَ مٺن ۾.

(۴۵)

پنا ڪوه پڙهين، اٿي حرف حقيقت هڪڙو؟  
باڻي منهن مهراڻ ۾، اندر چو نه اڙين؟  
ڪنيت ڪڍي جيءَ مون، سامي سڀر چڙهين،  
ن حق ڪوه گهڙين، ان هوندا گهاٽ اندر ۾؟

(۴۶)

پلي ڌرين پيڪ، مورڪ پيڪ اصل تي،  
جاڳي ڏسن ڪينڪي، اندر پرڪ اليڪ،  
جنهن ۾ مين نه ميڪ، سامي آڊ جڳاد جو.

(۴۷)

تڙن اولي پڳوان، مورڪ ڦولي ده دسا،  
سمجھ نه رکي جيءَ ۾، جئين پالڪ نادان،  
سامي سڙ تي پاڻ، آندو ڏسي ڪينڪي.

(۴۸)

جڏهن سَنَڪُ ڪَري، دانھن نِتُ ڌَرْدُ ري،  
سامي سَڪَ ساڱرَ ڪون، ڄاڻي پاڻُ پَري،  
تئين مُورَڪُ مَتَ ري، مَمَتا مَنجھ مَري،  
ڏسي نہ ڏيرَ ڏري، سَتھ سِڌَ سَروپَ کي.

(۴۹)

مورَڪُ بنا مَتَ، پُلي پيا پَرمَ ۾،  
سَتَ ڄاڻي سَنسارَ کي، ڪَپن مَنجھ ڪَپتَ،  
عاشقَ چڙھيا اڄَ تي، ڪَري سَڏُ سَنبتَ،  
بندا اَنون اُسَتَ، سامي ڄاڻن سَمَ سَپَ.

(۵۰)

مورَڪن ميڙي، ڪاڳرَ ڪوٽَ ڪَٺا ڪَيا،  
سامي لوپَ لَهرَ نيا، رَھتَ بنان ريڙھي،  
عاشقَ چڙھيا اڄَ تي، وَرَقَ سَپَ ويڙھي،  
شَھَ رَڳَ ڪون نيڙي، سَتھ ڏسن سَپَرين.

(۵۱)

مورَڪَ جيءَ خَرابُ، ڪَيا ڪَلپَتَ پانھنجي،  
جَنمي مَري جَمَ کي، هَرَ هَرَ ڏينَ حِسابُ،  
ڪوڙن ۾ ڪوھڪڙو، ڪَري خوشيءَ سان خوابُ،  
جَنھن کي شوقَ شَرابُ، سامي ڏنو سَتَگروءَ.

(۵۲)

خودي؟ منجه خراب، مُورڪ لوڪ آپار ٿيا،  
مَني وينا ست سڀ، جڳت جو اسباب،  
اڳيون ڪال قهار جي، سامي جهلن نہ تاب،  
هر هر ڏين حساب، سمنجه ورائي سڪتا.

(۵۳)

خودي؟ منجه خوار، ٿيا پڪ گر هستي لوڪ سڀ،  
مَني وينا من ۾، وڌ نڪت وِهنوار،  
جاڳي ڏسن ڪينڪي، ساڪي سرجنهار،  
سامي پاڻن چار، ٿا سمنجه ورائي سڪتا.

(۵۴)

ڪيرو جن ڪپت، ساڌ سنگت گر پير سان،  
ٿئي ڏنو پاڻ کي، اڳيون اوديا پت،  
چرهي ٿن جي چت تي، سامي ڪلپت ڪت،  
ڳچي؟ پاڻي ڳت، هو پون پوندوءَ جان سدا.

(۵۵)

محل منجهن آهين، سامي سودا سپرين،  
هيڏي هوڏي هٿرا، مُورڪ ٿا پائين،  
پاڻ پلائي پانهنجو، در در ليلائين،  
سمنجهي سمائين، وِرا ڪي وسرام ۾.



(۵۶)

مورڪَ لڳين نَه ملُ، پَر چي مَنجِه پَرينَ جي،  
سَمجھي ڏسُ سامي چئي، چڏي هِيَتَ هَلُ،  
رڪي سڪَ اَنڌَر ۾، پريمَ هِندوري جُهَلُ،  
ناحقَ پَرَمَ نَه پُلُ، پئي ڏيئي پاڻَ کي.

(۵۷)

ساڪي سِرِجُڻهار، رهي سڌائي گُهرَ ۾،  
مورڪُ دَهَ دِسا، ڪري نَه دَمَ قَرارُ،  
پانپنجويانَ خوارُ، ٿيو سامي چئي سَمجھري.

(۵۸)

مورڪَ ڌارِ نَه بيڪُ، هَڙي بيڪَ اَصلَ تي،  
تَنهن ۾ وِسي پاڻَ تُو، پورنَ پُرڪَ اَليڪُ،  
اَٿي مِٺُ نَه ميڪُ، سَمجھي ڏسُ سامي چئي.

(۵۹)

مورڪَ ڪوهِ رَتين، راتيون ڏينهان لوپَ کي؟  
وڌي آتمَ پَدَ جي، اِنهيءَ راءِ لَٽي،  
جيءُ ڪيائين پيءُ کي، مَسِتيءَ سانُ مَٽي،  
جاڳي چوَنه ڪَٽين، سامي ڪَلپَتَ پانهنجي؟

(۶۰)

غیرت گندُ مَر وَجھ، مورک میری گھر ۾،  
جَنَمَن جی جنجال جو، اهو ٻيائي اُتي بچ،  
سَمجھي ڪر سامي چئي، تون ڏوڙن کون ڏيڀرج،  
تہ سِر تي ساکي سج، پر گھٽ ٿيئي پائھين.

(۶۱)

مورک ڪوھ مَرين، ٿو لڳي ڪوڙي لوپ سان،  
سان کتندين ڪينڪي، هتون ٻار پري،  
سَمجھي ڏس سامي چئي، شدُ ويچار ڪري،  
لاهي چو نہ ڌرين، اُڍيا پنڊ مٿي تون.

(۶۲)

مورک ڪر مَر موہ، ڪايا مايا ڪل سان،  
چڏي ويندءَ چن ۾، ڊوھي ڪري ڊوہ،  
اُٿو ڏيندءَ ڏوہ، سامي چئي سِر تي.

(۶۳)

سام نہ ٺھارين، پاڻي منهن مڙهيءَ ۾،  
حتم پاڻي جڳ ۾، سو حرقت ڪيون ھارين،  
مورک ٿو مارين، تون پنهنجي هٿن پاڻ کي.

(۶۴)

مورڪَ چڏَ گمانَ، ڪاڀا، ماڀا، ڪلَ جو،  
جڳي وٺَ جاڳي ڪري، پيدَ بنان پڳوانَ،  
اچي هُئندَ اُوچتو، ڪالَ قهاري ڪانَ،  
سامي سڀَ جُهانَ، ماري جُنهن مَٽي ڪيو.

(۶۵)

مورڪَ ڪوهِ ڳڻين، ٿو سڄا ڪوڙا جي ۽ ڀر،  
اها پندَ خَلَلَ جي، سامي ڪينَ ڪُٽين؟  
جڙنَ ري جڳديسَ جي، ٻي سڀَ ڳالھ وٺين،  
کڻي نہ پونَ هُٽين، مَٽي ميلَ مَمَتَ جي؟

(۶۶)

ناحقَ ويڃائين، ٿو مورڪَ مانڪَ ديهَ کي،  
سامي سَتَن سان ملي، ليکي نہ لائين،  
جاڻي سَتَ سَنسارَ کي، روئين ۽ ڪائين،  
ٻُڪَ پَري لائين، ٿو مَٽي پانهنجي منهن کي.

(۶۷)

مورڪَ مَنَ اُڃانَ، تون پاڻَ نہ پَسين پاڻَ ۾،  
پاڻي منهن مَرهي ۽ ڀر، جڳين تان نہ اُڃانَ،  
پنهنجي هُٽين پاڻَ، ٿو هُٽين ڪهاڙو ڪڍَ تي.

(۶۸)

وٽڙا سڀ لڏي، مٺوڪُ سَمِهيو ٽنڊ ۾،  
سامي مرگ مٿن کون، راتيون ڏينهن سڏي،  
انڌي اڻا سهي کي، ڪڏي ڪين ڇڏي،  
جي پرين پاڻ گڏي، تڏه جاڳي ملي ساڻ سان.

(۶۹)

جڏي ويو ٿي وه، تڏي مڇ موٽين ڪين ڪي،  
چر چنيد چاڪي ڪرين، پوءِ موٽن جو پند،  
هڏي سر مٿي تون سه، مهميزان ملاح جون.

## مورک (ب)

(۱)

مايا منجه مگن، مورک رهن مت ري،  
جدا ڄاڻي پاڻ کي، ڌارين نانا تن،  
سامي سڪ وارن کي، مليو آتم ڌن،  
انپي آتم ان، مئا ڪيائون سرت سار.

(۲)

مايا منجه مگن، مورک رهن مت ري،  
جدا ڄاڻي پاڻ کي، ڌارين نانا تن،  
سامي ماڻي سيڄ سڪ، ڪو پريمي پورن،  
انپي آتم ڌن، گهري لڌو جنهن گهر مون.

(۳)

مايا منجه مگن، مورک رهن مت ري،  
پوڳي پوڳ پرم جا، ڪوهن مانڪ تن،  
ڄاڻي سڪ سرويپ جو، ڄاڳيو ساڌو جن،  
ميٽي سڀا منن، سیتل ٿيو سامي چئي.

(۴)

مايا منجه پرسن، مورک رهن مت ري،  
پوگي پوگي پرمر جا، کوهن مانک تن،  
ماهي سک سرويپا جو، کو جاگيو ساڌو جن،  
مجي سپا منن، سیتل ٿيو سامي چئي.

(۵)

مايا منجه مستان، مورک رهن مت ري،  
کال نڌسن ڪنڌ تي، کسيو بيٺو کان،  
ورتن ويد وچار سان، نيهي نر ايمان،  
پگت ڏني پگوان، جنهن کي پرچي پانهنجي.

(۶)

مايا منجه مفرور، مورک رهن مت ري،  
ست چاڻي سنسار کي، سامي سهن سور،  
کال نڌسن ڪنڌ تي، ٿو ڪري نت ڪلور،  
راڻا راو مزور، ماري جنهن مٽي ڪيا.

(۷)

مايا منجه مفرور، مورک رهن مت ري،  
کال نڌسن ڪنڌ تي، ڪندو چڪنا چور،  
سامي هلن حلیم ٿي، پاڳوان پريور،  
ترڪي تاري تور، ڪورا چاڻن ڪلپ جا.

(۸)

جڳ ۾ جيءَ جڳي، مورڪَ مون مٽ ري،  
چال چلن اڳيان جي، بنا رسَ رڳي،  
ملي ٿيو محبوب سان، ڪو سامي سنت سڳي،  
گهري گرمڪي، مڪَ رڳي مَوجان ڪري.

(۹)

بنا دڪَ دڪي، مورڪَ رهن مٽ ري،  
پرچين چاڻي پانَ کي، جنمنَ مونَ جڳي،  
ملي ٿيو محبوب سان، ڪو سامي سنت سڳي،  
گهري گرمڪي، مڪَ رڳي مَوجان ڪري.

(۱۰)

سامي سڀ دڪي، مورڪَ رهن مٽ ري،  
چال چلن اڳيان جي، بنا رسَ رڳي،  
ملي ٿيو محبوب سان، ڪو ساڌو جن سڳي،  
گهري گرمڪي، مڪَ رڳي مَوجان ڪري.

(۱۱)

پرميسر پري، مورڪَ چائن مٽ ري،  
تنهن کي ڏسن ڪينڪي، جو سڀ کي سڌ ڪري،  
ڪورن ۾ ڪو هڪڙو، سمجھي آجر جري،  
جنهن تي هٿ ڌري، سامي پورو سڱرو.

(۱۲)

پَچَمَ کي پوربُ، مورکُ چائڻ مَتِ ري،  
وينا پيرَ فقيرَ ٿي، ڪري ڪوڙُ ڪَسَبُ،  
سَمجھي ڪو سامي چئي، مَحَبَتِي مَطْلَبُ،  
ڍولَ ملڻَ جو ڏيڻَ، جَنهن کي ڏسيو سَتَگُروءَ.

(۱۳)

جڻين پيڙيءَ جو پور، تئين سَنگُ سَنسارَ جو،  
تَنهن ۾ مَرَنَ مَتِ ري، مورکُ ٿي مَنورَ،  
ورلي ڪَنهن سَهي ڪيو، مَحَبَتِيءَ مَذِڪور،  
جَنهن کي ٻِرِملَ نورَ، سامي ڏنو سَتَگُروءَ.

(۱۴)

ڪري مَتِ مِلي، مورکُ مَنا ڪيترا،  
سامي پيا سَنسارَ جي، ڦاهيءَ مَنعهُ ٿيلي،  
رَهي نيارو نَپا جان، ڪو سادو حَنُ سِلي،  
جڻين مَجَنون ليلي، لِنو سارَ لَڙَ ڳالَ ٿيو.

(۱۵)

ڪوڙِي ڪَلپَ ڪري، مورکُ مَنا مَتِ ري،  
پُونِ پُو ساگرَ ۾، نانا روپَ ڏري،  
پَرچَنتا پاپنَ کون، ڪو پريمي رَهي پَري،  
سامي ڏسي ٿري، پانهنجي اکينَ پاڻَ کي.



(۱۶)

ڪَلَهَتَ ۾ ڪاهي، مُورَڪُ پيا مَرَمَ ري،  
چَرَمَنَ چوراسيءَ جي، ڦِري ڦِري ڦاهي،  
سامي سَئي ڪَنهن سورمي، پَرچَن پَنڊُ لاهي،  
نَڪي ڪي چاهي، نَڪي ڪَئي خوارُ ٿي.

(۱۷)

پيا سِرَ مُورَ ڳَئي، ڳَئَن وارو نَ ڳَئي،  
پُڇي، پُڪاري، سَڌَ ڪَري، هَرَهَرَهَتَ ڪَئي،  
ڏانورَ جَنانَ پاڻَ ڪي، تائي مَنجِهَ ٿئي،  
چانايو چَئي، تَڌي بِيٺَ ٿيو سامي چَئي.

(۱۸)

ڪَن مُورَڪَ ملاجو، ڪايا مايا ڪُلَ جو،  
وِڙلو ڪو گُرمَڪُ رهي، اَٽڪَ کون آجو،  
ساريو جَنهن سامي چَئي، ڏائِنَ جو ڏاجو،  
رهي ٿيو راجو، بيحدَ پَرِ بيگَمَ جو.

(۱۹)

مورَڪُ پيو پائي، پاڪَرُ پاڻَ پَرَمَ ڪي،  
اُڍيا سَنديءَ سِرَ ۾، گوتا نِتَ ڪاڻي،  
پَنان نِتَ پَرَتِيتَ ري، ويٺو واجهائي،  
جَڌي چُٽو چَڏائي، تَه سَڪي ٿئي سامي چَئي.

(۲۰)

مورڪَ ملِ ڳڌو، ڀلي پوتُ پَرَمَ جو،  
جَنَمَ مَرُڻَ جِي دُڪَ ۾، ٻڌي پاڻُ وڌو،  
اِهو اِشارو اَنِيئي، ڪَنهن پَرِيميءَ پَرِڌو،  
سَمِتا مَنجِه سِڌو، سوکَمَ رَڻي سامي چُئي.

(۲۱)

مورڪَ پوڳن پوڳَ، رَجَنَ نہ رَتيءَ جيترو،  
توڙي پائِن تَن ۾، سامي نانا روڳَ،  
رَهَن اَليپَ آڪاسَ جا، ڪي اُڏوت اُسوڳَ،  
جَپَ، ٿَپَ، ساڌَن، هوڳَ، ساڌي حَن مَٽَ ڪيا،

(۲۲)

مورڪَ مَن لائي، پوڳن پوڳَ پَرَمَ جا،  
ڪالَ نہ ڏسَن ڪَڌَ تي، جو خَرچَ ٿو ڪاڻي،  
سامي بَچيو ڪو سورَمو، ساڌوءَ جِي سايي،  
چِت چوڪو پائي، اِسِيتِ ٿيو آڪاسَ جان.

(۲۳)

مورڪَ مواسي، سَچَ سِجائِن ڪينڪي،  
سامي پيا سَنسارَ جِي، ٿُرني ۾ ٿاسي،  
جاڳي ڪَنهن جوڳيءَ ڪَئي، کِڻَ ۾ خلاصي،  
اَلڪُ اَبناسي، ڏَنو جَنهن اَکِن سان.

(۲۴)

مورک مواسي، کوہ نہ مانک ديم کي،  
ملي وٺ محبوب سان، چڙي هٿا هاسي،  
مٿان اچي اوچتي، ڪال وجهيئي ڦاسي،  
پوندين چوراسي، سامي چويئي سانت ري.

(۲۵)

مورک ڪري ممت، کوہ نہ مانک ديم کي،  
ملي وٺ محبوب سان، چڙي هٿا حرڪت،  
مٿان اچي اوچتي، ڪال هٿيئي لت،  
پوءِ پويں پريٽ، پسون ٿي سامي چئي.

(۲۵)

مورک گهڙي گهاٽ، کوہ نہ مانک ديم کي،  
ملي وٺ محبوب سان، لائي لٺو لٺ،  
مٿان اچي اوچتي، هٿيئي ڪال چماٽ،  
پوءِ نہ لهندين واٽ، سامي چئي سمديس جي.

(۲۶)

ڪري ٺاه ٺڳي، مورک کوہ نہ تن رتن،  
ملي وٺ محبوب سان، سادوءَ سنگ لڳي،  
اڄڪل اچي اوچتي، وٺندءَ ڪال وڳي،  
رٿندين پوءِ رنگي، سج ٿي سامي چئي.

(۲۷)

مورڪَ چڏَ مَخولَ، ڪوڙا مايا موهَ جا،  
ملي وٺا محبوب سان، ڪري فڪرَ ڦولَ،  
مٿان اچي اوچتي، هڻي ڪالَ ڳولَ،  
ٿيندين ڊانوان ڊولَ، سج لڻي سامي چئي.

(۲۸)

مورڪَ مٺَ ميري، مٺي ڄاڻن مَنَ ڀر،  
پریت ڪنَ پریت سان، پڙچي پڪيري،  
ڪالَ نہ ڏسَن ڪنڌَ تي، وڳي ٿو ويري،  
پَمَ جي ڊيري، سامي ڪيو جنهن سڀ ڪي.

(۲۹)

مورڪَ سور ڪاڻي، ڪري پيا ڪَلپتَ ڀر،  
گوتا ڪاڻن غُٻَ جا، سامي سڌائي،  
سارَ لڌو ڪنهن سورمي، سَمَتا صفائي،  
واڻي وڌائي، سڻي ماڻي سانَتِ سک.

(۳۰)

ڀلي ڌارنَ ڀيڪُ، مورڪَ ڀيڪَ اَصُلَ تي،  
اَلتي ڏسَن ڪيَنڪي، اَنڌَرِ پُرڪَ اَليڪُ،  
جو سڏَ ڪري ٿو سڀ ڪي، سَتَ ساڪي سيڪُ،  
ڄاڻج مِينَ نہ ميڪُ، سَپتَ سان سامي چئي.

(۳۲)

سَهسِين سَوْدَانِي، بِيڪَ پِرِي بِيحَالُ تِيَا،  
نانگُ ڏِسي نَوڙِيءَ ۾، پڳا پَوُ ڪاڻِي،  
سامي سَمجِهِن ڪِينڪِي، سَتَهَ صَفَانِي،  
چاڻِي نِتُ چاڻِي، پائِن پَرِچِنَتَا جِي.

(۳۳)

جيڪي طَمَعُ تِڪَ، لوڙِي لَهوآرا ڪِيا،  
سي ڪڏِي وَهِن ڪِينڪِي، ماڻَ ڪَري مُورِڪَ،  
اڻين چُون ٿا اَنِيئي، سَجاڪا سَالِڪَ،  
سامي حَنَ جاسِڪَ، لِنو سان لعلُ گُلالُ تِيَا.

(۳۴)

واڊي اَنُون وَڪِيئي، سَچُ سِجائِن ڪِينڪِي،  
پَوَن پَوُ ساگرَ ۾، پانِهِنجو پاڻُ پُئي،  
اڻين وِيا اِيْمانَ ري، سامي سَنَتَ چُئي،  
اَنِيئُ اُنَ مَئي، هُئي جَنَ جِي هَرُ ۾.

(۳۵)

سَهسِين سِيائِيءَ، ڪَري جِيءَ جڏا تِيَا،  
وينا ڳِڻن وات سان، گِيانَ، ڏِيانَ، جِيءَ، تِيءَ،  
جاڳي پَنهِنجي جِيءَ مون، ڪَڏِيَن ڪِيَن ڪَڏِيءَ،  
سامي جُڻن سِيءَ، وِڪُ وِڙهي وِيا ڪُلُ ڪِيا.

(۲۶)

جيڪو اُتاري، اُچي اُڀريا پوتَ کي،  
موهي تنهن مورڪَ کي، منجهائي ماري،  
سامي بچيو ڪو سورمون، سَگرُ سنڀاري،  
نانتَ نِواري، سَمهيو سَڪَيتَ سَيجَ تي.

(۲۷)

پَرچتا پَتائي، ماري مورڪن کي،  
پاڻ پَنهنجو پاڻ ۾، وينا وِڄائي،  
سَڌَ سَڌَ سِپائڻَ ڏنو، اَلٽِي لِنو لائي،  
پورن پندَ پائي، سامي ماڻنِ سانتَ سَڪَ.

(۲۸)

بِنا گِياتِ غلامَ، مورڪَ مايا جا ٿيا،  
هَرِدمَ هَتَ بَدِي ڪَري، سامي ڪنِ سَلامَ،  
رَهَن اَلِپَآ ڪَاسَ جانَ، ڪي نيهي نِرِبانَ،  
جَن کي رَمَتا رامَ، پاڻ لَڪايو پاڻ ۾.

(۲۹)

راتيون ڏينهن راکي، مورڪَ ڪنِ مايا جي،  
ڪالَ نَ ڏَسَن ڪَنڌَ تي، ڪَرڙو ڪَناکي،  
سَمجھي سَڻي سِرَتون، ڪَنهن هَرِجنَ هَلاڪي،  
سامي ٿي ساڪي، وَرتي وَڌَ ويچارَ سان.

(۴۰)

قاميءَ پنا ڦٿو، سڀڪو مايا موءَ ۾،  
ست چاڻي سنسارَ کي، مورڪَ هٿن مٿو،  
ورلي ڪنهن گرمڪَ جو، سامي پرهم ٿو،  
لوئي، شال، ڳٽو، چاڻي اٺيءَ اُن جو.

(۴۱)

بتان ڌر ڌري، مورڪَ مرڻ ممت ۾،  
مرگه ترشنا جي جلَ جي، سگهن نه سندن ٿري،  
سپاڻن کي سامي چڻي، پيئي خبر ڪري،  
سئي پرهم پري، مائڻ سک سَروپَ جو.

(۴۲)

پڳوت پلائي، مورڪَ مٺا ڪيترا،  
پون پو ساگر ۾، ڪوٽ جنم پاڻي،  
سامي بچيو ڪو سورمو، سادوءَ جي سايي،  
ممتا مٺائي، اسٿ ٿيو آڪاسَ جان.

(۴۳)

ويد پڙهي وادي، مورڪَ ٿيا مرمرَ ري،  
سامي سنڀارڻ ڪينڪي، موڙي مرادي،  
پرچيو رهي ڪو پيءُ سان، ماهر مُتادي،  
اٺيءَ آبادي، سته ڏئي جنهن سڄ ۾.

(۴۴)

واڻي وڌائي، مُورڪَ ڪنِ مَرَمَ ري،  
سَتَ چاڻي سَنسارَ کي، چاڻنِ نَتَ چاڻي،  
سِڀائِنِ سَچي سامي چئي، هَرِ سانِ لِنو لائي،  
ڪَلِپنا ڪاڻي، رَڪنِ نه رَتِيءَ جيتري.

(۴۵)

حَيرتَ آئون هاسي، اچي هڪَ اُچَرَجَ تي،  
سامي رهنِ سَريَرِ ۾، مُورڪَ مَواسِي،  
ڪالُ نه ڏسَن ڪنَ تي، جو ڪنِيون ڦِري ڦاسي،  
ڪنِ ۾ حَلامِي، ماري ڪي جَنبنِ مُلڪَ جي.

(۴۶)

مُورڪَ چِڪي چِڪَ، ڦاهِيءَ ڦاسَنِ پائين،  
پوڳنِ پوڳنِ سانِ ملي، نانا پُڪَ نُرڪَ،  
ڏنو اُنِيءَ آتما، اَلِي ڪنهن عاشِقَ،  
مِهَرَ ڪَئي مالِڪَ، سامي جَنهن تي ساڌَ سَنگَ.

(۴۷)

مُورڪَ ڪَري مَمَتَ، پُونِ پو ساگرَ ۾،  
پَرِچَنَ چاڻي پاڻَ کي، رُنڊا وَتنِ رَتَ،  
اَلِي ڪنهن عاشِقَ ڏنو، تَنَ ۾ تَريا تَتَ،  
واري کاتو ڪَتَ، سامي ماڻي سانَتَ سَڪَ.



(۴۸)

مَرَّ مَرَّ هَتَا هَتَا، مُورَكُ مَنَ كِينِهونَ ۽ ڪي،  
پيلي لوڪَ پَرلوڪَ جون، ڳالهيون نِتا ٿِي،  
ڏانورَ جِئان پاڻ ڪي، تاشي مَنجِه ٿِي،  
جاڳي هَتا ڪَٿي، تَ سَڪي ٿِي سامي چَٿي.

(۴۹)

مَرَّ مَرَّ هَتَا هَتَا، مُورَكُ مَنَ كِينِهونَ ۽ ڪي،  
اوڻاري اُڍيا جَ، پُونَ مَنجِه پُونَ،  
سَمجھي ڪي حَنَ سورَما، سامي سَڪِ سَمَھنَ،  
جاڳي ڏنو جَنَ، پَنينجي اکِيتَ پاڻ ڪي.

(۵۰)

بيحدَ بَڪَ بَچِي، مايا مورَڪنَ ڪي،  
سامي سَگھنَ ڪِينَڪي، پَري پِيٽَ پَچِي،  
ڪاڻي سَمَ سَتوڪَ جي، ڪو سادو بَستَ رَچِي،  
اَنِيءَ لَڪَ آچِي، جَنَھنَ ڪي ڏني سَتَگَروءَ.

(۵۱)

وادِ وِوادِ بَڪِي، مُورَكُ مَرَنَ مَرَمَ ري،  
چڏي سَڪَ سَروپَ جو، پِيھنَ چاهَ چَڪِي،  
ڪوڙنَ مونَ ڪَنھنَ هَڪَڙي، لَڏوڻانَ ٿَڪِي،  
جَنَھنَ ڪي پَريٽَ پَڪِي، سامي ڏني سَتَگَروءَ.

## اڳيائي (الف)

(۱)

اُچرَجُ هڪُ آهي، ساميءَ کي هنَ جيءَ جو،  
گيانِي پَنڊتُ ٿي ڪري، تو سڀا کي سَمجهاڻي،  
هيرا، ماڻڪَ، موتي، پرَکي مله پائي،  
وينو ويڃائي، پاڻُ پانهنجو پاڻُ ڀر.

(۲)

وَسَنَ کون وَسَري، ويو آدي گهرُ پانهنجو،  
سامي پيا سَمجھ ري، ڪَلهَتَ مَنجھ ڪري،  
ڪَنهن گَرَمڪَ لڌو گِياتِ سان، اَنِئَ گهاٽُ گهري،  
سو اُچي ڪينَ ڦَري، جَنمَ مَرَنَ جي دُڪَ ڀر.

(۳)

وَسَنَ کون وَسَري، ويو آدي گهرُ پانهنجو،  
سامي پيا سنسارَ جي، ڪَلهَتَ مَنجھ ڪري،  
وِڙلي ڪَنهن ويساھ سان، لڌو گهاٽُ گهري،  
اُچي ڪينَ ڦَري، سو جَنمَ مَرَنَ جي دُڪَ ڀر.

(۴)

ويحيو وسې، پاڻ پانهنجو پاڻ ۾،  
ديوانن جان ديس ۾، قولي ۽ قسي،  
ڏيو ٻاري گهر ۾، سامي ڪين ڏسي،  
اچن سنٽ حصي، ته ٿپت مٿي هن جي.

(۵)

سارو جڳ پوسن، رهي گرپ گمان ۾،  
ورن، سراپن سمجه ري، من ۾ ڪري منن،  
ڪورن ۾ ڪو هڪڙو، سامي جاڳيو جن،  
سو جاني هڪڙو پن، هلي ڪين حڪم ري.

(۶)

ٻڌن ڪي پوڙي، ٿي سامي لهر سمندر جي،  
تن ڪي چوي ڪينڪي، جي سنٽ ڇڏيا چوڙي،  
ويلا منهن موڙي، جڳت ڏون جڳديش ڏي.

(۷)

سارو جڳ ٺڄي، ٿو منن جي محلات ۾،  
اٺ ٽي پهر اندر ۾، ٿو بنان باه پڄي،  
ڪورن ۾ ڪو هڪڙو، بلا کون بڄي،  
جنهن ڪي درشت اچي، سامي سورج سرتي.

(۸)

آنَ هوندي پولِي، وِڌو جيءُ پَرَمَ مَ،  
جڻين گُستوري ناپَ مَ، مِرگهَ ٻاهرِ ڦولي،  
اُڍيا پَٽَ ڦولي، سامي ڏسي ڪيُنڪي.

(۹)

جڻمي ۽ مَري، ٿو پلي جيءُ پَرَمَ مَ،  
جڻين پاڇو پانهنجو، ڏسي ٻارَ ڌري،  
سڀني مَ سامي چڻي، نانا روپَ ڌري،  
ويٺو سڌَ ڪري، مِرگَ ترشنا جي جَلَ ڪي.

(۱۰)

سامي سڀني، ڀلا جيءُ پَرَمَ مَ،  
وڻن ڪڇَ خوشيءَ سان، آتمَ ڏنَ ڏيئي،  
ڏيو ٻاري گهرَ مَ، ڏسنَ نه ٻيئي،  
وِڙلا جنَ ڪيئي، سُرجهَ رهنَ سڀاءَ مَ.

(۱۱)

اٺَ ٽي پهرَ وِڃن، ٿا پلي جيءُ پَرَمَ مَ،  
پُٺي ڏيئي پاڻَ ڪي، نانا دُڪَ سَهَن،  
مانڪَ ديمَ اُمولَ جو، مَرَمَ نه رکنَ مَن،  
ڪي لڪايا لَهَن، سامي سڪَ سَروپَ جو.

(۱۲)

اَن هوندي لڳ لڳي، ڪوڙين وڌا ڪيترا،  
جنين پڇاڻون پانهنجو، ٿي پاري پوت لڳي،  
لتاري لٽن سان، ڪي عاشق لنگهيا اڳي،  
اُنپُ جوت جڳي، سامي جن جي گهر ۾.

(۱۳)

جنين اُٿاري، نگاه ساڏ سَنگت تون،  
سامي لڳي ٿن ڪي، خودي خوري،  
جيئندي جلن جڳ ۾، اُنڌا اُوڀاري،  
موٽي اڏڪاري، ٿيڙا ڪُٽي نرڪ جا.

(۱۴)

اُنڌا پيا ارجهي، ڪايا مايا ڪل ۾،  
سَت چاڻي سنسار ڪي، ڦوڪ ويا لرجي،  
سامي ڏٺو سَروپ ڪي، ڪنهن سجاڳي سرجي،  
پيتائين پرجهي، پيالو پريم اڳم جو.

(۱۵)

اُنڌا ڪن اُٺان، ڪلپي ڪرتا پُرڪ جو،  
جنهن جي اک ڦرڪ ۾، ٿي اُٺت لي جهان،  
من ٻڌ پُهچي ڪينڪي، گيان ڌيان غلطان،  
نانت کون نربان، ڪو سامي سجاڳو ڏسي.

(۱۶)

ڪانٽر گهمڻ ڪوٽ، ڪري ٺاه ٺڳي ۽ جا،  
رکن ڌ رتي ۽ جيتري، عاشق سورا اوٽ،  
سَمڪ هڻن چوٽ، سامي سپيرين جي.

(۱۷)

پرتڪ پرميسر، انڌا ڏسن ڪينڪي،  
سادن ڪن سمنجھ ري، من ۾ رکي مڪر،  
ڪنهن سجاڳي سهي ڪيو، پرچي پنهنجو گهر،  
کولي ڏسوون ڌر، ٿريا ۾ ٿڌروپ ٿيو.

(۱۸)

انڌا ڪين ڏسن، پرتڪ پرميسر ڪي،  
پرم منجه پلي ڪري، پوندوءَ جان پٽڪن،  
ست سڌ سهي ڪيو، سامي سجاڳن،  
رتا رنگ رهن، ڏيٽ ورائي دل ۾.

(۱۹)

اندو پيو آئي، پلي پو ساگر ۾،  
ٻانڀڻ ٻڌو ٿرھو، ڪرمڻ جو ڪاٺي،  
ست سڌ سڙو پ ڪي، ڪو سڄو سڃاڻي،  
ممتا ري ماڻي، مڙجان نٽ مالڪ ٿي.

(۲۰)

ڪوڙين ٿيا ڪٽي، بيڪ گريستي جڳتا ۾،  
جوڙي وڌائون پاڻ تي، سامي چاه چئي،  
پانهنجي هٿن پانهنجي، آندن پاڙ پئي،  
ورلي ڪنهن ڪٽي، گرمڪ قاس ڳچي مون.

(۲۱)

وساري والڻ، مٿا جيءَ مٿن ۾،  
جاڳي ڏسن نه پاڻ کي، آندا ڪري آلس،  
ڪو عاشق چڙهيو اڄ تي، خلاصو خالص،  
سامي ٿي ٿالڻ، وڌي ويڙهي وڌ ويچار سان.

(۲۲)

ڪوڙين ڪروڙي، سر مٿا ساڙ ٿيا،  
سيٺل رهي سڀاءَ ۾، پانين ڪو هوڏي،  
جنهن ملي ساڙ سنگت سان، سرت نرت سوڏي،  
وڃي وروڏي، ڪنهن جو ٿي ڪينڪي.

(۲۳)

ڏٺا سڀ مڱهن، پاڻو وائي حال ۾،  
مٺي ويٺا من ۾، نانا پاء مٿن،  
ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو، رهي آليپ اٿن،  
جنهن جيتو من، سامي ستن سان ملي.

(۲۴)

غيرت منجه غرق، رهن جيء جهان جا،  
پوڄن پير فقير کي، رکي ڦير فرق،  
عاشق چڙهيا آڇ تي، لنو سان ٻڌي لڪ،  
اندر ٻاهر هڪ، سامي ڏسن سپرين.

(۲۵)

پرجهن ڪين پڙهيا، سته ڪ سروب جو،  
رهن وديا واد ۾، اٿ ٿي پهر آڙيا،  
ممت مٿائي من جي، ڪي عاشق آڇ چڙهيا،  
سامي اٿ گهڙيا، گهڙن گهاٽ اندر ۾.

(۲۶)

ٻڌو سڀ جهان، مايا ڦاسيءَ ڦند ري،  
پرچيا رهن پنڊ سان، پلائي پگوان،  
جاڳي ڪڏين ڪينڪي، اندر مون آيمان،  
ڪو سامي پرک سڄاڻ، سمجهي چڙهيو سير تي.

(۲۷)

پلو سڀ سنسار، ديهي مٺي پاڻ کي،  
جنمي مري دڪ سهي، چڏي نه آهنڪار،  
ورلي ڪنهن گرمڪ ڪيو، واستو جو ويچار،  
ڏسي ساکي سار، سنمڪ ٿيو سامي چئي.



(۲۸)

سڀني ۾ سامي چئي، پوندو پڻڪن ڏير،  
سج سڃاڻن ڪيٺڪي، اونڌا منجه انڌير،  
ڪي گرمڪ سنڌ سمير، استيت ٿيا آرام ۾.

(۲۹)

بگلو ريس ڪري، هنسن سان حساب ري،  
هو نرمل، کون پري، هو ڪپڻ ڌيان ڌري،  
هو موتي کائي مائسر، هو مڇي ڪاڻ مري،  
سامي ساڪ پري، مرم وڃاري من ۾.

(۳۰)

بنان سمجه ڇڪي، ٿو ڪٿو ڪڇ مندر ۾،  
بالڪ ٻڌ ورائي، ڀلي ڀڙ رکي،  
گياني پاڻ لکي، ته سڪي ٿي سامي چئي.

(۳۱)

اڻ هوندي ڀولي، وڏو جيءُ ڀرم ۾،  
ڀني ڏيئي پاڻ کي، ده ڊسان ٿولي،  
تنهن کي ڏسي ڪيٺڪي، جو ٻڌي ۽ ڀولي،  
سڱر ڳنڍ ڪولي، ته سڪي ٿي سامي چئي.

(۲۲)

ڪَلِيتَ مُنُو جِيءُ، وَجِي پيو وِستارَ ۾،  
پَرَمَ منجه پلي ڪري، دَءَ دِسِ ڦولي پيءُ،  
تپا، تيرتَ ساڌنَ ڪري، سَهِي گرمي سِيءُ،  
گهر ۾ وندجي ويءُ، سو سامي ڏسي ڪينڪي،

(۲۳)

پَرَمَ پينگ پاري، هلي چئي ڪينڪي،  
ڏنگي جنهن ڏندن ري، سامي وس ساري،  
ورلو ويچارِي، ڪو بچي گرگيات سان.

(۲۴)

پَرَمَ جِي پاري، چوت لڳي هن جِيءُ کي،  
چاهَ رکيائين چتَ ۾، چُهڙي چماري،  
ڪيسِ تنهن ڪَلِيتَ سان، سامي دل ڪاري،  
بيحدَ جِي پاري، پوري ويٺو پائهن.

(۲۵)

عَجَائِبُ اسرارُ، غيبي ڏٺو گيات سان،  
اوديا تي عاشق ٿيو، سامي سنڍ جو ٻار،  
جنهن جو روپ نَرَنگُ ڪو، نڪوانگ آڪر،  
سڀني ۾ سنسارُ، رچي مچي نتا رين ۾.

(۳۶)

سڀني منجه ڪنگال، راجا ٿيو هڪ ديس جو،  
هاڻي، گهوڙا، پالڪيون، مير يائين سڀ مال،  
ڌر تي بيٺا ڪيترا، سامي ڪن سوال،  
جاڳي ايهو حوال، پٽندو وڻي پائهن.

(۳۷)

ڪوڙي کون پاسو، سامي سڄي جن ڪيو،  
هن کي سڪ سل ڪيا، هن کي محبت نه ماسو،  
هو پر چور هي پڌير، هن جو وڪيا منجه واسو،  
ٽپن کي ڏسو ڏيئي پاڻ ڪري ويو.

(۳۸)

ناحق جيءَ رلي، ٿو ڪرمن جي ڪلپت ۾،  
بنان پگت پگوان جي، پرم ڪين پلي،  
تڏي ڳنڍ ڪلي، جڏي سامي ملي سڙو پاڻ سان.

(۳۹)

پلي هن بندي، خاص خزانو گم ڪيو،  
ڪڻي وڌائين پاڻ کي، ڌڪي منجه ڌنڌي،  
ڏيو ٻاري گيان جو، ڏٺو ڪين انڌي،  
پرڀن پاڻ ڪنڊين، ڪا سهاڻا سامي چئي.

(۴۰)

پَرورِتا جو پُور، ڪاٿون پيو هِنَ جيءَ کي،  
موتِي ڪيئن مٽِي وِڃي، سامي سَنسو سور،  
پُئي ڏيئي پاڻَ کي، مالِڪُ بَنيو مَور،  
ڏسي نَرملُ نور، نانا کون نِرپاڻُ ٿيو.

(۴۱)

پَر پوڄا ڪنِ ديوُ نَ ڏسَن ديمِ ۾،  
پنڊِتُ ڄاڻي پاڻَ کي، ڪَرَمَن مَنجِهَ بَجهَن،  
ساڪان سَتَن جون ٻڌي، مَرَمُ نَ رَڪنِ مَن،  
سي ڪيئن رَنگِ رَچَن، سامي سَپَرِيَنَ حِي.

(۴۲)

پوٽِرُ پالِي، ڪوڙين گُهَمَن ڪيترا،  
ڳالهيون ڪنِ زبانَ سان، خِلَوَت جون خالي،  
جاڳي ڏسَن ڪيَنڪي، خاوندُ خيالي،  
لنؤ لَنؤ مَنجِهَ لالي، سامي تنهن سَروپَ جي.

(۴۳)

چَريا سي چُٽجَن، جي مَرَمُ نَ رَڪنِ مَن ۾،  
ڳالهيون ويدَن جون ٻڌي، دَرَدِرَ بَڪَ بَڪَن،  
نانا جڳَتِيَن سان ڪَري، دِٻَ دِرِشَتانَتَ ڏين،  
سامي ڪنِ ڏسَن، جاڳي جوتِ سَروپَ کي.

(۴۴)

ڪلجڪَ جا ڪوڙا، ميرَ مٽھڙي ڇو ڇو،  
راتيون ڏينھان لوپَ جا، گھرِ ٻنڌنِ ٻوڙا،  
ويساھي ويساھ سان، ڊوهنِ وسوڙا،  
سامي مٽِ موڙها، مرڻَ نہ ڄاڻنِ مَنَ ۾.

(۴۵)

ڇرياسي ڇٽڇٽ، جي پاڻ پڇاڻنِ ڪينڪي،  
ڳالھيون ڀلنِ جون ٻنڌي، مومَ نہ رکنِ مَنَ،  
پانهنجي ڳچي ۽ پانهين، جوڙي سيلَ وجھنِ،  
سامي ڪينَ ڏسنِ، جياتي پاڻي گھرَ ۾.

(۴۶)

پنڊتُ ٻڪاري، سارَ ٻڌائي سڀَ کي،  
سامي پانهنجي مَنَ جي، ممتا نا ماري،  
رکي دٻيٽَ اندرَ ۾، سَمِتا ڏيڪاري،  
هليو سو هاري، مانڪَ ديمِ اُمولَ کي.

(۴۷)

ٻانڀڻَ ٻنڌَ گياني، ڪوڙا گھمنِ ڪيترا،  
ڳالھيون ڪنَ زبانَ سان، اُنيءَ آساني،  
رهنِ رَسَ ڪَسَ لوپَ ۾، ارجها ايماني،  
ڄاڻنِ نہ فاني، پتلو پنجنِ مَنَ جو.

(۴۸)

لکين لپاڙي، ڳالهيون ڪن اڱم جون،  
سامي ڪوڙاڻي ساڌ ٿيا، مٿو ڏاڙهي،  
ڪلڪائين ڪپڻ جي، ڪاتي ڪهاڙي،  
پاڙ کائي پاڙي، وهيا وڃن وه ۾.

(۴۹)

لکين ليڪا ڪن، پڇاڻو ڪو هڪڙو،  
ليڪو چڙي آليڪ ۾، ڪي گرمڪ غرق رهن،  
پيا سڀ باد بڪن، سڀني ۾ سامي چئي.

(۵۰)

سامي ڪن صلاح، ڪوڙا مڙي ڪيترا،  
لهن نه عشق آپيد ري، رام نگر جي راه،  
وڃي پيئي پاڻ تي، ڪنهن نيهيءَ جي نگاه،  
ميٽي چننا چاه، سو چڙهي ويٺو چوڌول ۾.

(۵۱)

مٿا سڀ مٺن، گياني، پنڊت، پستڪي،  
بنان سمجھ سڙوپ جي، ڪن اٿرائون پرشن،  
پاڻي وٺا ڪڇ ۾، ترشنا ڏائڻ رن،  
ورلي ڪنهن هرجن، سامي سار سهي ڪيو.

(۵۲)

بِنا گِياتِ گِيانُ، ڪوڙا ڪَينَ ڪيترا،  
ڳلھيون ويدَن جون ٻڌي، ڪنَ اَندرَ ۾ اِنمانُ،  
ڏسَن ڪَينَ اکينَ ري، اَنڌا اَنِئَ پان،  
سَدا رهن غَظانُ، سامي مايا موھ ۾.

(۵۳)

ويدَ پُراڻَ پڙهي، پَنڊتَ ٿِيرا ڪيترا،  
بِسا گِيانَ گُروءَ جي، وِيا اُودِيا مَڃهَ اَڙي،  
وِڙلي ڪَنڀنَ گُرمڪَ ڏنو، وِڄنَ مَڃهَ وڙي،  
تَنهن کي هَتَ جُڙهي، سامي لڪَ سَروپَ جي.

(۵۴)

لکين هزارين، وادِ ڪَرنَ ويدانتَ جي،  
وِڙلو ڪو وِڇارَ سان، ويهي ويڇاري،  
سامي سارُ سَهي ڪَري، هِردِي مَڃهَ ڌاري،  
نانتَ نِواري، سَڀا گَهَتَ ڏسي سَڀرين.

(۵۵)

اَڙَ پاڻَ ڪيو، ڦِرَنو نانا روپَ جو،  
اَنَ هوندو ڪَلِپَتَ ڪَري، سامي سڌَ ٿيو،  
جَنمَ مَرَنَ ڏکُ سَکُ مَني، سَنسي مَڃهَ پيو،  
پَلي پَرَمَ ويو، جڏي جاڳي جُڙيو پاڻَ ۾.

## آڱيانِي (ب)

(۱)

لکين ليکاري، ليکي منجه لڙهي ويا،  
لنگهي چڙهيو لک تي، ڪو اُتم اڌڪاري،  
جنهن کي ڏنو ستڱرو، ڀروسو پاري،  
سامي سڄاري، مڪ رڪي موجدان ڪري.

(۲)

لکين ليکاري، ليکي منجه لڙهي ويا،  
غوتا ڪاٺن غيب جا، ڀرم ڪري پاري،  
چڙهيو چيئن چٽ تي، ڪو وڙلو ويڇاري،  
سامي وس ساري، جاڳي ڏئي جنهن جوت ڀر.

(۳)

لکين ليکاري، ليکي منجه لڙهي ويا،  
جنهن پسون گهمڻ گهاٽي ڀر، پاڻي پانچاري،  
سامي ماڻي سار مڪ، ڪو وڙلو ويڇاري،  
ڀڙ ساگر پاري، لنگهي چڙهيو لک تي.



(۴)

واڻي وڌائي، ڪوڙا پلي ڪن ڪيترا،  
رکن ڏ رتيءَ جيتري، سمجھ سڻائي،  
ورلي ڪنهن گرمڪا کي، سامي سانت آئي،  
سم ٿي سدائي، ماڻي موج مڪت جي.

(۵)

سنسي سڀ سنار، لوڙهي لٽوارو ڪيو،  
لهي سگهن ڏ لڪ ري، پرچنتا جو پار،  
ساڪ ڏئي سامي چئي، سادو جن سچار،  
ڪري جنهن قرار، پورن ڏٺو پيءَ کي.

(۶)

سنسي سڀ ڏنگي، سارو ڏيه ڏکي ڪيو،  
سامي ويو ڪو سورمو، پريڪ پار لنگهي،  
جنهن کي چڏيو سڱروءَ، آتم رنگ رنگي،  
ڪنهن کون ڪين سنگي، ماڻي موج مڪت جي.

(۷)

سنسي سڀ ڏنگي، موڳو ڪيو ماڙن کي،  
اٽ ٿي پهر اندر ڀر، سڻڪو پيو سنگي،  
ڪو عاشق چڙهيو آڇ تي، لوڪان ليڪ لنگهي،  
جنهن کي رنگ رنگي، سامي چڏيو سڱروءَ.

(۸)

ڦرني ڦري ڦٽير، ڪيا سڀ جيءَ جُهانَ جا،  
پونِ پڙ ساڱر ۾، ڌري سڱهن نَ ڏير،  
ڪو سڱاڪو سورمو، سامي چڙهيو سير،  
جنهن کي پوري پير، لڪَ لڪائي اُنڀي.

(۹)

جڳ ۾ وسنِ لڳ، پاري پنج پَرمَ جا،  
موهي ماري مَتَ کسي، سڀ کي ڪن ڌڪ مڳ،  
ڪي سڱاڪا سورما، رهنَ عِينَ اَلڳ،  
سامي ٿي سر ٻڳ، مائينَ موجَ مڪيتَ جي.

(۱۰)

سڀ کي لڳن لڳ، پنج پانهنجا پريتَم بڻي،  
سامي سَمجَهن ڪينڪي، اُنڌا جيءَ اَلڳ،  
رهنَ آليپَ آڪاسُ جان، ڪي سادو سر ٻڳ،  
جن کي توڀي پڳ، نظرِ نَ اچي نامَ ري.

(۱۱)

ويا سڀ وڪامي، ويرنِ هتَ ويچارَ ري،  
ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو، سنَتَ بچيو سامي،  
جنهن کي ڪيو سَگروءَ، اَننَ آرامي،  
نِرمَنَ نهڪامي، رهي وِديهي ديهِ ۾.

(۱۲)

وہي بنا ويچار، خلق خام خيال ۾،  
پرچن ڄاڻي پاڻ کي، روئي زارون زار،  
رهن آليپ آڪاس جان، نيهي نراڌار،  
لائي جنهن لنو تار، سامي سڀرين سان.

(۱۳)

پرمد منجه ڀلي، پيا سر جيءَ جيان جا،  
جنمن مرن مت ري، رسن کان رلي،  
سامي لڌو ڪنهن سورمي، انيڻ گهر اصلي،  
ميٽي ڪلپ ڪلي، ماني موج مڪت جي.

(۱۴)

سڀي ٿي آثر، پٿن ڪارڻ پيٽ جي،  
پائي پون پانهن، پرمد کي پاڪر،  
سامي سڃاڻن ڏنو، هر حاضر ناظر،  
ڪري من اکر، مائين موج مڪت جي.

(۱۵)

پنهجو پاڻ پون، ڀلي جيو پرمد ۾،  
ست ڄاڻي سنسار کي، جنمن نت مرن،  
سادو جن سمجهي سڄي، سامي ساک ڏين،  
جاڳي ڏنو جن، هڪ هڪلو آتما.

(۱۶)

سِينُڪو ڏنڊُ پُري، جنمي مَري جَمراءِ جو،  
جَهرا جَهرا جَڳَ ۾، ڪَلِي ڪَمَ ڪَري،  
سامي رهي ڪو سورَ مو، پريمي پاڪَ پُري،  
نِرمَلُ ڏيان ڏَري، پورن ڏنو جنهن پي ڪي.

(۱۷)

هَئي هارائي، هِيرو جَنمَ وِيا هُنَ مون،  
سامي موءُ مَمَتَ جي، ڦاهي ڳلِ پائي،  
نِهي نارائِن سان، مِليا مَن لائي،  
وِينا وِجائي، نِگارو نِرهانَ جو.

(۱۸)

هاري جَنمَ هَئي، سَڪڻا وِيا سَنسارَ مون،  
ڪَئي ڪوڙَ ڪَيتَ سان، ڪوڏِي جَن ڪَئي،  
وِڙلي ڪَنهن گُرمَڪَ جي، نانتِ مَتِ نَئي،  
جو وِڌِ سان واٽَ وِئي، سامي هليو حليمَ ٿي.

(۱۹)

مَنهن ڪارو موچارو، اَنڌَر ڪاري آدمي ڪون،  
سَمجھي سَجانُ ڪو سورَ مو، اهو اِشارو،  
چَرهي وِجائي چِٽَ تي، نِريو نِگارو،  
نَپَ جان نِيارو، سامي رهي سَريَر ۾.

(۲۰)

مَنَ جِي مَڪِي، چَڪِي جِيءُ چَڙيا ٿيا،  
ڪايا، مَيا، ڪَل ۾، ڪَلِهِن نِت ڪانڪي،  
ڪَنهن سادو ۽ ڳالھ سَهي ڪَئي، سامي ٿي ساڪي،  
چڏي هلاڪي، جُڙيو رهي جڳديس سان.

(۲۱)

اها وڏي اُنيت، پُون نانا جون ۾،  
پُرچين ڄاڻي پاڻ کي، سدا رهن پڻ پيت،  
سامي سادو جن ڪي، هَلن سَچي رَس ريت،  
پورن ڪري پريت، رَهي مليا رام سان.

(۲۲)

پُرچتا پليت، ڪيا جِيءُ جهان جا،  
ڪورن ۾ ڪو هڪڙو، رهي آليپا اُچيت،  
پُرچي لڏو جنهن پانهنجو، آدي اُٺي مِيت،  
سڌائي سرجيت، سامي رهي سڀاء ۾.

(۲۳)

جنمي مري جِيءُ، پُرچن ڄاڻي پاڻ کي،  
سامي ڏسي نه سَم ٿي، پرتڪ پورن پي،  
ورلي ڪَنهن گُرمڪ جو، مٿيو سنسو سي،  
منمڪ رهي سڌي، گهٽ آڪاس مَها ڪاس جان.

(۲۴)

طَمَعُ تِرڪائِي، چڙيا جيءَ جُهَانَ جا،  
پُون پُو ساگرَ ۾، ڪوٽَ جَنَمَ پائي،  
سامي بچيو ڪو سورَمو، ساڌوءَ جي سايي،  
لِنو سَچي لائي، چڙهيو چيئن چٽا تي.

(۲۵)

طَمَعُ ۾ تِرڪي، پيا سِرَ جيءَ جُهَانَ جا،  
گوتا کائي گُيبَ جا، ساءُ کڻن سڌِڪي،  
لنگهي چڙهيو لڪَ تي، ڪو پريمي پلڪي،  
مَبتا جي مَنڪي، جنهن کي وڌي ساڌَنگ.

(۲۶)

طَمَعُ تِرڪائِي، وڌا جيءَ وَهَنَ ۾،  
گوتا کائڻ گُيبَ جا، ڪوٽَ جَنَمَ پائي،  
سامي مليو سَروپَ سان، ڪو نيبي لِنو لائي،  
جنهن کي جاڳائي، سَتگرَ ساوڌانُ ڪيو.

(۲۷)

دُئيتَ سِرَ دڪي، ڪيا جيءَ جُهَانَ جا،  
شاهَ، وزيرَ، اميرَ، پيرَ، مهاجنَ، مڪي،  
سڌا رهن سامي چئي، سَمِتاوانَ سڪي،  
بنا رَسَ رکي، ڳالهَ نہ ڪَرِنِ ڳجهَ جي.

(۲۸)

جاڳئي بنا جن، پلي ڪن پرم جو،  
سامي لڳو سڀا ڪي، ٻڌي واڄ وڳهن،  
ڪو نيهي نربان ٿيو، ڇڏي جات ورن،  
ڏٺو جنهن اين، اندر ٻاهر آتا.

(۲۹)

ڳري چاه چري، ڇڏي خلق خداه جي،  
مرگه ترشنا جي وهه ٻه، وهن وري وري،  
سامي لنگهيو ڪوسورمو، توڪل سان ٿري،  
جنهن ڪي گرگهري، سرڪي ڏني سج جي.

(۳۰)

جهڙي چماري، چاه چهل چنڌا پري،  
سامي ڪسي سمڻا سڪ، ڏيئي ڏيڪاري،  
رهي آليپا ڪاس جان، ڪو وڍو ويچاري،  
سڄي پنڊ ساري، مليو سار سروپ سان.

(۳۱)

ترشنا جيءَ انيڪ، وڌا واڄ وهن ٻه،  
ٽهيون کائن ٽرڪ جون، بنا وٽراگ ويڪ،  
سامي سمجهو سورمو، ڪري انوي وٽريڪ،  
هردي رکي تيڪ، ماڻي موج مڪت جي.

(۲۲)

چنچل چور چغل، سچ سڃائڻ ڪينگي،  
کوھن خام خيال سان، مانگ جنم امل،  
سڄارڻ سوڌي لڌو، آئيئ گهر اصل،  
ڪٿي ڪلهت ڪل، سامي مائڻ سانت سک.

(۲۳)

ڪرم ڪرڻ ڪوڙا، پاڻي سگهن ڏيئي ڪي،  
پلي پون پائين، ممتا ۾ مورا،  
مائڻ دور درس جي، سم ٿي سڄوڙا،  
سدا ڳورا ڳوڙا، سامي رهن سپاءِ م.

(۲۴)

قما ڪري ڪوڙا، ٻڌائڻ ٻين ڪي،  
پار پڄائڻ ڪينگي، منڍون مت مورا،  
مائڻ سک سڙوڻ جو، سادو سڄوڙا،  
سدا ڳورا ڳوڙا، سامي رهن سپاءِ م.

(۲۵)

ڪري جيءَ ڪرم، ڦاهيءَ ڦاٽا پائين،  
سدا رهن سنسار جي، وسا منجم وهم،  
ڪو عاشق چڙهيو آڇ تي، ڇڏي ڪوڙا ڪم،  
سامي ڏسي سم، اندر ٻاهر آتما.



(۳۶)

ڪڇي ڪڇي ڪري، ڦاهي ڦاٽا پائين،  
پون پو ساڱو ۾، نانا روپ ڏري،  
پاپ پڻ دڪ سڪ کون، ڪوپريمي رهي پري،  
سامي ڏسي نري، اندر ٻاهر آتما.

(۳۷)

اندر گند ٻه گند، ٻاڙيون اچو اجرو،  
پير سڏائي پاڻ کي، ڪري فاضل ڦند،  
سامي ڏسي نه سرتي، خوديءَ کون ڦاوند،  
جڏي رهي هوندو رند، تڏي رهندو رت کپ مون.

(۳۸)

پڙهيل ڀلائي، جڳ ۾ گهم ڪيترا،  
ڪندا وڻن ايڪتا، ڊرڙتا کون خالي،  
لڏي لڪ لڪ جي، ٺهين ٺرالي،  
سڏا سانت سالي، سامي رهن سڀاءَ ۾.

(۳۹)

نيه بنان نادان، ويد پڙهي وادي ٿيا،  
پاڻ پڇائن ڪينڪي، سڀا جي ڪن گلان،  
پيئن پيارن پريم رس، ڪي سادو جن سڄان،  
سڏا نرايمان، سامي رهن سڀاءَ ۾.

(۴۰)

پيٽ ڪيو پاڃي، سامي سڀ جهان ڪي،  
ورلي ڪنهن گرمڪ جي، مٽي موٽاڃي،  
سهي ڪئي جنهن سمڙي، سڀني جي باڃي،  
رُضا ۾ راڃي، رهي سدائين رام جي.

(۴۱)

پاپي ائون پني، پوڳن پوڳ ڪرم جا،  
ڪنيون وٽن سر تي، سامي ڪلپ ڪني،  
رهن اُليپ اکاس جان، گيانوان گني،  
گاڻن ويد ڏني، مٽاواڪ مابل ٿي.

(۴۲)

پاپي ڪري پاپ، ڦاهي ڦاسن پائين،  
پوڳن پوڳ ٺرڪ جا، سر تي ڪئي سراپ،  
سامي سڄارن ڪي، ڪونهي دک ستاپ،  
من ۾ رکي ملاپ، ورثن وڌ ويچار سان.

(۴۳)

بنا ڏر ڏري، جڳتا سڄوئي جي ۽ ۾،  
نانگ ڄاڻي نوڙيءَ ڪي، سگهي نه ڏير ڏري،  
وهيو وڃي وڃاري، ڪوڙي ڪلپ ڪري،  
جنمي ائون مري، سڀني ۾ سامي چئي.

(۴۴)

پوڳن پلائي، وڌو جيءَ وهن ۾،  
پئي ڏيئي پاڻ کي، گوتا نت ڪائي،  
اٿئي ڏسي ڪينڪي، منهن مڙهيءَ پائي،  
جاڳيو جاڳائي، نه سڪي ٿئي سامي چئي.

(۴۵)

پوڳن پلائي، ڇڏيا جيءَ جهان جا،  
پون پنهنجو پائين، ڦاهي ڳل پائي،  
ڪار نه ڏسن ڪنڌ تي، وري وڃي پئي،  
پٺ سڀ ويڃائي، هيرو هنم هنر ميو.

(۴۶)

سوڪم ٿي اسٿول، پوي پو ساگر ۾،  
جنمي مري، روئي هسي، ڪري سڀ مسڪول،  
ڏنائين اداس ٿي، موتي پنهنجو مول،  
ڇڏي طمع تن ٿول، ساماڻو سامي چئي.

(۴۷)

سڀن منجه غلام، سڀني شاه امير ٿيو،  
سڀني ۾ موجدان ڪري، سڀني ۾ نهڪار،  
اک کلي آرام، سته ڏٺو سامي چئي.

(۴۸)

اڃا ڪيا آڏين، سامي جيءَ جهانَ جا،  
پونِ پو ساگرَ ۾، سدا متِ ملين،  
پرچا رهن پيءُ سان، ڪي پريمي پرين،  
جن جن جل کون مين، بلڪ پراهون نه ٿي.

(۴۹)

ڪي جاتائين پاڻ، پرين جاتائين ڪي ٻيو،  
سامي تنهن کي سنتَ جن، جائن ات اڃان،  
پرچي ڪري نه پاڻ کي، نانت کون نربان،  
سدا نسي سان، پوي پو ساگرَ ۾.

(۵۰)

لنگهي لوڪَ لجا، ڪوڙا سگهن ڪينڪي،  
جنمي مري جَمَ جي، سهن نٿ سجا،  
سچا رهن سامي چئي، راضي منجه رجا،  
ملي ڪن مڃا، سته ستر سروب سان.

(۵۱)

اندن کي آهي، انديري اکن ۾،  
پون پانهنجو پائهن، ڪنڊن ۾ ڪاهي،  
سامي سجاڪن کي، ٿرڻو نه ٿاهي،  
پت پڙدو لاهي، پورن نسن پيءُ کي.

(۵۲)

پَرَتَڪِ پَرَميسَرُ، اَنڌا ڏسَنِ ڪينَڪي،  
هَنَ ڪَرَمَ ڏَرَمَ ۾، ڪَلِي ڀَتَ ٽَڪَرُ،  
سُجَاڪَن سَهِي ڪيو، پَرچي پَنهنجو گهرُ،  
مِيٽِي ڏک ڏمرُ، سِيٽلُ ٿيا سامي پڇي.

(۵۳)

پُونِ پَانهنجو پاڻ، اَنڌا جيءَ اڳيان ۾،  
گوٽا ڪاٺن گيبَ جا، ڪَري ڪِنچاتاڻَ،  
ماڻن سَڪُ سَروپَ جو، سَجاڪا سَجاڻَ،  
سَڌائي نِريارَ، سامي رَهَن سِپاءَ ۾.

(۵۴)

اَنڌا اَنڌُ غُبارُ، ڏسَنِ مَتِ مَشعَالِ ري،  
پُونِ پُو ساڱرَ ۾، ڪَرِنِ ڪِنَ قَرارُ،  
سامي سَجاڪَن جو، سَجاڪو وَهَنوارُ،  
اَنڌرِ ٻاهرِ يارُ، پورَنَ ڄاڻن پَانهنجو.

(۵۵)

اَنڌا آڏِيءَ راتِ، ڏسَنِ مَتِ مَشعَالِ ري،  
پُئي ڏيئي پاڻَ کي، ڪَنِ پَرَائي تاتِ،  
سامي سَجاڪَن کي، سَڌائي پَرياتِ،  
پاڻي اَتَمَ گِياتِ، اِسڻِ رَهَن اَڪاسِ جان.

(۵۶)

انڌا ڪن ايمان، ڪايا، مايا، ڪُل جو،  
ڪال نڌسَن ڪنڌ تي، ڪشيويئو ڪان،  
ورلو ڪو گرمڪ رهي، سامي ساوڌان،  
جنهن کي آتم ڳيان، سته ڏنو ستگروءَ.

(۵۷)

انڌا ايماني، سچ سچائين ڪينڪي،  
گنيون وٽن پان سان، پرم جي پاني،  
است رهي آڪاس جان، ڪو وورلو وڳياني،  
دل ۾ دل جاني، سامي ڏنو جنهن سم ٿي.

(۵۸)

اَن هوندي اڳيان، وڌا جيءَ وهن ۾،  
گوتا ڪائڻ گيب جا، ڪوٽ ڪري ايمان،  
لنگهي چڙهيا لڪ تي، ساڌو جن سڄان،  
سڌا ساوڌان، سامي رهن سپاءَ ۾.

(۵۹)

انڌا اڳياني، سچ سچائين ڪينڪي،  
ڪوهي مانڪ ديم ڪي، پون ويران،  
سامي سڄاڪن ڏنو، دل ۾ دل جاني،  
مُشڪل آساني، سمجهاڻي ڪن سڪ جي.

(۶۰)

اَنڌا اڳيانِي، سَچُ سَڃائِنِ ڪِئَڪِي،  
جَنمنِ مَرَنِ مَتَ رِي، بَنِي اِيماي،  
سامي سَڃاڪَنِ ڏَنو، دِلِ ۾ دِلِ جاني،  
هَرَدَمُ حَقاني، ماڻنِ موجَ مُڪِتِ جِي.

(۶۱)

اَنڌا اُڀاڏِي، سَچُ سَڃائِنِ ڪِئَڪِي،  
کُڻنِ پانِهِنجِي پانِهِن، روڻِي پِڻِي راڏِي،  
سَڃاڪَنِ سَڀِي ڪَري، سَمَتا مَتَ ساڏِي،  
سَڌا سَڌاڏِي، سَڀِي رَهَنِ سَڀاڏِي.

(۶۲)

اَنڌا اُڀاڏِي، سَچُ سَڃائِنِ ڪِئَڪِي،  
ديهي جاڻِي پاڻَ کي، روڻِي کُڻنِ راڏِي،  
سَڃاڪا رَهَنِ سامي چَڻِي، سَڌا سَڌاڏِي،  
اُونهو اڳاڏِي، ڏَسَنِ اَنپُءَ اَتَما.

(۶۳)

اَنڌا اَنِماڻِي، سَچُ سَڃائِنِ ڪِئَڪِي،  
ڳالهيون ڪَنِ کُڻنِ جون، جوڙِي زباني،  
سامي سَڃاڪَنِ ڏَنو، دِلِ ۾ دِلِ جاني،  
سَڌا سَڀلاني، رَهَنِ رَهَتِ سَچِيءَ سان.

(۶۴)

اَنڌا ڪن اَنمان، سَتَ سِدَ سَروپَ جو،  
ڏسَن ڪينَ اکينَ ري، اڳيون اَنيئَ پان،  
سامي سَجاڪنَ ڪي، اَسَتمَلُ آسان،  
جاڳي سَڀَ جَهان، لَکَ ڏِلائون لَکَ ڀر.

(۶۵)

اَنڌو اڀاڳو، سَچَ سَچائي ڪينَ ڪي،  
پُلي پَري سَڀَ جو، لويي ٿي لاڳو،  
ماڻي سَڪَ سَروپَ جو، ڪو سادو سَجاڳو،  
سَڌا اَنڙاڳو، سامي رهي سَڀاءَ ڀر.

(۶۶)

اَنڌا اَناري، سَچَ سَچائينَ ڪينَ ڪي،  
لاڻي وِهنَ لوڪَ ڀر، طَمَعَ جي ٿاري،  
سامي سَجاڪنَ جي، سَڀَ سَجانَ واري،  
سَمَ ٿي سَڀاري، ڪَڏي چڏيائون ڪَلِپنا.

(۶۷)

اَنڌا ڪن اڀاءَ، پَسَنَ ڪارڻَ پَرَ جي،  
اَڏي اَنيئَ گَهرَ جو، رَڪنَ نَ سَدَ سَماءَ،  
سامي سَجاڪنَ ڪي، ٿيو لُئن لُئن مَنجَ لَڪاءَ،  
مِٽي دُٽيا پاءَ، اِسَٽَ ٿيا اَچَلَ جان.



(۶۸)

اَندَا ڪَن اِتبارُ، ڪاڀا ماڀا ڪَل تي،  
سَت چاڻي سَنسارَ ڪي، ڪَڀي ٿِيَن خُوارُ،  
رَهي اَليپَ اَڪاسَ جان، ڪو سادو جَن سَچارُ،  
ماڻي موجَ اُڀارُ، سامي مِلِي سَروپَ سان.

(۶۹)

اَندَا ڪَن اِتبارُ، ڪاڀا ماڀا ڪَل تي،  
سَت چاڻي سَنسارَ ڪي، ڪَڀي ٿِيَن خُوارُ،  
رَهي اَليپَ اَڪاسَ جان، ڪو سَجاڪو سَچارُ،  
جَنين اَدي اَنپَ يارُ، پَرتڪِ ڏِئو پاڻهِنجو.

(۷۰)

اَنڌن ڪي اِتبارُ، اُچي نَه اَتمَ رامَ تي،  
اَهي جَنهن جي آسري، سامي سَڀ سَنسارُ،  
ڪَنهن سَجاڪي سورَمي، دِلِ ۾ ڪَيو ديدارُ،  
جَهن ڪي سَنَت سَچارُ، اُچي مِلِيو اَنپَئي.

(۷۱)

اَنڌن ڪي اِتبارُ، اُچي نَه اَتمَ رامَ تي،  
پُڻي ڏيئي پاڻَ ڪي، ڪَڀي ٿِيَن خُوارُ،  
سَدا سَجاڪنَ ڪي، دِلِ اَندرِ ديدارُ،  
سامي ڪَري قَرارُ، سَمهيا سَڪَتِ سِجَ تي.

(۷۲)

اَندا جيءَ اَڄاڻ، سَچُ سِجائڻِ ڪيٺڪي،  
مايا موهَ اَسارَ ۾، سَدا رهنِ غُلطانَ،  
ماڻھنِ سَڪُ سَروپَ جو، نيهي نِرايمانَ،  
سَمَ سِئَلِ ساوڌانَ، سامي رهنِ سِپاءَ ۾.

(۸۳)

اَندا جيءَ اَڄاڻ، سَچُ سِجائڻِ ڪيٺڪي،  
ڪَري ڪَرمَ پَلا بُرا، پَوَن پوڳنِ پاڻَ،  
سُجاڪا سَروپَ جي، رَگنِ پَريتِ پَڇاڻَ،  
سَداڻي نِربانَ، سامي رهنِ سِپاءَ ۾.

(۸۴)

اَندا جيءَ اَڙي، پيا سَڀ مايا موهَ ۾،  
مَرَن مَت مَرَمَ ري، راتيون ڏينهن رَڙي،  
ڪَنهن سُجاڪي سورمي، پَڳي پَرَمَ گَهڙي،  
چِيتَن چِٽَ چَڙي، سِئَلِ ڪَري سامي چَڻي.

(۷۵)

اَندا ٿي اَتَهَتَ، سَچُ سِجائڻِ ڪيٺڪي،  
رولنِ مانڪَ ديمَ ڪي، ڪَري ڪوڙُ ڪُستَ،  
سُجاڪنِ ڪي ساڌ سَنگَ، پاڳوتِي پَڳتَ،  
مِٽِي مَمَتا مَتَ، سامي جُڙيا سَروپَ سان.

(۷۶)

آندو پيو آئي، ٻڌي ٻار سُڪي ۽ ڀر،  
تار ڄاڻي ٿرھو ٻڌو، ڪرمن جو ڪاڻي،  
سامي آيا سورج جي، ڪو سڄو سڃاڻي،  
موج ملي ماڻي، پاڻ ورائي پاڻ سان.

(۷۷)

آندو پيو آئي، ڀلي پڻ ساگر ۾،  
بي ٻڌي ٻڌو ٿرھو، ڪرمن جو ڪاڻي،  
سڃاڻو سامي چئي، صاف سُڪو ڄاڻي،  
موج ملي ماڻي، پاڻ ورائي پاڻ ۾.

(۷۸)

آندو پيو آئي، پڻ ساگر جي ڀر ۾،  
تار ٻڌي ٿرھو ٻڌو، ڪرمن جو ڪاڻي،  
سامي آيا سورج جي، ڪو سڄو سڃاڻي،  
موج ملي ماڻي، ڀرتڪ پورن پانهنجي.

(۷۹)

آندڻ کي آئي، اڳيون اوڻ اڳيان جي،  
جدا جانيءَ پاڻ کي، رولي وڌائي،  
سامي سڃاڻن ڪي، ستم مڃائي،  
سڀ گهٽ لالائي، ڀرتڪ ڏسن پيءُ جي،

(۸۰)

اَنڌنَ کي آئي، اڳيون اوڻ اڳيانَ جي،  
پَرچينَ چاڻي پاڻَ کي، چاڻينَ نِٽَ چاڻي،  
سامي سَجاڪنَ کي، سَمَٽا سَڌائي،  
نُونُو لَٽو لَٽائي، پَرَتڪَ ڏِسَنَ پيءُ جي.

(۸۱)

اَنڌا اوڻَ ڏيئي، ڌرَ ڌرَ ٿولينَ دوسَ کي،  
ڪَري پِٽا ڪَلپَ سان، ساڌنَ سَپيئي،  
سَهجي سَجاڪنَ کي، سامي سَٿَ پيئي،  
سَو، سَڪَتَ، پيئي، ڏِسَنَ پَنهنجي ڏيلَ ۾.

(۸۲)

اَنڌنَ کي اَڪَل، ڪانهي تار تَرَنَ جي،  
سَٿَ چاڻي سَنسارَ کي، پُونَ مَنجھ پُوَ جَل،  
لَحظي مَنجھ لَنگهي پيا، ڪي سَجاڪا سَهَل،  
سامي سَٿَ مَهَل، حاضرَ ڏِسَنَ حَضورَ ۾.

(۸۳)

اَنڌنَ کي اولو، مايا ڏنو موهُ جو،  
پاڻي پُونَ پاڻهنَ، چنَٽا جو چولو،  
سامي سَجاڪنَ کي، ڪونهي پُوَ پولو،  
ڪَما ڪَٽولو، پاڻي سَمهيا پَڌَ ۾.

(۸۴)

اُنڌن کون اڀلاڪ، مٽي نه مايا موه جي،  
پون پڙ ساگر ۾، کڻي طمع جا ٿباڪ،  
ماڻن سڪ سڙو پڇو، ڪي ساڌو جن سجاڪ،  
سامي سڄي ساڪ، ويدن ڏني وڌ سان.

(۸۵)

اڳيون اٿي اوڻ، اُنڌن کي اڳيان جي،  
پاڻي پون پائين، ڪلهي جنم ڪوڻ،  
سجاڪن سڙي وڌي، ٻولي ٻرچن ٻوڻ،  
چيئن اٿي چوڻ، سامي لائين سمر جي.

(۸۶)

اُن هوندي اڳيان، ڏني اوڻ اُنڌن کي،  
سڌ شڌ سڙو پڇي، سڌ ٻڌ رڪن ڪان،  
ڪرن عدالت اڻيئي، سجاڪا سلطان،  
رهن منجه جهان، سدا اليها اڪاس جان.

(۸۷)

ٻولي ٻلايو، اُن هوندي اڳيان جي،  
ٻئي ڏيئي پاڻ کي، ده دسا ڌايو،  
سڄي ۾ سامي چئي، سڀ رنگ رڇايو،  
اڪ کلي آيو، عين اکر آرام ۾.

(۸۸)

آنڌن ڏني آڱر، هرچنٽا جي ٻان ڪي،  
اڃا سڌ الله ڪي، اٿي ڪن آس،  
سامي سڃاڪا ويا، ڏيرج ڌاري ڏر،  
هرچي پڙن پڙ، پاڪ پيالو ٻريم جو.

(۸۹)

آنڌن ڏني اوٽ، اڱيون آس اڱيان جي،  
پاڻي پون پائهن، ڪلهٽ جنم ڪوٽ،  
سامي سڃاڪن تي، ڪنهن جي چلي نه چوٽ،  
سڱي هرچن پوٽ، ماڻن سک سروب جو.

(۹۰)

آنڌن راه آندي، وٽي مت مشعال ري،  
پون پڙ ساگر ۾، لهن ڪين ڪندي،  
سامي سڃاڪن جي، مت سڃاڪي سڱندي،  
ويا ڳنڍ ٻندي، اٿي لعل ان ملهو.

(۹۱)

اوديا ڏني اوٽ، آنڌن ڪي ايمان جي،  
پاڻي پون پائهن، ڪلهٽ جنم ڪوٽ،  
سامي سڃاڪن تي، ڪنهن جي چلي نه چوٽ،  
سڱي هرچن پوٽ، ماڻن موج مڪيت جي.

(۹۲)

اَهَنكَاري اَحَمَقَ، سَجُ سِجَانِ كِينَكِي،  
بَدِي وَاكْ وِيدَانَتَ جَا، دَرِ دَرِ بَكْنِ بَكْ،  
اِسْتِ رَهَنِ آكَاسَ جَان، كِي پريمِي پَرَهَكْ،  
لُؤَ لُؤَ سَانُ لُكْ، سَامِي لَانِي لَالُ تِيَا.

(۹۳)

وَهِي پَانُ وِيو، اَنَدُو اُودِيَا سِنْدُ مَر،  
كَائُو كَرَمَ تَرَهِي، سَامِي سَوَارُ لِيو،  
سُجَاكو سَنسو سَكِي، لَنگهي پَارِ پِيو،  
دَسِي كِينُ پِيو، سَوَرَجُ سَارُ مَكِيَاتَ رِي.

(۹۴)

كُتْنَبُ قِيلُو، موهي مُسَانِي سَيَا كِي،  
كَنهن جو چَلِي كِينَكِي، هَتَا هَمَتَا حِيلُو،  
سَامِي بَچِيو كو سَوَرَمُو، رَنگَ مَر رَنگِيلُو،  
وَالِثُ وَسِيلُو، پَرچِي جَنهن جو پَانُ لِيو.

(۹۵)

كَوَتَ جَنَمَ كُوڙُو، پَانِي مِلِي نَ پِي سَان،  
سَدَا رَهِي سَامِي چَنِي، مَايَا مَر مَوڙَهو،  
چَرَمِيو چِيَتَن چِيَتَا تِي، كُو گوهرُ گُوڙَهو،  
بَدِي جَنهن پُوڙُو، مَنُ مَنَايو پَانِهِنجُو.

(۹۶)

لوڪن ليڪ لڄا، ڪوڙا چڏن ڪينڪي،  
سڀي مايا موه ۾، سڻن نٽ سڄا،  
عاشق چڙهيا آڇ تي، مٺي رب رڄا،  
ڪرين نٽ مڄا، سامي صفائيءَ جا.

(۹۷)

ڪوٽ جنم ڪهڻي، پاڻي ملن نه پيءُ سان،  
سامي سڄارن جي، سڻجي ممت مٽي،  
پنهنجي اکين پان ڪي، ڏٺائون اٿي،  
ڪري ٿول ٿي، اسٽ ٿيا آڪاسَ جان.

(۹۸)

ڪوڙا ڪوڙ ست، ڪري ڪلپن پائهن،  
مري پائڻ مٽ ري، دٻاري ڌڙگت،  
سڻن سڄارن جي، سڄي سار سمت،  
راتيون ڏينهان رت، سامي رکن سڙو پ سان.

(۹۹)

ڪوڙا ڪوڙائي، سوگهي رکن ساه ڪون،  
پاڻي پون پائهن، چل ڳل جي چائي،  
سامي سڄارن ڪي، سڄي ڪمائي،  
پانهنجي پرائي، تات مٽي تڏرو پ ٿيا.



(۱۰۰)

ڪوڙا ڪوڙائي، ڇڏڻ ڪنڊ ڇڻ هئي،  
پاڻي پون پائهن، ڇڄ پري ڇاڻي،  
سامي سڄارن ڪي، سمجهي سڦائي،  
سم ٿي سدائي، مائڻ مڪڻ سڙوڻ جو.

(۱۰۱)

ڪوڙا ڪار ڪڇي، ڪوڙي ڪن ڪلٽ جي،  
مرن مت مرم ري، پانهنجو پاڻ پڇي،  
سامي سڄارن جي، سدا مت سڄي،  
رہيا رنگ رڇي، سٽ سڌ سڙوڻ جي.

(۱۰۲)

ڪوڙا ڪهاڻي، ڪوڙي ڪن ڪلپ جي،  
ست ڇاڻي سنسار ڪي، ولوڙڻ پاڻي،  
سامي سڄارن جي، سڄي پٽ پاڻي،  
سڀ گهٽ سڻائي، جوت ڏسن جڳديس جي.

(۱۰۳)

ڪوڙا ڪوڙ ڪري، قاهي قاسن پائهن،  
پون پو ساگر ۾، نانا روپ ڌري،  
سامي سڄارن کون، پي پي نه رهي پري،  
پيئن پاڪ پري، پيالو پريم اڳم جو.

(۱۰۴)

ڪوڙا ڪوڙيءَ لارَ، لڳا مايا موءَ جي،  
ڪوهي مانڪَ ديهِ کي، رُٿن زارون زارَ،  
ماڻن سڪُ سَروپَ جو، سامي سَنَتَ سَچارَ،  
جِتَ جيتَ نَ هارَ، تَتَ ڪيائون تَڪيو.

(۱۰۵)

ڪوڙا ڪري ڪَرتَبَ، ڏيکارَ نَ سَپَ ڏيهِ کي،  
اڳيون عَجِينِ جي، چُهِي جَينَ ڪَسَبَ،  
سامي سَچارَنَ کي، ڪونهي لالچَ لَبَ،  
راتيون ڏينهان رَ، ڏسَن پانهنجي ڏيلَ مَر.

(۱۰۶)

ڪوڙا ڪَئي ڪَٽَ، ٻڌائين پينَ کي،  
وَهَن پانَ وَهَ مَر، هاري سَپَ هِمتَ،  
پورنَ ڄاڻن پيءُ کي، سورما سَمَرَتَ،  
جن کي ڏيئي هُٽَ، سامي رکيو سَتَگروءَ.

(۱۰۷)

ڪوڙو ڪَمِينو، سچَ سِجائِي ڪِينڪي،  
ڪاڻي نِتَ خواريءَ سان، رلي روزينو،  
سامي مليو سَروپَ سان، ڪو پريمي پَرِينو،  
ڪَٽِي ڪَپرَ ڪِينو، ماڻي مَوجَ مُڪِتَ جي.

(۱۰۸)

ڪوڙن ڳاله ڪڇي، مٺي ڪوڙ ڪلپا جي،  
مَرَنَ مايا موه ۾، پنهنجو پاڻ پڇي،  
سڄارن سامي چئي، سمجهي ڳاله سڄي،  
رھيا رنگ رڇي، سٿ سڌ سڙوڀ جي.

(۱۰۹)

ڪوڙن کي قدر، ڪونهي مانڪ ديم جو،  
پون پڻ ساگر ۾، ٿي آڏين اٿر،  
سڄارن سوڌي لڌو، ليڪر مون ٺاڪر،  
عين آيبد اٿر، سامي رهن سڀاء ۾.

(۱۱۰)

ڪوڙن جو ڪلياڻ، ٿئي نه سَمَتا سڄ ري،  
توڙي سڀ سائن ڪرين، مارن پنهجو پاڻ،  
سامي سڄارن سان، سڌا ساڄن سان،  
پاڻي ٻڌ نرپان، ماڻن دور درس جي.

(۱۱۱)

ڪوڙن کي ڪرڻو، ويدن چيو وڌ سان،  
سامي سڄارن جو، سٿ پاڪ پڌو،  
ٻورن ڏسن پيء کي، مٽي پولو پڻ،  
سونارڪو سو، لوهر جو ڌڪ هڪڙو.

(۱۱۲)

ڪوڙي پوشا پوش، مورڪ ڪن مرم ري،  
رهن مايا مڌ ۾، سدائي بيهوش،  
سامي مائين سانت سڪ، ڪي نيهي نردوش،  
لنگهي پنجن ڪوش، چڙهيا چيئن چٽا تي.

(۱۱۳)

ڪورن جو ڪليان، ٿئي نه سَمَ سَچ ري،  
توڙي سڀ ساڏن ڪري، مارن پنهنجو پاڻ،  
سڌا سڄارن جي، سڄڻ رهي سان،  
پاڻي ٻڌ نربان، سامي مائين سيح سڪ.

(۱۱۴)

پولو پيو پاري، جدائيءَ جو جڳ ۾،  
ٿهي تنهن جي تاو سان، نچن نر ناري،  
سامي ويو سَمَ تي، ڪو ورتو ويچارِي،  
بيحد جي ٻاري، پئي ڏلو جنهن پاڻ ڪي.

(۱۱۵)

يلي پيچڻو، پون پو ساگر ۾،  
ڪنيو نت ڪٽ جو، سامي سان ٿئو،  
ڪيپا ڪٽي گهر آيو، ڪو پريمي پنڊ سئو،  
لوئي، شال، پئو، ڇاڻي آئيءُ اُن جي.

(۱۱۶)

پاري لڳي پٽ، اوديا جي آڏن ڪي،  
پئي ڏيئي پاڻ ڪي، ڪرين ڪوٽ ڪٽڻ،  
سامي سڃاڻن جي، چٽ ۾ چيئن چٽ،  
عين آبيد امت، ماڻن دور درس جي.

(۱۱۷)

پرمر مٿيو پاري، جدائيءَ جو جڳ ۾،  
جنمن مرن جيءَ سڀ، بڻي ديم ڌاري،  
سامي مليو سروب سان، ڪو آتم آڌ ڪاري،  
نانت نوازي، جاڳي جنهن اندر جي.

(۱۱۸)

پرمر منجه پئڪي، مورڪ مٿا ڪيترا،  
ست جاڻي سنسار ڪي، آندا پيا الڪي،  
پرڪي پڳي ڪنهن پاڳوان، مٽا جي مٽڪي،  
لٽڪي منجه لٽڪي، سامي رهيو سروب جي.

(۱۱۹)

پرمر منجه پلي، پيا سڀ جيءَ جهان جا،  
پرچي ڏسن نه پانهنجو، اٺيه گهر اصلي،  
ڪو عاشق چڙهيو آڇ تي، مٽي ڪلپ ڪلي،  
جنهن جو ڪنول ڪلي، سامي پيو سنگ ساد جي.

(۱۲۰)

پَرَمَ مَنجِه پُلي، پيا سَپِيئي سَنسارَ ۾،  
جَنَمَن مَرِنَ مَتَ ري، رَسَنَ ڪاڻ رُلي،  
سامي لڏو ڪَنهن سورَمي، اَنِيءَ گهرَ اَصلِي،  
مِيٽِي ڪَلپَ ڪَلي، اِسِيتَ ٿيو اَڪاسَ جان.

(۱۲۱)

پيدَ پَرَمَ پاسي، جنهن کي جيءَ برهمَ ۾،  
تنهن کي ڪالَ ڪَلِيتَ جو، گِرهي گِرَاسي،  
ساڪَ ڏني سامي چَئي، نِيهيءَ نراسي،  
جنهن جو پَٽَ پاسي، سَمجهاڻي ڪيو سَتِگروءَ.

(۱۲۲)

پوٽَ لڳو پاري، اُنَ هوندو اَنڌَن کي،  
ديهي ڄاڻي پاڻَ کي، نَچي نَرُ ناري،  
رهي اَليپَ اَڪاسَ جان، ڪو وِرتو وِپچاري،  
سَئي پندَ ساري، سامي مَليو سَروپَ سان.

(۱۲۳)

پوٽَ لڳو پارو، سَپَ کي پيدَ پَرَمَ جو،  
پاڻي پَوَنَ پائهن، ڳچيءَ ۾ ڳارو،  
سامي رهي ڪو سورَمو، نَپَ جان نِيارو،  
جاڳي جڳَ سارو، لَهَ ٿلُو جنهن لَڪَ ۾.

(۱۲۴)

پوڳن ڀلائي، وڌا جيءَ وٺڻ ۾،  
گوتا کائڻ گيبا جا، ڪوٽ جڻم پائي،  
سامي بچيو ڪو سورمو، سادو جي سايي،  
مٿا مٽائي، پورن چاڻي پيءُ کي.

(۱۲۵)

پوڳن ڀلائي، وڌا جيءَ جڙهڻ جا،  
پاڻ پانهنجو پاڻ ۾، ويٺا ويڄائي،  
سامي سمجھڻ ڪينڪي، ڪوٽ جڻم پائي،  
چڻو چڏائي، تہ اچڻ اٿي ٻڌ ۾.

(۱۲۶)

بنان ويساءَ وسا، ڀلي پيا ڀرم ۾،  
پئي ڏيئي پاڻ کي، ڪورا ڪن قصا،  
ڪو عاشق چڙهيو آڇ تي، مٿي مڻ منسا،  
سامي سرو دسا، پورن ڏسي پيءُ کي.

(۱۲۷)

بيحد بڪ بڪي، ٻڌو جيءَ ڀيائيءَ ۾،  
سامي چڻي سرڻ جان، طمع نت ٿڪي،  
اٺي گهر آتم ۾، پاتو ٿانءُ ٿڪي،  
جنهن کي پور پڪي، پار لنگهايو پائيءَ.

(۱۲۸)

بنا ڌڙ ڌري، جڳت سڀوئي جيءَ ۾،  
پرچن ڄاڻي پاڻ کي، جنمي نت مري،  
پورن ڏسي پيءُ کي، ڪو نهي نين پري،  
جنهن تي هٿ ڌري، سامي پورو ستگرو.

(۱۲۹)

بنا گها گهي، پيا سڀ جيءَ جهان جا،  
مرن مت مرم ري، گهت منجه گهي،  
ڪنهن سجاڪي سورمي، سامي ڪلهت ڪهي،  
جنهن کي چئي چهي، لک لکائي اٿئي.

(۱۳۰)

بنا گها گهي، پيا سڀ جيءَ جهان جا،  
مرن مت مرم ري، گهت منجه گهي،  
ڪنهن سجاڪي سورمي، ڪلهت ڳنڍ ڪهي،  
جنهن کي ڳاله چهي، سامي ٻڌائي ستگرو.

(۱۳۱)

پورا ڪين بدن، دانهان درد وندن جون،  
مرگه ترشنا جي جل ۾، وهيا نت ويجن،  
سمجهي ڪي سامي چئي، پريمي پار پون،  
جاڳي ڏنو جن، اندر ٻاهر آتما.



(۱۳۲)

ڏاهيءَ ري ڦاٽي، خَلَقَتَ خامَ خيالَ ۾،  
سامي ماري سڀَ ڪي، سَنَ جو هاڻي،  
جاڳي ڪنهن جتنَ ري، لوتَ جو لاڻي،  
سدا سَنگِ ساڻي، ڏسي اُنڀي آتما.

(۱۳۳)

بنا ويساڻَ وسا، ڀلي ڀيا پَرَمَ ۾،  
پئي ڏيئي پاڻَ ڪي، ڪوڙا ڪنَ قصا،  
سامي سوڌي سڌَ ڪئي، مَحبَتَ مَنشا،  
دوستُ دَءَ دِسا، پورنَ ڏسنَ پڌرو.

(۱۳۴)

ڦرنِي مَنجھ ڦاسي، ڀيا سڀَ جيءَ جَهانَ جا،  
رهي اُليپُ اُڪاسَ جان، ڪو نيهي ڦراسي،  
سامي جنهن ڪي سَرِ پَگَت، سَمَ ستا پاسي،  
گنگا، ڳيا، ڪي دار، ڪاسي، پوي ڪينَ پکنَ جان.

(۱۳۵)

ڦرنِي سڀَ ڦاهي، ڇڏيا جيءَ جَهانَ جا،  
ڀلي پونَ پائين، روپَ رنگَ لاهي،  
سامي سڀي ڪنهن سورمي، پَرِ چنَ پندَ لاهي،  
نڪي رلي راهي، نڪي ڪي خوارَ ٿي.

(۱۳۶)

ٿرني ڪري ڦوڪ، ڪياسَ جيءَ جَهانَ جا،  
پونِ پو ساگرَ ۾، پاڻي طمعَ طوق،  
استِ رهي اکاسَ جان، ڪو اودوتِ اسوڪ،  
جاڳي لوڪَ ڀرلوڪ، لکَ ڏنو جنهن لڪَ ۾.

(۱۳۷)

ٿرني ٿري فقير، ڪيا جيءَ جَهانَ جا،  
پتنِ ڪارڊِ پستَ جي، ڌري سگهن نہ ڌير،  
سامي ڪي سادو بچيا، گيانوان گنير،  
پاڻ لکايو پير، جنَ ڪي پورنَ پاڻ ۾.

(۱۳۸)

ٿرني ٿاسائي، ڇڏيا جيءَ جَهانَ جا،  
پلي پونِ پائهن، ڪوٽَ جنمَ پاڻي،  
سامي بچيو ڪو سورمو، سادوءَ جي سايي،  
ممتَ مٿائي، سدا مائي سيجَ سڪَ.

(۱۳۹)

ٿرني منجه ڦاسي، پيا جيءَ جَهانَ جا،  
پلي پونِ پائهن، چريا چوراسي،  
سامي بچيو ڪو ساڌ سَنگ، ورلو ويساسي،  
الڪُ ابناسي، گهري لڌو جنهن گهرَ ۾.

(۱۴۰)

لُرني قاسائي، وڌا جيءَ وهڻ ۾،  
گوتا کائڻ گيبا جا، ڪوٽ جڻم پائي،  
سامي بچيو ڪو سورمو، هر سان ٺٽو لائي،  
ويو وڃائي، نگارو نرپان جو.

(۱۴۱)

لُرني قاسائي، ڇڏيا جيءَ جهان جا،  
پون پڙ ساگر ۾، ڪوٽ جڻم پائي،  
تنهن جوليڪو ڪون ڪو، جنهن کي چئو ڇڏائي،  
ويهي وڃائي، نگارو نرپان جو.

(۱۴۲)

ويد پڙهي وادي، مورڪ ٿيا مرمر ري،  
جاگي جاچڻ ڪينڪي، موڙي مرادي،  
لڏي لڪ الڪ جي، ڪنهن عاشق آلاڏي،  
سڌا سماڏي، سامي رهڻ سڀاءَ ۾.

(۱۴۳)

ويدن بگاڙي، ڪورين ڇڏيا ڪيترا،  
پهتو چاهڻ پڌ ۾، ڪري گڏه پاري،  
ڪو عاشق آيو گهر ۾، ٺٽو سان من لاڙي،  
اڪيون اگهاڙي، پرتڪ ڏسي پيءُ کي.

(۱۴۴)

پڙهي پُرجهائي، سِياڻو بڻي سڀ ڪي،  
مايا ڪارڻِ مَنَ ڪي، دَءَ دِسِ دورائي،  
پيهي ڏسي نَ پاڻ ڪي، منهن مڙهيءَ پائي،  
جاڳيو جاڳائي، تَ سَڪي ٿئي سامي چئي.

(۱۴۵)

وَسَنِ وِساري، ڏنو اَنِيءُ آتما،  
لڙهي لهوارا ٿيا، هِيرو جَنَمُ پائي،  
اَلٿي ڪَنهن عاشقَ ڏنو، سامي سَنِياري،  
چڙهي چوڀاري، سِيلَ ڪَري سَنسارَ جا.

(۱۴۶)

وَسَنِ ويڃايو، گهرَ جو ڌڻي گهرَ ۾،  
اَلٿي ڏسَن ڪينڪي، جنهن جڳُ اُڀايو،  
سامي سَجاڪن ڪي، اَنِيءُ ۾ آيو،  
پَنهنجو پُرايو، خيالَ سَئي خاموش ٿيا.

(۱۴۷)

وَسَنِ وِساري، چڏيو اَنِيءُ آتما،  
پُونِ پُو ساگرَ ۾، نانا روپَ ڌاري،  
وِڙلي ڪَنهن گُرمڪَ لڌو، وڌِ سان ويچاري،  
نانتَ نِواري، سامي ماڻي سانتِ سَڪُ.

(۱۴۸)

وِسَنِ وِساري، ڏَنو اُٺِيءَ آتَماءِ،  
دَرِ دَرِ ديواننِ جان، پُچَن پُڪاري،  
پَرَتڪَ ڏِسَن نَه پانَ ڪي، سامي سَنپاري،  
ڏَنو ڏيڪاري، تَه اِسَتِ لِينِ رامَ مَر.

(۱۴۹)

وِسَنِ ويڃايو، پَرَتڪَ پورَن آتَماءِ،  
جَنهن سان سِرڪي سِيڙِ ٿِي، پَنهنجو پُرايو،  
وَرلي ڪَنهن گُرمڪَ ڪي، اُٺِيءَ مَر آيو،  
رَمِي رَنگَ لايو، سامي سَنسي پَرَمَ ري.

(۱۵۰)

وِسَنِ ويڃايو، پَرَتڪَ پورَن آتَماءِ،  
ديهي ڄاڻِي پانَ ڪي، ڦاهِيءَ ڦاسايو،  
وَرلي ڪَنهن گُرمڪَ ڪي، اُٺِيءَ مَر آيو،  
سامي سَمايو، جَلِ پِيوَلو جَلِ مَر.

(۱۵۱)

وِسا بِنِا ويچارَ، پَوَن پُو ساگرَ مَر،  
گوتا کائِن گِيَبَ جا، رُٿَن زارون زارَ،  
ماڻِن سڪَ سَروپَ جا، ڪي نِيهي نِراڌارَ،  
سَڌا رَهَن هڪَ تارَ، سامي سَمَ سِيَاءَ مَر.

(۱۵۲)

وسا وساري پاڻ، پون پو ساگر ۾،  
ست جائي سنسار کي، چاڻن چاڻيو چاڻ،  
مالي سک سروب جو، ڪو ساڌو جن سجاڻ،  
سدائين نريان، سامي رهي سڀاءِ ۾.

(۱۵۳)

وسا وڃائي، وينا آئي آتما،  
رڻ رت اک مون، پنجن پڇتائي،  
سامي سجاڻ ڏٺو، منهن مڙهي پائي،  
ممتا مڻائي، سدا مائين سيج سک.

(۱۵۴)

وسا وڃائي، ٿولين آئي آتما،  
اڀجي ٻڄي جنهن ۾، سڀا جگ سڻائي،  
سامي سجاڻ ڏٺو، منهن مڙهي پائي،  
لنو سچي لائي، سدا مائين سانت سک.

(۱۵۵)

اد وياد اپاد، ٿيئي تاپ لڳا هن جي،  
وهي تن جي وه ۾، سو جنم وڃائي باد،  
جاڳي ڪري نه ياد، سامي سويرين کي،

(۱۵۶)

سَهين سَناسي، گُرو گوسائين گِيانَوان،  
ڪوڙين گُهمَن ڪيترا، نانگا نِهڪامي،  
سڪي سي سامي، پاڻ ڪڍيو جَن پاڻ مون.

(۱۵۷)

لافان لڪَ هَن، پَنڊتُ چاڻي پاڻ ڪي،  
ڳالهيون ويدَن جون ٻڌي، مَرَمَ نہ رکنَ مَن،  
لاڪرُ وِسي گهرَ ۾، سو آندا ڪينَ ڏسَن،  
لڪايا لَهَن، سامي سُبيرينَ ڪي.

(۱۵۸)

پاڻيءَ مَنجھ مَري، مِينَ پياسي پاڻهين،  
يَرَمَ مَنجھ پلي ڪَري، دَہِ دِسِ گُونَ ڪَري،  
بِنا پريمَ پَري، سامي چاڻي سِيرَ ڪي.

## ويساسي (الف)

(۱)

وڏو ڄاڻ ويساءَ، سامي سڀڪنهن کون،  
ويد پُراڻ مڻي ڪري، ڪڍيو اهو راءِ،  
اُتري مک اچي ڪري، سَمجھي ڪر سماءَ،  
چڏ وڌائي واءَ، ت سَهجي ملني سڀرين.

(۲)

وسي منجه ويساءَ، ويا پڪ ساريءَ وس جو،  
سَهجي سڀرين جي، تون سامي ڪر صلاح،  
جڙي جوت سَروپ سان، ڪري ڇت اُچاءَ،  
اٿي اها راءِ، سنڌن ساڀرسن جي.

(۳)

وسي منجه ويساءَ، ويا پڪ ساريءَ وس جو،  
سَمجھي ڏس سامي چئي، تون اها نرمل راءِ،  
سَهجي ٿئي صلاح، اٿ ٿي پهر عجيب جي.



(۴)

جنهن ريجهايو، سامي وڙ ويساھ سان،  
تنهن کي خاوند خوش ٿي، ڳل ڳچي ۽ لايو،  
چارهي سڪت سيج ٿي، سنسو مٽايو،  
اهڙو رس آيو، جو مٽڪي مٽڪي ڪينڪي.

(۵)

جن کي نانھ ويساھ، تن کي ملڻ محال ٿيو،  
سي پلي پٿرا جهنگ ۾، ڇڏي مورڪ راه،  
بنا ٿڪن شاه، ڪون ٻڌوسي ڪاٿين.

(۶)

سي ڪيئن پرين پٽن، جي گھاموڙه ويساھ ڪون؟  
سامي ساڀر سن جو، مرھ نہ رکن من،  
جهاتي پاڻي گهر ۾، ڪڏي ڪين ڏسن،  
جي ڏڪيا پاڻ وٽن، تن کي ملڻ محال ٿيو.

(۷)

سي ڪيئن رنگ رچن، وٿرا جي ويساھ ڪون؟  
ڇڏي ڌڙ ڊوسن جو، ڪچي ڪئي ڪچن،  
سڄ سڄائڻ ڪينڪي، ڪپت منجه پچن،  
پرچ نہ لهن پڻ، سامي سڄا سڪتان.

(۸)

ڪوڙو بکيڙو، اٿي مايا موءَ جو،  
سَمجھي ڪڍ سامي چئي، جُهڳي مون جُهڙو،  
ڪر ڪرپا سان موڪرو، ويساسي ويڙهو،  
تَ نيزي کون نيزو، سَنَمڪُ ڏسين سَهرين.

(۹)

سدائي سيتل، چايا هوڏ بڙچَ جي،  
وينا جي ويساءَ سان، سي نَر ٿيا نرمل،  
تَهتِ مِٽي تَن مَنَ جي، کائڻ اَتمُ ڦل،  
پاڻي ٻڌُ اچل، پَرچا رَهڻ پاڻ ۾.

(۱۰)

ورلو ويسامي، ڪو سيتل رهي سِپاءَ ۾،  
جَنهن سامي ساڌ سَنگِيتَ جي، رَج مَسَڪَ لائي،  
مِٽي ويٺو مَنَ مون، پَچر پرائي،  
جُهولي سَدائي، پريمَ ھندوري پيءُ سان.

(۱۱)

وڃن تي ويساءَ، رکين سِڪَ سَچيءَ سان،  
پَرچي ڪريئي پانهنجو، سامي مَرڏ مَلاح،  
لُحَظي مَنجھ لَنگهي پَوين، اَلڪَ جو ڌرياءَ،  
هَڙو دَليرُ ڏاءُ، موٽي ايندءُ ڪينڪي.

(۱۲)

مَها سُوکَمَ راءَ، اَئي پَدَ اَگَمَ جي،  
پَهتو ڪوَنه پَنڌَ ڪَري، ٻنا سِڪَ ويساءَ،  
چڌي چنڌا چاهَ، تون سامي گهر سَهِي ڪَرين.

(۱۳)

ڳالهيون سَڀيئي، اَئي ڪوڙيون گُرويساءَ ري،  
وِڌَ پُراڻَ سِڌَ ساڌَ جَن، وِجي پُڄَ پِڄي،  
مَن مَنسا ڏيئي، تون سمجھي ڏِس سامي چَئي.

(۱۴)

جَنهن کي دَرَسَن دان، سامي ڏنو سَتِگروءَ،  
سو ڏسي ڏيو اَگَمَ کي، ويساسي وِڊمان،  
پَرچي ٿيو پَرَتيت سان، نانا کون نِرپاڻ،  
چاڻي سَڀ جَهان، سَتھ لهر سَمندَ جي.

(۱۵)

سامي سَڀيئي، ليڪا اوري لڪَ کون،  
ڪَنهن وِڙلي ويساسي ڪي، گُڙگَمَ سَڌَ پِڻي،  
جو اَرڌَ اَرڌَ پِڻي، مِٽي ويٺو مَن مون.

(۱۶)

جڳين سان جوڙي، سنڌ لڪائن سار ٿا،  
 وڙلو ويساسي ڏسي، سامي منهن موڙي،  
 ڪڍي سڀ وڃن مون، مڪڻ ولوڙي،  
 اوديا ڳنڍ چوڙي، مڪتو ٿئي مهراڻ ۾.

(۱۷)

سڏن سنڌ ڏسي، سوکڻ سار سڙوڻ جي،  
 ڪنهن وڙلي ويساسي جي، ويڃي سرت رسي،  
 جنهن اندرهن جي آڻي ڪري، سامي شڪت ڪسي،  
 پانهنجو پاڻ ڀسي، مڪت ٿيو مهراڻ ۾.

(۱۸)

سوکڻ سنڌ سڀي، ڪڍي گرمڪ گودڙي،  
 ويڻي سڀ ويساه ۾، اوديا ميل وهي،  
 آتم لعل لهي، سامي چڙهيو سير تي.

(۱۹)

جنهن کي سم ويساه، سامي ڏنو سڱرو،  
 سو لحظي منجه لنگهي پيو، اٽڪ جو درياه،  
 پاتائين پرچي ڪري، آتم سڪ اسگاه،  
 سڏا بيهرواه، رهي پنهنجي حال ۾.

(۲۰)

وڊيا ائون ويساء، جنهن کي ڏنو سَڱرو،  
تنهن ڀرڇي ڀريمَ نگرَ جو، ڏٺو اڻيئي راء،  
بوندَ ملي پاڻيءَ سان، سامي ئي آسگاه،  
سدا بيپرواه، رهي پنهنجي حالَ ۾.

(۲۱)

ويساسيءَ کي وڌ، سَتَ ڏني سَڱرو،  
ڀرڇي ڏٺائين پانهنجي، آڏي نَوَمَلُ ڏٺ،  
ڪري ڪارجَ سڌ، سِٽلُ ٿيو سامي چئي.

(۲۲)

ويساسيءَ وڃن، سامي مَنيو سَنَتَ جو،  
جيتائين جڳتَ سان، ڀرڇي مَنُ ڀون،  
گهٽَ وڌ وائيءَ واڇَ کي، ڪلهي ڏني تہ ڪن،  
بنا پيدَ پڄن، ڪري ڪرتا ڀرڪُ جو.

(۲۳)

ويساسين وٺي، سَوَدو ڪيو سَنَتَن سان،  
سَتَ سڌ سَروپَ جي، جن کي سِڪَ گهڻي،  
سامي سَڻائون سِرَ تون، ڪلِ ڪلِ سَپَ ڪڻي،  
توڙي پنن پَنجَ ڪڻي، تہ به راجا رانولَ ڏيسَ جا.

(۲۴)

ويساسين جي واٽ، نيارِي ويدَ ويچارَ کون،  
چيتَ ويڄاڻي چتَ جي، چڙهيا اوڳهتَ گهاٽَ،  
سامي وينا سَمَ ٿي، لنو سان منجه لالاٽَ،  
کولي بَجَرَ گهاٽَ، سَنَمَڪَ ڏِسَن سَپَرِين.

(۲۵)

ويساسي ورتَ، سامي رکيو سَچَ جو،  
ڏسي پيدَ پَرَمَ ري، نارائڻا کي. نِتَ،  
چَرَنَ ڪَنولَ کون چتَ، پاسي ڪري نه هڪ ڀَلَ.

(۲۶)

ويساسي وِڊمانَ، سَمَ ڏسي سَپَرِين،  
جَنهن کي ڏنو سَتِگرو، اَنِئِ آتمَ گِيانَ،  
سامي چئي سَپَني جو، چاڻي سَپَ جَهانَ،  
پاڻي پَدُ نِرِبانَ، مُشڪي ڪشڪي ڪينڪي.

(۲۷)

ويساسي ويري، چاڻي ڪونه جڳتَ ۾،  
کاڌي جَنهن گُرگِياتِ سان، ڦِرني کون ڦيري،  
ماري ڪيائين مَنَ کي، پَسَمَ جي ڍيري،  
ميٽي مَن ميري، سامي ويلو سَمَ ٿي.

(۲۸)

پوٽيون ۽ پٽا، ويساسين ويڙهي رکيا،  
سمجھائون سامي چئي، ساري لاءِ ڪٺا،  
چڙهيا اٺيڙ اڇ تي، پلي پنج رٿان،  
وڏا جن پٽا، اڳيون آتم رام جي.

(۲۹)

سامي جنهن ٻڌي، مرلي من موهن جي،  
سرت تنهن ساڀر س جي، راتيون ڏينهن رڌي،  
گگني ڳئون ڏڌي، وجهي ونگ ويساه جو.

(۳۰)

ٻانڀڻ جنهن ٻڌو، توڪل ترهو تار ۾،  
سهجي سڀرين کي، لوڙي تنهن لڌو،  
ڪوسو ۽ ٿڌو، ڳڻيندڙ ٿڪجي پيا.

(۳۱)

پرماري پاڻو، مٺيو جن محبوب جو،  
تن جو من موج ۾، سهجي سڻائو،  
ڏيئي وهاڻو، هو سامي سڻها سيج تي.

(۲۲)

مَنْ مَكْرًا، دِلِ دَوَارِڪَا، ڪَايا مَنجھ ڪاسي،  
چيئن وَسِي چِتَ ۾، اَلڪُ اِبَناسِي،  
پِيھِي ڏسي پاڻَ ۾، ڪو وِڙلو ويساسِي،  
وَجِي ٿِي واسِي، بِيحدَ بِيگَمَ پورِ جو.

(۲۳)

جَنَ ڪي جاني يادِ، اَن يادِ ڪَريانِ نِتَ تَن ڪي،  
سامي مليا سَڀرين، پَرچي تَن پَرَسادِ،  
تَن مَن اَرِيانِ پاوَ سان، چڙي وادِ وِوادِ،  
اِيها آدِ جڳادِ، واٽَ بَڻِي ويساهِ جي.

(۲۴)

ويساسِيءَ وَستي، سَتَ لَڏي سَڄَ مون،  
چَرهي جنهن جي چِتَ تي، مَحَبَتَ جي مَسَتي،  
ماري مَن هَسَتي، سوکَمُ ٿيو سامي چَڻي.

(۲۵)

ويساسِيءَ والِثُ، لَڏو ساريءَ وِسَ جو،  
پَرچي ڏٺائين پاڻَ ۾، چڙي اُونگَ اَلِسَ،  
رَهي مايا موهَ ڪون، خُلاصو خَالِصَ،  
سامي ٿي ٿالِثُ، وِرتي وِڌَ ويچارَ سان.



(۳۶)

ويساسيءَ واسو، ڪيو اُٺي ٻڌ ۾،  
 ٻاڻي گيات گروءَ جي، ٿيو نرمل نراسو،  
 سامي رکي نه من ۾، ممتا جو ماسو،  
 ڏسي تماشو، ساڪي ٿي سنسار جو.

(۳۷)

ويساسيءَ جو واس، سدائين گرگيات ۾،  
 جئين رهي من ۾، ان لکو آڪاس،  
 مايا ڪايا ڪل ۾، سامي رهي نراس،  
 پاتائين پرڪاس، پرچي پرماتم جو.

(۳۸)

عجب آبناسي، ٻڌ ڏٺوسي پاڻ ۾،  
 سمجھي ڪو سامي چئي، وڙلو ويساسي،  
 پاڻ ڪڍي جو پاڻ ۾، ٿيو آتم آبناسي،  
 وڃي ٿيو واسي، اٽل جان آڪاس ۾.

(۳۹)

ويساسي واصل، وڃي ٿيو وحدت ۾،  
 جتي تون مان ناه ڪا، نڪو هيئت هل،  
 روپ رنگ پن پاڙ ري، کليو غيبي گل،  
 ڪرانت جهين ۾ ڪل، سورج چندر چراغ جي.

## ويساسي (ب)

(۱)

صَنَائِي سَاڏَن، سَنَتَ چُون سَكِيَاتَ جو،  
سَمجھي ڪو سامي سَچو، ويساسي وِچَن،  
جاڳي ڏسي جوتِ ۾، پَرميسَر پورَن،  
ميٽي سَپا مَنَن، ماڻي موجَ مُڪَتِ جي.

(۲)

سَتَ سِڌَ سائي، واري ويساسِن جي،  
جَنين سِڪَ سَمجھ سان، پَرپَڪَ پُڄائي،  
سڪي ٿيا سامي چئي، اَمِرتَ ٿُلُ کائي،  
سڀ ۾ سَمائي، جوتِ ڏسن جڳدِيشَ جي.

(۳)

ڪَنهن کي ڪين ملي، مُنتَ پيالو پريم جو،  
پُرچي پيتو ساڏَ سَنگ، ڪَنهن ويساسي ورلي،  
سامي وڌي جنهن سِرَتون، اُوڍيا پَنڊَ اُچلي،  
توڙي خَلقَ کلي، تَڙي مَسَتَ رَهي مَهرانَ ۾.

(۴)

ويساسي وٽو، ڏسي ڪوڏ اڪن سان،  
سامي ڪيو جنهن ساڌ سنگ، تر تير تسکو،  
جاڳي ڏنائين جڳ جي، ليکي اتي لٽو،  
رکي پاءُ ڀلو، ورتي وڌ ويچار سان.

(۵)

بنان وڌ ويسا، ڪنهن پڌ پاتو ڪينڪي،  
پڇي ڏس پريت سان، سامي سڀ دانا،  
گهري لڏي جن گهر مون، رام نگر جي راه،  
مٽي چنتا چاه، اسٽ ٿيا آڪاس جان.

(۶)

بنان وڌ ويسا، پڌ پراپت نه ٿي،  
پڇي ڏس پريت سان، دردوند دانا،  
مٽي جن جي من مون، سامي چنتا چاه،  
سڌا بيرواه، رهن بديهي ديم هر.

(۷)

بنان وويڪ ويسا، پڌ پراپت نه ٿي،  
اٿن چوڻ سڀ اٿي، دردوند دانا،  
مٽي جن جي من مون، سامي چنتا چاه،  
جاڏي ڪن نگاه، تاڏي سڄڻ سامهون.

(۸)

نِهڇي بنا نام، ڪنهن کي ملي ڪينڪي،  
توڙي ٽپ، تيرت ڪري، ٿي نانگو نهڪام،  
ائين چون ٿا ائيني، ڪري اٿن آرام،  
سمجھي جن سلام، سامي ڪيو سڀ کي.

(۹)

ويساين وٺي، وٺي گيات گروءَ کون،  
جن کي ٻيءَ پسڻ جي، سامي سڱ گهڻي،  
سڱي وڌائون سر تون، گلڪل سڀ ڪڻي،  
پنن پنج ڪڻي، ته پي راجا رانول ديس جا.

(۱۰)

سامي سنت سڌو، وڃن چون ويساه جو،  
ڪوڙن ۾ ڪنهن هڪڙي، پڪ ٻريميءَ ٻرتو،  
سڪ دڪ جنهن سنسار جو، سڱي سڀا وڌو،  
مري مله ڳڌو، پرميسر کي پريت سان.

(۱۱)

گرسڪيءَ جي گت، سمجھي جنهن سامي چئي،  
سهجي تنهن جي من مون، مٿي ممٽا مٽ،  
لڏ ڏٺائين لک ۾، سته شو شڪت،  
تڪيو ڪري تٽ، ويٺو وڌ ويساه سان.

(۱۲)

ويساسين وٽي، ڪيو سنگُ سادو جو،  
پل پل پيئن رامَ رَس، ڇڏي مان مٽي،  
سامي لڏائون سَمَ ٿي، گهرَ مون گهرَ ڏٺي،  
تان پي پياس گهڻي، رکن پيالي پاڪَ جي.

(۱۳)

ويساسي وستار، ڪرين نه ڪتر جيترو،  
جن کي ڏنو سَگروءَ، وڌ سڄيءَ ويچار،  
پرچي لڏائون پوربي، هان پانهنجو يار،  
سامي سڀ سَنَسار، آهي جنهن جي آسري.

(۱۴)

ويساسي وستار، ڪري نه ڪتر جيترو،  
مٿيو جنهن جي منَ مون، اُن هوندو آهنڪار،  
پرڻڪ پورن آتما، ڏسي ڏسڻهار،  
بڻيءَ تي هسوار، سڏا رهي سامي چئي.

(۱۵)

ويساسيءَ کي وڌ، سَگَر ڏسي سَمَ جي،  
پرچي ڪيائين پانهنجا، سامي ڪارج سڌ،  
پوي ڪين پکن جان، اُندو ٿي اُڙڏ اُڙڏ،  
پائي نوري ٺڌ، سمهيو سَگهتِ سيجَ تي.

(۱۶)

وَجَنَ تِي وِيسَاهُ، سامي رڪيو جَنهن سورمي،  
ڏٺو تنهن اُپيدُ ٿي، اڪن ساڪُ آلاه؟  
ڪنهن کي سڀي ڪينڪي، اُنِيءُ سڪُ آتاهُ،  
سدا بيپرواهُ، رهي پانهنجي حالَ ۾.

(۱۷)

وَجَنَ تِي وِيسَاهُ، رڪيو جَنهن رَهتِ سان،  
سو اُٿي اُتَرِ مڪِ ٿيو، ڏردُوندُ داناهُ،  
پرچي لڏائين پڌَ جو، رومَ رومَ مون راهُ،  
اُنِيءُ سڪُ آتاهُ، سامي پاڻي سَمَ ٿيو.

(۱۸)

ويساسيءَ وِرتِ، سامي رڪيو سَچَ جو،  
جَنهن کي ڏني سَتَگِ روءِ، سِڪَ سَمجَه ثابتُ،  
ڏسي پانهنجي ڏيلَ ۾، نارائُنَ کي نِتَ،  
چَرَنَ ڪَنولَ کون چِتَ، پاسي ڪَري نَهڪُ پَلُ.

(۱۹)

ويساسيءَ وِرتِ، سامي رڪيو سَمَ جو،  
اِشارو اُنِيءَ جو، سَمجَهيو جَنهن ثابتُ،  
ڏسي پنهنجي ڏيلَ ۾، نارائُنَ کي نِتَ،  
چَرَنَ ڪَنولَ کون چِتَ، پاسي ڪَري نَهڪُ پَرُ.

(۲۰)

ويساسيءَ وَڪيل، سڳ سان ڪيو سنت ڪي،  
ڪٿيو تنهن ڪري سان، دل جو سڀ ڏليل،  
پهچايائين، پڌ ۾، ڏيئي سَمِتا سيل،  
ڏسي پنهنجو ڏيل، سامي باغ بهار ٿيو.

(۲۱)

ويساسيءَ وَستي سَتَ ڏني سَچ ۾،  
جنهن کي اَز غيبي چڙهي، مَحَبَتَ جي مَستي،  
سوڪم ٿيو سامي چئي، ماري مَن هُستي،  
دَرَسَنَ جو دَستي، سَوَدو ڪري سَروپ سان.

(۲۲)

ويساسيءَ وَستي، سَتَ لَڏي سَچ مون،  
چڙهي جنهن جي چِت ۾، مَحَبَتَ جي مَستي،  
سوڪم ٿيو سامي چئي، ماري مَن هُستي،  
دُئيَتَ بنا دَستي، سَوَدو ڪري سَروپ جو.

(۲۳)

ويساسيءَ وَستي، سَتَ ڏني سَچ ۾،  
جنهن کي اَز غيبي چڙهي، مَحَبَتَ جي مَستي،  
سوڪم ٿيو سامي چئي، ماري مَن هُستي،  
تِياڳي اَنئون ڳرستي، لَنگهي چڙهيو لڪ تي.

(۲۴)

پُنا سڀ پڙهي، پورا ڪيا تنهن پلڪ ۾،  
اڪر لڌو جنهن عين جو، ويساسي وري،  
سامي چڙهيو سُمير تي، لنگهي مسيت مڙهي،  
لائي ڏيان ڌڙي، لُٺو لُٺو لال گُلال ٿيو.

(۲۵)

لڙني منجه اُڏو، وڍلو ويساسي رهي،  
پيٽيو جهن پرم ري، گيان پرڪاشي گر،  
لائي لال گُلال ٿيو، اٽپئي عطر،  
لڪر ۾ ٺاڪر، سته ڏسي سامي چئي.

(۲۶)

لڙني منجه قاسي، پيا سڀ جيءَ جهان جا،  
سڌا پون سامي، چئي، مورڪ مواسي،  
رهي آليپا ڪاس جان، ڪو وڍلو ويساسي،  
اَلڪ اُبناسي، سَم ڏلو جنهن ساڌ سَنگ.

(۲۷)

رکي جن رجا، پرچي پنهنجي سر تي،  
سي لڙني کون فارغ ٿيا، چڙي لوڪ لجا،  
ڪنهن جي کائن ڪينڪي، سامي چئي سجا،  
ملي ڪن مڃا، پرچتا ري پيءُ سان.



(۲۸)

مستي دانائي، بيئي بيائي، بتر ۾،  
سمجھي ڪو سامي چئي، واصل ويسامي،  
ڏٺو جنهن اکين سان، اچرج الاهي،  
ڦرني جي ڦاهي، ڪٿي چڙهيو ڪه ڪه تي.

(۲۹)

داوا اڳن داهي، خلق سڀ خيال سان،  
رهي نرڊاوا نپا جان، ڪو ورلو ويسامي،  
جو لنگهي چڙهيو لڪ تي، ڦرني جي ڦاهي،  
عدل الاهي، سامي ڪري سمر ٿي.

(۳۰)

رکيو جنهن صديق، ثابت پنهنجي پير تي،  
سو چڙهيو چيئن چٽا تي، لئو سان ڪڍي لڪ،  
ڏسي نيارو نپا جان، ملڪ ۾ مالڪ،  
جنهن پاڻي هڪ، سامي لهر ترنگ ۾.

(۳۱)

مايا مواسي، موهي ڪيو ماڙن کي،  
پلي پون پائهن، چٽ ۾ چوراسي،  
سامي بچيو ڪو ساڌ سنگ، ورلي ويساسي،  
آلڪ اڀناسي، جاڳي ڏٺو جنهن جوت ۾.

## پاونا (الف)

(۱)

سڀا کي ڏٺي ڦل، سامي پنهنجي پاونا،  
چون ويد پاران ٿا، ايها ڳاله اصل،  
ڏنائون ڪري نرمل، حاضر شيشو هٿ ۾.

(۲)

پاونا ڏٺي پاڙو، سڀڪنهن کي پانهنجو،  
سمجهي ڏس سامي چئي، ڪڍي ڪيپاڙو،  
ساجهر سڀيرين ڏي، ڪر لنو سچيءَ لاڙو،  
اهڙو ڏهاڙو، موٽي ايندءَ ڪينڪي.

## پاونا (ب)

(۱)

پاونا ڪري پوت، راڪس، مانڪ، ديوتا،  
پاونا پڳت گيان، اچارڇ اودوت،  
پاونا پرتا استري، گرو چيلو، پوت ڪپوت،  
سامي سڀا جو سوت، پاڳوئن پاونا چئي.

(۲)

پاونا ڏٺي پاڙو، سڳنهن کي پانهنجي،  
سمجھي ڏس سامي چئي، چڏي روس رازو،  
ساجهر ڪر سائين ڏي، لنو سڄي لاڙو،  
اهڙو ڏهاڙو، مولي ايندء ڪينڪي.

(۳)

پاونا ڪري پڳت، ملائي محبوب سان،  
پاونا وجهي پرم ۾، نت رناري رت،  
سمجھي ڏس سامي چئي، چڏي موه ممت،  
گرهستي ائون ورڪت، پاونا ۾ پاسي رهيو.

(۴)

ڪري ڪرم ڪروڙ، پاونا پوپن ده دسا،  
پاونا ۾ امير ٿئي، پاونا منجه مڙور،  
سامي پاونا ساڌ سنگ، مڙي سنسو سور،  
پاونا ڏسي پرپور، اندر ٻاهر آتما.

(۵)

پاونا پررم ڪري، پاونا ڪئي پررم سڀ،  
پاونا سڄو سڪو، پاونا سڀر پري،  
سمجهي ڏس سامي چئي، نرمل ڌيان ڌري،  
پاونا پيءُ پري، پاونا اکين اوڏرو.

(۶)

پاونا گيان، ڌيان، پاونا مورڪ مسخرو،  
پاونا پاپي، پاڪندي، پاونا، دان، سنان،  
سمجهي ڏس سامي چئي، چڏي سڀ ايمان،  
پاونا کون پڳوان، پلڪ پراهون نه ٿي.

(۷)

پاونا پواڻي، چوراسي لک جون ۾،  
پاونا من نهچل ڪري، لنو مڇي لائي،  
سمجهي ڏس سامي چئي، منهن مڙهي پاڻي،  
پاونا لکائي، پرتڪ پورن آتما.

(۸)

پاونا پَنواڻي، چوراسي لکَ جوڻِ ۾،  
پاونا گوتا گيبَ جا، کيبي نِتَ کائي،  
پاونا ملي سادو۽ سان، ساڏنَ ڪمائي،  
پَنڌَ ۾ پَهچائي، شَدِ پاونا سامي چئي.

نالو : صاحب خان ميراڻي  
ولد : بهادر علي

ادبي نالو : سوره ميراڻي  
جنم : 08.04.1975

جنم هنڌ : ڳوٺ ڪپرو، تعلقو  
رتوديرو، ضلعو لاڙڪاڻو.

حال ائڊريس : غريب آباد محلہ،  
نئون ديرو، تعلقو رتوديرو.

تعليم : M.A سنڌي



ڪرت : اسسٽنٽ سب انسپيڪٽر آف سنڌ پوليس

اڻ ڇپيل ڪتاب

ڌرتيءَ جا رکوالا (ٻارن لاءِ ناول) ۱۹۹۵ع

سائرس هس گجن (شاعري) 2021ع

بره منجهارا بوند (شاعري) 2022ع

صاحب ديوان سنڌي شاعر (تحقيق) اڻ مڪمل

موبائل نمبر : 0344 – 3919786

0300 – 3404488

اي ميل :

پاڳو پيو



## سوره سنڌي ادب



صاحب خان سوره ميراني

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488



## سلوک ساڌ مهما (الف)

(۱)

لوڪي وڃائي، ڏٺا جيءَ جُهانَ جا،  
سڀُڪو مَطلبَ پانهنجي، ٻنڌي ڳالهائي،  
مَطلبَ ري ڪو مَهڌِ جَن، سامي سَمجھائي،  
مَمِتا مِٺائي، نِرَمَلُ ڪَري نَپَ جان.

(۲)

اُٿي بي شمار، ساڪان ساڀرَسَ جون،  
نانا جڳتَن سان ڪَري، ڪَياتون پَر اُٺڪارُ،  
وڇون واچ ڪڍي ڪَري، سامي سَمجھين مارُ،  
تہ اُڍيا جو اُٺڪارُ مِٽي ويڃيئي مَنَ مون.

(۳)

جيڪو هُٽَ هاري، سَرَن پُٺي ساڌوءَ جي،  
تنهن کي پيالو پريمَ جو ٻَرچي پياري،  
اُٿي غرقِيءَ گُسَ ۾، اُچَرَجَ ڏيڪاري،  
نانتَ نِواري، سامي چَرهيو سِرَ تي.

(۴)

سادوءَ جو اُپڪارُ، ڪهڙو ڳڻيان مڪَ سان،  
ڦيري هٿ مٿي تي، ڪيائين سيٽلُ سارُ،  
سامي سڀا مٿي ويو، اوديا جو آهنڪارُ،  
ساڪي سرجنهارُ، وٺي ڏنائين هٿ سان.

(۵)

آهين پوڄن جوڳ، ساڏو جن سنسارَ ۾،  
ڪڍيو جن اندرَ مون، سمجھي سنسو سوڳ،  
ساڪي سارَ سڙو پَ ٿي، پوڳن پوڳ اُپوڳ،  
اوديا ڪلهت روڳ، سامي ڪڍن سڀا جو.

(۶)

آنن اُپڪاري، ساڏو جن سنسارَ ۾،  
ڏيئي ڏيرَ ڏرمَ جي، ممتا جن ماري،  
ساري وس تاري، جوڙي جهاز پڳت جو.

(۷)

اڪٽ ٿا ڪڍن، ساڏو جن سنسارَ ۾،  
جتي نه مارڱ من جو، ٽٽي ساڻ سڱن،  
ڏيا ڌاري دل ۾، سامي سارَ ڏسن،  
وڃهي نٿا ٿين، ٿا جڳياسِيءَ جي جيءَ کي.

(۸)

چئي ٻڌائين، ٿا ساڌو حرف حساب جو،  
جڳين سان جوڙي ڪري، الڪ لڪائين،  
جهاتي سي پائين، جي ڳروءَ جي ڳس پيا.

(۹)

عجائب آهن، عاقل عقل جا ڏئي،  
موڙي موڙ سڪان جي، ٿا ٿڙ مون لنگهائين،  
جتي ديرو دوس جو، ڀتي پهچائين،  
ريءَ ڪنجيءَ لاهين، ڪلف سڀ ڦلوب جا.

(۱۰)

ڪنهن کي هڪين جهلين، ساڌو سڀ ڪرم کون،  
سامي وادِ ووادِ کون، پانهنجو پاڻ پلن،  
شيشو دلِ آندڙ جو، محبت سان ملن،  
آندڙ ول وڃن، ٻاهر ٻاڏن ڪينڪي.

(۱۱)

آنيءَ روپَ آپار، پڳت پاري پڳونت جا،  
ٻڌي پريم ٿئي جو، پلي سرت سنڀار،  
سامي مليا سڙو پ سان، ڪري من نردار،  
ٿڙا جڳي جڳڪار، ستن ساڀر سن جا.

(۱۲)

پُرکَن جو پاڙو اچي مليو ڪَنهن پُن تي،  
تَن ڪَجو پانهنجي پاند سان، ڏسي اگهاڙو،  
مٿيو سڀ اندر مون، سامي چئي ساڙو،  
لوڪن کون لاڙو، ڪري مَن مگهن ٿيو.

(۱۳)

نِرمَل نِرا لا، ساڌو جَن سنسار ۾،  
ڪاڻ نہ ڪيَن ڪَنهن جي، سڌا سکالا،  
رتا رهن رنگ ۾، مگهن مٽوالا،  
بڊا ۽ ٻالا، سامي ٿين ڪينڪي.

(۱۴)

ڪُسنَگ چڏائي، سوئي ساڌو ست گرو،  
ڏيئي گڻ هر پڳت جا، اوڳڻ مٿائي،  
اُتر مک جوڙي ڪري، اوديا پٽ لاهي،  
سامي لکائي، آتم پڌ اکين سان.

(۱۵)

ڪيڏي وڌائي، ڳڻيان سنّت ديال جي،  
ملي جنهن مرد سان، اٿي مَت اٿي،  
سامي سمائي، نانا سڀ نربان ۾.

(۱۶)

مليو سادو جن، آندڙ اوديا نه رهي،  
لوهو پارس سان لڳي، سهجي ٿيو ڪنڇن،  
مٽي ويڙو من مون، سامي سڀ منن،  
آتم ٻڌ آئن، پاڻي پرڇو پاڻ ۾.

(۱۷)

ساڌو سوناري، ڀڳو جيءُ سڄو ڪيو،  
جڙيائين جڳديس سان، نانتا ناري،  
لنئون سڀ ناري، سامي چڙيائين چن ۾.

(۱۸)

لڳ ڏيرڳ آيو، سادو ٿي سنسار ۾،  
تنهن سامي جوڙي جيءُ ڪي، لنو جادو لايو،  
آمل پياري آنيئي، تن من ڀلايو،  
پنهنجو پرايو، مال ميري ويو گهر مون.

(۱۹)

مهان ڌرڳ ڌرسن، سادو جن ساپرس جو،  
سامي ملي تنهن ڪي، جنهن تي پرين ٿئي پرسن،  
تن من سڀ ڪنڇن، ڪري ڪلپ ڪڍي ڪري.

(۲۰)

سادو ڪيو سميو، تڏي عاشق مڪائين ايلچي،  
منجهن خواب خيال جي، تنهن جوڙي جاڳايو،  
ملائي محبوب سان، سڀ سنسو چڪايو،  
جڏي سورج سِر آيو، تڏي اُندارو اُٿي ويو.

(۲۱)

روح ڏنو ريلو، لڳي سِڪَ سَروپَ جي،  
ملي مهڊ جتن سان، ٿيڙو من چيلو،  
تن ڏيکاريو ڏيل ۾، مليو اڪيلو،  
ملي ري ميلو، سامي ٿيو سَروپَ سان.

(۲۲)

ويد پُراڻ پڙهي، ميل ٺه مٽي من جي،  
تپ تيرت ساڌن ڪري، ڏلو غنا منجه وڙي،  
سمنجه ري سامي چئي، اُٿي ميل چڙهي،  
پڳي پَرَم گهڙي، ملي مهڊ جتن سان.

(۲۳)

ويد وِمل آهن، سادو هن سنسار ۾،  
ناڙ نِهاري من جي، دپ دارون ڏسائين،  
زحمت ڪوٽ جنم جي، مڪ لَظي منجه لاهين،  
جوڙي جاڳائين، ڪامل پنهنجي ڪل سان.

(۲۴)

جرمنَ هَلاڪُ ڪَيو، سامي سڀا سَنسارَ کي،  
ڪاڍا ماڻا ڪُلَ ڇڏي، وَهَ ۾ وَهي ويو،  
ڪوڙين ۾ ڪو هڪڙو، پانهنجي ۽ منجهه پيو،  
جنهن کي سَنگُ ٿيو، سَتَن ساڀوسَن جو.

(۲۵)

وڙلو ڪو آهي، ساڌو جَن سَنسارَ ۾،  
جو جڳياسي ۽ جي جي ۽ جو، سنسو مٽائي،  
اُڍيا پَٽُ لاهي، سامي لڪائي سارَ کي.

(۲۶)

وڙلا جَن ڪيئي، ساڌو هِن سَنسارَ ۾،  
ڪڍيا جَن اَنڌر مون، سَنسا سڀيئي،  
سهي ڪيائون سڀا ۾، پرين کي پيهي،  
سَنمڪُ ٿيا سيئي، سامي سڀرين جي.

(۲۷)

سڌا اڻڪاتي، ساڌو جَن سَنسارَ ۾،  
پرچي پانهنجي گهر ۾، پاتي جَن جهاتي،  
سامي سڃاتي، مورتَ مَحَبُوبَن جي.

(۲۸)

سَدائين نِرمَل، سادو جَن سَنسارَ ۾،  
ليپَ نہ لڳي تَن کي، جئن جَلِ رَهَن کَنوَل،  
اَندر سَم سِتل، ٻاهر تَتا تاو جان.

(۲۹)

سَدَا سَم رَهَن، سادو جَن سَنسارَ ۾،  
ٻڌَن ڳالهاين مَن رِي، نيئن سان نِرمَلَن،  
کائِن پيئن خوش ٿِي، هاجَ سَپائي ڪَن،  
هَلايا هَلَن، سامي سَپرين جا.

(۳۰)

پڳتِ پِچائي، سادو جَن سِتلُ ڪَيا،  
هانَ ڏٺائون پانَ ۾، اُوڊيا پَتَ لاهِي،  
سامي چَرهيا سِرَ تي، مَمَتا مِٺائي،  
جڳَ کي جاڳائي، واٽَ ڏسِن ويساهَ جي.

(۳۱)

سادو سڌَ ڪَري، سارَ لکائِن سَپا کي،  
پَرَمَ چڙي ڪو پاڳوان، دِيکيا مَن ڏَري،  
ڏِسي پَنهنجو پانَ کي، نِرمَلَ نِينُ پَري،  
پَلڪَ نہ ٿئي پَري، سامي تنهن کون سَپرين.



ڏسي ڇڏائين، ٿا ڪَرمَ ساڌو ڄڻ سِڪَ کي،  
جڳت سان جوڙي ڪَري، اُتَرِ مَڪَ لائين،  
اُڍيا ڪوٽَ جَتمَ جي، مَنَ مونَ مِٽائين،  
سامي لڪائين، آتمَ ٻڌُ اکين سان.

سَهجي ڪَليو ڪِوارُ، سُرَتِ سَمائي نِرتِ ۾،  
جوتَ ڏئي جڳديسَ جي، حدَ بيهَدَ نِرَڌارُ،  
سَنسو سوڪَ مِٽي ويو، پاڻي ٻڌُ اُٻارُ،  
لِٿرو جڳِ جُٽڪارُ، سامي ساڀرَسَن جو.

سَپَ جي پُڄائين، سامي اِنڇا ساڀرَسَن،  
خالي ڪَنهن کي ڪينڪي، مَرَدَ مَولائين،  
ڏسي ڀاءُ اَندَرَ جو، پاندُ پَکُ پائين،  
سيوڪَ کون لاهين، اُڍيا پَٽَ اَندَرَ جو.

چوڻَ مَنجھ چوَن، ٿا ساڌو سَتَ سَروپَ جي،  
مَنَ ڪَڍي مَنَ مونَ، ڪي گرمڪَ سَمجھن،  
سي سامي سڌا رَهَن، ٻُڌَ ورائي ٻوڏَ ۾.

## سلوک ساڌ مهما (ب)

(۱)

جاچي سڀ جهان، ڏنم ٻڌ ويڪ سان،  
سامي آهي ڪوڏ ڪو، ساڌو جن سمان،  
جنهن سهجي من سئل ڪيو، ڏيئي آتم گيان،  
سدائي قربان، ويان تنهن جي نانوَ تون.

(۲)

پنڊت پڪري، سار لڪائن سڀ ڪي،  
سامي سمجهي ڪو سور مو، هردي منجه ڏري،  
لاهي ڇڏي سر تون، پرچن پنڊ پري،  
سامي ڏسي نري، پرتڪ پورن آتما.

(۳)

هرجن ڪڍي هٿ، وينا سوڌي سار جو،  
سم رکيائون ساھمي، سم رکيائون وٿ،  
وٿي ڪو ويسا سان، نيھي نه ڪپٽ،  
پر ميسر پرگهٽ، سٽ ڏسي، سامي چئي.

(۴)

هَرَجَنَ ڪَڙِي هَٽَ، ويٺا ڦلِي ڳرَ جو،  
 مَنَ ڪي ڏيئي مُسڪِلو، لاهِن ڪَلَهَتِ ڪَٽَ،  
 سامي ڏيکارِن ڏيَل ۾، پَرَميسَرُ پَرِگَهَتَ،  
 تَن جِي مَحَنَتَ مَٽَ، اچي ڪِنَ عَقَل ۾.

(۵)

هَرَجَنَ هَٽَ پَٽِي، ويٺا سَوڊِي سارَ جو،  
 وٺي ڪو ويساءَ سان، سامي سرُ سَٽِي،  
 پاڻ ورائِي پاڻ ڪي، ڏسي ڪيپَ ڪَٽِي،  
 ڪَلَهَتِ سَڀ ڪَٽِي، اِستِثِي آڪاسَ جان.

(۶)

ڪيولَ ڪَلوِي، سادو جَن سَنسارَ ۾،  
 جَن ڪي ڏني سَتَڱروءَ، اَنِيءَ اُمولي،  
 سَٽِي وڌائون سِرَ تون، پَرِچِن پَنڊَ ڀولي،  
 هميشَ هولي، سامي ڪَن سَرُوپَ سان.

(۷)

اَٺِي ڪي آڌر، شَرِڌا سان سادو ڪَري،  
 مَٽِيو جَنهن جِي مَنَ مون، مَمَٽا موهُ مَڪَرُ،  
 ڏسي عِين آڪاسَ جان، پورَن پَرَميسَرُ،  
 سَڌا آجَرُ اَمَرُ، سامي ڀِي سَڀاوَ ۾.

(۸)

سادو جن سانجهو، ڪن اپديش اٿئي،  
سمجهي ڪو سامي چئي، مڃتي مانجهو،  
ڪٿيو جنهن ڪريپا سان، لوڪاڻي لانجهو،  
روم روم رانجهو، هر دم ڏسي هير جان.

(۹)

جڏين ڪنول کلي، ڪن حشبون خوشي جي،  
تئين سادو ڏين سڀا ڪي، اٿي اڻ ملهي،  
وڪن وڌ ويسا سان، ڪي عاشق اصلي،  
ميٽي ڪلهي ڪلي، سامي اچن سنوڪ ڀر.

(۱۰)

جيڪو دڪي جيءَ، سرن پئي سادو جي،  
ميٽي تنهن جي من مون، سهجي سوسو سيءَ،  
سامي لڪائي لڪ سان، پرتڪ پورن پيءَ،  
چوي جيءَ نه ٿيءَ، پئي ڏيئي پاڻ ڪي.

(۱۱)

سادو سرن پيو، جيڪو هاري هت سان،  
سهجي تنهن جو سڱروءَ، ڪارج سڌ ڪيو،  
ڏيئي ڪنڊ ڪلهي ڪي، سامي سڪي ٿيو،  
بنان هوڏ پيو، ڏسي ڪن اکين سان.

(۱۲)

سادو ۽ جي سرنِي، لکين لوڪَ ٿري ويا،  
سڪي ٿيا سامي چئي، وڃن صاف مَني،  
پرتڪ ڏسن پانهنجا، پيرا لڳا هني،  
ڪبير، روداس، ڏني، ساڪ ڏني سيني سڄي.

(۱۳)

هرجن حَضوري، اچي مليو اوچتي،  
تنهن ڳالھ ٻڌائي ڳجهه جي، سڀا وکي پوري،  
سمجھي آئي جيءَ کي، سامي مَٻوري،  
نظر ٿي نوري، حاجت رهي ڏ حج جي.

(۱۴)

سادو جن سڪي، مليو ديسن ملار جو،  
تنهن جاڳايو زور سان، ٿيڏي رمز رکي،  
سامي سڀا سِٽل ٿي، بيحد بوند چڪي،  
اچي اٺل پڪي، اٿي چڙهيو آڪاس تي،

(۱۵)

سادو جن سگم، مارڱ ڏسن موڪ جو،  
سامي رکيو ڪنهن سورمي، ڪلهيت پار قدم،  
ماري ڪيو جنهن من جو، پولاڻو سڀ پسم،  
گهر پر گهر ٿورم، ٻائي وينو پاڪ ٿي.

(۱۶)

سادو جن سچار، اچي مليو اوچتي،  
ڪيو تنهن ڪريها سان، گيات ڏيئي گلزار،  
رهيو نه رتيءَ جيترو، اوديا جو اهنڪار،  
سامي چئي سنسار، لڏ ڏلو سڀا لڪ ڀر.

(۱۷)

سادو جن سچار، ڪاڙ نه ڪڍي ڪنهن جي،  
جنهن کي ڏني ستڙوءَ، اٽپ مٽ اڀار،  
سٿه رهي سامي چئي، بڻيءَ تي هسوار،  
هولي اميرت سار، سڀل ڪري سڀا کي.

(۱۸)

سادو جن سچار، ڪري ڪاڻه ڪلپنا،  
جنهن کي ازغبي چڙهيو، پورن پريم خمار،  
پرڻڪ ڏسي پيءُ جو، ده دسا ديدار،  
بڻيءَ تي هسوار، سڏا رهي سامي چئي.

(۱۹)

سادو جن سچار، پاسي ٿئي نه پيءُ کون،  
سمجھيو جنهن سامي چئي، سڀني جو سنسار،  
رکي نه رتيءَ جيترو، اندر ڀر اهنڪار،  
جڻين بيحد ٻار، ورڻي وڌ نڪيد ري.

(۲۰)

سادو جنُ سڄڪ، ڪورنِ ۾ ڪو هڪڙو،  
مٿيو جنهن جي مَنَ مون، سامي پرچن پڪ،  
خالي ڏسي ڪوٺ ڪو، ڪرتا پاڃهون ڪڪ،  
ٿي پورن پارڪ، ورتي وڌ ويچار سان.

(۲۱)

سادو جنُ سڄو، ڪري اپڏيش اُٺي،  
سامي چئي سڀ ڪي، اٿي گهر آچو،  
ڪڏي ٿي ڪينڪي، ڪلپت منجه ڪچو،  
رهي رنگ رڄو، سته سڌ سڙو پ جي.

(۲۲)

سادو جنُ سڄان، مليو پورن پنج تي،  
تنهن لکايو رمز سان، چڻو چيئن پان،  
خالي جنهن کان نانم ڪو، ڪرن ويد وکان،  
اندڙ مون آيمان، ڇڏي ڏسي ڪو سورمو.

(۲۳)

سادو جنُ سڄان، ڪري ڪانه ڪلپنا،  
ڏلو جنهن اکن سان، چڙهيو چيئن پان،  
آهي جنهن جي آسري، سامي سماءِ اٿان،  
مٿي سڀ انمان، ماڻي موج مڪت جي.

(۲۴)

سادو جن سپاهي، ماري من مواس کي،  
 جوڌا پنجنئي زور سان، ڪري ڏيڍي جا گهاٽي،  
 سامي چلائي سرب گت، عدل الاهي،  
 ده دس دهاڻي، ڦيري ڦريني فوج بن.

(۲۵)

سادو جن سورو، سدا رسي سنگرام ۾،  
 ماري ڪاٺي من کي، اٽپي اڃورو،  
 سامي ڏسي سڀا ۾، پرميسر پورو،  
 ڪٿو، لوڻي، پورو، ڄاڻي اصلي ان جو.

(۲۶)

رات ڏينهن جو لير، ڏسن ائون ٻڌن ۾،  
 سمجهي ڪو سامي چئي، سادو جن سمير،  
 پرچي لڏو جنهن ٻڌ جو، پرچتا جو پير،  
 ٿي نريش، نروير، ڪري عدالت اٽپي.

(۲۷)

تنهن کي چون چري، چريا جيءَ جهان جا،  
 جا لنگهي چڙهي لڪ تي، طمع تار ٿري،  
 هيءُ ڦلائين پڌرو، ٻئي درس ڌري،  
 سامي اجر جري، مشڪي ڪشڪي ڪينڪي.



(۲۸)

سَدا پاڪُ پُرڪُ، وَرتي ويدَ ويچارَ سان،  
دَيا ڌاري دِلِ ۾، سَپَ جو مِٽي دُڪُ،  
پِٽي پٺاري پُريمَ رَسَ، ماڻي سَمَتا سَڪُ،  
سَڌائي سَنَمڪُ، سامي رهي سَروپَ جي.

(۲۹)

دوستَ جو ڏٺارو، سَچَ وَسنوَ جي وِچَ ۾،  
سامي پَهچي ڪو ساڏَ جَنَ، پاڳوانَ پارو،  
مِٽيو جَنهن جي مَنَ مونَ، اُوڊيا اَنڌارو،  
لکي لکَ وارو، ماڻي مَوِجَ مُڪَتِ جي.

(۳۰)

کُليو بِيحَدَ باغَ، اَنپُ جي آڪاسَ ۾،  
سامي گُلَ سَپَ رَنگَ جا، پِگَتِ، جوڳُ، وِٺراڳُ،  
سَئِلَ ڪَري ساڪي ٿِي، ڪو ساڌو جَنَ سَجاڳُ،  
لُرنِي بنا ڦاڳُ، پَل پَل ڪِلي پاڻَ سان.

## سلوک ستسنگ مهما (الف)

(۱)

آهين اگم اپار، راهان رام ملن جون،  
تن سيني پر هڪڙي، ساڌ سنگت نروار،  
سامي مل تنهن سان، ڪري پريم پيار،  
تو دوست جو ديدار، ڏسين پيد پرم ري.

(۲)

اٿي سڀا ڪلياڻ، پرم پلاڻو دور ڪر،  
ملي مهڏ جتن سان، چن ماتر پڌ ڄاڻ،  
پسي پاهنجو پاڻ، تون سامي ره سڀاو ڀر.

(۳)

اٿي سڀا ڪلياڻ، پرم پلاڻو دور ڪر،  
ملي ساڌ سنگت سان، سامي پاڻ سڃاڻ،  
اها اوڍيا ڄاڻ، پائڻ پرميسر جو.

(۴)

دَرِ دَرِ کِيمَ بِنْدَاءِ، سامي سِکَ پَرِينِ جِي،  
مِلي ساڌ سَنگَتِ سان، واڻي سَپَ وِجاءِ،  
پاڻي گِياتَ گُروءَ جِي، اَنترِ مَکِ مَنَ لاءِ،  
تَ لُئو لُئو مَنجِه لَڪاءِ، مورتَ مَحبوبِنِ جِي.

(۵)

دَرِ دَرِ کِيمَ بِنْدَاءِ، حَقُ حَقِيقَتِ ڳالِهاري،  
مِلي مَهَدَ جَنَنِ سان، جِهاتي جَهروکي پاءِ،  
اُڍيا ڪُلفَ اَندرَ جو لُئو ڪُنجيءَ سان لاءِ،  
تَ لُئو لُئو مَنجِه لَڪاءِ، مورتَ مَحبوبِنِ جِي.

(۶)

اها پوڻي پَرَه، جنهن سان لَهين اَلڪا کي،  
مِلي ساڌ سَنگَتِ سان، چَمَنَ چُونڪيءَ چَرَه،  
اُڍيا مَنجِه تَ اَر، سَمجَه ري سامي چئي.

(۷)

عَجائِبُ آهي، سَنگَتِ سادو جَنَ جِي،  
اُڍيا مِيلُ اَندرَ مون، توڻي سَپَ لاهي،  
سامي لَڪاڻي، پانهنجو پاڻُ اَڪِنَ سان.

(۸)

ڪوڙا گهر ۾ گهاٽ، مورڪ مَنَ جي پاء تون،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، وٺ ويساهون واٽ،  
تہ کولي بَجَرَ ڪپاٽ، ڪامل ڏيئي ڪل سان.

(۹)

سامي ڄاڻج چل، ڪايا مايا ڪل ڪي،  
جنين سک سڀني جو، مرڱه ترشنا جو جل،  
جاڳي ڪڍي جيءَ مون، گرڱم خام ڇل،  
ڪري جنم سئل، ملي ساڌ سَنگَتِ سان.

(۱۰)

ڪرين پرڪارٽ، ملي مهڏ جنن سان،  
ممت وڃائي مَنَ جي، سامي ٿين سموت،  
تہ آتم پڌ اڪٽ، لوڙي لهين گهر مون.

(۱۱)

سڀ ڪون پڌ اچو، ساڌ سَنگَتِ هر پڳت جو،  
ڪورن ۾ ڪو مڪرو، سمجھي ساڌ سچو،  
لايو تنهن مڙچو، سامي سپرين سان.

(۱۲)

ڪيتري ڳڻيان، مهيا ساڌ سَنگَتِ جي،  
سڌ ساڌڪَ جوڳي جتي گاڻ سَهسَ لڻيان،  
جَنڪَ سَنڪَ سَڪَديوَت، سامي داسَ بڻيان،  
جَن کي واڪَ وڻيان، سي سڀيئي سڌريا.

(۱۳)

لکين لوڪَ ٿريا، ملي ساڌ سَنگَتِ سان،  
وڃي پُڄَ تَنين کون، جَنين هردي واڪَ ٿريا،  
سڌا رهن لريا، سامي سڀلَ جَلَ جان.

(۱۴)

وڏي وڏائي، ساڌ سَنگَتِ گرَ گياتِ جي،  
هڪوڙن منجهون ڪو هڪڙو، سَمجھي گرَيائي،  
جَنهن ملي مهڌَ جَنن سان، ڪل ڪل مٽائي،  
سامي سڌائي، پُرچو رهي پاڻ ۾.

(۱۵)

پُرچي سڀيئي، ويا لوليءَ جي لاڏ ۾،  
ورلي ڪنهن گرمڪَ کي، سَم سَوجھي پيئي،  
جَنهن سَنگَتِ ساڌوءَ جي ڪئي، سامي دلِ ڏيئي،  
تنهن جي سڀا ويئي، اُڀريا ڪَلپَتَ نڪري.

(۱۶)

کنيو جنهن قدام، ساڌ سنگت ڏي سڪ سان،  
مٿيو تنهن جي من مون، سامي چئي سڀ غم،  
مڃتي محرم، سرجهه ٿيو سڙوڀ جو.

(۱۷)

جنهن دل ڏيئي، سامي ساڌ سنگت ڪي،  
تنهن کي ڀڄ آڱر جي، سهجي سڌ پيئي،  
پورا ڪيائين پريم سان، ساڌن سڀئي،  
وڌ نڪڍ پيئي، مٿي ويٺو من مون.

(۱۸)

جنهن ڀرمل مت، وڌي ساڌ سنگت کون،  
آنن آتم رام جي، ڪئي تن پڳت،  
سامي ٻڌن ڪين ڪي، جڳ ٻندا آست،  
جڳت سڀ آست، ڏٺائون جڳديس ري.

(۱۹)

تنهن جي ڪپ ڪئي، سامي هن سنسار ۾،  
جو ملي ساڌ سنگت سان، سڀ سڀا و مٿي،  
ڏسي نين پٽي، ستمڪ شاه صراف ڪي.

(۲۰)

پلي ٿيڙا ڏينهن، آدي گهر اپار ڪون،  
پوي سڌ سڙو پ جي، ڪريپا بنان ڪيئن؟  
ڌرتي هري نه ٿي، بنان پاڻيءَ مينهن،  
ساڌ سنگت جي نينهن، سامي ڪارج سڌ ڪيا.

(۲۱)

ٿيڙو جنم سڦل، ملي ساڌ سنگت سان،  
جاڳيو سهج جتن ري، پرڪارڻ پريل،  
مئي ويئي من مون، سامي ممتا مل،  
اتم پد اچل، پرچي لڌو پاڻ مون.

(۲۲)

اچي جاڳيو پاڳ، ڪنهن پورن پن تي،  
ملي ساڌ سنگت سان، سامي ٿيو سجاڳ،  
لئن لئن منجه چڙي پيو، سهجي نرمل ڦاڳ،  
پاڻي پد اٿراڳ، ماهر ٿيو مهران ۾.

(۲۳)

پورن پرڪ اتي، مئي ڳاله مرم جي،  
سامي ساڌ سنگت جي، ڪٿي جنهن جتي،  
تنهن جي مت ويساه سان، ٿي اتم اچتي،  
وڃي درشت ڪٿي، اٿي سڪ اگم ۾.

(۲۴)

پوهت سادو۽ سنگ، پورو ست گر پاتئي،  
سامي ملي تنهن کي، جنهن تي اگو رکي انگ،  
سو پو ساگر جي پير کون، پٿرو پار ننگ،  
آئي۽ آتم رنگ، لگو ڪوڙو منجهون ڪن کي.

(۲۵)

پاڳن ڏنو پر، تڏي جاڳي سمجھ اندر ۾،  
ڪيو ساڌ سنگت جو، آڌب سان آڌر،  
تنهن پياري زام رس، کوليو ڏسون ڌر،  
ميتي ڏک ڏمر، سامي مليو سروب سان.

(۲۶)

ڪهڙي پيٽ ڌريان، سامي ساڌ سنگت کي،  
هيرا ماڻڪ موتي، ڪنچن ڦال پريان،  
پٽ پڪيهر، پاپريون، توشا ڍير ڌريان،  
توئي مدني سرڪريان، تان پي ۾جي نه پريم رتي سان.

(۲۷)

اوراڻا آهن، ڳالهيون ساڀر سن جون،  
ممتا ميل اندر جي، ڌوئي سڀ لاهن،  
نرمل ڪري من کي، ڀڌ ۾ پهچائين،  
سڀ گهٽ لکائين، سامي سڀرين کي.



(۲۸)

ڳالهين منجه آهن، مٿيون ڳالهيون ڳوٺ جون،  
 ڏيئي ڏس سڄڻ جا، ٿيون سڄڻ ملائين،  
 ڪوريون سي لاهين، سامي ڪس آندڙ جي.

(۲۹)

توڙي نت چئي، ڇه چار اٺارهن مڪ سان،  
 تپا تيرت ساڌن ڪري، غفا منجه رهي،  
 پٺان ساڌ سنگت جي، وهڻ منجه وهي،  
 سامي ڪيئن لهي، پئي ڏيئي پاڻ کي.

(۳۰)

تنهن جا سڀ پرواڻ، گيان ڏيان جپ جوڳ جڳ،  
 جنهن ملي ساڌ سنگت سان، ڏلو پنهنجو پاڻ،  
 دڪ ڪ لاڀ لاڀ ڀر، رهي ثابوتيءَ سان،  
 ڄاڻي سڀ ڪلياڻ، سدائي سامي چئي.

(۳۱)

پيا سڀ ڪم ڪوڙا، ساڌ سنگت هريگت ري،  
 سامي سمجهن ڪينڪي، مورڪ مت مورها،  
 ڪي گرمڪ ڳورها، پرچا پاڻ ڪڍي ڪري.

(۲۲)

ٻي سڀ آئي سنج، ٻنان ساڌ سَنگَتِ جي،  
مرڱھ ترشنا جي جلَ مون، سامي لهي نڌ اُج،  
جاڳن پورن پُڄ، تہ سادو سک ساگر ملي.

(۲۳)

ٻنان ساڌ سَنگَتِ، سامي سَڌريو ڪونہ ڪو،  
جاڳي ڪڏَ اَندَرَ مون، ٻي سڀ مَعِتا مَتِ،  
پاڻي گِياتِ گُروءَ جي، ڪَرِ اُپيدَ پِگَتِ،  
تہ ساڳي ڏسِين سَتِ، چيئي ۽ ڪُنڇَرِ ۾.

(۲۴)

ڪوہ ڪَرِين اُپياس، ٿو مورِڪَ مايا موہ جو؟  
سامي سَڀي ڪيا، جنهن رڻ ۾ رولي ناس،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، ڪَرِ ٻاريءَ مَنجھِ نواس،  
تہ چيئن ڇڏَ آڪاس، ڏسِين پانهنجي گهر ۾.

(۲۵)

مورِڪَ ڪوہ مَرِين، ٿو اُوڍيا جي اَهَنڪارِ ۾،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، سَرِبَ تِياڳُ ڪَرِين،  
سامي اَجَرُ جَرِين، تہ سَنمڪُ ڏسِين سِرِين.

(۳۶)

مورڪ ڪوہ پڇين، ٿو اوڍيا جي آهنگار ۾،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، رَنگَ ۾ چوَن رَچين،  
اُهڙو داءُ اچي، موتي بَڻدءُ ڪينڪي؟

(۳۷)

ڇاڪي ٿو سورين، سُمريئون سَمجھ ري،  
ساڌن سَپيرين ري، اُٿي سڀ اوري،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، ڪَلپَتَ ڪڍ ڪوري،  
تہ جھولين ھندورن، سامي اَنپُ سارَ جي.

(۳۸)

وڃي پڙ ڪري، سامي ساڌ سَنگَتِ ۾،  
ديکيا وئي دل سان، لنگهي گھاٽَ گھري،  
تہ سَھجي جڳ سَڻي جو، وڃيئي وسري،  
اچين ڪين ڦري، جَنمَ مَرَنَ جي دُکَ ۾.

(۳۹)

چَڏَ وڌائي واءُ، ڪايا مايا ڪُلَ جو،  
سامي ٿيندءُ ڪوٺڪو، ھرِ بَنان ھمراھ،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، ساڃھِرَ ڪَرِ سَماءُ،  
اُھڙو دَليرَ داءُ، موتي ايندءُ ڪينڪي.

(۴۰)

نانا بيڪَ مَ قارِ، مورِڪَ مَنَ جِي پاءِ تون،  
ڪونَ ٻڌوسي ڪاڻئين، ڳيڻَ لنگهايو ٻارِ،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، اُوڊيا پَرَمَ نِوارِ،  
جاڳي پاڻ سَنپارِ، تَ سَڪي ٿيڻ سامي چئي.

(۴۱)

هيرو جَنَمَ تَ هارِ، مورِڪَ مَنَ جِي پاءِ تون،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، اُوڊيا پَرَمَ نِوارِ،  
پانهنجو پاڻ سَنپارِ، تَ سَڪي ٿيڻ سامي چئي.

(۴۲)

مورِڪَ ڪيڻ ڏسَن، سَنمڪَ سَپيرينَ ڪي،  
اُوڊيا جِيءُ اَنڌا ڪيا، ڏنو پَٽَ پرينَ،  
پَرَمَ مَنجِهَ پلي ڪري، ٿا پَنا نِتَ پَرَمَنَ،  
تَپَ تيرَتَ بَرتَ نيمَ، جڳ جُهڏ ڪيو جاڳنِ،  
غفا بَنَ ٻهاري ٻر، بڪَ اُجَ دُڪَ سَهَنَ،  
نانا بيڪَ ڌري ڪري، ٿا ديمَ اُمولَ ڏهنَ،  
بَنانَ ساڌ سَنگَتِ جِي، سَپَر وَهَنَ مَنجِهَ وَهَنَ،  
ڪي لڪايا لَهَنَ، سامي سَپيرينَ ڪي.

(۴۲)

تَرِيْنَا تَارِ نَدِي، سَدَا وَهِي تِكَا تَاوَا سَان،  
تَنِين پَر واگهو ڪَڇَ مَڇ، سَهَسِين سَنِينْدِي،  
سامي وَجِهِين ڪِينِڪِي، تون پانهنجو پاڻ پَنَدِي،  
ڪِيوَل هِڪَ ڪَنَدِي، وکِين سَاڏَ سَنَگَتِ جِي.

(۴۳)

سَوَدا سِيئي، ڪَري ڏَلَمَ رامَ ري،  
ڪَنهين ڪَنِيو ڪِينِڪِي، ڪِيپَا ڪَنِي پِيئي،  
سامي سَاڏَ سَنَگَتِ سَان، مِلِيسَ مَنُ ڏِيئي،  
سَتَمَ سَتَرِ پِيئي، ويئي ڪوٽِ خَواري نِڪَري.

(۴۵)

تُڪِي بِيئسَ تَر، ڪَنهين پَارِ لَنگهايو ڪِينِڪِي،  
بِيڪَ گِرِستِي لوڪَ سَپ، سامي سَوَرِ سَگَهَرَا،  
تُڪِي سَاڏَ سَنَگَتِ جِي، لِنُو سَان وَدِيمَ لَر،  
سَهَجِي اَوِديا اَرَا، مَنِي ويئي مَنُ مَوَن.

(۴۶)

رَهِيَسَ سَپ پَرِڪِي، بِيڪَ پَنَتَ جوڳِي جَتِي،  
ڪَنهين لَائي ڪِينِڪِي، مَمَتا جِي مَڪِي،  
ڪَنهين پُورَن پَنَ تي، اچي سَاڏو سَان اَلڪِي،  
سَوَلائي چِتَ چِتَڪِي، سامي ڪَنِي ويو سِيرَ پَر.

(۴۷)

ڪري اُڀاوَ ٿڪي، مِيلَ نَهَ مِٽِي مَنَ جِي،  
سامي ساڌ سَنگَتِ جِي، سَچِي اوڻ ٿڪي،  
تَن رَاهَ لَکائي لَکَ سان، پِيراڏِن پَڪي،  
ڏِسي ڏَرَسُ چَڪي، بوندَ سَمائي سِندُ هـ.

(۴۸)

ٿيئي لوڪَ رُلي، سانتَ نَ آئي جِيءَ کي،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، اُوڊيا ڳنڍِ کُلي،  
ويئي پاسَ پُلي، سامي چَئي سَنسارَ جِي.

(۴۹)

سدائي سِٽلُ، سَنگَتِ ساڌو جَنَ جِي،  
ڪوري سَڀَ قَلوبَ مان، ڪڍي مَمَتا مَلُ،  
حوڙي جوت سَرُوپَ سان، سامي ڪري مَنَ اَچَلُ،  
چڙهيو جَنَ عملَ، واقفَ سي وِرونهَنَ جا.

(۵۰)

ڪري وٺَ اُڀاءُ، اُوڊيا روڳَ آسارَ جو،  
موتي ايندءَ ڪينَڪي، اُهو اَتَمُ داءُ،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، اَنِيءُ اَوَڪدُ ڪاءُ،  
تَ سامي نانا پاءُ، مِٽِي وِجِيئي مَنَ مون.

(۵۱)

ڪري سَمَ صِدق، ملين ساڏ سَنگَتِ سان،  
جي توکي پياسَ پَسَ جي، تہ سڀ ڇا توکَ جان هڪ،  
پاڻي بوند اَنڀِي ڪر لوڪن کون لڪ،  
تہ اَندرِ ٻاهر هڪ، سامي ڏسڻ سَهرين.

(۵۲)

ڪهڙيءَ پڳتِ تي، ملي پيارو پانهنجو،  
شيوا پوڄا ساڌنا، پُهچي ڪين ٿي،  
جپَ تپَ جوڳَ ڪري رهيا، ڪل تہ ڪنهن کي،  
سامي پُهتا سي، جن جو ساهَ سَنگَتِ ۾.

(۵۳)

ڪنهن جي ڪين وڃي، ڪلپتَ ساڏ سَنگَتِ ري،  
اها ڳالھ اَنڀِي، ڪو گُرمڪَ هڪ مڃي،  
جيڪو ڀول پڃي، سامي سَنن سان ملي.

(۵۴)

ڪنهن ورلي وڄايو، نگارو نرڀارَ جو،  
جنهن تي ساڏ سَنگَتِ جو، سامي ٿيو سايو،  
اٿئي گهر آيو، چاهَ ويڃائي ڇتَ جي.

(۵۵)

سُوڌي سَنگُ ڪَري، سامي سَچارَن جو،  
سدا جَن جي مَن ۾، مَحَبَّتَ مَچَ پَري،  
سُتھ سِدَ سَروپَ کون، پَلڪَ نَ ٿِي پَري،  
ڏيئَ پَنڊارَ پَري، سَپَڪَنهن کي سَڪَ جا.

(۵۶)

اچي هِن اوسَ، جيڪو پَريٽَ پَڪي سان،  
وڪي وِجانَ تنهن جَن کي، پَرچي پَنهنجي گهر،  
چارهي پريمَ چوڏولَ ۾، ڪَريان سَني کون سَ،  
حاضرَ ڏسي هَر، سامي پيدَ پَرَمَ ري.

(۵۷)

سڏن سَوڌائي، تنهن کي جيءَ جَهانَ جا،  
جنهن سَٿَ ساڏَ سَنگَتَ جي، رَجَ مَسِيڪَ لائي،  
چَرهيو اَنِيءَ اُچَ تي، ويڃائي وائي،  
سامي سڏائي، سَنمڪَ ڏسي سَورين.

(۵۸)

چُون لوڪَ چَريو، آءُ سِياڻو سَنرو،  
ملي ساڏَ سَنگَتَ سان، ڪارجَ سَپا سَريو،  
ڏيو جوتَ اَگَمَ جو، پيائيءَ پَنان پَريو،  
سامي ڏسي لَريو، پَنهنجي اکين پاڻَ کي.



(۵۹)

جوڳي بيراجي، پَنٽَ سَناسي سيوڙا،  
تَن مون ڪو هڪڙو، سامي وڏ ڀاڳي،  
جَنهن ملي ساڏ سَنگَت سان، مَمَتا مَت تِياڳي،  
ڏٺائين جاڳي، پانهنجي اکين پان ڪي.

(۶۰)

مَنيو جَنهن وڃَن، سامي ساڏ سَنگَت جو،  
هڪري وَس ويساه سان، ويٺو مَن پُون،  
سَهجي تنهن سيوڪ تي پريو ڳيو پَرَسَن،  
چاڻي پنهجو جَن، پلڪ پَرانهون نَه ٿِي.

(۶۱)

مَري جَنهن مَجو، وٿو ساڏ سَنگَت جو،  
سو سَتَم سِڌ سَروپ جو، چڏي ڪين چَجو،  
ملي ڏٺائين لڪَ ۾، سامي جڳ سَجو،  
سڏا رهي رَجو، ڪري نَه بيڪَ بڪين جان.

(۶۲)

ايڪتا ري اَنَن، ڪوَنه ٻڌوسي ڪاڻين،  
ملي ساڏ سَنگَت سان، جَنهن جيتو مَن،  
سو پاڻي راهَ رَنَن، سامي چَرهيو سير تي.

(۶۲)

اچي پٿر و رک، جنهن جو ساڌ سَنگَتِ سان،  
مٿيو تنهن جي مَن مون، سامي سَنسو دُک،  
پرچي ڏٺائين پاڻ ۾، اَنِيءَ آتم سک،  
سڏائين سَنمڪ، رهي رَمِتا رام ۾.

(۶۳)

جيڪو جنُ ڪري، سودو ساڌ سَنگَتِ سان،  
هلي ديس اگمَ ڏي، اَنِيئي بار پري،  
واٽ جگاتي ڏرمَ راءِ، تنهن کي ڏسي ڌري،  
اَلِي پيٽ ڌري، سامي سِرڌا پريتِ سان.

(۶۴)

جيڪو پاڻ ڇڏي، اچي ساڌ سَنگَتِ ۾،  
سامي تنهن کي سَگرو، پرچي گڏ گڏي،  
اَنِيءَ ساڻ اڏي، سار لکائي سڀ ۾.

(۶۵)

جيڪو پيو ڪري، سامي ساڌ سَنگَتِ ۾،  
مليو تنهن ماڻل کي، سَتَم سِدِ سَپري،  
سامي سڪ سَنسار جا، ويس سڀ وسري،  
اچي ڪين ڦري، جنم مَرڻ جي دُک ۾.

(۶۷)

جيڪو پئي ڪري، سامي ساڌ سَنگَتِ ۾،  
تنهن کي ڳل لائي ڪن ڳوٺ جو، پسي نِت پري،  
اچي ڪين ڦري، جنمَ مرڻَ جي دُڪَ ۾.

(۶۸)

جيڪو سَرَن پيو، اچي ساڌ سَنگَتِ جي،  
سهجي تنهن شيوڪَ جو، ڪارجِ سِڌِ ٿيو،  
ڏسي ڪين پيو، سامي سُهڀرينَ ري.

(۶۹)

جيڪو سَرَن پئي، سامي ساڌ سَنگَتِ جي،  
سو آتمَ پدَ اگمَ جي، ستمَ سَنڌِ لهي،  
راتيون ڏينهنَ رهي، اُردَ اُردَ جي وِجَ ۾.

(۷۰)

جيڪي سَرَن پيا، سامي ساڌ سَنگَتِ جي،  
تن جا پوري ستَ گروءُ، ڪارجِ سِڌِ ڪيا،  
ويري مَٽَرِ ٿيا، مَمَتَ نَ رهي مَنَ ۾.

(۷۱)

جيڪو لنو لائي، سامي ساڌ سَنگَتِ سان،  
سو ڳڻي ڪڍي مَن مون، پير اڳي پاڻي،  
جڻ مَرَن دُڪَ سَڪَ جو، سنسو مِٺائي،  
سَهجي سَمائي، اَنِيءَ آتمَ پَدَ ۾،

(۷۲)

جن کي هريمَ پياسَ، اچي اَرڙهي لڳي،  
سي سامي سڌائي رهن، مايا منجه اُداسَ،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، ليا داسَن جا داسَ،  
ڪڍي اوديا لاسَ، سَپَ گهٽِ ڏسَن سُهريَن.

(۷۳)

جن کي لڳي لوڙ، سامي سُهريَن جي،  
سي ملي ساڌ سَنگَتِ سان، عاشقَ اورن اورَ،  
پريتَ وڌائي پانهنجي، ماڻن ڏرسَن دورَ،  
جڻن نچَن مورَ، ٻڌي گرجَ گڏَن جي.

(۷۴)

جنهن کي پاڻ لڳو، سامي ساڌ سَنگَتِ جو،  
تنهن اُٿي اُتَرِ مَکِ ٿي، پنهنجو ڀول پڳو،  
چڙهيو اَنِيءَ اُچَ تي، وڪڻي ڏور ڍڳو،  
پڇو ۽ اڳو، چاڻي سَپَ سَچَن جو.

(۷۵)

جنهن کي لڏيڻو، اچي عشقَ عجيبَ جي،  
تنهن ملي ساڌ سنڱت سان، سنسو سڀا مڻيڻو،  
گهڙي پانهنجي گهر ۾، پورن ٻڌ پيڻو،  
سکي ٿي لڏيڻو، سامي سڳت سڀج تي.

(۷۶)

جنهن کي آيو ساءِ، سامي ساڌ سنڱت جو،  
اچي لڳو تنهن جو، سهجي دلبرِ داغ،  
ميٺي دٽيا پاڻ، سڀا گهٽ ڏسي سهرين.

(۷۷)

جنهن کي رس آيو، سامي ساڌ سنڱت جو،  
تنهن موڙي من مرم سان، اُتَر مڪ لايو،  
گر گم سار سهي ڪري، سنسو مڻايو،  
لهيو لڏايو، سڪ لڏائين سم جو.

(۷۸)

جنهن کي رس آيو، سامي ساڌ سنڱت جو،  
تنهن پرچي لڏو پيچرو، لهيو لڏايو،  
سم مڻايو، ساڪيءَ سار سروي ۾.

(۷۹)

جنهن کي رسُ آيو، سامي ساڌ سَنگَتِ جو،  
سو گهرَ درَسَپَ چڏي ڪري، سڪَ ۾ سَمايو،  
سَتَ گرَ جو سايو، سَدا چاڻي سرَ تي.

(۸۰)

جنهن کي آيو رسُ، سامي ساڌ سَنگَتِ جو،  
مِٽِي تنهن جي مَنَ مون، ڪوٺَ جَتمَ جي ڪسُ،  
نِرمَلُ نارائِنَ جو، ٻُنڌِي ٻولي جَسُ،  
خاوندَ ٻا جهون خَسُ، خالي ڏسي ڪوئڪو.

(۸۱)

جنهن کي رسُ آيو، سامي ساڌ سَنگَتِ جو،  
سو پئي پيالو پريم جو، ڏيئي سڀ سَروَنسُ،  
گرَ گمَ ڪڍي جيءَ مون، ڪوري ڪَلَهَتَ ڪسُ،  
ڳائين تنهن جو جَسُ، ويدَ پُرانَ ملي ڪري.

(۸۲)

جنهن کي رنگَ لڳو، سامي ساڌ سَنگَتِ جو،  
اُٺي تنهن جي گهرَ مون، اُڍيا پوتَ پڳو،  
ڪيائين صافَ سَمجَ سان، پڇو ۽ اڳو،  
وڪڻي دورَ ڍڳو، سَتَ مليو سَروپَ سان.

(۷۳)

جَنهن کي ڳاله وئي، سامي ساڌ سَنگتِ جي،  
سو چڙهيو اَنِيءَ اَچَ تي، وکي عَشِقَ اَئي،  
اُسَتِ نندا لوڪَ جي، بيٺو سڀ کڻي،  
توڙي پني پنجَ کڻي، ته پي راجا رانولَ ديسَ جو.

(۷۴)

جَنهن ڏيئي دل، سامي ساڌ سَنگتِ کي،  
سو پرچي ڏسي پوربي، جهڳي ۾ جهل مل،  
چڙهي رنگِ محل، موجدانَ ڪري مَمَتَ ري.

(۷۵)

جَنهن کي لڳو ڦل، اچي ساڌ سَنگتِ جو،  
مٽيو تنهن جي مَنَ مون، سامي سڀَ خَلَلُ،  
سَتَ سڌِ سَروپَ کون، پاسي ٿئي نه ڀلُ،  
اڻ ٿي پَهَرُ اچَلُ، رهي پنهنجي حالَ ۾.

(۸۶)

جَنهن کي لڳو ڦل، سامي ساڌ سَنگتِ جو،  
باهَ نه ساڙي تنهن کي، پوڙي سگهي نه جَلُ،  
اَندرِ ٻاهرِ نپَ جان، رهي اَليپَ اچَلُ،  
ڄاڻي مايا چَلُ، چڙهي ويٺو چوڌولَ ۾.

(۸۷)

اچي لڳو ٿل، ڪوٽ جڻم جي ڪرم جو،  
ملي ساڌ سَنگت سان، ٿيو مانڪ جڻم سڱل،  
ٿلڻو مَن اڪن سان، آتم پد اچل،  
سامي اوديا مل، رپڪ نه رهي مَن ۾.

(۸۸)

اچي لڳو ٿل، ڪوٽ جڻم جي ڪرم جو،  
ملي ساڌ سَنگت سان، ٿيڙو مَن اچل،  
مٺائي ڇل، سامي سڳيت روپ ٿيو.

(۸۹)

جنهن اوٽ وڌي، سامي ساڌ سَنگت جي،  
آتم پد اپار جي، تنهن سهجي سڌ لڌي،  
چيڪي ڳنڍ پڌي، سڄي سڳ پرين جي.

(۹۰)

جنهن پليو پاڻ، ملي ساڌ سَنگت سان،  
سو سامي رکي ڪينڪي، ويرياءَ ڪنهن سان،  
سڀ جو گهري ڪلياڻ، پر ڀتم چاڻي پانهجو.



(۹۱)

جنهن دل ڏيئي، سامي ساڌ سَنگَتِ ڪي،  
سَهجي سَوَريَن جي، تنهن ڪي سَنڌ پيئي،  
سَنسا سَپيئي، مِٽي ويٺو محل ۾.

(۹۲)

جنهن دل ڏيئي، سامي ساڌ سَنگَتِ ڪي،  
مِٽيا تنهن جي مَن مون، سَنسا سَپيئي،  
ساڌي چَرهيو سِر تي، اروار ٻار پيئي،  
دِرِشَتِ وِجي پيئي، سَتَم سَنڌ سَروپ تي.

(۹۳)

جنهن دل ڏيئي، سامي ساڌ سَنگَتِ ڪي،  
مِٽيا تنهن جي مَن مان، سَنسا سَپيئي،  
سَتَم سَنڌ سَروپ تي، دِرِشَتِ وِجي پيئي،  
لوڪ ٻُڌو ڪي، ساڌي ويٺو سَم ٿي.

(۹۴)

جنهن ٻُڄي ٻُڳ، ڪَنيو ساڌ سَنگَتِ ڏي،  
سامي تنهن شيوڪ ڪي، لڳي نه اُوڍيا لڳ،  
ڪاڍا ماڻا ڪُل ۾، رهي اَليپُ اَلڳ،  
جيتي سارو جڳ، ٻُڙو ٻار ٻُڙي ڪي.

(۹۵)

جَنِينِ پَلِيو پاڻ، مِلِي ساڌ سَنگَتِ سان،  
تَنهن جو ويري ڪوڻ ڪو، صلح ٿي سڀ سان،  
سامي سڌائي رهي، نانا ڪون نرپاڻ،  
گاوي راڳ ڪلياڻ، چڙهي سَهج سَمير تي.

(۹۶)

جَنِين ڪي گاسي، ٻيئي ساڌ سَنگَتِ جي،  
لاڻي تن ڳچيءَ مون، سامي جَمَ ڦاسي،  
گَهڙي لڌائون گهرَ مون، اَلڪُ اَبناسي،  
وڃي ٿيا واسي، ٻاريءَ بيگمَ پورِ جا.

(۹۷)

جَنِين لِنو لائي، سامي ساڌ سَنگَتِ سان،  
تاتِ ٿئي جي مَنَ مون، مِٽي پراڻي،  
رهي نه رائي، چنڌا چاهَ اَنڌرَ ۾.

(۹۸)

جَنِين لائي خاڪَ، سِرَ تي ساڌ سَنگَتِ جي،  
سَهجي سڪُ سَروپَ جو، ماڻن سي مُشتاق،  
ٻڌي تن جا واڪَ، سَهجي مَنَ سِيَتَلُ ٿيو.

(۹۹)

جَنين لائِي خاڪَ، سِرَ تي ساڏَ سَنگَتِ جي،  
سامي سڪُ سَروپَ جو، ماڻنِ سي مُشتاقَ،  
مُڪتا ٿيا مَنَ کون، تَنَ جا کولي تاڪَ،  
ٻولين اَنِيءَ واڪَ، سَپاوَڪَ سَنسي ري.

(۱۰۰)

جَن سِحاتو سَچَ، ملي ساڏَ سَنگَتِ سان،  
سَدا تَنَ جي مَنَ ۾، ٻَري مَحَبَتِ مَچَ،  
ڪَڍي ڪَلپَتَ ڪَچَ، سامي چَرهيا سِرَ تي.

(۱۰۱)

گُذَري سا گُذَري، باقي رڪُ رَهَتِ سان،  
وِڃي ساڏَ سَنگَتِ ۾، سامي پُڻَ ڪَري،  
تَه پَرچي پاڻَ پَري، کَڻي وٺَني هَتَ سان.

(۱۰۲)

وِڌو جَنهن سَڻي، پَنهنجو پاڻَ سَنگَتِ ۾،  
سو نڪي واڌي ۾ وڌي، نڪي گهاٽي مَنجه گهٽي،  
سامي سُمهيو سِجَ تي، ڪَلپَتَ سَپَ ڪَڻي،  
بَنان چِيتَ چَڻي، سِلَ اَلوڻي سَمَ جي.

(۱۰۳)

زکيو جنهن ناتو، سر تي ساڌ سَنگتِ جو،  
پگتِ هارُ ڳچيءَ ۾، پوئي تنهن پاتو،  
سامي سُهڀرين کي، سڀا گهٽ سڃاتو،  
واڻي نه واتو، شيوڪَ ٿي شيوا ڪري.

(۱۰۴)

وڙلو ڪو چاڻي، مَرڏُ سِڪُ مَرَمَ کي،  
جو ملي ساڌ سَنگتِ سان، پَسِريو گهر آڻي،  
هلي هٿ چڏي ڪري، پگونتَ جي پاڻي،  
سَمهي پٽ تائي، سامي سَڪهتَ سِجَ تي.

(۱۰۵)

وڙلو ڪو چاڻي، قَدَرُ مانڪَ ديمِ جو،  
جو ملي ساڌ سَنگتِ سان، پَسِريو گهر آڻي،  
ڏسي سڀا سَنسارَ کي، چاڻيءَ مَنجهَ چاڻي،  
سامي سڃاڻي، جاڳي پنهنجو پاڻَ کي.

(۱۰۶)

وڙلي ڪنهن چاتو، قَدَرُ مانڪَ ديمِ جو،  
جنهن ملي ساڌ سَنگتِ سان، منهن مَرهيءَ پاتو،  
سامي چئي سَروپَ کي، سَتَمَ سڃاتو،  
واري کٽ کاتو، جيئندي ويٺو جَمَ سان.

(۱۰۷)

وَلْ چَل سَڀ چڙي، اچين ساڌ سَنگتِ پر،  
سَنتنِ ساڀرَسَن سان، جوڙي جيءُ گڏي،  
تہ وجھني سَنت آڏي، ڏسي سِڪَ سامي چلي.

(۱۰۸)

سَڳي جَنهن وڌو، پنهنجو پاڻ سَنگتِ پر،  
تَن مَن تَنهن ساڀرَسَن جو، سَمجھ مَنجھ سڌو،  
سامي مله ڳڌو، تَنهن پَر مِشَرَڪي پريت سان.

(۱۰۹)

ساڌ سَنگتِ جي اوڻ، وڌي جَنهن ويسا سان،  
ڪَنهن جي چلي ڪانڪا، تَنهن چيئن تي چوڻ،  
سامي سَڳي سَم ٿيو، پاپ پُڄ جي هوڻ،  
تَن پَر تيرت ڪوڻ، ڪري نِت ڪَلهت ري.

(۱۱۰)

ساڌ سَنگتِ جي اوڻ، وڌي جَنهن ويسا سان،  
سامي چلي تہ ڪَنهن جي، تَنهن چيئن تي چوڻ،  
ڪَڻي سَڳيائين سِر تون، پاپ پُڄ جي هوڻ،  
تَن پَر تيرت ڪوڻ، پَر چي ڪري پَرين سان.

(۱۱۱)

ساڏ سنڱت ڏي ڀڳ، ڪنئون جنهن خوشي سان،  
لڌو تنهن لوچي ڪري، ڏيسن اڱم جو دڳ،  
سامي ٿيو سريڳ، پاڻي سڪ سرويڳ جو.

(۱۱۲)

ساڏ سنڱت مون راءِ، جنهن سامي لڏي سڄ جي،  
سهجي تنهن جي چت مون، مٽي چنٽا چاه،  
ڪنهن جي رکي ڪينڪي، پرين ري پرواه،  
نرمڻ پري نگاه، ستمڪ ڏسي سپرين.

(۱۱۳)

ساڏ سنڱت هڪ ڀل، ڪئي جنهن ڪلپتاري،  
مٿيو تنهن جي من مون، سامي سڀا خلل،  
اٿي پهر آڇل، پرچو رهي پاڻ ۾.

(۱۱۴)

ساڏ سنڱت جو ڦل، ڀاري ڪرم ڪلپ ڪون،  
ڪڍي سڀا اندر مون، سامي ممتا مل،  
تو ڪوٺ جنم جو، ڪري سم سئل،  
اتم پڌ آڇل، سبت لڪائن گهر ۾.

(۱۱۵)

سمجھي جنهن صلاح، سامي ساڌ سنڱت جي،  
وڌي تنهن ويساءَ سان، اٿي اٺي راءِ،  
جاڳي ڪڍيائين جيءَ مون، ٻي سڀ چنتا چاءِ،  
بنان ڪلهت ڪاه، ڪري پهتو پڌ ۾.

(۱۱۶)

سمجھي جنين سڻ، سامي ساڌ سنڱت جي،  
سي ممت مٿي من جي، ٿيا اوڌوتي عين،  
جاڏي ڪڍ ڪڍن، تاڏي ڏسن سڀرين.

(۱۱۷)

سامي نيت اٺيت، ڪوه ڳڻن ٿو جيءَ ۾،  
ملي ساڌ سنڱت سان، اها اوڌيا جيت،  
هان ڪڍي ڪڍ پريت، تڏمڪ ڏسن سڀرين.

(۱۱۸)

سامي سڀ وڃاءِ، گهٽ وڌ ڄاڻ اندر مون،  
گرگم سار سهي ڪري، لئن لئن سان لنولاءِ،  
چڙهي نور محل ۾، اٺي اٺ ڄڳاءِ،  
نريءَ راج ڪماءِ، ملي ساڌ سنڱت سان.

(۱۱۹)

سامي سڀ وسار، ليڪا چوڪا جيءَ مون،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، پنهنجو پاڻ سَنيار،  
تہ دوسائيءَ درٻار، خاصو خلوتِ دارِ تئين.

(۱۲۰)

سامي رَجي ڪين، ساڌ سَنگَتِ هر پڳتِ مون،  
رهي سڌائين جَلَ ۾، جيئن پياسي مين،  
پنور نہ پيڊي گلَ کي، مري ٿي لِنو لِين،  
مِرگ موهيو رسِ بين، مَرفو ڪري نہ سِرَ جو.

(۱۲۱)

سامي اَلڪُ اُپار، مَنَ پَتِ واڻيءَ کون پري،  
وياهي رهيو وسُ ۾، سامي سِرِجَڻهار،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، تون ڪِرَ ڪُسي کي غار،  
تہ دوستَ جو ديدار، ڏسپن هن اکين سان.

(۱۲۲)

سامي شونقَ سَچي، لکين هزارين لعلُ ڪيا،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، تون رنگَ ۾ چو نہ رَچين،  
موتِي بَکندُءَ ڪينڪي، اُهو داءُ اچي،  
ناحقُ ڪوہ پَچين، ٿو اُوڍيا جي اهنڪارَ ۾؟



(۱۲۳)

سامي سوئي ڄاڻ، پھتو پار سمنڊ کون،  
جو ملي ساڌ سنگت سان، ڇڏي پنهنجو پاڻ،  
ساڳي ڏسي سان، اندر ٻاهر ڏه ڏسا.

(۱۲۴)

ودو جن حصو، سامي ساڌ سنگت مون،  
ٻڌو تن ڀرسي جو، ڪئن سان قصو،  
پرڇا رهن پاڻ سان، ڪاڻي منو ترسو،  
جي تن جو درس ڏسو، ته مڙهي معافي ٿيو.

(۱۲۵)

وڙلو ڪو ڄاڻي، ساڌ سنگت جي سک ڪي،  
سامي جنهن کي ست گرو، پرڇي گهر آهي،  
موجان سو ماڻي، اٽي پهر عجيب سان.

(۱۲۶)

وڙلا ڪي پائين، سامي سک سڙوڻ جو،  
جي ملي ساڌ سنگت سان، لنو سڄي لائين،  
ڀولو نه پائين، ڀڙڱڻ ۽ سڙڱڻ ۾.

(۱۲۷)

وڙلي جن گئي، ڪنهن باري من مواس کون،  
 جنهن ملي ساڌ سنگت سان، بيحد بوند چئي،  
 جيتي اوديا دل کي، ڪلپت سڀ ڪئي،  
 سمجهي اٿئي، اکاڻي اٿيو جي.

(۱۲۸)

پاري پٽ پيو، اڳيون واچ آواچ جي،  
 ساڪيءَ کي سامي چئي، تنهن جوڙي جيءَ ڪيو،  
 اُن هوندي درياهه جي، وهه ۾ وڃي پيو،  
 جڏي ساڌو سنگ ٿيو، تڏي جاڳي جڙيو پاڻ سان.

(۱۲۹)

گهمي گهر آيو، ڪل ڪل مٽي ڪينڪي،  
 ملي ساڌ سنگت سان، سسو مٽايو،  
 تن چيئي ۽ ڪنچر ۾، الڪ لڪايو،  
 سامي سمايو، جل پيو ٿو جل ۾.

(۱۳۰)

اهو دان گهري، سامي ساڌ سنگت کون،  
 سڌا من محبوب جي، اڳيا منجه ٿري،  
 ٿرڻو ڪونه ٿري، اوديا جي اهنڪار جو.

مِهما سادوءَ سَنگَ جي، پَري کون پَري،  
 سيسُ سَلاهِي سَهسُ مَکَ، ويدُ وِملَ اُچَري،  
 بَرَمَما، وِشِنُ، مَهِشُ مَهِدِ جَنُ، سامي ساکَ پَري،  
 کوٽَ اُپاوَ کَري، مَنَ وائي پَهچي کِينکِي.

پاڳنِ ڏنو پَرُ، تَڏي سادوءَ جو سَنگَ ٿيو،  
 جُهڏُ جو جَنَمَنِ جو، سو سِو سَابُ پيو،  
 سَنسو آتَمَ جيءَ جو، سو وچان ٿي ويو،  
 پَرينِ پاڻَ کيو، هي نَطَرُ نِماڻِيءَ تي.

مَٿي جاڳيو پاڳُ، تَڏي سادوءَ جو سَنگَ ٿيو،  
 تَنهنِ ڏيکاريو ڏيلَ ۾، آتَمَ سَکُ اَنراڱُ،  
 موڙهيءَ لڏو ماڳُ، جو اَصلي اڳهين هئو.

سا پُرسَنِ جو سَنگَ، سِيَتَلُ کَري سَپَ کي،  
 مِٿي ڏئي مَسِڪَ تون، وِرڌاتا جو اَنگَ،  
 وِجي پُچُ تَنهنِ کون، جَنهن کي لڳو رَنگَ،  
 سامي ٿي سَرِپَنگَ، وِرَتي وِڌَ ويچارَ سان.

(۱۳۵)

ڏلي سڀاڻي سڄ، سادوءَ ري سنسار ۾،  
 مرڳه ترشنا جي جل مون، سامي لئي نه اڄ،  
 جاڳيا پورن پنج، تڏي سادوءَ جو سنگ ٿيو.

(۱۳۶)

سادوءَ سنگ سمان، جپ ٿپ اٿي ڪونڪو،  
 نڪو جوڳ جڳت ڪا، نڪو دان اسنان،  
 نڪو تياڳ ويراڳ ڪو، نڪو ڳان ڌيان،  
 سڀ اوري ايمان، سامي ٻڌ اواج ڪون.

(۱۳۷)

ٻيا سڀ ڏيئي هن، ڪجي سنگ ساڌن جو،  
 جي اٿي ڪي آدر سان، پرچي پنهنجو ڪن،  
 جات ورن ڪل ڪرم ڏي، سامي ڪين ڏسن،  
 گڏي گڏ ڇڏن، ستم سڌ سڙو پ سان.

(۱۳۸)

سادوءَ سنگ ويو، اوڍيا سنسو جيءَ جو،  
 جنين پرنگيءَ ڪيٽ ڪي، جوڙي پرنگ ڪيو،  
 لوهو پارس سان لڳي، سامي سون ٿيو،  
 پاڻيءَ منجه پيو، ويڃي ڪيلو ٿو ڪنڊ جو.

(۱۳۹)

سادوءَ سَنگِ سَرِيو، سَنسو ڪوٽَ جَنمَ جو،  
 اَندرِ اوندَه نہ رهي، مانو سورُ چَرهيو،  
 سامي اَن گَهرِيو، ديُو ٿَنوسي دِيءِ ۾.

(۱۴۰)

سادوءَ سَنگِ چُڪي، چاءَ سِيائي چِتَ جي،  
 سَوداگرَ ساڀرَسَ جي، اچي ڪيپَ ڏُڪي،  
 اُڀريا سِنڌُ سُڪي، سامي سَمَ ويساءَ سان.

(۱۴۱)

سادوءَ سَنگِ پاڻي، جِيونَ پَدوي جڳَ ۾،  
 مورتَ مَحَبوبِنَ جي، سَپَ گُهٽَ سِيحائي،  
 مَنسا مَدَ ماتي، سامي سَدائي رهي.

(۱۴۲)

ٿنڙو سادوءَ سَنگَ، پيا سِرَ سَنگَ چڏي ويا،  
 اچي اَزغِيي لڳو، لَنو لَنو آتمَ رَنگَ،  
 مَمَتَ مِٽائي مَنَ جي، سامي رهي نِسَنگَ،  
 چاڪي گَهمي جَهَنگَ، جَنهن گَهرِ لڏا سَپَرين.

(۱۴۳)

سادو سَنگ ٿيو، تڏي ميل نه رهي من ۾،  
سامي سورج کي ڏسي، پاسو ٿم ڪيو،  
پاڻيءَ منجه پيو، جيئن ڪيلو ٿو ڪند جو.

(۱۴۴)

ساڀر سن جو سَنگ، ڪري سڪ سڄي سان،  
موڙي من پون کي، ڏو سان وجهي ڍنگ،  
نڪي ڦري ديھرا، نڪي ڦري جهنگ،  
لاڻي وهي رنگ، ستم سڌ سڙو پ سان.

## سلوک ستسنگ مهما (ب)

(۱)

وِجِي سَپَ وَهَندي، خَلَقَ خَامَ خِيَالِ مِ،  
سامي لَدي سَاڌَ سَنگِ، گَنهنِ گِرِها سَاڻَ گَندي،  
پَهتو پورَن پَدَ مِ، قابو گَمَرِ بَندي،  
دِيا دَرَدُوندي، مَکِ رَکي مَوجانِ گَري.

(۲)

کوڙي وڌائي، ڪايا مايا ڪُلَ جي،  
جَدِي ٿِي چَلَ وَلَ سان، پَلَ مِ پَرائِي،  
سامي جَنهن کي سَاڌَ سَنگِ، اَنِيءَ مِ اَنِي،  
تَنهن جاڳي لَنو لائي، پاڻَ ورائِي پاڻَ سان.

(۳)

سادوءَ سَنگِ سَهِيپَ، پَرِچي ڪَيو جَنهن پانہنجو،  
ڪَڍيو تَنهن ڪَلِيتَ جو، سامي لُءِ وِڪِيپَ،  
نَپَ جان رَهي اَلِيپَ، سَدا وِديهي دِيهَ مِ.

(۴)

سادو سَنگُ ڪَري، جيڪو سِڪَ سَچيءَ سان،  
سَهجي سو سامي چئي، اُوڍيا سِنڌُ ٿري،  
اَنڌرِ ٻاهرِ آتما، ڏسي اَجَرُ جري،  
موتِي ڪين مَري، پورن پائي ٻڌوي.

(۵)

سادو سَنگُ ڪَري، جيڪو سِڪَ سَچيءَ سان،  
سَهجي سو سامي چئي، اُوڍيا سِنڌُ ٿري،  
اَنڌرِ ٻاهرِ آتما، ڏسي نيڙُ پَري،  
موتِي ڪين مَري، پائي پورن ٻڌوي.

(۶)

ساڀر سَن جو سَنگُ، ڪيو جَنهن ڪَلِيتَري،  
مَيو تنهن جي مَنَ مون، اُنَ هوندو آهنگُ،  
ويٺو وچَ بَزارِ ۾، پاڻي پريمِ پَلنگُ،  
بي رنگيءَ جو رنگُ، ستَ ڏسي سامي چئي.

(۷)

ساڀر سَن جو سَنگُ، ڪرين سِڪَ سَچيءَ سان،  
ڪايا مايا ڪُلَ کون، ٿي نِربانُ نِهنگُ،  
تَ وِهارِني وِچَ ۾، پاڻي پريمِ پَلنگُ،  
بي رنگيءَ جو رنگُ، ستَ ڏسين سامي چئي.



(۸)

جَنهن کي پَرَم پارس، لڳو سَنگُ ساڌو جو،  
سو ڪيولَ ڪَنڇَن ٿيو، ڇڏي مَمَتا مِس،  
سڌا رهي سامي چئي، خلاصو خالص،  
ڄاڻي ساري وس، چمڪارُ چيئن جو.

(۹)

ڏٺي جَنهن چئي، سِلَ آلوڻي ساڌ سَنگ،  
پَرچي سو پورن ٿيو، سامي سڀا وٺي،  
نڪي واڌي پروڌي، نڪي گهاٽي منجه گهٽي،  
ڪلهتِ ڪالَ ڪئي، سُمهيو سڪهتِ سيج تي.

(۱۰)

پَرچي پاءُ گهڙي، جَنهن مجلسَ ڪئي مٿن سان،  
تَنهن کي اَمَلَ اُپيدَ جو، ويو خُمارُ چَرهي،  
پاڻي وينو پَدَ ۾، سامي مَوڄَ مَرهي،  
لاڻي ڏيان ڌڙي، پَلِ پَلِ ڏسي پاڻ کي.

(۱۱)

ڪيو جَنهن سَتَ سَنگ، پاڻ ڪڍي پَرَتِيتِ سان،  
سَهجي تَنهن گَرَمڪَ کي، لڳو آتمَ رَنگ،  
پاڻي سڪُ سَروپَ جو، ٿيو سِيتَلُ سَرِپَنگ،  
سامي گهرائون جَنهگ، سَمَرِڏسي سَنسو ڪڍي.

(۱۲)

آندڙ جنهن آندي، سُرَتِ سَمِيٽِي ساڏُ سَنَگِ،  
سامي لڏي تنهن لَوِ سان، چِيٽَنتا چاندي،  
سَنِي وَڌائين سِرِ تون، هِيٽَ هِيڪاندي،  
بَنَدَن جو باندي، موليٰ ٿِيئي نَ مورڪُ بَڻِي.

(۱۳)

پورو پاڳُ جڳيو، جنهن جو سادو سَنَگُ تي،  
سَنَگُ سَندي شَيدَ ۾، رهي راتيون ڏينهن لڳيو،  
جَنَمَ جَنَمَ جو سَمِهيو، تنهن جو مَنُ جڳيو،  
سامي ڪين لڳيو، وَرَ مايا جي موه ۾.

(۱۴)

جوڳُ ويراڳُ، ويچارُ، جنهن کي آيا ساڏُ سَنَگِ،  
مِيو تنهن جي مَنَ مون، اُوڊيا جو آهنڪارُ،  
جاڳي ڏٺائين جوتَ ۾، سَڀني جو سَنَسارُ،  
عينَ آييدُ ادارُ، سامي رهي سِياو ۾.

(۱۵)

تَنهن کي چُونِ چَريو، چَريا جيءَ جَهانَ جا،  
جنهن جو سَنَگِ سادو جي، ڪارجِ سَڀا سَريو،  
چَريهي گيانَ جَهاڙَ تي، اُوڊيا سِنڌَ تَريو،  
سامي اَجَرَ جَريو، پورَنَ چاڻِي پِيءَ کي.

## سلوک سادَ سنگتِ مهما (الف)

(۱)

اوديا ڪيڙو آندو، پتلُ ڏيني جيءَ ڪي،  
اچي ٿيس ڪنهن پڻ تي، سترِ سار سهندو،  
ڏيئي تن آندو، سامي جيءَ سڄو ڪيو.

(۲)

مانڪَ جنمِ اُمول، ڪنهن پاتو پورن پڻ تي،  
سو پيو ساگرَ جي پيرَ ۾، ريرَ هي ڪرِ مَ رول،  
سامي ستن سان ملي، له آتم سک اڏول،  
هرَ هرَ ههڙو ٿول، هتا ۾ اينءِ ڪينڪي.

(۳)

لکيو جنهن اَلڪ، سامي ستن سان ملي،  
تنهن جيئندي ملي جم سان، چنو ڪلهتِ ڪڪ،  
سدائين نريڪ، رهي پنهنجي حال ۾.

(۴)

جَنهن جَنهن پَدُ پاتو، تَنهن سامي سَنتن سان ملي،  
سَنتن ري ڪَنهن پائهي، سارُ نه سِجَاتو،  
رهي جيءُ جَنجالَ ۾، اُڍيا رَنگِ راتو،  
گرمڪ سو گِياتو، جو سَمجھائي اَسَمجھ ڪي.

(۵)

پُريو جنهن مَڃرو، سامي ساڏُ سَنگتِ جو،  
سَهجي تَنهن شيوڪَ جو، اَنڌرُ ٿيو اُڃرو،  
لڏائين حُجرو، پَرچي پاڪُ پَرين جو.

(۶)

ڳِٽي ڪَرِ ڦِٽي، اَنڌرِ ڏسُ اَگُتَ ڪي،  
سامي سَنتن سان ملي، سَمجھ ڳالھ چِٽي،  
جَن جي مَمَتَ مِٽي، سي راجا رانولَ ديسُ جا.

(۷)

ورلو جَن وِجي، ڪو لنگهي پارِ سَمندَرِ کون،  
جو سَنتن ساڀرَسَن جي، سامي ڳالھ مِجي،  
جاڳي سرُ پِجي، پَنجن جو پَرَتيتَ سان.

(۸)

وڙلو ڪو پرڇي، رهيو پانهجي گهر ۾،  
جنهن سامي سار سهي ڪيو، ستن سان سرڇي،  
ڪمان جي خرڇي، ٻڌي ويٺو ڳنڍ ۾.

(۹)

جاڳي جنهن ڪيو، سامي سنگ سادو جو،  
تنهن جو پرنگي ڪيٽ جان، ڪايا پلڪا ٿيو،  
سهجي اوديا سنڌ کون، لنگهي پار پيو،  
ڏسي ڪين پيو، مٿي سڌ سڙو پري.

(۱۰)

ڪرڙي ڪٽ مڪٽ، در در ديوانن جان،  
سامي سنگ سادو جي، من پنهنجي ڪي مٿ،  
اهڙو ويٺو هٿ، موتي ايندء ڪينڪي.

(۱۱)

ڪڍي پاڻ ڪري، سنگت سادو جن جي،  
وڃن آمول ٻڌي ڪري، هردي منجه ڌري،  
اوديا سنڌ ٿري، سامي سم ويساه سان.

(۱۲)

هر پښتن سان هيت، ګڼو جنهن ګلپت ري،  
سو جاگي اوډيا نند مون، سهجي ٿيو سچيت،  
پاڻي پد اډويت، سامي چرهيو سير تي.

(۱۳)

ګڼو جنهن ستسنگ، پاڻ ګډي پرتيت سان،  
سامي سو سيٺل ٿيو، لئن لئن لائي رنگ،  
ميٽايڻ مسٽڪ تون، وړقاتا جو انگ،  
پاڻي پريم پلنگ، سمهيو سگپت سيج تي.

(۱۴)

سادو سٺنگ سٺل، جنم ٿيو تنهن جن جو،  
جاگي ګډيو جنهن جيء مون، سامي ممتا مر،  
ڪنهن سان ڪري ڪينڪي، ڪوڙ ڪپت وڻ چل،  
سدائي سيٺل، رهي پنهنجي حال ۾.

(۱۵)

ګڼو جنهن ستسنگ، پريم پريت پرتيت سان،  
تنهن سامي لڌو گهر مون، پٺان اکر انگ،  
جو ڪري ڪبي ڪينڪي، سيٺل ائون سربنگ،  
اهڙو رنگ اپنگ، پاڻي پرچو پاڻ ۾.

(۱۶)

ڪيو جنهن ست سنگ، پاڻ ڪڍي ڀرتيت سان،  
سهجي تنهن ساڀوس ڪي، لڳو آتم رنگ،  
ميتيائين مستڪ تون، ورداتا جو انگ،  
سامي ٿيو سوبنگ، ڏسي سار سروب ڪي.

(۱۷)

جنهن ڪيو قربان، تن من ڏن ستسنگ تون،  
ڇت تنين جو چيت کون، سهجي ٿيو قربان،  
چيتي ۽ ڪنچر ۾، ڏسن پانهنجو پاڻ،  
سامي تنين سان، ملي مڪت ٿيا ڪيترا.

(۱۸)

جنهن جن ڪيو، سمجهي سنگ ساڌو جو،  
تنهن ڪي رهيو ڪونڪو، ڪرڻو ڪرم پيو،  
سامي سنسي ڀرم کون، لنگهي پار پيو،  
ستم ست ٿيو، ڪارج لوڪ ڀرلوڪ جو.

(۱۹)

پرچي جنهن پياسي، ساڌو جو سنگ ڪيو،  
سهجي ٿيو سامي چئي، تنهن جو پتا پاسي،  
اندر ٻاهر نپ جان، ساڪي سم پاسي،  
قري نا قاسي، اوڍيا جي آهنڪار ۾.

(۲۰)

نَڪي ڪَڻي آئِين، نَڪي نِيندين سان،  
ناحقُ مايا موهُ ۾، چو پاڻُ پُڄائِين،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، مُنهن مَرهيءَ پائِين،  
مَتان پُڄتائِين، اَنتَ سَمي سامي چَئي.

(۲۱)

ناحقُ مايا موهُ ۾، پُڄائِين چو پاڻُ،  
مُنهن مَرهيءَ پائي ڪَري، ملي ساڌنِ سان،  
مَتان پُڄتائِين پاڻُ، اَنتَ سَمي سامي چَئي.

(۲۲)

نَڪي ڪَڻين آئِين، نَڪي نِيندين سان،  
ناحقُ مايا موهُ ۾، پُڄائِين چو پاڻُ،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، سَهجي پاڻُ سِجانُ،  
مَنَ جو پِيجي مانُ، سامي ڏسُ سَروپَ کي،

(۲۳)

پَريتِ اُچي پيئي، سامي ساڀرَسَن سان،  
خاصُ خزانو گِياتِ جو، چڏيو تَن ڏيئي،  
ويري رهيو ڪوَنَ ڪو، ٿيا سَڄَن سِيئي،  
پاسَ پلي ويئي، اُوديا پَرَمَ آسارَ جي.



(۲۴)

وڃي ٻڌ ٻاڻي، تہ ڀلا چَوَن ڪوہ ٿا؟  
ڪڍي وٺ مڪڻ تون، وڃهي مَن مانڌاڻي،  
فرمستَ جڏَ سامي چئي، ٿي وڃي وهائي،  
ٿي گهٽ ٻاڻي، جئين ريتي مٺ ۾.

(۲۵)

ورلي ڪنهن کڻي، بازي مَن مَواس کون،  
جنهن سيل آلوئي سمَ جي، سادوءَ سنگ چئي،  
تنهن سامي کڻي سڳي، اوديا پنڊ مٿي تون.

(۲۶)

پاري منجه ٻاڻي، ٻئين ساڳي ڏٺو سڀ ۾،  
وڃي سُرَت سَروپ ۾، سامي سَماڻي،  
سَنَن ساڀوسَن سان، موج ملي ماڻي،  
ڄاڻاڻي ڄاڻي، سوکڙ سنڌ پرين جي.

(۲۷)

رکيو جنهن ناتو، سَنَن ساڀوسَن سان،  
تنهن لنگهي مايا موه کون، پورن پڊ پاتو،  
چيئي ۽ ڪنچر ۾، صاحب سڃاتو،  
واڻي تہ واتو، سامي رهي سَنوڪ ۾.

(۲۸)

سوئي ست سنگي، جو رهي مڪت ميدان ۾،  
جاڳي ڪڍي جيءَ مون، سامي طلب تنگي،  
صاحب سربنگي، پرتڪ ڏسي پريم سان.

(۲۹)

سوئي ست سنگي، جو رهي مڪت ميدان ۾،  
ڪٿي سڀ ڪلهت جي، لنو سان طلب تنگي،  
هولي ٻڌي ڪينڪي، وڃن هڪ انگي،  
صاحب سربنگي، ستم ڏسي سامي چئي.

(۳۰)

سوئي ست سنگي، مرم جنهن جي من ۾،  
جاڳي ڪڍيائين جيءَ مون، سامي طلب تنگي،  
صاحب سربنگي، ڏسي پيد پرم ري.

(۳۱)

شاه گداڻ ويو، سڪڻو هن سنسار مون،  
ڪنهن ورلي جاڳي پانهنجو، ڪارج سيد ڪيو،  
جنهن کي سنگ ٿيو، سامي ساڀ سين جو.

(۲۲)

ويسُ مَر وَتائين تہ لهن ليڪَ اَليڪَ جي،  
ملي مَهَدَ جَنَن سان، منهن مَرهيءَ پاڻين،  
سامي سار سَهي ڪَري، تنهن سان لِوَلائين،  
جيئندي پَهچائين، تون پاڻ پَنهنجو پَدَ ۾.

(۲۳)

ڪَريَ چاڻي ڪَري، سَنَتَ دُوارِي سِڪَ سان،  
دِيڪيا دَرَدُونَدَن جي، سَمجَهي ڪَري صَبَر،  
سامي بَڪَ مَر سِر، دَرِ دَرِ دِيواننِ جان.

(۲۴)

سَنَن جو دَرَسَن، ڏسي نيرَ نَري ويا،  
پَندي واکَ وِلا سَ جا، لُشَن لُشَن ٿي پَرَسَن،  
اَوڊيا ڪَلَهَتَ تہ رَهي، مَٿيو سَپَ مَنَن،  
پاڻي آتَمَ ڏَن، سامي سَمهيو سِجَ تي.

(۲۵)

سَنَن ڪَڍيو هَتَ، هيرَن ۽ لَعَلَن جو،  
ڪولَن ڳنڍِ خوشيءَ سان، ڏسي نِهڪَهَتَ،  
عِينڪَ ڏيئي اَنَ مِلَهي، پُرڪائَن پَرَهَتَ،  
سامي لاڻي لَتَ، جَنَ جوڙي ڪَن جَواهري.

(۳۶)

سداڻين هر جن، ٿا جوڙن جڳياسيءَ کي،  
خوش ٿي ڏين پورن کي، نانا ويد وڃن،  
سامي ڪر اٿن، ڪلپت ڪلر ڪڍي ڪري.

(۳۷)

سٿن سان ملي، سهجي من امن ٿيو،  
کڻي ڏنائون گهر جي، سامي سمجھ ڪلي،  
سٿ مليا سڀرين، خوشيءَ سان ڪي،  
اوديا رن رلي، کڻي پڳي گهر مون.

(۳۸)

سادوءَ سنگ ڪيو، جنهن برسم پريت پريت سان،  
اسيت آتم پڌر، تنهن جو من ٿيو،  
سسو برسم اندر مون، سامي سڀا ويو،  
پاڻيءَ منجه پيو، جيئن ڪيلو ٿو ڪنڊ جو.

(۳۹)

سا پرسن جو در، وڏو جنهن ويساه سان،  
لڏو تنهن لوڙي ڪري، آتم سر سپر،  
ٿڌو اجر امر، سامي رهي سڀا و.

(۴۰)

سڀا جڳڙ ڪوڙ ٿلڻو، ٻنان ٺالي ٺامڙ جي،  
ساميءَ کي ست سنگ ري، لڳي ڪنڊ مٺو،  
ڪرمن جو چٽو، ٿاڙي سڀا ٿٽو ڪيو.

(۴۱)

سامي سنگ ڪيو، پاپي ٺٺي جيءَ کي،  
نرڪ سڙگ دڳ سک ۾، پرچي پاڻ پيو،  
اڻ هوندي درياه جي، وه ۾ وهي ويو،  
سادو سنگ ٿيو، تڏي جاڳي جڙيو پاڻ ۾.

(۴۲)

سُرجها سڀئي، ڳالھ چُون ٿا هڪڙي،  
ٻڌي جنهن پائين چوي، ڪيول ڪن ٿيئي،  
سهجي تنهن جي جيءَ مون، ممتا مٽي ويئي،  
درشت ويڃي پيئي، سوکڻ ساڪي پڌ ۾.

(۴۳)

سادو سنگ ڪيو، جنهن سامي سڪ سڄي سان،  
سهجي تنهن جي جيءَ مون، سنسوپر ۾ ويو،  
لنگهي پار پيو، اوڍيا جي آڙا مان.

(۴۴)

سادو جن سوري، جنهن کي ڪري ڪڇ ۾،  
ڪڍي تنهن جي جيءَ مون، ڪلهت سڀ ڪوري،  
سامي ڏسي سڀرين، اکين کون اوري،  
ڪاٺي نت پوري، لڏون پريم اڳم جا.

(۴۵)

سادو جن سوري، جنهن کي ڪري ڪڇ ۾،  
ڪڍي تنهن جي جيءَ مون، ڪلهت سڀ ڪوري،  
سامي لڪاٺي سڀرين، اکين کون اوري،  
هردم هندوري، جهومي پريم اڳم جي.

(۴۶)

سادو جن سوري، جنهن کي ڪري ڪڇ ۾،  
تنهن جي ڪس ڦلوب مون، ڪڍي سڀ ڪوري،  
سامي ڏسي سڀرين، اکين کون اوري،  
هردم هندوري، جهولي پريم اڳم جي.

(۴۷)

ورلو جن ويو، ڪو لنگهي پار سمنڊ کون،  
جنهن کي مرد ملاح جو، سامي سنگ ٿيو،  
تن من سڳ سڄيءَ سان، پتڻ پيٽ ڪيو،  
چڏي چار پيو، ٿي پڳت جهاز ۾.

## سلوک ساد سَنگتِ مهما (ب)

(۱)

وِجي ڪين ڳڻي، مهما سادوءَ سَنگَ جي،  
 مَن، ٻڌ، وائيءَ کون پري، اونهي اُت گهڻي،  
 ساکَ ڏينِ ثالثِ مري، ڇڏي مان مٽي،  
 گهر ۾ گهر ڏئي، سامي ڏنو جن سَرِبَ گت.

(۲)

وِجي ڪين ڪهي، مهما سادوءَ سَنگَ جي،  
 مَن، ٻڌ، وائيءَ کون پري، اونهي اُن مٽي،  
 ساکَ ڏينِ سامي چئي، عاشقُ اُٺيئي،  
 پاڻهنجيءَ منجه پئي، سدا ماڻنِ سانتِ سڪ.

(۳)

ڪهي وِجي ڪين، مهما سادوءَ سَنگَ جي،  
 پُڇي ڏسُ پرتيتِ سان، سامي سڀ پَرِين،  
 سي سدا سڀيرِين جي، لِنو ۾ رهن لِين،  
 توڙي ڪن ڪوپِين، تہ به راجا رانولَ ديسَ جا.

(۴)

سڀ کي پرهم ڀڻيت، ڪري سنگ سادوءَ جو،  
ڏيئي ڪنڊ ڪلپا کي، سمجھي عين آيت،  
پورن ڏسي پانهنجو، آدي اٺي مٽ،  
سدائي سرجيت، سامي رهي ساو ۾.

(۵)

سدائي سڀل، سنگ ت سادو جن جو،  
ڪوري سڀ قلوب مون، ڪڍي مٽا مل،  
لک لکائي اٺي، ڪري عين اڇل،  
جيئن جل ۾ جل، سمائي سامي چئي.

(۶)

تار منجهون تاري، سڀ کي سنگ سادوءَ جو،  
ڪنهن کي ڇڏي ڪينڪي، لائي لنو لاري،  
اٺن چوڻ ٿا اٺي، پندت پڪاري،  
نج نهچو ڌاري، سامي ملي ڪو سورمو.

(۷)

اڻ هوندي اولي، سامي لڪو سڀرين،  
لڌو سنگ سادوءَ جي، فقيرن ڦولي،  
جن کي عشق اڳم جي، چڱگ ٻيئي چولي،  
پرڻڪ پٽ ڪولي، ڏنائون ڏيهي ۾.



(۸)

کيتيءَ منجه گسَم، اُنڌا ڏسَن کيَنکي،  
پَوَن مَتِ مَرَمَ ري، پورَبُ اَنُون پَچَم،  
سامي لڏو ڪنهن ساڏ سَنگ، تنهن سَجاڪي سَگَم،  
ميٿي پيڏُ پَرَم، اِسِيَتِ ٿيو اَنڌُ ۾.

(۹)

پَو ساگرُ پارِي، لَنگهيو وِجي نَ لَکَ ري،  
توڙي سَپِ ساڌنَ ڪَري، جوڳُ جَتَن جاري،  
سَمجھي ڪو سامي چَئي، اَتمُ اڌڪاري،  
خواريءَ جي ڪاري، سَئي وڌي جَنهن ساڏ سَنگ.

(۱۰)

ورلو ڪو چاتي، قَدَرُ ساڌو سَنگَ جو،  
سُرَتِيءَ کي سامي چَئي، اَنُتَرُ مَکِ آئي،  
سَهجي سَنڌُ سَروپَ سان، مَلي خوشي ماڻي،  
پورَن پَنڌُ تائي، سَمهي سَهجائندُ ۾.

(۱۱)

مَلڪيءَ کي مَلڪِي، مَليو مَنُ ڏيئي ڪَري،  
پَرچيو ڪيائون پاڻَ ۾، پَرينَ جو پُلڪي،  
لَکين باءِ برهَ جي، سَنڌُ سَنڌُ ۾ سُلڪي،  
مَري ٿيا مَلڪي، پيائيءَ ري پانپنُ چَئي.

(۱۲)

تئيني لوڪَ رلي، سانتَ نہ آئي جيءَ کي،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، اوديا ڳنڍِ کلي،  
پرچي لڌو پانهنجو، اُنيءَ گهرِ اصلي،  
ويني پاسَ يَلي، سامي چئي سَنسارَ جي.

(۱۳)

بنان ساڌ سَنگَتِ، وَسَنو ڪانهي وِچَ ۾،  
ائين چَوَن ٿا اُنيئي، ڪري سنتَ سَهَتِ،  
جاگي جڳَ سَهِي جو، ڏلو جنِ اُستِ،  
سامي ڏين سَمَتِ، سَپَ کي سارَ سَروپَ جي.

(۱۴)

هي سَپَ ڏلي سَنجَ، سامي ساڌ سَگَتِ ري،  
مِرڱه نرشنا جي جَلَ مون، ڪنهن جي لَئي نہ اُجَ،  
وڃي پُڄَ تينَ کون، جنِ ڪيا پورَن پُڄَ،  
توڙي ڪُئن مَڃَ، تہ ٻي راجا رانولَ ديسَ جا.

(۱۵)

وَشينَ ويڃائي، وڌا جيءَ جِهانَ جا،  
سَپَ، رَسَ، اَدِڪَ سان ملي، جَنمَ ٿو پاڻي،  
سامي ساڌو سورَ مو، بچي ساڌ سَنگَتِ سَعي،  
پيائي پنجهائي، پاڻي پورَن پَدوي.

(۱۶)

جنهن مانڪَ کي ڦڙڙ، ڪونهي ساڏَ سَنگَتِ جو،  
 موتي ٿئي مَري ڪَري، اُودِيا ۾ آڻڙ،  
 سامي سَڄارَن سَدا، مَجيُو اُپيدَ اَمڙ،  
 هميشَہ حاضِر، رَهَن رَمَتا رام سان.

(۱۷)

مِهَر ڪَري مالِڪ، جَنهن تي پَرچي پانهنجي،  
 سامي ساڏَ سَنگَتِ ۾، اُچي سو عاشق،  
 سَمجھي واڪَ ويدانَتَ جا، مِٽي ڦيرُ فرق،  
 هَر ڏسِ ڏسي هِڪَ، اَنڊَرِ ٻاهرِ آتما.

(۱۸)

ڪن کي پُچَندي پَم، ائين ڳذري آرجا،  
 ڪي مِلي ساڏَ سَنگَتِ سان، ٿَري پيائِ پَم،  
 سامي وينا سَمَ ٿي، سَڀ سان ڪَري صلح،  
 اَنِيءَ سڪَ اَڪَم، ڪَنهن کي سَلَن ڪِينڪي.

(۱۹)

ٿيڪيو جَنهن مَٿو، سامي ساڏَ سَنگَتِ ۾،  
 تنهن کان ڪوٽَ جَنمَ جو، ٿَڙ ٿَڀَ لَٿو،  
 ڪڏي ٻولي ڪِينڪي، پُلي بي آرڻو،  
 توڙي ڪَري ڪَٿو، تَڏي راجا رانولَ ديسَ جو.

(۲۰)

ساد سَنگَتِ ڏي پير، گنيون جنهن خوشيءَ سان،  
مٽيو تنهن جي مَنَ مون، اوديا پرَمَ اُنڌير،  
پاڻي سڪ سَروپَ جو، ٿيو سامي چئي سُمير،  
ڪري سگهي ڪير، مهيا تنهن جي منهن سان.

(۲۱)

جنهن دل ڏيئي، سامي ساد سَنگَتِ ڪي،  
مٽيا تنهن جي مَنَ مون، سَنسا سَپيئي،  
لنگهي چڙهيو لڪَ تي، اروارُ پارُ هيئي،  
دريشَتِ کلي هيئي، پورنُ ڄاڻي پاڻُ ڪي.

(۲۲)

جنهن جاڳي دل ڏني، سامي ساد سَنگَتِ ڪي،  
تنهن لڏي لڪَ اَلڪَ جي، بيحدَ رَسَ پَني،  
چڙهيو اَنِيءَ اُچَ تي، چڪا سِرَ چَني،  
توري پري پيٽا پَني، تڏي سِيَتَلُ رهي سِپاوه.

(۲۳)

سَمجھي جني سَن، سامي ساد سَنگَتِ جي،  
سي مَمَتَ مَتائي مَنَ جي، ٿيا اودوتي عُن،  
پاسي ڪَرِنَ تہ پيءُ کون، نِمڪَ هڪڙي نَن،  
سَدائي سڪَ چَن، ماڻن مَسِتَ مَگھن ٿي.

(۲۴)

ساد سَنگَتِ جو ساڪُ، سَچو سَپا سَنسارِڪون،  
 سَمجھي ڪو سامي چئي، اهو اَنِئِ واڪُ،  
 اَنڌر ٻاهرِ آتما، ڏسي پورن پاڪُ،  
 جنهن چوڻي چڙهيو طاقُ، اَلڪَڪان آجورهي.

(۲۵)

جنهن کي ساد سَنگَت، ڪيو اُپديش اَنِئي،  
 مٿي تنهن جي مَن مون، سامي سَپا ڪَپَتِ،  
 جڳ ۾ جڳ جهڙو ٿي، ورتي سان سَمَتِ،  
 ٽڪيو ڪيائين تَتِ، جتي ڏينهن ڌراتِ ڪا.

(۲۶)

وِرتو جنهن وِچُن، سَچو ساد سَنگَتِ جو،  
 پاڻو نهن پوري، ويساسي وِطَن،  
 سَپا ۾ هڪُ چيئن چئي، پاڻي اَتَمُ ڏن،  
 مِٽي سَپا مَنن، ماڻي مڪَتي مَوِج سان.

(۲۷)

جنهن کي آيو ڏيڻ، سَتَه ساد سَنگَتِ جو،  
 مٿيو تنهن جي مَن مون سامي لالچِ لَبُ،  
 پاڻي ويٺو ڪَچ ۾، راتيون ڏينهان رَبُ،  
 رڪي عينِ آڌَبُ، سيوا ڪري سيوڪُ ٿي.

(۲۸)

جنهن کي رسُ آيو، سچو ساڌ سنڱتِ جو،  
تنهن ڀريمي ۽ ڀرتيتِ سان، محڪمُ منُ لايو،  
پورنُ ڄاڻي ٻي ڪي، سڀا سنسو مڻايو،  
سامي سمايو، جلُ پڇولو جلُ ۾.

(۲۹)

جنهن کي رسُ آيو، سچو ساڌ سنڱتِ جو،  
تنهن ڪري تياڳُ طمعُ جو، لنو سان منُ لايو،  
پاڻي پورنُ ڀڏوي، سڀا سنسو مڻايو،  
جڻين سامي سمايو، جلُ پڇولو جلُ ۾.

(۳۰)

جنهن کي آيو رسُ، سچو ساڌ سنڱتِ جو،  
مليو سو محبوب سان، ڪٿي ڪلهيتِ ڪسُ،  
سڪي ڪري سامي چڻي سڀا کي ڏيئي ڏسُ،  
جڻين سورجُ سنسُ، ڪري سڀا وڪُ سو جهرو.

(۳۱)

جنهن کي چڙهيو املُ، سچو ساڌ سنڱتِ جو،  
سهجي ٿيو سامي چڻي، تنهن جو جنمُ سڦلُ،  
سمهيو سڳيتِ سيجَ تي، مڻي سڀا خللُ،  
بيحدِ بلاولُ، ملي ڪري محبوب سان.

(۲۲)

جنهن کي لڳن لڳي، سامي ساڌ سَنگَتِ جي،  
تنهن جي جُهَدَ جَتَنَ ري، سَهجي پِراڻتِ پڳي،  
جاڳي ڏِلائين جڳَ مون، جڳمڳَ جوتِ جڳي،  
چڏي لاهَ لڳي، اِستِ ٿيو اَڪاسَ جان.

(۲۳)

جنهن کي ساڌ سَنگَتِ، لڪَ لڪائي اُٺِي،  
مِٽِي تَنهن جي مَنَ مون، سَهجي مَمَتا مَتِ،  
ڪَنهن جي ڪَري ڪِينڪِي، نَديا اُٺون اُستِ،  
جاڳرتَ ۾ سَڪپَتِ، سدا رهي سامي چَئي.

(۲۴)

جنهن کي ساڌ سَنگَتِ، اَڪيون ڏِنيون اُٺِي،  
ملي تَنهن مَحَبوبَ سان، مِٽِي مَمَتا مَتِ،  
جاني تون مان ناهين ڪا، ٽَڪيو ڪِيائين ٿَتِ،  
جاڳرتَ ۾ سَڪپَتِ، سامي سَدائي ڏِسي.

(۲۵)

سڏن سَوَدائي، تَنهن کي جيءَ جِهانَ جا،  
جنهن ساڌ سَنگَتِ جي، رَجَ مَسِڪَ لائي،  
سو ڪوڙي ڄاڻي ڪَلِپنا، پَنهنجي پَرائي،  
لَهي لَهاڻي، سَنڌِ لڏائين سَمَ جي.

(۲۶)

سَڀَڪو ڦلُ پائي، ڪَري ڪَرمَ پَلا بُرا،  
سامي بچيو ڪو سورمو، ساڌو۽ جي سڀي،  
وَرَتِي ويدَ ويچارَ سان، مَمتا مِٽائي،  
جاڏي واجهائي، تاڏي سَڄڻُ سامهون.

(۲۷)

سَڀَ کي ساڏَ سَنگَتِ، لَکَ لَکائي اَنڀي،  
سَمجھي ٿيو ڪو سورمو، اُڍيا ڪان اُڀرتِ،  
ڪَنهن جي ڪَري ڪَينڪي، نِنديا اُنون اُستتِ،  
جاگرتَ ۾ سَگهتِ، سَدا رهي سامي چئي.

(۲۸)

سَڀَ کي ساڏَ سَنگَتِ، ٿي اَڻ لَکائي،  
ڪَنهن پريميءَ ڏلو، ڪَري مَن اُچتِ،  
لَکي گُرَ ويچارَ سان، سَچي سارَ رَهتِ،  
مَنجهن پاڻ پَرتِ، سَدا رهي سامي چئي.



## سلوڪ ڳرمڪ (الف)

(۱)

ويدانتن وڪاڻ، ڪيو سته سروب جو،  
سمجھي ڪو سامي چئي، ڳرمڪ سک سڃاڻ،  
جڏهن ڏسجي سڄ چنڊر، تيڄ تنهن جي سان،  
تئين پنهنجو پاڻ، اٿي ڏسي اڀيد ٿي.

(۲)

ويدن جا وادي، ڪورين گهمن ڪيترا،  
گالهائين گالهيون ٻڌي، سياڻپ استادي،  
ورلي ڪنهن ڳرمڪ ٿڌو، اٿي سک آدي،  
سو گگن ۾ گادي، پاڻي ويلو پريم سان.

(۳)

سڀڪو رام چئي، مرم ورائي منهن سان،  
ڪورن ۾ ڪو هڪڙو، ڳرمڪ رمت رهي،  
ساڌي من پون ڪي، سامي سار لهي،  
ڪڏي ڪين وهي، سنسي جي ساگر ۾.

(۴)

گُرسِڪي ۽ جي گُت، سَمجھي جَنهن سامي چئي،  
 مٽي تَنهن جي مَن مون، هي سڀ مَمتا مَت،  
 اُندرِ ٻاهرِ نڀا جان، ڏسي ساڪي سَت،  
 ڪري سَنَت سَپت، ساڪ ڏين ٿا سَچَ جي.

(۵)

هَتا ڪڍيو آهي، سَنتن سَوَدي سارَ جو،  
 ڪو گُرمڪُ پورو سِڪَ سان، وڃي وهائي،  
 تَن مَن ڏيئي تَن کي، سَچَ پَلڪَ پائي،  
 جڳَ جڳَ ٿو ڪاٺي، سامي کڻي ڪينڪي.

(۶)

وڇن اُپيدُ اُتو، سامي سَت گُرسِپا کي،  
 وِڙلي ڪَنهن گُرمڪَ کي، هِڙدي مَنجه ڪتو،  
 ڄاڻَ وِڃائي پانهنجي، وڃي پڌ پَهتو،  
 ٿاڻي پَتا سَتو، سَهجي سَڪپَت سِيجَ تي.

(۷)

سڀ کي سَنَت چُون، ٿا ٺاڪُرائي گُهر ۾،  
 اُنڌا ڏسن ڪينڪي، ڪوڙا قِصا ڪن،  
 اُن هوندي دَرياءَ جي، وه ۾ نِت وهن،  
 ڪي گُرمڪَ لعل لهن، سامي جُڙي سَروپا سان.

(۸)

مَحَلَّ مَنجِي آهين، هاريءَ هَسُ پَرينِ کي،  
هولي هاونَ هاهرين، گجھي گالهاين،  
نئنَ جهروکي ناٿَ کي، وينا واجهاين،  
جهاتي سي هائين، جي گروءَ جي گسِ پيا.

(۹)

بنان مکَ کائي، سنسو ويو سنسارَ کي،  
کنهن جي چلي کاڌَ کا، سڀاڻپَ چٿرائي،  
اها ڳالهَ سَمجھ ۾، کنهن گرمکَ کي آئي،  
تنهن جي سَمائي، سامي سرتِ سروپَ ۾.

(۱۰)

ويجي وسَ وهندي، ٿي سنسي جي ساگرَ ۾،  
ڪئي لوپَ لهر سان، اوديا سڀَ آندي،  
ورلي ڪنهن گرمکَ لڌي، ڪرپا ساڻَ ڪندي،  
هائينَ جنهن بندي، پنجَ ٿي ڪيا وسَ پانهنجي.

(۱۱)

ويجي سڀا وهي، ٿي خَلقتَ پانهنجي خيالَ ۾،  
ورلي ڪنهن گرمکَ ڪئي، سامي ڳالهَ سهي،  
چڙهيو اڻيڪَ اڇَ تي، پنجَ ٿي دوتَ دهِي،  
ڪري راجَ رهي، بيحدَ بيگمپور جو.

(۱۲)

ليڪي منجه آهين، سڀي جيءَ جُهانَ جا،  
گرمڪَ ليڪي کي ڇڏي، پيرُ اڳي پائين،  
سامي لتولاڻين، وڃي اٿيئَ جي آڪاسَ ۾.

(۱۳)

سارو جڳُ جلي، ٿو بنان باهَ اندرَ ۾،  
ورلو ڪو گرمڪُ بچو، جنهن کي سڄُ پلي،  
سامي مليو سَروپَ سان، پنجنِي دوتَ ڏلي،  
ڪنهن کي ڪين سَلي، اٿيئَ سڪُ اندرَ جو.

(۱۴)

حرص ۽ حُرقتَ، جوڙي ٻڌا جيءَ سڀ،  
مَني ويٺا مَنَ ۾، سامي نانا مَتَ،  
ورلي ڪنهن گرمڪَ ڪڍي، اُنَ هوندي ڪنيتَ،  
لنگهي پنجنِي نَتَ، چڙهيو اٿيئَ اُچَ تي.

(۱۵)

سارو جڳُ وهي، ٿو اُنَ هوندي درياهَ ۾،  
سَمجھ ري سامي چئي، اُسُتَ ڪوڊَ رهي،  
ڪو گرمڪُ پارِ پئي، ساڌ سَنگَتَ جي ڏير سان.

(۱۶)

سارو جڳڻ ساڙي، داوا اڳڻ ڊڳڻ ڪيو،  
ورلو ڪو گرمڪ بچو، لنو سان من لاڙي،  
سامي چڙهيو سير تي، سڀ لڪ لٽاڙي،  
پرڊو اگهاڙي، ڳاله نڌ ڪري ڳجهه جي.

(۱۷)

ساري وس چلي، مايا موه ممت سان،  
ورلو ڪو گرمڪ بچو، هانين چئي پلي،  
جنهن کي سته سڙو پ جي، ستر ڳاله سلي،  
جائي سڀ پلي، ڪئي ڪرتا پرڪ جي.

(۱۸)

پلي وس ساري، سامي اوڍيا پرم ۾،  
ڪورن ۾ ڪو هڪڙو، گرمڪ ويچارِي،  
جنهن ملي ساڌ سنگت سان، ممت سڀ ماري،  
اٿي جي ٻاري، کولي ويٺو خوش ٿي.

(۱۹)

سڀئي حيران، ڏٺا مايا موه ۾،  
ورلو ڪو گرمڪ رهي، سم سئل نرپان،  
جهن کي آتم گيان، سامي ڏنو ست گرو.

(۲۰)

سَڀَڪو سڏائي، گِڀاني پَنڊِيتَ پاڻَ کي،  
سامي ڏسي ڪوئڪو، مَنهن مَرهيءَ پائي،  
پاڻَ ڪڍي ڪو پاڻَ سان، گَرَمڪُ لِنو لائي،  
ويهي وڃائي، نِگارو نِرِهانَ جو.

(۲۱)

روئي ڳلِ پيو، سامي سيوڪَ گُرَ جي،  
ڏسي چَلُ مايا جو، پارِي پَنڊِيتَ ٿيو،  
سَهجي رَمز سَهي ڪري، ڪامِلَ ڪَرَمَ ڪيو،  
وَلِي تَتَ ويو، جَتَ پَرَمَ پولاڻو ناهِ ڪو.

(۲۲)

سڏَ شيوڪَ پيٽيو، پورو گُرَ پَرِيتِ سان،  
تنهن سَنوسوڪَ اَنڌَر مون، سامي سڀا مِيتيو،  
سَڪي ٿي لِيٽيو، وِجي سَڪِيتَ سِيچَ تي.

(۲۳)

سامي سُوالي، آيو سَرَنَ گُروءَ جي،  
پِرڏَ سَڃائي پانهنجو، پَرِيتَ گُروءَ پالي،  
چَرهي چِتنَ رَنگَ جي، لَنو لَنو ۾ لالي،  
خاوندَ ري خالي، سَئيءَ پاھو نہ ڏسان.

سامي ڪين چڏي، ست گڙ پورو سڪ ڪي،  
 جئين تئين پاڻ سان، جوڙي جيءَ گڏي،  
 راتيون ڏينهن سڏي، رکي نين نيشن ۾.

سامي گڙ سڪي، اچي نه ڪلهت ڪت ۾،  
 سوکڻ ڪون سوکڻ ٿي، گنڊي ڌار ٿي،  
 پڇي ڏس پرتيت سان، سڏ، مٺي، ديو، رکي،  
 جنهن کي پاڳ لکي، سومو جان ڪري ممتاري.

سامي جنهن وڏو، گرگم نانءُ الڪ جو،  
 تنهن جو واريو ڏرم راءِ، خوشيءَ سان ڪندو،  
 پنهنجو پاڻ لڏو، وچڙيو ڪوٽ جنم جو.

سامي جنهن سوڌي، گرگم سار سهي ڪيو،  
 جيتو تنهن جتن ري، سارو جڳ جوڌي،  
 جاڳي ڪڍيائين جيءَ مون، لڏڙا سڀ لوڌي،  
 پنجني پريوڌي، لائي چڏيائين لڪ ۾.

(۲۸)

سامي ڪڍي جن، اوديا ميل اندر مون،  
سي فرمل سنسار ۾، سدا الپ رهن،  
چيئي ائون ڪنچر ۾، سم سروب ڏسن،  
لنو لنو رس پيئن، آتم پڌ اپار جو.

(۲۹)

سامي سڀئي، سنت چون ٿا ڳاله هڪ،  
ورلي ڪنهن گرمڪ ٿي، سم سوجهي پيئي،  
جنهن پيا سڀ پڻ ڏيئي، ڌر سڃاتو دوس جو.

(۳۰)

سامي سڀ جو ڏيو، آهي پرڪارٿ پانهنجو،  
ڪورن مون ڪو هڪڙو، گرمڪ ڄاڻي پيو،  
اوديا جو آهنڀيو، ڪڍيو جنهن اندر مون.

(۳۱)

واڻي لڪائي، ٿي ساڪيء پڌ نربان ڪي،  
ڪورن منجهن ڪو هڪڙو، سمجهي سڏيائي،  
ڏنو جنهن گرگيات سان، اوديا پٽ لاهي،  
سامي سمائي، سو انڀئي آتم پڌ ۾.



(۲۲)

سامي سڌائي؛ گرمڪُ رهي ٻڌ ۾،  
جنهن جي پوري ست گروءَ، ممتا مٽائي،  
سمجھ منجه آئي، ائين لک لک جي.

(۲۳)

سڀ کي ڪان ڪشي، مايا هنيون موه جو،  
وڌائين ول چل سان، ڏٺا منجه ڏسي،  
ڪنهن گرمڪ وٽس گيات سان، ٻانڀڻ ٻل ڪسي،  
جنهن کي راه ڏسي، ست گر ڏني سچ جي.

(۲۴)

سڀ کي گراسي، مايا ويڻي مک ري،  
سامي هڪ هر جن کون، رهي رن پاسي،  
جنهن کي هرياسي، چيڻيءَ ائون ڪنچر ۾.

(۲۵)

سڀ کي لڳو روڳ، اوديا جي ايمان جو،  
ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو، گرمڪُ رهي اروڳ،  
جنهن کي ڏنو ست گروءَ، ائين آتم جوڳ،  
ڪٿي سنسو سوڳ، سامي چڙهيو سير تي.

(۲۶)

سڀڪو پريمُ چئي، پريمُ نه اچي وڃي ۾،  
جنهن آڪاسُ گهٽن ۾، سدا آليپُ رهي،  
ڪو گرمڪُ سنڌ لهي، سامي ستن سان ملي.

(۲۷)

سڀڪو هٿ هٿي، ٿو اوديا منجه اندڙن جان،  
ديهي مٺي پاڻ کي، جپ تپ دان ڳڻي،  
ورلي ڪنهن گرمڪُ کي، اٺي واک وٺي،  
جنهن کي پاڻ کڻي، ڏيئي هٿ هٿ جا.

(۲۸)

سڀڪنهن پاتو، ڪيو ڪيتو پانهنجو،  
ڪورن ۾ ڪو هڪڙو، هر جن رنگ راتو،  
سامي گر ويسا سان، جنهن سچ ڄاتو،  
تنهن جو کٽ کاتو، واريو ڌرم نياو ۾.

(۲۹)

مايا منجه آپرس، ورلو ڪو گرمڪُ رهي،  
ڪئي جنهن ڪلهيت کون، سامي سمجهي بس،  
ڪڏي ٿئي ڪين ڪي، من اندرڻ جي وس،  
ڪميا جي ڪس ڪس، گهوڙي پيئي پريم سان.

(۴۰)

مايا منجه اُداس، وِړلو ڪو ځرمڪُ رهي،  
ڪيو جنهن ځرگيات سان، اَنتر مڪ اُپياس،  
چڙهي ڏٺائين چيتَ ري، اَنِڀُ جو آڪاس،  
سامي ڄاڻي ناس، دِرِشتمان سَنسارَ ڪي.

(۴۱)

مايا منجه اُداس، وِړلو ڪو ځرمڪُ رهي،  
جو دِرِشتمان سَنسارَ ڪي، نِشچي ڄاڻي ناس،  
سامي ساڏ سَنگتَ جو، وِڪي پَنورَ جان واس،  
جَنين گُهَن ۾ آڪاس، تَنين ساڪي ڏسي سَڀ ۾.

(۴۲)

مايا منجه اُداس، وِړلو ڪو ځرمڪُ رهي،  
جَنين ملي ساڏ سَنگتَ سان، ڪيو اَنتر مڪ اُپياس،  
جَنين گُهَن ۾ آڪاس، تَنين ساڪي ڏسي سَڀ ۾.

(۴۳)

تيڪيو جَنين مَنو، سَتَ ڳر اُڳيون سِڪَ تي،  
سَهجي تَنهن سيوڪَ جو، سَنسو ڏک لَڻو،  
موتِي اُوديا ڦاس ۾، سامي ڪين ڦڻو،  
توڙي ڪري ڪَڻو، تَڀي راجارائولَ ديسَ جو.

(۴۴)

جنهن ڪن ڏيئي، ٻڌو گيان گروءَ جو،  
پڙهي تنهن پورا ڪيا، شاستر سڀئي،  
ساڌي چڙهيو سير تي، اورار پار ٻيئي،  
درشت ويڃي ٻيئي، سامي چئي سڙوپا تي.

(۴۵)

جنهن ڪمائي، ڀڳت گر ويسا سان،  
ميل تنهن جي من ۾، رهي نه رائي،  
پاتائون پرڻيت سان، اُمت وڌائي،  
سامي سدائي، سَنَڪ ڏسن سپرين.

(۴۶)

جنهن کي آئي، گرگم سَمجھ سڙوپا جي،  
ميل تنهن جي من ۾، رهي نه رائي،  
سامي سدائي، پرچا رهن ڀڌ ۾.

(۴۷)

جنهن سڃاتو، ستم ساڌ سَنَڪت کي،  
مٿيو جو محبت جو، پوئي ڳل پاتو،  
واڻن نا واتو، جي گروءَ جي گس پيا.

(۴۸)

جنهن کي لڳو پاڻ، سَنگَر سَجاڪي جو،  
 سو پيڊيو ڄاڻي پاڻ کي، چار ڏينهن مهان،  
 ڪَلَهَتَ ڪڍي مَنَ مون، رهي ٿا ٻوٽي سان،  
 پاڻ ورائي پاڻ، سامي ڏسي سَڀا ۾.

(۴۹)

جنهن کي سَمَ صلاح، سامي ڏني سَتَ گرو،  
 سَهجي تَنهن جي مَنَ مون، مٿي چنتا چاه،  
 ودائن ويساه سان، اَلتي اَنِيءَ راه،  
 بنان ڪَلَهَتَ ڪاه، ڪري پَهتو ٻڌ ۾.

(۵۰)

جنهن کي ڏني ٿيڪ، سَنگَر پوري سَچَ جي،  
 سو مَعڪَمَ رکي مَنَ کي، چوڙي ڇڏي نه ڇيڪ،  
 سامي چئي سَنسار ۾، ورتي سان وويڪ،  
 توڙي پوڳي پوڳا اَنِيڪ، تـ بـ نيار و رهي نپا جان.

(۵۱)

جنهن کي لڪائي، سَتَ گُرُڪَ اَلڪَ جي،  
 تَنهن پَرچي پانهنجي پاڻ سان، لِنو سَچي لائي،  
 مٿي تَنهن جي مَنَ مون، پانين چئي پيائي،  
 رهي سَدائي، سَچَ وَسَنَ جي وِچَ ۾.

(۵۲)

جنهن کي درسَن دات، سامي ڏني ستِ گروءَ،  
مٽي تنهن جي مَن مون، سڀ پراڻي تات،  
جاڳي ٿيو جڳديش جي، جوت سَروپي جات،  
جاني ڏينهن نه رات، تَتِ ڪيائين تڪيو.

(۵۳)

سمجھ ائون صديق جن کي ڏنو ستِ گروءَ،  
سي خاصا خلوت دار ٿيا، هر دم ڏسن هڪ،  
توڙي رکن لڪ، تيري سامي لکن ڪينڪي.

(۵۴)

سمجھو جن سچ سچ، سي راجا رانول ڏيس جا،  
تن کي مٽي سڻڪو، پير، فقير، امير،  
ڪير ڪري ٿاگير، جن کي سامي مليو ستڱرو.

(۵۵)

سمجھو جنهن سبق، صفا سلوڪت جو،  
مٽيو تنهن جي مَن مون، سامي چئي سڀ شڪ،  
ميخاني محجد ۾، ڄاڻي ڪونه فرق،  
ٻولي اناالحق، ملي مهڏ جنن سان.

(۵۶)

سَمَجھو جن مَرَمَ، سامي سَپيرين جو،  
مَٿيو تَن جي مَن مون، پولاڻو پَرَمَ،  
جَنپُ تپَ ڏيان ڏَرَمَ، تَن سَھجي سَپوڻي ڪيو.

(۵۷)

سَمَجھي سَپوڻي، سَٿين پَل ٻانڀڻُ چَئي،  
پَٺين ڳلِ گُروءَ جي، رَھسي سان روئي،  
ڪَڍين پنهنجي جيءَ مون، ڏيڏا سڀ ڏوئي،  
تہ ڍلَ ٻنان ڍوئي، لَھين ڌرِ دوسَنَ جي.

(۵۸)

سُرجها سي چُڄَن، جَن ڪَڍي اُرجَھ اَنڌَر مون،  
اَلتائي اَنڌرين کي، صَبرَ مَنجھ رَھن،  
ڪَنھين سان ڪَرُ جيترو، ڪَينو ڪَيرُ نہ ڪَن،  
سامي سدا ڏَسَن، سَنمُڪَ پانھنجي سَپرين.

(۵۹)

سَنگَرُ پُرڪَ دِيالَ، لَڏو جَنھن لوڙي ڪَري،  
سو سامي سَھجيئي ٿيو، نَظَرُ مَنجھ نِھالَ،  
پرچي ڏنائين پانھنجو، اَنِيءُ روپ رَسالَ،  
ڪَٽي ڪَٽي ڪالَ، سَمھيو سَڪِيتَ سَيجَ تي.

(۶۰)

سَتِ گُر سَمَجَهايو، سَا سَمَجَه ڏلي سَپ ڪا ٿين  
جنهن کي آتم پدَ جو، پيرو هُٽِ آيو،  
سو ساڏو ڳجهو نه رهي، چڀيو چڀايو،  
سامي سمايو، ساڪي پانهنجو پاڻ ٿيو.

(۶۱)

ست گُر هڪ جڳت، سوڌي ڏسي سڪ کي،  
سُرجهي سڪ سئون ٿيو، ڪڍي ممتا مت،  
چيٽيءَ ائون ڪنچر ۾، ساڪي ڏسي ست،  
سڌا گت مڪت، سامي ڄاڻي پاڻ کي.

(۶۲)

سنت رچي سوري، هاري ٻاون ٻاهري،  
تنهن تي ڪو گرمڪ چڙهي، هاري حضوري،  
جنهن درس ڏنو دوس جو، نئن سان نوري،  
هيءَ ڀرولي پوري، سامي سڀي سو ست گرو.

(۶۳)

سنتن جو پرتاپ، وِڙلو ڪو گرمڪ لکي،  
مٿيو جنهن جي من مون، سامي چئي پڻ پاپ،  
ڄاڻ وِڄائي پانهنجي، جڀي اڪندت جاپ،  
لنگهي وڙ سراپ، چڙهيو اٺي اچ تي.



(۶۴)

سَنَنِ جو رَسْتو، نِرَمَلُ نِيَارو سَپَ کون،  
وِرلو ڪو گُرمڪُ چڙهي، سامي رَنگِ رَتو،  
ڪَڏيو جَنهن ڦِستو، اُوديا جو اندرَ مون.

(۶۵)

سَنَنِ سانُ ملي، گُرمڪَ سارُ سَهي ڪيو،  
سامي رَهي سَماڏِ ۾، سَڌائين اُملي،  
گاوي رامَ ڪَلي، چيئنَ چڏَ آڪاسَ ۾.

(۶۶)

دِيا مَنجِهَ دِيالَ، اُٿي دِيا مَنجِهَ دِيالَ جي،  
سَمجھي ڏسُ سامي چئي، تون ڪَڏي خامُ خيالَ،  
دِياري دوسَنَ جي، اُٿي ٻي سَپَ ڪَلِيتَ ڪالَ،  
نَنلَرُ مَنجِهَ نِهاڻَ، گُرمڪَ تِئرا ڪيترا.

(۶۷)

پَرچي گُر پَتو، ڏَنو پَدَ اَواچَ جو،  
جُڙي پانهنجو پاڻ سان، سامي رَنگِ رَتو،  
عَجَبُ اُنَ چُتو، ڳالھ نہ ڪَري ڳجھَ جي.

(۶۸)

پُرچي جنهن ڀاتو، گُرمڪَ منهن مَرهيءَ ۾،  
سامي سَپيرينَ کي، تنهن سَهجي سَڃاتو،  
واري کُتُ کاتو، جيئندي وينو جَمَ سان.

(۶۹)

پُرچي جنهن ڀاتو، گُرمڪَ منهن مَرهيءَ ۾،  
سامي تنهن سَروپَ کي، سَتَه سَڃاتو،  
جاڳي واريائين جَمَ جو، جيئندي کُتُ کاتو،  
واڻي نا واتو، وَرتي پيو ويچار سان.

(۷۰)

پُرچي جنهن ڀاتو، گُرمڪَ گيانُ مَرهيءَ ۾،  
تنهن سامي سَپيرينَ کي، سَتَه سَڃاتو،  
واري کُتُ کاتو، جيئندي وينو جَمَ سان.

(۷۱)

پُرچي جنهن پَلال، گُرمڪَ ڪَڍيو گَهرَ مون،  
تنهن کي لڳي ڪَينڪي، سامي ڪَلِيتَ ڪال،  
ڄاڻي ڄاڻُ ڪَڍي ڪَري، سَڀَ خاوندَ جو خيال،  
سدائين نِهاڻ، رَهي پانهنجي حال ۾.

(۸۲)

جنهن کي پيئي سڌ، گرگمَ عشقَ اُپيدَ جي،  
سامي تنهن جي سير ۾، ٻڌي ويئي ٻڌ،  
ڪنهن مان ڪري ڪينڪي، وائي ائون وڙڌ،  
جوڙي ويٺو جڏ، ستمڪَ سڀيرين سان.

(۷۳)

گرگمَ جنهن سمجھي، نيتِ نرجنَ ديوَ جي،  
تنهن کون رهي ڪانڪا، سامي ڳالهَ ڳجھي،  
ڪيائين هٿ ڪنجي، اُنيڏَ ديس اگمَ جي.

(۷۴)

جنهن سمجھايو، گرگمَ پانهنجي من کي،  
پونَ تنهن جو پائهن، اُتي گهر آيو،  
سامي سمايو، جڳتَ ڏٺائين جوت ۾.

(۷۵)

جنهن گاهڪَ ڏيئي گوش، ٻڌي ڳالهَ مٺن جي،  
سو ٻڌڻ سان پانپڻ چئي، ٿيو بيحدَ بيهوش،  
سهي ڪيائين ٺڳ کي، جنهن پهريو نانا پوش،  
ڪري ويو خاموش، ڳالهَ نه ڪري ڳجھ جي.

(۷۶)

جَهَن جِي پريت لڳي، اُتَر مَکِ گِرگياتِ سان،  
ڪَڍِي تَنهن اُندَر مَون، سامي سَڀ لڳي،  
اَنِپُ جوتِ جڳي، ڏٺائين گهٽ گهٽ ۾،

(۷۷)

تورِي لَکَ لڳن، چاٿان حَرفَ حسابِ جون،  
گِر مَکِ گاهڪَ گُرُ جا، پَلڪَ نَ پاسو ڪُن،  
پَلو چاڻي پانهنجو، سَنَمَڪُ سَدا رَهَن،  
سامي سَمجھيو جن، پَڪو پيرُ پَرئَن جو،

(۷۸)

تَرشَنا گهٽائي، سو جڳيَسي جڳَ ۾،  
مِلِي سادَ سَنگَتِ سان، مَنهن مَرهيءَ پاڻي،  
گِرگَمَ ڏسي پاڻ کي، اُوڊيا پَتَ لاهي،  
مَمَتا مِٽائي، سامي رهي صَبَر ۾،

(۷۹)

اَن تِي پَهَر پَلَن، گِر مَکِ پانهنجو پاڻ کي،  
سامي سَمَ ويساءَ سان، پَنجڻي دوتَ ڏَلَن،  
اُندَر وَلَ وَلَن، ٻاهرِ ٻاڦَن ڪِينڪِي.

(۸۰)

اَنترِ مڪِ آئي، جوڙي مَنُ جڳتِ سان،  
هلي هُنَ چڏي ڪري، پڳوتَ جي پاڻي،  
چيئيءَ ائون ڪُنچَرَه، سامي سَمَ ڄاڻي،  
مَوجان سو ماڻي، سامي سَپيرين سان.

(۸۱)

اِهو ڪري سَوال، جڳياسِي جڳديسَ کي،  
ڏيئي سَنگُ ساڏن جو، ڪَئي ڪلهِت ڪال،  
رهي نه رَتِيءَ جيترو، سامي جڳَه جَنجال،  
پَنڌي حالُ حَوال، پرچي ڪري پانهنجو.

(۸۲)

اِهو دانُ گهري، جڳياسِي، جڳديسَ کون،  
سَتَن ساپرسَن سان، منهنجو جيءُ چڙي،  
پريمِ پريت ويساهَ کون، سامي ڪين مَري،  
اُڍيا ڳنڍ چڙي، ساڌ سَنگَتِ جي ڏير سان.

(۸۳)

ڪري ڪين اِتبار، گَرَمڪُ پانهنجي مَن تي،  
سامي سڌائين رهي، گَرگَم سان هوشيار،  
ڄاڻي خَلقَ خَوار، انهيءَ پوتِ پَرَمَ ڪَئي.

(۸۴)

ڪَیو جنهن پري، گرگم پٽ اندر جو،  
سامي تنهن جي گهر ۾، اکند جوت پري،  
تسي منهن محبوب جو، راتيون ڏينهن لري،  
منجهي تار ٿري، لهر نه لوڙهي تنهن کي.

(۸۵)

ڪَیو جنهن سهي، گرگم رمتا رام کي،  
سو مرگه ترشنا جي جل ۾، ويحي ڪين وهي،  
ڪري راج رهي، سنج وسنڌو جي وچ ۾.

(۸۶)

ڪَیو جنهن نروار، ريهي پانهنجي گهر ۾،  
ڪڍيو تنهن قلوب مون، اوديا جو اهنڪار،  
لدائين لوڙي ڪري، سامي سرجڻهار،  
دوست جو ديدار، پاڻي پرچو پاڻ ۾.

(۸۷)

ڪَئي جنهن جفا، گرگم سڪ سچي سان،  
ڪتيا تنهن ڪلپت جا، سامي سڀ خفا،  
سنسي کون صفا، ٿي ستمڪ ڏسي سڀرين.

(۸۸)

ڪٽڙو جنهن سهي، گرمڪ ڳڙ ويساء سان،  
سنسو تنهن جو سير ۾، وٽرو سڀا وهي،  
باقي ستا سڙوپا جي، سامي سيڪا رهي،  
آتم لعل لهي، ماهر ٿيا مهران ۾.

(۸۹)

پاتو جنهن ليو، ڳڙم پنهنجي گهر ۾،  
پن ٻارين جي وچ ۾، ڏٺو تنهن ڏيو،  
سدائي ڪيو، سامي رهي سڀا ۾.

(۹۰)

پهچي نه پومان، اٽيئي ڳجه اڱم جو،  
ورلو ڪو گرمڪا لڪي، سمجھ سلوڪت سان،  
ڏسي پانهنجو پاڻ، سڀل ٿئي سامي چئي.

(۹۱)

ڪڍيو جنهن خلل، اوديا جو اندر مون،  
پاتو تنهن ڀرتيت سان، آتم پڌا چل،  
سدائي سڀل، سامي رهي سڀا ۾.

(۹۲)

ڪري ويو ڀرويس، جنهن کي واڪ ڳروءَ جو،  
مٽيو تنهن جي من مون، سامي سڀا ڪليس،  
آلڪ کي اديس، ڪري نت ڪلهت ري.

(۹۳)

سلاهن سيئي، سامي ساڌ سنگت کي،  
جنهن کي واڪ ڳروءَ جا، ويا هردي منجهه ٻيهي،  
ممت وڃائي من جي، نرمل ٿيا ٻيهي،  
بيگم ٻڌيهي، سم رهن سنسار ۾.

(۹۴)

سهيڻ ڪن صلاح، ٿا ڳرمڪ سڱ ڳروءَ جا،  
جنهن لڏي لڪ سان، اتم ڀڏ جي راه،  
پاڻي پرمانم کي، ٿيا بي غم بي پرواه،  
سامي رهن اڇاه، ساڪي ٿي سنسار ۾.

(۹۵)

سهجي سڪ ٿيو، جڏي ملي دل ديال سان،  
اوديا ڏک اندر مون، سامي سڀا ويو،  
بنان درسن دوس جي، ٿسي ڪين پيو،  
پاڻيءَ منجهه پيو، جئين ڪيلو ٿو ڪنڊ جو.



(۹۶)

سُهڄ سُمير چڙهيو، شيوڪڻ سا پُرسن جو،  
جَنهن جو برهم آڳن ۾، سنسو سڀ سڙيو،  
سامي اُن گهڙيو، ڏيو ڏٺائين ڏيه ۾.

(۹۷)

هرجس نٽ پڌن، گرَمڪ ساڌ سَنگت ۾،  
نانا واڪ وصال جا، پرچي پاڻ چُون،  
پڌي پڌائي سڀ جو، سامي ڪارج ڪن،  
سڌا سَم رهن، اسٽِ آتم پڌ ۾.

(۹۸)

پانپن ڪيم پڌاء، ڪنهن کي گيان گروءَ جو،  
پرچي پرپٽ سڄيءَ سان، اُتَر مڪ لنو لاءِ،  
اگست جان آچمن ڪري، اوڍيا سنڌ سڪاءِ،  
رهن ڀولي ڀاء، تہ سُهجي ملين سپرين.

(۹۹)

ڪيو جنهن حوال، پانهنجو سڀ هرجن سان،  
ڪڍي سڀ اندر مون، سامي خام خيال،  
نظر منجه نihal، تنهن کي گر پوري پرچي ڪيو.

(۱۰۰)

دُئِيَتَ مَنجِه اَدُئِيَتَ، سَنَتَا لَڪائِن سَپَا ڪِي،  
ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو، سمجھي سِڪا سَچِيَتَ،  
ڪيو جنهن ڪَلِيَتَ رِي، هَرِي پَڳَتَن سان هِيَتَ،  
ڄاڻي اَنِيءُ ڪِيَتَ، سامي مانڪَ ديه ڪِي.

(۱۰۱)

سَڙڻَ ۾ نَرڱڻَ، وِڙلو ڪو گُرمڪُ لَڪِي،  
سامي جنهن ڪي ست گُروءَ، ڏنو گيان اَنجَن،  
ڪڍي مِيلَ مَنَ، سوڌو رهي سَپَاوَ ۾.

(۱۰۲)

سِيئي حيرانَ، ڏٺا مايا موه ۾،  
وِڙلو ڪو گُرمڪُ رهي، سَمَ سِيَتَلُ نَرِيانَ،  
جنهن ڪي اَتَمَ گِيانَ، سامي ڏنو سَتَگُروءَ،

(۱۰۳)

جيڪو داسُ ٿيو، سَنَنَ جو ويساهَ سان،  
سَنَسو تَنهن جي جيءَ مون، سامي سَپَا وِيو،  
موتِي ڪين پيو، گُربَ جُونِ جي گَارَ ۾.

(۱۰۴)

جيڪو ڳال مڃي، ستن ساڀر سن جي،  
سو پانهنجي اکين پان کي، ڏسي ڀول پڃي،  
لنگهي پار وڃي، سهجي اوديا سنڌ کون.

(۱۰۵)

جيڪي سنڌ ڇڏيو، سو شيوڪ رکيو سرتي،  
وري ڏلنن ڪينڪي، تن جو ڪرم ڪيو،  
ڇڏي ناه ٺهيو، سامي سپرين سان.

(۱۰۶)

جيڪو سڙ رکي، لاهي پيٽ گروءَ جي،  
سو سهجي سڪ سڄيءَ سان، انڀر رس چڪي،  
گهٽ گهٽ منجه لڪي، سامي سار سڙو پ کي.

(۱۰۷)

جيڪو سميتي، پسيو اٿي گهر ۾،  
سو سهجي سپرين کي، پرنگيءَ جا پيتي،  
سڪي ٿي لپتي، سامي سڪيت سيج تي.

(۱۰۸)

جيڪي نواجا، سامي پوري سَگرو،  
دُڪَ سَڪَ لاپَ لاپَ کون، ٿيا اَنڀِي آجا،  
رهن پانهنجي حال ۾، طمع ري تاجا،  
راجن جارا جا، ڪار نه ڪڍن ڪنهن جي.

(۱۰۹)

جيڪي چيو ڳرن، سا ويدن ساڪَ ڏني،  
دانا ديوانا سنتَ جن، ٻي ڳل ڪانه چون،  
مَتَ سڀني جو هڪڙو، جي اَنڀُ ديس رهن،  
سامي سمجهو جن، سي ماهل ٿيا مهراڻ ۾.

(۱۱۰)

جاڳي بنان جڳت، ڀلي ڪين پرمَ جو،  
توڙي بنَ غفا ۾، وهي ٿي ورڪت،  
ائين چون ٿا سنتَ جن، سامي ڪري سڀت،  
منَ مون ڪڍ ممت، تہ ستہ سمرَ سيتل ٿئين.

(۱۱۱)

جاڳيو جڳياسي، ڪورن ۾ ڪو هڪڙو،  
جنهن جيئندي ڪئي جهم سان، کلي خلاصي،  
وڃي ٿيو واسي، سامي پڌَ اواجَ جو.

(۱۱۲)

جاڳيو جڳياسي، ڪوڙين ۾ ڪو مڪرو،  
ڪٿي جنهن جهان سان، جيئنڊي خلاصي،  
وڃي ٿيو واسي، سامي ديس اڳم جو.

(۱۱۳)

جڳتن سان هلي، گرمڪ سَم سَنسار ۾،  
ٻڌائين گرگيات سان، اتم دن پلي،  
ڪنهن کي ڪين سڳي، سامي سڳ پرين جي.

(۱۱۴)

جانيءَ سان جوڙي، آءُ تنهن جي گولڙي،  
جڳت ڏيئي جيءَ کي، مٿيا ڪون موڙي،  
چڪيءَ سان چوڙي، اوديا ڳنڍ اندر جي.

(۱۱۵)

گرگم اڌ اکر، پڙهيو جنهن پريت سان،  
وديا واچ اواچ جو، آيو تنهن کي ور،  
پرچي ڏنائين پاڻ ۾، انيئه اتم سر،  
اوديا ڏک ٿمر، مٽي ويٺو من مون.

(۱۱۶)

گُرگَمَ کَيو ياد، جاگي جنهن جڳديس کي،  
مِٽي تنهن جي مَن مون، سامي سڀا اُهاڏ،  
ڪنهن سان ڪري ڪينڪي، ڪوڙي ڪلم وِوِاد،  
سامي منجه سَماد، ورتي پيو ويچار سان.

(۱۱۷)

گُرگَمَ هڪ گهڙي، جنهن پرچي ڏلو پاڻ کي،  
ويٺي تنهن جي جيءَ مون، مَمَٽا ميل سڙي،  
چوپاري چڙهي، سيل ڪري سڀڪنهن جو.

(۱۱۸)

گُرگَمَ گندُ گير، ڪڍيو جنهن اندر مون،  
سو ساڪي ٿي سنسار جو، سامي ڪري سير،  
ڪميا سان کير، گهري درس ديدار جو.

(۱۱۹)

گُرگَمَ جنهن ڪيو، شيشو سڌ اندر جو،  
اَنِئِ آتم ديُو جو، تنهن پِڙلاءُ پيو،  
اندر باهر ده دسا، ڏسي ڪين پيو،  
ڪارج سڌ ٿيو، سامي تنهن سا پرس جو.

(۱۲۰)

گُرگَمَ جَنهِن سَاڌِي، ڪَايا ڪَلِيَتَ پَانهِنجِي،  
سو ڏسي ڪونہ اڪن سان، پاپي اپراڌِي،  
سڌا سَمَاڌِي، سامي رهي سنسار ۾.

(۱۲۱)

گُرگَمَ جَنهِن چَڻِي، سِلَ آلُوڻِي سَمَ جِي،  
تنهن ٻاري بيگمَ پُر جِي، پرچي سان پَڻِي،  
ڏسي سارَ سَرُوپَ کي، ڪَلِيَتَ سڀَ ڪَڻِي،  
ويٺو راندِ ڪَڻِي، سامي سڀَ سنسارَ کون.

(۱۲۲)

ڳڻِي جَنهِن چَڻِي، سِلَ آلُوڻِي سَمَ جِي،  
تنهن اُوڊيا وڏائيءَ جِي، وڏي پنڊَ سَڻِي،  
نڪي شاديءَ ۾ وڏي، نڪي عَمِيءَ مُنجه ڳهَڻِي،  
ڪَلِيَتَ سڀَ ڪَڻِي، سامي چڙهيو سِيرَ تي.

(۱۲۳)

گُرگَمَ جَنهِن پاڻو، اَلڻِي مُنهن مَرهيءَ ۾،  
تنهن ساميءَ سُبِيرين کي، سَهجي سِجَاتو،  
واڻي نا واڻو، پرچي پِڻِي پريمَ رَسَ.

(۱۲۴)

گُرمَ دِيهڪُ راڳُ، ٻڌو جَنهن ٻانڀُنَ چُئي،  
 مَٿيو تنهن جي مَنَ مون، گرهُنُ ۽ تِياڳُ،  
 جاڳي اُڍيا نندَ مون، سَتَ ٿيو سجاڳُ،  
 ڦرني ٻنان ڦاڳُ، پلِ پلِ کيلي پيءُ سان.

(۱۲۵)

گُرمَ اڏائي، گڏي سَهجَ اُڪاسَ ۾،  
 سَتَ ٿي لوڪَ لنگهي ڪَري، سُنَ ۾ سَماڻي،  
 ٻولي پريمَ پُونَ سان، بيحدَ جي پاڻي،  
 سامي مَنَ پاڻي، جڙئي جوڳيسرَ جي.

(۱۲۶)

گُرمَ چڙهيو سورَ، انڀُءُ آڪاسَ ۾،  
 اُڍيا اوندهَ نه رهي، مَٿيو سَنسو سورَ،  
 حاضرانَ حضورَ، سامي ڏٺا سُپرين.

(۱۲۷)

ٻيڙي سِيرَ چڙهي، سوداگرَ ساڀرَسَ جي،  
 سودي سارَ اپارَ سان، پورنَ پريمَ پَري،  
 ڪُنَ ڪَپرَ لڙَ لهرَ ۾، سامي ڪينَ اُڙي،  
 ٻنان گهاٽَ گهڙي، گُنَ ڪاري گُرگياتَ سان.



(۱۲۸)

ڳالهيون سڀيئي، ڳالهه ٿين ٿيون هڪڙي،  
گرمڪ مٿي گيات سان، ٿڌو گهر پيئي،  
تن من ٿڌن ٿيئي، سامي مليو سڙو پ سان.

(۱۲۹)

سو چيئن چيلو، جو سمجهي ڳيان گروءَ جو،  
جڳ ۾ جڳ جهڙو ٿي، وٽي اڪيلو،  
سامي ڳئي ڪينڪي، وقت ۽ ويو،  
ممتا ري ميلو، پل پل ڪري پرين سان.

(۱۳۰)

سادوءَ سرن پئي، پريمي پريت پريت سان،  
چار ويڃائي پانهنجي، اڳيا منجهه رهي،  
ٿڌ گرمي بک ديه جي، سامي سڀ سڀي،  
تڏي لعل لهي، اموڪ اندر مون.

(۱۳۱)

من مک منهن ڦيريو، گرمڪ سدا ستمڪ رهي،  
من مک سمجهي ڪينڪي، اوديا گهن گهيريو،  
سامي ڦيريو، گرمڪ سنسو جيءَ جو

(۱۳۲)

گرمڪ سو آهي، جو رهي گز گيات ۾،  
بي ڳل ڄاڻي ڪانڪا، ست گز جي سايي،  
ڄاڻ ويڄاڻي پانهنجي، ٺٽو ٺٽو ٺٽو لائي،  
تنهن تي وسائي، ست گز ميگه مهر جو.

(۱۳۳)

گرمڪ ڪين مري، من جي پاء منن ۾،  
ديکيا دات گروءَ جي، هردي منجه ڌري،  
سامي سدا ڪري، پڳت ايڏا الڪ جي.

(۱۳۴)

گرمڪ گز ڪئي، سامي سڪنهن جو،  
اوديا جي آهڪار جا، ليڪا ڪين ڳئي،  
اتم لڪ سهي ڪري، سا جو داس بڻي،  
ورلي ماءُ جڻي، ڪا اهرڙا پٽ اٺيئي.

(۱۳۵)

گرمڪ ڪوڙ ڪپٽ، ڪنهن سار ڪري ڪيڪي،  
سامي جنهن جو ست گروءَ، پرچي لاڻو پٽ،  
پر ميسر پرگهٽ، ويا پڪ ڏسي وس ۾.

(۱۲۶)

گرمک کين گهٽي، پريم پریت پریت کون،  
چاترک جاں چت ۾، سدا سامي رام رکي،  
پنور جان پيديو رهي، سنسو سڀا سڻي،  
بيحد بوند چڻي، انڀڻ جي آکاس جي.

(۱۲۷)

گرمک گريائي، ڪورن ۾ ڪو هڪڙو،  
جنهن ملي ساڌ سڱت سان، انڀڻ لنو لائي،  
ڏسي منهن محبوب جو، ممتا مٽائي،  
ويجائي وائي، ويڃي سامي چڙهيو سير تي.

(۱۲۸)

گرمک ڄاڻي چل، ڪايا، مايا، ڪل ڪي،  
ڪيو جنهن گرگيات سان، اندر منجه عدل،  
جاڳي ڪڍيائين هيءَ مون، سامي سڀا خل،  
ڪري راج اجل، ساڪي ٿي مسار ۾.

(۱۲۹)

گرمک جو گذران، سدا ساڌ سڱت ۾،  
جنهن کي ڏٺو ستگرو، سڱ سمجه حودان،  
رکي نه رتيءَ جيترو، اندر ۾ ايمان،  
سم ڏسي پگوان، جيئيءَ اٿور ڪجڙ ۾.

(۱۴۰)

گرمکُ ڏور پڄي، مَنمڪَ موڙهَ اُڃانَ کون،  
گهاٽو ڄاڻي پانهنجو، هُئا ۾ ڪين هجي،  
نڪري اُرداسَ گروءَ کي، وئج پانَ ڪجي،  
متان نانءُ لڄي، سامي تنهنجو جڳ ۾.

(۱۴۱)

گرمکُ گهر گُڀير، رتا رهن رنگ ۾،  
مَمَتَ ويڄاڻي مَن جِي، ٿيا سامي نِرمَل نِيرا،  
گڏيا گهارن سڀ سان، پين ڪڍون ائون ڪير،  
وڃي چڙهيا سير، لهريون ڪن لڳهي ڪري.

(۱۴۲)

گرمکُ پڌ پائي، ڪنهن کي سَلي ڪينڪي،  
اٿئي پهرَ اندر ۾، پيو سامي سَلاهي،  
جن گنگوڳڙڪاڻي، مَشڪي ڪشي ڪينڪي.

(۱۴۳)

گرمکُ وڌائي، پريت ڏهاڙي پانهنجي،  
ملي ساڌ سَنگَت سان، نِتا هر گز ڳاڻي،  
سَمجھي سارَ تنين جو، منهن مڙهيءَ پائي،  
اُڍيا پَتَ لاهي، سامي ڏسي سَروپَ کي.

(۱۴۴)

گرمکُ شو شڪت، پئي ڏسي پاڻ ۾،  
سڏائي نيوو رهي، پاڻي اوچي مٽ،  
سامي ڪلهي تي ڪري، سڀ جي پاءُ پڳت،  
ساڪي ڄاڻي ست، چيئيءَ ائون ڪنچر ۾.

(۱۴۵)

گرمکُ سڪ رکي، سڏا چرن ڪٽول جي،  
جان وڃائي پانهنجي، لٽو لٽو رس چڪي،  
گهٽ گهٽ منجه لکي، سامي سڀرين کي.

(۱۴۶)

گرمکُ سڏا سموک، پرچو رهي پاڻ ۾،  
جنهن کي ڏنو ستڱرو، سامي سم ستوک،  
ڪڍي اوديا دوک، ساڪي ڏسي سڀ ۾.

(۱۴۷)

گرمکُ ڪين چڀي، سورج جان منسار ۾،  
جنهن جا ڇڏيا ستڱرو، ٻنڌن سڀ ڪڀي،  
لٽو لٽو جاپ چڀي، اکڻ آتم رام جو.

(۱۴۸)

گرمڪُ ڪين لڪي، جنهن کي سڪ سَل ڪيا،  
من پون گرگيات سان، ٻڌو جنهن چڪي،  
ڪڍيائين اندر مون، ڪلهيت سڀ ڌڪي،  
سامي سڌا سڪي، پاڻي سڪ سَروپ جو.

(۱۴۹)

گرمڪُ چڀي ڪين، جنهن جو پٽ پري ٿيو،  
توڙي ڌرڀل پنگلو، ڪوٺ ڳڏي ڪوپڻ،  
پنج ٺي ماري پانهنجا، تنهن سامي ڪيا آڌين،  
سڌا رهي ٺٺي ٺٺي، اٺي جي آڪاس مه.

(۱۵۰)

سرنديءَ کون ٿالو، وڙلو ڪو گرمڪُ ڪري،  
جنهن حاڳي ڪڍيو هيءَ مون، ڪلهيت ڪٽلو،  
پل پل پيئي پريم جو، پر ڪري پيالو،  
سڌا مٽوالو، سامي رهي سڀاؤ مه.

(۱۵۱)

سرنديءَ کون ٿالو، وڙلو ڪو گرمڪُ ڪري،  
جنهن پرچي پيتو پريم جو، پر ڪري پيالو،  
سڀ گهٽ ڏسي سڀرين، ٺٺا جان ٺٺالو،  
سامي سڪالو، ورتي پيو ويچار سان.

(۱۵۲)

آسا کون نراس، ورلو ڪو گرمڪ رهي،  
جنهن سامي ڪيو ساڌ سنگ. اتر مک آياس،  
جنهن گهڻن منجه آڪاس، تئين ساڪي ڏسي سڀا پر.

(۱۵۳)

ورلو ويچاري، ڪو گرمڪ واڪ ڳروءَ جا،  
سمجھي سار تين جو، هردي منجه ڌاري،  
سامي سم ستنوڪ سان، ممتا سڀا ماري،  
سجھي گهر ٻاري، ڏيئو اٺيڻ سار جو.

(۱۵۴)

ورلو ڪو ٻولي، سمجھي ساڀر سن جي،  
سامي جهن جي سڱروءَ، اوديا ڳنڍ ڪولي،  
پاڻي سمهيو خوش ٿي، ڪميا ڪٽولي،  
لٽو لٽو سان لولي، پرچي ڏئي پاڻ کي.

(۱۵۵)

ورلو ڪو مهمان، گرمڪ ڄاڻي پاڻ کي،  
جنهن کي هنيو سڱروءَ، سامي سيتل پاڻ،  
منجهي ديم بديم ٿيو، ڇڏي پانهنجو پاڻ،  
سڌا ستن سان، ميلو ڪري مگهن ٿي.

(۱۵۶)

ورلو ڪو ڳرمڪ، پرڇو رهي پاڻ ۾،  
جنهن کي ڏٺو ستڱروءَ، اٺي اٺم سڪ،  
ڪٿي اوديا ڏک، سامي چڙهيو سير تي.

(۱۵۷)

ورلو ڪو هرجن، ڪرم ڪري نه ڪرم ٿيو،  
چڙهي ويٺو چوڏول ۾، مٿي سڀ من،  
جنهن پوک پچائي ڪرمي، ڪڍي اٺي ان،  
ڪٿي ڪانو پڻ، سڀ وجهي سامي چئي.

(۱۵۸)

ورلو ڳسائي، ڪو محبت سان من مڙ ڪي،  
ملي ڪاريگر سان، پوتي ڳل پئي،  
سڄو پرم اندر جو، ڳرم وڃائي،  
اوديا پٽ لاهي، سامي ڏسي سڙو پ ڪي.

(۱۵۹)

ورلو ڪو ڪري، ڏيا پنهنجي پاڻ تي،  
ڊيڪيا دات ڳروءَ جي، هردي منجه ڌري،  
مما مٿائي من جي، سامي اجر جري،  
پلڪ نه ٿي پري، سڄو سڙو پ ڪون.



(۱۶۰)

وړلو جن کړي، ګو ديا پانهنجي پان تي،  
ديکيا دات گروء جي، هردي منجه ډري،  
کډي ګور کپت کي، جيئندي جگ مري،  
سامي ډسي نري، سپ گهټ سپرين کي.

(۱۶۱)

وړلو جن خلاص، رهي مايا موه کون،  
جنهن کي ډنو ستگروء، هردي منجه هلاس،  
چرهي مير محل تي، ډسي برهم بلاس،  
کي کاپت ناس، سګي ټي سامي چئي.

(۱۶۲)

وړلو جن کړي، ګو پوجا اتم ديو جي،  
سامي جنهن تي ستگرو، پرچي هټ ډري،  
سپ کي ډسي نري، پريتم جاتي پانهنجو.

(۱۶۳)

وړلو جن چئي، ګو سامي هن سنسار کون،  
جو ماري من مواس کي، لشکر سپ ټي،  
کډي پانهنجي گهر مون، کلکل ګور کي،  
بنان چيت چئي، نيشانو نرپان جو.

(۱۶۴)

ورلو جن ٿڪي، ڪو اوديا جي اهنڪار ڪون،  
جنهن کي پوري سَگروءَ، هنيو پاڻ ٿڪي،  
ڄاڻ ويڃائي پانهنجي، اٺي رَس چڪي،  
بيحد ڪين بڪي، سامي حد جي جيءَ سان.

(۱۶۵)

ورلو جن پنجهي، ڪو ڪو اٻجه ڳجه پرين جو،  
جنهن جو من مایا ۾، سامي ڪين رجهي،  
ساڳي سار سجهي، اندر ٻاهر ده دسا.

(۱۶۶)

ورلو جن رکي، ديڪيا دولت گهر ۾،  
چڙهي رنگ محل ۾، اتم رَس چڪي،  
چاه ويڃائي چت جي، در در ڪين جڪي،  
گهٽ گهٽ منجه لکي، سامي سيرين کي.

(۱۶۷)

ورلو ڪو وسي، اٺي جي آڪاس ۾،  
جو پنجن جي پرڻيت سان، سامي شڪت کسي،  
اندر ٻاهر ده دسا، پانهنجو پاڻ پسي،  
ڪنهن کي ڪين ڏسي، اتم سک اندر جو.

(۱۶۸)

وِڙلو ڪو آهي، ڳرمڪُ ڳياني ڳيَاتِ سان،  
جَنهن پانهِنجو پاڻ سهي ڪيو، منهن مَرهيءَ پائي،  
سَنسو مٿائي، سامي جُڙيو سَروپَ سان.

(۱۶۹)

وِڙلو ڪو آهي، ڳرمڪُ ڳياني جڳَ ۾،  
جَنهن ڳرڱمَ ڏٺو پاڻَ کي، اُڍيا پَتَ لاهي،  
پيد وِڃائي مَنَ مون، کلي ائون ڪاڻي،  
سَنسو مٿائي، سامي رهي سِپاو ۾.

(۱۷۰)

وِڙلو ڪو آهي، واسي اَتمَ ديس جو،  
جَنهن ڳرڱمَ ڏٺو پاڻَ کي، اُڍيا پَتَ لاهي،  
مَمَٽا مٿائي، سامي چَرهيو سِيرَ تي.

(۱۷۱)

وِڙلو ڪو آهي، سامي سِڪُ گروءَ جو،  
ڏٺو جَنهن ڳرڱيَاتِ سان، اُڍيا پَتَ لاهي،  
شِوا سَگَتَ جي ڪري، مَمَٽا مٿائي،  
سَهجي سَلاهي، رومَ رومَ سان رامَ کي.

(۱۷۲)

اَنَنَ اَییدَ پِگَتِ، وِرلو ڪو گُرمڪ ڪري،  
مَٽي جَنهن جي مَنَ مون، سامي مَمَتا مَت،  
رَهي رَمَتا رامَ سان، راتيون ڏينهان رَت،  
اَسَئ ڪيائين تَت، جتي ڏينهن نه رات ڪا.

(۱۷۳)

وِرلي ڪَنهن لکي، گُرمڪ لڪَ اَلڪَ جي،  
پرچي ڏٺو جَنهن پاڻ کي، تِيڙي رَمَزَ رکي،  
سِيتَلُ ٿيو سامي چڻي، بيحدَ بوندَ چڪي،  
جيئن اَنَلُ پڪي، اِسَيتَ رَهي اُڪاسَ ۾.

(۱۷۴)

وِرلي ڪهن وِڌو، گُرمڪ ڌرُ گروءَ جو،  
سامي سُهیرين کي، لوڙي تَنهن لڌو،  
هولن مَنجِه ٻڌو، سو ڪئن پسي سُهري؟

(۱۷۵)

پِيالو پيارو، وِرلي ڪَنهن گُرمڪ کي،  
ڏٺو جَنهن اکين سان، اَنِپُ اُجارو،  
جاڳي ڪڍيائين جيءَ مون، پَرَمَ پُو سارو،  
رَهي مَٿارو، پِيئي پِياري رامَ رَسَ.

(۱۷۶)

نانا وڌ ڪيئي، واتان آتم ٻڌ جون،  
وڃي بيگم ڀر ۾، گڏ ٿيون سڀئي.  
ورلي ڪنهن گرمڪ کي، سم سو جهي پئي،  
تنهن جي سڀ ويئي، اوديا ڪلهت نڪري.

(۱۷۷)

پڙهن سڀئي، ٿا اتم واک ڳروءَ جا،  
ڪورن مون ڪنهن هڪري، ٻڌا دل ڏيئي،  
سامي تنهن ساڀرس کي، گرگم لڪ پئي،  
تنهن جي سڀ ويئي، اوديا ڪلهت نڪري.

(۱۷۸)

هردي منجه رکي، ڪو ورتو واک ڳروءَ جا،  
منن ڪڍي من مون، اتم رس چڪي،  
اوديا جي اهنڪار ۾، سامي ڪين چڪي،  
گهٽ گهٽ الڪ لڪي، دب درشت پاڻي ڪري.

(۱۷۹)

پڙهي ٿيو پختو، گرمڪ اکر پريم جو،  
ڪڍيائين ڪوري ڪري، نانا جون نقطو،  
ڪيائين ليکو سڀ سان، چت منجهون چڪتو،  
سدائين محڪتو، سامي رهي سڀاءِ ۾.

(۱۸۰)

ديهي نہ چاڻي، گرمڪ پانهنجو پاڻ کي،  
چيٽن سار سَروپَ کي، گرم سِجائي،  
ممت مٿاڻي مَن جي، موجان نت ماڻي،  
سمهين پٽ تائي، سامي سَڪپَتَ سِجَ تي.

(۱۸۱)

سدائي گلزار، گرمڪ رهي گيات ۾،  
چيتيءَ ائون ڪنچر ۾، سامي ڏسي سار،  
لنو لنو اوانڪار، سامي جِي زبَان ري.

(۱۸۲)

سدائي گلزار، گرمڪ رهي گيات ۾،  
ڪڍيائين ڪَلپَتَ جو، وڌ نڪيڏ وهنوار،  
سم ڏٺائين سڀ ۾، ساڪي سِرِجَڻهار،  
لنو لنو اوانڪار، سامي جِي زبَان ري.

(۱۸۳)

سدائي مهمان، گرمڪ چاڻي پاڻ کي،  
سامي جنهن کي سَتِگروءَ، ڏنو آتم گيان،  
سم رهي سَپڪَنهن سان، ڪڍي گير گمان،  
ليو نرمل نرپان، چيت وِچاڻي چِتَ جي.

(۱۸۴)

سَدائي مهمان، گرمک چائي پاڻ کي،  
 ڏلو جنهن گرگيات سان، فاني سڀ جهان،  
 ڪايا مایا ڪل جو، رکي نه ايمان،  
 پاڻي ٻڌ نربان، سامي رهي سڀاؤ پر.

(۱۸۵)

سدا راج پر جوڳ، گرمک ڪري گيات سان،  
 سامي جنهن جو سڱرو، ڪٽيو هٿن مان روڳ،  
 هار جيت سک ڏک جو، رکي هرک نه سوڳ،  
 توڙي پوڳي پوڳ، تان پي رهي آليپ ڪنول جان.

(۱۸۶)

سدا سمجھائي، گرمک پانهنجي پاڻ کي،  
 ڀرم منجه ڀلي ڪري، باد نه بقرائي،  
 رهيو لنو لائي، سامي چئي سڙوڻ سان.

(۱۸۷)

ڀڳت ڪمائي، گرمک چئو ڏک کون،  
 ڏلائين گرگيات سان، منهن مڙهيءَ پاڻي،  
 ڳال نه سڀي ڪنهن کي، چئن گنگو ڳڙ ڪاڻي،  
 رهيو لنو لائي، سامي سڀرين سان.

(۱۸۸)

پيدَ بنان پڳوان، سَنَتَ لڪائين سَپَ کي،  
رڳن نہ رتي، جيترو، اندرَ ۾ ايمان،  
سَمجھي ڪو سامي چئي، گرمڪَ اِيهو گيان،  
پاڻي دَرَسَنَ دان، سِيتَلُ رهي سِپاوَ ۾.

(۱۸۹)

پَرَمَ ويڃائي پين، اچي آتَن وِچَ ۾،  
سَهي ساميڙن جا، سَمَ ٿي وينَ ڪوِين،  
سامي لائي سِرَ تي، رهي سَنَتَن جِي رين،  
تہ پَري نِرمَلَ نين، ڪَني نِهاڻَ نَظَرُ سان.

(۱۹۰)

پَريو جَنهن سَلامَ، سوڌو سُبِيرين جو،  
مِلِيا تَنهن مُشتاقَ کي، ٿيئي لوڪَ اِنعامَ،  
ڪيائين ڪَلَهَتَ ڪڍي ڪري، اُنِيءَ منجهَ آرامَ،  
شادي آئون ماتامَ، سامي چاڻي سَمَ سَپَ.

(۱۹۱)

بَدَو جَنهن پَلي، سَچَ سَچاڻي پانهنجو،  
حڪمُ تَنهن هَرَجَنَ جو، سَپَ تي سِيگهَ هلي،  
پَنجَ ٿي ڪيائين پانهنجا، سامي داسَ دَلي،  
اَچَلُ ڪين چَلي، نِهچَلُ نِرمَلَ سارَ کون.



(۱۹۲)

سَچُ ۽ سَوَدائِي، ڪَنهن ڳرمڪَ جي گهر ۾،  
تنهن مِلي ساڏُ سَنگَتِ سان، ممتا مِٺائي،  
سامي سَڀائي، جوتِ ڏسي جڳديسَ جي.

(۱۹۳)

ساڪي ۽ جو ديرو، مَنَ ٻڌَ وائي ۽ کون پري،  
سَمجھَ ري سَڪڻو اُٿي، اُڍيا جو جهيڙو،  
ڳرمڪَ ڳرَ ويساڻ سان، ڀاتو گهر پيرو،  
ڪري نبيرو، وڃي سامي مليو سَروپَ سان.

(۱۹۴)

سوڪمَ ڏيس سَهي، ڪيو جنهن ڪِرپا سان،  
تنهن ۾ تر جيتري، ڪَلِيتَ ڪانڌَ رهي،  
آتم لال لَهي، سَڪي ٿيو سامي چئي.

(۱۹۵)

مَحَبَتَن مُلڪَ، جيتو سَڀا جڳتِ سان،  
لائي وينا لڪَ جو، ڳرمڪَ ٿتا ٿلڪَ،  
آنڌرِ ٻاهر هڪ، سامي ڏسن سَپرين.

(۱۹۶)

لڌو جنهن ڏٺي، گرگم گهر جو گهر مون،  
سامي تنهنجي سڪ جي، ڪهڙي ڳاله ڳڻي،  
توڙي پني پنج ڪٽي، تان پي راجا نول ديس جو.

(۱۹۷)

لڌو جنهن لٿيو، آتم ڏن انهي،  
سامي سو سنسار جي، حرمين کون هٿيو،  
گرگم خاص ڪٿيو، پرچي ڪاٺي پوربي.

(۱۹۸)

خالص خلاص، سگر ڪيو سڀا ڏک کون،  
پرچي ڏٺائين پاڻ ۾، انيڪ جو آڪاس،  
مايا منجه اداس، سامي سدائي رهي.

(۱۹۹)

کوجيءَ لڌو کوج، پرچي پريم نگر جو،  
ٻڌائين ٻانڀڻ چئي، تنهن ۾ سهج سروج،  
ڪٿي سڻيائين سرتون، سڀ پيائيءَ جو پوج،  
هردي منجه هروج، درسن ڪري دوس جو.

(۲۰۰)

گيانوان گُرمڪُ، پاڻي منجه پڻو رهي،  
مَمَتَ مِٿائي مَنَ جي، سَمَ چاڻي سَڪَ دُڪُ،  
پورن هڪ پُرڪُ، سامي ڏسي سَڀا ۾.

(۲۰۱)

پَل پَل منجه پلي، گياني گُرمڪُ پاڻ کي،  
توڙي سِيتل ٿيو سامي چڻي، پنج ٿي دوت دلي،  
اها ڳاله اندر جي، ڪنهن کي ڪين سَلي،  
بنان چاه چلي، ساڪي ٿي سنسار جو.

(۲۰۲)

گُرمڪُ جي گادي، اَنلَ جان آڪاس ۾،  
هارَ جيتَ دُڪَ سَڪَ کون، اگمَ آلاڊي،  
چڙهي تنهن چوڪي ۽ تي، ٿيو سَهجي سَمادي،  
لڏائين آڏي، سامي سَڪَ سَروپَ جو.

(۲۰۳)

گُرمڪُ جنهن ڪيو، اَنٿرمڪُ اَدبَ سان،  
سَهجي سِيرن جو، تنهن پَڙاءُ پيو،  
ڏسي ٻڌي ڪينڪي، ٻانڀڻ چڻي پيو،  
سَنسو پَرمَ ويو، جهولي جَهروڪَن ۾.

گرمک نر گيانِي، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
ڪئي جنهن ڪلپت ري، حاصل حقاني،  
رهي اليپ جڳت ۾، سامي سيلاني،  
پرين ري پراني، خالي ڏسي ڪونڪو.

گرمک موڙي من، سامي لايو لک ۾،  
بنان سارو چن جي، ڪنهن کي ڏني نه ڪن،  
پاتائين پرچي ڪري، اٺي اٿم ڏن،  
سدائي پرسن، رهي پانهنجي حال ۾.

گرمک ريجهايو، مها پرک محبت سان،  
جان ويحائي پانهنجي، آگيا منجه آيو،  
سهجي تنهن کي، ستگروءَ، الڪ لڪايو،  
سامي سمايو، جل پيوڻو جل ۾.

گرمک لڌو گهر، پاڻي گيات گروءَ جي،  
مٿيائين من مون، سامي ڏک ڏمر،  
اٿم پڌ امر، پاڻي پرچو پاڻ ۾.

(۲۰۸)

گرمک پد پاتو، اَنِئِ جِي آکاسَ جو،  
مَمَتَ مٿاڻي مَن جِي، سامي رَنگِ راتو،  
صاحبُ سِجَاتو، چِٽِيءَ ائون ڪُنچَر ۾.

(۲۰۹)

گرمک لڌو لعل، اَمولَڪُ اَنڌرَ مون،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، سامي ٿيو ٺِهاڻ،  
ڪٿي ڪَلِيتِ ڪال، سَمائو سَروپا ۾.

(۲۱۰)

گرمک سڀ سَٿيو، ليڪو ڪڍي جِيءَ مون،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، آتمَ رَسَ چَٽيو،  
سامي سارَ ڪَٽيو، چِڪِي ٻڌائين ڳڍ ۾.

(۲۱۱)

گرمک سالاھي، سدائِي سَتَ سَنگَ کي،  
ڏٺو جَنهن گُرگِياتِ سان، مَنهن مَرهيءَ پاڻي،  
مَمَتا مٿاڻي، سامي چَرهيو سِرَ تي.

(۲۱۲)

اَنِئِ آتمَ تَت، گرمک لڌو گهرَ مون،  
مٿاڻين مَن مون، سامي سڀ مَمَت،  
جاڳي سڀ جڳَت، لُڙ ڏٺائين لڪَ ۾.

(۲۱۳)

اَنِئِئَ آتَمَ پَدُ، مَنَ پَنَدِ وَاثِيءَ كُونِ پَرِي،  
بَنانِ مِهَرَ گُروءَ جِي، پَهچي ڪونَ اَحَدُ،  
سَمجھي ڏسَ سامي چئي، ڪڍي دُڪُ دَرَدُ،  
حَدَ پَرِي اَنَحَدُ، وِرلو ڪو گُرمڪ لکي.

(۲۱۴)

اَنِئِئَ جَوَتِ جِگِي، گُرمڪَ جَنهن جِي گهر ۾،  
سامي تَنهن سا پُرڪَ کي، سَنسو ڪونَ لڳي،  
توڙي لوڪَ وڳي، تان پي رهي آليپَ اڪاسِ جان.

(۲۱۵)

آتَمَ پَدُ اگاڏَ، گُرمڪَ لَدو گهرَ مون،  
پاڻَ وِجايو نِنڊَ ۾، سو جاڳئي آيو يادِ،  
مِٽِي ويٺي مَنَ مون، سامي سَپَ اُپاڏَ،  
سَنَ سِدَ سَمادَ، لڳي رهي لڪَ ۾.

(۲۱۶)

آيو هرَ حصي، گُرمڪَ جَنهن گُرمڪَ جِي،  
پيرَ تَنهن جو پريتَ کون، سامي ڪينَ ڪسي،  
راتيون ڏينهن ڏسي، سَنمڪَ سَپيرُن کي.

(۲۱۷)

ڳڻيان ڪهڙا پاڳَ، سامي تَنهن سيوڪَ جا،  
جَنهن پَنڌي ڏني پانهنجي سَتگرَ جي هٿَ واڳَ،  
چڏي نانا راڳَ، لڳو رهي لڪَ ۾.

## سلوڪ ڳرمڱ (ب)

(۱)

ڳر سڳيءَ جي ڳت، ڇڻي وڃي نه منهن سان،  
پڇي ڏس ٿنهن کون، رکي جن رهن،  
ماڻن موج مڪت جي، مڻي ممتا مت،  
جاڳرت ۾ سڳيت، سدا رهن سامي ڇڻي.

(۲)

ڳر سڳيءَ جي سنڌ، لکي وڃي نه لنو ري،  
پڇي ڏس ٿنهن کون، جي پهتا انهيءَ هنڌ،  
لنگهيا پار سمندر کون، بنان پيڙيءَ هنڌ،  
ڪيري ڪلهت ڪنڌ، سامي مليا سڙو پ سان.

(۳)

سڄي صرافي، سڱر ڏني سڱ کي،  
بيهي ڏلائين پاڻ ۾، سامي سم صافي،  
ڪٽي سڀ ڪلپنا، ملڪ ڪاڻي معافي،  
طمع تلافي، ڪنهن سان ڪري ڪينڪي.

(۴)

اُندو جيءَ اَحَمَقُ، سَچُ سَچائي ڪينڪي،  
ديهي ڄاڻي پاڻ کي، پوڳي نٿا تُرڪُ،  
وِرلو ڪو گُرمڪُ رهي، تُرني ڪون فارقُ،  
ٻانڀن ٿي ٻارڪُ، ورتي سڀا وهنوارَ ۾.

(۵)

اَلڪُ عَدالتي، ڪري عدالتَ اَنڀي،  
سَمجھي ڪو سامي چئي، ماهرُ محبتي،  
جَنهن کي ڏني سَتَگروءَ، سَچَ جي رَهتَ رتي،  
ميٽي مَنَ مَتي، ورتي ويدَ وِچارَ سان.

(۶)

سامي چئي شَرِيڪُ، آهي ڪوَنَ الله جو،  
ڪيو سِڪَ سَچيءَ سان، طالبِ تَحقيقُ،  
چَرهيا عِيَنَ عَرشَ تي، ٿي بيحدَ باريڪُ،  
نَنڀن ڪَونَ نَجِيڪُ، سَتَ ڏسن سِرِين.

(۷)

سامي سڀيئي، سَنَتَ لڪائين سَمَتا،  
وِرلي ڪَنهن گُرمڪَ کي، سَچي سَتَ پيئي،  
پاڻ ڏٺو جَنهن پاڻ ۾، ٿڪَ ٿَبي ڏيئي،  
لوڪَ پَرلوڪَ پيئي، لَنگهي لالَ گُلالَ ٿيا.



(۸)

سُپريان جو پير، سَنَتَ لڪائڻ سَپا ڪي،  
گهري پنهنجي گهر مون، ڪنهن گرمڪ لڌو گهير،  
ويٺو اٺيئه تخت تي، ٿي نريئه نر وڃي،  
سامي جئن سمير، ڪري ڪانه ڪلهنا.

(۹)

رام نگر جو راه، سَنَتَ لڪائڻ سَپا ڪي،  
پهچي ڪو پنڊ نئي، دردوند دانه،  
رکيو جنهن رهن سان، وڃن تي ويسا،  
عين اڀيد آڇا، سامي رهي سڀا وڃي.

(۱۰)

هرجن ڏسي هئا، دارون ڏين درد جو،  
سمجهي ڪري ڪو سورمو، پرڀت سڄي سان پتا،  
ڪئي سڀا ڪلهنا، سامي ٿي سموت،  
ڪئي ڪين اڪا، اڀت رهي آند وڃي.

(۱۱)

پاڳوتي پاري، لڪ لڪائڻ اٺيئي،  
سمجهي ڪري ڪو سامي چئي، اتم اڌڪاري،  
جاڳي جنهن جڳت جي، پئي ميساري،  
بيحد جي ٻاري، پئي ويٺو پاڪ ٿي.

(۱۲)

جيڪو پيڪ ڪري، دَرَدَ وَنَدَن جِي دَر تي،  
تَنهن کي سِڪَ سَمجھ سان، ڏٺن پَنڊار پَري،  
وِهي اَنِيءُ تَحَتَ تي، ڏيرُ سَڌيرُ ڌري،  
سامي ڏسي ٿري، اَنڊرُ ٻاهرُ آتما.

(۱۳)

وڪَتي کي سِرِوتو، سِياڻي سَجاڪو مِليو،  
ٻنهي بِيحَدِ ٻَڌَ سان، پَريمَ هارُ ڀوتو،  
پاڻي چَرهيا چِتَ تي، چُسِتَ ٻَڌي چوتو،  
کاڻن نَ گوتو، سامي چئي سَنسارَ ۾.

(۱۴)

پو ساڱرُ ڀاري، لَهريون ماري لوڀ جون،  
سامي تَنهن ۾ سَمجھ ري، وِهي وَسَ ساري،  
لَنگهي چَرهيو لَکَ تي، ڪو اَتمَ اَدِڪاري،  
سَمتا سَچاري، ٻهچاڻي ٿي ٻڌَ ۾.

(۱۵)

وِجي سَڀ وَهندي، خَلقَ خاَمَ خِيالَ ۾،  
سَتَ ڄاڻي سَڀني جِي، ٻنان نِيرَ نَندي،  
وَرلي ڪَنهن گَرَمَڪَ لَڌي، ڪَريَا ساڻ ڪَنڌي،  
مِٽي چَڱي مَندي، سامي جُڙيو سَروپَ سان.

(۱۶)

وَجِي سَب وَهِي، ٿِي خَلَقَ پَنهنجي خيال ۾،  
ورلي ڪنهن گرمڪ ڪئي، سامي ڳاله سهي،  
چڙهيو اٺيڻ اچ تي، پنجنئي دوت ڏهي،  
ڪري راج رهي، سدا بيگمپر جو.

(۱۷)

سنسي جڳ سارو، منجهائي موڳو ڪيو،  
ڪنهن جو هلي ڪينڪي، چترائي چارو،  
ورلو ڪو گرمڪ رهي، نريڪ نيارو،  
اٺيڻ اڃيارو، سامي ڏٺو جنهن سم ٿي.

(۱۸)

مايا موهي من، موڳو ڪيو ماڻهن جو،  
پون پڙ ساگر ۾، ڌاري نانا تن،  
ورلي ڪنهن گرمڪ لڌو، اٺيڻي اٽم ڏن،  
سدائي پرسن، سامي رهي سڀا ۾.

(۱۹)

مايا مچائي، ڪوڙي راند ڪلپت جي،  
ورلي ڪنهن گرمڪ کي، اٺيڻ ۾ آئي،  
سامي ملي سڙوپ سان، ممٽا مٽائي،  
سم ٿي سدائي، ماڻي موج مڪت جي.

(۲۰)

ڏورون ڏڪائي، سڀ کي نانگُ نوڙي ۽ جو،  
سامي سگهي ڪونڌ ڪو، پير اڳي پائي،  
ورلي ڪنهن گرمڪ ڏلو، ڏيئو جاڳائي،  
سنسو مٽائي، سمهيو سڪيتِ سيج تي.

(۲۱)

مايا منجه مڪيت، ورلو ڪو گرمڪ رهي،  
جنهن کي ڏسي سڱرو، جڙئي جي جڳت،  
ڏيئي ڪنڊ ڪلپا کي، چيئن ڪيائين ڇت،  
اٺي سڪ امت، سامي پائي سمر ٿيو.

(۲۲)

گهوڙو پلائي، سڀڪو ڊوڙي ده دسا،  
ست چاڻي سنسار کي، چاڻي نت چاڻي،  
سامي ٻڌو ساڌ سنگ، گرمڪ گهر آڻي،  
موج ملي مائي، پاڻ ورائي پاڻ ۾.

(۲۳)

پن مون پڙهي، حرف ٿڌو جنهن هڪڙو،  
سو مري ڪين منجهن جان، راتيون ڏينهن رڙي،  
پڇي پر ره گهڙي، سئل ڪري سامي چئي.

(۲۴)

هُڏي سو ٻڌوان، مُرلي مَن موھنَ جي،  
مُٽيو جنهن جي مَن مون، سامي سڀا ايمان،  
رهي پانهنجي حال ۾، سدائي غلطان،  
ڪري اُمرت پان، مائي دورِ درسَ جي.

(۲۵)

پڳتَ نانا پانت، تپا تيوتَ سادنا،  
ورلي ڪنهن گرمڪَ کي، سامي آئي سانت،  
جاڳي مٽيو جنهن جيءَ جو، پلاڻو پُرانت،  
اُٺيڙي ايڪانت، ڪوڙي ڄاڻي ڪَلپَ جي.

(۲۶)

اچي ڪونہ واري، سُرورِ سَنسارَ سان،  
بيٺا مَتِ مَرَمَ ري، هئا، همتَ هاري،  
ورکو ڪو گرمڪَ هليو، وڌِ سان ويچاري،  
چڙهي چؤباري، سئلَ ڪري سامي چئي.

(۲۷)

دوستَ جو ديدار، سَچَ وَسَنوَ جي وِچَ ۾،  
ورلي ڪنهن گرمڪَ ڏٺو، تڪدمَ ڪري قرار،  
چئي سگهي نہ منهن سان، اُٺيئَ سڪُ اُپار،  
سدا مَسِتَ خمار، سامي رهي سڀاو ۾.

(۲۸)

آسا منجه نراس، وړلو ګو ګرمک رهي،  
جو ويحي چرهيو چټا تي، ګري اَنن اَپياس،  
چتي تون مان نانده کا، نه ګولا ګرداس،  
چټن چداکاس، سته سته سامي چټي.

(۲۹)

وړلو ګو چيلو، سمجهي ګيان ګروء جو،  
پري هني جو پرمر کي، غټبي ګليلو،  
سامي ګري سروپ سان، ممتا ري ميلو،  
انتر اكيلو، پاهر تون مان پر رهي.

(۳۰)

وړلو ګو چاڼي، ګر سګي ګي ګت کي،  
جو موږي من پون کي، انتر ګت اڼي،  
سته سته سروپ سان، موح ملي ماڼي،  
سمهي پټ تاني، سامي سانت سراء پر.

(۳۱)

وړلي کنهن وچن، مچيو سادو جن جو،  
کياڼن وس ويساه سان، پرچي من پون،  
ګهټ وډواڼي واچ کي، کلبي ډڼي نه کن،  
پر ميسر پورن، سامي ډسي سپا پر.

(۳۲)

هلي ڪو هر جن سوڌي راه رهت جي،  
لڏ ڪيو جنهن لڪ ۾، موڙي پانهنجو من،  
گهٽ وڌ وائيءَ وڇ ڪي، ڪلبي ڏسي نه ڪن،  
پرميسور پورن، سامي ڏسي سڱرو.

(۳۳)

هر ڪو ٻڌي حڪم، مڃيو جنهن محبوب جو،  
پئي سڏيو پار کون، طمع جو تخم،  
سڏا رهي سامي چئي، گيات اگم ۾ گم،  
مٿن ڪي معلم، مٿو سڪ مٿن جو.

(۳۴)

مڃيو جنهن چيو، ستن ساڀرسن جو،  
تنهن سڃاڻي سورمي، سرب تياڳ ڪيو،  
ڏنائين آڪاس جان، رمي رام رهيو،  
اونهو اڻ ميو، سامي ماڻي سانت سڪ.

(۳۵)

چڱن جو چوڻ، مٽيو جنهن محبتيءَ،  
مٽيو تنهن جي من مون، ڀلاڻو پون،  
سمهيو سڪيت سيج تي، پاڻي ڀڏ پورن،  
سامي ماسو مٺا، ڏسي نه رهت رتيءَ ۾.

(۳۶)

ويدن جو وادي، ٿئي نه سجاڪو سورمو،  
سرت سادي جنهن ساڌ سنگ، اتر مڪ آدي،  
سامي ڏنائين سرب گت، چيئن لڪ چاندي،  
هيٺ هڪاندي، سٽي چڙهيو سڪ پل مر.

(۳۷)

محبتيءَ ميري، سرت رکي گر شبد مر،  
نئين نرت نگر ڏي، رقت سڄيءَ ريزهي،  
جتي دوست درس جو، ڪيٽ وڌو ڪيري،  
ويهي منجه ويڙي، سڀ سئل ڪري سامي چئي.

(۳۸)

وڏو وڃ وڇاءُ، ڪهڻيءَ رهنئيءَ پاڻ مر،  
ورلي ڪنهن گرمڪ کي، سامي ٻيو سماءُ،  
جاڳي ڪيائين جڳ جو، اتي آتتا پاڻ،  
چاڻي دلبر داءُ، پاسي ٿئي نه ٻيءَ کون.

(۳۹)

سوئي سرپنڻي، ساڌو جن سنسار مر،  
جنهن کي ڏني سڱروءَ، سامي رمز رنگي،  
پئي پياري پريم رس، مڻي طلب تنگي،  
سڌا ساڻ سنگي، ڏسي اٿي آتما.



(۴۰)

جيڪو سِڪَ سِڪِي، سامي سَچارَن کون،  
ڪوڙا سو ڪَلِيتَ جا، ليڪا ڪينَ لکي،  
پَهچي پريمَ نگرَ ۾، چَرهي تَرنگَ تڪي،  
پارَڪُ ٿي پَرڪي، اَندرَ ٻاهرَ آتما.

(۴۱)

جَنهن کي آتمَ گِيانَ، سامي ڏنو سَتَگروءَ،  
ڪيو سَمَ ساگرَ ۾، اُٿي تنهن اِسانَ،  
مَمَتَ مَٿاڻي مَنَ جي، ٿيو نِرملَ نِربانَ،  
ڄاڻي سَڀَ جَهانَ، چَمِٽڪارَ چِشنَ جو.

(۴۲)

جَنهن کي خَبَرَ ڪَري، پيئي پَدَ اَگَمَ جي،  
سَهجي ويا سامي چَئي، تنهن ڄاڻَ ٿري،  
سَمهيو سَڪِيتَ سِجَ تي، سَڌي پَرَمَ پَري،  
جَننَ ڳرو ڳري، پاڻي ڄاڻي پاڻَ کي.

(۴۳)

جَنهن کي پورَ پَڪِي، پارَ لَنگهايو پاڻِيءَ،  
پاڻي سَڪَ سَروپَ جو، ٻيا تَر ڪينَ تَڪي،  
مَسِٽَڪَ تي مَنَ مَرَمَ جي، جَگمَگاتَ جَهلڪي،  
سامي سَدا ڏِڪي، اَگهاڙَن کي اَنِئي.

(۴۴)

گنيو جنهن ڏڪو، گرگم گريبيءَ جو،  
ماري تنهن مدعين کي، مها مسان مڪو،  
سمهيو سڪيت سيج تي، پاڻي چٽ چمڪو،  
سارو ساڻ ڏڪو، سامي ڏسي سراءِ ۾.

(۴۵)

گنيو جنهن ڏڪو، گرگم گريبيءَ جو،  
ماري تنهن مدعين کي، مها مسان مڪو،  
سامي ويٺو صاف ٿي، پاڻي چٽ چمڪو،  
هٿ ۾ ڪري هڻو، ماڻي موح درس جي.

(۴۶)

گنئين جنهن گدا، گرگم گريبيءَ جي،  
جيتي تنهن جتن ري، ويرِي سڀ وڌا،  
جاڳي ڪيائين جم سان، اٿئي ادا،  
سامي رهي سدا، پاڻ ورائي پاڻ ۾.

(۴۷)

گنئين جنهن گدا، گرگم گريبيءَ جي،  
جيتي تنهن جتن ري، ويرِي سڀ وڌا،  
پرچنتا کون ياکُ ٿي، ٻولي پريم پڌا،  
سامي رهي سدا، سچ وسنو جي وچ ۾.

(۴۸)

ڪنهن جنهن گدا، گرگم گريبيءَ جي،  
جيئي تنهن جتن ري، ويڙي سڀ وڌا،  
ڳاوندو وڻي ڳوٺ ۾، پرچي پريم پڌا،  
سامي رسي سڌا، پاڻ ورائي پاڻ ۾.

(۴۹)

گرمڪ گريستي، مست رهي مهران ۾،  
چڙهي جنهن جي چت ۾، محبت جي مستي،  
سوڪم ٿيو سامي چئي، ماري من هستي،  
جاني سچ وستي، آيا ائين لعل جي.

(۵۰)

گرمڪ گريستي، مست رهي مهران ۾،  
چڙهي جنهن جي چت تي، محبت جي مستي،  
سوڪم ٿيو سامي چئي، ماري من هستي،  
جاني سچ وستي، آيا ائين لال جي.

(۵۱)

گرمڪ گريستي، پاسي ٿئي نه پيءُ کون،  
جنهن کي اجگئي چڙهي، محبت جي مستي،  
جاني سچ وستي، آيا ائين لعل جي.

(۵۲)

راج جوڳُ پيئي، گُرمڪُ ڄاڻي سَمَ سَدا،  
جَنهن کي سارَ سَروپَ جي، سامي سَتَ پيئي،  
سَنسا سَپيئي، مِٽي ويٺو مَحَلَ ۾.

(۵۳)

بَئيءَ تي هَسوارُ، سَدا رهي ڪو سورَ مو،  
جَنهن کي ڏني سَگَروءَ، اَنڀُ مَتَ اُڀارُ،  
پيهي ڏنائين پاڻَ ۾، دوستَ جو ديدارُ،  
ڄاڻي سَپَ سَنسارُ، سَپَني جو سامي چَئي.

(۵۴)

تَنهن کي خَبَرَ ڪَري، پيئي پَدَ اَگَمَ جي،  
جَنهن دِڪِيا داتِ گَروءَ جي، هِردي مَنجِه ڏَري،  
ڪَئي سَڳِياڻن سِرَ تون، سامي پَرَمَ پَري،  
سَتَ سَتَ نَري، سُمهيو سَڪَيتَ سِجَ تي.

(۵۵)

جاڳيو ڪَينَ جَڪي دَرِ دَرِ ديواننَ جان،  
دِڪِيا داتِ گَروءَ جي، مَحڪَمَ مَنَ رَڪي،  
اَنڌَرِ ڀامَرِ آتما، سامي سَمَ لَڪي،  
چِشَنَ رَسَ چَڪي، لَنو لَنو لالَ گَلا لَئي.

(۵۶)

دَوْلَتَ دَرْدَوَندي، سَتِگَرِ ذَنِي سِڪَ کي،  
سَپا گَهَتَ دَسي سِرِين، چَدَيِ خُود پَسَندي،  
کَنهن کي چَوِي کِينکِي، مَنهن سان چَگِي مَندي،  
هَر دَمَ هَتَ بَندي، سِوا کَرِي سامي چَئي.

(۵۷)

دَر سِيو دَوْلَتَ وَنَدُ، رَهي اَدَارَ اَندر ڀر،  
سَمجَهي جَنهن سامي چَئي، تاجِي ڀِيتِي تَنَدُ،  
ماڻي نِتَ مَرَمَ سان، اَنِيءَ جو آئَنَدُ،  
جِئين مَصرِيءَ جو قَنَدُ، سَپا جو مَنهن مَنو کَرِي.

(۵۸)

سَرَنديءَ کون ٿالو، وِرلو ڪو گَرَمَکَ کَرِي،  
کاڌو جَنهن کِميا سان، نِجَ نَرِيوُ نِيوالو،  
سَکِي وَڌائين سَرَبَ گَتَ، ڪَلِيتَ ڪَڙِئالو،  
سَمَ سِيٿلُ سَکالو، سامي رَهي سِپاوَ ڀر.

(۵۹)

پاڙهي ڪِيو پَر پَڪَ، مَرِشَدَ خَاصِ مَرِيدَ کي،  
رَکِي نَهَ رَتِيءَ جِيَترو، طَمَعُ سان تَعَلَقُ،  
پَنهنجي اکِئين پاڻَ کي، دَسي ٿِيو لاشَڪَ،  
هَر دَمَ عِينِ اَلْحَقُ، ٻانِيئَن بُولِي پَلِ سان.

سو گُرمک گيانِي، سو جوگه سِيَسَرُ جگه پَر،  
 جَنهن سامي گَالِه سَهِي ڪَنِي، هِڪَرِي حَقَانِي،  
 جِگَتَ ڏسي جانيءَ پَر، جِگَتَ پَر جاني،  
 سِيَانِپَ ناداني، سَتِي وِيو سَمَ ٿِي.

## سلوک ایشور مہما (الف)

(۱)

اِچا ري اسرار، ٿيو خياليءَ جي خيال ۾،  
جنهن جو آءِ نہ آنت ڪو، نڪو پار اورار،  
مَن ٻڌ وائيءَ کون پري، ڪير ڪري تڪرار،  
سامي سمجھي سار، سنن هڪ سوگهو ڪيو.

(۲)

عجائب اسرار، گرگم ڏنو غيب جو،  
ڌاري آيو جڳ ۾، نراڪار آڪار،  
کيلي نانا پاءِ ٿي، رهي آليپ اپار،  
ويجي ٻل ٻلهار، سامي لٽڪي تون سڌا.

(۳)

عجائب قدرت، ڪرتا رچي ڪل سان،  
آءِ سڪت کون ديوتِي، تن کون ٿيا پنج ٿت،  
تن کون وستار ٿيو، سڀ نياري نانت،  
سيل ڪري سڃڻهن جو، سامي بنان ممت،  
لڙ کي هٿي لت، موني سمهيو سيچ تي.

(۴)

جنهن لڳ لڳي، ڪئي ڪل جهان سان،  
ساميءَ جي تنهن لڳ سان، پورن پريت لڳي،  
گرگم گيان اڱم جي، جڳ مڳ جوت جڳي،  
سهجي پرانت پڳي، جاڳي ايسر جيءَ جي.

(۵)

اڄڻي تارو، پورب چڙهيو پاڻهي،  
پورن پسيو تنهن جو، ده دس اچارو،  
وياپڪ ڏنو وس ۾، مليو نيارو،  
سامي سک پارو، پاتو جيءَ پسي ڪري.

(۶)

اُن هوندي بازي، بازيگر برحال ڪي،  
ڪاڻي پير فقير امير ٿيو، ڪاڻي شيخ ملان قاضي،  
ڪاڻي گرو گسائين گيان وان، ڪاڻي حج ڪري حاحي،  
ڪاڻي راجا پرچا چوڌري، ڪاڻي مهتو ميانجي،  
ڪاڻي سوريئر داتار ٿيو، ڪاڻي منٺ موٽاجي،  
ڪاڻي چور چنل لڳ مسحرو، ڪاڻي پيد ڪئي پاڇي،  
ڪاڻي ڳڻتيءَ ليکي ڏک ۾، ڪاڻي رضا ۾ راضي،  
سامي جنهن ساڃي، سو ساڳي پٽ پار ٿي.



(۷)

قَدَرَتَ تَنَهِنَ جِي قَاذَرَا، دِسي مَن لَري،  
 ڪاڻي سُلطانُ تين، ڪاڻي دَرِ بِيڪَ ڪَرين،  
 ڪاڻي لَکَ لَکَ تَنَهِنَ ڏينهن ۾، ڪاڻي ڪوڏِيءَ ڪاڙ مَرين،  
 ڪاڻي صَوَرَتَ جو سَرِدارُ تين، ڪاڻي موھين ذوقَ ڏري،  
 ڪاڻي زوراورِ ظالمُ تين، ڪاڻي دِسي روپَ ڏرين،  
 ڪاڻي اَلِيلو اَوَدوتُ تين، ڪاڻي ڳِٽِيءَ مَنجِهَ ڳرين،  
 ڪاڻي ڳيانَ ڪَرين ڳلزارَ تي، ڪاڻي سڏَ ڪي ساءِ پَرين،  
 مَن وائيءَ کون پَري، آهي صِفَتَ تَنَهِنَجي صاحبا.

(۸)

جاني آيو آه، بِيڪَ ڏري بازارِ ۾،  
 پاڻ لڪاڻي پاڻ کون، ٿو ڪيلي نانا پاءِ،  
 گرو شيوڪَ پاڻ مي، لَکَ اَلڪَ لڪاءِ،  
 سامي سَهجَ سِپاءِ، راند رچاڻِي خوش ٿي.

(۹)

بِيڪَ ڏري آيو، خاوندُ پاڻ خَلقَ ۾،  
 چاهَ ورائِي چِتَ سان، نانا رَنگَ لايو،  
 ڳِٽِيءَ ليکي کون پَري، اُچَرِجُ مَچايو،  
 سامي سَمايو، نيارو رهي نَپَ جان.

(۱۰)

وَدِي دِلِ كَسِي، ساڪيءَ سُهڻي موڙ سان،  
اڪيون اڪن ۾ رکي، سَنَمُڪُ سَدا هُسي،  
آدي ڳالهه اُنِيئي، پَلڪن سان ڏسي،  
راتيون ڏينهن وِسي، سامي مينگهه مِهَر جو.

(۱۱)

آيو ناڱرُ نَت، بيڪُ ڌري بازار ۾،  
پانِيئُ چوي پِيائيءَ ري، ڪڍي ويٺو هُت،  
پاڻ وِپاري، وِئحُ ٿيو، پاڻ تارازي وِٽ،  
رَعِيَت، راجا پاڻ ٿيو، ڪانِترُ، سورُ، سِيَت،  
پاڻ ڪُنيرُ، آوي بِيو، چڪُ مَٽي، گهٽ مَٽ،  
پاڻ ٿولُ، ڦل، پَترُ ٿيو، پاڻ ڌارُ، بيجُ بَٽ،  
اَندرِ ٻاهرِ دِه دِسا، ڪيلي گِيتُ پَرِگهٽ،  
پَرچي ڪولي پَٽ، پاڻ لڪائي پاڻ کي.

(۱۲)

نانا روپَ ڌري، خيالي ڪيلي پاڻ سان،  
جوڙي بَٽ مَٽيءَ جا، جئين پالڪُ راندِ ڪري،  
رهي پاڻ پري، نَتُ نَچائي پتليون.

(۱۳)

شہ رڳ کون نَزديڪُ، سَجَنُ اُٿي اوڏَرُو،  
ڪَڍي غَيرُ اَنڌَرَ مون، ڪَري ڏِسُ تَحْقِيقُ،  
ناحقُ ڪُرُڪُ مَ ڪَپِڪَ، سامي چئي سَمجھ ري

(۱۴)

پاري ۾ پاڻي، نِين وِياپَڪُ وُسي سَپَ ۾،  
سوڪَمرَ سَندِ پَرِينِ جي، ڪَنهن چاڻاڻي چاڻي،  
سامي سَماڻي، تَنهن جي سُرَتِ سَروپَ ۾.

(۱۵)

حاضِران حَضُورُ، ساڻين سِوڪَ جي رَهي،  
پَلڪَ پَرانهُون نَه لَڻِي، جِئين نَٿن ۾ نور،  
ڪَڍي سَنسو سَورُ سامي رَهي سَپاؤ ۾.

(۱۶)

حاضِران حَضُورُ، سامي چاڻُ سَروپَ کي،  
اَنڌَرِ ٻاهرِ دَهَ دِسان، سَڌاڻي پَرپور،  
جِئين نَٿن ۾ نور، تِئين سَنمڪُ ڏِسي سَپرين.

(۱۷)

اَنتَرِجامي چاڻُ، سامي سَپيرِينِ کي،  
ڏوڪَ نَڌرَڪي ڪَنهن سان، سَمَ رَهي سَپَ سان،  
ڪَڍي پاڻهنجو پاڻ، تون شيوا ڪر سَروپَ جي.

(۱۸)

سُوکَمَ کون سُوکَمَ، اُتي راءَ عَجِيبَ جِي،  
کَتي سانُ کِمِيا جِي، سامي دَمَ قَدَمَ،  
جِيڪو اُتي کَمَ، پَسَنَ مَنجِه پَرِين جِي.

(۱۹)

خَلَقَ مَنجِه خَالِقُ، خَلَقَ سَپ خَالِقَ مَ،  
سَمجِهي ڪو سامي چَئي، وِڙلو هَرَجَن هَڪَ،  
مِهَر ڪَري مالِڪَ، جَنهن تي پَرچي پائِهي.

(۲۰)

نِرِگَنُ ۽ سَرِگَنُ، پِئي آڪارَ اَلڪَ جا،  
جَنهن کي پريم پَرِيتِ سان، مَني تَنهنجو مَنَ،  
تَنهن جو ڪَرِ تَدروپُ ٿي، بنان پيدَ پَجَنَ،  
پَرِيتِ اُتي پَرِسنَ، سامي ٿيندَ سَپَرِين.

(۲۱)

جَنهن مون اُتي وِسَ، سو وِياپَڪُ ٿي وِسَ مَ،  
پاڻي مَنهن مَهراڻَ مَ، تون ڏيو ٻاري ڏسَ،  
سامي چَڏَ اَلَسَ، جاڳَ تَه لَهين سَپَرِين.

(۲۲)

سو ڪنن آواز پيوم، پرينءَ جو پاڻ چيو،  
ٻنڌڻ سان پائين چئي، ڇڏي ورس ويوم،  
جڏو جيءَ جيوم، اچڻ سان عجيبَ جي.

(۲۳)

پرميسر پورن، چيئيءَ ائون ڪنچر ۾،  
جاءَ ڏيسين ڪانڪا، آتم ري اورن،  
ٿڌو ڇت چورن، سامي ڏسي سڙوڻا ڪي.

(۲۴)

ڏلي رنگ پري، مورت مڃوبن جي،  
جين مرن ڏک سک جي، اڀدا سڀ ٿري،  
سامي جيءَ ٿري، سمهيو سگهت سيج تي.

(۲۵)

دائم وسين دل ۾، تون رب راتيون ڏينهن،  
جيئين سڀ سمندر ۾، خاطر موهي مينهن،  
تيئن تنهنجي نينهن، چوڏس چارا لائڻا.

(۲۶)

نيئن لايو نينهن، نور محل جي ناٿ سان،  
جتي سورن چندر ڪو، نڪورات نه ڏينهن،  
بنان بادل مينهن، سامي سدائي وسي.

(۲۷)

نِماڻنِ جو ماڻُ، پرين پَراهون نه ٿئي،  
وِهان ته وِهي سَمَهون، ڏِسان ته ڏِسي پاڻُ،  
سامي پُڪُ سَجانُ، هٿُ لائي هٿُ نه اچي.

(۲۸)

لالن جو لٽِڪو، ڏِسي مَنُ مَسِتان ٿيو،  
کيلي نانا پاءُ ٿو، لائي چتَ چٽِڪو،  
سَمُڪُ ساميءَ جي اچي، ڪِياڻن جُهٽُ جُهٽِڪو،  
پِڳاڻن مَڪو، هٿي هٿُ ڪَرَمَ جو.

(۲۹)

سَپِي پَرتا، رَهَن پانهنجي حالَ ۾،  
ڪي تياڳي وينا ڪُلَ ڪي، ڪي گَپُن مَنجِهَ گتا،  
ڪي پَنڊَتَ پَرِين ٿيا، ڪي مورڪَ چتَ گتا،  
ڪي ڪُچِل ڪُلِچا، ڪي اَپَرَسَ اُچتا،  
ڪي سِيتلُ وِرتَن وِڌِ سان، ڪي رَهَن تاوَتا،  
ڪي دُڪي دِينَ اَندرَ ۾، ڪي وِتنَ مَسَتُ مَتا،  
ڪي ڪوڙُ ڪَهَتَ پَرِ پَنجَ ۾، ڪي آثمَ رَنگَ رَتا،  
سامي چئي سَتا، مَريائي مَهرَاجَ جي.

(۲۰)

آهي سڀ پوري، رڄنا منهنجي رام جي،  
سمجھي ڪو سامي چئي، هر جن حضور،  
جنهن درس ڏنو دوس جو، نئن سان نوري،  
ڪري صوري، ڦرني کون فارڪ ٿيو.

(۲۱)

سامي ڄاڻ آست، جڳت هي جڳديس ري،  
سئن ساڀرسن جي، اٿي اها مت،  
سمجھي پريم پريت سان، ڪري سڏ سبت،  
پهچي ڏسي نت، جتي ساڪيءَ جو سوجهرو.

(۲۲)

سامي سڀوئي، اٿي جن جڳديس جو،  
ويد پوان سڏ ساڏ جن، ٿا سلاهن سوئي،  
سمجھي آتم سنڌ کي، وڙلو جن ڪوئي،  
پاتو جنهن پوئي، پڳت هار ڳچيءَ ۾.

(۲۳)

بنان نالي نام جي، ڏپ دارون سڀ ڏوه،  
حذر معافي ڪري ڏوه، تڏهن ڦڪيءَ ري فرق ٿئي.

(۲۴)

سمجھي جن ستا، مڙياڻي مهراج جي،  
سي ڪڏي ڪاڻي ڪينڪي، خلوتي خطا،  
رهڻ رنگ رتا، سامي لوئيءَ لاکَ جان.

(۲۵)

سامي سڀا ڏيڍار، اٿي عجيبن جو،  
ڏسي ٻنڌي پاڻ تو، ٻولي ٻولڻهار،  
نراڪار آڪار، ڌاري آيو جڳ ڀر.



## سلوک ایشور مہما (ب)

(۱)

اَلکَ پُرکُ آیو، سَیلُ کَرَنُ سَنَسارَ جو،  
کِرَنُ مِ ھِڪَ خِیالَ سان، سَپَ رَنگَ رَچایو،  
سَتِگَرُ سِکَ سَجانُ کي، لِنوُ سان لکایو،  
سامي سَمایو، جَلُ پِپوٽو جَلُ مِ.

(۲)

اَلکَ پُرکَ آني، دِیرو کِیو دِیہنِ مِ،  
سامي سِکَ اَگَمَ جِي، تَنہنِ کي کَلُ کانہي،  
سَہي سَجاتو پاڻُ کي، دَرَدَوَندَ دانِي،  
جِیئِن پُرواني، پاڻُ مَلايو جوتَ سان.

(۳)

اَلکَ پُرکَ آئي، رَچَنا رَچي رَنگَ پَري،  
اَگیون وِشو اَنسَیو، پَتَ پَرَدو تائي،  
وَتو سِکَ سَجيءَ سان، کَنہن پَريميءَ پِچائي،  
مَوجَ مَلي ماڻي، سَدائي سامي چئي.

(۴)

آهي سڀا ايسر، آندڙ ٻاهر ٽپ جان،  
اٺين چوي ٿو آڊ جو، گيان ڀرڪاسي ڳر،  
سامي نجاڪو ڏسي، ڪري نرپاڻ نظر،  
سڌا آڀيد اٿڻ، ورتي وڌ ويچار سان.

(۵)

ٻڌي ٻولي ڪير، سامي سڀا گهڻن ۾،  
چيو وڃي تہ منهن سان، نڃ نرمل نروير،  
جنهن جو روپ نرنگ ڪو، نڪو سر نڀير،  
گهڙي لهندين گهير، تڏي پاڻ رهندء پاڻ ۾.

(۶)

اهڙو رام اٿي، سم سوکڻ سمرت سڄ،  
جنهن خلق سڀ خيال سان، وجهي نٿا نٿي،  
ڪنهنڪون وڃي ڪين ڪي، منهن سان ڳاله ڪي،  
هٿ هاري همٿي، سرن پيا سامي چئي.

(۷)

اڻ هوندي اولي، ديڻ لڪيو ديهيءَ ۾،  
لڌو لڻو سڄيءَ سان، فقيرن ڦولي،  
سامي سڀ ڪارج ڪري، ڏسي، ٻڌي، ٻولي،  
پرچن پٽ کولي، ماڻن دور ڏرسن جي.

(۸)

اَبِناسِيءَ جو ناس، ڪڏي ڪڏا چتِ نہ ٿئي،  
آهي جنهن جي آسري، ڌرتي ڏولُ اُڪاس،  
سورخ چنڊر پائي پون، تيج پنج پر ڪاس،  
بيحد رچي بلاس، سئل ڪري سامي چئي.

(۹)

پرميسر پرت پال، سان سڌائي ٿو رهي،  
مورڪ پون مت ري، کڻي خام خيال،  
ماڻي موج مڪت جي، ڪو رهڻوان رسال،  
جنهن کي نظر بهال، سامي چئي سڱر ڪيو.

(۱۰)

پرميسر پورو، رهي سڄاڻي سڀ سان،  
ڪنهن سان ٿئي ڪينڪي، اوبهون آڏورو،  
سمجھي ڪو سامي چئي، ساڌوجن سورو،  
طمع تنورو، دور ڪيو جنهن دل مون.

(۱۱)

سڄڻ سڌائي، سان رهي سڀ ڪنهن جي،  
انڌا ڏسن ڪينڪي، چاڻي نت چاڻي،  
سڄاڻن سڀي ڪري، ٺٺو ٺٺو ٺٺو لائي،  
سامي سمائي، لڏي لهر سمندر ۾.

(۱۲)

دِيرُ دِيرِينو، ويٺو وِچَ بازارِ ۾،  
سامي ڏيکاري سَڀَ کي، نِرمَل ناگِينو،  
پُرکي پُرچِنتا ري، ڪو پريمي پُربِينو،  
ڪِبرُ ۽ ڪِينو، مِٽِي مَسْتُ مَکُنُ ٿيو.

(۱۳)

حاضِران حَضُورُ، پُرکُ وِسي پَرَماتِما،  
پَلڪَ پُراڻهون نَدَ ٿئي، جِيئِن نِئِنِ کون نورُ،  
سامي ڏسي ڪو سَورَمو، ڪَٽِي ڪَلِپَ ڪَرُورُ،  
سَدائِي پَرِپُورُ، رَهي پانِهِنجي حالَ ۾.

(۱۴)

هَرِ بِنانِ هَمِراهُ، ڪَنهن جو آهي ڪوئَڪو،  
ڪاڀا، ماڀا، ڪُلَ تي، وِسا ڪَن وِساهُ،  
سَٽِي چَرُهيو سِيرَ تي، ڪو سامي سَنَتُ آچاهُ،  
جَنهن کي عَشِيقُ آڻاهُ، لڳو عِينُ اَنِيئي.

(۱۵)

هَرِ بِنانِ هَمِراهُ، ڪَنهن جو ڏٺو ڪوئَڪو،  
ڪاڀا، ماڀا، ڪُلَ تي، مَورَڪَ ڪَن وِساهُ،  
سَمجَهي ڪو سامي چَٽِي، دَرَدَوَندُ داناهُ،  
سَدَا اَلِيپُ آچاهُ، رَهي سَتَمُ سِپاوَ ۾.

(۱۶)

بِنان رَبَّ رَفِيقُ، ڪونهي ڪنهن جو ڪٿين،  
مُرشدَ سان ملي ڪري، ڪيو طالبِ تحقيق،  
سڻي پنڌ سامي چئي، ٿيا بيحدِ باريڪ،  
نئين کون نزديڪ، پيهي ڏنائون پاڻ ۾.

(۱۷)

بِنان رَبَّ رَفِيقُ، ڪنهن جو ڪوڻ ڪاٿين،  
سوڌي ڪيو سامي چئي، طالبِ تحقيق،  
سڻي خامِ خيال سڻ، ٿيا بيحدِ باريڪ،  
نئين کون نجيڪ، پيهي ڏنائون پاڻ ۾.

(۱۸)

ڪارجُ ائون ڪارڻ، ڀرتڪُ پورن آتما،  
آهي جنهن جي آسري، ٻولڻ، ٻڌڻ، ڏسڻ،  
سامي سڻ ڪي سڌ ڪري، رتي، ماسو، مڻ،  
بِنان لکَ لکڻ، آءُ، اَنتا، مڌِ تانهن ڪو.

(۱۹)

ڪرتا اتي ڪم، وڌا جنهن ويساه سان،  
مٿيا تنهن جي مڻ مون، سامي گوندَر غم،  
ڏسي عين اٿئي، ستم سورج ستم،  
رهي منجه عالم، سڌا آليا اڪاسِ جان.

(۲۰)

خياليءَ رچايو، ڪيل سڀو بيخيال سان،  
 اندر ٻاهر، اوري پري، رمي رنگ لايو،  
 ڪيل سڪوچي خيال ۾، سامي سمايو،  
 نڪي ويڃايو، نڪي پاتو پاڻ ري.

(۲۱)

گهٽ گهٽ ۾ گوپال، رهي عين آڪاسِ جان،  
 پيهي ڏسي پريت سان، ڪو رهڻوان رسال،  
 جنهن کي ڪيو سڱروءَ، سامي نجر نهال،  
 ڪئي ڪلهٽ ڪال، ماڻي موج مڪت جي.

(۲۲)

گهر ۾ گهر وارو، گروءَ لکايو گيات سان،  
 آهي جنهن جي آسري، سامي جڳ سارو،  
 گيان، اڳيان، ڀلو ٻرو، اوندهه اُجارو،  
 مليو نيارو، اسيٽ ٿئي آڪاسِ جان.

(۲۳)

چيئن هڪ چيو، ويدن وڌ سڄيءَ سان،  
 ڪنهن سڄاڪي سورمي، سامي سهي ڪيو،  
 پاڻ ورائي پاڻ سان، ڇڏي ناه ٺهيو،  
 اڻر اٽميو، ماڻي سڪ سروي جو.

(۲۴)

چَمَڪُ چَلائي، جئين لوهي جر کي،  
تئين چيئن سڀ کي، ڪريا ڪرائي،  
سمجھي ڏس سامي چئي، منهن مڙهي پائي،  
ڏيئو جاڳائي، ڪڍ آندڙو آندڙ مون.

(۲۵)

جهڙو سو تهڙو، پرتڪ پورن آتما،  
ائين چون سڀ ائيني، ڏيئي پاڪ ٻڙو،  
سمجھي ڪو سامي چئي، گرمڪ ڪڙو تڙو،  
پيچي پرم گهڙو، سڌا ماڻي سيڄ سک.

(۲۶)

نئين منجه نواس، پرتڪ پرميسر جو،  
لڪي چيبي ڪينڪي، جئين آليپا آڪاس،  
سڪي ٿيو سامي چئي، ڪو ڏرسن پائي داس،  
جنهن جي بند خلاص، پرچي پوري گر ڪئي.

(۲۷)

رمتا رام رکي، سڌا لکائي سڀ ۾،  
ڪنهن سجاڪي سورمي، ساڌو سنگ لڪي،  
سڪي ٿيو سامي چئي، چيئن رس چڪي،  
جيئن اٺل پڪي، اٺي چڙهيو آڪاس تي.

(۲۸)

لَعظِي مَنجِهَ جَلَبَ، لَنگهي لَکَ پَري پيا،  
اَکَ سَکُ سَروَپَ جو، چَئي سَگَهي نَ چَپَ،  
ساکَ لَني سَامي چَئي، رومَستَر رَکَپَ،  
گَيانَ، دَيانَ، جَپَ، تَپَ، اوري رَها اَڏَ مَ.

(۲۹)

سَچَئَ جِي سوڀِيا، کَهرِي چَوان مَکَ سان،  
سَامي سَهي سَچَ چَندَ، لَجامان ٿيا،  
پُچي ڏسو تَينَ کون، جَنَ ديدارَ کيا،  
لَنگهي پارِ پيا، سَنسي جِي ساگرَ کون.

(۳۰)

سَچَئَ جِي سوڀِيا، چَئي وِجي نَ واتَ سان،  
سوڀَ، چَندَر، چَراغَ لَکَ، لَجامان ٿيا،  
سَامي موها سورما، جَنَ ديدارَ کيا،  
لَنگهي پارِ پيا، اودِيا جِي آڙاهَ کون.

(۳۱)

بي اَنتَ جو اَنتَ، کَنهين پاتو کينَکي،  
سَمجَهي مَکو سَامي چَئي، سَجاکو سَنتَ،  
ڏٺو جَنهين اَکِن سان، پيدَ بَنان پَگَونَتَ،  
جَئين کَامنَ پاڻي کَنتَ، رَتي وِتي رَنگَ مَ.



(۲۲)

بي أنتَ جو أنتَ، پاتو پيرَ فقيرَ ڪنهن،  
ساڪَ ڏٺي سامي چئي، ماهرُ پرڪَ مهنَتَ،  
ڏلو جنهن آڪاسَ جان، بيدَ بنان پڳونَتَ،  
بلاولَ بسنتَ، ڳاوندو وتي ڳوٺَ ۾.

(۲۳)

ڍولَ نه چڏَ ڍلو، پَوَ ساگرَ جي پيرَ ۾،  
لوڙي لوپَ لهرَ ڪڍو، پرچيتا پرلو،  
ڪونهي ڪترَ جيترو، بگرَ تو تَ ڀلو،  
تنهنجو نانءُ ڀلو، هائينَ ڄاڻي هوڻو.

(۲۴)

ثابتَ رکَ صديقَ، اُٿي عينَ الله تي،  
جو سامي سڳنهن ڪي، رزقَ ڏئي رازقَ،  
اُٿي آليپَ آڪاسَ جان، اندرَ پاهرَ هڪَ،  
لنو مان ڪڍي لڪَ، ستمڪَ ڏسن سورجَ جان.

## سلوک اُپدیش (الف)

(۱)

عجائب اُپدیس، سامي ڏنو ست گرو،  
نور محل نربان ۾، پرچي ڪيو پرويس،  
مٿيو ڪلم ڪليس، سڀ گهٽ ڏنا سهرين،

(۲)

ويد پُراڻ قران ڪرو، سڀني ۾ هڪ سوت،  
سمجھي ڏس سامي چئي، لائي من مضبوط،  
جئن آڪاس گهڻن ۾، تئن سڀ ۾ ساڪي پوت،  
ڪو آتم رت اودوت، سمجھي هن سڀني کي،

(۳)

اٿي سڀ آياس، جڳتا هي جڳديس جو،  
جئن سورج چندر ۾، سامي سدا پرڪاس،  
ڪري ڏس ڪلپتا ري، تئن منجه نواس،  
نه چيئن ڇڏ آڪاس، حاضر ڏسپن هت تي.

(۴)

اوديا روڳُ آسار، گياتِ وراثي نہ لھي،  
جڻين جاڳئي بنان نہ پلي، سڀني جو وهنوار،  
سمجھي ڏس سامي چئي، تون ڪري سڌ ويچار،  
اهو ساڏن سار، سنّت ڏسيندءِ سڳ سان.

(۵)

عشق عقل آھين، پئي پر پڪيءَ حد،  
اڻيٺ جي آڪاس م، گرگم ٻھڃاڻين،  
ڏرسن سار سروي جو، لنو سان لکڻين،  
ممت مٿائين، سامي سڀ اندر جي.

(۶)

ھيا چڏ حرم، ڪوڙو مايا موہ جو،  
گھي ويندءِ گار م، اهو ڪيال ڪرس،  
ستہ سڌ سروي کي، گرگم جاڳي ڏس،  
جنهن ۾ ساري وس، اٻجي نيحي ٻين ٿئي.

(۷)

اوديا جو ذريءَ، ڪڪ ڪرم ٺنگ پٿر ڪينڪي،  
نار وهي تڪ در سان ان خوتدو اسگد،  
ماني بھري سچ جي جيو ڪري ويساه،  
نہ ست گر مرد ملاح، پار ٺنگھائي ٻر م.

(۸)

تڪو تپير وَه، اٿي اوديا سنڌ جو،  
پئي ڏيئي پاڻ کي، سامي سور نه سَه،  
پُڄ تين کون پريم سان، پار لنگهن جو پَه،  
اٿ ئي پهر آه، رهي جن جي روح ۾.

(۹)

اوديا جل اُپار، گرم کٽائي ڪين ڪي،  
مٺي پانهنجو پانهين، ٿو ٻڏي سڀ سنسار،  
سمجھي له سامي چئي، تون ساڪي سر جهار،  
مانڪ جنم اوتار، موٽي ايندء ڪين ڪي.

(۱۰)

عشق ۽ عقل، ٻئي ساڌن سم جا،  
ساڌي له سامي چئي، اٿم ٻڌ مله،  
ناحق روه ۾ رل، مورڪ من جي پاءِ تون.

(۱۱)

اه سڏيهي آءِ، ناءِ ڪڏيهي نه چوان،  
عين پسي ٿي عين ڪي، پس جهاتي منهن پاءِ،  
مورت محبوبن جي، لٺو لٺو منجه لڪاءِ،  
ته سامي گل سندا، سگهي ڪريئي سپرين.

(۱۲)

ڪوڙا ڪم نه ڪر، مورڪ من جي پاء تون،  
اٿي اوديا سنڌ جي، ڏاڍي لوپ لهر،  
وڃن ساڀرسن جو، جاڳي هردي ڌر،  
ته حاضر ڏسين هر، سامي چئي سڀا هر.

(۱۳)

مورڪ ڪوه ٿسين، ٿو پلي مايا موه هر،  
بانڀن چئي ٻڌ تنهنجي، وڌي ڪنهن کسي،  
جاڳي ڏس تنهن ڏيو کي، جو وڌمان وسي،  
متن ڪال ڏسي، پيو ڪڍي ڪوپري.

(۱۴)

ڪوڙا يڪ م پاء، پسن ڪار پرين جي،  
اڳيون بان صراف ٿي، تون هر ڪيم هلاء،  
ملي ساڌ سنگت سان، سامي چاه چڪاء،  
اچين ڀولي پاء، ته سهج ملني سپرين.

(۱۵)

ڪوڙو موه م ڪر، متن لهر سج نه ٿي وڃي،  
نانا خيال ٿي ڪري، هڪ خيال ڪسم جوڌر،  
بنان پجن هر، اٿي ٻيا سڀ ٻنڌن جيء جا.

(۱۶)

ڪوڙا ليڪَ مَرِ لَڪَ، مَوَرڪَ مَنَ جِي ڀاءُ تون،  
اُڍيا جِي آڙاھ جو، اٿي تِيڪُنَ تِڪَ،  
جاڳي ڪڍَ اَنڌَرَ مون، سَڀَ ويڇاري وِڪَ،  
ٿي ڪُروءَ جو سِڪَ، تہ سِيٺَ ٿيئن سامي چئي.

(۱۷)

ڪَڙين ڪوہ ڪَڙي، دَعوي دَرَدَوَنڌَنَ سان،  
جَنَ کي لَڪَ اَلڪَ جِي، پورَنَ پُرڪَ ڏَني،  
چڙهي ويٺا چَوڏولَ ۾، چِڪا سَڀَ چِڻي،  
تَنَ کون بيڪَ پَڻي، سامي چئي وٺَ سارَ جِي.

(۱۸)

ڪوہ ڪَڙين وَلَ چَل، ٿو مَوَرڪَ مَنَ جِي ڀاءُ تون،  
دوساڻيءَ دَرِبارَ ۾، ٿيندُءَ سَڀَ عَدَلُ،  
رُئدين رَتَ اکِنَ مون، پاڻي پانهنجو ڦَلُ،  
سامي سَمجھي هَلُ، دِپڪيا وِلي گُرَ جِي.

(۱۹)

ڪوہ ڪَڙين هِي هِي، مَوَرڪَ مَنَ جِي ڀاءُ تون،  
جڳتَ سَڀَ جونو اٿي، ڪَڙي ڏَسُ اَنِي،  
جيئن لَهَرِ سَمَنڊَرَ جِي، روپَ ڌَري ٿي لِي،  
تيئن ساڪيءَ ري شِي، سامي اٿي ڪاٺڪا.

(۲۰)

گهٽ منجه ڪهي، رول نه پانهنجو پاڻ ڪي،  
موتي اينده ڪينڪي، اهڙي موج مٽي،  
ملي وٽ محبوب سان، دل مون ڪڍي ڏئي،  
متان ڪال ڪهي، اچي وجهي اوجهي.

(۲۱)

ڪهي ڪرم ڪوٽ، ڪنهن سان ڪر جيترو،  
چاڻي موت مٽي تي، مدائيءَ کان موٽ،  
پيئي وٽ پرم ري، گهونگهٽ کولي گهوٽ،  
نه ڦري توکي ڦوٽ، جم جگاتي نه ڏسي.

(۲۲)

گشيون ڪوه ڳڻين، ٿو مورڪ پانهنجي من ۾،  
گهٽ وڌينده ڪينڪي، توڙي منهن تي هٿ هڻين،  
بيجي جي پانين چئي، سڪو ٻار ڪئي،  
جي توکي واک وٺي، ته اسٽ ره اندر ۾.

(۲۳)

غيرت ڳنڍ نه وجه، مورڪ ميڙي گهر ۾،  
جنمن جي جنجال جو، اها پياڻي آئي سج،  
سمجهي ڪر سامي چئي، تون ڏنڻ کون ڏيرج،  
نه سرتي ساڪي سج، پر گهٽ ٿئي ئي پانهين.

(۲۴)

گهرين ڪوئ گهڻي، مورڪ مايا رام ڪون،  
ويا پٽيندا ڪيترا، منهن تي هٿ هڻي،  
تون پي نيندين ڪانڪا، ڪوڏي سان گڏي،  
سار سنڀار ڏئي، ته سڪي ٿين سامي چئي.

(۲۵)

چري ڪوئ چئن، ٿي دردِ حال حبيب جو،  
جي توکي پياس پسن جي، ته ڏندا ڪيم ڏين،  
سامي سڀرين سان، چڏي ٺاه ٺهين،  
پانهنجيءَ منجه پئن، ته لهن سڪ سهاڳ جو.

(۲۶)

چريا چڏ چوڻ، ڏهر ماري ره ڏهر ۾،  
سهجي ڪر سامي چئي، ساڪيءَ جو سمرڻ،  
ڪڍي وٺ ڪلپتاري، تون محبت سان مڪڻ،  
پونڪڻ ۽ پوڻ، اٿي ڪم ڪتن جو.

(۲۷)

سنسو هڪ پيو، اچي منهنجي جيءَ ۾،  
سامي چئي هي ست گرو، ڪاڻون جڳت ٿيو،  
پئي ڏيئي پاڻ کي، ساڪيءَ سڌ ڪيو،  
اهي ڪين پيو، جل پيو ٿو جل ري.



(۲۸)

جيئن پيريءَ جو پور، تيئن لوڪ ڪٽنبَ جا،  
جنهن منيا پانهنجا، سي ٿيا چڪنا چور،  
سمجھي پٽ سامي چئي، تون اوديا جوانگور،  
ثابت رکج مور، مٿان شاه پڇني ليکرو.

(۲۹)

چڏي هٿ هٽي، ملي وٽ محبوب سان،  
ڦٽو ڪر فرصت کي، ويندءَ ڏينهن لهي،  
جاڳي جڳ سڻي جو، سامي ڪر سهي،  
مٿان پوءِ رهي، پوين وس ويران جي.

(۳۰)

هٽي هٿ نوار، مٿان ڏسين ڏک ڏهاڳ جا،  
چڏي خيال خلق جو، گهر پانهنجي ۾ گهار،  
ڪر سينگار ملڻ جو، پڇي جيڏيون چار،  
تہ دوس اچي دربار، ڏيئي سڪ سهاڳ جا.

(۳۱)

هٽي هٿ ويڄاء، ساجهر سمجھي پانهنجو،  
داسن جي داسي ٿي، شيوا سڀ ڪماء،  
بانڀڻ چئي پياڻي ري، چت چرڻ سان لاء،  
پرن کي پرچاء، مٿان رٿياڻي رهجي وڃين.

(۲۲)

جيڪو دڪاڻي، ستن ساڀرسن کي،  
سو ڪيتو پانهنجو پائين، جنم منجه پائي،  
جنهن ڪپڙو گند ۾، نتا ٿي ڪاڻي،  
سادو چڏائي، ته سامي چئي دڪاڻ کون.

(۲۳)

جوڳي، سناسي، بيراڳي، ٻانڀڻ گهڻا،  
نانا بيڪ جڳت ۾، سيوڙا، اڏاسي،  
تنهن ۾ ڪو هڪڙو، درس جو پياسي،  
جنهن جو ٿند قاسي، سامي ڪيو ست گروءَ.

(۲۴)

جي تون ڄاڻي جيءَ، ته جڙيوڙه جڳديس سان،  
جي ديهي مٺي پاڻ کي، ته مري مٽي ٿي،  
جي تون آهين آتما، ته ڪڏ سنسي جو سيءَ،  
سامي پرچي پي، جنهن ٽئين رام رس.

(۲۵)

در در ڪيم نهار، چري چيئن ور کي،  
اٿي منجه محل جي، تون اوديا ڀرم نوار،  
ڪر سينگار ملڻ جو، پڇي جيڏيون چار،  
گڏ جي گهوٽ ڪنوار، سامي ماڻيو سيڄ سکا.

(۳۶)

ڏيهيءَ منجهي ڏيڻ، اٿي ڏيهي ڏيو ۾،  
سمجهي ڏس سامي چئي، تون گرگم ايهو پيش،  
ته اوديا جو اهنميش، مٿي ويڃئي من مون.

(۳۷)

ناحق من نه هار، نانگ ڏسي نورِيءَ ۾،  
ڪلهت ڪڍي جيءَ مون، تون نرمل نئن نهار،  
پانهنجو پاڻ سنڀار، ته سامي ملين سروب ڪي.

(۳۸)

سامي تون سمجهاء، گرگم پانهنجو پاڻ ڪي،  
پاڻي سک سروب جو، در در ڪيم ٻنڌاء،  
متان من جي پاء، وهي وڃين وه ۾.

(۳۹)

نڪي ال نه سل، سامي سک پرين جي،  
نڪي ڌاري بل ڪي، نڪي ٿي نبل،  
ان هوندي اوديا جو، تون وڃون ڪڍ خلل،  
اٿئي پهر اچل، جڙيو ره جڳديش سان.

(۴۰)

نَڪي ڪَٽَ ڳيان، نَڪي ڌارجِ موہ ڪي،  
نَڪي ڳھمُ ڳھرنِ ۾، نَڪي ڌرِ ڌيان،  
سَمجھ ري سامي چئي، اٿي سڀُ ايمان،  
پاڻي پڌُ نريبان، تون ملي مھڏِ جتنِ سان.

(۴۱)

نَڪي ڪَڏِ نہ پاء، نَڪي ڪاڏِ نہ بکَ مر،  
نَڪي سَمہ نہ جاڳُ ڪي، نَڪي چپِ ڳالھاء،  
جتي تون مان ناہ ڪا، لوڙي لھ سا جاء،  
تہ سامي ٻولي پاء، ستہ ملني سڀرين.

(۴۲)

پوچين ڪوہ پُٿر، تون چريا چيئن ڪي ڇڏي،  
جنھين ساڌنُ سڌِ ڪيا، تنھن جي ڪرِ نظر،  
ساڪي ٻولي سڀا ۾، ٿو وياپڪُ چرآچر،  
سامي آجرَ آمر، ڇڏي پوجَ مَ پندُ ڪي.

(۴۳)

ڪنھين ڪين ڪئي، پڳتَ ڳرَ ويساہ ري،  
ڪرمَ ڌرمَ مَتَ موہ ۾، وٿرا جيءَ وهي،  
سَمجھي ڏسُ سامي چئي، تون ڪري سڌِ سَهي،  
ڄمي ڪيئن ڏهي، ساڪيءَ سنڀاڻُ ري.

(۴۴)

پاندِ پلُ پائي، سڀڪو پيڄيو پانهنجو،  
اها راهَ اصلَ جي، چڏي لاکرَ لاهي،  
ستَ گُر پانهنجي سڀڪي، سامي سمجھائي،  
جاڳائي لاهي، اوديا قاسَ ڳچيءَ مون.

(۴۵)

پائي لکائي ٻوڏَ کي، سا ٻوڏَ روپَ پائي،  
پائيءَ اٿن پيوٿرا، پيوٿا پائي،  
سوڪمَ سنڌِ پرين جي، ڪنهن چاٿائي چاڻي،  
موجَ ٽٽي مائي، گهڙي لنگهيا جي گهڙَ کون.

(۴۶)

ڪري پاءُ پڳت، سامي تَرُ سنسارَ تون،  
پيڙي ڪرَ ويساءَ جي، چيو محبتَ مت،  
ستَ گُر پُرڪَ ملاحَ ڪر، پٿرَ ڪڍَ ڪمت،  
ساڳي چاڻي ست، ته پهچين پارِ ڀرمَ کون.

(۴۷)

پورن پُرڪَ چيو، وڃن هڪَ وسرامَ جو،  
سامي چاڻجَ ڪوڙَ سڀ، ڪلپتَ جو ڪيو،  
جنن سکَ سڀني جو، جاڳي ڪين رهيو،  
ساڳي ٺهيو ٺهيو، اٿي آڍِ جگادِ جو.

(۴۸)

پرين وَسَنِ پار، مَنَ پَنڊواڻيءَ ڪَرمَ کون،  
هيڏي هوڏي هَڻَرا، مورڪَ اَنڌَ نَ مار،  
پيهي پانهنجي گهر ۾، گرگمَ ڏيو پار،  
هيرو جنمَ نه هار، سامي چئي سَمجَه ري.

(۴۹)

چڏي وَرَ وَڪَرُ، جي کڻن پيرُ پرين ڏي،  
نه سَهجي سَپرين جو، سامي لهين تَرُ،  
موٽي توکي مَرُ، جَمُ جگاتي نه ڪري.

(۵۰)

هائپنُ پَنڌُ مَ ٺاڻ، ڪوڙا مايا موهَ جا،  
کڻي هَڻدَءَ کڏَ ۾، اها ڏاڻڻُ ڏاڻ،  
چڏي پوڻيون پاڻ، جاڳي ڏسُ جڳديسَ کي.

(۵۱)

بيحدِ ڪينَ هلي، سامي حدَ جي جيءَ سان،  
مَمَتا جي مُنَ کون، رکي پاڻَ پلي،  
جڳَ ۾ جڳَ جهڙو ٿي، بنان چاهَ چلي،  
تنهن کي ڳالهَ سَلي، جنهن کي سِڪَ سَروپَ جي.

(۵۲)

ورچي مُنڌَ مَ وِيه، ڪاهِ تہ ڪيچن ڪي ملين،  
ساجهرئي سامي چوي، چلي چهرين پيه،  
ڏوريندن جو ڏيه، ويٺن ڪي واري وري.

(۵۳)

سو سَوَ منجه سَري، جنهن مون وٺن واهڙ ڪيترا،  
تَرسُ نہ تاءُ پَسي ڪري، لهج تڪي تير،  
تہ پاڻي پرين ۽ پَر جو، آڻي سو جهي منجه سَري،  
اورين ۽ پرين ۽ پَر جي، سامي جڏَ اڪير،  
تنهن نائج منجهي نير، جتي پاڻي ۽ پٽو ناه ڪو.

(۵۴)

حَرفُ آڻي هڪڙو، پَنا ڪوہ پَڙهين،  
پاڻي منهن مڙهي ۽ ڀر، انهيءَ سان اڙين،  
تان چاڙهي ۽ تنهن چڙهين، موٽين مورنہ ڪڏهين.

(۵۵)

تڏي پوندءِ ڪل، جڏي ضابِت ايندءِ اوڏڙا،  
سُڪائيندءِ ساهَ ڪي، سامي سان هڪل،  
جي هوندا سان عمل، تہ توکي رند نہ ڀوندو رانڍو.

(۵۶)

مورڪُ ڪوہ ڳڻي، تو سَتين ڪورڙا جي ۾،  
اما پنڌَ ڇَللَ جي، سامي ڪينَ ڪڻي،  
جڙئي ري جڳديس ڪي، ٻي ڳاله ڪانہ وڻي،  
ڪڻي پونءِ هڻي، مٽي ميلَ مَمَتَ جي.

(۵۷)

مها تِيڪڻُ تاءُ، اٿي اُڊيا سنڌ جو،  
چڏي آلس اُونگه ڪي، اٿي ڪِرِ اُڀاءُ،  
لوڙي لَهَ هِمَتَ سان، سامي مَرَدُ مَلاحُ،  
اهڙو دَلبرُ داءُ، موتي ايندءِ ڪينَ ڪي.

(۵۸)

مها تِيڪڻُ وَهَ، اٿي اُڊيا سنڌ جو،  
يڪي چاهَ اُنڌرَ ۾، سامي سورَ نہ سَهَ،  
مَحَبَتِيءَ مَلاحَ ڪي، لِنو سان لوڙي لَهَ،  
تہ پارِ لَنگهنَ جو پَهَ، پَرچي ڏيئي پَلَ ۾.

(۵۹)

ري مڪَ اَنگَ اَڪرُ، اَڪنڊُ پَرهي سو اوليا،  
ري ٻاونَ ٻاونَ ۾، سوکَمُ سَهجَ سِيرُ،  
ڪِرِي گهي ڪِينڪِي، اَنپِي روپُ اَمَرُ،  
وَنجارا هي وَرَ، ڪوڙنَ مَنجهون ڪو لَهي.



(۶۰)

ليڪا سڀ وسار، اندر ڏس اٿڪ ڪي،  
ديهي دب پائي ڪري، حرفت سان نه هار،  
ڄاڻ وڃائي پانهنجي، سامي سار سنڀار،  
نرم مل نئن نهاري، ته پسن ٿيئي پرين جو.

(۶۱)

ويد پٿر پڙهي ڪري، ٿو لوڪن ريجهائين،  
سڀيريان جي سڪ ۾، جهاتي نه پائين،  
ڇاه نه چڪائين، تون پسين ڪيئن پرين ڪي،

(۶۲)

ويد وڃن ويچار، پريم پریت پریت سان،  
ڪن اکيون ڏيئي ڪري، سامي من ڪي مار،  
ڪڍي سار وڃن مون، باقي سڪ سنڀار،  
ته ساڪي ڏسين پار، واڻيءَ ائون ويچار ڪون.

(۶۳)

سوئي ٿيو آستول، جو سوکمر ساڪي سدا،  
بيج ورائي نه ٿئي، درخت پڻ ڦل ڦول،  
آپئي آتم مول، تون سمجهي ڏس سامي چئي.

(۶۴)

ساڏ نه سڏائيج، هيءَ ترڪڻ تي اٿي،  
هن ڀر ۾ ڀلڻا ڪيترا، سا ڀنڊ سڙوڻ لاهيج،  
سمجھي تون سامي چئي، منهن مڙهيءَ پائيج،  
لوڪ نه لڪائيج، ته واقف ٿين ورونهن جو.

(۶۵)

سامي ڪيم سڏاء، گيانِي پندت پان ڪي،  
انهيءَ ممتا مٺا ڪيترا، تون سمجھي پان بچاء،  
اڳيا مٺي اگست جان، اوديا سنڌ سڪاء،  
جهاتي جهرو ڪي پاء، ته ستمڪ ڏسين سهرين.

(۶۶)

سامي ڪوه مٺن، ڪري ٿو ڪلپت جو،  
ڏکي ڄاڻي پان ڪي، گهمي گهر ڌر بن،  
اوديا اندر ۾ رکي، ستر ڪري ساڌن،  
جڻين آليپ گگن، ٿين تون ساڪي سدا.

(۶۷)

سورا سي چئجن، جي جهونجهن ٿا ميدان ۾،  
جيئن ائون مرڻ جو، سامي سوچ نه ڪن،  
اولو ڀر ۾ ڪڍي ڪري، ستمڪ ٿر رهن،  
ماري پنج گگن، من سودا ميدان ۾.

(۶۸)

سامي سَمَجھي ٿي، اَٽَرِ مَڪِ اَدبِ سان،  
وڪي گياتِ گُروءَ کون، تنهن سان جوڙي جي،  
ڪڍين سڀا ڪَلَهَتَ جو، اُن هوندو سَنَسو سي،  
نَ ڀر گهٽ ڏسڻ پي، اَندَرِ ٻاهرِ دَ دِسا.

(۶۹)

هِيرو جَنَمَ نَ هارِ، مورڪَ جيءَ مَرَمَ ري،  
تو چارِ ويڃائين نِنڊَ ۾، ڪوڙَ ڪَپَ ۾ چارِ،  
ڏسي ڪالَ قَهَارَ کي، رُٿندين زارون زارِ،  
ساجهرِ سارِ سَنيارِ، سامي چئي ساڏَ سَنگِ.

(۷۱)

حِرصَ هَلاڪَ ڪيا، بيڪَ، گِرستي، لوڪَ سڀ،  
ڀلي سارَ سَرُوپَ کون، سَنسي مَنجھ پيا،  
سُهني ۾ سامي چئي، نانا روپَ ٿيا،  
جاڳئي دُڪَ ويا، اُن هوندا اُوديا جا.

(۷۲)

هَرَ هَرَهَتَ نَ پاءِ، هيءَ ڳنڍِ چَهَنديءَ نَ چُرِي،  
شيو هَتَ سَمِرَ ڇِي، ڪنهن جي چلي نَ ڪاءِ،  
سياڻپَ جا سامي چئي، هُنر ڪيمَ هَلاءِ،  
هن وَرَ مَنجھائي ماءِ، ڪوڙين وڌا ڪيترا.

هِي هِي ڪوہ ڪَرِين، مورڪَ مَنَ جي پاءِ تون،  
 اُنَ هوندي سَنَسارَ جي، مَمِتا مَنجھ مَرِين،  
 ڏسي سارَ سَرُوپَ کي، ڏيرجُ چو نه ڏرين؟  
 سو سامي پيرُ پَري، ڪَنهن کون آهي ڪِينَ کي.

## سلوک اپدیش (ب)

(۱)

اَن هوندي حرِ گَت، مايا رچي مَمَت سان،  
پَنڌ مُکَت جَنمَن مَرَن، سامي سَپ تَت مَت،  
ائين چُون ٿا اَنپِي، پير، فقير، پندَت،  
چڏ ڪوڙي ڪَلِپَت، جاڳي ڏس جڳديس ڪي.

(۲)

ڪوڙي ڪَلِپَ نَ ڪَر، سَت چاڻي سَنسار ڪي،  
سامي اَن سُرَت ڪي، اَلٿاڻي اَنڊَر،  
جاڳي ڏس اَڪِن سان، حاضر پَنهنجو هر،  
پيٽ پُلاو ڏَر، تَ مُڪِتو مَمَتا کون ٿين.

(۳)

ڪوڙا ليکَ نَ لک، اَنڊَر ڏس اَليڪ ڪي،  
اَڻي واچَ وَهَن جو، مَها تَپَر تَڪ،  
لوڙهي ڏيندَ لوپ سان، سامي سوگَ هر ڪ،  
ٿي سَتگر جو سِڪ، وَچَن مَني ڪَر مُنصِبي.

(۴)

ڪري ڪوٺ جِرمَ، ڪايا مايا ڪل جو،  
انهيءَ اوديا پَرمَ ۾، پلي ساري وس،  
سٺ سٺي جي سڪ ڪي، چڏي اونگه آڏس،  
گرگم جاڳي ڏس، سامي پنهنجي پاڻ ڪي.

(۵)

ڪري لڳائي لٽ، مايا موها جيءَ سڀ،  
پون نٿ پون ۾، رکي هيٺ هٿ،  
اها ڳالهه سهي ڪري، گيات گروءَ کون وٺ،  
تہ ڪڍي ممتا مٺ، سامي ڪري شدي من.

(۶)

چوڻو ڏورين ڏيه، سامي ڪاڻ سَروپ جي،  
جاتون نڪتين ننڊ ۾، تاتي پرچي پيه،  
پاڻ ورائي پاڻ سان، لائي نوري نيه،  
ميٽي سڀ سَنديءَ، سئل ڪري سامي چئي.

(۷)

ڪوٺ ڪرين ڪوڙي، هار سينگار سهاڳري،  
رول تہ مانڪ ديم ڪي، ممتا منجه موڙي،  
جاڳي ڪڍ اندر مون، اوديا اُروڙي،  
لائي لنو ڳوڙي، سامي چئي مل شہ سان.

(۸)

جڏي وَرَ وَڪَڙَ واءُ، ڪوڙو مايا موءُ جو،  
سامي سِڪَ سَڇيءَ سان، سَرَن ڳروءَ جي آءُ،  
اٿي مُحَبَّاَ ملڻَ جو، اهو عينَ اُپاءُ،  
مَتان پوءِ پڇتاءُ، ڪَڙين جُونِ پَوڻَ ۾.

(۹)

يا تَه پَرِ پَڇارَ، يا تَه اوردُ پَرِ سان،  
بَٺَ پياسِي ڏينھڙا، جي پَرِ پَڇارون ڌارَ،  
رکي رَتَ سَڇي، سامي ڇڻي سَنپارَ،  
مَتان پوءِ پُڪارَ، وِڇڙي ڪَڙين وَرَ کون.

(۱۰)

جيڪو پَرِ ڪاسِي، سَڻي جي سَنسارَ کي،  
رکي ڏٺي اُندرَ ۾، ڦاهيءَ سو ڦاسِي،  
سامي ڳالھ سَهي ڪَئي، جَنهن نيھيءَ نِراسِي،  
هَر دَمَ هِڪُ پاسِي، تنهن کي اَئي اَتما.

(۱۱)

جڏي وَهَنَ هُڻرو وَهَ، تڏي مَڇَ نه موٽين،  
ڇَرَ چَنيءَ چاڪي ڳڻين، پوءِ وِڃڻَ جو پَهَ،  
وِڇڙي سِڪَ ساڱرَ کون، سامي رُڻدو رَهَ،  
سِرَ مَٽي پيو سَهَ، مَهميزان ملاحَ جون.

(۱۲)

جَنَمُ اَثُونِ مَرْنُ، مَوْرَكُ مَنِو پَانُ ۾،  
اُمي ڪونہ اُڪاسَ ۾، اُچَنُ اَثُونِ وَجَنُ،  
جاڳي ڏسُ جڳديسَ کي، ڪڍي پَرَمُ پَنُونُ،  
پيائيءَ ري پانِينُ، ڪَري اُپديسُ اَنِيئي.

(۱۳)

جَنهن کي واڪُ وٺي، مَفا ساڀرَسَنَ جو،  
سو سَتَ سِيڌَ سَروپَ ري، ڳِٽي ڪانہ ڳِٽي،  
ڪڍي مَنُ ميدانَ مون، سَپَ وِڪارَ ڳِٽي،  
ڏکُ، سَڪُ اچي بَٽي، سَمَ رَهي سامي چَٽي.

(۱۴)

تَنهن کي لڪُ لَعَنَتَ، وَجَهن سَجاڪا سَنَتُ جَنُ،  
جو سامي سَچُ چَڏي ڏي، ڪَري ڪوڙي ڪَهاوَتَ،  
پوڙي مانڪَ ديمَ کي، لَرُ ۾ ڏيئي لَتَ،  
چَڏي موہُ مَمَتَ، سورجُ ڏسي نہ سَمَ جو.

(۱۵)

تَنهن کي لڪُ لَعَنَتَ، سَنَتَ وَجَهن سامي چَٽي،  
جو پَنڊَتَ ڄاڻي پاڻَ کي، رَکي حِرِصَ حُجَتَ،  
پوڙي مانڪَ ديمَ دِپَ، لَرُ ۾ ڏيئي لَتَ،  
ڪَري مَنُ اُپَرَتَ، سورجُ ڏسي نہ سَمَ جو.



(۱۶)

پولن ائون ٻڌن، سمجھ ورائي سکن،  
 سڀاڻو ٿيءَ سامي چئي، پرچن پنڊ نه کڻ،  
 ٻيھي ڏس پرماتما، ڀرتڪ پاڪ پورن،  
 رتي، ماسو، من، آھي جنھن جي آسري.

(۱۷)

ڀڳت، گيان ۾ پيد، ڪونهي ڪتر جيترو،  
 ساک ڏئي سوڌي سچي، ساڌو جن سڀيد،  
 سوڌي ڏلو سامي چئي، جنھن وڌ سچي سان ويد،  
 مڻي وڌ نڪيد، اسيٽ ٿيو اڪاس جان.

(۱۸)

سوئي ساڌن ساڌ، سامي چيو ستڱرو،  
 جنھن جي ساڌي سک ٿئي، مڻي سڀ اپڌ،  
 سڀجي آئي ۾ اچي، آتم پڌ اگاڌ،  
 اٿن ۽ سماء، آھي جنھن جي آسري.

(۱۹)

سڪ، سمجھ، هرڪ، چوٿون سنگ ساڌو جو،  
 ڪٿي ڪال ڪلپنا، ڪري نرمل دوک،  
 ساک ڏئي سامي چئي، معبتي مموک،  
 آتما اپروک، ڏلو جنھن ڏيھي ۾.

(۲۰)

سَٽا وَرَٿِي سارُ، لَپِي نَ لوڪَ پَر لوڪَ ۾،  
ساڪَ ڏٺِي ساڪِي ٿِي، سادو جَن سَچارُ،  
مَٿيو جَنهن جي مَن مون، اوديا جو اهنڪارُ،  
بَٽيءَ تي هَسوارُ، سَدا رهي سامي چئي.

(۲۱)

پَڪو پَلاڻِي، بُرو بُرائيءَ کي لَهي،  
اها ريتي نِياوَ جي، آڍ ٿري آڻِي،  
سامي سَمجھي ڪَنهن سورمي، مَمَٽا مَٽاڻِي،  
سَمَٽا مَٽاڻِي، مَڪَ رَکِي مَوجان ڪَري.

(۲۲)

رامَ مِلوَ جي ريت، ڪامِل ڏس ڪَريَا سان،  
جَنهن جو روپُ نَ رَنگُ ڪو، نَڪو نانو نَ نيت،  
سامي سُرَتِ نِرتِ کي، جَڳَ کون جاڳِي جِيت،  
رَکِي پَريمُ پَريتِ، اُٿِي ڏسُ اُڪاس ۾.

(۲۳)

سَمَ، سَنَتوڪَ، ويچارُ، چوٿون سَنگُ سادو جو،  
ڪَٽِي سَپَ ڪَلِپَٽا، لَڪاڻِي سَڪَ سارُ،  
اِئين چَوَن اَنِيءَ مَٿي، پاڻي پَڌُ اُپارُ،  
بَٽيءَ تي هَسوارُ، سَدا رهي سامي چئي.

(۲۴)

دوستَ جو ديرو، سَچَ وَسَنوَ جِي وِچَ مَ،  
پَهچَنُ پَريمَ پَرِيتِ رِي، آمِي اُوكيرو،  
پَرچِي پيراندين سان، لَه پَڪو پيرو،  
پَگوانَ پيرو، سَگلو ڪَري سامي چئي.

(۲۵)

نَڪي لَئي وَرَڪَتَ، نَڪي گَپَ گِرسَتَ مَ،  
مَلي وَتَ مَحَبوبَ سان، سامي چئي نَسَتَ،  
موتِي ايندُءَ ڪَينَڪِي، اِهرو هَتَ وَتَ،  
پوءِ روئندين رَتَ، اکِڻِ مون عاجزُ لَئي.

(۲۶)

پڙهي قرانُ ڪِتابَ، قاضي ڪوهَ قِصا ڪَرينَ،  
مَلي وَتَ مَحَبوبَ سان، چڏي زورُ جوابَ،  
مَتان اچي اوچتي، ڪَريئي ڪالُ ڪَبابَ،  
لَندين پوءِ خُرابَ، سَچَ لَئي سامي چئي.

(۲۷)

پَري کون پَري، مَهما مانَڪَ ديهَ جِي،  
ساڪَ ڏينَ سامي چئي، سَنَتَ سَهي ڪَري،  
جَن پِيتو پيالو پَريمَ جو، پورنَ پاڪَ پَري،  
وِشا ڏيانَ ڌَري، نِرمَلَ نارائَنَ جو.

(۲۸)

پانهجي پوک سنڀار، پراڻي، ٻيھي تي چڙهي،  
ڏيئي وارِ ويساءَ جي، پاڻي پريم پيار،  
کَميا کانپائيءَ مان، ڪڍي ڪلھت جھار،  
ڪنڌين بيحد ٻار، سامي اٿي ۽ اُنَ جي.

(۲۹)

ٻولڻ ائون ٻنڌڻ، سَمجھ ورائي سَکڻو،  
پَنڊتُ ڄاڻي پاڻ کي، سامي سَپلَ نہ کڻ،  
اَلبي ڏس اَکڻ سان، پَرميسرُ پورڻ،  
اَچڻ ائون وِجڻ، اُٿي ڪونہ اُڪاسَ م.

## اُپديش پاڳو ۲ (الف)

دوستَ جو دیدار، کاملَ آهي ڪيهر،  
 چيو وڃي تہ منهن سان، اڄگي اسرار،  
 نڪو روپ نہ رنگ ڪو، نڪو انگ آڪار،  
 جڏي ملندءَ يار، تڏي پوندءَ سنڌ سامي چئي.

(۲)

اَن هوندي اولي، سامي لڪو سهرين،  
 انڌا ڏسن ڪينڪي، جو ٻڌي ۽ ٻولي،  
 ڪنهن سجاڳي سڀي ڪيو، گهٽ گهرنگهٽ کولي،  
 ويهي وڇولي، پل پل پئي پريم رس.

(۳)

پرميسر پرتڪ، سامي سورج جان رهي،  
 انڌا ڏسن ڪينڪي، پئي پانهنجي اک،  
 تنهن کي تڏروپائي، تون لنو سڄي سان لک،  
 ڪوه ڪرين جک جک، ٿو ڌڙ ڌڙ ديوانن جان.

(۴)

ڪوڙي ڪٽ ڪٽي، سامي لڪا لڙهي ويا،  
مڪڻ ڪڍيو مَن مون، ڪنهن محبتيءَ مٽي،  
ليکي لٽي پئي، سيڪا ٽٽائين سپرين.

(۵)

سُوڪمَ ڪون سُوڪمَ، اٿي راهَ عجيباَ جي،  
ڪٿين سان خوشيءَ جي، ڪلهيٽ ريءَ ڦڌم،  
تہ آتمَ پڌُ آگم، سامي لهين سڙو.

(۶)

هئي هوڏ مَ ڪَر، مٺي محبوبن سان،  
پينهن چڪي، ڍوءَ پاڻي، محبت مٺيون پَر،  
تہ دوسُ تنهنجي دَر، پيهي آچي پائهن.

(۷)

جيونَ ڳلبَ نوار، سامي مهرَ ميا سان،  
تپتَ ٿي تاپنَ جي، پڳتَ بوندَ سان ٺار،  
نرمَلُ نئنَ نهار، تہ اوديا اوندہ نہ رهي.

(۸)

پرچي ڏنو پءُ، مُرشدِ خاصِ مُريدَ کي،  
اَنُ هوندي درياهَ جي، وهَ ۾ ڀلي نہ وه،  
ڄاڻَ ويڃائي پانهنجي، ٿي محبتَ ۾ مَح،  
تہ آچي پاڻُ اَلَم، عاشقُ ٿيئي عرشَ ڪون.

(۹)

مڪنهن کي ڪريهان حال، پوربَ ديسَ ملارَ جو،  
جتي اُڄَ بکَ ناهِ ڪا، نڪي ڪاڻي ڪال،  
نڪو ڏينهن نہ راتِ ڪا، نڪو اُڪاسُ پتال،  
خاوندَ جو خيال، سَمَ ورتي سامي چئي.

(۱۰)

دلبرُ دلِ گهري، دلِ ري گهري ڪينڪي،  
ڪڍي دلِ دَکيلَ مون، تون سامي پيٽَ ڌري،  
تہ پرين پيرَ پري، اچي بيهڻي اڳتون.

(۱۱)

چڏي وڙ وڪڙ، جي کڻن پيرَ پرين ڏي،  
تہ سَهجي سِيرين جو، سامي لهڻ نڙ،  
موتي توکي مڙ، جَمَ جڳاتي نہ ڪري.

(۱۲)

ورلو وڏَ ڀاڳي، پهُتو پريمَ نگرَ ۾،  
جنهن ملي مَهدِ جَنن سان، مَمَتا متِ تياڳي،  
ڏٺائين جاڳي، پنهنجي اکين پاڻ کي.

(۱۲)

اھو ڪيو اُھديش، سامي پوري ستگروءَ،  
جاڻي سڀ سڻي جو، ڪٽنب ڦيلو خويش،  
جاڳي ڪر تنهن جو تڙ، پلڪن سان پرويش،  
جنهن جي شيش مهيش، اُستت ڪري اُپد تي.

(۱۳)

جائانج مڙ ڄاڻ، متان ڄاڻ وجهي ڄار مڙ،  
پسڻ ڪاڻ پرين جي، پاڙون پئج پاڻ،  
رھج ثابتيءَ سان، متان ڌڪي ڪني ڌاريو.

(۱۴)

ڪوڙ ڪريندا ڌاريو، آهي جاني منهنجو جيءُ،  
منجهي ڄاڻ اڄاڻ جي، ٿو پاڻ پسان پي،  
تنهن کي ڪهڙوسيءَ، آهي سورج جنهن جي سِر تي.

(۱۵)

هڻي هٿ وڃاء، متان ڏسڻ ڏک ڏهاڳ ڄا،  
ڪر آڌب سان عاجزي، پاند گچيءَ ۾ پاء،  
من مت سڀ ڇڏي ڪري، چٽا چرڻن سان لاء،  
پرين کي پرچاء، ته سامي پائين سيڄ مڪ.



(۱۷)

جي مَحَبُوبَن مِعاڻي ڪَيا، پَر چي پير ڪَنهن،  
سَالِڪَ سَلِجَ ڳالھڙي، رِيڏو راءِ جَنهن،  
اَن به تارَ تَنهن، مِلان مَحَبُوبَن سان.

(۱۸)

مانڪَ جو اوتارُ، ڪَنهن مِلو پورَن پَن تي،  
تَنهن جي ڪَريان ڪيتري، وڌائي وِستارُ،  
سَهَن ۾ سامي چئي، ڪو ڄاڻي سَنَت سَچارُ،  
ڪيو جَنهن ديدارُ، گرگَمَ پَر چي پانهنجو.

(۱۹)

سَدا ڪَر شُڪرُ، سامي دَر دوسَن جي،  
پاوِين مِلي مَلِيدو، پاوِين سَڪو تَڪرُ،  
رڪي چاهَ اَندرَ ۾، گهٽَ وڌَ ڪڏي نہ گهرُ،  
تورَ انهيءَ ۾ تر، تہ خاصو خِلوتَ دارُ تئين.

(۲۰)

جاڻِين سڏَ ڪي ڪَٿي ساءُ، تائِين وڌي ٿي وِٽ پئي،  
سَمجھ ڪي سامي چئي، اٿي رومَ رومَ ۾ راهُ،  
ڳجهو ئي ٿي ڳاهُ، تہ واقف ٿئين ۾ رونهَ جو.

(۲۱)

اُن هوندو ڀولو، ڀيو مالڪَ جي مَن ۾،  
سامي شاهُ سڀني ۾، ٿيو گولن جو گولو،  
پهري ويلو پانهين، چنتا جو چولو،  
ڪيرُ ڪڍي رولو، پٺان جاڳي پانهنجي.

(۲۲)

اُن هوندو اُڍيا چَل، ٿيو چيٽن جي چيٽ کون،  
جڻين سورجَ جي تيڇ کون، مرگَ ترشنا جو چَل،  
سَمجھي سارَ سَروپَ کي، تون سامي ڪڍُ خَلَلُ،  
تہ اٿي پَهَرَ اچَل، رَهين سَدَ سَپاوَ ۾.

(۲۳)

رَمتا رامَ رَمي، سَپا ۾ رَهِيو اَڪاسَ جان،  
سَمجھي ڪو سامي چئي، نيھي نِهڪرمي،  
شاديءَ غمي، جاڳي ڪڍي جنهن جيءَ مون.

(۲۴)

مَحَلُ مَنجھي آھين، سَدَ اُتورا سَڀرين،  
لِڪا چَڀيا ڪَينڪي، ٿا ٻُڌن ڳالھائين،  
ساڪي سَپا ڪَنھن جا، ويٺا واجھائين،  
جي منهن مَرھيءَ پائين، واقفَ سي وِرونھن جا.

(۲۵)

أدم ۽ ڀراريڊ، ٻئي ڪيا ٿنجا،  
سمجھي ڏس سامي چئي، ڪڍي ممتا مت،  
تو پر ست نه آست، تون ساڪي نرمل سدا.

(۲۶)

ويد سنت هڪ روپ، ساک ڏين ٿا سچ جي،  
سمجھي ڏس سامي چئي، تون آتم سنڌ انوب،  
ساڪي برهم سروب، ٻولن وارو سم ٿي.

(۲۷)

مڙهي ۽ منجه مڙهي، تنهن پر مڙهي دوس جي،  
پاڻ مڙهي ۽ کون پار ٿي، چاڙهي ڏس چڙهي،  
پجي پرم گهڙي، ناٿ مليو نج ناٿ سان.

(۲۸)

اڏيون اڏيون اڏ، مودين پاسي منهي،  
سچي ۽ سڪ سامي چئي، پاڻ ٿي سان گڏ،  
چوت مڙياڻي ڇڏ، نه سهج ملي سڀرين.

(۲۹)

سدائين اسٿت، ساڪي پانهنجو پاڻ پر،  
شيوک سامي نانم ڪو، نڪا ست آست،  
من ٻڌ وائي ڪون پري، رتي وراڻي رت،  
ڪري ڪير پڳت، شيوک ري سامي چئي.

(۳۰)

ڪوہ ڪرپن انمان، سامي سار سَروپا جو؟  
مَن بَدِواڻيءَ کون پَري، پورن پُرڪ پُراڻ،  
سُوکھ ساڪي سَپا جو، نِت نِرَمَل نِرپاڻ،  
ڏٺي ئي پروان، ساک ڏنن ٿا سَنَتا جَن.

(۳۱)

باريءَ مَنجھ رهي، تون سامي ڏس سَروپ کي،  
جَنهن جاڳايو حوت کي، سو ساڪي ڪَر سَهي،  
تَ وِڃيئي سَپا وِهي، سَسو اَتم سِر مَ.

(۳۲)

اُنجه ڳجھ پرين جو، پَڌر ڪئن ٿيو؟  
جت نہ مارڱ مَن جو، پَڌر نہ ٻَل ٻيو،  
موسي مونيو ڪونہ ڪو، وَخَدَت مَنجھ ويو،  
هي ڪم ڪنهن ڪيو، ٿي دَر در پَنجھي دانھڙي.

(۳۳)

ساڌن سَپيئي، سَو اَڻي ساڪي، ري،  
سَمجھري سامي چئي، تون ساڙ م دِٻ دِٻي،  
اَسَر ڏس پيھي، تہ آھي ڪير قلوب پر.

(۲۴)

نِت پُراپِت چان، آتم سڪَ اندر ۾،  
جڻين اڪاس گهڻن ۾، تئين تنهنجي سان،  
ڪڍي پانهنجو پاڻ، سامي ڏس سُرُوپا کي.

(۲۵)

سڀڪو ڏور ڏسي، ٿو آتم پڌ اڪاس کون،  
ائين چئي ڪونڪو، ت آهيون پاڻ اسي،  
سامي ڏسي هسي، انهيءَ ڳالهه اَنوپا کي.

(۲۶)

سامي سوئي ڪري، جنهن ۾ ڪرڻو رهي،  
اوديا پندُ مٿي تون، گرگم لاهي ڌر،  
ت دوست تنهنجي ڌر، پيهي اچي پانهي.

(۲۷)

جيئندي ڏٺو جن، سامي سڀرين کي،  
مٿي سي محبوت سان، وڃي مرد ملن،  
جنين ڏٺو ڪيڪي، سي ڪوڙا قصا ڪن،  
ائين ٿا چون، ويد پُراڻ سڌ ساڌ جن.

(۲۸)

جنين هٿ ماريو، تئين جيتو جگه کي،  
نرمل پاوپڳت سان، سڀ جو چت غاريو،  
گهٽ گهٽ بهاريو، سامي سڀرين کي.

(۳۹)

آئمَ رَسُ مَنو، اَلي سَبَ رَسَ کون،  
وَجِي پُچُ تَنين کون، چکي جَن دَلو،  
کِئائون پانُ گُتو، سامي دِسي سَروپَ کي.

(۴۰)

آندَر دِسُ پيهي، تَه آهي کيرُ قُلوبَ ۾،  
سَهي کَرِ سَروپَ کي، تون مَن مَنسا دِئي،  
تَه سامي سِيئي، دَرَدَ مِئي دَمَ ۾.

(۴۱)

سامي سو سَچيارُ، جو کَدي کورُ قُلوبَ مون،  
پيهي دِسي پانُ ۾، آئمَ سَکُ اُپارُ،  
ساڪي سِرُجَنهارُ، وِياپَڪُ دِسي وِسَ ۾.

(۴۲)

پاريءَ لَڪائو، کورَن مَنجهون کَو کَري،  
مَنيو جَنهن مَحَبوبَ جو، پَرَمَ ري پاڻو،  
سامي سَماڻو، پَرچي مَنجِه پَرين جِي.

(۴۳)

پاريءَ مَنجِه پاري، اَلي عَجائبُ عَجيبَ جِي،  
مَن بُدَ واڻيءَ کون پَري، نِرَمَلُ نياري،  
پيهي دِسُ پَرين جِي، تون مورتَ موچاري،  
تَه سامي خُواري، مِئي وِجيئي مَن جِي.

(۴۴)

جَنَتِري وَجَانِي، جَنَتَرِ كَامِلُ پَنهنجي ڪَل سان،  
ڏسي ٻڌي سِيڪي، سَمجھي ڳالھائي،  
سامي ڏسي ڪوٺڪو، مَنهن مَرهيءَ پائي،  
سَتِ گُر پَتِ لاهي، تہ سَنسو مِٽي جيءَ جو.

(۴۵)

ڏيھيءَ مَنجھ ڏيو، اچَلُ ٻري ٿو آڏِ جو،  
اوڍيا ڪون اَلتي ڪَري، پاتو جَنهن ليو،  
تَن جو مَن ڪيو، ٿيو سامي سَهجَ سَروپَ ۾.

(۴۶)

سُوڪَمَ ڪون سُوڪَمَ، اَلِي راءَ عَجيبَ جي،  
ڪَٽين سان خوشيءَ جي، ڪَلپَتَ رِيءَ قَدَمَ،  
تہ آتَمَ پَدُ اَگَمَ، سامي لَهين سُرو.

(۴۷)

سَتِ گُر ڳالھ چئي، عَجائبُ آئندَ جي،  
ٻاريءَ بيگمپور ۾، سامي ڪَرِ سَهي،  
تہ وِجيئي پَتِ لَهي، اوڍيا جو اَڪِنِ تون.

(۴۸)

سَتِ گُر سارُ دَسِيو، پَدُ پُراَتَن گُهرِ مِ،  
گُرْمَکَ گُر وِساہَ سانِ، سامي تَتِ رَسِيو،  
جِتي بادلَ جَلِ ري، مِهرُونِ مِينِگَہَ وِسيو،  
سَنسو سَپُ نَسِيو، دَرَسَن دَسِي دوسَ جو،

(۴۹)

سَتِ گُر وِچَن اُتو، وِيدَ پُراَن مَئي کُري،  
وِڙلي کَنهن گُرْمَکَ کي، هِرِدي مَنجَہَ کُتو،  
کَڍيو تَنهن اَندرَ مون، اُوڊيا لوپُ کُتو،  
سَدائين اُچُتو، سامي رَهي سِاوِ مِ.

(۵۰)

پَن جي کانهي جاءِ، ساکي سوکَمَ پَدِ مِ،  
سَمجَهي تون، سامي چَئي، وِچون، پاڻ وِجاءِ،  
تہ لَنو لَنو مَنجَہَ لَکاءِ، مورتَ مَحَبوبَن جي.

(۵۱)

هَر هَر دَکَ کائي، ٿِي ساري ٿِي جِگَ کون،  
تِئين جيءُ سَروپَ کون، پِلي پَتڪائي،  
سَمجَهي دَس سامي چَئي، تون مَنهن مَرهي پَئي،  
سَنسو سَمائي، جو موتي ملي جِگَ ٿِي.



(۵۲)

سمحه م سامي، بيد ڀرم اٿي ڪونه ڪو،  
مها ڀرڪ ٿيا ڪيترا، اٺيئي آرامي،  
بيا ڪمي نه ڪامي، اوري اٽڪيا ڄاڻ ۾.

(۵۳)

ننو جي لانگوٽي، پاتي جنهن پرتيت سان،  
ڪڍي تنهن ڪلپت ري، هٿ ۾ ستم سوٽي،  
مري ڪڍيا ٿين من مون، گل گل سڀ ڪوٽي،  
اچي يا موي، سامي چئي سسار ۾.

(۵۴)

سامي گهر ۾ گهر، تنهن ۾ گهر اگهر ٿي،  
من ٻڌ وائيءَ کون پري، اندر اڳوڇر،  
نرمل ٻيارو نپ جان، ساڻن ستم سڀرو،  
اهڙو پڌ امر، گروءَ لکايو گيات سان.

(۵۵)

ڌڪي ڇڏ ڌمر، متان ڏسڻ ڌڪ ڏهاڳ جا،  
ممت مٿائي من جي، وٺ دوسن جو ڌر،  
نه سهجي وڙ امر، مٿي مهر ڪري.

(۵۶)

تالي جهڙو ٿول، اٿي ڪوٺ جڳت ۾،  
سمجھي ڏس سامي چئي، ڪري من آڏول،  
يڄ مڙيوئي ڀول، تہ سھج ملي سڀرين.

(۵۷)

منجھي ڏن ڌيان، اٿي ڏن ڌيان ۾،  
سمجھي ڏس سامي چئي، تون اهو آتم گيان،  
تہ اوديا جو ايمان، مٽي ويڃيئي من مون.

(۵۸)

باريءَ مينگه ملار، ڇو اناسيءَ اڄ مڙين،  
بتي اڄ نہ بک ٿي، سدا جڏ جڳڪار،  
نڪو ڪال نہ ڪرم ٿي، نڪو دڪ آهنڪار،  
دوست جو ديدار، هڪ پلڪ پيرانهون نہ ٿي.

(۵۹)

نڪي ڄاڻ پري، نڪي اوري آتما،  
سڄ وسو جي وڃ ۾، ٿو سدا سيل ڪري،  
سمجھي ڏس سامي چئي، نرم مل نئن پري،  
بيائيءَ بنان پري، ٿو ڏيو تنهنجي ڏيل ۾.

(۶۰)

پيا سڀ ڪوڙا ڪم، اٿي نالي نامَ ري،  
سمجھي ڏسُ سامي چئي، ڇڏي گوندڙ ڪم،  
بنان ساڏن سَم، ٻڌُ پراپتِ نه ٿئي.

(۶۱)

مورڪُ ڪوھِ مَواسُ، رھين مايا واھِ پر،  
اچي ڪندءِ اوچتي، گرجي ڪالُ ڳراسُ،  
جاڳي اُڀريا نندُ مون، ڪر ڪلهتِ کي ناسُ،  
چيئن ڇڏُ اکاسُ، ستھ ڏسُ سامي چئي.

(۶۲)

اٿي ٻڌُ پروانُ، سامي ڏلي پانهنجي،  
بنان ڏلي پانهنجي، سڀوئي انسانُ،  
ليکي ڳڻتيءَ کون پري، سَم ساڳي نرپانُ،  
ڌري ڏسُ ڌيانُ، تون مَنُ ڪڍي مَن مون.

(۶۳)

اُڀريا جو ايمانُ، جاڳرت، سڀن سڪو پتي،  
سمجھي ڏسُ سامي چئي، ٿريا منجهه گيان،  
ٿريا کون نرپانُ، ساکي اٿي سڀ جو.

(۶۴)

جيءُ ڪري جڪ جڪ، ٿورا ٿيون ڏينهان ننڊ ۾،  
پئي ڏسي نه پريم سان، سامي اٺيئي اک،  
پرميسر ڀرتڪ، وياپي رهيو وس ۾.

(۶۵)

سيڪو پٺڏائي، منهن سان ڳالهه سڙوڻ جي،  
التي ڏسي ڪوٺڪو، منهن مڙهيءَ پاڻي،  
هيرو بيڙي هرڪي، ڪو وڙلو ويڃائي،  
جنهن کي جاڳائي، سامي پورو ستگرو.

## اُپديش پاڳو ۲ (ب)

(۱)

نڪي ڪاءُ، نڪ مَر، نڪي جاڳ، نه سُم،  
نڪي هار، نه هٿ ڪري، نڪي ڳرڻ، نه گم،  
ملي ساڌ سَنگَت سان، مطلب ڪر معلم،  
جهن جو هلي حڪم، سامي سوئي پاتشاه.

(۲)

پرچي پورو پءُ، سامي ڏنو سَتڱوءَ،  
اَن هوندي درياه جي، وه ۾ پلي نه وه،  
اٿي الڪ اُپيد ڪي، لنو سَجيءَ سان لءُ،  
راتيون ڏينهان ره، اَنل جان آڪاس ۾.

(۳)

سڀ ڪي ڪال قهار، ماري آچي اوچتي،  
ڪيون ويهي ڪن ۾، جوان ٻڍو ائون مار،  
چڙي طمع تن ڏن جي، تون پي ٿي تيار،  
مٿان ڪري اٿيار، سامي وهين سواس تون.

(۴)

رام ملن جي ريت، سامي ڏسي سڻگرو،  
اٺيڪ واک اڳم تي، پوري رک پرتيت،  
چڏي پيد پرم کي، جاڳي اوسر جيت،  
ديهرو ائون مسيت، آهي تنهنجي آسري.

(۵)

نڪي ڪاء، نه بک مر، نڪي جاڳ، نه سهر،  
نڪي تياڳ، نه گرم ڪر، نڪي ويه، نه گهم،  
آهي جنهن جي آسري، سو سامي ڪر معلم،  
گيان سورج ري گم، اوديا اوند نه ٿئي.

(۶)

سڻگر سهج سڀاء، ڏنو اشارو اٺيڪي،  
سامي سمجهي تنهن کي، نه ڪي ڪڏ نه پاء،  
پورن ڄاڻي پاڻ کي، چنڌا سڀ چڪاء،  
پانوين راج ڪماء، پانوين پن پرمسن ٿي.

(۷)

سڻگر ڳالھ سرل، ٻڌائي ٻانين چوي،  
نڪي ڪاء، نه بک مر، نڪي رو، نه ڪل،  
نڪي ويه گها ٻه، نڪي چل ٻه چل،  
ممت مٿاڻي مل، سته سيد سروب سان.

(۸)

ڏيندو سڄُ نه جاءِ، جڏي تڏي هڪوڙ ڪي،  
پريجنُ ڄاڻي هاڻُ ڪي، ڦاهيءَ منجهه نه ڦاه،  
اٿي ماما موهَ جي، بيحدِ ڏاڍي باه،  
پنڊو مٿي تون لاه، ته سڪي لئين سامي چئي.

(۹)

هزارن جي هڪ، ڳالهه ٻڌائي سڻگرو،  
خلقَ وڃي خالقَ ۾، خالقُ منجهه خلقَ،  
پيهي ڏسُ پريٽ سان، سامي رکي سڪ،  
ڪوهه چڪين ٿو چڪ، درِ درِ ديواننِ جان.

(۱۰)

سڻگر سڻج سڀاءِ، ڪيو اُهديسُ اٿيئي،  
رکي ويساه وڃن تي، ٺڪي ڪڍو، نه ٻاه،  
هاڻُ ورائي هاڻُ ۾، سامي سَمَ لٽو لاه،  
ته خلقَ منجهه خُدا، ڏسين خلقَ خُدا ۾.

(۱۱)

هزارن جي هڪ، ڳالهه ٻڌائي سڻگرو،  
خلقَ وڃي خالقَ ۾، خالقُ منجهه خلقَ،  
اٿي ڏسُ اکين سان، سامي رکي سڪ،  
ڪوهه چڪين ٿو چڪ، درِ درِ ديواننِ جا.

(۱۲)

اَدمُ بِرَايَتِ، ڪونهي پورنَ پندَ ۾،  
ڪورنَ ۾ ڪو هڪڙو، پريمي پهچي ٿت،  
مٿي جنهن جي منَ مون، سامي ممٽا مٽ،  
ستہ شو شڪت، ڏسي پنهنجي ڏيل ۾.

(۱۳)

جنهن کي جٿاڻون، آچي سمجھ سڙوڻ جي،  
سجڻُ آهي سامهون، تنهن کي تٿاڻون،  
چولو چيڻن رنگَ ۾، رهسي رٿاڻون،  
اٿين اٿاڻون، سالڪن سامي چڻي.

(۱۴)

گهر جو ڪري زيان، ماءُ ماري تهن شرمَ جي،  
اهو اوڏوڻن جو، سامي سمجھ ڳيار،  
مٿي لائي لنگَ کي، ڪاءُ پيڙا بڪوان،  
جاڳي ڏس جهن، آهي ڪنهن جي سري.

(۱۵)

نشچو ڏيئي سج، سامي چيو سڱروءَ،  
پئي ڏيئي پارَ کي، ناحق ڪپا مَ ڪج،  
اٿئي ڏس اکين سان، ستہ ستر سورج،  
سارو باغ سبج، ڪيو جنهن ڪرنا سان.



(۱۶)

چَریا نِت چوتی، کوه پَتائین کال کون،  
هویدی پَل نِرِپَل تین، خواهش رکی کوئی،  
کاڻی ٿیءُ خاوند جو، رکی سکی روتی،  
ایندءِ نہ موتی، سَمو هی سامی چئی.

(۱۷)

جیئندی جگر مَرَن، اوکو جائن اِدی،  
سامی چیو سَتگروء، قَتو کَر هِنکَرَن،  
اَلِی دَس اِکِن سان، پرمیسر پورَن،  
اچَن ائون وِجَن، تِندءِ کونءِ اکاس جان.

(۱۸)

گَرَن دِسی گھری، پریت نہ کَر پَلال سان،  
اچي سَتیندءِ اوچتی، کال توکی قھری،  
اِها گالِ اَبیئی، سَمجھی دَس نھری،  
سامی سَپا سھری، ساک دِین ٿا سَنَت سَپا.

(۱۹)

وَرکو کو چائی، مَرَم مانک دیم جو،  
جَنهن کی سَمجھائی سَتگرو، اَنترِ مک اُٿی،  
سَم سِد سَروپ سان، موجِ ملی ماڻی،  
شانتی پَت ٿائی، سامی سَمھیو سیج تی.

(۲۰)

پُرڪارَتَ جو پير، سامي ڏسيو سَتَگرو،  
سهي ڪر سَهي جو، ڪرتا آهي ڪير،  
جاڳي ڪيَ اَندرَ مون، اُڀريا روپَ اَندَير،  
سڀَ جو چاڻي مير، پاڻَ ورائي هيءَ ڪي.

(۲۱)

لِئو لڪايو ڳجه، اَندَنَ ڪي اِزِليبَ جو،  
سَوَڪَمَ سَندِ ساڪي ٿي، ٻڌَ پيائيءَ ري ٻُجه،  
پئي ڏيئي پاڻَ ڪي، ڪوڙيءَ لَجهَ مَ لَجه،  
رَمَزَ سَچيءَ ۾ رُجه، تَ سِيتَ لَينَ سامي چَئي.

(۲۲)

پَرشَنَ پَرَمَ سَندر، سِڪَ ڪيو شَڪا ڌري،  
ڪيئن ملي ڪاڻي رهي، اَنَ ڏِئو دِلَبر،  
سامي ڏِئو سَتَگرو، هينَ اُپيد اُتر،  
گهرَ ڏئيءَ جو گهر، گهرَ ۾ وِسي، گهرَ ڏئي.

(۲۳)

سِرُون، مَنَن، نِڌِياس، آهي جَنهن جي آسري،  
تَنهن ڪي ڏسي تَڌروپَ ٿي، ڪو نِيهي پُرڪَ نِراس،  
پاڻي گِرگَمَ گِياتِ ڪي، ڪري اَنَنَ اُپياس،  
سڪَ سَروپَ ۾ واس، سامي سو سَمجھي ڪري.

(۲۴)

رکي جن رجا، پرچي پنهنجي سر تي،  
سي لڙني کون فارغ ٿيا، ڇڏي لوڪ لجا،  
ڪنهن جي ڪاٺن ڪينڪي، سامي چئي سجا،  
ملي ڪن مڃا، پرچتا ري هيءَ سان.

(۲۵)

جاگي بنان جهان، ڀلي ڪين ڀرم جو،  
سمجهي ڪو سامي چئي، نهي نر آيمان،  
ڏٺو جنهن اکين سان، اٿي اٿي پان،  
ڇڏي اس اٿان، اٿي ٿيو آڪاس جان.

(۲۶)

ستگر ساڌن چار، چيا سڪ سروب جا،  
سڪ، سمجه، ويسا، سچ، هر جس هردي ڌار،  
پهچائيندءَ پاڻهي، دوسائيءَ دربار،  
نٿري نٿن نهار، تہ سڀئي ٿين سامي چئي.

(۲۷)

جيئندي جگر مرن، اوکو ڄاڻن آدمي،  
سامي چيو ستگروءَ، تون پرچن پنڊ نہ ڪن،  
اٿي ڏس اکين سان، پرميسر پورن،  
اچن اٿون ويجن، آهي جنهن ۾ ڪوئڪو.

(۲۸)

چڏَ ٻاهرَ جي ٻارَ، سامي چيو ستڱرو،  
ڏاورَ جيان ٻارَ کي، ٿاڻي منجهَ نه تارَ،  
اٿي لهَ اندرَ مون، ڪما خوشيءَ جي ڪارَ،  
ملي مَوجان مارَ، سَتَهَ سڌِ سَروپَ سان.

(۲۹)

مَرَهَتَ نه پاءَ، ڳنڍِ چُهنديءَ نه چڙي،  
سامي چيو ستڱرو، ويندي کي موءَ،  
اٿي ڏٺو اکين سان، اُچرَچَ ڀولي پاءَ،  
ڪڙو خيرَ خُدا، لٿي ڪارَ ڪُجرَ جي.

(۳۰)

آهيان اهوئي، جاڳرتَ، سڀن، سَڪيتَ پر،  
پرهمَنَ ڪتري سَودوِيشَ، سامي سڏي ڪوئي،  
ڪڏي مَنيسَ ڪينڪي، ڏنمَ ڪلي روئي،  
لوتڪارَ ڪٿي لوئي، اُجي نه اٿيهِ انَ ري.

پاڳو ٽيون



## سوره سنڌي ادب



صاحب خان سوره ميراني

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488

## پڳتي

(۱)

پڳتِ ٻڌُ پاري، سامي اٿي سڀَ کون،  
وڃي ٻُڄُ ٿين کون، مَٽا جڻِ ماري،  
هاڻي گياتِ گروءَ جي، ٿيا دوستِ درباري،  
خودي خواري، ڪڍي ڏٺائون پاڻَ کي.

(۲)

پڳتِ ٻڌُ پاري، ٻاٽو جنهن ٻَرَتِيتِ سان،  
مَٽي تنهن جي من مون، خودي خواري،  
سامي ڪري سڀَ کي، ٿڌي نيزاري،  
چاڻي وِسُ ساري، چمڪارُ چيٽنَ جو.

(۳)

پڳتِ ٻڌُ پارو، ٻاٽو جنهن ٻَرَتِيتِ سان،  
مَٽيو تنهن جي مَنَ مون، اُڍيا اُٺارو،  
لڏِ ڏٺائين لڪَ ۾، سامي جڳُ سارو،  
نڀَ جان نيارو، رهي بديهي ديم ۾.

(۴)

وڌي وڌائي، سامي ڄاڻ پڳت جي  
نيچ اوچ ليا ڪيترا، ڪري ڪمائي،  
ڏيڍ ڄمار جلاها، پيهارا، نائي،  
جنين لنو لائي، سي سڀئي سڌريا.

(۵)

بنان پڳت پڳونٽ، ڳالهون مڻ ڪورون آئي،  
ويد پُراڻ سڌ ديوتا، پڇي ڏس ڳر سَنت،  
ناري ٻالڪُ نا چئي، بنان ڪرپا ڪنت،  
سامي سڌا اچنت، پرچي ٿيو پرين سان.

(۶)

پڳت ري پڳوان، ڪنهن پاتو ڪينڪي،  
توڙي ويد پُراڻ پڙهي ڪري، ڪن گيتا جو گيان،  
سمجھي ڏس سامي چئي، تون ڪڍي گير گمان،  
ويساسي وڌمان، پرچي ٿا وڃي پيءُ جي.

(۷)

پڳت ري پڳونٽ، ڪنهن پاتو ڪينڪي،  
سائي نار سلجڻي، جنهن ريجهايو ڪنت،  
سامي سنت مهنٽ، پرچي ۾ پرچو رهي.



(۸)

پڳت بنان پڳوان، ڪنهن پاتو ڪينڪي،  
ساڪ ڏني سوڌي سڄي، ساڌو جن سڄان،  
جاڳي ڏلو جنهن جوت ۾، سامي سڀا جهان،  
سدا نر ايمان، ورتي ويد ويچار سان.

(۹)

پڳت بنان پڳوان، ڪنهن پاتو ڪينڪي،  
سمجھي ڪو سامي چئي، نيهي نر ايمان،  
جنهن کي ڏنو سڱرو، ديڪيا درس دان،  
ڪري امرت پان، اسٿ ٿيو آڪاس جان.

(۱۰)

پڳت جو ڪٽڪو، پاتو جن ڀرتيت سان،  
وڌي تن جو وڏ ٿيو، جن ٻٽ ٻيڄ نه ڪو،  
انهي پهر اندر ۾، لايو تن لٽڪو،  
موليٰ جهم جهٽڪو، سي سامي کائڻ ڪينڪي.

(۱۱)

ڀاو پڳت جي ڀنگ، ڀرتي جن ڀرتيت سان  
سي ڏيئي ڪنڊ ڪلپ ڪي، سامي ٿيا سر ڀنگ،  
وينا اڻيڻ تخت تي، تنگ تي رکي تنگ،  
راتيان ڏينهان رنگ، ملي ڪن محبوب سان.

(۱۲)

پاؤ پڳت جي ڀنگ، ڀتي جن ڀرتيت سان،  
سي سامي ڀنڊ، ڀڳي، ڳيا مڃتي. مڱنگ،  
سمهيا سڳيت سڃ تي، ڱنگ تي رڪي ڱنگ،  
راتيون ڏينهان رڱ، ملي ڪن محبوب سان.

(۱۳)

پڳت ورائي ڳيان، جيئن موتي آب ري،  
ڀوڏ ورائي نه مڻي، اوديا جو ايمان،  
سمجھي ڏس سامي چئي، ڪڍي سڀ ايمان،  
نرمل ڀڏ نرڀاڻ، حاضر ڏسڻ هٿ تي.

(۱۴)

پڳت منجه پڳونت، جيئن ڳنڏ ڦلن ۾،  
ڪوڙين مون ڪو ڪڙو، سمجھي سنٽ-مهنٽ،  
جو ڪلهت ڪڍي جيءَ مون، سامي ڳيو ڀڳونت،  
جنهن جو آڏ نه آنت، سو ڏيو ڏلائڻ ڏيڻ ۾.

(۱۵)

پڳت پڄاڻي، سڀني جن سيل ڪيا  
سامي مليا سڙوپا سان، ڀنو سڄي لائي،  
مما مٺائي، ڀيڻ ڀيارڻ ڀريم رس.

(۱۶)

ڪري پاڻ پڳت، سامي تڙ سنسار تون،  
پيرڙي ڪڙ ويساءَ جي، ڇهو محبت مت،  
ست گڙ پوک ملاح ڪڙ، پتو ڪڏ ڪمت،  
ساڳي ڄاڻي ست، ته پهچن پار پرم کون.

(۱۷)

پاڳوتي پڳت، پاسي ٿين نه هيءَ کون،  
جن کي ڏني ستڙو، انهي اشارت،  
پڻ پٺاڙن پريم رس، مٽي موڙ ممت،  
جاڳوت پر سگهت، سدا رهن سامي چئي.

(۱۸)

پاڳوتي پڳت، پاسي ٿين نه هيءَ کون،  
جن کي ڏني ستڙو، سامي مت محبت،  
جڳت ڏسن ڄاڻيءَ پر، ڄاڻي منجه جڳت،  
ڪڍي سڀ ڪلهت، است ٿيا آڪاس ڄاڻ.

(۱۹)

جيڪو پڳت ڪري، سامي سڙقا ٻڙيت سان،  
اوديا پنڊ مڱي تون، لاهي هيٺ ٿري،  
چيئيءَ ائون ڪنڇر پر، ماڳي ڏسي ٿري،  
تنهن کون پير پري، ڪڏي ٿيان ڪينڪي.

(۲۰)

پڳتِ ٻولي پاءِ، ڪٿي جنهن ڪرتار جي،  
اچي تنهن سان اوچتي، سامي ٿيو سَهاءِ،  
تون پي ڏسي ٿن ڪي، لٿو سڃاڻي لاءِ،  
وڃون پَرَمَ وِجاءِ، تہ ماڻي دورِ دَرَسَ جا.

(۲۱)

سَنَنَ ڳالھ چئي نانا پاءِ پڳتِ جي  
سامي سِڪَ سَچي سان ڪنهن وِڙلي جَن ڪٿي  
پانهنجي منجه پئي سڪا لڏائين سَمَ جو.

(۲۲)

ڀاڳوتي پڳتَ، ماڻن سڪا سَروپَ جو،  
سَمجھي جَن سامي چئي، اُٿي اِشارتَ،  
چَرھيا چيئن چٽا تي، ڪٿي سڀ ڪَلِھتَ،  
عين اُڀيڏَ اُڻيتَ، پاڻي ٻولين بيحدِي.

(۲۳)

ڀاڳوتي پڳتَ، پاسي ٿن نہ ٻي ڪون،  
جَن ڪي ڏني سَڱروءَ، سَچي مَتَ محبتَ،  
ڏسَن نِتَ ديھيءَ ۾، مَڌَ پَري مورتَ،  
ڪٿي سڀ ڪَلِھتَ، سامي ماڻن سانتِ سڪا.

پاڳوتي پڳت، پاسي ٿئي نه پيءُ کون  
 مٿيو جنهن جي من مون، سامي موه ممت  
 ورتي وڌ ويچار سان، عين آيد اپرت،  
 راڻي ۽ پربت، سم ڄاڻي سامي چئي.

(۲۵)

جيئن هريو درخت، چايا ڦل ڦل سڪ ڏئي،  
 تيئن سڀ ڪارج ڪري، پاڳوتي پڳت  
 رکي نه رتيءَ جيترو، مايا موه ممت  
 عين آيد اپرت، سامي رهي سڀا ۾.

(۲۶)

پاڳوتي پڳت لکي چبي ڪينڪي  
 ڏلو جنهن ديهيءَ ۾، اٺ آتم ٿت  
 ماڻي موج مڪت جي، مٿي سڀا ممت  
 راڻي ۽ پروت، سم ڄاڻي سامي چئي.

(۲۷)

پڳت کون پڳوان، پلڪ پراهون نه ٿئي  
 اندر ٻاهر سڙوگت، ڏئي درس دان  
 ڪٿي ڪوٽ جنم جو اندر جو ايمان  
 پاڻي پڌ نربان، سامي ماڻن سانت سڪ.

(۲۸)

پڳتن کون پڳوان، هلڪ پرامون نه ٿئي،  
ڪري تن کي سڙوگت، ڏيئي درسن دان،  
مٽيو تن جي مَن مون، ديويءَ جو ايمان،  
پاڻي ٻڌ نريهان، سامي ماڻن سهج سڪن.

(۲۹)

پڳتن کون پڳونت، پاسي ٿئي ڪينڪي،  
کائي کچڻي، کير، ساڳ، گلان ۽ پٽ،  
سامي سڀا پر سار، جن جاتو آتم ٿت،  
رکي نه مَن ممت، چاڻي روپ سڙوپ جا.

(۳۰)

پڳتن هٿ پڳوان، ڪيئن وڪامي وس ٿيو،  
سامي چئي سڱرو، پرچي ڏي پرمان  
ڪيائون سڱ سڱي سان، تن مَن ٿن نريهان  
پاڻي ٻڌ نريهان، ماهر ٿيا مهران پر.

## پڳتي (ب)

(۱)

لاڪڙ وڪاڻو، سامي هٿ ستن جي،  
پاسي رکيائين ڀريت سان، مندائي ماڻو،  
سيوا ڪري سيوڪ ٿي، ڀرچي سڀ پاڻو،  
لڳي لپاڻو، پنور جان پڳت تي.

(۲)

جنهن جو آءُ نه آنت، تول مول نه ماپ ڪا،  
سو ڀرچي ٿيو پائين، پڳت وس پڳونت،  
سامي جن سوگهو رکيو، گيات سڄي گرمنت،  
بلاول بسنت، ڳائيندا وٿن ڳوٺ ڀر.

(۳)

پڳت پيارا ڄاڻ، نارد مان ڪي سڀ کون،  
جني منهنجي نانوَ تي، ڏنو پانهنجو پاڻ،  
سنسو ڪڍي جيءَ مون، سمر رهن سڀ سان،  
پوري ٿي جو پاڻ، سامي چڪيان ڪينگي.

(۴)

ڏسي جيءُ ٿري، نارد نج پڳتن ڪي،  
مان ڌاريان ڌيان تنهن جو، جو منهنجو ڌيان ٿري،  
اوت پروت ڄاڻي ڪري، ٿيان ڪين پري،  
سامي ڪين سري، بنان پڳت آهار جي.

(۵)

ڄاڻج شڏ سَروپ، نارد نج پڳتن ڪي  
تارڻ ڪاڻ سنسار جي، ڌاريم ايهو روپ  
سامي وڃن انوپ، ست چوان ٿو صفت سان.

(۶)

پاڳوتي پلو، سامي گهرن سڀ جو  
رکن نه رتيءَ جيترو، ردي منجه رکو  
جاڳي هنيائون جهڳت جي، ليڪي اتي ڪلو  
ڪري پاڪ پلو، سنمڪ ٿيا سَروپ جي.

(۷)

پاڳوتي پڄن، هر دم ڪرن هڪرو،  
جنهن ۾ تون مان نام ڪا، ٺڪو مايا من،  
ڏسن ديم ايمان ري، پرميشور پورن،  
سڌا مست مڱن، سامي رهن سپاو ۾.



(۸)

پڳت پڳوتي، ٻولي منو موھو،  
جنهن کي ڏني سَتَگروءَ، سامي گيان گتي،  
ڏسي ديم ايمان ري، ڀرتڪ پراڻ پتي،  
جيئن لوڻي رنگ رتي، تيئن رتورهي رنگ ڀر.

(۹)

هر پڳتن جي چال، نيارِي نانا پرم کون،  
اندرِ سياڻا سورما، ٻاهرِ حال بي حال،  
سَرِ آهي سَڪَنهن جي، سامي ڪن پرت پال  
ڪرپا سان ڪلال، پين پيارن رام رس.

(۱۰)

هر جن ڪن هني، پريم پریت ويساه کون،  
سوري جان ستمڪ لڙي، سنسو سڀ سني،  
ماري نانا دل کي، ڪلپت سڀ ڪئي،  
سهجي سوپ ڪئي، سامي من مواس کون.

(۱۱)

ڏسي باغ ڪجان، آرائيءَ ارداس ڪي،  
خاوند ٻڌ ٻانهي جون، آه پريون ارجان،  
اٿي پهر اندر ڀر، ٿو تنهنجي ڊاءِ ڊجان،  
سامي ٿڌي سجان، جڏي پرچي ڪرين پنهنجو

(۱۲)

لون لون ۽ جاپ جپن، ملي پڳت پڳونت جا،  
لن تاهن جي تاپ ۾، سامي ڪن آچن،  
پيد ڪڍي پرپور ٿي، ڪلهت ڪنڊ ڪپن،  
سدا رنگ رچن، ملي ڪري محبوب سان.

(۱۲)

لون لون ۽ جاپ جپن، بنان پيد پرم جي،  
ڪلهت ڪڍي جي ۽ جي، اوديا پاڙ پسي،  
ساڪي ڏسي سڀ ۾، ڪنهن سان ڪن ٿي،  
سامي سدا لهي، پسي پانهنجي شش جي.

(۱۴)

پڳت ڏني پڳوان، جن کي هر چي پانهنجي،  
تن سامي سڀني ڪيا، جپ تپ دان اڻڻان،  
راج پوڳ سڪ سرگ جي، انجا رکن کان،  
رهن منجه جهان، سدا آليپ ڪنول جان.

(۱۵)

پڳت ڏني پڳوان، جنهن کي هر چي پانهنجي،  
تنهن سامي سڀني ڪيا جپ تپ دان اڻڻان،  
جنم مرن سڪ دک جي، ڪلهت رکي کان،  
اڻين ويد پاران، چون وڌ ويچار سان.

(۱۶)

پڳت ڏني پڳوان، جن کي پرچي پانهجي،  
سي پٺن پٺارن پریم رس، نیهي نر ایمان،  
سامي ساذ سنگت ري، هي سڌ رکن کان،  
رهن منجه جهان، سڌا نيارا نپ جان.

(۱۷)

پڳت ڏني پڳوان، جن کي پرچي پانهجي،  
سامي تن سنن جي، مشڪل ٿئي آسان،  
ڪايا مایا ڪل جي، ڪلهت رکن کان،  
رهن منجه جهان، سڌا آليپ اکاس جان.

(۱۸)

پڳت ڏني پڳوان، جن کي پرچي پانهجي،  
سهجي ٿيا سامي چئي، سي نیهي نر پان،  
جنم مرن ڏک سک جي، ڪلهت ڪرين کان،  
رهن منجه جهان، سڌا آليپ اکاس جان.

(۱۹)

پاڳوتي پڳت، پاسي ٿين نه هي کون،  
جن کي ڏني سنگرو، مڌ پري محبت،  
سامي ماڻن سيچ سک، ڪئي سڀ ڪلهت،  
رهن منجه جهڳت، سڌا آليپ اکاس جان.

(۲۰)

پاڳوتي پڳت، پاسي ٿين نہ ٻيءَ کون،  
سَهجي جن جي سَڱروءَ، کڻي سڀا کڻيت،  
سڌا رهن سامي چئي، جاڳرت ۾ سڳت،  
گورک نارڌ دت، ساک ڏني سڳ ڏيو جي.

(۲۱)

سائينءَ جو پيارو، سائينءَ سان ملي رهي،  
سهي ڪيائين سڳ جو، چيئن چوپارو،  
پرچي پُٺارو، سڀا ڪڍيائين جيءَ مون.

(۲۲)

ڪڻي پڳت پکن، ممت وڃائي من جي،  
اٺي سڳ اندر جو، ڪنهن کي ڪين سکن،  
بنان چاه چکن، جڳ ۾ جڳ جهڙا ٿي.

(۲۳)

پڳت پاڳوتي، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
جنهن کي ڏني سَڱروءَ، گهري گيان گتي،  
سڳي ٿيو سامي چئي، پاڻي پراڻا پتي،  
جيئن لوئي رنگ رتي، تيئن رتورهي رنگ ۾.

(۲۴)

پڳتُ پاڳوتِي، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
ڏٺو جنهن اکين سان، ڀرتڪُ پراڻُ پَٽِي،  
جاچي ڪينَ جهانَ جا، سامي ساڏُ سَٽِي،  
جيئين لوئي رنگَ رَتِي، تيئين رتورهي رنگَ ۾.

(۲۵)

پڳتُ پاڳوتِي، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
ساڌي جنهن سڌِ ڪَٺِي، سامي سُرَتِ سَٽِي،  
ڏٺائين اُپيدُ ٿِي، ڀرتڪُ پراڻُ پَٽِي،  
جيئين لوئي رنگَ رَتِي، تيئين رتورهي رنگَ ۾.

(۲۶)

پڳتُ پاڳوتِي، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
جنهن پرچي ڏٺو پريمَ سان، سامي پراڻُ پَٽِي،  
جيئين لوئي رنگَ رَتِي، تيئين رتورهي رنگَ ۾.

(۲۷)

پاڳوتِي پڳتُ، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
مٽيو جنهن جي مَنَ مون، سامي مَمَتُ مَتُ،  
اَندرِ ٻاهرِ نِيآَ جان، ڏسي ساڪي سَتُ،  
واري ويٺو ڪتُ، جيئن ڏي پانهنجو جَمَ سان.

(۲۸)

پاڳوتي پڳت، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
جاڳي جنهن جڳت جو، واريو کاتو ڪت،  
سامي مليو سروب سان، مٽي سڀ ممت،  
گورک ناردت، ساک ڏين سڀ سک جي.

(۲۹)

پاڳوتي پڳت، ڪئي جنهن گرگيات سان،  
مٽي تنهن جي من مون، سهجي ممت ممت،  
ورتي ويد ويچار سان، رنگيلي رهن،  
جاڳرت ۾ سڪهت، سدا رهي سامي چئي.

(۳۰)

پاڳوتي پڳت، ورلو ڪو گرمڪ ڪري،  
ڪڍي جنهن اندر مون، سامي ممت ممت،  
چيئي ائون ڪنچر ۾، ساکي ڏسي ست،  
راتيون ڏينهان رت، رهي پرک آڱم سان.

(۳۱)

ڪوڙن منجه ڪري، ڪوڙن مل پڳت سروب جي،  
ڪلهت سڀ اندر جي، ڪڍي ڏيان ڌري،  
ساڳي سم سهي ڪري، اجر ڀڌ جري،  
هڪ نه ٿئي پري، سامي سپرين کون.

(۲۲)

وڙلو جن کري، ڪو پڳت اُڀڙ پڙم ري،  
جنهن تي پورو سَڱرو، پرچي هٿ ڏري،  
سامي ڏسي ٿري، ٻانهنجي اکين ٻان کي.

(۲۳)

وڙلو واهاري، سَوڊو ڪري سَڄ جو،  
پري ڪيپ ڪميا سان، پڳت جي پاري،  
سامي لوڪ ڀرلوڪ جي، سڌ رکي ساري،  
ڪري نيزاري، سَنڪ ٿئي شاهن جي.

(۲۴)

وڙلو جن کري، ڪو پڳت اُڀڙ آڻڪ جي،  
جنهن تي پورو سَت گرو، پرچي هٿ ڏري،  
هَلڪَ نه ٿئي پري، سامي تنهن کون سڀرين.

(۲۵)

وڙلو جن ويو، ڪو لنگهي پار سَمند کون،  
جنهن کي مَرَد مَلاح جو، سامي سَنگ ٿيو،  
تن مَن سِڪَ سَچيءَ سان، پَتڻ پيٽ ڪيو،  
چڏي ڄاڻ پيو، پٺي پڳت جَهاز پر.

(۳۶)

پڳت اُپيدَ ڪري، جيڪو سڳ سڄي سان،  
سامي تنهن کون سڀرين، پلڪَ نه ٿئي پري،  
اٿئي پهرَ پري، مهان مَشعالَ اندرَ ۾.

(۳۷)

نن پڳت ڪري، اٿئي پهرَ عجيبَ جي،  
ساڪي سَمَ جاني ڪري، سڀ سان پاءُ ڌري،  
سامي آجرُ جري، ته سَنَمڪُ ڏسي سڀرين.

(۳۸)

سامي جنهن راتو، پڳت بيچُ پونَ ۾،  
ريجهي تنهن تڏروپُ ٿي، اُمرتُ ڦلُ کاڌو،  
رهي وڏيهي ديه ۾، آپَ جانِ آلاڌو،  
گهاٽو ۽ واڌو، ڪوڙو جاني ڪَلِيَتَ جو.

(۳۹)

ريهي جهن راتو، پڳت بيچُ پونَ ۾،  
سامي تنهن تڏروپُ ٿي، اُمرتُ ڦلُ کاڌو،  
رهي وڏيهي ديه ۾، آپَ جانِ آلاڌو،  
گهاٽو ۽ واڌو، ڪوڙو جاني ڪَلِيَتَ جو.



(۴۰)

چَپِيو ڪين چَپِي، سورج جان سنسار ۾،  
ڪَڍِي جنهن ڪَڙپا سان، ڪَلِيتَ سڀ ڪَپِي  
پِيائِيءَ ري پَانِيءَ چَئي، جاڳي راندُ چَپِي،  
گري مجھ گَپِي، تن پي رهي آليپ آڪاس جن.

(۴۱)

نارائِنُ جي نام جو، ڌريو جن ڌيڻ،  
ڪوري ڪسي ڪَڍيو، تَن اَندر مون ايمان،  
سامي رهن صاف سدا، پاڻي گرڳيان،  
تَنِي ڪي پڳوان، مالِمْ منجهڻي ٿيو.

(۴۲)

جَنِي لِنُو لائي، سي سڀ لال گلال ٿيا،  
جَن پيچارا پاوڻي، موچي، ڪَٽِي، نائي،  
جَرهيا اُنِيءَ اُچ تي ويڄائي وائي  
سامي سدائي، ماڻن دُور دُرسُ جا.

(۴۳)

سامي ڪين رَچِي، ڳالهيون ٻڌي تنهنجون،  
تنهنجي ڪارڻ سپرين، ڏنم سڀ تَجي،  
مَٽِي لائِم منهن ڪي، ٻڌي جڳ سَحي،  
ڏيئي دُرسُ ڪَچِي، پاڻ لُحائين ڪِيسَڪِي.

(۴۴)

رکي جن رجا، پرچي پنهنجي پيءُ سان،  
سي لرنِي کون ٿارڪُ ٿيا، چڏي لوڪ لڄا،  
ملي ڪن مڃا، سامي شڏ سڙوپا سان،

(۴۵)

ڏلو نجن ديدار، سامي سڀرين جو،  
چڙهيو رهي ڇت جي، تنن کي تڪرار،  
اُترِي نانہ خمار، اُٿي پهر اکن مون،

(۴۶)

جاڳي ڏلو جن، سامي سڀرين کي،  
سي نئن جي نروار کون، ٻلڪند پاسو ڪن،  
ڦڙ گرمي دڪ ٻڪ آڇ، سر تي سڀا سَهن،  
اُٿي پهر رهن، اڳيون ٻنڌي هٿرا،

(۴۷)

ڏلي رنگ پري، مورت مَحبوبن جي  
جيئن مرن دڪ سک جي، اُڀدا سڀا ٿري  
سامي جيءُ ٿري، سمهيو سڪپت سيج تي،

(۴۸)

جنهن کي آيو پيو، ڳرگم پڳت اُڀد جو،  
مٽيو تنهن جي من مون، سامي سڀا اهنميو،  
ڏسي ڪو نه ڏيو، چيئيءَ ائون ڪنچر ٻو،

(۴۹)

جنهن کي رسُ آيو، پاري پاوَ پڳتِ جو،  
تنهن ملي ساڏُ سنگتِ سان، سنسو مٽايو،  
لنگهي چڙهيو لڪَ تي، ورتي ورايو،  
سامي سمايو، ڏسي سڀَ عالمِ ۾.

(۵۰)

جن جو منهن محبوبَ ڏي، سي اروار نہ ٻار،  
تڏي تن جو ٽڪيو، جتي پيڙي نہ ٻار،  
لڙلهر يون تڪَ تار، تن نظر نہ آيون نينهن ري.

(۵۱)

اچي گهرِ واسو، سامي سڀيرين ڪيو،  
محبوبن جي منهن کون، ڪريان ڪيئن پاسو  
پاڻ نہ رهيو پاڻ ۾، ڏسي ٿماشو،  
جيئن پتاشو، پاڻيءَ منجه پاڻي ٿيو.

(۵۲)

اڳ نہ ڄاڻم ڄاڻ، تہ ڪو ساءِ پنهني جو هڪڙو،  
لاڻي ڇٽا چريو ڪري، پوءِ ڪڍي وٺين پاڻ،  
هاڻي لٽو لٽو منجه وٽان، پاڻي وٺين پانهنجو.

(۵۲)

ٺڪي ۽ لڏو ٿانءُ، آچي درِ دوستِ جي،  
پرين ڌريو پانهنجو، نمائيءَ تي نانءُ،  
سڪا سَر ساوا ٿيا، اُلو گهگه گرانءُ،  
آچي ٿڌيس آءُ، سامي سڀ ڏکڻ ڪون.

(۵۳)

پيالي منجهون پرَ جي، ڏڪو ئي ڏولءُ،  
پيتو جن پرَ ڪري، سي ٿيا متارا مت،  
سي هڪڻ ڪين آڪٽ، ماهر ٿيا مهران پر.

(۵۴)

بندگي برِ حال، ڪوڙن منجهون ڪو ڪري،  
مٿيو جنهن جي مَن مون، سامي جڳ جنجال،  
رهيو نه رتيءَ جيترو، هنڌن رڪ روال،  
منجهي حال نهال، ملي ٿيو محبوب سان.

(۵۵)

جاڳيو پڳت انگور، ورکا سان گروءَ جي،  
سو وڏي هوڏ ٻرچ ٿيو، ده ڏسان پريور،  
تنهن پر ساڪي قل لڳو، اٺيه اتم سور،  
حاضرن حضور، سامي ڏسي نه رهيو.

(۵۶)

ڪٽڻ جي ڪوڏي، اٺڻ اڀو ئي نه ڪري،  
سامي سدائي رهي، اٺڻ پر اوڏي،  
تند تند سان توڏي، ڳائي غير ڪڍي ڪري.

## سڪ

(۱)

ويدن پرائن ۾، چرچا هيءَ چلي،  
سپريان جي سڪ جي، تون ڳولي له ڳلي،  
سامي سا ملي، جنهن به دس دلو دوس کي.

(۲)

هزارن جي هڪ، ڳاله پڌائي ست ڳرو،  
مليا سي محبوب سان، جن کي سڄي سڪ،  
ڪڏي ٿين ڪينڪي، اوڻا ۽ اڌڪ،  
پيا هائين چئي هالڪ، ڀلي پيا پرم ۾.

(۳)

جيڪو هن ويلي، اچي سڪ سڄي سان،  
تنهن کي ڏيان تڪال ۾، من موهن ملي،  
گلل ري کيلي، پيو سامي چئي، سنسار ۾.

(۴)

سَهسِين رَکَن سَدَّ، سامي سَهيرِين ۽  
پيرُ نه پائين هِڪَرُو، موها مايا ۽  
حَدَ چَڏي بي حدَ، ڪو پهتو پورو پريتِ وا

(۵)

ڪَنهن وِرتي ڏٺو هِڪَ، پانهنجي اکين پان ڪَ  
جنهن کي ڏني سَتَ گِرو، سامي سَچي سِدَ  
چڙهي رَنگَ مَحَلَ ۾، ماڻي مَوجَ آڏَ  
پيا سڀ چَڻ چَڪَ، ٿا سَمجَه وَرائي سِڪَ

(۶)

دَرسَن جو پياسِي، ڪوڙن ۾ ڪو هِڪَرُ  
سامي ڪَئي جنهن سِڪَ سان، چيئندي جَمَ قاسم  
آلَڪُ آبِناسِي، ڏسي نَتَ نِريانُ تِم

(۷)

پريتِ بنان پريتَم، ڪَنهن پاتو ڪِئڪِي  
سَمجهي ڏسَ سامي چَئي، تون رکي مَن مَرَمُ  
ڪَئي پيرُ پَرِين ڏي، لاهي گوندَر گَمُ  
جي ڪو اُٿي ڪَم، پَسَن مَنجَه پَرِين جي

(۸)

ٻنن سِڪَ سَڄڻ، ڪنهن ڀاتو ڪينڪي،  
نڪري ڪين ڏهي ڇري، منجهون ڪير مڪڻ؟  
ڦل ورائي وڻ، سامي سڄو مڪئون.

(۹)

سَڄڻ ورائي سِڪَ، ڪنهن ڀاتو ڪين ڪي،  
سمجهي ڏس سامي چئي، هنڌي رکي هڪ،  
تہ مٽي ويڃي مَن مون، ڪوٽ جڏهن جي چڪ،  
ناحق چٽ مَ چڪ، ڀلي مَن جي پاء تون.

(۱۰)

سِڪَ ورائي سڌ، پوي نه پورڻ پڌ جي،  
ائين چوڻ ٿا اٿئي، ڪيول ڪرپا ٺڌ،  
جن کي ڏني سَڱرو، سامي بيحد پڌ،  
مٽي وادِ ووڌ، اسٿ ٿيا آڪاس جان.

(۱۱)

ٻنن سِڪَ سماءَ، پئي نه پورڻ پڌ جو،  
ائين چوڻ ٿا اٿئي، جن کي آيو ساءَ،  
جاڳي ڪيائون جڳ جو، اُشنائي آڀاءَ،  
ڄاڻي دلبر داءَ، پاسي ٿين نه پيءَ کون.

(۱۲)

سَجَرُ رَنگيلو، اُچي ٻليو سِڪَ سان،  
سامي سڀ ڀلي ويو، ڪَنڀُ ٿيلو،  
اڙو ٿيو جيلو، تان پي سَجهي ڪين سَجَرِي.

(۱۳)

مورڪَ مَنَ جي پاءَ، ڪوہَ ڪرين ٿو ڪَلِئا،  
ڪَنهن پَدُ پاتو ڪين ڪي، سَچي سِڪَ سِواءِ  
سَجهي تون سامي چئي، اَنڙَ مَکَ لَنو لاءِ،  
تَ لَنو لَنو مَنجھ لڪاءِ، مورَتَ مَحَبُوبِنَ جي.

(۱۴)

لُڪي لَڌو ٿوڪَ، سُڀيانَ جي سِڪَ مون،  
مَٽي ويڙو مَنَ مون، سامي مَنسو سوڪَ،  
مَنجھي لوڪَ آلوڪَ، ڏَلو پَدُ پَرينَ جو.

(۱۵)

سِڪَ مون لَڌو سَچَ، ڳَرَ پَرَسادينَ ڳوڏري،  
ڪَڍيائين اندرَ مون، سِڻو ڪَلِيتَ ڪَڇَ،  
ٻاري مَحَبَّتَ مَڇَ، سامي ڪَيائين سَوجَھرو.



(۱۶)

سِڪَ ري صفائي، اچي ڪينَ اندَر ڪي،  
توڙي سڀ ساڏنَ ڪري، پاڻي سِر ڇائي،  
اها ڳالهَ سمجه ۾، ڪنهن وِولي ڪي آئي،  
گِرگمَ جنهن لائي، سامي لِنو سَروپَ سان.

(۱۷)

سِڪَ ساڪيات ڪيو، جاڳائي هنَ جيءَ ڪي،  
سوڙجَ آيو سِرَ تي، اوديا پَر ۾ ويو،  
پانپنَ ڇڻي ٻيو، نظر نه اچي نِينهنَ ري،

(۱۸)

سَچي سِڪَ آئي، تڏي ساڱو ترنَ سَگمَ ٿيو،  
ملي مَهڊَ جننَ سان، اُٺي لِنو لائي،  
اوديا دُڪُ اندَر ۾، رهيو نه راڻي،  
سَهجي سَمائي، مايا مَحَبوبنَ جي.

(۱۹)

سَچي سِڪَ آئي، تڏي ساڱو ترنَ سَگمَ ٿيو،  
ملي مَهڊَ جننَ سان، مَمَتِ مِٽائي،  
سَنڌِ ڏسيائون سَمَ جي، سِٽلَ سَڪڏائي،  
سامي سَمائي، لڏي لَهَرِ سمنڊِ ۾.

(۲۰)

سَچي سِڪَ آئي، تڏي مڙيئي مطلب ٿيا،  
ملي ساڌ سَنگَتِ سان، مَمَتا مِٺائي،  
ڏٺو اَنڀي آتما، سَتَهَ سَڪڏائي،  
سامي سَمائي، لڏي لَهَرِ سَمندَ ۾.

(۲۱)

وڃي سِڪَ سَهي، ڪيو ڌرُ دوستِ جو،  
سَنسو سِرَ سِرَ ۾، ويڙو سڀا وَهي،  
آتمُ لعلُ لَهي، سَڪي ٿيو سامي چُڻي.

(۲۲)

وڃي سِڪَ سَهي، ڪيو ڌرُ دوستِ جو،  
سَنسي سِرَ سَمندَ ۾، ويڙو سڀا وَهي،  
باقي لالُ لَهي، سَڪي ٿيو سامي چُڻي.

(۲۳)

پَلِ پَلِ ڪيمَ پُڪارِ، ڌرِ ڌرِ ديوائنِ جانِ،  
سامي سِڪَ سَچيءَ سان، هَرِ جَسُ هِردي ڌارِ،  
جَنمَ مَرَنَ ڏکَ سَڪَ جو، سَنسو پَرَمَ نِوارِ،  
تَ لَنگهي پَوِڻِ پارِ، سَهجي اَوڏيا سِنڌُ کون.

(۲۴)

سامي چويئي سڪ، سدا سڪ سچي سان،  
رڪي پنهنجي روح ۾، ثابت هڪ صدق،  
ڪري نه ڪتر جيترو، ڀلي ڦير فرق،  
مهر ڪري مالڪ، گڏ گڏيئي گودڙيا.

(۲۵)

اڪن منجه اوطاق، آهي يار عجيب جي،  
سدا پس سڪ سان، محبتي مشتاق،  
جي جيئندي ٿيا جڳ کون، ٻانڀڻ چئي بي باڪ،  
خلوئن جي خاڪ، لائي ويا لعل ٿي.

(۲۶)

سامي سمجهي لاء، اڪيون سان عجيب جي،  
ٻنان سڪ سچي جي، ڪنهن جي ڪانهي جاء،  
جي توکي پياس پس جي، ته جيئندي پاڻ جلاء،  
ته اچي ڀولي پاء، سهج ملني سپرين.

(۲۷)

عجائب آهي، مورت محبوبن جي،  
آلشي پهر اندر ۾، رهي چپ چاڻي،  
ٻانڀڻ ٻڌائي، سچي سڪ وارن کي.

(۲۸)

اچي سڪ وڌي، ٻرين جي ٻسڻ جي،  
ديکيا پوري گر جي، چڪي ڳنڍ ٻڌي،  
سامي ۽ کڻين سر تي، نيڪي ائون ٻڌي،  
لٺو لٺو منجه لڏي، مورت پانهنجي مٿر جي.

(۲۹)

ڪٿي ڪرم وڌي، ڪارائتون ڏينهان سڪ مان،  
جنهن لائي چتا چرخي سان، چتا چاه چڏي،  
رهي گلا گڏي، سامي سامهين سان.

(۳۰)

ڪر ڳجهائي ڳول، ٿي پيرانڊو پر جو،  
منجهي سڪ سامي چئي، تون ڏوري لڏاول،  
پنج مڙهون پو، تڏهه ملني شهرين.

(۳۱)

در در ڪيم ٻڌاء، سامي سڪ ٻرين جي،  
انتر مڪ آڏب سان، لٺو لڪائي لاء،  
تڏهه لٺو منجه لڪاء، مورت محبوبن جي.

(۲۲)

جنهن کي پوري پریت، محبوبن جي من ۾،  
سو نڪي گهمي ڏيورا، نڪي گهمي مسیت،  
چاڻي سڀ سنار جي، ڪوڙي ڪلهت ریت،  
پري پري پریت، ڪنهن تي ڪري ڪين ڪي.

(۲۳)

جن کي لڳي لوڙ، پڪي ٻي ٻسن جي،  
سي ساڌن رکن سرتي، سڻ وڃن ڪور،  
سامي ڪيائون من جي، ڳوٺ آڱر ڏي دور،  
ماڻن درسن دور، اورن اور هجيب جي.

(۲۴)

جنهن کي لڳي سڪ، سامي سڀورن جي،  
مٽي تنهن جي من مون، ٻي سڀاڻي چڪ،  
مورت محبوبن جي، سڀ ۾ ڏسي هڪ،  
راتيون ڏينهان لڪ، لائي ويٺو لڪ سان.

(۲۵)

جنهن کي سڄي سڪ، اديون هجين جي،  
سا پلڪ پراڻون نه ٿئي، حاضري ڪون هڪ،  
سمهي سڪهت سيج تي، ويڙهي سڀ ورق،  
بيون سڀ چڻ چڪ، سڪ ورائي سڪي.

(۲۶)

جَنَ کي سَچي سِڪَ، سامي ڏني ستگروءَ،  
مِلِيا سي مَحَبُوبَ سان ويڙهي سَڀ وَرَقَ،  
ڪَنهن کي ڄاڻن ڪيئنڪي، رَتِي اَنُون اَڌڪَ،  
توڙي کلي خَلِقَ، تان پري مَسَتَ رَهَن مِهرانَ ۾.

(۲۷)

جَنَ کي سِڪَ ثابوت، آهي عَجِيبنَ جي،  
تَنهن ڏٺو سَڀ ۾، سامي ساکي پوتَ،  
بَنانِ درسِ قوتَ، ٻيو ڪڏي ڪَرَن ڪيئنڪي.

(۲۸)

جن کي سَچي سِڪَ، سي پاڻيهي پَڌرا،  
سامي ٿيا سنسارَ جي، ڦِرني کون ڦارِڪَ،  
مورَتَ مَحَبُوبَنَ جي، هَر دَمَ ڏِسَن هِڪَ،  
پيا سَڀ چَڪِن چَڪَ، ٿا مورڪَ جيءَ مَر مَر تي.

(۲۹)

جَنَ کي سَچي سِڪَ، سي پاڻيهي پَڌارا،  
مورَتَ مَحَبُوبَنَ جي، هر دَمَ ڏِسَن هِڪَ،  
سامي لائي لالَ ٿيا، لِنو لِنو سان لُڪَ،  
پيا سَڀ چَڪِن چَڪَ، مورڪَ مَتَ مَر ري.

(۴۰)

جن کي سڪَ سڄي، سي پائيهي پٿرا،  
ڪايا، مايا، ڪل ڀر، مرن ڪين پڄي،  
سامي چڙهيا سُميرَتي، ڪٿي ڪلپَ ڪڇي،  
رهن رنگَ رڇي، ستَ شُدُ سَروپَ جي.

(۴۱)

جنهن سنڌ لڏي، گرگمَ آتمَ سڪَ جي،  
سامي تنهن ساڀسَ جي، ويٺي سڪَ وڌي،  
ڇڪي ڇپا پڌي، بيحدَ جي ٻولُن کون.

(۴۲)

سامي سڪَ سَمَر، ڀرچي ڪيون جنهن پان سان،  
سو ويڃي پنهنجو پڌ ڀر، پريمي ڪري پڌر،  
چتي تون مان ناه ڪا، نڪو سڄَ شَهَر،  
پنان انگ اکر، ڪري آجارو اُٺي.

(۴۳)

لبنو وارو ڪين لڪي، سورجَ جان سنساري  
جاڳي ڪڍي جنهن جي مون، دُڍدا سڀا ڌڪي،  
سامي سڌا سڪي، پائي سڪَ سَروپَ جو.

(۴۴)

لنڊن واري هڪ ٻي لکي، سورج جان سنسار ۾،  
سامي جنهن کي سڱرو، ٻيل ۾ هڪڙو چڪي،  
پاڻي سڪا سڪي، ٻيل ٻيل ڪارڻ ٻي ۾ جي.

(۴۵)

لِنَو وارو ڪين لڪي، سورج جا سنسار ۾،  
جاڳي ڪڍي جنهن جي مون، دنيا سڀا ڏيکي،  
مڙ مستڪ تي مرڻ جي، جهڳمگاڊ جهلڪي  
سامي سڏا سڳي، پاڻي سڪ سروي جو.

(۴۶)

جن کي سڃڻ ڪيا، اکيرا اُنڌر ۾،  
 سي ڇڏي خيال خلق جا، پنهنجي منجه ٻيا،  
 ڏسي منهن محبوب جو، هنن آڀڻ ٿيا،  
 ٻانڀڻ ڇڻي ٻيا، موري ڀڙن مرم ري.

(PV)

جَنَ کي سِڪَ هُڪَيا، اَکيرا اندَر ۾،  
 سِي پَو ساگر جي پيرَ کون، لَنگهي ٻارِ ٻيا،  
 تِسي مُنهن مَحَبُوبَ جو، عَيْنَ اَپَيدَ ٿيا،  
 ٻانڀڻ چئي ٻيا، ڳالهيون هُڪُن زبَان سان.



(۴۸)

ساري وس وڳي، وهي واچ وهن ۾،  
لنگهي چڙهيو لک تي، ڪو طالبي ٿڳي،  
جنهن کي ساڌ سَنگت جي، رمز هٿ لڳي،  
اُٺ ڇوٽ جڳي، سامي ٿلنئين ديه ۾.

(۴۹)

اُٺ ڇوٽ اشارو، سنٽ ڏهن لا سڀا کي،  
سمجھي ڪو جن سورمو، سڄي سڀڪ وارو،  
جو ڪري نه ڪٽر جيترو، دنيا ڏيکارو،  
نڀا جان ٺيارو، سامي رهي سرور ۾.

(۵۰)

سٿ سڌ سٿا، سنٽ لکائن سڀا کي،  
سمجھي مليا سڙو پٿر سان، پريٿوان پختا،  
من سوڌا ميدان مون، جن يوڌا پنج جيتا،  
ممت کون مڪتا، سڌا رهن سامي چئي.

(۵۰)

دوست جو ديرو، وڃي سڀڪ سڀي ڪيو،  
مٿاڻائين من مون، پو جل جو پيرو،  
ڪري نبيرو، سامي چڙهيو سير تي.

(۵۲)

رمتا رام رهې، سنج و سَنَوَ جِي وِچَ تِي،  
پَرچي پيرادين سان، ڪو لوڙيندڙ لهي،  
دکُ دَرْدُ نِرماتِا، سِرَ تِي سَنپُ سَهِي،  
ويا ڪلُ تِي نه رهي، سامي سَنسِي پَرَمَ پَر.

(۵۳)

دوستَ دِلِ ڪَسِي، وِدي دَرِسَنَ داتِ سان،  
بَنان سِڪَ اَندرَ پَر، پي ڳالھ ڪانَ وِسي،  
سامي سَدا ڏِسي، سَنمڪَ وِشو سَهرين.

(۵۴)

سَجنَ تَنهنجي سِڪَ، پَلڪَ پَراهن نه ٿِي،  
اَلِي پَهَرَ اَندرَ پَر، پَڌي بِيئي لِڪَ،  
چاڻِي بِيحَدَ بانوڙِي، ڪَلِي سِپَ خَلقِ،  
وَراني وِرَقَ، سَتَهَ مِلَ سامي چَڻِي.

(۵۵)

سِڪَ ڪَيو سوڙو، ساھ تہ منهنجو سَهرين،  
ڪاڻي نه ڪُنَ سامي چَڻِي، مَڌَ پَري پوڙو،  
ڪَهي نِيتَ ڪَڻِي ڪِي، پاڻي پاڪوڙو،  
وَالِثَ وِچوڙو، مِلِي ڪَڻَ مَئي جو.

(۶۵)

سِڪَ ويئي ويڙي، جاني تنهنجي جي ڪي،  
اٿندي وهندي گهن جان، کائي گنيڙي،  
گهڙي نياڻن گار ۾، سامي من ميڙي،  
نريڪي نهوڙي، ته چئي داس درد کون.

(۵۷)

لايت ويل وڏي، ساجن سِڪَ سوڙهو ڪيو،  
اچي اڏ مٿن تي، ڪندين مهر ڪڍي،  
ترقي ترقي تن مون ويندو ساه جڏي،  
سامي چئي تڏي، ميلو ڪندين ڪن سان؟

(۵۸)

سڄڻ سِڪَ سِڪي، سامي لڏو ڪنهن ساڏ جن،  
سڌا ماڻي سار سڪ، سو پريمي پلڪي،  
ويجي ڪين وسن جان، طمع ۾ ترڪي،  
چاڻي سون لڪي، هيئون مئون هڪڙي.

(۵۹)

نڪو آر نه ٻار، سڀريان جي سِڪَ جو،  
سٺائي ۽ بنان سڀ ڪي، اچي ڪين قرار،  
مڇي ۽ جي من ۾ وسي، پاڻي ٻران آڌار،  
سامي سرجن هار، پلڪ ٻراهن نه ٿئي.

(۶۰)

منجهين لوڪَ لڪين، تون پاڻ نه ڪرين ٻڌرو،  
اٿئي ٻاهر عجيبَ جي، منجهين سڪَ سڪين،  
ڇاڪن منجه ڇڪين، ته پاڻ ٻڌني ٻڌيون.

(۶۱)

اُتار جامي ڄاڻ، سامي سڀرين کي،  
رکي سڪَ اندر ۾، پڳتَ ڪرين ٻي سان،  
رهين سدائِي سهج ۾، ڪڍي پانهنجو پاڻ،  
تہ نڪائن جو ماڻ، ٻرچي ڪريئي ٻاڻشاہ.

(۶۲)

قولي فقيرن، سچَ لڌائون سڪَ مون،  
تَتَ ڪيائون ٽڪيو، جَتَ مهورُون ميگه وَسَن،  
ملي مَوجان ڪَن، اٿئي ٻاهرَ عجيبَ سان.

(۶۳)

سامي سڪَ سچي رکي، جني جڳيو هر،  
گهٽَ وڌَ جاتِ آجاتِ جي، تَن تي نظر نہ ڏر،  
چڏي ديه ايمان کي، ليا سڀني کون سر،  
ويٺا رهن گهر، رکن سڌَ آڪاس جي.

(۶۴)

جنهن کي لڳي پياس، سامي سويرين جي،  
مٽي تنهن جي من مون، هي سڀاڻي آس،  
مورت محبوبين جي، ڏسي سڀا پر خاص،  
پيو سڀا سمجھي ناس، پٺان مورت ان جي.

(۶۵)

سڪ ملايو يار، سادو سنگ سامي چئي،  
اٿڌر ٻاهر دم دسا، ڏلو دب ديدار،  
ٿيڙو جڳ جڳ هڪار، اوديا ڪلهت نه رهي.

(۶۶)

پرين ڳالهين کون ٻار، ائين ڳالهين جي ڳوٺ ۾،  
سامي سڪ سڄي سان، تون ويهي سنڌ ويچار،  
اوديا ڀرم نوار، نه لهين ٻيڙ پرين جو.

## سڪَ (ب)

(۱)

بنان سڪَ سَڄڻ، ڪنهن پاتو ڪينڪي،  
ساڪَ ڏيئي سوڌي سڄي، نيهي پوکَ ٺهڻ،  
مٽيو جنهن جي مَنَ مون، پولاڻو پوڻ،  
سڌا پاڪَ پورڻ، سامي رهي سڀاؤ ۾.

(۲)

بنان سَمجھَ صِدقَ، ٻڌُ پراڻتِ نہ لٿي،  
وڃي ٻچَ تئين کون، جن کي سڄي سڪَ،  
مورَتَ مَحَبوبنَ جي، هر دمَ ڏسَن هڪَ،  
ٻيا سڀ چڱن چڪَ، مورڪَ جي ۽ مرمَ ري.

(۳)

سڪَ ري صفائي، اچي نہ دلِ ڌڙينَ کي،  
ٻچي ڏسَ پريمَن کون، جني لَنو لائي،  
مورَتَ مَحَبوبنَ جي، اُٺي ۾ آئي،  
سامي سڌائي، ماڻن دورَ ڌرسَ جي.

(۴)

سڄي سِڪَ آئي، تڏي ساگرُ ترُنُ سِگمُ ليو،  
ڪيائين ڪَلَهَتِ ڪوڙُ جي، ساري صفائي،  
چنڻا رهي نه چِتَ ۾، پنهنجي پرائي،  
ٻانڀُنُ چئي پيائي، مٽيائين مَنَ مون.

(۵)

سڄي سِڪَ آئي، تڏي ساگرُ ترُنُ سِگمُ ليو،  
ائين چوَنُ ٿا اُنِيئي، ساڌو سڌائي،  
پاڻُ ورائي پاڻُ سان، جني لِنو لائي،  
ٻانڀُنُ اسپ پيائي، مٽي وينا مَنَ مون.

(۶)

جن کي سِڪَ سڄي، سي پاڻِيهي پڌرا،  
ڪايا، مايا، ڪلَ ۾، مَرِنُ ڪين پڄي،  
سکي وڌائون سرَ تون، ڪَلَهَتِ پنڊَ ڪڇي،  
رَها رنگِ رڇي، سامي سڀيرين جي.

(۷)

سِڪَ وارو ڪين لڪي، سورجَ جان سنسارِ ۾  
جنهن سِڪياداتِ گروءَ جي، ٻڌي ڳنڍِ چڪي،  
ويو اُنِيءَ تَحَتَ تي، دشمنَ سڀ ڌڪي،  
سامي سِڪَ سِڪي، پورن چاڻِي ٻيءَ جي.

(۸)

جڏهن ڪي سڪڙ سڄي، تنهن ٻاڻهي ٻڌو،  
ڪاٺيا، ڪاٺيا، ڪل ٻڌ، مڙن ڪيڻ ٻڄي،  
ٻڙيت ڪڙن ٺارڻ جان، نانڍا ٻڌ ٺڄي،  
وڃيا رنگ ڙڇي، سامي سڀڻن جي.

(۹)

جڏهن ڪي سڪڙ سڄي، سي ٻاڻهي ٻڌو،  
ڪاٺيا، ڪاٺيا، ڪل ٻڌ، مڙن ڪيڻ ٻڄي،  
سڄي جي سڪڙ جي، ڄاڻن ڪلڻ ڪڇي،  
وڃيا رنگ ڙڇي، سامي سڀڻن جي.

(۱۰)

ٺوڪي جي آهي، سڄي سڪڙ ٻڌن جي،  
ڪڇي لوڪ لڄا ڪي، ٻڌ ٻڌر ڪامي،  
سامي ٻڌو سوريءَ تي، ٺوڪي ري ٺامي،  
ٻڌ ٻڌو لاهي، ٻوٽي ٻڌ ٻوٽن ڪي.

(۱۱)

سڪڙ ڪڙي سونهي، ڪاٺي ڪاٺي ڪاٺي،  
سامي ڪاٺون ساڙ سڱ، اٺي ڪاٺي،  
ٻاڻي ٻڌ ٻڌ، ٻڌ ٻڌن جي ٻڌن،  
ٻڌن ٻڌن ٻڌن، ٻڌ ڪڙن سامي ٻڌي.



(۱۲)

سڙڪي سڙ ڪري، نارِ نمائي ٻرهي،  
تنهنجي سڙ ڪڍي ڪيو، ٻرين ٿي نه ٻري،  
ٻچي ٻانڊ ٻڌي ڪون، رٿان رت ٻري،  
سگهان نه ٿير ٿري، سَتِ ملِ سامي چئي.

(۱۲) ۶۲۶

موقن منهنجو من، تنهنجي سڙ ڪڍي ڪيو،  
لٽو لٽو منجه لڳي رهي، ٽڪي ٽڙ ٿي ٿن،  
ٻچي ٻڪاري سڙ ڪري، سهي سڀا وڃن،  
ڏکي ڏکي ڏرسن، سَتِ ڏي سامي چئي.

(۱۳)

سڄڻ سور چيا، وڃن نه وڃوڙي نجا،  
تنهنجي سڙ ڪڍي ڪڍي، چيڪ ڪڍي ڪيا،  
سامي چئي چڪور جان، سڙ ڪي نين رهيا،  
ڪڍي ڪري ڏيا، ڏرسن ڏيندين ڏاس ڪي.

(۱۴)

وڃي وڃي ڪوڙي، سڄڻ سڙ ڪڍي ڪڍي،  
ڏيئي ڏلا سو ڏلوري، نياڻين ٺهڙي،  
اچي ڏس ڏکي ڪي، مهورون منهن موڙي،  
چڏ جان نه چوڙي، سامي چئي پيو پيو.

(۱۶)

ڏاڍي لايءَ لور، جاني تنهنجي جيءَ ڪي،  
سڪيم سڪ سنسار جا، توتون گهوري گهور،  
اٿندي وهندي تند ۾، اوريان تنهنجي اور،  
اچي مل چت چور، ست تي سامي چئي.

(۱۷)

ڏهي ديواني، سڄڻ تنهنجي عشق ڪيو،  
هنيائن حيرت جي، ڦهر پري ڪاني،  
سامي سڳو ڀلو، ڏسي جڳ فاني،  
جيئندي مل جاني، ماري ملندي ڪن سان.

(۱۸)

هڪ نه ٿي پري، سڪ نه تنهنجي سپرين،  
هتي نت اندر ۾، بيحد پاڻ پري،  
ست مل سامي چئي، ڪئي، ڪرم ڪري،  
تڏي جيءَ لري، جڏي ڏسان هنن اکين سان.

(۱۹)

هڪ نه ٿي پري، سڪ نه تنهنجي سپرين،  
هردم هتي هنيانو ۾، بيحد پاڻ پري،  
سامي روئي رت نت، سگهي نه ڏير ڌري،  
ملندي مهر ڪري، ڪي ماريندين مٿن ڪي.

(۲۰)

سَجَنَ سِڪَ مُڪِي، سامي سُرَتِ سِڪِي ۽ ڏي،  
سا اچي ويئي اوچتي، جهڳي منجه جهڪي،  
نيئي مير محل ۾، ڪيائين ڏک پڪي،  
چنتا سڀ چڪي، لانون لڌيون گهوٽ سان.

(۲۱)

سَجَنَ سِڪَ سِرڪِي، ڳولي لڌو جنهن ڳوٺ ۾،  
سامي ماڻي سار سڪ، سو پريمي پلڪي،  
وڃي ڪين وسن جان، طمع ۾ ترڪي،  
چاڻي سو نٿڪي، هيٺيون مٿيون هڪڙي.

(۲۲)

سَجَنَ سِڪَ سِڪِي، سامي لڌو ڪنهن ساڌ جن،  
سڌا ماڻي سار سڪ، سو پريمي پلڪي،  
وڃي ڪين وسن جان، طمع ۾ ترڪي،  
چاڻي سو نٿڪي، هيٺيون مٿون هڪڙي.

(۲۳)

خُلقيءَ کي خُلقي، مليو من ڏيئي ڪري،  
پرچيو ڪيائون پاڻ ۾، پرين جو پلڪي،  
لڳن باه ٻره جي، سنڌ سنڌ ۾ سلڪي،  
مري ٿيا ملڪي، پيائيءَ ري ٻانڀڻ چئي.

سِڪَنُ سَڪَرُ ٿوڪُ، لِڪَنُ ٿنهن کون اڳرو،  
 سَمجھي سَنگِ ساڻو ڇي، ڪو ٺيھي نہ سوڪُ،  
 مڪَ رکيو جنهن مَن ۾، سامي سَم سَتوڪُ،  
 لکي سگھي نہ لوڪُ، مَو جان ڪري مَمَتاري.

## پریم

(۱)

آء تہ پیاریان، پری پیالو پریم جو،  
سامی هن اوسر پر، تن من سب لاریان،  
دہ دس دیکاریان، آئیہ ہرک اکین سان۔

(۲)

سب جی گھر آہی، پریم ہدایت رام ڈن،  
سامی ڈسی کوئہ کو، منہن مڑھی پائی،  
ست گر لکائی، تہ ڈسی ہڈ اکین سان۔

(۳)

پیتو جنہن ہنی، پاک پیالو پریم جو،  
سکيا تنہن سنسار جا، چکا سب چنی،  
سدا رہی سامی چنی، پائی منجہ پنی،  
ویشی ملہ گنی، دل ڈینی دلیر کی۔

(۴)

پريمِن پُڪاري، پُڙو گُهمايو پريم جو،  
هُڏي ڪو هانپُن چئي، ڏير سڄي ڌاري،  
پاڻ وراڻي پاڻ کي، ڏسي ڏيڻو هاري،  
نانت نِواري، ماڻي دُورَ درسَ جا.

(۵)

پريمي پَسارو، ڪري ڏ ڪَڙ جيترو،  
مٽيو جنهن جي من مون، اُڏيا اُٺارو،  
پرتڪ پُورُن اَتما، ڏسي ڏهارو،  
مليو نيارو، سدا رهي سامي چئي.

(۶)

پريمي پاڻ اچي، مٺن جي مجلس ۾،  
ڪنيون خلاصو ڪري، جنهن کي شوق سڄي،  
پَتنگَ جان پاڻ چڏي، ڏسي مڃُ مڃي،  
سامي رنگِ رچي، سٺه سپيرين جي.

(۷)

پريمي پياسو، پياسَ رکي پُورُن ٿيو،  
ڪڏي ڪري ڪينڪي، پريتمَ کون پاسو،  
سامي رهي سنسارَ ۾، نپا جان نِراسو،  
ڪنگرُ ڪُورو، ڪاسو، چاڻي مولُ مٽيءَ جو.

(۸)

جنهن جي پريم ٻلي، ستمڪ تنهن جي سهرين،  
سامي سڪ سروب جو، گنهون کي ڪين سلي،  
پرچو رهي پڌ ۾، پنجنجي دوت ڏلي،  
هلي ائون چلي، ڄاڻ وڃائي پانهنجي.

(۹)

پيالي مان پريم جي، رتيائي رحمت،  
پيتي جن پريت سان، سي ٿيا متارا مت،  
سي ڪئن ڪين اڪت، ريڌا رهن حال ۾.

(۱۰)

ساميءَ لڳ ٿڌو، جنهن لڳ لڳو سڀ کي،  
منحڪم من ٿنبي سان، پريم جي دام ٻڌو،  
ول چل جڏي پانهنجو، ٿيڙو لڳ ٿڌو،  
سهجي ساڳ رڌو، سوکائي نت خوشيءَ سان.

(۱۱)

بتان لڪ لنگهي، وڃي نه اوديا سنڌ مون،  
لهرون مارن لوپ جون، نانا رنگ رنگي،  
ڪوپريمي لنگهي پار پيو، سامي لت سنگهي،  
صاحب سر ٻنگي، ٿڌو جنهن ديهيءَ ۾.

(۱۲)

ٻانڻ ڪو پنجهي، بيحد ٻولي ٻره جي،  
توڙي سڀاڻو سورمو، پڙهيل ڇو نه هجي،  
ڪو جن ٻريمي ٻرڻوان، سمجهيو سمجهي،  
مولي ڪين منجهي، اوديا جي اونده ٻه.

(۱۳)

ٻڃي ٻڄ ڪري، ٻوڳي ٻوڳ سڙگ جا،  
ٻاٻي گهور نرڪ ٻه، روئن رت ٻري،  
سامي رهن سڀ کون، ٻريمي ٻاڪ ٻري،  
ڏسن ڏيان ڏري، ٻرتڪ ٻورن آتما.

(۱۴)

ٻريم ٻريم سڀ ڪن، ٻريم ٻرڪ ٻرماتما،  
من ٻڌ وائيءَ کون ٻري، لڪايا لهن،  
ٻيا سڀ باد بڪن، سمجه ري سامي چئي.

(۱۵)

سامي جنهن چڪيو، گرگم پيالو ٻريم جو،  
اڳيون تنهن هجيبا جي، لاهي سر رکيو،  
سڀ ٻه سار لکيو، ڄاڻ ويحائي ٻانهنجي



(۱۶)

سامي سنڀاري، پريمي ۽ ڪي پرڻم سدا،  
ڀڳت ڏيئي ٻانهنجي، لڏو لڏو سڀ لاري،  
اوديا ٻڌا ٻري ڪري، ڌرسن ڏيڪاري،  
ويڻو ٺهاري، ستمڪ سدا سڀرين.

(۱۷)

لکين هزاري، ڳالهيون ڪن ويدانت جون،  
سامي سودو پريم جو، ورلو ڪو ڌاري،  
جو وهي آڻڻ هٿ تي، نانت نوازي،  
پرڇي پياري، سڀ ڪي پيد پرم ري.

(۱۸)

پرم ڪي پڙڪي، لڳي باه پرڻ جي،  
روئي رت اکن مون، سڌ ڪري سڌ ڪي،  
اچي مل مٺي سان، لالن پوءِ نه لڪي،  
ويندو ساه سڪي، تڏي ڪندين ميل مٺي تي.

(۱۹)

پرڻي روئي رت، آڻي پهر اکن مون،  
سجڻ تنهنجي مڪ ڪيو، من منهنجو موٽ،  
ٿي بيحد بانوري، ڀلي سڀ جڳتا،  
سامي چئي سٿت، اچي مل مٺي سان.

(۲۰)

برهن نين پري، روئي رت اکن مون،  
پڇي پانديرون کون، سڏڪي سڏ ڪري،  
سامي چئي سهرين، پير نه ٿي پري،  
تڏي جيءَ لري، جڏي ميلو ڪري مٽيءَ سان.

(۲۱)

بنان واچ وڃي، موليٰ من مندر ۾،  
ٻڌڻ سان ٻانڀڻ چئي، ويو پرم پڙ پڇي،  
ڪنڊ برهمند خيال جي، پيئي سڏ سڄي،  
توڙي رهي رجي، تاپي ڪري بيڪ بڪين جان.

(۲۲)

وئي خط کاتي، آيو من موهن جو،  
تنهن ۾ لکي لنو جي، ڪٽڻ کي کاتي،  
ٻڌڻ سان ٻانڀڻ چئي، وڍي سڀ چاتي،  
جهڳي ۾ جهاتي، من پائي مڱڻ ٿيو.

(۲۳)

موهن وڃائي، موليٰ ڪڍي بن ۾،  
رکي ڏن ڌيرج سان، تان ٽڪي لائي،  
گوپين ۽ گوالن جي، سڏ ٻڌ پلائي،  
سامي سدائي، رهن سکا سنتوش ۾.

(۲۴)

مُڙي مَڏَ پَري، ڪانَ وَڄائي ڪوڄَ ۾،  
مَها مَني موھڻي، ڏنَ اُڀارُ ڏري،  
بُڏي پڻ ڪَڏنَ سان، لَنو لَنو سَڀَ لَري،  
سَڌَ پَڌَ سَڀَ وِسرِي، سامي چَئي سنسارَ جي.

(۲۵)

بيحدَ وَڄائي، موھنَ مُڙي مَڏَ پَري،  
بُڏي بَڏواننَ کي، پَلي پَٽَ پاڻي،  
چَڏي خامَ خيالَ سَڀَ، لَنو سَڄي لائي،  
سامي سدائِي، مَستَ رَهي مَهرانَ ۾.

(۲۶)

نارِڌَ سَڀَ قَبولَ، پَٽَ پاڻي پِڳڙي جو،  
جَنينَ ڏنوَ مانَ کي، مَحَبَتَ سانَ مَنَ مولَ،  
لُڪَ ڪَيائون لَنو سان، سوکَ ۾ اَسَٿولَ،  
تون پي وِجي جَھولَ، پريمَ ھندوري تَن سان.

(۲۷)

سامي سَمجھي جَن، ٻولي ٻاونَ ٻاھرين،  
پالو پريمَ اَڱمَ جو، پُرچي پيتو تَن،  
سدا سَپيرينَ جي، رَتا رَنگَ رَھن،  
ڪنھن کي ڪينَ سَکنَ، اَنڀيَ سَڪَ اَندرَ جو.

(۲۸)

اچي پيئي پان، سامي رام ملڻ بجي،  
لونءَ لونءَ ۾ هر رسڻ جي، ڦري ويئي آن،  
رهي نه رتيءَ جيتري، من ۾ مايا ڄاڻ،  
پيهي آيا پان، سڄڻ گهر خوشيءَ سان.

(۲۹)

اٽي مهانگو، سامي سودو پريم جو،  
جي تو خواهش خريد جي، ته سڀ سِر جو سانگو،  
پرچي پاءِ ڳچيءَ ۾، ڳلا جو گهانگو،  
لنگهي پڙ لانگو، ته مطلب ٿيئي من جو.

(۳۰)

پريم خريد ڪرين، ته سِر لاهي وڃه ڪان ۾،  
ديئي دلِ دلال کي، سامي اجر جرڻ،  
جيڪي ڄاڻي پانهنجو، سو سڀ پيٽ ڌرين،  
تنهن کون پوءِ ڀرين، مڪتا بار پندار مون.

(۳۱)

گهٽ وڌ پريت نه لاءِ سامي سڀيرين سان،  
رهجي ويندين راه تي، پير پرجهي پاءِ،  
جين مرن دڪ سڪ جي، چنتا چاه چڪاءِ،  
ته گهٽ گهٽ منجه لڪاءِ، مورت محبوبن جي.

(۲۲)

بيٽي سا بيٽي، باقي رک رَهَتِ سان،  
پُڄي وَٺُ پريمِ کون، سڄي رَسَ ريتي،  
سامي ساواڏانُ ٿي، بازي جن جيتي،  
پاڪي پليٽي، لنگهي چڙهيا لڪَ تي.

(۲۳)

پر جي جنهن پڙي، پتي پريم اگم جي،  
ڏٺو تنهن سڀ آتما، جيئن چٽَ چڙي،  
مري نه مايا موه ۾، رسن کان رڙي،  
پڄي پرم گڙي، سامي ماڻي سبَحَ سڪَ.

(۲۴)

پر جي جنهن بڙهيو، بورو اکر پريم حو،  
ڏيئي ڪن ڪَلِيتَ کي، ڪرپا سان ڪڙهيو،  
چڙي پيدَ پرم کي، وڃي چٽَ چڙهيو،  
ستھ اَنَ گهڙيو، ديُو ڏنائين ديه ۾.

(۲۵)

پر چنتا پليٽ، ڪيا جيءَ جهاڻ جا،  
سامي ٿيو ڪو ساڌَ سنگ، پريمي برهم ٻنيت،  
حڱي جنهن جڳت سان، جيتيو مَنَ اُجيت،  
تَن ۾ ٿريٿائيت، پرتڪ ڏسي پاڻ کي.

(۳۶)

پرچي پيتو جن، پيالو پریم اگم جو،  
اندَرِ باهرِ آتما، هردي منجه دسن،  
پرچن چاڻي پاڻ کي، کينو کيرن ڪن،  
سدا غرق رهن، سامي سماءَ پد مه.

(۳۷)

جنهن کي پریم پاس، سامي لائي ست گروء،  
سهجي تنهن جي جيءَ مون، پلي اوديا پاس،  
رهي منجه آکاس، اٿئي پهر اٺل جان.

(۳۸)

پریمي سي چنجن، جن کي امل اڪند جو،  
سر ستي سودو ڪري، پيالو پيتو تن،  
پاڻي منهن مهران مه، سدا غرق رهن،  
پرچي ريءَ پرين، سامي سارن ڪن کي؟

(۳۹)

پریميءَ کي پڙلاءَ، ست پيو سروب جو،  
بڏائين ٻاون ري، گگن مه گوڱاءَ،  
ميٽي دتيا پاءَ، سيتل ٿيو سامي چئي.

(۴۰)

پڙهي پڙجهو ويد، اکر لڌو جن انڀني،  
ملي ٿيا محبوب سان، سي سامي عين آيد،  
پيئن پيئارين پريم رس، بنان وڌ نشيد،  
توڙي ڪن آسميد، تان پي سيتل رهن ساوهر.

(۴۱)

دوست جو ديرو، سنج و سنو جي وچ ۾،  
جائن سک سمنجھ ري، انڌا اوکيرو،  
سامي سجاڳن کي، ڀرتڪ ٿيو پيرو،  
ڦرن ڦرن جو ڦيرو، مڙي ويا من مون.

(۴۲)

ڏني لنو لڄت، سته جنهن ساڌو ڪي،  
سو رهي واد وواد ڪون، اٿي پهر اڀرت،  
چاڻي سک سنسار جا، سڀ ڪوڙا ڪلهت،  
حد پري حيرت، بيحد ڏسي ٻانڀڻ چئي.

(۴۳)

دوست جو ديرو، سنج و سنو جي وچ ۾،  
پنهجي ڪو ڀرتيت سان، پريمي پڪيرو،  
مٿيو جنهن جي من مون، سامي مٿيرو،  
وسي وسپرو، سڀي ڪري سميڙ جان.

(۴۴)

ڪاٺيءَ کي ڪيٽين، ڪاٺي جيئن خلاص ڪيو،  
ڪوري ڪڍ ڪلپنا، آندڙ مون ايئن،  
پيالو پريم اڳم جو، پُر ڪري پيئن،  
جيئن جو ٿيئن، سامي ڏسن سڀرين.

(۴۵)

ڪنهن پريميءَ کي پير، سَنَگَرُ ڏسيو سَروپَ جو،  
ڏيئي ڪنڊ ڪلپ ڪي، گهيڙي لڌو تنهن گهيڙ،  
ماڻهي دُورَ ڏَرَسَ جا، ٿي نريءَ نروير،  
سامي جيئن سَمير، سِيتل رهي سِپاوَ ۾.

(۴۶)

رمتا رام وڃي، سڌا اُليپَ آڪاسِ جان،  
نهر کي پريم پُرتيت سان، ڪو پورن پُرشو پسي،  
جنهن کي گرو ڪرپا ڪري، اُنيءَ اوڻ ڏسي،  
ڦِري ڪين ٿي، سامي هن سنسارَ ۾.

(۴۷)

پريميءَ کون پريتَم، پلڪَ پَراهون نَ ٿي،  
شيوڪَ جو شيوڪَ ٿي، ڪري سڀوئي ڪم،  
سڌا ساڀر سن جو، رکي مَن مَرَم،  
سامي هڪڙو دم، هر پڳتن ري نَ رهي.



(۴۸)

پريميءَ ڀرولي، ٻڌي بيحد ٻڌ جي،  
سڌا سپيرين سان، ڪيئن ڪجي هولي،  
سڀاويڪ سامي چئي، خلوتيءَ کولي،  
ٻاڙن ري ٻولي، سمجهي رهيو سن ۾.

(۴۹)

پريمي ٿيو پريم، اچي پريم نگر ۾،  
پاتائين پرين جو، سامي سحر مرڻ،  
پلائي ڀرڻ، پاڻ نڌ ڏسي پاڻ ۾.

(۵۰)

پريم اکر پاڙهي، ست گر من سیتل ڪيو،  
سامي چڏيائين چن ۾، سنسا سڀ ساڙي،  
چوٻاريءَ چاڙهي، ساڳي ڪيائين سڀ جو.

(۵۱)

پريم پرواه وڃي، ويٺي ٻڌ ٻڌي ڪري،  
بنان درسن دوس جي، سامي ڪين رهيو،  
جيڪي سنت چيو، سو حاضر ڏٺو هئا تي.

(۵۲)

پريم پساچ لڳو، ڏٺي نڌ رهيو دل ۾،  
وڌ نڪند وڻوار جو، سنسو سڀ ڀڳو،  
سامي پيچو اڳو، روڪي ويٺو رند ٿي.

(۵۲)

اڃا ڪري اڏين، ڇڏيا جيءَ جُهان جا،  
سدا پَوَن سامي چئي، مورڪَ مَتَ مَلينَ،  
سڻي پندَ مڱي تُون، ڪنهن پريميءَ پَرِين،  
جاتي ڪوئي ڪين، تاتي ڪيائين تڪيو.

(۵۴)

اُپيريءَ جو پير، پَرچي ڪنهن پريميءَ لڏو،  
آهي جنهن جي آسري، سڻي سِرَ سُمير،  
سامي سڀ سو ڪئي، ٿيو نريءَ نروير،  
سُوريءَ منجهَ اُنڌير، ڏسي نه آڍ جڳادِ چو.

(۵۵)

ڪئي ڪَلِيتَ ڪَٽ، لکين لوڪَ لڙهي ويا،  
پَهچي سگهن نه پڌَ ۾، هڻي بيٺا هٿ،  
ڪي پريمي لنگهي پارِ پيا، سامي سَمَرَت،  
جن کي هرِ هِمَت، پَرچي ڏني پانهنجي.

(۵۶)

ڪڏي ڪين ڪري، پرين پاسو مون کون،  
اڪيون اکين ۾ رکي، ويٺو ڏيان ڌري،  
اُٿندي وهندي نندَ ۾، پلڪَ نه ٿئي پري،  
ڏسي جيءَ ٺري، سامي سُبِيرِين کي.

(۵۷)

پريمَ پَنانِ پَرَ کاسُ، کَنهنِ کي ٿيو کينَکي،  
 ائين چئي ٿو نامَديو، کبيرُ ائون رَوِ داسُ،  
 کَري دَسُ کَلپَتَ ري، سامي اَننَ اَپياسَ،  
 تَ چيئنُ چَدَ آکاسُ، پَرَگهتُ ٿيئي پاڻهنِ.

(۵۸)

پريمَ وَرائي پَدُ، کَنهنِ پاتو کينَکي  
 پُچي دَسُ تَنينَ کون، جَن پيتو مَحَبَتَ مَدُ  
 ماڻلُ ٿيا مَهراَنَ ۾، مِٽي دُکُ دَرَدُ  
 حَدَ پَري اَنهَدُ، سامي بَدَنَ سَمَ ٿي.

(۵۹)

پريمَ وَرائي پَدُ، کَنهنِ پاتو کينَکي  
 وِچي پُحُ تَنينَ کون، جَن پيتو مَحَبَتَ مَدُ  
 ماڻلُ ٿيا مَهراَنَ ۾، مِٽي دُکُ دَرَدُ  
 دُٿي اَنهَدُ، سامي بَدَنَ سَمَ ٿي.

(۶۰)

عِيبَ مَنهَهارَ آيو، ٿيندو گَمُ غِيبَ ۾  
 ايو اِشارو اَنِٺي، کَنهنِ پريميءَ بَجاو  
 اَگَسَ جِيئنَ اَچمَ کَري، ساگرُ سَکايو  
 نَکي وِجاو، نَکي پاتو پَرَجنَ پاڻَ ري.

(۶۱)

جنهن کي رَسُ آيو، سَچو ساڌ سَنگَتَ جو  
تنهن پريميءَ پَرَتِيَتَ سان، محڪم مَنُ لايو  
پورُنُ ڄاڻي پيءُ کي، سَڀُ سَنسو مَٽايو  
سامي سَمايو، جَلُ بَدَبَدو جَلُ ۾.

(۶۲)

اَلڪَ پُرِشَ آڻي، رَچَنا رَچي رَنگَ پَري  
مورِڪَ مَرَنَ مَتَ ري، تنهن ۾ تانُ تانِي  
سَهي ڪَيو سامي چَئي، ڪنهن پريميءَ پُراڻي  
مَوجَ مَلي ماڻي، پاڻُ وِراڻي پاڻُ سان.

(۶۳)

اَنپَءَ ري علاج، ڪونهن اوديا روڳ جو  
پُڄي ڏَسُ پَريَمَنَ کون، ڪَري دِلَ دَراخُ  
جوڙي وِٺا جڳ ۾، جيڪي پَڳَتَ جَهاجُ  
ڪَرنَ بيمَحَاجَ، پارَ لَنگهائي پاڻِي.

(۶۴)

اَنُ هوندي راندِ رَچي، مايا بوءَ مَمَتَ جي  
تنهن ۾ مَتَ مَرَمَ ري، مورِڪَ مَرَنَ پُڄي  
ڪو پريمي مَليو پيءُ سان، بلا کان نَجي  
جَنهن کي سَمجَهَ سَچي، سامي ڏني سَتَگَروءَ.

(۶۵)

بيگم پور شهر، آئي عين آڪاس ۾  
من بند وائيءَ واج کون، اگم اگوچر  
کئي پريم ڀرتيت سان، سامي سهج سمر  
ته انيءَ پرک امر، پيئي وڃي ڀرم ري.

(۶۶)

ٻائين ڪو ٻجهي، ٻولي ٻاون ٻاهرين  
توڙي سڀاڻو سورمو، پنڊت پڙهيو هجي  
ڪو پريمي ڀرتيت وان، سمجهايو سمجهي  
سو موٽي ڪين منجهي، اوديا جي اونداه ۾.

(۶۷)

مڌر مڌر مرلي، ڪان وڃائي مک سان  
ٻنڌي گوپيءَ گوار جي، سامي سرت ڀلي  
اوديا ڳنڍ ڪلي، ڏسي منهن محبوب جو.

(۶۸)

جاه ڪيا چيرا، موهي جيءَ جهان جا  
برجن ڄاڻي پاڻ کي، پائين نت ڦيرا  
ماتن سک سروپ جو، ڪي پريمي پڪيرا  
نرمل نرويرا، سامي رهن سڀا ۾.

(۶۹)

جو ڀريمي پورن، سو چوڳشورُ جڳ ۾  
 پاتو جنهن پرتيت سان، گهرو گيان انجن  
 گهڙي لڌائين گهر مون، اٺي آدي ڏن  
 مڻي سڀ مٺن، سامي ماڻي سڀج سڪ.

(۷۰)

مهان چتر پربين، ڀريم ڪيا وس پانهنجي  
 مان وڌائي سڀ چڙي، ٿيا عاشق لنو لين  
 ڀوپا پڄن ڪين، سامي ڀريم ڀساج سان.

(۷۱)

راتيون ڏينهن حري، ٿي برهن ڪارن پيءُ حي  
 جيئن ڪارڻ سڀيت جي، سڀ ورلاپ ڪري  
 چڪوي ڪارڻ چڪور جي، سڌ ڪي ساه پري  
 ڀياس نه مڻي مين جي، بنا نير مري  
 تڏي جيءُ نري، جڏي سامي ملي سپرين.

(۷۲)

رهي ڪين سگهي، هيءُ داسي درسَن ري  
 تڪو تير عشق جو، ويو لنو لنو مون لنگهي  
 سامي چت چاترڪ جان، سُنوا تي بوند منگي  
 اچي رنگ رنگي، درسَن ڏيئي پانهنجو.

(۷۳)

جيڪو جن پيئي، پيالو پريم اڳم جو  
پورن ڄاڻي پيءَ کي، جڳ جڳ سو جيئي  
ساڪ ڏني سامي چئي، خلاصي ڪيئي  
جيئن جاڳي ڏيئي، آنديرو آيا ڪيو،

(۷۴)

جيئن هر کي مير، رانجهي سان هڪ رس ٿي،  
تيئن ملي محبوب سان، لنگهي لڪ لڪير  
ڄاڻي سڀ سڀني جا، سامي چئي سرير  
ڳانوان، گر پير، لڪ لڪاڻن آئيئي.

(۷۵)

جنهن پريميءَ پرڏي، اونهن ڳالهه عشق جي  
گهر مون کان خوشيءَ جي، لوڙي تنهن لڏي  
سامي سڪ سچيءَ سان، چڪي ڳنڍ پڏي  
گهٽي ۽ وڏي، ويڃي ڪين وهنوار ۾.

(۷۶)

جنهن کي پريم پئي، سامي پاڙهي ستڙوءَ  
پنهنجي اکين پاڻ کي، ڏٺو تنهن اٿي  
اوديا پنڊ مٿي تون، ساميءَ کڻي سٿي  
وينو ڪيپ ڪٿي، سڄ وسو جي وڃ ۾.

(۷۷)

وٽڙا ڪرم ڀڄي، ڏسي پريم پڙياو ڪي  
ٻنڌي گاخ سارڊول جي، جئين مرگهن جو، ٺهي  
ٽٽڙا چور لڄي، سامي راج دربار ۾.

(۷۸)

ورلو جن ڏسي، ڪو ڏسڻ واري ڏيو ڪي  
جنهن جو پريم پرتيت کون، پير نه پوءِ ڪسي  
اچي سنت حصي، سامي پورب ديس جو.

(۷۹)

ورلي ماءُ چئي، ڪا پريمي پتر گرب مون  
سامي سڀرين جي، جنهن کي پڳت وٺي  
جان ويحائي ٻانهنجي، سڀ جو داس بڻي  
لکيا ڪين ڳئي، ڏسي اليڪ اکن سان.

(۸۰)

سوئي پيارو، پريمي پرميسر ڪي  
جو ڪري نه ڪتر جيترو، ڏنپ ائون ڏيڪارو  
سامي رهي سرير ۾، نيا جان نيارو  
جائي جڳ سارو، چمتڪار چيئن جو.



(۸۱)

سوئي پيارو، پريمي پرميسر کي  
سمجھو جنهن سامي چئي، اٺي اٺارو  
جاگي ڪڍيائين جيءَ مون، اوديا اٺارو  
نپ جان نيارو، سدا رهي سنسار ۾.

(۸۲)

سڀ کي پورايو، پريم پساچ لڳي ڪري  
پنڌي ناڏ ڪنن سان، مرگه ڏوڙي آيو  
وئي واس ڪنول جان، پنور لپتايو  
سامي سمايو، پتنگ جوت ڏسي ڪري.

(۸۳)

پرچي ڪو پاڙهي، پنڌت پئي پريم جي  
من کي محبوبن ڏي، لنو لائي لاڙي  
سامي پڳت جهاز ۾، چڪي ڌڪي چاڙهي  
ڦڪل سان ڦاڙي، پردو پيد پرم جو.

(۸۴)

پرچي جنهن پڙهيو، پورو اکر پريم جو  
سو ممت مٿائي من حي، اٺي اڄ چڙهيو  
سامي ان گهڙيو، ڏيو ڏنائين ڏيه ۾.

(۸۵)

پڙهيو جنهن پورو، گر گم اکر پريم جو  
مٽيو تنهنجي من مون، اوديا آندورو  
سامي سو سورو، جيتي ويو جگ کي.

(۸۶)

خلوتي خلاص، ٻانڀڻ ٿيا پنڌن کون  
پرچي ڪيو جن پريم سان، آتر مک آڀياس  
سهي ڪيائون سم ٿي، چيئن ڇڏ آڪاس  
پاڻي پڌ نراس، مڪن ڪشڪن ڪينڪي.

(۸۷)

انڀئي اٽڪ، رکن ڪاڻ اندر ۾  
بورو اکر پريم جو، پڙهي ٿيا پرپڪ  
ويڙهي سڀ ورق، سامي چڙهيا سير تي.

## پریم (ب)

(۱)

اَلکُ اَسْتَامَلُ، سَنَتَ لَکائِنِ سَيِّ کي  
بيهي ڏسي پاڻ ۾، هڪو پریمي پرڀلُ  
کڻي کالِ کَلپنا، کَري جَنمُ سَلُ  
جڻين اَلپُ کَنولُ، تئين سامي رهي سڀا ۾.

(۲)

سڀئي جنهن ساڄيو، خاوند پنهنجي خيال سان  
اندر ٻاهر آکاس جان، سو بيحدِ براجيو  
پئي ڪنهن پریميءَ ڏٺو، دل جو ڌرواجو  
اتڪَ کون آجو، سڌا رهي سامي چئي.

(۳)

ليکي لڙ وڌو، سڳڻو هن سنسار ۾  
اشارو اَلِڪَ جو، ڪنهن پریميءَ پرڌو  
سڌا رهي سامي چئي، سمجھ منجھ سڌو  
مري ملِ ڳڌو، پرميسر کي پريت سان.

(۴)

عَشَقُ اُڳِري، مَنَزَلُ کَشي مَنَ کون  
اُڳيون ٻيڻو ٿي بَچَرو، واٽَ تي ويري  
سامي ٿيو جنهن سَپاڪي، وَجھي مَن ميري  
ڪو ٿرني کون ڦيري، خاص ڏسي خاوند کي.

(۵)

آهي اوکيرو، جيئن ڏي مَرڻُ جڳَ ۾  
سَمجھي ڪو سامي چوي، پريمي پڪيرو  
ڪيو جنهن ڪَلِيتَ جو، نِپَٽَ نيرو  
دوست ري ديرو، خالي ڏسي ڪون ڪو.

(۶)

ڪَلِيتَ جي ڦهري، سِنڌُ وهي سامي چئي  
تَنهن ۾ جيءَ جھانَ جا، لُڙھيا وَجَن لَهري  
ڪو پريمي لنگهي پار پيو، تَڪَل سان ٿري  
ڏٺو جنهن وري، پَنهنجي اکين پاڻ کي.

(۷)

دوستَ جو ديرو، سَتَ صَفائيءَ ۾  
بَھي ڪو پَرَتِيتَ سان، پريمي پڪيرو  
جاڳي ڪيو جنهن جڳَ جو، نِپَٽَ نيرو  
ڏسي نہ اَنڌيرو، سامي سورج سار ۾.

(۸)

نرکي نيائين، پريميءَ کي پيءُ، پاڻ سان  
لاڻي پسي لال جي، جوهر جيتائين  
سامي سڪ سنسار جا، صدقي ڪيائين  
پتو پيتائين، پيندڙي پاڪ ٿيو.

(۹)

سو پڪو پيارو، پريمي پرميسر کي  
سامي ڏنو جنهن ساڌ سڱ، ائين اُچارو  
ورتي وڌ ويچار سان، پاءُ رکي پيارو  
جيئن ڏرو تارو، استر رهي آڪاس ۾.

(۱۰)

سو پريمي پرين، سو جوگيسر جڳ ۾  
جنهن کي ڏنو سڱرو، پورن پاڪ ڀتين  
سامي سپيرين جي، لنو ۾ رهي لين  
جيئن جل کون مين، پلڪ پراهون نه ٿئي.

(۱۱)

پريمي پسارو، ڪن نه ڪتر جيترو  
ڏنو جن اکين سان، گهر ۾ گهر وارو  
اهي جنهن جي آسري، اوندهه اُچارو  
مليو نيارو، سته رهي سامي چئي.

(۱۳)

پريمي سو پيارو، آهي پرميسرَ کي  
کري نه کترَ جيترو، ڏنپَ ائون ڏيکارو  
لڳهي چڙهي لڪَ تي، پَو ساگرَ پارو  
ڪنولَ جان نيارو، سامي رهي سريرَ ۾.

(۱۴)

دانا ديوانا، پريمي پيارا پيءُ کي  
لڏَ ڪئي جنَ لڪَ ۾، نرکي سڀَ فانا  
سدا رهن سامي چئي، سمَ ۾ سمانا  
جيئن پروانا، جلي جوتِ سروپَ ٿيا.

(۱۵)

برهن رهي روءِ، ڪئي دردَ فراقَ جي  
ڪڍي پارَ پرين جا، پانين، ٻڏي نه ڪوءِ  
نتَ چري ٿو چتَ کي، پيرَ نه وجهي پوءِ  
وَهَنَ واڳي هوءَ، ڪو گابو ڪڍي اُن مون.

(۱۶)

کَميا خوشيءَ جي خوءِ، پيئي جنهن پريميءَ کي  
مٽي تنهن جي مَنَ مون، هارَ، جيت، هُءِ هوءِ  
سامي لڏائين ساڏَ سنگَ، جاڳي پنهنجي جوءِ  
رهي روبروءِ، اُٺَ ٿي بهرَ عجيبَ سان.

(۱۷)

چاٽي جنهن چڪي، سامي شوتق شراب جي  
تنهن مامل محبوب جي، لنو لنو لک لکي  
پرچن پنڊ مٽي تون، لاهي هيٺ رکي  
اٿي انتر مڪي، چڙهيو چيئن ڇڏ آڪاس تي.

(۱۸)

جنهن کي هڪ جرو، مليو شونق شراب جو  
سو ڪايا مالا ڪل کون، پهتو پريرو  
سامي مليو سروب سان، ٿي گاهڪ گهرو  
کوٽو ائون ڪرو، صدي ڪيائين سک تون.

(۱۹)

پيتو جنهن پياسي، پيالو پريم اڱم جو،  
سامي تنهن کي سڀا ۾، پڳوت هڪ پاسي،  
پرچي ڪيائين پوس سان، پرچنتا پاسي،  
ڦري نا ڦاسي، ڦرنبي جي ڦاهي ۾.

(۲۰)

پيتو جنهن پلڪي، پيالو پريم اڱم جو،  
پڳي تنهن پوپور ٿي، ممتا جي مٽڪي،  
سم ڄاڻي سامي چئي، پوري ائون اڪي،  
جئڻ سون ٿڪي، هيٺ مٽي هڪجيهر ٿي.

(۲۱)

پَرهي پَرهايو، اکر پريم اگم جو،  
سمجھي سو سامي چئي، منو من پايو،  
جل پيوڻو جل ۾، جل ٿي سمايو،  
نڪي وڃي آيو، بنا پنهنجي پاڻ ري.

(۲۲)

پرچي جنهن پري، پتي پريم اگم جي،  
پيءُ ڏٺو تنهن جيءَ ۾، ويساسيءَ وڙي،  
سڪي ٿيو سامي چئي، پيچي پرم گهڙي،  
چيئن چٽ چڙي، سيل ڪري سنسار جا.

(۲۳)

پرچي جنهن پري، پتي پريم اگم جي،  
پيءُ ڏٺو تنهن جيءَ ۾، ويساسيءَ وڙي،  
سڪي ٿيو سامي چئي، پيچي پرم گهڙي،  
چيئن چٽ چڙي، مزا ڪري محبوب سان.

(۲۴)

پرچي جنهن پري، پتي پريم اگم جي،  
سو مري ڪين مرم ري، راتيون ڏينهن رڙي،  
سهجي ويو سامي چئي، چيئن چٽ چڙي،  
پيچي پرم گهڙي، اسٽ ٿيو اکاس جان.



(۲۵)

پرچي جنهن ڀڪو، لڌو پير پرين جو،  
سو سامي سدائي رهي، ٿرتا منجه ٿڪو،  
صدقي ڪيائين سڪتو، تن من سڀا ٽرڪو،  
گنگا گيا مڪو، پوي ڪين پلن جان.

(۲۶)

پرچي جنهن پيتو، پاڪ پيالو پريم جو،  
ملي تنهن محبوب سان، امل جنم جيتو،  
سامي سڪا اڳتون، سر صدقي ڪيتو،  
هاريو تنهن جيتو، جڳتي سان جهان کون.

(۲۷)

پرچي پريت گهني، ڪامل ڪريان ڪهن سان،  
جيڪو تنهنجي جيءَ کي، وڃي يار وٺي،  
پانين نيئي پل سان، گهري گهر کڻي،  
عاشق معشوق بڻي، سڀا ڏيئي سمر سڪ.

(۲۸)

سچو شوق ٿيو، جنهن کي پيءُ پسند جو،  
سامي تنهن سنسار جو، سرب تياڳ ڪيو،  
ملي مرجين سان، پانهنجيءَ منجه پيو،  
ويهي تبت ويو، جت بيحد جو ڏيئو پري.

(۲۹)

پريت لڳي پياري، جنهن کي پيءُ پسڻ جي،  
تنهن کي پيئي ساڌ سَنگ، سامي سڌ ساري،  
ٿئي اڳت ڪلا سان، آيت گهر ٻاري،  
سڀ ۾ سڄاري، مڪر رکي مَوجان ڪري.

(۳۰)

پريت ڪيو پَروَس، سامي تنهنجي سَپرين،  
اچي اڙغبي لڳي، اندر کي آتس،  
اٿئي پهر اکڻ مون، بوندان ڪرڻ ن س،  
يا ڏيه بنهنجو ڏس، يا اچي مڻ مڻ سان.

(۳۱)

مَحَبَتَن مڪي، پتري پريم پڳت جي،  
پڙهي مڻ پَرسَن ٿيو، چنڻا چاه چڪي،  
لنگهي چڙهيو لڪ تي، اوديا سنڌ سڪي،  
سامي سڀ ڏڪي، کپي کڻي سا گهر ۾.

(۳۲)

پريتوان پياسو، پاسي ٿئي نه هڪ پل،  
پرچي ڪيائين پڌ ۾، وڌ سڄيءَ واسو،  
سامي ورتي سَرَب گت، خالص خلاصو،  
ڏسي ٿماشو، ساڪي ٿي سنسار جو.

(۲۳)

پريٽوان پَرُوس، ڪڏي ٿين ڪينڪي،  
پاوين ڪونديا ڪري، پاوين ڪوساڻس،  
ماڻن سڪ سَروپَ جو، ڇڏي طمع تَامَسِ،  
هميش هڪ رَس، سامي رهن سِپاوَ ۾.

(۲۴)

پريميءَ کون پريتم، پلڪ پَراهون نه ٿئي،  
جنهن جي ڪئي سَتَگروءَ، کولي خاطرِ جَم،  
وڪيائين ويساه سان، جاڳي سڀ جوکَم،  
جيتي هليو جنم، سامي چئي سنسارَ مون.

(۲۵)

پريميءَ کون پريتم، پلڪ پَراهون نه ٿئي،  
واريو جنهن وِحوڌ ۾، ديواني جان دم،  
ڪنهن کي سڻي ڪينڪي، سامي سڪ اڱم،  
توڙي ڪري ڪم، ٽپي اِستِ رهي آڪَسَ جان.

(۲۶)

پريمين جو پرتاب، ٺڪي نه لوڪ پَرلوڪ ۾،  
مٽيو جن جي مَنَ مون، اوڍيا جو پَنَ پاپ،  
پڳتي ڪن اُپيد ٿي، گنتيءَ کون اُماپ،  
سامي وڙ سَراپ، لنگهي لال گُلال ٿيا.

(۲۷)

پريمِن جو پرتاپ، لکي نَ لوڪَ پَر لوڪَ ۾،  
مَٿيو جَن جي مَنَ مونَ، پَر چِٽا پَنَ پاپَ،  
پَگَتَ ڪَن پَگوانَ جي، عِينَ اُپيدَ اُماپَ،  
سامي وَرَ سَراپَ، لَنگهي لالَ گُلالَ ٿيا.

(۲۸)

پريمِن جو پرتاپ، پَر گهٽَ لوڪَ پَر لوڪَ ۾،  
مَٿيو جَن جي مَنَ مونَ، سامي پَر چِنَ پاپَ،  
پَگَتَ ڪَرَن پَگوانَ جي، عِينَ اُپيدَ اُماپَ،  
وڌري وَرَ، سَراپَ، ڪَنهن کي ڏيَن ڪيَنڪي.

(۲۹)

بَنانَ نِيرَ نَندي، سامي لوڙِي سَنسِي مَٺِي،  
ڪو پريمي لَنگهي پارِ پيو، قابو دَ مَمرِ بَندي،  
رکي نَ رَتِيءَ جيتري، چِٽَ ۾ چَگي مَندي،  
جاني سَنجَ وَسَندي، آيا اُنيڏَ لعلَ جي.

(۴۰)

پَر چي جَنهن پِٽو، پاڪَ پيالو پريمَ جو،  
مِلي تَنهن مَحَبوبَ سان، جَنمَ اَملَ جيتو،  
سامي سَڪَ اَگَمَ قانَ، سِرَ صَدِقي ڪيتو،  
ڪوهي ڪَلِيتو، وِهي نَ وِجَ بَزارِ ۾.

(۴۱)

پريمي منهن پئيو، لڪي چپي ڪينڪي،  
خزانو خوشيءَ جو، لڌو جنهن لٿيو،  
سُسو آتمَ جيءَ جو، سامي کڻي سٿيو،  
کاڻي خاصُ ڪَنيو، سَتَ ساڌ سَنگَتِ جو.

(۴۲)

سامي سَجنَ سِڪي، ڳولي نڌو جَنهن ڳوٺَ ۾،  
سڌا ماڻي سارُ سَڪَ، سو پريمي پڻڪي،  
وڃي ڪين وِسَ جان، طمعَ مَ ترڪي،  
حاتي سو سِڪي، اندرِ باهرِ آتما.

(۴۳)

ماهلَ مَرِ جيئو، سامي موٽي نَ مَري،  
پاتو پريمَ نَگَرِ ۾، لڪي جَنهن ليئو،  
ڏسي ڏسَن هارَ کي، ٿيو خالصُ ڪيئو،  
ڏيئي ڏڌَ ٽڪيئو، سَمهيو سَڪِيتَ سِجَ تي.

(۴۴)

پيتو جَنهن پني، پاڪُ پيالو پريمَ جو،  
سَڻيا تَنهن سَنار جا، چڪا سِرَ چَني،  
سڌا رهي سامي چَني، پاڻي مَجهَ پَني،  
ويئي مَنه ڳني، دلِ ڏيئي دَلِبرَ کي.

(۴۵)

جنهن پريميءَ ڀرڻو، عين اشارو آڻي،  
سامي خام خيال تنهن، سٽي سڀ وڌو،  
جڳ ۾ جڳ جهڙو ٿي، هلي حليم سڌو،  
مري مل ڳڌو، پرميسر کي پريت سان.

(۴۶)

سامي سنت سڌو، وڃن چوڻ ويساه جو،  
ڪوڙن ۾ ڪنهن هڪڙي، پڪ پريميءَ ڀرڻو،  
سڪڙي جنهن سنسار جو، سٽي سڀ وڌو،  
مري مل ڳڌو، پرميسر کي پريت سان.

## نيهي

(۱)

نيهن بنان نادان، ويد پڙهي وادي ٿيا،  
پاڻين ڪن پياڻي سان، جپ ٿپ دان اُشان،  
نيهي نارائڻ ري، هي سڌ رکن ڪان،  
رهن منجه جهان، نريڪ نيارا ٿپ جان.

(۲)

نيهن بنان نادان، ويد پڙهي وادي ٿيا،  
پرتڪ ڏسن نه پيءُ کي، اُنڌا ڪن اُنمان،  
اڻيٽ ٿيا اُنڌر ۾، ڪي نيهي نريهان،  
رهن منجه جهان، سامي الپ آڪاس جان.

(۳)

پلڪ نه ٿئي پري، نيهي نارائڻ ڪون،  
من ۾ چندر چڪور جان، ڏرسن ڌيان ڌري،  
پنور رهي نه واس ري، جل ري مين مري،  
سامي تڏي نري، جڏي پوي بوند پيهه کي.

(۴)

وینا ڌیان ٿری، نیھی نارائڻ جو،  
سو نارائڻ نیھن کون، پلڪ نہ ٿی پری،  
اوت پوت اید ٿی، ڏسن نیر پری،  
بنان ڪلپ ڪری، سامی ڳالھ سیت سان.

(۵)

وینو نہاری، نارائڻ نیھن ڏی،  
دیورا ڦری، جڳ ڪری، گایون نت چاری،  
تیل ملی مندر کی، ھندیون سڪاری،  
سامی سنپاری، سیوا ڪری سیوڪ ٿی.

(۶)

پل پل پڪاری، نیھی نیر پری ڪری،  
آءُ منھنجا سپرین، ویہ نہ وساری،  
تنھنجی عشق الڳ ڪیو، لائی لنو لاری،  
مئن کی ماری، میلو ڪنڊین ڪن سان؟

(۷)

نماڻو نیھی، نت دانھون ڪری درد سان،  
تنھنجی سڱ سوگھو ڪیو، ترقي دل دیھی،  
برد سڃاڻی پانھنجو، آءُ پرین پیھی،  
سامی چئي ویھی، ڪریون منھن مقابل ڳالھيون.



(۸)

پنهنجو ڪيتو پاڻ، مورڪ پائڻ مٽ ري،  
بڻي بڻت ڪلا سان، پسون پريت پڪاڻ،  
سامي ويٺا سم ٿي، ڪي نيهي نرباڻ،  
جن ڪي پريت پڇاڻ، سگر ڏني سروپ جي.

(۹)

پنهنجو ڪيتو پاڻ، مورڪ پائڻ مٽ ري،  
ڏانور جان ديم ۾، ٿاڻي ڦاسن ٿاڻ،  
سامي چڙهيا سير تي، ڪي نيهي نرباڻ،  
جن ڪي پريت پڇاڻ، سگر ڏني سروپ جي.

(۱۰)

پکن کون پرم، مٿي ڪين مرڻ جو،  
مجي ويٺا پاڻ ڪي، رت پٺ هڏا چم،  
ڪو نيهي نريت رهي، سامي سم سوڪم،  
جنهن ڪي خاطر چم، ڪئي سمجهاڻي سگر و.

(۱۱)

پرچي جيئن پٽنگ، جلي مٺا جوت ۾،  
ٽن دوستيءَ جي دور ۾، نيهي پيا ننگ،  
لاڻي لال ڳلال ٿيا، رهن سچيءَ جا رنگ،  
سهن سيل سبنگ، سامي ڪيا سگر و.

(۱۲)

دوست درواجو، پتي چڙيو پريمَ جو،  
پيهي اچي ڪو پائهن، نيهي نواجو،  
جنهن کي ڪيو سَگروءَ، اٽڪَ کون آجو،  
پرڇي پراجو، سامي سڪپت سيجَ تي.

(۱۳)

پاپي پاپن سان، پوڳن پوڳَ نرڪَ جا،  
پُجي سڪَ سُرڳَ جا، پاڻي ڪنَ پَرماڻ،  
پنهن جي پنڌن کون، نيهي ٿيا نرباڻ،  
پاڻ وراڻي پاڻ، سامي جائن سَرو گُت.

(۱۴)

گُر گمَ جنهن لايو، نيهن نَرڇنَ ديوَ سان،  
سامي لڌو سڪَ تنهن، ٺهيو ٺهايو،  
جاڳي ويڃايو، اوديا پَرَمَ اندرَ مون.

(۱۵)

جتي حبيبَ هنن، ناوڪَ پَري نيهن جي،  
وٺي نهن چوڻيءَ کون، سامي مٽي نثر،  
ڳڻيءَ ليکي کون پري، لوڻو چاڪَ چڪن،  
تاتي طبيبن، ڦڪيون سڀ ڦٽيون ڪيون.

(۱۶)

تو ٻن رهي ڪيئن، پرهن عشق لڳي،  
تن من ڏن پلائي، ڏنو تنهنجي نين،  
سڪندي ٿيڙا ڏينهن، آءُ ڏيا رک ڏل ۾.

(۱۷)

۶۹۹

نيون نهوڙي، جنهن کي عشق عجيب جي،  
سو ويٺو درس درياءَ ۾، پياڻي سڀ هوڙي،  
سامي منهن موڙي، ڪنهن ڏي ڏسي ڪينڪي.

(۱۸)

جي تون پھتينءَ پار پرين کي، ته خبر ڏي ڪري،  
نيئي نياپو نين جو، وهلو آڻ وري،  
چيتو ڪر چري، مٿا ڏکي ڪني ڌاريو.

(۱۹)

جڏها نڪو جانب سين، ٿيو نينهن لڳي نروار،  
وسري ويو ڪينڪي، تڏها نڪو ٽڪرار،  
ياد آسان کي يار، آسڻ به ياد ڪيون ٿا يار کي.

(۲۰)

جنهن کي نين نرڻ، موڙي ڪيو مرم سان،  
مٿيو تنهن جي من مون، پولاڻو پرم،  
ليءَ ڏلائين لک ۾، سامي سڀ عالم،  
دوس وراهي دم، خالي کڻي ڪونڪو.

(۱۱)

جَنهن ڏي نِهاري، نيهي نين پُري ڪري،  
تَنهن کي پيالو پريم جو، پورن پياري،  
ڪري مست ميا سان، اچرج ڏيڪاري،  
بانڀڙ چئي پاري، ڏيو رکي ڏيل ۾.

(۲۲)

نِهيءَ ڪيو نروار، سامي ست است جو،  
ڪٿي تنهن ڪلپنا، ڏٺو ڏسڻهار،  
پڄي پڄي لين تي، جنهن ۾ سڀ سنسار،  
سدا رهي گلزار، نماڻو نرباڻ ۾.

(۲۳)

نِهيءَ ڪيو نياءَ، ويهي وڌ سڄيءَ سان،  
تَنهن کي ست است جو، سچو پيو سماءَ،  
ويو اُنڀي تحت تي، مٿي دنيا پاءَ،  
چاڻي دلبر داءَ، سامي ماڻي سانت سڪ.

(۲۴)

ناگن ڪين نوايو ناٺ نوايو نينهن،  
اصل اودتن کي، مڙهي انا ميهن،  
ڪن جاگندي ڏينهن، ڪن کي پلڪ ۾ پرچو ٿيو.

(۲۵)

نِروڪَلپُ نِيهِي، پاڪُ رَهي پُڄَ پاپِ کون،  
پَرَتڪِ پورَنُ آتِما، پَسِيوُ جَنهن پِيهِي،  
سامي ماڻي مانتِ سَڪُ، وَدِ سَجيءَ ويهِي،  
مانکا ديهِي، سَڪُلُ ڪِياڻين ساڌُ سَگُ.

(۲۶)

نِيهِيءَ جِي نِگاھُ، ڪنهن ۾ بڙي ڪِينڪِي،  
جَنهن کي لالَ گِلَالُ ڪِيو، سِڪُ سَمَحهَ ويسا،  
ويئو اُپڻُ تَختِ تي، مِيتي جنتا جا،  
ساڌُ سَنگَتِ جِي راھُ، سامي رَکِي سِرَ تي.

(۲۷)

نِيهِي نِرڌارُ، ڪوڙن ۾ ڪو هِڪَرُو،  
جاڳي جَنهن سَهي ڪِيو، سَپَن جو سَنسارُ،  
ڪَري اُپديسُ اَنپِي، عَينُ ڏِسي اَدِڪارُ،  
سدائي گِلزارُ، سامي رَهي سِپاوَ ۾.

(۲۸)

نِيهِي نِراسو، رَکِي نَ آسَ اَنڌرَ ۾،  
پَرچي ڪِيو جَنهن پَدَ ۾، وَدِ سَجيءَ واسو،  
ماڻي سَڪُ سَروپَ جو، خالصُ خُلاصو،  
حيثين پيو پَتاسو، ساگرَ ۾ سامي چَئي.

(۲۹)

نیهی نراسو، رکی نہ آسَ اَندَر ۾،  
کَیو جنهن کَریا سان، ۾رچن کون پاسو،  
سُتھ ٿیو سامي چئي، خِلوتِي خاصو،  
ڏسي نَماسو، ساکي ٿي سنسار جو.

(۳۰)

نیهی نراسو، آسَ نہ رکی کَنهن جي،  
رهي چَندَر چَکُورَ جان، دَرسَن جو ۾پاسو،  
کِیائين چَرَن کَمَل ۾، وَدِ سَچي ۽ واسو،  
کيئن کَري پاسو، سامي تَنهن کان سَهرين.

(۳۱)

نیهی رَهَن نراسَ، سَدائين سَنسارَ ۾،  
کِیائون کَلہ کَڏي کَري، تَنن مَنجہ نواسَ،  
پورَن ڏسَن ۾ریم سان، چِپَتَن چَد آکاسَ،  
جَنهن ۾ ۾ریم ۾ر کاسَ، سامي رهي سَروپَ جو.

(۳۲)

نِرو کَلہ نیهی، کَورَن ۾ کَو ھِڪَرو،  
جَنهن ٿَلو ۾انھجي ۾اڻ کي، ۾لھَن مَنجہ ۾یہی،  
جاڳي کِڏيائين جي ۽ مون، سَنسا سِیئي،  
۾انپَن ۾دیہی، رهي سَدائين دیہ ۾.

(۲۲)

نِروِڪَلڀَ نِيهِي، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
جَنهن سَتَ سَروِڀَ صَحِيحُ ڪيو، ڳرڻ ڳهر پِيهِي،  
پَل پَل پِيئِي پَرِيءَ رَس، وِڊمانُ وِيهِي،  
ٻانڀَنَ بَدِيهِي، رهي دعوِي ري دِيءَ ۾.

(۲۳)

نِروِڪَلڀَ نِيهِي، سَمجِي سَمَ سِيَتَلُ ٿِيَا،  
دَرِ دَرِ دِيواننِ جان، پُچَن نہ پِيهِي،  
دَمِ دَمِ ڏَسَنِ دُوسَ ڪي، وِڊمانُ وِيهِي،  
ٻانڀَنَ بَدِيهِي، دعوِي رڪن نہ دِيءَ سان.

(۲۴)

نِيهِي نَرُ نِهڪام، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
ڪَٽِي جَنهن ڳرگِيات سان، طَمَعُ سَڀَ ٿَما،  
اَنڌَرِ ٻاهرِ نِڀَ جان، ڏِسي رَمِتا رام،  
سُرڳَ جَهڙو ڏاه، سامي ڄاڻي سَهَنو.

(۲۵)

نِيهِي نِيئَ پَرِي، جَنهن ڏي جُڙِي جان ڏِسي،  
سَهجي ٿِي سامي چَٽِي، تَنهن جو پَٽَ پَرِي،  
جِيئَن پَرنگي ڪِيٽَ ڪي، پَلتي پَرنگَ ڪري،  
ٻِيائيءَ ٻَنان پَرِي، ڏِيئو ڏِيئي سان مِلِي.

(۲۷)

نیهی نانا پانت، پڳت ڪرن پڳوان جي،  
ورلي ڪنهن وريام کي، سامي آئي سانت،  
ملي جنهن محبوب سان، مڃي من جي پزانت،  
اٿان مجھ ايڪانت، رهي رھت سچي سان.

(۲۸)

نیهی نماڻو، مان نہ رکي من ۾،  
سيوا ساڻن جي ڪري، پرچي پرماڻو،  
سدا رهي سامي چئي، وڌ سان وڪڻو،  
پڳوت جو پاڻو، مڃي ويلو سڀ ۾.

(۲۹)

نیهی نر آيمان، سچن تنهنجي سک ڪيو،  
چڏي خام خيال کي، ڌري ويٺو ڌيان،  
جاتي بيحد بانورو، سامي سڀ جهن،  
گهري درس دان، اٿر ٿي آڌ سان.

(۴۰)

نیهی بين پري، روئي رت اکن مون،  
پڇي پانڌڙن کون، سڌ کي سڌ ڪري،  
سک نہ تنهنجي سپرين، هردم هڌ گهري،  
سگهي نہ ڌير ڌري، ست مل سامي جني.



(۴۱)

بيهي نِماڻو، مانُ چڙي ماھل ٿيو،  
 رهي ساڌ سَنگَتِ ۾، وڌِ سان وِڪاڻو،  
 پرچي لڌائين پانهنجو، پريتمُ پُراڻو،  
 پِگوتَ جو پاڻو، سامي رِڪيائين سرَ تي.

(۴۲)

نيهي نِماڻو، مانُ چڙي مَستانُ ٿيو،  
 جَنهن کي اَزغِيبي ڏٺو، عشقُ اوراڻو،  
 مَنيائين مَسشتاقُ ٿي، پِگوتَ جو پاڻو،  
 رهي وِڪاڻو، سامي ساڌ سَنگَتِ ۾.

(۴۳)

نيهي نِماڻو، مانُ نَ رِڪي مَن ۾،  
 چاڻي جوڻ جِگَتَ کي، مَن ۾ سَماڻو،  
 پرچي لڌائين پانهنجو، پريتمُ پُراڻو،  
 رهي وِڪاڻو، سڌا ساڌ سَنگَتِ ۾.

(۴۴)

نيهي نِماڻا، رُڻن رَتُ اکِڻ مون،  
 پَسَنَ ڪارُ پَرِين جِي، پَهريائون ٻاڻ،  
 اٺَ ئي پَهَرَ اَنڌَر ۾، اورنِ اوراڻا،  
 سامي سَماڻا، رَهَن سڌائي سِڪَ ۾.

(۴۵)

اِيهَو دانُ گهري، نيهي نارائڻ کون،  
تو پڻ ترَ جيترو، پيو ٿرڻو ڪونہ ٿري،  
سدا مَن سامي چئي، وِسي پريم ٻري،  
نِرمَلُ تورَ ٿري، عادي عاشقن جي.

(۴۶)

نيهي نِمِ ڪرم، ڪرمُ ڪنِ ڪَلِيتَ ري،  
نڪي مايا موهيا، نڪي جوهيا جَمَ،  
هولن پُئتنِ پيائيءَ ري، اُنِيءَ واکِ اَگَمَ،  
سامي ڏسَن سَمَ، اَنڌَرِ ٻاهرِ آتما.

(۴۷)

روئي پيڙو ڳل، نيهي نارائڻ جي،  
پنهجي سگهي ڪينڪي، سامي پنهنجي ٻل،  
ديکيا داتِ گروءَ جي، ٻي پاپن کي جهل،  
اچي جلدي سل، نه تہ ڏيون ٿا دَمَ درد ۾.

(۴۸)

روئي ڳل پيو، نيهي نارائڻ جي،  
ڏسي چَلُ مايا جو، پاري پُو ٿيو،  
سهجي رَمز سَهي ڪري، ساميءَ سَرڻ پيو،  
وڪي ٿِتَ ويو، جتي تون مان ناه ڪا.

(۴۹)

روئي پيڙا ڳل، نيهي نارائن جي،  
پنهنجي سگهن نه ٻڌ ٻر، ٻانڀن پنهنجي ٻل،  
جان ٻاڀڻ کي ٻل، جان آچي مل مٺن سان.

(۵۰)

روئي پيڙا ڳل، نيهي نارائن جي،  
مٺن کي مايا جي، چل وڪ سان نه چل،  
ڏوري پاڻي ڏيل جي، وه وهندن کي جهل،  
ٻانڀن پنهنجي ٻل، پنهجي سگهن نه ٻڌ ٻر.

(۵۱)

لڳي سان لڳي، ساه کڻي ويو سهرين،  
آلڳي پهر اکڻ مون، پاڻي ڪڍن کڻي،  
هيءَ داسي ڪيئن چڻي، سامي خاص خيال مون.

(۵۲)

روئي پيڻي هڏ، نيهن نيمائي نات جي،  
برد سڃاڻي پانهنجو، نيڻ نيڻن سان گڏ،  
سامي چڻي نه چڏ، لوڙهي لوپ لهر ٻر.

(۵۲)

روئي پيڙي هڏ، نيهن نمائي ناٿ جي،  
برڊ سڃاڻي پانهنجو، نين نين سان گڏ،  
پاڻي پاند ڳچيءَ ۾، ماڻ آيس تنهنجي آڏ،  
سامي جلدي سڏ، نت ڏيندس ڏهر درد ۾.

(۵۳)

رکيو جنهن ناتو، سامي سڀرين سان،  
سو چڙهي چيئن چٽ تي، رهي مڏ ماتو،  
گهٽ گهٽ سڃاتو، پر جي پنهنجي پيءُ کي.

(۵۴)

سڀڪو پاڻي ڦل، بيچي بيچ پيو ٻرو،  
رهي آليپ آڪاس جان، ڪو نيهي نرمل،  
سامي ڪيو جنهن ساڏ سنگ، موڙي من آچل،  
پاسي ٿئي نه پل، سٿه سڌ سڙو پ ڪن.

(۵۵)

گريسي گراسي، سڀا کي مايا موهڻي،  
ڪنهن کون ٿئي ڪيڪي، پل پاپڻ پاسي،  
ڪيس ڳم گيات سان، ڪنهن نيهي ٽراسي،  
هردم هڪ پاسي، جنهن کي اندر آتما.

اوديا آوَرَنُ، ڏنو ساري ڌيءَ کي،  
 اَلتي ڏٺو اکِڻ سان، ڪنهن نيهيءَ نارائين،  
 جنهن کي ڪيو سَتَگروءَ، ڪريو سان ڪامن،  
 حالي رهي نه ڪن، سامي سڳيت سيع تي.

## (۵۸)

ڪري نانا چَل، مايا موهي سڀ کي،  
 ڪنهن کي ڇڏي ڪينڪي، خالي بنان خَل،  
 ڪي نيهي ويسَ نڪري، نراسا نرَم،  
 جن کي سَمجھ سَل، سامي ڏسي سَتَگروءَ.

## (۵۹)

اَنپُ پڌ اونهون، سَنَتَ لڪائين سڀ کي،  
 آهي جنهن جي آسري، جڳُ گوناگونو،  
 سَمجھي ڪو سامي چئي، نيهي نمونو،  
 جئن ڪنڊ جو ڪيلونو، خالي رهي نه ڪنڊُ ري.

## (۶۰)

ڪرم اُپاسنا گيان، تيئي ڪانڊَ ڪڍَن جا،  
 سَمجھي ڪو سامي چئي، نيهي نر ايمان،  
 ڪيو جنهن ڪريو سان، اَنپُ اُمرت پان،  
 جاگي سڀ جَهان، لُ ڏٺائين لڪَ ڀر.

(۶۱)

ڪري هٿ هڻي، ڪو به نه مانڪ ديه ڪي،  
ڪيٽي ڪٿي ويا پهتوان، نيهي واٽ وٺي،  
ڪسولي ڪامل جي، سامي جن سڳي،  
ڪلهٽا پنڌ پئي، سڳي مليا سروب سان.

(۶۲)

ڪوڙو ويس وڳو، گرگم ڪيو ڪوٺڪو،  
سهجي سهيرين سان، اچي نيهن لڳو،  
چڻو جيءُ جنجال ڪون، وڪڻي دور ڏيڳو،  
اٿي پرم پڳو، سامي گهر مون اٺ پڇو.

## نيهي (ب)

(۱)

ڪيڏي وڌائي، ڳڻيان نيهي ڀرڪَ جي،  
جنهن سامي ملي ساڌ سَنگ، مَمَتَ مِٺائي،  
سُهيو سَمَتا سِيچَ تي، ويڃائي وائي،  
سَمَ تي سَڌائي، ماڻي دَورَ دَرسَ جي.

(۲)

سو نيهي نِرَمَل، سو اودوتي اڳرو،  
ڪيو جنهن گُرگِياتِ سان، ڀُرڪارَڻَ ڀُرَڻَ،  
سڪي ٿِيو سامي چَٽي، پائي پَڌَ اَچَل،  
جَنين جَلِ ڪَنوَل، تَين رَهي وِڊِيهي دِيهه پَر.

(۳)

لِنو وارو ڪين لڪي، سورجَ جان سَنسارَ پَر،  
سامي جنهن کي سَنگرو، ڦَل مَون ڪَڍي چِڪي،  
اَلتِي پَهَرُ اَنِيئي، مَنهن مَون مِيءَ چِڪي،  
پائي سِڪُ سِڪي، پَلڀل ڪارَڻَ پِيءَ جي.

(۴)

نيهي ڏسي نور، پاڪ ٿيا ڀرينج ڪون،  
باقي رهين ڪونڪو، ڪرڻو جتن جرور،  
سدا رهن سامي چئي، پيد بنان ڀرپور،  
ملڪن ۾ مشهور، ويد چون واکا ڪري.

(۵)

نيهي نرمل، مل نه رکن من ۾،  
سمجھي جن سامي چئي، گهري گيان ڪلا،  
جاڳي ڏنائون جڳ ڪي، ليکي اتي للا،  
برا آئون ڀلا، چائن ڪرم ڪلپ جا.

(۶)

بيحد لنو باريڪ، آهي عشق اڳم جي،  
سامي لائي ڪهن سورمي، لگهي لوڪان ليڪ،  
جنهن ڪي ڏني سڱروءَ، تر تپهر توفيق،  
نئن ڪون نجيڪ، ستم ڏسي سم سپرين.

(۷)

لنو جو لنگوٽو، پاتو جنهن پرثيت سان،  
سامي ڪنيون تنهن ساڌسنگ، سمتا جو سوتو،  
سوڪم ڪيائين سرت ڪي، ماري من موتو،  
جل جو پپوتو، جدا نه چاڻي جل ڪون.



(۸)

لِنَوَ جِي لَنگوتِي، پَاتِي جَنهن پَرِيتِ سان،  
تَنهن هَنئين ڪَلپَ ڪُتيءَ کي، سامي سَمَ سوئي،  
ڳاوندو وِتي ڳوٺَ ۾، جَهنگِلو جَنجهوئي،  
لُٽِي نِتَ لوئي، اَنِيءَ جِي آندَ جِي.

(۹)

لِنَوَ جِي لَنگوتِي، پَاتِي جَنهن پَرِيتِ سان،  
تَنهن هَنئين ڪَلپَ ڪُتيءَ کي، سامي سَمَ سوئي،  
ڪاڻي ڪارائِي خوش ٿِي، رَسَ پَرِي روئي،  
اچي نَ موئي، گَرِپَ جُونِ جِي غارَ ۾.

(۱۰)

لِنَوَ جِي لَنگوتِي، پَهري جَنهن پَرِيتِ سان،  
تَنهن هَنئين ڪَلپَ ڪُتيءَ کي، سامي سَمَ سوئي،  
ڪاڻي نِتَ نِرِبانَ ٿِي، رَهَتِ جِي روئي،  
اچي نَ موئي، جَنمَ مَرَنَ جِي دُڪَ ۾.

(۱۱)

لِنَوَ جِي لَنگوتِي، پَاتِي جَنهن پَرِيتِ سان،  
سَمجھي تَنهن سامي چئي، قارَڪَ ڦِروئي،  
ڪَڏِيائين ڪَلپَ ڪُتيءَ کي، هُئي سَمَ سوئي،  
اچي نَ موئي، گَرِپَ جُونِ جِي ڳپَ ۾.

(۱۲)

لِنَوَ جِي لَنگولِي، ٻَڌِي جَنهِن يَڻنَ سان،  
تَنهِن ڪَڍيو ڪَلهَ ڪَشي ڪِي، ماري سَمَ سولِي،  
ڳاوندو وڻي ڳوٺ ۾، جَهنگلو جَهنجوڻِي،  
لَٽِي نِتَ لولِي، اَنِيءَ جِي آئندَ جِي.

(۱۳)

نِيهِن جو نَگَرُ ڪامِلَ آهي ڪَهرو،  
پَريو پاوَ پَڳتَ سان، سِيٺَ سَهجَ سِيرَ،  
پُڇي ٿَسُ تَنهِن کون، جَن گَهرِو ڪَيو ڳَڏَرُ،  
سَڌا باغُ ٻَهَرُ، سامي زَهَن سِپاوَ ۾.

(۱۴)

نِيهِن جو نِشانُ، سَڄَ وَسَنوَ جِي وِڇَ ۾،  
وِٺا هُنَ وِڌَ سان، نِتَ ڪَمانو ڪانَ،  
سَمجَهي سَگَهي ڪوئَڪو، اِشارو اُجانَ،  
سامي سِرَ حيرانَ، سِپاڻا پَنڊتَ پارِڪو،

(۱۵)

ڪَنهِن کي پوي نَهَ ڪَل، اُٺوندي آڙاهَ جِي،  
لَڙي لَهوارا ٿيا، سورَ وِڃَ سَهَل،  
لَنگهي چَرهيا لَکَ تي، ڪي نِيهي نِرَمَل،  
اَلِي پَهَرَ اَڇَل، سامي زَهَن سِپاوَ ۾.

(۱۶)

آهي اوکيري، پائڻ پورن پڌوي،  
ساڪا ڏئي سامي چئي، نيهي ڀروپري،  
ماري ڪيو جنهن من کي، پسم جي ڏيري،  
اوديا انڌيري، لنگهي چڙهيا لڪا تي.

(۱۷)

جانيءَ ڪيو زخم، نيزو هڻي نينهن جو،  
ڪاٺي تنهن خلاص ڪيو، هڏا، ماس، رت، ڄم،  
نظر اچي ڪونه ڪو، بنان موت ملام،  
سامي سڀ شرم، آهي گل انهيءَ جي.

(۱۸)

نيهي نهاري، ده دس پانهجي دوس کي،  
روئي رت اکين مون، سڏي سڏڪاري،  
تنهنجي ٻره پسم ڪنو، جيءَ جسو جاري،  
ويه نه وساري، ست مل سامي چئي

(۱۹)

نيهي نظر پاڪ، رڻ رت اکن مون،  
دانهن ڪن درد سان، ڦٽيا عشق فراق،  
ڏين سنيها سڀ کي، سامي چئي بي باڪ،  
ست پڙجي پاڪ، اچي مل مٿن سان.

(۲۰)

نيهي نِتُ مَري، پَسَنُ ڪَارَنُ پَرِينِ جِي،  
روئي رَتُ اَکِينِ مون، سَڌَڪِي سَڌَ ڪَري،  
اَتُ ئي پَهَرَ اَنڌَرُ هُ، مَحَبَتَ مَچُ پَري،  
سامي تَڌِي نَري، جَڌِي پَسي ميگهَ مِهَرِ جو.

(۲۱)

نيهي نِماڻو، تِرَ مانُ نَ رَکِي مَنُ هُ،  
جَنهن کي سَنگُ ساڌو۽ جو، پَلِيءَ پِتِ پاڻو،  
پَرچي لَڏائين پانهنجو، پَريتمُ پُراڻو،  
سامي پِڻو ٿاڻو، آهي جَنهن جِي آسَري.

(۲۲)

نيهي نِماڻو، روئي رَتُ اَکِينِ مون،  
سَچُ تَنهنجي سِڪَ ڪَيو، سَڪاڻِي ساڻو،  
سامي سَڌاڻِي رَهي، وِسَ رِي وِڪاڻو،  
پَرچي ڪَرِ پاڻو، اچي مِهَرُ مَٺنِ تي.

(۲۳)

نيهي نِرَ اِيماَنُ، ڪَري ڪانَ ڪَلِپنا،  
ڏَلو جَنهن اَکِينِ سان، اَلِي اَنِيءَ پاَنُ،  
آهي جَنهن جِي آسَري، سَنَ سَماڌِ اَتانُ،  
سَڌاڻِي نِرِپانُ، سامي رَهي سَپاوَ هُ.

(۲۴)

نيهي نِماڻو، ماڻُ نہ رکي مَن ۾،  
سيوا ساڻن جي ڪري، پرچي سڀ پاڻو،  
سُدا رهي سامي چئي، وڌ سان وِڪاڻو،  
پرِپَتمُ پُراڻو، لهي لالُ گُلالُ ٿيو.

(۲۵)

نيهي نِرَ اِچتُ، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
جَنهن جاڳي واريو جَمَ جو، کلي کاتو ڪتُ،  
اَنڌرُ باهرِ نِپَ جان، ڏسي آيَ تَتُ،  
چاڻي سڀُ جڳتُ، سڀن وَتِ سامي چئي.

(۲۶)

نيهي نِرَ اِيمانُ، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
ملي جَنهن مَحَبوبَ سان، ڪيو اَمَرَتُ پاڻُ،  
سڪي ٿيو سامي چئي، پاڻي پڌُ نِرِ پاڻُ،  
چاڻي سڀُ جَهانُ، آهي هڪَ آلامَ جي.

(۲۷)

نيهي نِرِ پَنڌَنُ، ڪنهن کي پَنڌي ڪينڪي،  
پاتو جَنهن پَرَتِيتِ سان، گَهرو، گيانُ اُجَنُ،  
سامي ڏسي سَرَبُ گُتُ، پَرَميسَرُ پورَنُ،  
عينُ اَپيدُ پِچَنُ، لَنو لَنو ڪري لالُ ٿي.

(۲۸)

نیهی نراسو، پلِیلِ پِیڻی پریم  
پرچی کیو جنهن ٻڌ ۾، وڌ سڃي ۽ و  
سامي کيلي سَرَب گت، خالصُ خلا  
ڏسي ٿماسو، ساکي ٿي سنسار

(۲۹)

نیهی نرفنڪار، ڪوڙن ۾ ڪو هڪ  
جنهن کي ڏني سَتگرو، اَنپِيءَ مَتِ اُپ  
سامي سڌائي رهي، بڻيءَ تي هَسوا  
سڻي جو سنسار، لڻ ڏٺائين لک ۽

(۳۰)

نیهی نرآڌار، ڪري ڪانءَ ڪلہا  
ڏلو جنهن ڏيھي ۽ ۾، دوست جو ديدار  
پيڻي پٿاري پریم رس، سندر، سیتل، سار  
بڻيءَ تي هَسوار، سڌا رهي سامي چئي.

(۳۱)

نیهی ٿيا نرمل، ڏرسن پسي دوس جو،  
جن کي آئي ماڏ سنگ، اَنپِي اِڪل،  
پڻي ڏيئي پاڻ کي، کڻي ڪين کَل،  
اٿي پهر آڇل، سامي رهن سِپاو ۾.

(۲۲)

نیهی سَیڙِ نِهاڻ، رَهَن پانهنجي پانُ ڇڏي،  
جَن کي ڏسي سَڱرو، سامي رَهَتِ رَسالُ،  
وِڻا اَنِيءُ تَهَتِ تي، مَکَتي مَکَلِيَتَ مَکالُ،  
جاذي مَکَن خيالُ، تاذي سَڄُو سامهون.

(۲۳)

نیهی نِواجِيا، لَکَن چَڙَن کَينَکي،  
سامي کَيا سَڱرو، مَلَبَ سان تاجا،  
رَهَن مايا موءَ جي، اَلڪَ کون آجا،  
رَسي تِيا راجا، بِمَحَدَ بِيگم پَرِ جا.

(۲۴)

چلي ڪون چَوَن، پَرتِ جوڳي ڀَري پَرسَهري،  
ساڪَ ڏئي سامي سَڄي، نيهي نِراسُ نِهَن،  
مَنيو جَنهن جي مَنَ مون، پِولائو پَکُون،  
پاڻي پِيءُ پورَن، ماڻي مَوجَ مَکِيتِ جي.

(۲۵)

چَرچا ڪين چَلي، پَرتِ جوڳي ڀَري پَرسَهري،  
سامي ڳالِهي سَهي ڪَئي، ڪَنهن نيهي ڀَرمَلي،  
رَکيائين رَهَتِ سان، پَنهنجو پاڻُ پَلي،  
پَنان هَڪَ هَلي، جَهَري سان تَهَرو ٿي.

گهريءَ گتِ گوپال، مُرلي وَڄائي مڌَ پري،  
 سازَ وڳا سُرَ سارَ جا، سڀئي راڳَ رسالَ،  
 ٻڌي ٻنِ ڪننِ سان، نيهي ٿيا نهالَ،  
 سدا لالَ ڳلالَ، سامي رهنِ سڀاؤ مڙ.

گوڀيون گڻو گوارَ، موڀيا مُرليءَ ڏنِ مڙ،  
 ٻڌي ٻنِ ڪننِ سان، نيهي ٿيا نِرا آڌارَ،  
 پورنِ ڄاڻي پيءُ کي، مائِنِ موخَ نَسچارَ،  
 رکنِ ڪاٺَ سَنڀارَ، سامي جڳتَ سريرَ جي.



## محبت

(۱)

پُرجهي پاڻح پير، مَحَبَّتَ جي ميدان ۾،  
گجي ٿو ازغيب جو، سدا سوريو شير،  
چنبو هئي چتَ ڪي، ڊاهي ڪندءَ ڏير،  
اٿي ڦڙ ڦير، سڀتَ ڪيو سامي چلي.

(۲)

پيرُ پُرجهي پاءُ، مَحَبَّتَ جي ميدان ۾،  
ڪٺا پيا ٿي ڪيترا، جانيءَ لڳر تهن جاءِ،  
ڏسي ڏهڪن ڪين ڪي، سامي سڪَ وڌاءِ،  
چيئندي پاڻُ جلاءِ، تہ پَسُ ٿئيئي پَر جو.

(۳)

مَحَبَّتَ جي ميدان ۾، عاشقَ رنگِ رچن،  
پُونِ پروائنِ جان، اڳيون عجيبن،  
سانگُ نہ وارنِ سر جو، توڙي مڃَ مڃن،  
ماسو ماس نہ ٿن، ٻره جَنين جي بکري.

(۴)

مَحَبَّتَ جِي ميدان ۾، مَن ڪُئي مَجَلَسَ،  
ماهلُ ٿيا مَهراڻ ۾، چڪي چالي ۽ چَسَ،  
مولي موليا ڪينڪي، رڙهيا منجه رَهَسَ،  
سامي پياري پُرسَ، مَحَبَتِي مَسْتانُ ڪيا.

(۵)

مَحَبَتَن مِڙي، سَنا سَڳيا سِيرَ ۾،  
چڙهيا عشقَ اُپيدَ جي، ٻانڀڻُ چئي ٻيڙي،  
لنگهيا پارِ سَمندِ کون، واڳان سِرَ ويڙهي،  
نِينَن کون نِيڙي، سَتَ گُڏيا سُپرين.

(۶)

مَحَبَتَن مِڙي، مَجَلَسَ ڪُئي ٻانُ ۾،  
ٻين پيارنِ رامَ رَسَ، واڪَن سانُ وڙي،  
سَتَ ٻيو سامي چئي، چيتن چنڊُ ڪڙي،  
رَهَتِ وان رڙهي، تنهين ۾ تڏَ روپُ ٿيا.

(۷)

مَحَبَتَن مِڙي، مَجَلَسَ ڪُئي ٻانُ ۾،  
ٻولينِ واڪَ ويساڻ جا، سامي سان رَهَسَ،  
ماڻي دُورَ دَرَسَ، اِسْتِ ٿيا آڪاسِ جان.

(۸)

مَحَبَّتِي مَسْتَان، لِيْزَا سَهَجَ سَرُوپَ مِر،  
بَنَانِ سِيڪَ سَجَنُ جِي، هِي سَدِ رِڪَنِ ڪَان،  
اَرِييَانُونِ هَجِيْبَ ڪِي، تَنُ مَنُ ذَنُ پَتِ پَرَان،  
سدا رَهَن غُلطان، سامي سُبِيرِينِ سان.

(۹)

مَحَبَّتِي مَسْتَان، پَرچا رَهَن پَانُ مِر،  
بَنَانِ سِيڪَ سَجَنُ جِي، هِي سَدِ رِڪَنِ ڪَان،  
اَلْهي پَهَرِ عَرشَ مِر، جِيئِي رِيءَ زَبَان،  
جِڪُ چاڻِي نادان، سامي ساڪي سَيَا جَا.

(۱۰)

مَحَبَّتِي ماڙِي، لَڏِي لَڪَ اَگَمَ جِي،  
تَنهن مِر لائي لالُ لِيَا، طَمَعَ رِي تارِي،  
گَالِهَ نَ ڪَرِنِ گُجَهَ جِي، سامي اَگهاڙِي،  
ڏِسَن ڏِيهاڙِي، پَنهنجي اکِين پَانُ ڪِي.

(۱۱)

بَنَانِ پاڪِيءَ پاڪُ، ڪَنهِنِ پاڻو ڪِينڪِي،  
سَمجھِي ڪو سامي چُڻِي، مَحَبَّتِي مُشْتاقُ،  
چَرهي جَنهن عَرش تي، ٻُڌو، وَحْدَتَ وَاڪُ،  
چڏِي سَنسو ساڪُ، جُدا ٿيو جَهانِ ڪون.

(۱۲)

بانڀڻ جنهن ٻڌا، ويهي واڪ ويدانت جا،  
پرچي ڪئي تنهن پانهنجي، محبتي مڌا،  
بيٺي پيئاري پُر ڪري، سڀا کي سَم سڌا،  
جانيءَ کون جدا، ڪنهن کي ڄاڻي ڪينڪي.

(۱۳)

ويداتي سڀ واڪ، ٻولين بيحد ٻوڏ جا،  
سمجھي ٿيا سامي چئي، محبتي مشتاق،  
چڙھ چيئن چٽ تي، خيال ڪري سڀ خاڪ،  
پرچا رهن پاڪ، پاڻ ورائي پاڻ سان.

(۱۴)

جاڳي جنهن ٻڌا، وڌ سان واڪ گروءَ جا،  
سمجھي تنهن سامي چئي ڪي محبتيءَ مڌا،  
ڪڏي ٿي ڪينڪي، جانيءَ کون جدا،  
پيا رسن منجه رڌا، دُور رهيا ديدار کون.

(۱۵)

جاڳي ڏٺو جن، ڏرسن دٻ عجيب جو،  
سي محبتي مشتاق جن، پلڪ ڏٺ پاسو ڪن،  
ڄاڻ وڃائي پانهنجي، لٽو لٽو سڪ سڪن،  
رڻا رنگ رهن، سامي سپيرين جي.

(۱۶)

مَحَبَّتَ مِثَائي، مِلي مَلَهَ اَپارَ سان،  
وَجِي پُڄو تَن کون، ڏئي جَن کائي،  
چَرهيا اَنِئَ اَچَ تي، وِجائي وائي،  
سامي سَڌائي، سَنَمَ ڏسَن سَپَرِين.

(۱۷)

مَحَبَت جِي ماڪي، جَئي ڏئي جَنهن جَتَ سان،  
سَئي وِڌي تَنهن سِرَ تون، هِيتَ هَلاڪي،  
جَاني سَپَ ڪَرتا ڪَري، راتِ ڏينهن راکي،  
سامي ٿِي ساڪي، ماڻي مَوجَ مَحَبَتِ جِي.

(۱۸)

ڏئي جَنهن کائي، مِثَائي مَحَبَتَ جِي،  
مِٿي تَنهن جِي مَن مون، پَڇَرَ پَرائِي،  
پاڻ وِرائِي پاڻ سان، لِنو سَچي لائي،  
سامي سَڌائي، ماڻي سَڪَ سَروپَ جو.

(۱۹)

مَحَبَت جِي مِصِرِي، کاڌي جَنهن گُرگِياتِ سان،  
سامي سَڪَ سَنَسارَ جا، تَنهن کون وِيا وِسَري،  
ڪَڻهَتَ ڪالَ دِيوارَ کون، پِسو پَريجي پَر ڪَري،  
اَچي ڪَينَ ڦِري، جَمَ مَرَنَ جِي دُکَ مَ.

(۲۰)

محبت جي ميندي، لاتي جنهن لڳن ڪي،  
سا سامي سڀين ڏي، ويساين ويندي،  
پرچي پيرالين جون، مٿون مڃيندي،  
ستھ ٿي سيندي، سمنھندي سگھت سيج تي.

(۲۱)

محبت منجه مرڻ، ڄاتو جنهن گرگيات سان،  
واريو تنهن وجود ۾، ديواني جان ڏم،  
ڏٺائين اکين سان، اک کي عين اڳم،  
سامي سڀ عالم، آهي جنهن جي آسري.

(۲۲)

محبّت ٻاريو مڃ، عجائب اندر ۾،  
سڙي ويو سامي چئي، ڪوڙو ڪلهت ڪڇ،  
سيڪ رهيو هڪ سڃ، ساڪي سڀ سنسار جو.

(۲۳)

محبّت مست ڪري، عاشق نيان امگه ۾،  
پرچي ڪيائون پانهنجو، سامي پٽ پري،  
ڏسي منهن محبوب جو، ويٺا ڏيان ڌري،  
پرين پاڻ پري، ڏئي پيالو نور جو.

(۲۴)

مَحَبَّتَ مَسْتُ ڪَري، عاشقُ چاڙهيا عرشَ تي،  
جتي ڏيو تيل ري، آڱمَ جوتِ هَري،  
جانَ ويڃائي پانهنجي، ويٺا ڏيان ڏري،  
پَلڪَ نه ٿئي هَري، سامي سَپيرينَ کون.

(۲۵)

مَحَبَّتَ جَنَ جي مَن، سي سڌائي سَرا،  
سامي سَپيرينَ کون، پَلڪَ نه پاسو ڪَن،  
آندر ٻاهرِ دهَ دِسان، سَمَ سَروپُ ڏسَن،  
رَتا رَنگِ رَهَن، مَمَتَ مِٽائي مَنَ جي،

(۲۶)

مَحَبَّتَ جَنَ جي مَن، سي پاڻيهي پَڌرا،  
پيئن پيارينَ پريمَ رَسَ، پيائي ڏيئي پَن،  
سامي سڌا رَهَن، اَنلَ جانَ آڪاسَ ۾.

(۲۷)

مَحَبَّتَ جَنَ جي مَن، سي پاڻيهي پَڌرا،  
هَٿين پيرينَ پيٽَ پَر، سامي سڌا رَهَن،  
جيئن مَرَنَ ڏکَ سَڪَ جو، سَنسو سوچَ نه ڪَن،  
وڃي پرينَ پَسَن، لنگهي اُوڍيا سِنڌُ کون.

(۲۸)

مَحَبَّتَ جَنِ جِي مَن، سِي پائِهِن پَڌرا،  
دَرِ دَرِ ديواننِ جان، پُلي ڪِئَن پَوَن،  
سامي ساڌ سَنگَتِ سان، مِلي مَوجان ڪَن،  
رَتا رَنگ رَهَن، سَدا سَپَرِن سان.

(۲۹)

مَحَبَّتِي مَشهُور، لَکِي ڇِي ڪِئَنڪي،  
جَرُهو جَنهن جِي گَهر ۾، آتَمَ اَنِئُ سور،  
سامي سَنَن سان مِلي، چِيتُ ڪِياڻن چور،  
جيئن نَنن ۾ نور، تِئن ساڪي ڏسي سَپَ ۾.

(۳۰)

مَحَبَّتَ جَنِ جِي مَن، سِي رَهَن نِماڻا جَڳَ ۾،  
سامي سَپَرِن جِي، سَدا پُڻ رَڪَن،  
لاڳاڻي ڄاڻي ڪري، ڪِئو ڪِبرُ نہ ڪَن،  
اڳيا مَنجھ رَهَن، ڄاڻَ وِڃاڻي پانهنجي.

(۳۱)

مَحَبَّتَ جو مَذڪور، ٻڌو جَنهن پِياڻي ۽ ري،  
اچي تَنهن جِي جِيءَ ۾، جاڳيو پَڳتِ انگور،  
دِيه اِيمان چڙهي ڪري، تِيو گَن ۾ گر ڪور،  
حاصران حُضور، سامي ڏسي سَپَرِن.



(۳۲)

مَحَبَّتِي مَذْكُورُ، وَيَهِي ڪِيو پاڻ ۾،  
اُڍيا جو آندَر مُون، سَڀا ڪَڍِيائون سورُ،  
حاضراڻ حضورُ، سامي ڏسن سُڀرين.

(۳۳)

مَحَبَّتَ جِي ماڙِي، لَڏي جَنهن لوڙِي ڪَري،  
لَڳي تَنهن کي عِشَقُ جِي، طَمَعُ ري تَڙِي،  
ڏسي ڏهاڙِي، سامي سُڀرين ڪي.

(۳۴)

محبوسِ مُڪي، شيشي شونقِ شَرابِ حي،  
سامي پيتو ساڌ سَنگ، ڪَنهن پياسي پَنگي،  
ڪَڻي سَڻيائين سِرَ تون، اُڍيا پَنڊَ اُڪي،  
جُهڳي منجه جُهڪي، ماڻي دُورَ دَرَسَ ج.

(۳۵)

مَحَبَّتِي مِيتاڄ، سَچو رڪنِ سَڀ سار،  
ڪُڙو ڪُڙو مَنهن مُون، ڪَڍن ڪَڍن آواڇ،  
پورن جاڻي پيءُ کي، ماڻن اُٺي راح،  
سدا بي محتاج، سامي رهن سَڀا و.

(۳۶)

محبتي مُشتاق، روئِن رَت اَکِن مون،  
 دانهون کَن دَرَد سان، لُتيا حَشَق فِراق،  
 سَچَن تَنهجي سِڪَ کيا، لِنو لِنو مَجھ سوراڪَ،  
 ويهَن نہ ٿِي واکَ، سَتَت مِل سامي چُئي.

(۳۷)

مَحَبَّت منهنجو مَن، تَنهجي سِڪَ سو گهو ڪيو،  
 لوئَن لوئَن مَنجھ لڳي رهيو، ٽڪي تَنهجو ٿَن،  
 پُچي پُڪاري سَڌي ڪري، بُڌي سَڀا وِچَن،  
 ڏکي ۽ کي دَرَسَن، سَتَت ڏي سامي چُئي.

(۳۸)

محبتي مُشتاق، پاسي ٿِيَن نہ پهي ڪون،  
 ڪيائون ڪَلہ ڪَڍي ڪري، اَکِن مِ اوطاق،  
 سامي سِڪَ سَچي ۽ سان، پَرچا رَهَن پاڪَ،  
 ٻولَن بيحدَ واکَ، عِيَن اَپيدُ اَنِيئي.

(۳۹)

مَحَبَّتِي مُشتاق، لِڪَن چِپَن ڪِنڪي،  
 پاڻي ويٺا پريم سان، اَکِن مَنجھ اوطاق،  
 سَڌا سَپيرين سان، پَرچيا رَهَن پاڪَ،  
 ٻانِيَسَ ٻولَن واکَ، دَرَد پَرِيا ديدارَ جا.

(۴۰)

نِرمَلُ نِيتِ دِسي، دِيرَجُ آيو دِلِ کي،  
جاگي اوديا تند مون، ويئي هيءَ وسي،  
پاسو ڪري ويو پائين، سامي هٿ هِرسِي،  
مَحَبَتَ سان مِسي، کائي رهي خيالِ مِ.

(۴۱)

هلي هٿ چڙي، مَحَبَتِي مَرَمَ مِ،  
واد، وڌائيءَ، لوپَ کون، رکي پاڻُ جهلي،  
ڪنهن کي ڪين سَلي، سامي سِڪَ پرين جي.

(۴۲)

مَحَبَتِي مَري، دَرَسَنَ ڪارڻُ دوسَ جي،  
جڻين مچلي نيرَ کون، پَلڪَ نہ ٿئي پَري،  
چايرِڪَ ڪارڻُ مينگه جي، سدا وِڙلاپَ ڪري،  
سامي دِيانُ ٿري، سِپا رهي سُنواڻِيءَ جي.

(۴۳)

مَحَبَتِي مِهمانُ، سدا چاڻي پاڻُ کي،  
دِسي ڪالَ ڪلهن تي، راتيان دِينهان سان،  
رکي نہ رَتِيءَ جيترو، مَنَ مِ مَعِتا مان،  
پاڻي پَدُ نِريانُ، سِيتلُ ٿيو سامي چڻي.

(۴۴)

مَحَبَّتِي ۽ مُلُڪُ، جِيئِيو سڀا جڳتِ سان،  
دُئيٽُ ڪڍيائين دل مون، رڪي سَمَ صِدِيقُ،  
اَندَرِ ٻاهرِ هڪُ، سامي ڏسي سَپَرِين،

(۴۵)

مَحَبَّتِي ۽ مُلُڪُ، سامي سڀا مڪيو پانهنجو،  
رڪيائين گُرگِياتِ ۾، سَنَسِي رِيءُ صِدِيقُ،  
هُوتُ ڏٺائين هڪُ، چَرهي نورَ مَحَلّ تي.

(۴۶)

مَحَبَّتِي مَاندو، ڪڏي ٿِي ڪِيٺڪِي،  
جَنهن جوڙي جيءُ جڳتِ سان، اَنُترِ مڪِ آندو،  
وِس وِس کون واندو، سامي سڌائين رهي.

(۴۷)

مَحَبَّتِي مَاندو، ڪڏي ٿِي ڪِيٺڪِي،  
جَنهن موڙي مَن پَوَن کي، اَنُترِ مڪِ آندو،  
سَنَ لڌائين سَنَ مون، هَر ڏَن هِيڪَاندو،  
ويٺو ٿي واندو، سامي چڻي سَنَسارِ کون.

(۴۸)

مَحَبَّتِي مُكَبِّتُو، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
جنهن کي ڏنو ست گرو، پرچي پريم پتو،  
هيو سامي ڄاڻي ڪونڪو، من ۾ منتر متو،  
رهي رنگ رتو، سدا سُبُورِين جي.

(۴۹)

مَمڪُ محبتي، مَسِتُ رهي مِهراڻُ ۾،  
چڙهي جنهن جي چتا ۾، محبت جي مَسِتي،  
سوڪمُ ٿيو سامي چڻي، ماري من هَسِتي،  
ڄاڻي سنج وِسَتي، رهي اَلِيپُ آڪاسِ جان.

(۵۰)

محبتي مُرِيْدَ، پاسي ٿِيَن نَه پِيءُ ڪون،  
جن کي ملي مهما نگري، دِٻَا درسَن جي دِيْدَ،  
مُري ٿيا مجلس ۾، سامي چڻي شَهِيْدَ،  
اَلُهي پهر عيدَ، ملي ڪن محبوب سان.

(۵۱)

جي ٿيا درد فراق، سي محبتي مستان ٿيا،  
روئن رَت اڪن مون، چڙي دُور دِماڪَ،  
سامي لائي سانت ٿيا، خاموشيءَ جي خاڪَ،  
الله منجه اوطاق، پيهي ٿنائون پاڻهن.

(۵۲)

مايا ڪري مجبور، ڇڏيا جيءَ جَهانَ جا،  
وَجَنِ مَتِ مَرَمَ رِي، وِشِينِ ڪاڻِ وِهلور،  
رهي پانهنجي حال ۾، ڪو محبتي مامور،  
جنهن کي نرمِلُ نور، سامي ڏنو سَتِگروءَ.

(۵۳)

محبتي مَستان، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
جو ڪڇي چڙهيو ڦلُوبَ تي، ڌرتي ۽ آسمان،  
پرتڪِ پَرچنتا رِي، ڏسي اَنِيءُ پاڻ،  
جاڳي سڀُ جَهان، سامي ڄاڻي سڀنو.

(۵۴)

محبتي مَستان، رهن گهورمَ گهر ۾،  
جَنِ کي پرچي پانهنجي، پگتِ ڏني پگوان،  
سامي چئي سنسارَ جي، ڪَلِيتَ رکنِ ڪان،  
نِپَتَ ٿي نادان، ورتنِ وڌِ نڪيدَ رِي.

(۵۵)

مَحَبَتَ مَستانا، پاسي ٿينِ نہ پيءُ کون،  
چترَ سَنگهاسَنَ راجَ ڪَ، تياڳي جَنِ ڏنا،  
ڄاڻن سڀُ سڀني جي، نانا روپَ رچنا،  
پاڻي منجه پنا، سڌا رهن سامي چئي.

(۵۶)

محبتي ملنگ، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
ڏيئي ڪنڊ ڪلپا ڪي، ڪيو جنهن سڻسنگ،  
آندر ٻاهر آتما، ڏسي عين اڀنگ،  
لئون ۽ لئون لائي رنگ، سامي لال گلال ٿيو.

(۵۷)

مهرون ڪئي محبت، مرشد خاص مريد سان،  
لائي لال گلال ٿيو، رَحْمَتَ جي راحت،  
سڀ گهٽ ڏسي سهرين، بنان هير حجت،  
وحدت ۽ ڪثرت، اوري ڄاڻي عين کون.

(۵۸)

محبتي مگهن، رهن پنهنجي حال ۾،  
پاتا جن پرڻيت سان، گهرا گيان انجن،  
سامي ڏسن سڙو گت، پر مشور پورن،  
ميٽي سڀ مٽن، مشطن ڪشڪن ڪينڪي.

(۵۹)

محبتي ملنگ، مليا رهن محبوب سان،  
جيئن جلي جوت سڙو پٽيا، ڏيئا ڏسي پڻنگ،  
ساماڻا سامي چئي، جل ۾ جل ٿرنگ،  
سڌا آليپا آسنگ، رهن وڊهي ڊيه ۾.

(۶۰)

معبتي مَلَنگ، ڪارُ نہ ڪَڏِيَن ڪنهن جي،  
پيئي جَن پَرَتِيَتِ سان، عَيْنَ اَنِئُ پَنگ،  
سُمهيا سڪهت سِيَجَ تي، تَنگَ تي رڪي تَنگ،  
راتيان ڏينهان رَنگ، ملي ڪَن محبوب سان.

(۶۱)

معبتي مَسِلا، ڳڻي ڪِيَن اَنڌَر ۾،  
چَرهي نورَ مَحَلَ تي، ڪِيائين سَپَ تَسلي،  
چڙهي غيرَ ڳلا، واصلُ ٿيو وحدت ۾.

(۶۲)

مَعبَتِي مَسْتانُ، ڪوڙين ۾ ڪو هِڪَرُو،  
جو رهي پانهنجي حالَ ۾، سَدائي غِلطانُ،  
چَرهي ويٺو چَوڙڏولَ ۾، ڪڍي غيرَ گمانُ،  
ڪِيائين سِرُ قُربانُ، مِيخاني جي موج تون.

(۶۳)

معبتي معمورُ، رَهَن پانهنجي حالَ ۾،  
مُرشدَ جي مَهَرَ سان، چپتُ ڪيائون چور،  
سو ڪيئن مِلَن سوز، جنهن ڪارڊُ جوڳي ٿيا.



(۶۴)

محبتي معمور، رهن پانهنجي حال ۾،  
 ڪايا مايا ڪل ۾، وڃن ۽ وهلور،  
 ڄاڻن سڀ سنسار کي، ڄڻ پيڙي جو پور،  
 حاضران حضور، سامي ڏسن سهرين.

(۶۵)

محبتي مري، ڇيٽندي پيا سڀ جڳ ۾،  
 سامي جن کي سڱرو، گيات ڏني گهري،  
 ڏٺائون اُپڏ ٿي، بيحد جوت هري،  
 سڀي پرم پري، ماڻن دور درس جا.

(۶۶)

محبتي مطلب، ڪنهن سان رکن ڪينڪي،  
 رهي جن جي روح ۾، راتيان ڏينهان رب،  
 سامي وينا صاف ٿي، ڇڏي ڪور قلب،  
 لائي لوڪ لقب، تان پي مست رهن مهران ۾.

(۶۷)

محبتي ۽ ميلو، ڪيو ڪلپت ري يار سان،  
 رهي پانهنجي حال ۾، سهجي سهيلو،  
 وقت ۽ ويلو، سامي ساڍي ڪونڪو.

(۶۸)

مَحَبَّتِيءَ لَايُو، مَرُچُو پَنهنجي مَن سان،  
ڪَري آچمن اُگست جان، ساڱرُ سُڪايو،  
سامي سَمَ سِيَتَلُ ٿي، مَدَ ۾ مَنُ چايو،  
ڪاڻي اڳهايو، سَتَ اَمَرَتُ اَنپِي.

(۶۹)

مَحَبَّتِيءَ مولو، ڪَيو پَنهنجي يارَ سان،  
جَنهن ۾ آهي ڪوئڪو، سامي پِي پُولو،  
ڪَڍي سَپَ رولو، ماڻي دَورَ دَرسَ جا.

(۷۰)

مَحَبَّتِيءَ ماڻڪُ، لَدو پَنهنجي گهر مون،  
اَندر ٻاهر آتما، هَر هَنَدِ ڏسي هِڪُ،  
سَهجي ٿيو سامي چڻي، ڦَرنِي ڪون ڦارڪَ،  
لِنو سان ڪَڍي لَڪُ، پَل پَل پِيئي پَريمَ رَسُ.

(۷۱)

مَحَبَتِيءَ ماريو، غَبي گوتو گهر ۾،  
اَنپِيءَ لعلُ لهي ڪري، جيءُ جُسو ٺاريو،  
نِري نِواريو، سامي ڏِسَنُ ڏيئَ جو.

(۷۲)

جن کي مَتِ محبت، سامي ڏني سَتَگروءَ،  
پُرچي لڏي تَنِ پورِي، گهر مون دَبِ دولت،  
ماڻن موجِ مُڪَتِ جي، مِٽي سڀ مَمَت،  
رهن منجه جڳت، سدا اَليپُ آڪاسَ جان.

(۷۳)

لوڙي لڏو جن، سامي سَپيرين کي،  
سي چڙي دَرِ دوستِ جو، هڪ پَلڪَ نہ پاسو ڪن،  
سَنَمڪُ سدا رهن، ڪَلَهَتَ ڪڍي جيءَ مون.

(۷۴)

محبتي مَسِتانَ، جُهولن جَهر وڪڻن ۾،  
سامي سَپيرين ري، ٻي سَڌِ رکن ڪانَ،  
پَلِ پَلِ بينِ پريمَ رَس، ڪڍي اُودِيا اَنَ،  
رهن منجه جَهانَ، سدا اَليپُ ڪَنولَ جان.

(۷۵)

محبتي مَسِتانَ، رهن پانهنجي حال ۾،  
ٻنان سِڪَ سَچُنَ جي، ٻي سَڌِ رکن ڪانَ،  
جڻين پالڪَ نادان، سامي رهن سَنسارَ ۾.

(۷۶)

مَحَبَّتِي مَسْتَانِ، رَهَنِ پَانِهِنجي حالِ ۾،  
سامي سُهيريَن رِي، ڪَلَهَتَ رُڪُنِ ڪَانِ،  
جڏهن پالڪَ نادان، رَهَنِ اَلڳُ اِنجا رِي.

(۷۷)

مَحَبَّتِي مَڪُونِ، رَهَنِ پَانِهِنجي حالِ ۾،  
سامي ڄاڻن ڪوٺڪو، سِڪَ بِنان ساڏن،  
ڪيائون وَسِ ويساءَ سان، پَرچي مَن پُون،  
سڀَ اَنگين سَنِين، ڏيو ڏٺائون ڏيڻ ۾.

(۷۸)

مَحَبَّتِي مَطْلَبُ، ڪَنهن سان رُڪُنِ ڪِينڪي،  
رهي جَنِي جي روحِ ۾، راتيان ڏينهان رُبُ،  
ڳالهيون ڪُنِ عَرشِ جون، عَجائِبُ عَجَبُ،  
توڙي لائي لوڪَ لُٽُ، تہ پي مَسَتَ رَهَنِ مِهَرانِ ۾.

(۷۹)

مَحَبَّتِي موٽاجُ، ڪَنهن جا ٿِيَن ڪِينڪي،  
رُڪُنِ نہ رَتِيءَ جيتري، بِنان دَرَسَنَ حاجُ،  
پَرچي ڪيائون پَانِهِنجا، سامي چئي سڀَ ڪاجُ،  
اَنڀِي آواجُ، پُنا ڪَڏِنِ پاوَ سان.

(۸۰)

مَحَبَّتِ مَذِڪُورُ، سامي سڀ سَهي ڪيو،  
ڏَلانئون ڏيهي ۽ ڀر، ڦيلو ۽ ڪوهنور،  
ڪهين اڳيون ڪڙ جيترو، پڌرو ڪن نه پور،  
سو ڪيئن سکن سور، جنهن ڪارڻ جوڳي ٿيا.

(۸۱)

مَحَبَّتِ پَرمان، پرچي لڌو پرربي،  
جتي تون مان نام ڪا، نڪو دانِ اِستان،  
نڪو جيءَ نه ايش ڪو، نڪو ڳيان ڌيان،  
سامي چئي سَمان، پُرڪَ وِسي پرماتما.

(۸۲)

مَحَبَّتِ ڪون مِيت، پلڪ پَراهن نه ٿئي،  
لڪَ لڪائي سَگروءَ، حن تي پرم پُنيٽ،  
ڏيئي ڪنڊ ڪلپ ڪي، ٿيا سِتل سُرِجيت،  
گِرسَٽ منجه اُتيت، سڌا رهن سامي چئي.

(۸۳)

مَنو لڳو مارون، مَحَبَّتِ جي مَن ڪي،  
سَمجھائون سامي سچي، دَرَسَنَ جو دارون،  
تارَ منجهون تارون، لڳها لڪَ اڱمَ جي.

(۸۴)

وِئَرُو ڪوڙ ڪَپَٽَ، مَحَبَتِيءَ جِي مَنَ مون،  
لائي لِنُو سَچِيءَ سان، اونھون اُوڊيا پَٽَ،  
پُرڇي ڏٺائين پاڻ ۾، پَرِينِ کي پَرگهٽَ،  
پُڇِي مَمَتَ مَتَ، سامي مليو سَروپَ سان.

(۸۵)

وِئَرُو ڪوڙ ڪَپَٽَ، مَحَبَتِيءَ جِي مَنَ مون،  
لاٽائين گُرگِياتِ سان، سامي اُوڊيا پَٽَ،  
پُرڇي ڏٺائين پاڻ ۾، پَرِينِ کي پَرگهٽَ،  
ڪَڍي ويٺو هٿَ، سُوڊي سارَ اُپارَ جو.

(۸۶)

مَحَبَتِي جو مَنَ، سِيٽَلُ رهي سِپاءَ ۾،  
سامي ڪَن سَروپَ جو، بِنان پِيڌَ پُڄَنَ،  
گهٽَ وڌَ وائيءَ وِاڇَ کي، ڪَلِي ڏِينَ نَ ڪَنَ،  
ڪَڍي ڪانو پَنَ، ڏَسَنَ اَنِيءُ اَنَ کي.

(۸۷)

مَحَبَتِي سَڀَ مَتَ، لُڙ ڪِيا تَنهن لَکَ ۾،  
جَنهن ۾ تون مان نانهن ڪا، نَڪي پَنجَ ئي نَتَ،  
حَدَ پُري بيحدَ، پاٽو پَڌَ ٻانڀَنَ چُئي.

(۸۸)

مَحَبَّتِن ماري، تُهي دِلِ دَرِياءَ ۾،  
لعلُ لَدائُون اَنَ ملهو، يَرَمَ ري پاري،  
سامي وسُ ساري، چائِن تيجُ تَنهِن جو.

(۸۹)

لوپَ لَهَر لوڙهي، ڪوڙين نيا ڪيترا،  
سامي رڪيو سڪان ڪي، ڪَنهِن مَحَبَّتِيءَ موڙي،  
بَنَدَن سَپِ پِيائِيءَ جا، چڏِيائِن چوڙي،  
ويئو جَنگِ جوڙي، لنگهي پارِ پَرِيَن سان.

(۹۰)

ليڪي منجه لڙي، ويا جيءَ جَهان جا،  
اَندَرِ ڏَلو اَليڪَ ڪي، ڪَنهِن مَحَبَّتِيءَ مڙي،  
سامي جَنهِن جي ساڏ سَنگِ، اُوڊيا ڳنڍِ چڙي،  
جاڳي رهيو جڙي، پاڻ وِرائِي پاڻ سان.

(۹۱)

ويا سڀ لوڪ لڙي، اُوڊيا جي آڙاه ۾،  
جَنهِن مون لَپِي نَه هڪڙي، سامي جَلِ ٿڙي،  
چڙهيو چيَتَن چِتَ تي، ڪو محبتي مڙي،  
جَنهِن جي ڳنڍِ چڙي، پئي ساڏ سَنگَتِ ۾.

(۹۲)

ڪوڙي ڪٽ ڪٽي، سامي سڀ لڙهي ويا،  
رڪن سڪ سَمجھ ري، ڪاڳر ڪوٽ سڻي،  
مڪڻ ڪڍيو من مون، ڪنهن محبتيءَ مٿي،  
ليکي لٿي پئي، شيش ڏلائين سهرين.

(۹۳)

وڍلو ڪو آهي، محبتي مشتاق جن،  
جو ملي ساڌ سَنگت سان، منهن مڙهي پائي،  
ڄاڻ وڃائي پانهنجي، لٽو لٽو لٽو لائي،  
ميتا مٽائي، سامي ڏسي سَروپ ڪي.

(۹۴)

وڍلو ولوڙي، ڪومڪڻ ڪڍي من مون،  
ڪري ماندائي محبت جي، ٿرتائين ڪوڙي،  
سڀلي پائي سچ جي، جڳت سان جوڙي،  
ڏسي منهن موڙي، پانهنجي اکين پاڻ ڪي.

(۹۵)

سَنڻ ساڀرمن، هوڪو ڏنو حق جو،  
ٻڌو تنهن پانپڻ چئي، محبت جنهن جي من،  
پيا سڀ ڏيئي پن، ڌر وڌائين دوس جو.



(۹۶)

وڙلو ڪو آهي، محبتي مهمانُ جنُ،  
جو ملي سادَ سنگتِ سان، مَمتاِ مِٺائي،  
ڄاڻُ ويڃائي پانهنجي، رهيو رنگُ لائي،  
منهن مڙهي ۽ پاڻي، جڙيو رهي جڳديسو سان.

(۹۷)

ڪارجُ ڪين سَري، سامي مِڪَ سَمجھ ري،  
ايئن چوَن ٿا اَنڀي، سڀا کي ساڪَ پَري،  
سدا جن جي جي ۽ پر، مَحَبَتَ مَچَ پَري،  
هَلڪَ نَ ٿين پَري، سَتھ شَدِ سَروپَ کون.

(۹۸)

صفائيءَ ري سَڪَ، ڪَنهين پاتو ڪِئڪي،  
سَمجھي ڪو سامي چئي، محبتي مانڪَ،  
ڪَٽيو جنهن ڪَلهَتَ جو، دانائيءَ سان دَڪَ،  
صفائيءَ سَنمڪَ، رهي سارَ سَروپَ جي،

(۹۹)

مَحبوبَن جي موڙ، سَمجھي جَنهن سامي چئي،  
مِٽي تَنهن جي مَنَ مون، سَهجي سوڙهَ سَنگهوڙَ،  
هِنڌَن سَڀ پيائيءَ جا، چوڙي چڏيائين چوڙَ،  
لِنو ورائي لوڙَ، رکي نَ رَتِيءَ جيتري.

(۱۰۰)

رهي هوت حضور، سامي سڀڪنهن جي،  
پرَمَ منجه پلي ڪري، مورڪَ ڄاڻن ڏور،  
راتيون ڏينهن مرَمَ ري، مرَن سنسي سور،  
چڙهي پنڪي پور، ٿيا مُقابلِ مَحَبتي.

(۱۰۱)

اُپريءَ جو پير، پيرالين پرچي ٿو،  
ڏيو ٻاري ڏيل ۾، ڪڍيو جن اندير،  
وينا اٿئي تخت تي، ٿي نريءَ نروير،  
راڻي ۽ سُمير، سَمَ ڄاڻن سامي چئي.

(۱۰۲)

اُپريءَ جو پير، پرجهي ڪنهن پريميءَ ٿو،  
آهي جنهن جي آسري، ساڱرُ سُرُ سُمير،  
سامي سڀا سو ڪئي، ٿيو نريءَ نروير،  
سوريءَ منجه اندير، ڏسي نه آڍ جڳاد جو.

(۱۰۳)

اٿس لڪَ آپروڪ، سنّت لڪائن سڀا ڪي،  
سَمجھي ڪو سامي چئي، مَحَبتي مَمُڪ،  
پرچي ڏنو جنهن پاڻ ڪي، نِت نرمل نردوڪ،  
سڄاري سَتوڪ، مڪ رکي مَوجان ڪري.

(۱۰۴)

اڻيٺ لڪَ آپَروڪ، سَنَتَ لڪائڻِ سَپَ کي،  
سَمجھي ڪو سامي چئي، مَحَبَتِي مَمُڪُ،  
ڪَٽي ڪالَ ڪَلپنا، ٿيو نِرَمَلُ نِرَدُوک،  
سَچاري سَنَتُڪ، مَکَ رَکي مَوجان ڪَري.

(۱۰۵)

اڻيٺ لڪَ آپَروڪ، سَنَتَ لڪائڻِ سَپَ کي،  
سَمجھي ڪو سامي چئي، مَحَبَتِي مَمُڪُ،  
جوجيءَ ۾ ڪَڙَ جيترو، رَکي نَ راڳِ دُوک،  
مَٺائي سَنَتُڪ، مَکَ رَکي مَوجان ڪَري.

(۱۰۶)

جيئن چنڊي چَڄ، ڪَڍي ڪَڻ ڪُونڊي مَون،  
تيئن ڪَڍايو ڦَراڻَ مَون، مَحَبَتِي مَکَڄ،  
رَڪنِ نَ رَتِيءَ جيترو، ڪَنهن جو ڳَمَ ڳَرُج،  
سامي هَرَدَمَ حَڄ، مِلي ڪَڻ مَحَبُوبَ سان.

(۱۰۷)

جيئن سورُ سَٽِي، سانگو نَ رَڪنِ سرِ جو،  
تيئن مِليا مَحَبُوبَ سان، مَري مَحَبَتِي،  
جَن کي ڏَني سَنَگَرُو، سَچي رَهَتِ رَتِي،  
پاڻي پَرَمَ ڳَٽِي، سامي ماڻڻِ سَيجَ سَڪُ.

تَنهين سَپُ دِنو، جَنهين دِنو مَن مَحَبوبِ کي،  
 اوديا پَرَمَ اَندرَ مون، سَپُ چِکِي ۽ سَانُ چِنو،  
 پائي ۽ منجه پِنو، جيئن کيلوڻو کَتڻُ جو.

## محبت (ب)

(۱)

مَعْبَتِ جو مَتَ، ڪامِلَ آهي ڪَهَرُو،  
سَچُ ڄاڻن سائينءَ کي، ڄاڻي جوڻ جڳتَ،  
سامي پُڄُ پَرَتِيتَ سان، گورِڪَ، نارِڊَ، دَتَ،  
چڏي ويلَ، وَقَتَ، لَنگهي چَرهيا چٽَ تي.

(۲)

ڪاٺِرَ ڪينَ اچي، مَعْبَتَ جي ميدانَ ۾،  
ديهي ڄاڻي پاڻَ کي، ڪيو ڪَڇُ ڪَڇي،  
سامي چئي ڪو سورَمو، رَهسي رَنگِ رَڇي،  
جيئِن پَتَنگَ مَڇي، سَما ڏسي سوجهرُو.

(۳)

پيرُ پُرِجَهي پائي، مَعْبَتَ جي ميدانَ ۾،  
ڏسي اڏَ مَنَ کي، مَتانِ پُوَ ڪاڻي،  
اَسَ اَنديشو ديمَ جو، چيئندي جَلاڻي،  
سامي. سَماڻي، تڏي دَرِ دوسَنَ جي.

(۴)

بيحدِ نا ٻولي، سامي حدَ جي جيءَ سان،  
سمَ ورتي وڌ ويچارَ سان، اُنَ هوندي اولي،  
اچي مليو محبتي، ڳوٺَ منجهون ڳولي،  
تڏي ڳنڍِ کولي، جڏي گاهڪُ ڏسي ڳڻَ جو.

(۵)

دوستَ ڏني ديدَ، جنهن کي پرچي پانهنجي،  
مري ليا سي محبتي، سامي سڀ شهيدَ،  
حاضرُ رهن حضورَ ۾، ماملُ ملِ خريدَ،  
اُنئي پهرَ عيدَ، ملي ڪن محبوبَ سان.

(۶)

پرميسرَ پهنِي، سامي سنسو نه رهي،  
اها ڳالھِ اندرَ ۾، ڪو محبتي مٺي،  
پرچي لاهي پانهنجا، پيرا ساڻ پٺي،  
جڻين ڌري ڌيانَ ڏني، ٺاڪرَ کي پيدا ڪيو.

(۷)

جڻين پيڙيءَ جو پورَ، تئين سنگُ سنسارَ جو،  
هليو وڃي هيڪلو، پالَ ۾ شاهَ مزورَ،  
سمجھي ڪو سامي چئي، محبتي مڌڪورَ،  
سئي سنسو سورَ، ماڻي سکُ سروپَ جو.

(۸)

جڏهن پيرڙيءَ جو پور، تڏهن سنگ سَنسارَ جو،  
سَمجھي ڪو سامي چئي، مَحَبتي مَذڪور،  
مَتيو جنهن جي مَن مون، نِيٺ سَنسو سور،  
حاضِران حضور، سَتَه ڏسي سُهريَن.

(۹)

مَحَبتي مَني، ڪو جيئندي مَرڻ جڳا ۾،  
سامي جنهن کي سَبَقَ جو، پيو پَرلاءَ ڪَني،  
سَمجھي انهيءَ ڳالهه کي، پيرَ لاءِ ٻني،  
جن ڌري ڌيان ڏني، پَتَرَ مون پيدا ڪيو.

(۱۰)

جنهن کي لوڙ لڳي، پڪي پيءُ پَسَرُ جي،  
سو مَحَبتي مَلَنگَ ليو، چڙهي ناه لڳي،  
سامي سَمجھي ساڌ سَنگ، نانا پُرانت پڳي،  
اَنِپَ جوت جڳي، سَتَه ڏٺائين سَرِبَ گَت.

(۱۱)

مَحَبتي مَلَنگَ، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
جنهن ڏيئي ڪَنڊ ڪَلپَ کي، ڪيو ساڌو سَنگ سَنگ،  
اَنڊرِ ٻاهرِ آتما، ڏسي عِيَن اَپَنگ،  
لَنو لَنو لائي رَنگ، سامي لال گُلال ٿي.

(۱۲)

مَحَبَّتِيءَ مَائِڪَ، لَتَوِ دِلَ دَرِيَاۂ مَوْنِ،  
 اَنَدَرِ ٻَاهِرِ آئِماءِ، هَرَنَمَ دِسي هِڪَ،  
 سَهجي ٿيو سامي چڻي، ڦِرني کون ڦارِڪَ،  
 لِنَو سان ڪَڍي لَڪَ، پَلِ پَلِ پيئي پَرِيَمَ رَسَ.

(۱۳)

مَحَبَّتِي مَکِنا، ٻاسي ٿِيَن نَه پَهيءَ کون،  
 چَتَرِ سِنڱهاسَن، راجَ سَڪَ، تِياڳِي جن ڏنا،  
 ڄاڻن سَڀا سَڀِي جِي، نانا روپَ رَچَنا،  
 پاڻي مَنجھ پَنا، سدا رهن سامي چڻي.

(۱۴)

مَحَبَّتِي مَطْلَبَ، ڪنهن سان رکن ڪينڪي،  
 رهي جن جي رُوخَ ۾، راتيان ڏيهان رَڀَ،  
 چَرِيَا ڦَه ڪُنڊَتِي، ڪَڀي ڪَلِپَ ڪَسَبَ،  
 توڙي لائي لوڪَ لُڻَبَ، تان پي سَمَ رهن سامي چڻي.

(۱۵)

محبتِي مَڏَري، پاڻي ٻولينَ بيحدِي،  
 وِتي جن ويساۂ سان، ڳرَ کون گِياتِ گَهرِي،  
 ڏَلائون آڪاسَ جان، تَن ۾ پَدُ ٿَري،  
 مِيٽِي پَلي بُري، سامانَ سامي چڻي.



(۱۶)

مَحَبَّتِي مُشْتَاقٌ، پَاسِي لَيْبِي نَه پِيءَ كُونِ،  
دَنُو جَنِ اَكِنِ سَانِ، دَرِسَنَ جَوِ دِيماڪُ،  
سَدَا رَهَن سامي چئي، پَرِيڻا كُونِ پاڪُ،  
هولن اَنِيءَ واڪُ، عَيْنِ اَپِيْدُ اَنِيئي.

(۱۷)

مَحَبَّتِي مَحْبُوبُ، ڀَانِي وِيئا ڪَڇَ ۾،  
سامي پَرِيڇِي ڀانُ ۾، نِتَ خِلَوَتَ ڪَرِنِ خُوبُ،  
لِيئَن لالَ پَلَنگَ تِي، ڪَري هِڪُ قَلُوبُ،  
مَمَتَا سان مَطْلُوبُ، رَکَنِ نَه رَتِيءَ جِيَتَرُو.

(۱۸)

لاڻِي مَحَبَتِ موڪُ، جَنهن پوکِ پِڇاڻِي ٻَنهنجي،  
مَٿيا تَنهن جِي مَن مَوَن، سامي سَنسا شوڪُ،  
چَرُهيو چِيَتَن چِٽَ تِي، لَنگهي لِيئي لوڪُ،  
سوڌو روڪان روڪُ، ڪَري سِپاوڪُ سِپَ سان.

(۱۹)

چَوَهَڻِي چَرِسُ، مَرِي پِيئَن مَحَبَّتِي،  
تَن، مَن، دَنُ دِيئي ڪَري، رَکِي سِڪَ سَرَسُ،  
نانا کون نَرِيان لِي، دَسَنَ عَيْنِ عَرِسُ،  
دَه دِسَ دِبَ دَرِسُ، سامي ڪَن سَرُوپَ جَوِ.

(۲۰)

مَحَبَّتَ مَدَّ پُري، ڳالھِ بُڌائي سَتَڱروءَ،  
سَمجھي مَن سِيٺُلُ ٿيو، بيحدِ جوتِ پُري،  
سنسي جي سامي چئي، ويٺي تَڪَرُ ٿري،  
طَمَعُ تارِ ٿري، پارِ ڏٺو پيءُ پنهنجو.

(۲۱)

محبت مٺائي، آئي ديسَ اڳمَ کون،  
پريمي سڀ پُرسَن ٿيا، خوشيءَ سان کائي،  
صَدِقي ڪيائون سَڪَ تون، واڻي وڌائي،  
سامي سڏائي، ماڻھن دَوَرِ دَرَسَ جي.

(۲۲)

مَحَبَتي مَڳن، رَهَن پانهنجي حالَ ۾،  
پاتو جنِ پَرَتِيَتِ سان، گهرو گيانَ اُڄن،  
سامي ڏسَن سَرِبَ گُت، پَرَميسَرُ پورَن،  
ميٽي سڀا مَن، مَشڪَن ڪُشڪَن ڪينڪي.

(۲۳)

مَحَبَتي مَڳن، رَهَن پانهنجي حالَ ۾،  
پاتو جنِ پَرَتِيَتِ سان، گهرو گيانَ اُڄن،  
سامي ڏسَن سَرِبَ گُت، پَرَميسَرُ پورَن،  
ميٽي سڀا مَن، مَشڪَن ڪُشڪَن ڪينڪي.

(۲۴)

محبتي مُتَكِلِ، پاسي ٿينِ نہ پيءُ کون،  
کسي وٽي خوشيءَ سان، دوستَ جن جي دل،  
سامي آيا سنسارَ ۾، سڀا وڪي سئل،  
جهڳمڳي جهلمل، ڏسنِ عينِ اٺيئي.

(۲۵)

مَحَبَتِ ميلاپ، پرچي ڪيو جن پانهنجو،  
پٺن پٺارين پريمَ جو، پيالو عينِ اماپ،  
لُٺو لُٺو لالَ گُلالَ ٿي، جڀنِ اُجها جاپ،  
ميٺي سڀ سَتاپ، سامي ماڻنِ سانتِ سڪ.

(۲۶)

محبتي مَطْلَب، ڪنهن سان رکنِ ڪينڪي،  
رهي جن جي روحَ ۾، راتيون ڏينهان رُب،  
سامي سدائي ڪرين، تن جو عينِ ادب،  
تہ دَوسان ڏيئي دَب، ڪني پاڪُ پنجن کون.

(۲۷)

محبتي مُشْتاق، پاسي ٿينِ نہ پيءُ کون،  
جن کي جان جگرَ ۾، ڪيا سڪَ سَلاڪ،  
سدا رهنِ سامي چئي، پرچنتا کون پاڪ،  
ٻولين اٺيئي واڪ، عينِ اُپيدَ اٺيئي.

(۲۸)

مَحَبَّتِي مُشْتَقَ، پَاسِي لَينَ نَه پِيءَ كُونِ،  
مَارِي ڪَيا جَن مَنَ جا، خِيالَ سَپوئي خَاڪَ،  
سَدا رَهَن سَامِي چَئي، پَرچِنتا كُون پاڪَ،  
حَدَ پَري اوطاقَ، آهي تَن جِي اَنڀِي.

(۲۹)

مَحَبَّتِي مَقصَدَ، ڪَنهن سان رَکَن ڪِينَڪِي،  
پِيتو جَن پَرَتِيتَ سان، مُڪَتو مَحَبَتَ مَدَ،  
ڪَڙيائون ڪَلِيتَ سان، دِلَ مون دُڪُ دَرَدَ،  
پاڻي پورَن پَدَ، ساماڻا سَامِي چَئي.

(۳۰)

مَحَبَتِي مَرُئو، سَامِي رَکيو سِرَ تي،  
وَدائون ويساءَ سان، سَادَوَ جو سَروِئو،  
اِسِيتَ لَيا آڪاسَ جان، چَڏي پاڻ پَٽو،  
جائَن رَسُ گَٺو، سَتَمَ سِدَ سَماڏَ ۾.

(۳۱)

مَنهن سان مَها واڪَ، ٻَڌي ٻولين ڪِيترا،  
سَمجَهي ڪِي سِيتَلُ لَيا، مَحَبَّتِي مُشْتَقَ،  
مَارِي ڪَيا جَن مَنَ جا، خِيالَ سَپيئي خَاڪَ،  
پَرچِيا رَهَن پاڪَ، سَامِي سَپيرينَ سان.

(۲۲)

ڏيئا ڏسي پَٽَڱَ، جَلي جوتِ سَروپُ ٿيا،  
سَماڻا سامي چئي، جَلُ ۾ جَلُ تَرَنگَ،  
تئين مليا مَحَبُوبُ سان، مَحَبَّتِي مَلَنگَ،  
سَدا اَلِيپُ اَسَنگَ، رَهَن بَدِيهِي دِي ۾.

(۲۳)

ويدانتي سَڀ واکَ، ٻولينِ بيحدِ ٻوڏُ جا،  
سَمجھِي ٿيا سامي چئي، مَحَبَّتِي مُشِيقُ،  
چَرهيا چيئن چمَٽَتي، خيالِ ڪَري سَڀ خاڪَ،  
پَرچيا رَهَن پاڪَ، پاڻُ وِرائِي پاڻُ سان.

## عشق

(۱)

هر چي ڏٺو پءُ، مُرشدِ خاصِ مُريدَ کي،  
 اُٿندي وِهندي عَشِقَ سان، اورَ انهيءَ ۾ رءُ،  
 وکي راءِ رنديءَ جي، سِڪي سِرَ تي سءُ،  
 تہ آچي پاڻ اَله، مَطلبَ کُندءَ مَنَ جا.

(۲)

هَر هَر هَتَ ۾ پاءُ، عَشِقَ جي اسرارَ ۾،  
 سِيانپَ جي سامي چئي، تَڻي کانهي جاءِ،  
 جي توکي پياسَ پَسَڻَ جي، تہ مڪَنَ سِڪَ پچاءِ،  
 پيدَ بنانِ لِنو لاءِ، تہ سَهجَ مِلَني سُهريَن.

(۳)

عَشِقَ پُٺيءَ آيو، عَقْلَ پِهي پاڻهي،  
 سورجَ سان لڳورهي، جئين سورجَ جو سايو،  
 مِلي عَشِقَ عَقْلَ سان، سامي سَمايو،  
 مَنَ مَرچو لايو، سَمجھي پانهنجو پاڻ سان.

(۴)

عَشِقَ سَانُ عَقْلُ، مَلِيو رهي مُنِيَّ جُو،  
جِيئن سَنَ آكاس سان، پاڻيءَ مَلِيو جَل،  
جِيئن تيج اڱن سان، مِينِگه مَلِيو بادل،  
سامي چل اچل، پيئي روپَ پُونَ جا.

(۵)

آچي عشق رکيو، زور جنهن جي جيءَ ۾،  
تنهن چپتَ مٿاڻي چتَ جي، چيئن رَسَ چکيو،  
ستہ سڌَ لکيو، سامي چئي سروپَ کي،

(۶)

عاشقَ کينَ لڪَن، سورجَ جانَ هنَ لوڪَ ۾،  
سَدا اَلْبيلَنَ جا، رَتا نِيئَ رَهَن،  
ڪارِ نہ ڪَڍَن ڪَنهن جي، سوري پڻ سَهَن،  
اَلْئي پَهَرَ وَهَن، سامي سَپيرينَ سان.

(۷)

جي توکي پياسَ پَسَنَ جي، عاشقَ اَلْکَ ٿي،  
اَکِنَ جي اَلِڪَنَ ۾، جوڙي رکَن جي،  
لِنو لائي لِنو لِنو سان، پريمَ پيالو پي،  
تہ سامي چئي سَڌي، حاضر ڏسين هوت کي.

(۸)

عاشق ڪرلائي، پسن ڪار پرين جي،  
درد پريون دانهان ڪري، سڀا ڪي ٻڌائي،  
ڪو ڪري مهر مٿن تي، سڄڻ ملائي،  
اهڙو ڪو آهي، جو ٽپت مٽائي من جي؟

(۹)

برهن ڪرلائي، وڃڻي وڙ آڱم ڪون،  
روئي رت اکين مون، در در واجهائي،  
سامي چئي ڪو سهرين، آئي ملائي،  
اهڙو ڪو آهي، دردوند داتار جن؟

(۱۰)

ويلو ۽ وقت، عاشق ٻڌن ڪينڪي،  
موري ڪيائون من ڪي، اوديا ڪون اهرت،  
ست آتم ٿت، سامي ڏسن سڀا هر.

(۱۱)

سڀڪو ڪولائي، منهن سان عاشق پاڻ ڪي،  
ڪو وريلو پاڻ ڀڳت جان، جيئندي بڻائي،  
جنهن ڪي لکائي، سامي ڏرسن سهرين.



(۱۲)

مَکَنُ لَيا مُشِيتا، لَسي مُنهن مَحَبوبَ جو،  
دوسَن سَندي دَرَجِي، نِتا مَسِيتَڪَ لائِنِ خاڪَ،  
هائَ نِوازِيا پاڪَ، سي خاصا خِلوتَدارَ لَيا.

(۱۳)

چَنگَ پيئي چولي، عَجائِبَ عَشِقَ جِي،  
دَهَ دَسَ پيئسَ دوسَ کي، فِڪِرَ سان لولي،  
اچي چَرهيسَ اوچَتي، حَميرَتَ هِندولي،  
سامي سِرَ اولي، سَهجي مَليا سَورين.

(۱۴)

پاڻ پَرينَ کي داتِ، عَشِقَ مُڪائون ايلچي،  
ريڙهي ويو رَهَتَ سان، جَتي گَينهن نَهَ راتِ،  
مِتي ويئي مَنَ مونَ، سامي چَئي سَپَ تاتِ،  
عَشِقَ اِلاهي داتِ، ٿي ذاتِ سِجائي ذاتِ کي.

(۱۵)

عَشِقَ جاڳايو، سامي سَمهي جِيءَ کي،  
جِيئن چَقَمَقَ لوهَ کي، چِتَ ري چَلايو،  
اگستَ جِيان آچَمانَ کَري، ساگرُ سُڪايو،  
سورجُ مِرَ آيو، اوڍيا اوئدَهَ نَهَ رهي.

(۱۶)

عَشِقُ اِلهِي ذَاتِ، سَامِي سَنَسِي رِي اَنِّي،  
وَيَحِي بُجُ تَنِينِ كُونِ، جَنِ اِهَاتِي تَاتِ،  
لِگَا رَهَنِ لَكَ هِر، پُچَنِ دَينَهَن نَه رَاتِ،  
دَرَسَنُ گُهرَنِ دَاتِ، اَنِّي پَهَرِ عَجِيْبَ كُونِ.

(۱۷)

عاشقِ کونائين، تہ صرفو چڏِ سريرِ جو،  
ڏيئي سرِ سَتَگرَ کي، پيرِ اڳي پائين،  
تڏي لنو لائين، سامي سِيرِينِ سان.

(۱۸)

اَنِّي کوہِ پَريا، پَرِينِ جِي پَچارَ جا،  
نَنا واکِ وِصالَ جا، نِڪَرِنِ اَن گُهرِيا،  
بُڏي پِنِ کَن سان، ٿيا عاشقِ لوڪَ چَريا،  
وَيَحِي سِيرَ چَڙهيا، سامي سَنَدِ سَهي ڪَري.

(۱۹)

عَشِقُ لايو جَنِ، سي ديوانا دوسَ جا،  
بَنانِ سِڪَ سَچَ جِي، ٻي ڳلي ڪانَ دَسَنِ،  
اَگيا نَسانُ عَجِيْبَ جِي، آيو پوچَنُ ڪَن،  
سامي سدا رَهَن، ديوانا درٻارِ هِر.

(۲۰)

اچي ٿيو مَمُورُ، عشق اُٿانگو جيءَ ۾،  
 تهن سَڪَتِ سَپا کسي ڪري، ڪيائين چَڪنا چورُ،  
 ڪنهن کي سَلاَن سورُ، سامي سَپورين جو.

(۲۱)

اچي واءُ گهلي، اَزغِيبي عَشَقَ جي،  
 ويئي تنهن جي تيج ۾، تون مان سَپا پلي،  
 وِسيو ميگه مِهَر جو، پيو چيئن چَندرُ کلي،  
 مِٽي ڪَلپا ڪلي، سِتل ٿيو سامي چئي.

(۲۲)

جيئن ڪائيءَ گهرُ کائي، تيئن عَشَقَ لڳو ارواح کي،  
 سامي ريزهي ويو سن ۾، لنو لاري لائي،  
 جيئن گهاگهرِ لونَ جي، سنڌ ۾ سَماڻي،  
 ساگرُ سُڪائي، اٿل جوتِ عَجيبَ جي.

(۲۳)

جيئن ڪائيءَ گهرُ کائي، تيئن عَشَقَ لڳو ارواح کي،  
 ڪڍيائين ڪَلپَتَ کي، لنو لاري لائي،  
 تَن مَن لُٽائي، ساميءَ ڏبو سِڪي.

(۲۴)

ڦرني جو فریاد، عاشقن کي اندر ۾،  
جن کي آيو عشق کون، سامي چئي سواد،  
درسَن پائي داد، پریت نہ مَن پانهنجي.

(۲۵)

اَنئي پهرَ اداس، عاشق رهن اندر ۾،  
پسنَ ڪارِ پرين جي، نونو مرنِ پياس،  
سامي چئي سنسار جي، پوري رکن نہ پياس،  
تي خلوتِ خاص، مليا محبوبن سان.

(۲۶)

راتيون ڏينهن رهن، عاشق ڪارِ عجيب جي،  
ڳاله نہ سلن ڪنهن کي، پانهنجو پاڻ ڪهن،  
ڌاريو سڪَ سچيءَ سان، اهڙو حال مَن،  
آچي مَن ڏئن، سامي چئي منهن سپرين.

(۲۷)

عاشق اڏ مئا، سدا ترڻن تن ۾،  
جن کي سڪَ سچيءَ جا، اهڙا ڦٽا هئا،  
درسَن جي دعا، سامي گهرن سڀ کون.

(۲۸)

عاشق ڪن عرج، سدا سڪ سچي سان،  
 درسن دردوندن کي، ڏي نارائن نچ،  
 اوديا اونده نه رهي، ڏسي ساڪي سچ،  
 سري وڃي بچ، سامي چئي سنسار جو.

(۲۹)

لڪي پئي ٿاء، آچي در دوستن جي،  
 اکن ۾ عاجز کي، جانيءَ ڏني جاء،  
 ڪري آرداس آڌ سان، سامي ڀولي پاء،  
 پوري پریت نباه، پاسي ٿي نه هڪ ڀل ڀري.

(۳۰)

لڪي پئي ٿاء، ممت رهي نه من ۾،  
 جڳت ڏنو جڳديس ۾، جڳديس ڏنو جڳ ماڻهن،  
 ڳاله چوڻ جي نانہ، چوان ڪيئن زبان سان.

(۳۱)

عاشق ٿيا آيت، پسڻ ڪاڻ پرين جي،  
 سڻ سڌائي سر تي، دک سک اسن سڀيت،  
 ٿيا درد فراق جا، گاڻن گيبي گيت،  
 جيتي پنج آجيت، سامي مليا سروب سان.

(۲۲)

عاشقُ سي چُڄڻ، جي سوري سَهَن سِرَ تي،  
پانهنجي هُن پانهنجي، لاهي ڪَل ڏٺن،  
جيئن ائون مرڻ جو، سَنسو سوچَ نه ڪن،  
سدا غرقُ رهن، سامي سارَ سروپا ۾،

(۲۳)

عاشقُ سڀ مڃي، آگيا عَجِيبنَ جي،  
سامي رهي سِڪَ ۾، وڃن ڪين پڃي،  
توڙي سِرَ وڃي، ته پي پيرُ نه وجهي پوئتي.

(۲۴)

عاشقُ ڄاڻن اُڪَ، سامي سڪَ جُهانَ جا،  
ملي ٿيا مَحَبُوبَ سان، ڦرني کون فارڪَ،  
ٻولن ٻوليءَ ٻاهرون، لَنو لَنو عينَ الحَقَ،  
ڏهن ڏرنَ کي ڏکَ، ڏيئي ويٺا هڪڙو.

(۲۵)

عاشقُ عَشِقَ پُريا، مَسَتَ رَهَن مَهراڻَ ۾،  
سامي سِجائُن ڪِيڪِي، تَن کي لوڪَ چُريا،  
سِائُن سَجاڪُن جا، ڏسي نِينُ ٿُريا،  
سَتَمَ ڪاڪَ سَريا، سَچِيءَ سِڪَ وارن جا.

(۳۶)

عاشقُ اُگهاڙو، ڪنهن کي ڪرن ڪينڪي،  
سامي ڍڪن سڀ کي، رڪي اُنو لاڙو،  
ميٽي ويٺا من مون، سنسو ۽ ساڙو،  
ڄاڻن ڏيهاڙو، مٽي اُتي موت جو،

(۳۷)

عاشقُ ٿين نه ڏور، پلڪَ هڪَ پرين کون،  
ڄاڻ ويڃائي پانهنجي، هر دم رهن حضور،  
لائي ويٺا ڏور، مستڪَ تي محبوبَ جي،

(۳۸)

عاشقُ روپَ اُنِيڪَ، ڌارينِ بازِيگرَ جان،  
من ۾ محبوبن جي، هڪَ لڪَ رکن لِيڪَ،  
ورتن سان وويڪَ، ساڪي ٿي سامي چئي.

(۳۹)

جنهن کي عشقُ لڳو، اچي عجيبن جو،  
تنهن ملي ساڌ سنڱت سان، سامي پول پڳو،  
وڪڻي دور ڍڳو، سمهيو سڪپت سيج تي.

(۴۰)

جَنهن کي چڙهيو اَمَلُ، اچي عَشِقَ اُپيدَ جو،  
مَٿيو تَنهن جي مَنَ مون، سامي سَپَ خَلَلُ،  
سَتَهَ سِدَ سَروپَ کون، پاسي ٿِي نَ پَلُ،  
اَتَ ئي پَهَرَ اچَلُ، رهي پانهجي حالَ ۾.

(۴۱)

جَنهن کي چڙهيو خُمارُ، اچي عَشِقَ اُپيدَ جو،  
سو سامي سَپيرينَ ۾، وِٽَ نَ پيائين وارُ،  
سدائي گلزارُ، رهي پنهنجي حالَ ۾.

(۴۲)

جَنهن کُٺِي ڏيئي کَنُ، ٻڌي ڳالھِ عشقِ جي،  
سو سامي رِهرِ جِهمِ ميگھِ ۾، پسي ٿيو پَرَسَنُ،  
دَهَ دِسَ ڏسِي دوسَ جو، ڏٺِيَتَ ٻِنان دَرَسَنُ،  
مِٽِي سَپَ مَنَنُ، چڙهي ويٺو چوڏولَ ۾.

(۴۳)

جَنهن کي ڏيکاري، عاشِقَ لَتَڪَ عَشِقَ جي،  
تَنهن سامي سَٿِي سِرَ تون، خودي خُواري،  
اُتري ڪَينَ اکِنَ مون، جا خوش خُماري،  
قَري نَ بيکاري، ٿِي درِ دَرِ ڪارِڻِ دوسَ جي.



(۴۴)

جَنهن کي پيئي پاڻ، اچي عشق آييدَ جي،  
مٽي تنهن جي مَن مون، سامي چئي سڀا جان،  
پي ۽ پرچي ٿيو پاڻ، تہ ٻي ۽ ٻي ۽ ڪري پيه جان.

(۴۵)

اُپيڊي عاشق، پيدَ چڙي پَريور ٿيا،  
پرچي ڪيا جن پانهنجا، خلوتي خالق،  
ملڪ ڏسن مالڪ ۾، مالڪ منجه ملڪ،  
تان پي رکن سڪ، سامي ساڌ سنگت جي.

(۴۶)

چڙي هئا هيٺ، عاشق چڙها اچ تي،  
جتي ڪال نہ ڪرم ڪو، نڪي ممات،  
نڪو ڏينهن نہ رات ڪا، نڪو پنج ئي تَت،  
ڪلپت ري قدرت، سامي ڏسي سَم ٿيا.

(۴۷)

ڪڍي سڀا ڪلپت، عاشق چڙها اچ تي،  
ڪنهن سان رکن ڪينڪي، سامي موہ ممت،  
لنگهي پنج ئي تَت، استت ٿيا آرام ۾.

(۴۸)

دَمَ تِي رُڪِي قَدَمُ، عاشقَ چَرِيَا اَڄَ تِي،  
جَتِي ڏينهنَ نِراتِ ڪا، نَڪو ڪالَ ڪَرَمُ،  
نَڪو جِيءُ نَ بَرَهَمُ ڪو، نَڪو پوڻ پَرَمُ،  
اَنپُ پَدُ اَگَمُ، سَتَ رَهي سَامِي چَئي.

(۴۹)

پَانِپَرُ جَنهنَ پَنڌا، اَنپُ واکَ عَشِقَ جا،  
پَرچي ڪَئي تَنهنَ پَانهنجي، مَحَبَتِيءَ مُدا،  
جانيءَ ڪونَ جُدا، ڪَڏي ٿِي ڪِنڪي.

(۵۰)

عَجايبُ آهي، تَخَتُ طائوسي تَنَ ۾،  
سامي تَنهنَ تِي سَهرينَ، ٿو عَدَلُ چَلائي،  
اَلتي ڪَنهنَ عاشِقَ ڏٺو، مَنهنَ مَرهيءَ پاڻي،  
چِتا چُڪائي، نِتَ ڪَري دورَ دَرَسَ جِي.

(۵۱)

اَلتي ٿا سَکنَ، عاشِقَ ڳالَهِ عَشِقَ جِي،  
سامي چَئي سَنسارَ ۾، هُنرَ سانَ هَلَنَ،  
سَتَ سِدَ سَهي ڪيو، اهو پيدُ پِلَنَ،  
جاکِ ڏٺو جَنَ، پاڻهنجي اکينَ پاڻَ کي.

(۵۲)

ڪو عاشقُ جنُ اچي، مٿن جي مجلسِ ۾،  
کڻو خلاصو ڪري، جنهن کي شوقِ سچي،  
پتنگَ جان پاڻ کي، ڏسي مڃَ مڃي،  
سامي رنگِ رچي، سته سڀرين جي.

(۵۳)

عشقُ جي آڻي، ڪنڍي آڙي ڦلوبَ ۾،  
تنهن سامي سرت مڃيءَ جي، پيرُون پاڙ پئي،  
هڻي اوديا جل آسري، سا ڪڍي سڪَ سئي،  
ڪپت سڀ ڪئي، رهي نرپاڻ نگر ۾.

(۵۴)

عاشقن ڏرڻو، ڏنو ڌرِ دوسن جي،  
سمجھائون سامي چئي، پوءِ اڳي مرڻو،  
ڪايا جو ڪرڻو، مٿي وٺا من مون.

(۵۵)

عاشقن اتو، وڃن هڪ ويساھ جو،  
مٿن جي مجلسِ ۾، اچي ٿي آڇتو،  
بندڻ سان ٻانڀڻ چئي، هردي منجه ڪتو،  
پاڻ ڇڏي پهتو، ويحي خلوتِ خاص ۾.

(۵۶)

عاشقن آڏيو، پریم ڀينگهوڙو گهر ۾،  
پسن ڪار پرين جي، ٻيو سڀ ڪم ڇڏيو،  
اچي گڏ گڏيو، سڄڻ سڪ ڏسي ڪري.

(۵۷)

عاشقن اهو، ساڪي پرسن ست ڪيو،  
هاريو جنهن ٻانڀڻ چئي، ڏيهيءَ منجه ڏيو،  
رهي پانهنجي حال ۾، سدائين ڪيو،  
پاڻي لنو ليو، تنهن کي ڏسي تدروپ ٿي.

(۵۸)

انڀئي عاشق، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
جنهن اوديا جو اندر مون، لنو سان ڪڍيولڪ،  
سهي ڪيائين سهرين، اندر ٻاهر هڪ،  
ڦرني کون ڦارڪ، سامي سدائين رهي.

(۵۹)

ڪي پلي پوڳن پوڳ، ست چاڻي سنسار کي،  
ڪي چاڻي جوڻ جڳت کي، ساڍن جپ ٽپ جوڳ،  
عاشق رهن اروڳ، ٻنهي کون ٻانڀڻ چئي.

(۶۰)

جا جانيءَ جي جات، سا عاشقن جي آڳهن،  
مٽي جن جي من مون، سڀ پرائي تات،  
سيتل ٿيا سامي چئي، درسن پائي دات،  
جتي ڏينهن نه رات، تَتِ تڪيائون تڪيو.

(۶۱)

پڙهيا پرجهن ڪينڪي، ڏاها ڪين ڏسن،  
منجهين خواب خيال جي، ڪوڙا قضا ڪن،  
هڪڙو اکر پريم جو، سامي رکن نه من،  
پتو پتو جن، سي مامل ٿيا مهران ۾.

(۶۲)

پڙهي ٿيا پريڪ، عاشق اکر پريم جو،  
چڙهيا اٺي اچ تي، ويڙهي سڀ ورق،  
پل پل ڏسن پوري، جهڳ مگاد جهلڪ،  
بانڀڙ پائي بڪ، ستم پيا سروپا ڪي.

(۶۳)

پڙهي ٿيا پرين، عاشق اکر پريم جو،  
سامي سڪ اندر جو، ڪنهن کي سلن ڪين،  
سدا سپيرين جي، لنو ۾ رهن لين،  
جيئين جل کون مين، پلڪ پراهون نه ٿئي.

(۶۴)

پرين بي پرواه، قيمو ڪن ڪنن ڪي،  
سامي سرِ صدقي ڪري، عاشق ڪڍن نه آه،  
پل پل پيئن پريم رس، اندر ۾ اسگاه،  
سڪن ناه صلاح، متان چلي چول چلا ڪري.

(۶۵)

پلي پاڙوسي، عاشق چڙهيا آڇ تي،  
ڪڍي پڇن ڪينڪي، پنڊت ۽ جوشي،  
مڪ رکيائون من ۾، ڪيما ڪاموشي،  
ٿڌي ۽ ڪوسي، سامي سهن سر تي.

(۶۶)

ڪري جهڏ جفا، عاشق چڙهيا آڇ تي،  
ڪٽيائون ڪلهيت جا، ڪن ۾ خيال خفا،  
سامي ڏسن صفا، اندر ۾ باهر آتما.

(۶۷)

مورڪ ناه مذاق، لائڻ عشق آلاه سان،  
سامي سبيرين جي، اٿي سوريءَ تي اوطاق،  
سرستي بودو ڪري، ڪي ويهي پهتا پاڪ،  
خاڪي ٿيڙا خاڪ، نور محل جي بيوت تي.

## عشق (ب)

(۱)

عشقُ آسان نہ ڄاڻ، سامي چيو سَتَگروءَ،  
مَڇيءَ، مَرِگه، پَنورَ کون، پُڇي ڏسُ پَرِمانُ،  
ڏٺو ڏسي نہ رهي، ڀَتَنگُ جَلائي پاڻ،  
ڇڪويءَ جو چَندِرَ سان، هَميشَ ئي هِتَ رهي.

(۲)

ڇتَ کي چڪايو، عشقُ چِٻاڻو اوچتي،  
بيهي وڃَ بازارِ ۾، سڀَ کي لٽايو،  
سامي مِلِي سَروپَ سان، اُچَرِجَ ۾ آيو،  
نَکي وِڃايو، نَکي پاڻو پاڻَ ري.

(۳)

جڻين ڪاڻيءَ کي گهڻ، تڻين عشقُ لڳو اَرِواحَ کي،  
لَنو لَنو ۾ لڳو رهي، راتيون ڏيهن رڻُ جُهڻ،  
سَمجھي ڪو سامي چئي، پريمي پاڪي بڻ،  
جَنهين کُٽائي کڻ، ميلو ڪيو مَحَبوبَ سان.

(۴)

بيحدِ پاڻ لڳو، جنهن کي عشقِ آگم جو،  
ملي تنهن محبوب سان، ڀولو ڀرم ڀڳو،  
ڳڻي ڪين اندر ۾، پرڇڻ ڀڄو اڳو،  
وڪڻي دور ڏيڳو، سامي ماڻي سڄ ڪو.

(۵)

اچي عشقُ آڻو، جاني تنهنجو جيءَ ۾،  
تنهن حالون بيحال ڪيو، وجهي پير پٿو،  
گهلي ويو گمراه ۾، ڀڄي ڪين ڪٿو،  
رهندين اڃا رڻو، ڪي ڪندين مهر مٺن تي؟

(۶)

روڻي راتيون ڏينهن، عاشق ڪاڻ عجيب جي،  
دانهان ڪري درد سان، نيو ٺهوڙي نينهن،  
جڻين بن ۾ پڪري، گهيري ڪيهر شينهن،  
سامي چئي سريهن، درد نه مٽي درس ري.

(۷)

تنهنجي عشق ڦٽي، جاني جيءَ ڏکي ڪيو،  
روڻي رت اکين مون، راتيون ڏينهن رڳي،  
ڪري مهر مٺن تي، اچي ڏک ڪٿي،  
وهي ڪين سڳي، ستت مل سامي چئي.



(۸)

پَلِيلِ ڪَن پُڪارَ، ڦٽيا عَشِقَ فِرَاقَ جا،  
سامي چَوَن مِلُ سُهَرِين، روئڻ زارون زارَ،  
لَنو لَنو مَنجِه لڳي رهي تڪي تَنهجي تارَ،  
سَتَ تَه سَنيارَ، نَه تَه ڏيون ڏا دَمُ دَرَدَ سان.

(۹)

ڪو اڳي پي عاشق ٿيو، ڪي اسين ٿياسِ سُهَرِين؟  
دَرَدَ ديرو ڪيو ڍل ۾، پاري پيچُ پيو،  
رُئندي رُئندي رات ڏينهن، پلي تَن وِيو،  
اچي ڪو پيو، سَتَ لَهَندو سامي چئي؟

(۱۰)

هائَ عَشِقَ سوري، ڪيو وَسَ ويساءَ سان،  
ماسُ ڪاڏاڻين مَن ڪسي، سامي سَپَ ڪوري،  
باقي پولو پيڇرو، رڳان رُنيون تو ري،  
آءُ پرين اوري، نَه تَه ڏيون ڏا دَمُ دَرَدَ ۾.

(۱۱)

مَن موهي مَڏَ ڪَرُ، جَنهن جي عَشِقَ آپارُ ڪيو،  
لوڙي لَڏو لَنو سان، ڍل مَون تَنهن ڍلَ،  
ڪَنهن کي سَلي ڪينڪي، پاڻي پريمَ نَگَرُ،  
سَڌا باغُ بَهَرُ، سامي رهي سَپاوَ ۾.

(۱۲)

عَجَبُ عَشَقَ گهٽي، پيئندڙي مَن پُٽيو،  
اُوديا اوندو نه رهي، پوربَ پوءِ ٿئي،  
سامي ڏسي سَروپَ کي، اُنِيءَ لَتَ لَٽي،  
سَتَمَ سِدَ چئي، پَنڌَنَ پيا پيائيءَ جا.

(۱۳)

عاشقنِ اصلي، پريتمُ لڌو پانهنجو،  
سيتلُ ليا سامي چئي، مِٽي ڪَلپَ ڪلي،  
ماڻنِ دَورَ دَرسَ جي، خوشيءَ سانُ ڪلي،  
پَرَمَ مَنجھ پلي، ڪڏي هُون ڪينڪي.

(۱۴)

عاشقُ سڀ اوري، ڄاڻنِ سڪَ سَنسارَ جا،  
سامي سُرڪَ لوڪَ برهم لوڪَ جا، سڪَ سڀي چوڙي،  
گُرگَمَ چَرهيا چپتن تي، حيرتِ هندوري،  
ڪاڻنِ نِت پوري، لڌون پريمَ اڱمَ جا.

(۱۵)

ڪو عاشقُ ڪُلُ اَلپَتَ، رڪي تارَ عشقَ جي،  
باهرِ باقي ڪينڪي، اَنڌَرِ روئي رَتَ،  
سامي لڌائين سڀرين، سڄيءَ سڪَ سَتَ،  
مِٽي سڀ مَمَتَ، ماهرِ لُٽِو مهرانِ ۾.

(۱۶)

عاشقُ سي چڙجن، سِڪَ جَنِي کي سَچَ جي،  
لائي لَنو لائن سان، هردي منجه هيرن،  
سامي پرچي پيءُ سان، مَن ۾ موجان ڪن،  
سڌائي گاڻن، پلاولُ بيحد منجهون.

(۱۷)

عاشقُ تي عاشقُ، سَتَ رهي سهرين،  
اها ڳالهه اٿهي، سمجهي ڪو سالڪ،  
مٿيو جنهن جي مَن مون، سامي لير قارڪ،  
اندَر ٻاهر هڪ، سورجُ ڏسي سَمَ جو.

(۱۸)

هڪ چپاٽ هئين، جنهن کي عشقُ آلاه جي،  
سو سامي مري نه سورمو، ڏنڌا ڏير ڏئين،  
اُستِ نندا لوڪَ جي، سِرَ تي سڀا ڪئين،  
وڪي واٽَ سنئين، پهُتو پورن پدَ تي.

(۱۹)

مورڪُ نانہ مذاق، لائڻُ عشقُ آلاه سان،  
پڇي ڏسُ ٿين کون، جن جي سوريءَ اُتي اُطاق،  
ڪُل لاهي ڏين پانهنجي، طالع وند تراڪ،  
توڙي ٿين خاڪ، تپي سامي سنپارين يار کي.

بِنَانِ خَاشِ خَرِيدَ، لُئِي نَهْ عَشِقُ آلَاهْ جَو،  
 ائِينِ چَوْنِ تَا، اولِيَا، سَامِي سَبْ شَهِيدَ،  
 مَرِي جَنِ مُرْشِدَ، كُونِ، وَتِي دَرِشَنَ دِيدَ،  
 كَنِ اَپِيدِي عِيدَ، مِلِي نِتِ مَحْبُوبَ سَانِ.

## عاشق

(۱)

عاشقُ سي چڙجن، جن تي عاشقُ پاڻ ٿيو،  
جتي ڏسڻ نيڻا پري، جتي پرين ڏسڻ،  
اٿندي وهندي ننڊ ۾، سامي مليا رهن،  
اهڙي رنگِ رڇڻ، سي عاشقُ معشوق ٿيا.

(۲)

عاشقن جي راه، جدا سڀ جهان کون،  
هڪن هڪ ڇڏي ڪري، پٺيان چڻا چاه،  
ڪنهن جي رکن ڪينڪي، پرين ري پرواه،  
سڌا ڪن سلاه، سامي سڀرين جي.

(۳)

پرجهي پانچ پير، عشقُ جي آراه ۾،  
سوڪم کون سوڪم ٿي، سڀريان جو سير،  
موتي موتيو ڪونڪو، غيبي پڄهي گهير،  
چانچ ٿنڌ نڌ ڦير، اٿي اونهي غارِ عجيب جي.

(۴)

جڏهن جلَري مين، تئين عاشقَ مَرِنَ عَجيبَ ري،  
سڄي سِڪَ اَندرَ جي، ڪنهن کي سَکَن ڪين،  
سَدا رهنَ لِنو لِن، سامي دَرَسَ ديدارَ ۾.

(۵)

عاشقَ اگهاڙي، ڳالهَ نہ ڪَرِنَ ڳجَهَ جي،  
ڪيائون ڪَلِپَ ڪڍي ڪَري، مَحڪُمَ مُهاڙي،  
لاڻي وِٺا لَکَ سان، سامي سَمَ تاري،  
ڏسَن ڏهاڙي، پانهنجي اکينَ پاڻَ کي.

(۶)

نھاري نِيئَن، لَڏو پيرُ پَلڪَ مون،  
پَن پَرِنَ وِچَ سِرَ ۾، ملي مَوجانَ ڪَن،  
جتي اُهو هيا لعلَ آھن، تڪيو ڪَري تَنھن ۾.

(۷)

پِتاري نِيئَن، لَڏو پيرُ پَلڪَ مون،  
نانا پانتَ چڏي ڪَري، حاضرَ هِڪَ ڏسَن،  
مَحبوبَن جي مُنھن کون، پَلڪَ نہ پاسو ڪَن،  
سَدا غرقَ رهنَ، سامي سارَ سَروپَ ۾.

(۸)

جن کي لڳا تير، آليا عاشق جا،  
سي پسڻ ڪارڻ پرين جي، ڦٽيا ڦرن فقير،  
ڪٽيائون ڪلپت جا، جاڳي سڀ زنجير،  
سامي چڙهيا سير، ستمڪ ڏسن سپرين.

(۹)

بيهي ڏٺو جن، سامي سپرين کي،  
پسي عين اکن سان، هڪ پلڪ ڏپاسو ڪن،  
ڪلپت ڪڍي جيءَ مون، سامي سمر رهن،  
تان پي سڱ سڱن، توڙي واقفيتا ورونه جا.

(۱۰)

آنيئي عاشق، ڪورڻ ۾ ڪو هڪڙو،  
جو سامي ڏسي سپرين، اندر ٻاهر هڪ،  
ڏيئي تڏ تڏ، سيل ڪري سڀ باغ جو.

(۱۱)

بيهن، ڪين پجن، عاشق اڳيون عجيب جي،  
سامي رڪ سهي ڪري، اڳيا منجه رهن،  
جئن مرن ڏک سک جو، سنسو سوچ نه ڪن،  
هلايا هڪن، جان ويڃائي پانهنجي.

(۱۲)

دولتن جو دم، ڳجهو رهي نه ڳوٺ ۾،  
جاڳي ڪيون جن زور سان، بلائون پسم،  
رکن نه رتيءَ جيترو، ڪنهن سان گوندڙ غم،  
سامي سڀ عالم، مٺي پري مڃرا.

(۱۳)

هڏي بيهڊ بين، عاشق سڀ الڳ ٿيا،  
ڏسي منهن محبوب جو، مشڪن ڪشڪن ڪين،  
رهن پانهنجي حال ۾، سامي چئي لئين،  
جيئن جل کون مين، پلڪ پرامون نه ٿي.

(۱۴)

پاڻي ٿا پڙن، عاشق ڳاله عشق جي،  
سامي چئي سنسار ۾، هنر ساڻ هلن،  
ستم سڌ سهي ڪيو، ايهو پيد پلن،  
جاڳي ڏنو جن، پانهنجي اکين پاڻ کي.

(۱۵)

پریت رکی پوري، عاشق چڙهيا اچ تي،  
سامي ڪار سڄڻ جي، سئون سوري،  
گل لاهي ڏين پانهنجي، هٿن حضوري،  
نئين سان نوري، ٿڪ لائي لال ٿيا.



(۱۶)

اَنِئِي عَشِقُ، لوري لڳو جن کي،  
سي ڪنهن کي چوڻ ڪين ڪي، انو لپيٽيو لڳ،  
اندر ٻاهر هڪ، سامي ڏسڻ سهرين.

(۱۷)

عاشق اَنِئِي دڳ، گر گم ٿڌو گهر مون،  
تنهن ۾ تڏروپ ٿي، پرچي رکيائين پڳ،  
پهتو پورن پڌ ۾، سامي ٿي سربگ،  
جاڳي ڏنائين جڳ، سامي سڀ سڀني جو.

(۱۸)

عَشِقن اُجڙ، پانهنجو گهر ڪيو پانهين،  
سمجھي ڏنائون جيءَ ۾، ڪوڙو ڪلپت مڙه،  
ولي وينا لڙه، سامي سڀيرين جو.

(۱۹)

پڪاري پنڊت، سار لڪائين سڀ کي،  
سمجھي ڪو سامي چئي، عاشق اشارت،  
پورن ڄاڻي پيءُ کي، مٽي موھ ممت،  
سدا ڪري صحبت، سنن سچارن جي.

(۲۰)

ٿرني ڪيا ٿوڪ، ٿري جيءَ جهان جا،  
پون پو ساگر ۾، مٽي پاڻي موڪ،  
ڪو عاشق چڙهيو اچ تي، لنگهي ٿيئي لوڪ،  
جنهن کي رمز روڪ، سامي ڏني سڱروءَ.

(۲۱)

ٿرني کون ڦارڪ، سامي رهي ڪو سورمو،  
جنهن کي ڏنو سڱروءَ، عين اُپيد عشق،  
وينو اُنيءَ تخت تي، لائي تَتُ تلڪ،  
هردم ڏسي هڪ، اندر ٻاهر آتما.

(۲۲)

ٿرني ٿري ٿوڪ، ڪيا جيءَ جهان جا،  
پرچن ڄاڻي پاڻ کي، سامي سَهَن سوڪ،  
ڪو عاشق چڙهيو اچ تي، لنگهي ٿيئي لوڪ،  
ماري وينو جهوڪ، آدي اُنيءَ گهر ۾.

(۲۳)

عاشقن جهيڙو، سامي لايو يار سان،  
وجهن ڪوہ ڳچيءَ ۾، ڪوڙو بکيڙو؟  
اسان ڪيو تنهنجو، ڏوہ گناه ڪهڙو،  
ويهي نيرو، ستمڪ ڪر ڪئن جي.

(۲۴)

عاشقن اتم، لڏي سنڌ سمنجھ جي،  
پاڻ ڪڍي ٿيا پاڻ ۾، سامي چئي سوکڻ،  
چڙهي ويٺا چوڏول ۾، لاهي گوندڙ غم،  
دوست پاڇيون دم، خالي کڻ ڪونڪو.

(۲۵)

عاشق رهن غرق، سڌا پانهنجي حال ۾،  
جاڳي ڪڍيائون جيءَ مون، سامي چئي سڀ شڪ،  
ڏيئي ويٺا ڌڪ، ڏهن ڌرن کي هڪڙو.

(۲۶)

هانس ڪين ٻڏي، عاشق اوديا سنڌ ۾،  
جنهن جاڳي ڪڍي جيءَ مون، غيرت سڀ گڏي،  
اٿي پهر لڏي، پريم هندوري پي سان.

(۲۷)

محبوبن مڪو، سته سنيهو سچ جو،  
جائي جوڻ جڳت کي، عاشق سڻ اڪو،  
سامي سمنجھي نه رهيو، من ۾ مري چڪو،  
وڃي ٿي ڏڪو، جتي تون مان نام ڪا.

(۲۸)

پَوَنُ سَپِ پَنِين، مَوِرِڪَ مَنَّا مَتِ رِي،  
سامي سڪُ سَروپَ جو، پاتو ڪِن ڪُهين،  
اِسْتِ رهي آڪاسِ جان، ڪو عاشقُ اُڳهين،  
جاڳي ڏنو جُهين، پانهنجي اکين پان ڪي.

(۲۹)

عاشقَ رَهَن تَتِ، جتي ڏينهن نَ راتِ ڪا،  
نڪي پَنجَ تَتِ پَنڊُ ڪو، نڪا اُپَتِ ڪَهَتِ،  
نڪو ويدَ پُرانُ ڪو، نڪا سَتِ اُسَتِ،  
ڪڍي مَمَتا مَتِ، سامي مليا سَروپَ سان.

(۳۰)

عاشقَ آرامي، رَهَن ديسَ مَلاَرِ ۾،  
جاتي اُجَ نَ بڪَ ڪا، نڪا ڏمَ ڌامي،  
سڌائي سامي، سَنَمڪَ ڏِسَن سَپَرين.

(۳۱)

عاشقَ اليلا، ساڌو جَن سَنسارَ ۾،  
ڪارِ نَ ڪڍَن ڪَنهن جي، سَهجي سُهيلا،  
گڏيا گهارَن سَپَ سان، مليا اُڪيلا،  
گرو ۽ چيلا، سامي ٿيڙا سَچَ جا.

(۲۲)

بيحد بيپرواه، عاشق اُنيءَ ديسَ جا،  
جَنَ کي پيالو پريمَ جو، ڏنو پاڻ آلاءَ،  
رکنَ نہ رتيءَ جيتري، چتَ ۾ چنتا چاهَ،  
ڪري پاڪُ نگاهَ، سامي ڏسنَ سڀا کي.

(۲۳)

مورک چائين دور، نارائڻ نئن کون،  
پونَ نت پلن جان، دگن جي دستور،  
سامي عاشق آبيئي، هر دم رهن حضور،  
جنهن کي پهلِي پور، پار لنگهايو پاڻي.

(۲۴)

منجهون تار تري، عاشق چڙهيا اُچ تي،  
ديکيا داتِ گروهَ جي، هردي منجه ڌري،  
سٿَ ليا سامي چئي، ممت منجهون مري،  
سٿي پرمَ پري، پرچي ڏنائون پاڻ کي.

(۲۵)

پرچي جنهن پڪو، لڌو پير پرين جو،  
مدقي ڪيو تنهن سک تون، تن من سڀا پڪو،  
سامي سدائي رهي، ٿرتا منجه ٿڪو،  
گنگ گيا مڪو، پوي ڪين پلن جان.

(۳۶)

پڙهي ٿيا پريڪ، عاشق اکر اٺيئي،  
رکيائون رَهتِ سان، ويڙهي سڀ ورق،  
خلق ڏسنِ خالق ۾، خالق منجه خلق،  
سامي ٿي سيوڪ، رهيا ساڌ سنگتِ جا.

(۳۷)

عاشق ڪين چهن، سورجِ جان سنسار ۾،  
نڀ رتا خمار ۾، سدا ايلن،  
ڪانڌ ڪڍن ڪنهن جي، سوري سئي جن،  
سدا غرقِ رهن، سامي سڀرين سان.

(۳۸)

عاشق لڪن ڪيئن، جن کي سڪ اندر ۾،  
هي ڳل ڄاڻن ڪانڌ ڪا، نيا نهوڙي نهن،  
ڏسن راتيون ڏينهن، سامي سڀرين کي.

(۳۹)

عاشق تانگهو تار، ڳڻن ڪين اندر ۾،  
لنوسان لڪ پندي ڪري، پل ۾ لنگهيا پار،  
وڃي بيگمپور جي، بيٺا منجه بازار،  
ڪري اڪيون چار، سامي مليا سروپ سان

(۴۰)

پڙهڻ کون پُرجهڻ، عاشق ڄاڻڻ اڳرو،  
پاتو تڻ پريت سان، سامي اڻپڻ اڻ،  
ڪڍي وڌائون ڪلپاري، مهيه منجهون مڪڻ،  
اچڻ ۽ وڃڻ، ڏسڻ ڪوڏ آڪاس جان.

(۴۱)

ڏيئي دلِ دولت، عاشق گڏيا آلام ڪي،  
وئي نت نيڻ سان، لائي لنو لذت،  
سمجهي ڪو سامي چڻي، اڻپي اشارت،  
ميٽي سڀ ممت، چڙهي ويٺو چوڏول ۾.

(۴۲)

دانا ديوانا، يار مڙهي يار جا،  
ڪي سيل ڪن سنسار جا، نريڪا ٿي نانا،  
ڪي ڏيئي ڪنڊ ڪلپا ڪي، اندر آسانا،  
سامي سمانا، رهن سڄو سڄو سار ۾.

(۴۳)

طالع مند تقدير ڳڻڻ ڪانه اندر ۾،  
پرچي لڏي جن پانهنجي، پورڻ پاڪ جاگير،  
ماڻن موج مڪت جي، سامي چڙهي سير،  
سڀ ڪي ڏيئي ڏير، پار لنگهائڻ پاڻي.

(۴۴)

عاشقُ ڪينَ هُتي، سوريَ جانِ سَنگِرامَ ۾،  
اڪيون اکينَ ۾ رڪي، سَنمڪُ چوٽَ چُٽي،  
سامي لٽَ لٽي، رَمَزنَ سان سڪَ سارَ جي.

(۴۵)

هَاشِقُنِ اڪيون، پَرچي لايون پَر سان،  
پَلڪَنَ جي پَردي ۾، وينا رَهَن رڪيون،  
ملي چارَ چراگَ ٿيون، پورَن پريمَ چُڪيون،  
ورلي ڪَنهن لڪيون، سَجاڳي سامي چُٽي.

(۴۶)

عاشقُنِ آچي، پَرگهٽُ ڪيو پَدُ پوربي،  
سامي چَوَن سَپاڪي، ڪورَنگُ مَنجِه رچي،  
اها ڳالهَ اُنِي، سَجهي جنهن سَچي،  
سو ناحقُ ڪينَ نچي، مَنَ جي مَعَلاتَ ۾.

(۴۷)

سائي سُرَتِ سَڄاڻ، سامي سَدَ ڪي سَدَ ڪري،  
تَنهنجي عَشقُ اَلڳُ ڪيو، هُتي بِيحدَ پاڻ،  
آچي ملُ مَن سان، نِمائَن جا ماڻ،  
تو ٻنان بي تان، آهي ڪانَ اَندرَ ۾.



طالب مند توفیق، رکن سپ سامي چئي،  
 چڙهيا اُنيءَ اُچ تي، لنگهي لوڪان ليڪ،  
 طالب ٻولين ڪينڪي، ڪنهن سان وڃي وڌيڪ،  
 نيشن کون نزديڪ، ستم ڏسن سهرين.

تنهنجي عشق الڳ، مَن موهي ڪيو سهرين،  
 ڪيون وڃي خاموش ڏي، پوءِ نه وجهي پڳ،  
 ڄاڻي بيهڻ بانورو، ڪلي ڪنجائي جڳ،  
 سامي چئي سهرڳ، ملي ڏيئي مٽيءَ کي.

تنهنجي عشق ڦٽي، جاني جيءَ دڪي ڪيو،  
 روئي رت اکن مون، راتيان ڏينهن رکي،  
 ايئن آءُ مٽن کي، ويٺين ڪوه سَڪي،  
 ملي دڪ ڪئي، ستم ۾ سامي چئي.

ڏيئي لٽڪي لٽ، عاشق عشق قتل ڪيا،  
 سامي سي سوريءَ چڙهي، لونءُ لونءُ لهن لذت،  
 چڙهي وينا چوڏول ۾، لنگهي پنج ئي تٽ،  
 جتي سڪيون ست، پرچي رهيون پيءُ سان.

(۵۲)

عاشقن آلك، لدو انيٺ اونگه مان،  
جائن ڪونه اندر ۾، پرشارت ۽ پڪ،  
جيئندي چيني جهم سان، ويٺا ڪلپت ڪڪ،  
بانين پاڻي پڪ، سته پيا سروب ڪي.

(۵۳)

عاشقن اوگاه، ڪنهن ڪي ڪيو ڪين ڪي،  
رڪي سر تريءَ تي، هليا آلتو راه،  
سامي سوريءَ تي ويڃي، سم ڪنيائون ساه،  
عجائب اسگاه، پڌ ڏنائون پريم سان.

(۵۴)

عاشق هساري، ڪئي جنهن ڪلپت ري،  
سو سامي ڳڻي ڪينگي، پرڪ ۽ ناري،  
ڏسي سڀ مورت ۾، صورت موچاري،  
پاڻي پڌ پاري، مست رهي مهران ۾.

(۵۵)

سڀ ڪي من ڪري، وڌو ڳٺ ڳچيءَ ۾،  
يون نت ڀلن جان، چاڻي پيءُ پري،  
ڪنهن عاشق هئس انيٺي، بيحد پاڻ پري،  
سامي ڏسي نري، پانهنجي اکين پاڻ ڪي.

(۵۶)

وياڏي پوتُ ڇڏي، سادو جنُ سنسار ۾،  
مَتَ هِنَ ڪوڙين ڪيترا، عاشقُ وڏا آڏي،  
جي چيئندي هليا جُهانَ مون، لٽڪي سان لڏي،  
ڏسَنَ گياتِ گڏي، اُندر ٻاهر آتما.

(۵۷)

وڃي لوڪُ لڏيو، سڪڻو هِنَ سنسارَ مون،  
طاقتَ رهي نہ تنهن کي، جنهن کي ڪال سڏيو،  
ٻلي چاڻي ٻانڀنُ چئي، ڪو عاشقُ چوڙُ ڇڏيو،  
جنهن کي گرو گڏيو، گورک جهڙو گيانوانُ.

(۵۸)

توڙي لڏو جن، پڪو پيرُ پرين جو،  
سي سڌار ۾ جهم بوند ۾، سامي پاڻُ پسن،  
ڦرني کون ڦارڪَ ٿي، ملي موجدان ڪن،  
رَتا رنگِ رهن، اٺ ٽي پهرَ اُندر ۾.

(۵۹)

عشقُ جو نِقطو، سمجهو جنهن سامي چئي،  
جيئندي تنهن جُهانَ سان، ليڪو ڪيو چڪتو،  
ڪري مَنُ مڪتو، سُمهيو سڪپتَ سيجَ تي.

(۶۰)

عَشَقُ ڪَمايو جَن، پُڄُ تَنينَ ڪونَ خُبران،  
نَ جَڳتنَ سانَ جوڙي ڪَري، توکي ڏسَ ڏين،  
چَنبو هُئي شيرَ جان، ماري مَٽي ڪن،  
تَنهن ڪونَ پوءِ پُڄَن، سامي سَڌِ سَروپَ جي.

(۶۱)

عَشَقُ هسوَاري جَن، تَن کي اَنڻي پَهَرُ مشاهدو،  
دِلِ سَڌي دَرياهَ ۾، ٿَبي ماري تَن،  
هو نَتَ لَقاءَ پَسَن، لوڪُ نَ لَکي تَن کي.

(۶۲)

لِنو جادو لائي، جانيءَ چَڏيو جيءَ کي،  
سَوائِندي وِهندي گُهَن جان، چَپتَ چُڻي ڪاڻي،  
ڪَنهن کي حالَ اَندر جو، پانِيءَ پُڌائي،  
وِينو وِهاڻي، سَوَدو عَشَقُ اُپيدَ جو.

(۶۳)

حَدَ بِيحَدِ پَرِيورَ، سَتَتَ لَڪائِنِ سَپَرين،  
اَلڻي ڪو عاشقَ ڏسي، حاضِرانَ حَضور،  
جَنهن کي ڏنو سَتَگَروءَ، سامي نِرمَلُ نور،  
چَڏي ڪَليٺَ ڪوڙ، اَسِيتَ ٿِي آڪَسَ جان.

(۶۴)

سامي وسُ وهي، اوديا جي آڙاه ۾،  
پورن ڄاڻي پيءُ کي، ڪو عاشق اچل رهي،  
جو ڪٿي ڪرڱ ڪميا جو، پنڃ نِي دوت دهي،  
جيڪا اچي نهي، سامي رکي سر تي.

(۶۵)

اُن هوندي حرڪت، مايا رچي راس ڪئي،  
تنهن ۾ لوڪ لڙهي ويا، مورڪ من جي مت،  
عاشق چڙهيا اچ تي، لنو سان هڻي لت،  
ڪٿي سڀ ڪلت، سڀيل ٿيا سامي چئي.

(۶۶)

چڏي جڳ جنجال، عاشق چڙهيا اچ تي،  
هورِي ڪيلن پيءُ سان، لائي گيان گلال،  
بندن نت نت پيائيءَ ري، سامي سڌ رسال،  
ڪنهن کي چون نه حال، ازغبي اسرار جو.

(۶۷)

چڏي لوڪ لڄا، عاشق چڙهيا اچ تي،  
مڻيائون محبوب جي، سامي سڀ رجا،  
ڪوڙي ڪاموشيءَ ۾، ويٺا ڌيان ڏجا،  
ملي ڪن مڃا، سته سڌ سڙوڀ سان.

(۶۸)

چڏي لوڪ لڄا، عاشق چڙهيا اڃ تي،  
سامي سدائين رهن، راضي منجه رضا،  
ملي ڪن مڙا، سته سپرين سان.

(۶۹)

لڪن لوڪ لڄا، ڪوڙا جيءَ جهان جا،  
ايسر ڄاڻي پاڻ کي، سهن نيت سجا،  
ڪي عاشق ڄاڻي اک سڀ، سنساري مڃا،  
رهن سدا رڄا، آتم سڪا آڀار ۾.

(۷۰)

پرچي پٿرا ٻنڌ، عاشق سڪ سڄيءَ سان،  
لنگهيا پار سمنڊ کون، بنان ٻيڙيءَ ٻنڌ،  
ويجي سوکڻم ديس ۾، سامي هنيائون سنڌ،  
ڪيري ڪلهت ڪنڌ، ستمڪڻيا سروپ جي.

(۷۱)

سامي سهارِي، جنهن ڪسوڻي ڪامل جي،  
پيئي پانهنجي گهر جي، تنهن کي سڌ ساري،  
لنگهي چڙهيو لڪا تي، پڻ ساگر پارِي،  
سمتا سڄاري، مک رکي موجدان ڪري.

(۷۲)

سامي چڙهيو اَمَلُ، اچي عشقُ آييد جو،  
مٽيو تنهن جي من مون، سڀو خيال کَلُ،  
سُتھ سڌِ سَروپَ کون، پاسي لٽي نَ پَلُ،  
اَنڀي پَهَرَ اچَلُ، رهي پنهنجي حال ۾.

(۷۳)

سامي ڪوھُ ڪَٽي، جنهن کي عشقُ آندڙ ۾،  
چرخو پڇي چاهَ جو، وحدت منجه وٽي،  
جتي رهي ٿي، سَنَمُڪُ ڏسي سَپَرين.

(۷۴)

ساگر کون نياري، ڪانهي موجُ ساگرُ جي،  
سَمجھي ڪو سامي چئي، اَتَمُ اَدِڪاري،  
جنهن کي عَيْنَ عشقُ جي، چڙهي خماري،  
پَرچَن پَنڊَ ساري، سَکي سَمائو سَمَ ۾.

(۷۵)

جيئنڌا چوڳُ ويراڳُ، تپَ تيرتُ ڪنَ ٿن سان،  
سُتھ سڌِ سَروپَ جو، مٿن لڌو ماڳُ،  
جاڳي اوديا ٻنڊَ مون، سامي ٿيا سَجاڳُ،  
ڦرني ٻنانَ لاڳُ، ڪيلنِ نِتَ خيال ري.

(۷۶)

دانا دیوانا، جَوَرِینِ گُهمَنِ کیترا،  
سامي مِلِي سَروپَ سان، کي عاشقِ اِلِسانا،  
مِیي وِیَنا مَن مَوَن، نِرِپَکَ ٿِي نانا،  
پَرچي پَروانا، جِیئِن جِلیا جوت مِر.

(۷۷)

خاملو وِئي خَطُّ، آیو مَن موهُنَ جو،  
تنهن مِر لَکِیو سِکَ سان، مِیي چَٽَ مَمَت،  
پَرچي پانہنجو پاڻ کي، سامي ڏسُ سَتَت،  
کوہ روئِن ٿِي رَت، اِکِن مان عاجزُ ٿِي.

(۷۸)

چَریا سِي چَئِجَن، جِي پاڻ پِچائِن کِیَنکِي،  
ڳالھِیون پَلَن جون بَدِي، مَرَم نَہ رَکَن مَن،  
ڪارَ نَہ کَڏِن ڪَہِن جِي، سَوري سَئي جَن،  
سَدا غَرقُ رَہَن، سامي سَپِیرِین مِر.

(۷۹)

جَنِي خَواہشِ خَريدَ، ٿِي تَن عَشَقِ اَللہ جو،  
اِئين چَوَن ٿا اَوِلیا، سامي سَپِ شَہیدَ،  
مَري جَن مَرِشِدَ کون، وَدِي دَرِسنَ دِیدَ،  
کَن اَپیدي عَیدَ، مِلِي نِتَ مَحَبُوبَ سان.



(۸۰)

جَنَ کي ڦٽَ هئا، اڳُ ئي عَيْنَ عَشَقَ جا،  
سي ڏسي مُنهن مَحَبُوبَ جو، جيئندي جڳُ مٺا،  
سامي چڙهيا چٽَ تي، لنگهي پٽَ دُعا،  
ڪايا ۽ ڪَريَا، ڄاڻن سڀا مٽيءَ جي.

(۸۱)

مُن جو مارڱ، وڃي پيچُ مَنَ کون،  
جي جيئندي تَن اِيْمَانَ کون، عاشقُ ٿيا اَلڳُ،  
سهي ڪيائون ساڌَ سَنگَ، سامي سَچُ نَگُ،  
جَنهن سارو جڳُ، لڳيو لڳوريءَ سان.

(۸۲)

سڀا ۾ سِجائُن، عاشقُ پنهنجي يار کي،  
اَندرِ ٻاهرِ دَهَ دِسا، ساڻ سڌا ڄاڻن،  
نهن چوڻيءَ تائون چورِ ٿيا، بيدِيا جي ٻاڻن،  
سامي سيائُن، اِهڙو پدُ پڇاڻيو.

(۸۳)

سُرڳُ ۽ نَرڪُ، عاشقُ ڄاڻن ڪيئن ڪي،  
رَهَن سڌا سُنسي ري، گڏن مَنجھ غرقُ،  
اَندرِ ٻاهرِ هڪُ، سامي ڏسن سڀرين.

(۸۴)

جيئن ڪائيءَ گھڻ ڪاٺي، تيئن عشق لڳو ارواح ڪي،  
 ڀولو ڪيائين پيڇرو، سڀ سَنَدَ سَڪائي،  
 اڪيون تنهن جي آسري، بيٺو پڙ لائي،  
 مالڪ ملائي، سَتَ گُر سامي چئي.

(۸۵)

اڪيون ويئون ٻار، ڪي جو پسي آيون،  
 پلڻ لڳن ٻرين جو، بيٺي منجه بزار،  
 سامي صفائيءَ جي، ڪرڻ سدائي ڪار،  
 توڙي اچن اروار، تان پي غير نه ڏسن گيات ري،

(۸۶)

اُچرَجَ الاهي، عاشق ڏسن آلاءَ جا،  
 سامي ڪٿي جن سَروگت، ڦرن جي ڦاهي،  
 رکن نه رتيءَ جيتري، مستي مندائي،  
 سدا ٺهي لاهي، ماڻن موج مُڪيت جي.

(۸۷)

اٿن اُها سَڪَ، پاسي ٿئي نه پيءُ کون،  
 ماڻي دورِ درس جا، لنو سان ٻڌي لڪَ،  
 ٻيئي پيئاري پريم جو، پيالو پري آڻڪَ،  
 سدا ٻاڪَ پَريڪَ، سامي رهي سڀاؤ م.

(۸۸)

راتيون ڏينهن ٽڪي، عاشق منهن محبوب جو،  
رهي اڪندڙ ڌيان ۾، سامي ڪين ٽڪي،  
جان وڃائي پانهنجي، ٺٺو ٺٺو رس چڪي،  
بنان مک بڪي، چڙهي گنب گگن ۾.

(۸۹)

پئي دوس ڌريون، ستمڪ ويلو ستم ٿي،  
هتي نت عشق جا، بيحد پاڻ پريون،  
مدتي ڪريان تنهن سک جي، هل تون حور پريون،  
سامي ڏسي ٿريون، اڪيون عاشقن جيون.

(۹۰)

اڪن منجه اڪيون، اٿئي پهر عجيبا جيون،  
پسي پاسو ڪين ڪن، رهن پريم چڪيون،  
وڃي ٻچ ٿين کون، جوڙي جن رکيون،  
اها ساک سڪيون، سامي ڏيندءِ سک جي.

(۹۱)

عشق اڳواڻي، ڪيو جنهن گرگيات سان،  
ڪٿي تنهن ڪٿي جي، ڪوڙي ڪهاڻي،  
سمجھي ٿيو سامي چئي، پيو تو پاڻي،  
موج ملي ماڻي، آدي سڌ اگاڏ سان.

(۹۲)

عَشِقُ اَپِيْدَ كَمَاءَ، سَامِي چِيُو سَتِگَرُو،  
اَلْتِي گِيَانِ اَگَنَ مَر، جِيئِندي پاڻُ جَلَاءَ،  
پورَنُ جِاڻِي پِيءَ ڪِي، نَڪِي ڪِي نَ پاءَ،  
پاوِيَن دُهَلُ وِجاءَ، پاوِيَن رُهَ سَماءَ مَر.

(۹۳)

عَشِقُ ناهي آسان، سَامِي چِيُو سَتِگَرُو،  
پُچُ تَنِي کون خَبِران، جَن سِيڪِي ڪِيو قُربان،  
رَکَن نَ رَتِيءَ جيترو، اَندرَ مَر اِيمان،  
توڙِي جَڪِي جَهان، تان پِي مَسْتُ رَهَن مِهراڻ مَر.

(۹۴)

عاشِقُ اَڪالي، ڪارُ نَ ڪَڏِن ڪَنهن جِي،  
مَڪِي رَڪِيائون مَنَ مَر، ڪِمِيا خوشحالي،  
وَرَتَن وَرَتَن وِڌِ سان، سَامِي سَڪالي،  
وِلايَتَ والِي، پورَنُ ڏِسَن پَتِرو.

(۹۵)

اَکَن مَنجِه اَڪيون، تَنهن مَر اَڪيون اَنپِي،  
تَنهن مَر اَڪيون عاشِقَن، رَمزَ ساڻ رَڪيون،  
ڪوڙِن مون ڪَنهن هِڪڙِي، لَڪاڻِي لَڪيون،  
سَامِي حَنهن سَڪيون، پَنجَ ٿِي ڪِيون وَسَ پاڻهنجي.

(۹۶)

دوست جو دیدار، کيو جنهن ڪلپت ري،  
پلو تنهن جي پاس مون، ڪام ڪروڙ اهنڪار،  
سدائين گلزار، سامي رهي سڀا و م.

(۹۷)

عجب عشق گهٽي، پيئندڙي من پتو،  
اوديا سڀ اندر جي، لحظي منجه لٽي،  
سامي پيو چٽي، جنم مرن جي دک کون.

(۹۸)

جنهن کي پيئي ڄاڻ، اچي عشق آسيد جي،  
مٽي تنهن جي من مون، راتيان ڏيهان تان،  
پلي سڀ سنسار جي، سامي سرت سڄاڻ،  
پيءُ پير جي ٿي پاڻ، تان پي پي پي ڪري پيهي جان.

(۹۹)

جنهن کي بان لڳو، اٿيالو عشق جو،  
سو اٿي اتر مڪ ٿيو، چڏي دور ڊڳو،  
سامي ملي سروب سان، پولو پرم ڀڳو،  
پيچو ۽ اڳو، ڏسي نه اٿي پد م.

(۱۰۰)

جَنَ کي لڳي لورَ، اچي عَشَقَ اَپيدَ جي،  
پَرچي ڪئي تَن پانهنجي، ڳوٺَ اڳمَ ۾ اورَ،  
سامي خودِ خُداڻي، ماڻهنِ درسَنَ دورَ،  
تان پي اورينِ اورَ، ملي مهدي جتنِ سان.

(۱۰۱)

جا جانيءَ جي جاتِ، سا عاشقَن جي اڳهين،  
مئي جَن جي مَنَ مونَ، سڀ پراڻي تاتِ،  
تَتَ ڪيائون تَڪيو، جتي ڏينهنَ نہ راتِ،  
پاڻي درسَنَ داتِ، سامانوَ سامي چئي.

(۱۰۲)

پَنڊتَ ائون جوشي، رڌا ليکي لڙ ۾،  
عاشقَ چڙهيا اچَ تي، چڙهي بي هوشي،  
مکَ رکيائون مَنَ ۾، ڪميا خاموشي،  
ٺڌي ۽ ڪوسي، سامي سَهَنَ سِرَ تي.

(۱۰۳)

ليکي وڌو لڙ، سامي چئي سَنسارَ ۾،  
عاشقَ چڙهيا اچَ تي، ڪري پَنجَ ئي پڙ،  
سَنمکُ سَپيرينَ جي، لائي وينا جُهڙ،  
جيشَ گنگوڪاڻي ڳڙ، مَشڪي مَشڪي ڪينڪي.

(۱۰۴)

چڏي لوڪَ لڄا، رکي خواهش عشقَ جي،  
سمَ سوڪمَ آڪاسَ ۾، ڪوڙي ڏيانَ ڏڄا،  
سامي سُبُورينَ جي، رهي منجهَ رڄا،  
تنهن کون پوءِ مڃا، ملي ڪري محبوب سان.

(۱۰۵)

اڪن منجهَ اڪيون، تنهن ۾ اڪيون اٿئي،  
جوڙي جڳتِ آنوپَ سان، پرين پاڻ رکيون،  
ڪوڙين مون ڪنهن هڪڙي، لکائي لکيون،  
سامي جنهن سڪيون، پنجن کي ڪيون وسِ پانهنجي.

(۱۰۶)

عاشقَ عينَ اکر، پڙهي ڪري پريڪَ ٿيا،  
سامي ڪيائون صاف سڀ، ذويتَ جو دَقتَ،  
پرچي لڌائون پانهنجو، بيگمهر شهر،  
اولهَ ائون اوڀر، ڏسن ڪون آڪاس ۾.

(۱۰۷)

عاشقَ اڌارو، ڪنهن کان وٺن ڪينڪي،  
شاهُ ڪيائون سَتَگرو، پاڳيوانُ يارو،  
آهي جنهن جي آسري، پورن پَسارو،  
کولي پنڊارو، سامي ويٺا سمَ جو.

(۱۰۸)

عاشق اگهاڙي، آلك لڪائڻ اٿئي،  
سمجھي ڪو سامي چئي، لنو سان من لاڙي،  
پر تڪ ڏسي پيءُ کي، خيال ڪئن ڦاڙي،  
صفا سڀ ساڙي، اسٿيت ٿئي آڪاس جان.

(۱۰۹)

منهن سان نڪ مڙڪ، سامي خلوت خاص جي،  
عاشق عجيبن جو، هر دم رکن حق،  
اٿئي پهر غرق، رهن پنهنجي حال ۾.

(۱۱۰)

پاتو جنهن مرم، پرچي جو پر تيت سان،  
سي ٽڪري، پاڻيءَ، لنگ جو عاشق رکن نه غم،  
دوست پاڇهون دم، سامي ڪئن ڪونه ڪو.

(۱۱۱)

ڪنهن کي جائن ڪين، عاشق بنان عجيب ري،  
جڳت جوڻ ڏسي ڪري، ٿيا لاهوتي لين،  
توڙي مڪن ڪوپڻ، تان پي راجا رانول ڏيس جا.



(۱۱۲)

عاشق ألبیلا، ڪاڻ نہ ڪڍن ڪنهن جي،  
ملي ڪن محبوب سان، ممت ري ميلا،  
رهن پنهنجي حال ۾، سدا سهيلا،  
گرو ۽ چيلا، سامي مليا سچ جا.

(۱۱۳)

عاشق اُنڀي، پاڻي ٻولن بيحدي،  
سامي سمجهن ڪين ڪي، وادي ۽ وگهي،  
ڏيئي ڪنڊ ڪلپ ڪي، ڪنهن گاهڪ ڳرهن ڪي،  
لوڪ ڀرلوڪ ٻئي، لگهي چڙهيا لڪ تي.

(۱۱۴)

عاشق اکيون چار، رکن سڪ سمجه جون،  
ڏسن منهن محبوب جو، بيٺا منجه بزار،  
ڄاڻن پيد ڀرم ري، پورن پار اروار،  
ٻانڀن بارو بار، پيئن پيالو ڀريم جو.

(۱۱۵)

ڪاڳر سڀ ڪوڙا، سڪ سمجه ويساءِ ري،  
اڻن چوڻ ٿا اُنڀي، چئي جا چوڙا،  
جيڪي مائڻ مسيت ٿي، درسن جون دوران،  
گهورن نت گهوران، سامي ساد سنگت تون.

(۱۱۶)

سامي چئي سَوادُ، جَنهن کي آيو سَهجَ جو،  
سي گَنهن سان گَرَن کِينگي، وائيءَ وِڪاڏُ،  
هَارَ جِيَتَ دُکَ سَکَ کون، عاشِقَ رَهَن آزاد،  
کَري مُدعي ماد، مِلِيا سَتَه سَروپَ سان.

(۱۱۷)

فِڪر کون قارَڪُ، عاشِقَ ٿيا اٽڪل سان،  
جاڳي ڪَڏِياءَ جِيءَ مون، لِنو سان اوڍيا لَڪُ،  
اَنڌَرِ ٻاهرِ هِڪُ، سامي ڏسَن سِپَرين.

(۱۱۸)

عاشِق پُڄَن نَ اَگه، دَرِ دَرِ ديوانن جان،  
جَن کي ڏني سَتِگروءَ، سامي چئي سَپَ سَگه،  
پانوين وِرتَن وِڌ سان، پانوين رَهَن سَنگه،  
جَنگه تي رَکي جَنگه، ماڻَن دُورَ دَرِس جا.

(۱۱۹)

اِڇا ڪَيا عاجِجُ، اَنڌا جِيءَ جِهان جا،  
لاهي سَگهن نَ لَکاري، ڪوڙو ڪَلپَ ڪَرجُ،  
ڪو عاشِقُ چَرهيو اَڄَ تي، ساڙي پِياڻي پِجُ،  
سامي سَمَتا سِجُ، ڏٺو جَنهن اکِن سان.

(۱۲۰)

عاشقُ نیتِ اُداس، روئي رَتِ اکِنِ مون،  
کَري سَڌَ سَڄَڻَ کي، سَڌَ کي پَري ساس،  
لاڻو سَڀَ لَڳَڻِ تون، مَحَبَّتَ کَري ماس،  
سَهِي ڪَڻِ سَواس، سَڌَ مِلي سامي چڻي.

(۱۲۱)

عاشقُ ڪوٺائي، ۽ سانگَو رَ کي سِرَ جو،  
عجيباڻيءَ آگِ ۾، پاڻُ نَ پَچاڻي!  
ريحہ پَنانِ راڻي، توکي پَرين ڪندا ڪيئن پَنهنجو؟

(۱۲۲)

عاشقُ عَطاڻي، ڪوڙين ۾ ڪو هِڪڙو،  
جَنهن کي لَکَ آلَڪَ جي، اُنِيءَ ۾ آڻي،  
کَري نَ ڪَڙَ جيتري، وري وڏائي،  
سامي سَڀاڻي، رَکي رَجاتَ هرِ سان.

## عاشق (ب)

(۱)

اچي اچانڪ، عشق جاڳائي جنهن کي،  
تنهن کي پهچائي پڌ ۾، ٿئي سان ٿڪ،  
سامي ٿئي نه سڙو پ کون، پاسي هڪ پلڪ،  
وڃن ڏول ڏمڪ، تان پي مسيت رهن مهران ۾.

(۲)

بيحد ڳالهه باريڪ، آهي عشق اڳ ۾ جي،  
ڪورن مون ڪنهن هڪڙي، طالب کي تحقيق،  
سهجي ٿيو سامي چئي، جنهن سان روح رفيق،  
نئن کون نجيڪ، سته ڏسي سپرين.

(۳)

عاشق اٽڪ چڙهي، هر دم رهن حضور ۾،  
وينا در درويش ٿي، اٽي ڪٿي اڏي،  
سامي ڪيا سپرين، ستمڪ پاڻ سڏي،  
چارئي نئن گڏي، پيئن پٿارن پريم رس.

(۴)

اَزْغَنِي آيو، عَشَقُ رَنگيلو ايلچي،  
هَي چَماتو هيڪڙو، اڳيون تنهن لايو،  
مِلائي مَحْبُوبَ سان، سامي سَمايو،  
اَن وِيو آيو، جيئن ڪَنگڙ ڪَر جو.

(۵)

ڪَئي جو ڪِيتو، سامي پائڻ ٿا سِي،  
ڪو عاشق چَرهيو اُچ تي، موڙي مَن ريتو،  
پيالو پريم اَگم جو، پُرچي جَنهن پيتو،  
جاڳي جڳ جيتو، ڏسي اَنڀ اَتما.

(۶)

ڪَري مَنهن جِهڪو، عاشق چَرهيو چٽ تي،  
جَنهن کي ڏنو سَنگروءَ، رَهِي راج ٿڪو،  
سورجَ جان سَنسار ۾، رهي ڪين لڪو،  
سُنڌر سال سِڪو، سامي چئي سڀ ڪاڻهن.

(۷)

ڪاڻيءَ گُهڻ ڪاڻي، تئين عَشَقُ الله جو،  
ريڙهي ويو رَمزَ سان، پاڪوڙا پائي،  
سوڌي ڪيائين سَدِ مَن، چَل وَلَ چڏَ ئي،  
پَدَ ۾ پَهچائي، سَماتو سامي چئي.

(۸)

ڪري عين اعتبار، عاشق چڙهيا آڇ تي،  
ڪٽي سڀا ڪٽي، جو، پيد پرم آهنڪار،  
پرچي پرچتا ري، پٺن پيالو سار،  
اندر ٻاهر يار، ستم ڏسن سامي چئي.

(۹)

ڪري عشق اُمند، عاشق چاڙهيا آڇ تي،  
سڳيانون سمور ٿي، پرچتا جي پند،  
پرن ڪين پلن جان، ڏيهي ٻئي ڏند،  
سدا آيد اڪند، سامي رهن سڀا و پر.

(۱۰)

خلق ۾ خالق، خلق وسي خالق ۾،  
ساڪ ڏئي سامي چئي، اٿئي عاشق،  
ڏنو جنهن آڪاس جان، هر دو سوڌي هڪ،  
ميئي ڦير فرق، ماڻي موج مهتا ٿي.

(۱۱)

ٺاڪر لڳ ٺاهي، بيحد بازی رنگ پري،  
سامي موهي وس سڀا، قاهي منجه قاهي،  
رهي آليپ آڪاس جان، ڪو عاشق آچاهي،  
پورن پاتشاهي، ڪري ڦرن فوج ري.

(۱۲)

سُورَ وِیرَ، پَلی، سَکِثا وِیا سَنسارَ مون،  
جَنی پَنهنجی زورَ سان، ڏرتي سَپ مَلي،  
سامي ڳالھ سَهي ڪَئي، عاشقَن، اَصلي،  
مِيتي بُري پَلي، مِليا سارَ سَروپَ سان.

(۱۳)

پَڙهي ٿيا پَريڪَ، عاشقَ اَکرَ پَريم جو،  
رکيائون رَهتِ سان، ويڙهي سَپ وَرَقَ،  
چَڙهيا چِيتَن چِيتَ تي، لَنگهي اوڻَ اَٽڪَ،  
پاڻي رَمجَ رَسڪَ، سَمانا سامي چَئي.

(۱۴)

پَڙهي ٿيا پَريڪَ، عاشقَ اَکرَ پَريم جو،  
سامي مِليا سَروپَ سان، ويڙهي سَپ وَرَقَ،  
ماڻن سَکُ سَمِتا جو، لائي لِئو لُٽڪَ،  
اَندَرِ اُون اَٽڪَ، ڪَنهن کي ڄاڻن ڪِينڪي.

(۱۵)

جَنهن عاشقَ لايو، سَچو عَشِقَ آلاءَ سان،  
جيئندي تَنهن جَهان جو، سَپ مَمَتا مَٽايو،  
ڄاڻي ڪوَن اَندَرَ ۾، پَنهنجو پَرايو،  
سامي سَمايو، جَل پِپوڻو جَل ۾.

(۱۶)

دانا ديوانا، عاشق سڀ الله جا،  
مٽي جن جي من مون، نانا، انا،  
سدا رهن سامي چئي، اٽمن آلسانا،  
جيئن پروانا، جلي جوت سڙو پيا.

(۱۷)

عاشق آلاهي، هر دم رهن حضور ۾،  
ڪٿي جن ڪرپا سر، ٿرني جي ڦاهي،  
سامي ڏين سڄي، اگم اوگاهي،  
مستي داناھي، آهي جنهن جي آسري.

(۱۸)

عاشق آلاهي، اسيٽ رهن آڪاس جان،  
سمجھي ڪو سامي چئي، وڙکو ويسامي،  
ڪٿي جنهن ڪرپا سان، ٿرني جي ڦاهي،  
مستي داناھي، ڄاڻي موج درياءَ جي.

(۱۹)

عاشق اگهوري، پل پل پيئي پريم رس،  
جنهن کي ازغبي لڳي، لنو ۾ لنو لوري،  
سامي لڏي ساڌ سنگ، محبت جي موري،  
هميشه هوري، ملي ڪن محبوب سان.



(۲۰)

عاشقِ آليلا، ڪارِ نَ ڪَڏِن ڪَنهن جي،  
مَحَبَّتَ جي ميدانَ ۾، مُڪَتا ڪَن مِلا،  
ڏيڻِ ڏيڻِ اِيمانَ ري، اَنِيءُ اُٿيلا،  
گُرو اَنون چيلا، سامي ٿيڻِ سَچَ جا،

(۲۱)

عاشقِ آليلا، ڪارِ نَ ڪَڏِن ڪَنهن جي،  
لَنگهي چڙهيا لَڪَ تي، ساڱو سُهيلا،  
ٻاهرِ تون مان ۾ رهن، اَنڀرِ اُڪيلا،  
گُرو اَنون چيلا، سامي ٿيڻِ سَچَ جا،

(۲۲)

عاشقِ عَجائِبُ، مَوجان ڪَري مَمَتَ ري،  
سامي ڪيو جَنهن سُرَتِ کي گُڻن مَسجِدِ گُڻ،  
هَر دَمَ ڏسي هِڪڙو، سِيڪَ سَچو صاحبُ،  
جَنهن جو مَنَ نائِبُ، حاضِرَ رهي حُڪمَ مَ.

(۲۳)

عاشقِ عَجائِبُ، واڪَ ٻولين ويدانتَ جا،  
چِٽِي اَنون ڪَنڇرَ ۾، سَمَ ڏسَنِ صاحبُ،  
سَمجھي ڪو سامي چَٽِي، ٿِي نِيهي نائِبُ،  
جو غيَرَتَ سَڀا غائبُ، ڪَري گِياتِ گُڻ مَ.

(۲۴)

عاشقَ عینِ اَصیلِ، پاسي ٿينَ نہ پيءُ کون،  
جن کي ڏني سَتَگروءَ، ريجهي رَمَزَ رَنگيلَ،  
پيئن پٺارينِ پريمَ رَسَ، سامي صافِ سَبيلَ،  
دلِ جا سِرَ ڏليلَ، مٿائي مَاهِلَ ٿيا.

(۲۵)

عاشقَ اَسْتَامَلِ، لکَ لکائينِ اَنڀي،  
سَمجھي ڪو سامي چئي، پريتوانِ پَرِپَلِ،  
ڏيئي ڪنڊِ ڪَلپَ کي، لهي مُڪِتِ مَحَلِ،  
ڪري جَنَمَ سَڦَلِ، اِسيٽِ ٿئي آڪاسَ جان.

(۲۶)

عاشقَ اگهاڙي، ڳالھ نہ ڪَرِنِ ڳجھَ جي،  
ڪٿي جن ڪَلپنا، سامي سَپاڙي،  
پوکي ويٺا پَدَ ۾، سَتَمَ سِدَ واڙي،  
ڏسَنِ ڏهاڙي، پانهنجي اکينِ پاڻَ کي.

(۲۷)

عاشقَ اگهاڙي، ڳالھ نہ ڪَرِنِ ڳجھَ جي،  
ڪٿي جن ڪَلپنا، سامي سَپاڙي،  
لائي ويٺا لالَ ٿي، ٿريا ۾ تاڙي،  
ڏسَنِ ڏهاڙي، پنهنجي اکينِ پاڻَ کي.

(۲۸)

عاشق اگهاڙي، ڳاله نہ ڪرڻ ڳجه جي،  
ڏسڻ منهن محبوب جو، ڏنپا ري ڏهاڙي،  
لائي لال ڳلال ٿيا، ٿريا ۾ تاري،  
سامي سڀاري، ڪڍي ڇڏيائون ڪلهنا.

(۲۹)

نيئن جيءَ نگاه، عاشق ڪٿا ڪيترا،  
ڪوڪڻ ڪنجهن ڪينڪي، رهن بي پرواه،  
آئي پهر عجيب جي، سهجي ڪن صلاح،  
ڇڏي چنڌا چاه، سامي چڙها سير تي.

(۳۰)

عاشق مها ملنگ، ڪار نہ ڪڍڻ ڪنهن جي،  
پيئي جن پرڻيت سان، سامي سمڻا پنگ،  
سمهيا سڪيت سيج تي، تنگ تي رکي ٿنگ،  
راتيون ڏينهان رنگ، ملي ڪن محبوب سان.

(۳۱)

عاشقن آسلي، پرڻم لڌو پانهنجو،  
سيتل ٿيا سامي چئي، مڻي ڪلپا ڪلي،  
ماڻن دور درس جي، خوشيءَ سان ڪلي،  
پرڻ منجه پلي، ڪڍي پون ڪينڪي.

مٺن جو مارڳ، وڃي پئڇ مٺن کون،  
 جي چيئندي تڻ ايمان کون، عاشق ٿيا الڳ،  
 سامي سبزين کون، پوءِ نه وجهن پڳ،  
 توڙي جڳي جڳ، ڏسي مستارهن مهران ۾.

## سهاڳڻ

(۱)

سَڀڪا چِڪي چِڪَ، ت آءُ سهاڳڻ شَه جي،  
مَمَتا مَتائِي مَنَ جي، ڪا وِڙلي مِلي هڪَ،  
جَنهن جُڙهي سَڪيت سِيحَ تي، سامي لائي سِڪَ،  
پيون سڀ چَن چِڪَ، سَمجھ وِرائي سَڪڻيون.

(۲)

وِڙلي ڪا ماڻِي، سَتَ سَڪُ سهاڳ جو،  
جا ڪَري سَڏُ سَنَتِ ڪي، اَدَبَ مَنجھ آئي،  
اَنڌَرِ ٻاهرِ سَڀرين، سانَ سَڏا جائي،  
سَمهي پَٽ تائي، سامي سَڪيت سِيحَ تي.

(۳)

جَنهن مَنَ ڏيئي، پرين ريجهايو پانهجُو،  
سا سَهجي سهاڳڻ ٿِي، پرين ڳل پيئي،  
مَنن سانَ مَرَمَ جي، سَرتيون سيئي،  
تارينن پيئي سامي پيڪ ساھرا.

(۴)

پاروتی پری، مورئون ٿئی نہ مہیس کون،  
سیتا سدائی رام جا، هردي چرن ڌري،  
تئين سرت سروپ سان، جڙي جتن ڪري،  
تڏي ڪارج سري، سپوئي سامي چئي.

(۵)

سامي سائي ڄاڻ، سهاڳڻ سڄڻ جي،  
جنهن پرچايو پرين ڪي، آربي پانهنجو پاڻ،  
سنسي ري شيوا ڪري، سڪ صوريءَ سان،  
پوري تنهن جو پاڻ، خاوند خالي نہ ڪري.

(۶)

پگونت ڪي پاڻي، آءُ سهاڳڻ سا چوان،  
رکي نين نين ۾، نرڪي نماڻي،  
ساهرن ائون پيڪن ۾، سهجي سڀاڻي،  
سا راڻين جي راڻي، سامي ماڻي سيج ڪ.

(۷)

پگونت ڪي پاڻي، تنهن سان دعويٰ ناھ ڪا،  
سامي ملي تنهن ڪي، پت پردو لاهي،  
پاڻي سڪ سهاڳ جو، کلي ڪاڻي،  
سنسو مٽائي، جهولي جهروڪڻ ۾.

(۸)

جا شہ کی ریجھائی، مان سہاڳڻ سا چوان،  
اُٿي ويهي آگيا ۾، آگيا ۾ کائي،  
ڪڍي پاڻ اَدَب سان، رهي ٿو لائي،  
سَهجي سا پاڻي، سامي سڪ سهاڳ جو.

(۹)

جنهن ريجهايو ڪنت، آنءُ سهاڳڻ سا چوان،  
چڙهي سڪپت سيج تي، کيلي نت بست،  
پاڻي سڪ بي انت، سامي سلي ڪينڪي.

(۱۰)

سهاڳڻ سائي، ڪانڌ جنهن جي ڪڇ ۾،  
مَٽا ميل اندر ۾، رکي نڌ رائي،  
سامي سدائي، پاڻي منجه پني رهي.

(۱۱)

سائي سهاڳڻ، ڪانڌ جنهن جي ڪڇ ۾،  
سوگهي رکي ساه کون، سامي محبت مڙ،  
اوري اور انهيءَ جي، آچي نت آڻ،  
جهڙي سَم سلوڻ، تهڙي مانگه منگهر ۾.

(۱۲)

سُهاڳڻ سائي، جا پر پرچي ڪي پانهنجي،  
بنان هار سينگار جي، کسم کي پائي،  
ڪيهڙي ڳڻيان مڪ سان، تنهن جي وڌائي؟  
سامي سدائي، ملي رهي محبوب سان.

(۱۳)

جيڪا ڪانڌ ڪئي، پرچي پانهنجي ڪڇ ۾،  
سا مائي سڪ سُهاڳ جو، سدا مت مئي،  
ڪنهن کي سٺي ڪينڪي، منهن سان ڳاله چئي،  
تاري ڪل پئي، سونهن سرتين وچ ۾.

(۱۴)

سُهاڳڻ سائي، جنهن کي پر پانهنجو ڪيو،  
سنسو پرم چڙي ڪري، ادب ۾ آئي،  
ڪاڻي ڪارائي سڀا کي، محبت مڻائي،  
سامي سدائي، ستمڪ ڏسي سهرين.

(۱۵)

سُهاڳڻ سائي، جنهن کي سڪ اندر ۾،  
جاڳي ڪري جڳ سان، جيئندي جدائي،  
ماري ڪڍي من مون، ٻي سڀ پيائي،  
سامي سدائي، ملي رهي محبوب سان.



(۱۶)

سهاڳڻ ڪا هڪ، ٻيون سهين ڪن سينگار ٿيون،  
سامي سڀرين جي، جنهن کي سڄي سڪ،  
پاتائين پرڇي ڪري، آتم سڪ اڌڪ،  
ٻيون سڀ چئن چڪ، ٿيون مر مر ورائي من مڪيون.

(۱۷)

سهين ڪن سينگار، سهاڳڻ ڪا هڪري،  
پاتو جنهن پريت سان، حليميءَ جو هار،  
چرهي سڪت سڄ تي، پيئي نت پتار،  
ٻيون سڀ ٽين خوار، سڪ ورائي سڪيون.

(۱۸)

پتار کي پاڻي، سا راڻين جي راڻي ٿي،  
سامي ملي تنهن کي، وڏي وڏائي،  
رڌيون سڌيون ٻانهيون، سڀ ڪرڻ ڪمائي،  
سجڻ سڏائي، نهاري نين پري.

(۱۹)

سهاڳڻ سينگار، ڪري ڪين ڪپت جا،  
پرڇي پانهجي پيءُ سان، لاڻي جنهن لتوتار،  
انئي ٻهر اندر ۾، سامي رکي سنڀار،  
يوگي يوگ پيار، تان پي رهي آليا ڪاسر جان.

(۲۰)

ساراڻن جي راڻي، جنهن کڏوسڪ سهاڳ جو،  
ساهرن ۽ بيڪن ۾، سهجي سڀاڻي،  
سامي شه پاڻي، سا پلڪ پراهون نه ٿئي.

(۲۱)

سهاڳڻ کي ست، سامي ڏسيو سڱروءَ،  
جان ويحائي پانهنجي، آگيا منجه ورت،  
پاوين ڪٽ م ڪٽ، پرچي ره پرين سان.

(۲۲)

سُسو ڪوه ڪري، سهاڳڻ ڏک سک جو؟  
ڪانڌ جنهن جي ڪڇ کون، پلڪ نه ٿئي پري،  
رکي نيڻ نيڻ ۾، سامي سدا لري،  
منجهن تار ٿري، ته پي لهر نه لوڙي تنهن کي.

(۲۳)

آدب ريءَ آجهاڳ، ڪن سينگار سرير جو،  
سونهي سڀيرين کي، ڪنهن ورليءَ ڏني واڳ،  
آچي جاڳيا جنهن جا، سامي پاري پاڳ،  
چڏي نانا راڳ، مائي سک سهاڳ جو.

(۲۴)

هئي تاوتتي، تنهن کي پرپرچي سیتل کيو،  
تپت تن تاپن جي، رهي نه هڪ رتي،  
چان ويحائي پانهنجي، محبت منجه مٽي،  
پاڻي پران پتي، سامي لڏي لاڏ مر.

(۲۵)

مٺي پاڻ مرڳڻ، متان ڏسپن ڏک ڏهاڳ جا،  
پوئي پاء ڳچيءَ مر، سامي محبت من،  
نه سهجي سهاڳڻ، پرين ڪريئي پرچي.

(۲۶)

پرين ري پيئي، ڏهاڳڻ ڏکڻ مر،  
سامي سهاڳڻ جا، ويا سٺا سڀئي،  
تنهن کي پڻ ڪيئي، سڄڻ جنهن جي ڪڇ مر.

(۲۷)

ڏهاڳڻ کي ڏک، ور ورائي ڪيترا،  
سڄڻ جنهن جي ڪڇ مر، تنهن کي ڏک نه ٻڪ،  
نڪي ساڙي پارو، نڪي لڳي لڪ،  
سڀ مٺائي جڪ، سٺمڪ ڏسي سپرين.

(۲۸)

پرينء هٿ رڪي، نِماڻي نِهاڻ ڪئي؛  
پرچي ڪيائون پانهنجي، سهاڳڙ سڪي،  
آتم رَس چڪي، سامي لُئو لُئو لال ٿي.

(۲۹)

پرچي جنهن پڪو، لڏو پير پرين جو،  
سورهي پانهنجي حال ۾، راتيون ڏينهن ٽڪو،  
پاڻي سمهيو ڪڇ ۾، سامي پار پڪو،  
گنگا ڳيا مڪو، پوين ڪين پکن جان.

(۳۰)

ماڙيءَ ست دريون، سڀني ۾ ڏس سوجھرو،  
وينو ٿي تنهن محل ۾، خاوند ڏير ڌريون،  
انهيءَ خلوت خاص ۾، ڪي پهچن پريم ڀريون،  
سامي رهن ٿريون، پاڻي سک سهاڳ جو.

(۳۱)

ڏهاڳڙ بيٺي، وڌ وراڻي ڏک ۾،  
چنڀا چڻندي راتري، وهامي ويٺي،  
سامي سهاڳڙ ڪي، آهي پڻ ڪيھي؟  
جنهن تَس مَن ڏن ڏيئي، پر ريجهايو پانهنجو.

سڪيءَ کون سڪي، پڇي سڪُ سهاڳُ جو،  
 مُشڪي ڪُشڪي ڪينڪي، ٿيڙي رَمَڙڪي،  
 سامي سڪُ سڇي، سان، ساري لڪَ لڪي،  
 چاٽي جنهن چڪي، ڳالهه ڳجهي تنهن کون.

## سُهاڳڻ (ب)

(۱)

پَڙِئيءَ ڪون ڪُنواري، ٻُڄي سَڪُ سُهاڳَ جو،  
هُنَ مُشِڪِي ڏِنو مَرَمَ سان، بِيحَدِ ڏسُ پاري،  
پَڙِئي پُوندَءَ پائهي، سامي سَڌَ ساري،  
خِلَوَتَ جِي خُواري، بَکُندي نانہِ بَزارِ ۾.

(۲)

سُهاڳڻُ سِينگارُ، ڪَيو سَمَ سَنَتوڪَ جو،  
چَرهي سَڪَيتَ سِيحَ تي، پِيئي نِتَ پِتارُ،  
ڪَنهن کي سَلي ڪِينڪِي، سامي چئي سَڪُ سارُ،  
رَکِي لوڪاچارُ، وَرَتي وَڌَ ويچارَ سان.

(۳)

سُهاڳڻُ سَچي، پاسي ٿئي نہ پيءُ ڪون،  
سَمهي سَڪَيتَ سِيحَ تي، چَڏي ڪَلپَ ڪَچي،  
وَرتي سَمَ سَنَتوڪَ سان، سامي رَنگَ رَچي،  
آتَڻَ مَنجھ اچي، آڌرُ پائي اُنَ ڳڻيو.

(۴)

سُهاڳڻ سَچي، پاسي ٿئي نَ پيءَ کون،  
سُمهي سَکَيتَ سَچَ تي، مِٽي ڪَلپَ ڪَچي،  
سَتَ سَڌَ سامي چَئي، رَهي رَنگَ رَچي،  
جِئين ڦُل پَچي، سَڳنڌَ سَواڌي سو ٿئي.

(۵)

ناري پيءَ پياري، پاسي ٿئي نَ پيءَ کون،  
جَنهن کي سَڪَ سُهاڳَ جي، پِٽي سَڌَ ساري،  
ڪَنهن کي سَلي ڪَينڪي، بِيحدَ سَڪَ پاري،  
نَپَ جان نِپاري، وَرَهي سَپَ وَهِنوارَ ۾.

(۶)

ساڻي پياري، نِرمَلَ نارِ پِتارَ کي،  
حاضرَ رَهي حُڪمَ ۾، سَچَ سان سَينگاري،  
ڪَري نَ ڪَترَ جِيءَ ي، ڏنپَ سان ڏيڪاري،  
سامي سَڪَ پاري، ماڻي سَچَ پِتارَ جو.

(۷)

ساڻي سُهاڳڻ جاڻ، جَنهن کي پَو پِتارَ جو،  
رَکي نَ رَتيءَ جيترو، مَنَ ۾ مَمَٽا مان،  
سُمهي سَکَيتَ سَچَ تي، اَرِبي پَنهنجو پاڻ،  
صِدقَ صَبوريءَ سان، سامي سَپَ سَپَوا ڪري.

(۸)

سُهاڳڻ سائي، ماڻي سڪُ سُهاڳَ جو،  
سامي جنهن سيجا چڙهي، لِنو سَچي لائي،  
رکي سَمَ سَنُتوڪَ سان، سَنَمڪُ سَداڻي،  
واڻي وڌائي، ڪَري نَ ڪَترَ جيتري.

(۹)

سُهاڳڻ سائي، ماڻي سڪُ سُهاڳَ جو،  
ميندي جنهن مَحَبَتَ جي، لَگَن کي لائي،  
سيجا سِيلَ سَنُتوڪَ جي، وڌِ سان وِڄائي،  
سا سامي سَداڻي، ڪانڌُ وِهاري ڪَڇَ ۾.

(۱۰)

سُهاڳڻ سِياڻي، سِوا ڪَري سَپَ جي،  
توڙي پِيءُ پَرَمَ کي، پَرِتا کي پاڻي،  
چڙهي سَڪَيتَ سِيجَ تي، ٿي راڻن جي راڻي،  
سامي سَماڻي، رَهي سَمِتا سڪُ ۾.

(۱۱)

ڪاڪي ڪوہ ڪڏي، ڪَري سِينگارُ سُهاڳَ ري،  
چڏي سِيلَ سَنُتوڪَ کي، پِياڻي مَنجہَ ٻڌي،  
ڏسي سا تَدَ روپَ کي، جنهن غِيرَتَ ڪڍي ڏڏي،  
سامي سَدا لڏي، پَريمَ ھِندوري پي ۽ سان.



## چه، انارهن، چار

(۱)

اٺئي پهر اچار، ٿا ويدَ ڪرڻ وِستار سان،  
نانا روپَ رچي ڪري، سيڪَ لڪائڻ سار،  
چيئيءَ اٺون ڪنچر ۾، اٺي اوسڪار،  
سامي پگت پندار، ڪن پاڳ پرين پاڳي پيو.

(۲)

چارئي ٿا چوَن، هلَ هيٺاهينءَ واٽري،  
مٿاهينءَ ۾ مامرو، ڌاڙا ڏيرَ ڏوَن،  
مٿا توهي سا ڪن، مڏيءَ ڏٺي مامرو.

(۳)

چوَن ٿا چاري، هلَ هيٺاهينءَ واٽَ تون،  
مارجنِ مٿاهينءَ ۾، ٿا اُڀرُ اهنڪاري،  
اٺي خُدي خواري، بٽري وٽج واٽري.

(۴)

چمہ اُتارهن چار، ڳالھ چُون ٿا هڪڙي،  
در در ديواننِ جان، ناحق ڪين نهار،  
گرگم پانهنجي گهر ۾، غيبي غوطا مار،  
تہ پورن پار وار، سامي ڏسپن سپرين.

(۵)

چمہ اُتارهن چار، ڳالھ چُون ٿا هڪڙي،  
در در ديواننِ جان، ناحق ڪيم نهار،  
ملي ساد سَنگت سان، بيحد ڏيئو ٻار،  
تہ بيئي منجه بزار، سامي ڏسپن سپرين.

(۶)

چمہ اُتارهن چار، ڳالھ چُون ٿا هڪڙي،  
سامي وسي سپرين، پرچنٽا کون پار،  
هيڏي هوڏي هٿڙا، بنان مرمر نه مار،  
نرمل نيٺ نهار، تہ گهر ۾ ڏسپن سوجهرو.

(۷)

چمہ اُتارهن چار، ڳالھ چُون ٿا هڪڙي،  
پڳت ڪري پڳوان جي، نانا ڀرم نوار،  
ملي مايا موه سان، هيرو جنم نه هار،  
سانجهر پاڻ سنڀار، مٿان پوين پوءِ ڏکن ۾.

(۸)

رَهِيا سڀ چڻي، ڇه اٺارهن ڳاله هڪ،  
سامي اوديا جل ۾، ويڙا مڙه وهي،  
تيناهون دور رهي، مورت محبوبن جي.

(۹)

رَهِيا سڀ چڻي، ڇه اٺارهن ڳاله هڪ،  
سامي اوديا جل ۾، ويڙا مڙه وهي،  
ڪنهن سجاڳي سورمي، ڪيڙي ڳاله سهي،  
تنهن پنهنجو پاڻ پهي، ڏٺو اٺيڻ آتما.

(۱۰)

ويدن ڪئي واد، جيون ڪار سروب جي،  
ڏٺائون جيون ۾، اوديا جي اپاد،  
ڏسيائون سامي چڻي، پڳت ويراڱ سماء،  
ڏٺائون گهر ياد، جو پورب پانهنجو هئو.

(۱۱)

ويدن واک چيو، سچو سم ساڪيات جو،  
ڪنهن سجاڳي سورمي، سامي سهي ڪيو،  
جنهن پيتو پيالو پريم جو، اُڦر اُن ميو،  
ڇڏي ٺاه ٺهيو، پاڻ ورائي پاڻ سان.

(۱۲)

ويدن جي واڻي، سار لڪائي سڀ ڪي،  
 ڪوڙن مون ڪنهن هڪڙي، ڄاڻ اها ڄاڻي،  
 در در ديوانن ڄاڻ، ڪري نه ڪهاڻي،  
 ٻارو ٿيو پاڻي، سامي سورج سان ملي.

(۱۳)

۵۰۶

ويد لڪائن واڻ، ٿا آتم ٻڌ اٻار جي،  
 نانا روپ رس پريا، گهرن انهي گهاٽ،  
 هڪ هٿ لڏون لوپ جو، ٻئي هٿ هٿن چٻاٽ،  
 لکيو جنهن لالٽ، تنهن ڪي سامي مليو سڱرو.

(۱۴)

پرين ڳالهين کون ٻار، اٿي ڳالهين جي ڳوٺ ۾،  
 ائين چوڻ ٿا آڏ جو، ڇهه اٺارهن چار،  
 سمجهي تون سامي چئي، نانا پرم نوار،  
 بيحد ڏيو ٻار، نه پسن ٿيئي پر جو.

(۱۵)

وَمَلْ ويد ڪٿي، ٿو واڻي ۾ نروان ڪي،  
 سامي سڏن سان ڪري، ٿو ڪڍي سار مٽي،  
 ليکي لٽي پئي، باقي سيڪ سڙو پ ٿيو.

(۱۶)

شاستِرَ وِڌُ پُرانَ، سِڌِ ڪَڙنِ ساڪيءَ کي،  
 جُڙِي ڪاڻِ جڳتَ کي، ڏسِنِ جِيءَ تپَ دانَ،  
 سمجھي چڙھيا سِر تي، ڪي سامي سُنبتَ سَڄاڻَ،  
 ڪَلهتَ رهي ڪانَ، تَنينِ ۾ تِرَ جيتري.

(۱۷)

غزل 6

سامي سِڌِ ساڏنَ، وِڌنِ ڪِيو ويچارَ سان،  
 جَنمنِ جي هِنَ جيءَ ۾، آهي مِلُ مَننَ،  
 ٿيو نَ مَنَ اَمَنَ، جڳتِ پَنانِ جڳديسَ ۾.

(۱۸)

وِڌنِ جو وِڪاڻَ، سِروتنِ ڪِيو ساڪياتَ ري،  
 نيشِتي وِڌَ ويچارَ ري، تاريو پنهنجو پاڻَ،  
 سِروتي نيشِتي، ڳيانوانَ ڪو سِرني اُگنِ سانَ،  
 ڪوکنِ جو ڪلياڻَ، تنهن سامي ڪِيو شڪِتِ سان.

## (ب)

### (۱)

ڪَرمُ، اُپاسنا، گيانُ، ڳالھ چُون ٿا هڪڙي،  
سَمجھي ڪو سامي چوي، نيهي نر ايمان،  
ڏٺو جن اکين سان، اٿي اٿي پان،  
پاڻي پڌ نربان، مَسِت رهن دهران ۾.

### (۲)

گورک، نارڌ، دت، لک لکائي هڪڙي،  
سَمجھي ڪو سامي چئي، عاشق اشارت،  
ماڻي دورِ درس جي، ڪٿي سڀ ڪَلپت،  
رهي منجه جڳت، سڌا اليپ آڪاس جان.

### (۳)

چَه اُتارهن چار، ڳالھ چُون ٿا هڪڙي،  
ڪُن حرف حساب ري، سڀ پيچي جي پار،  
سامي سَمجھي ساڌ سنگ، ڌيرج هردي ڌار،  
پرچي لنگهي پار، اُن هوندي آراه کون.

(۴)

چَه اَنارَهَن چارِ، ڳالِ چُونِ ٿا هِڪڙي،  
سامي هن سَنَسارَ جو، ڏلو سڀ وسارِ،  
ديکيا داتِ گُروءَ جي، هَر دَمَ هِردي ڌارِ،  
دوستَ جي دَربارِ، پُهچي پورن پاڪ ٿي.

(۵)

چَه اَنارَهَن چارِ، ڳالِ چُونِ ٿا هِڪڙي،  
هيڏي هوڏي هُڪڙا، ٻيا مَرَمَ نه مارِ،  
سامي سَنَن سان ملي، مَن ۾ ڏسُ مَرارِ،  
شهرُ، بحرُ، بازارِ، آهي جَنهن جي آسِري.

(۶)

چَه اَنارَهَن چارِ، سامي لڪائن سارِ هِڪُ،  
پورنُ جانُ پَرماڻما، نانا پَرَمَ نِوارِ،  
ملي مايا موہ سان، هيرو جَنمَ نه هارِ،  
ساجهرِ پاڻ سَنيارِ، مَتان پوين پوءِ ڏکڻ ۾.

(۷)

چَه اَنارَهَن چارِ، ڳالِ چُونِ ٿا هِڪڙي،  
سامي سَچَ وَسَنوَ جي، ويهي ڏسُ وِچَ ڪارِ،  
ڪيرُ ڪري سڌِ سڀاڪي، آهي ڪَنهن آڌارِ،  
سَمجھي مَمَتا مارِ، تہ ماڻهن سکُ سَروپَ جو.

(۸)

چم اُٺارهن چار، ڳاله چُون ٿا هڪڙي،  
پئي ڏيئي پاڻ کي، ٻل ٻل ڪيم ٻڪار،  
سامي ساڌ سَنگَت جي، ڊيڪيا هردي ڌار،  
واچ سڀائي وار، ليڪڻ وٺي لڪَ جي.

(۹)

هاڻي لڪائي ٻوڏ ڪي، سا ٻوڏ سَروپ ٻاڻي،  
هاڻي اٿن ٻيوٽڙا، سي ٻيولا ٻاڻي،  
سامي چئي ڪنهن سورمي، ڄاڻ سچي ڄاڻي،  
موج ملي ماڻي، پاڻ وراڻي پاڻ سان.

(۱۰)

ٻڌي ويد وڃن، مڃيو جنهن محبتي،  
ويهي ڪيو تنهن وڌ سان، نرمل نڌ ڏياسن،  
جاڳي ڏٺائين جوت ڀر، ڀرميسر پورن،  
سڌا مسيت مگهن، سامي رهي سڀاو ڀر.

(۱۱)

ويد چُون هڪ واک، عين اُڀيد اُڀيئي،  
سمجھي ڪو سامي چئي، محبتي مشتاق،  
جنهن جا ڪري ستڱرو، چشم جڳائي چاک،  
پرچنتا کون پاڪ، پورن ڏسي پيءُ کي.



(۱۲)

ويدَ چَوَنِ هِڪَ واکَ، سَمِتا سَڪَ سَڪِياتَ،  
سَمجھي ڪو جَنُ سورَمو، ڪَري سَنَن سان ساڪَ،  
سَتَ ٿِي سامي چَئي، پَرچِنتا کون پاڪَ،  
چَئيءَ چاڙهي طاقَ، رَهي رَنگَ مَحَلُ ۾.

(۱۳)

ويدَن جي واڻي، سارَ لڪائي سَپَ کي،  
ڪوڙن مون ڪَنهن هِڪَڙي، ڄاڻائيءَ ڄاڻي،  
مِٽي جَنهن جي مَنَ مون، ڪوڙي ڪَهاڻي،  
مَوجَ ملي ماڻي، سامي سُهيريَن سان.

(۱۴)

ويدَن جي واڻي، سارَ لڪائي سَپَ کي،  
لڏي ڪاڙِ خوشيءَ جي، ڪَنهن پَريتمَ پُراڻي،  
ڪَنهن کي سَلي ڪِينڪي، اُڪَ ڪَهاڻي،  
مَوجَ ملي ماڻي، پاڻَ وِراڻي پاڻَ ۾.

(۱۵)

ويدَن جا مَها واکَ، سَتَ لڪائين سَمَتا،  
سَمجھي ٿيا سامي چَئي، مَحَبَتي مُشِتاقي،  
چَرهيا چِپَن چِٽَ تي، سَٽي سَپَ سَنگَ ساڪَ،  
پَرچيا رَهَن پاڪَ، پاڻَ وِراڻي پاڻَ ۾.

(۱۶)

ويدنِ واڪُ چيو، عينَ آيڏُ اُٿئي،  
ڪنهن سجاڳي سورمي، سامي سڀي ڪيو،  
پاڻ ورائي پاڻ سان، ڇڏي ناهُ ٺهيو،  
اونهو اُن ميو، ماڻي مڪُ سَروپَ جو.

(۱۷)

ويدنِ وڃن چيو، سوڌو صفائيءَ جو،  
ڪوڙن مون ڪنهن هڪڙي، گاهڪَ گِرمُ ڪيو،  
پيتو پيالو پريم جو، عاشقُ اُن ميو،  
ڇڏي ناهُ ٺهيو، سامي سارَ سَروپَ سان.

(۱۸)

ويدنِ واڪاري، پڙو گهمايو پريم جو،  
ٻڌي ڪو ٻانڀڻُ چئي، ڏيرَ سڄي ڌاري،  
پاڻ ورائي پاڻ کي، ڏسي ڏيڻو ٻاري،  
نائتُ نِواري، ماڻي دُورَ دَرسَ جي.

(۱۹)

شاسترِ سُمِرتَ، ويدَ لڪَ لڪائينِ هڪڙي،  
سَمجھي ٿيا سامي چئي، عاشقُ عينَ آيڏُ،  
ڪَرنَ نہ ڪَترَ جيتري، ڪنهن جي وڌِ نڪيدَ،  
جائينِ سِياهَ سَپيدَ، سَپي رنگَ رنگيءَ جا.

سامي سَنَتَ چَوَن، تَا ڳَالِهَ مَرِيئي هِڪَڙِي،  
 جَنِ کي سِڪَ اَنَدَرُ ۾، سِي سوڌا سَمَجَهَن،  
 اَنِيءُ پَدُ پائي ڪَڙِي، ڪَنهِن کي ڪِنَ سَکَن،  
 سَدا غَرَقَ رَهَن، پاڻُ وِراڻِي پاڻُ ۾.

## لڪشڻ

(۱)

مورڪ سو آهي، جو سڄُ ستياڻي ڪينڪي،  
 پاڻُ پانهنجو پاڻُ ۾، ويٺو ويڄائي،  
 سَمجھ ري سامي چئي، ڏکا نٽ کائي،  
 جهاتي نہ پائي، گهڙي پانهنجي گهر ۾.

(۲)

واڻيءَ پُلايو، ويڄي پيو آڙاءُ ۾،  
 واڻيءَ ڏيئي هٿڙا، ساگرُ لنگهايو،  
 اهو وَلُ اُلُو، ڪو سَمجھي سَمجهايو،  
 سَمجھي سَمائيو، تڏي سڪي ٿيو سامي چئي.

(۳)

ورلو ويڇاري، ڪو سامي سِڪُ گروءَ جو،  
 پاتو جنهن پرتيتِ سان، پڳتُ ٻڌُ پاري،  
 کنبو کڻي گيانَ جو، ممٽا سڀ ماري،  
 سَمجھي سڇاري، چڙهيو اُٺي اڃَ تي.

(۴)

سو پريمي پورن، سو جوگي جيون مڪت،  
پاتو جنهن پريت سان، گهرو گيان انجن،  
آلڪ لکي سنڌ ۾، ڇڏي درس درس،  
سدا مست مگن، سامي رهي سڀا ۾.

(۵)

سو پريمي پورن، سو گرمڪ سو گيانوان،  
جو رهي پانهجي حال ۾، سامي سدا مگن،  
گهٽ وڌ وائيءَ وڃ ڪي، ڪلبي ڏي نه ڪن،  
ڪڍي ڪانو پڻ، ڏسي اٿيڻ ان ڪي.

(۶)

سو پريمي پارڪ، سو گرمڪ سو گيان وان،  
ڏيئي ڪنڊ ڪلپ ڪي، لکيو جنهن آلڪ،  
ڪاٿي ڏسي ڪوٺڪو، ڪرتاها جهون ڪڪ،  
سدائي نريڪ، سامي رهي سڀا ۾.

(۷)

سو پريمي پرپل، سو اوڏوتي آتما،  
جو ماري سڀوئي من جو، سامي سارو دل،  
ويهي اٿي تخت تي، نياءُ ڪري نرمل،  
جيئن جل سان جل، تيئن ملي محبوب سان.

(۸)

سو نيهي نَشِڪامُ، سو اَوڏوتي آتما،  
جنهن سامي ساڌ سَنگَتِ کي، پُرچي ڪيو پَرِڻام،  
پاتائين پورن ٿي، اَنِئُ پدُ انعام،  
ڪري اَنن آرام، سَمِهيو سَڪَتِ سِجَ تي.

(۹)

سو نيهي نِرويرُ، سو اَوڏوتي اَنِئِ،  
گهڙي لڌو جنهن گهرَ مون، اُپيريءَ جو پيرُ،  
ميٽيائين مالومَ ٿي، سَپُ اڳيانُ اَنڌيرُ،  
رائي ۽ سَميرُ، سَمَ جاڻي سامي چڻي.

(۱۰)

سو نيهي نِرمَلُ، سو اَوڏوتي اَنِئِ،  
مٽيو جنهن جي مَنَ مون، سامي سَپُ خَلَلُ،  
اَنڌرِ ٻاهرِ آتما، ڏسي عَيْنُ اُچَلُ،  
پاسي ٿئي نه پَلُ، ماڻي موجَ مَرَمَ سان.

(۱۱)

سو نيهي نِربانُ، سو اَوڏوتي آتما،  
ڏٺو جنهن اکِڻِ سان، اَلٽِي اَنِئِ پانُ،  
اَنڌرِ ٻاهرِ نِپَ جان، سَتَمَ سِڌِ سَمانُ،  
جاڳي سَپُ جَهانُ، لَهَ ڪيائين لَکَ ڀر.

(۱۲)

سو نيهي نِرڌڙڪُ، سو اودوتِي اَنِيئي،  
ڏلو جنهن آڪاسَ جان، خلق ۾ خالقُ،  
پيئي پيئاري پريم رَس، مِٽِي سَنسو سَڪُ،  
سدائي گرُڪُ، سامي رهي سِپاوَ ۾.

(۱۲)

سو پَرهي بانڪو، سو اودوتِي آتما،  
جيئندي ڪيو جنهن جڳَ ۾، مَري مِڙاڪو،  
ڪنهن کي ڏئي ڪينڪي، فِڪِرُ ۽ فَاڪو،  
دَهَ دِسان ڏاڪو، سامي وَجھي سَمَ جو.

(۱۴)

سي نيهي نِرپاڻ، سي ساڌو جَن سورما،  
جيتيا جَن گرُگياتِ سان، پَرچي پنج پَڪاڻ،  
وِشا ڪايا گرُھ ۾، ڦيري اَنِيئي اَن،  
پاڻ ورائِي پاڻ، سَپُڪي ٿيا سامي چُئي.

(۱۵)

سو نيهي نِرڌڙڪُ، سو پِگتِ پاڳوتِي،  
سامي جنهن کي سَتِگروءَ، پاڙهي ڪيو پَرپَڪُ،  
وَرتي سَپَ وَهِنوارَ ۾، ڦِرِي کون ڦارڪُ،  
پاوِين عِيَن الحق، پاوِين ٻولي رام رام.

(۱۶)

چڱا سي چڱجن، چڱو جنين جي چٽ ۾،  
ٻرائي ۽ ڪنهن جي ۽ ڏي، سامي ڪين ڏسن،  
دها ڀرشت رکي ڪري، سڀا تي ڪرپا ڪن،  
سدا سمر رهن، اسٿيت آتم ٻڌ ۾.

(۱۷)

سوئي ست سنگي، مرم جنهن جي من ۾،  
جاڳي ڪڍيائين جي مون، سامي طلب تنگي،  
صاحب سرهنگي، ڏسي پيد پرم ري،

(۱۸)

سوئي جڳياسي، جو رهي گرگيات ۾،  
مايا پڇاوي جان، ڄاڻي سڀا ناسي،  
سامي بيگم پور ۾، وڃي ٿي واسي،  
آنيئي آڪاسي، ڏسي ٻڌ اکين سان.

(۱۹)

سنگت سا پروان، جا ممت مٿي من جي،  
جڳت سان جوڙي ڪري، پرگهٽ لڪائي پاڻ،  
سامي رهي سان، جيئن ڏي مٿي جي ۽ جي.



(7.)

سو درباري داس، جنهن کي سچ اندر ۾،  
سامي سدائين رهي، گلِ گلِ کون ڪلاس،  
ڏٺائين گُرگيات سان، اُٺِي جو آڪاس،  
جنهن ۾ ۾ ۾ پرڪاش، سو ساکي سورج جان رهي.

(21) 619

مومن مسلمان، ڪوٽن ۾ ڪو هڪڙو،  
جو واصل وحدت ۾، ڪڍي ڳهر ڳمان،  
نور محل جي نيوتی، سيل ڪري سڄان،  
تنهن کي سڀ جهان، ڄاڻي دوس خدائ جو.

(४४)

سهاڳڻ ساڻي، ماڻي سڪ سهاڳڻ جو،  
 ميندي نجنهن محبت جي، لڳڻ کي لائي،  
 ڪري نه ڪٽر جيتري، ڏاهي وڏائي،  
 سامي سڏائي، سڀل رهي سڀاؤ ۾.

(५५)

سهاڳڻ ساڻي، ڪانڌُ جنهن جي ڪڇ ۾،  
رکي نه رتيءَ جيتري، ٻڌ ۾ پياڻي،  
ڏسي آڻيئي سڪا جي، سته صفائي،  
سامي سڌائي، پاڻي منجهه پني رهي.

(۲۴)

سهاڳڻ سائي، ڪانڌ جنهن جي ڪڇ ۾،  
ماڻي دور درس جا، سامي سڌائي،  
ڏيڏا ڌرميت دل ۾، رکي نا رائي،  
چاڻي سڀائي، مهر مڙيني مالڪ جي.

(۲۵)

سواپرس آچتو، ممت ڪڍي جنهن من مون،  
پرچي پيراڏن سان، پار وڃي پهتو،  
سامي سڌاين رهي، ڪمان منجه ڪتو،  
اڻين ويد اُتو، سمجھائي ساڳي ٿي.

(۲۶)

سي آيت چنجن، جن سرب آيت سهي ڪيو،  
توپي پائي سچ جي، سيلي سرت رکن،  
ڌوڻي لائي ڌيان جي، ڪميا ڪڍي ڪن،  
سامي سم رهن، آڦر آتم پڌ ۾.

(۲۷)

سو گياني گيات گيتو، جو رهي سم سڀاو ۾،  
سمجھائين سامي چئي، پاڳوٽن جو پيڻو،  
ڏسي آتم ڏيڻو، چيڻي ۽ ڪنچر ۾.

(۲۸)

سوگرمڪُ گيانِي، سو اودوتُ اُنِي،  
ڏنو جنهن اکن سان، دلِ ۾ دلِ جاني،  
ٻاڻي ٻولي بيحدِي، سِيَتَلُ شاهاني،  
سدا سِيلاني، سامي رهي سِپاوَ ۾.

(۲۹)

سو گرمڪُ گيانِي، رهي اَلِپُ ڪَنولُ جان،  
جو ڄاڻي سڪَ سنسارَ جا، سڀ ڦِڪا ڦاني،  
سامي ڏسي سَمَ ٿي، جاننِ منجه جاني،  
هردم حَقاني، واڪُ ڪڍي ويدانتَ جو.

(۳۰)

سوئي پيارو، پريمي پرميشورُ کي،  
ڀاتو جنهن پرتيتَ سان، ٻنحدُ ٻڌُ ڀارو،  
سامي رهي سريرَ ۾، نڀا جان نيارو،  
ڄاڻي جڳُ سارو، چمتڪارُ چيئن جو.

(۳۱)

ڪوڙي کي ڪوٽانءُ، ڏٺي نرواڻ ويهڻَ جو،  
ڪنهن کي پاوين ڪينڪي، جيئڻ ڪارو ڪانءُ،  
سڄي کي سامي چئي، سڏي سڀا گانءُ،  
نارائڻ جو نانءُ، مڪِ رڳي مَوجان ڪري.

(۲۲)

سي آتمَ درسي، پاڻ ڏلو جن پاڻ ۾،  
مورتَ محبوبن جي، سڀا صُورتَ منجه پُرسِي،  
تئين جي سَرسِي، نٽَ گاُون ويدَ پُراڻَ ٿا.

(۲۳)

سوئي ڄاڻ سچيتَ، سامي هن سنسارَ ۾،  
جو اٿئي رکي اُن کون، هر پڳتن سان هيتَ،  
ڪڍي سڀ ڏٺيتَ، جاڳي پانهنجي جيءَ مون.

(۲۴)

هانيڻ سو ٻڌوان، سادو جن سنسارَ ۾،  
ڏلو جنهن اکين سان، چارِ اُگرَ آسمان،  
جنهن ۾ سَمَ سِتل رهي، سدا ساڪي پاڻ،  
اهڙو ٻڌ نربان، پاڻي پرڇو پاڻ ۾.

(۲۵)

سو هانيڻ ٻڌوان، جو اٿي سار سهي ڪري،  
سامي ڄاڻي جيءَ ۾، فاني سڀ جُهان،  
چنتا چاه ڪڍي ڪري، ٿئي نرمل نربان،  
دَرسَن پاڻي دان، سدا رهي سنٽوڪ ۾.

(۳۶)

سامي سو پڌوان، جو ڪري سنگ ساذن جو،  
اٺيئي واڪ ٻڌي ڪري، ڇڏي ديم ايمان،  
رهي ساوڌان، سڌائين سڙوپ ۾.

(۳۷)

سوئي جن صراف، سامي هن سنسار ۾،  
جو پرکي پانهنجو پاڻ کي، ٿيو سڀي کون صاف،  
ملڪ پائي معاف، سيوئي ساکي ٿي.

(۳۸)

سوئي سياڻو، سوئي سجاڳو سورمو،  
سمجھي رکيو جنهن سرتي، پگوت جو پاڻو،  
سڌا رهي سامي چئي، سم ۾ سڻاڻو،  
ڪڏي نه ٿي ڪاڻو، ڏويت ورائي دل ۾.

(۳۹)

سوئي شاهوڪار، جنهن کي دولت دات ڳرو ۽ جي،  
جاڳي ڪڍيائين جيءَ مون، وڌيڪي وٺنوار،  
سڌائي گلزار، سامي رهي سڀاؤ ۾.

(۴۰)

سوئي سوداگر، جو پري ڪيپ ڪميا جي،  
دولت دات گروءَ جي، سامي رکي سِر،  
لوڙي لهي لٺو سان، بيگم پور شهر،  
گهمي نه گهر گهر، چاهه مٽائي ڇٽ جي.

(۴۱)

پئي پڙهائي، سو استاد اُٺي،  
سمجھائي سمِرت ڪري، لڪڙ نه لائي،  
جنم مرڻ دڪ سڪ جو، سنسو مٽائي،  
سامي لکائي، اُٺي جوت اڪن سان.

(۴۲)

سو اودوت اُدار، سو جوڳي جيون مُڪت،  
جنهن ٿيو سادوءَ سنگ، سم ستوک ويچار،  
جاڳي ڏٺائين جوت ڀر، سڀن جو سنسار،  
بشيءَ تي هٿيار، سدا رهي سامي چئي.

(۴۳)

جنين پانهنجو پاڻ، سُڃاتو سامي چئي،  
سي گرمڪ سي گيان وان، سي جوگيسر ڄاڻ،  
سي پنڊت اودوت، سي پريمي پروان،  
سي نرگن نربان، سي سادو، سي ستگرو.

(۴۴)

گنگو گيان ڪري، ٻڌائي ٻوڙي ڪي،  
پنگ چڙهيو پربت تي، آندو ڏسي نري،  
سمندر سمائون بوند ۾، جل ۾ جوت ڀري،  
سمجھي اجر جري، سامي چئي سو ست گرو.

(۴۵)

اٺيڻ اڀجائي، سوئي واڪ سڙو مٽي،  
سامي سنگت سا ڪري، جا ممتا مٽائي،  
اوديا پٽ لاهي، سوئي ست گر سورمو.

(۴۶)

سوئي ڪيپ ڪٽي، سامي هن سنسار ۾،  
جو وٺي گڏ گرگيات سان، اوڳڻ سڀ سٽي،  
جان ويحائي پانهنجي، لونءُ لونءُ رام رتي،  
ڪلهٽ سڀ ڪٽي، جاڳي اوديا نند مون.

(۴۷)

سوئي ڪيپ ڪٽي، سامي هن سنسار ۾،  
جو ملي ساد سنگت سان، سڀ سڀا و مٽي،  
ڏسي نين پٽي، ستمڪ شاه صراف ڪي.

(۴۸)

جو جن سڌ ٿيو، ساڌن سڌ سڌ ڪري،  
سامي ٻڌ چن مائڻ جو، تنهن ٻڌاءِ ٻيو،  
رهيو نه رتيءَ جيئرو، بنان هوڌ ٻيو،  
وڇائون ويو، سنسو آتم جيءَ جو.

(۴۹)

سوئي نرمل نر، سامي هن سنسار ۾،  
جو ڪري وس ويڙن کي، وکي نرت ننگر،  
کولي دسوون در، سنمڪ ٿئي سڙوڀ جي.

(۵۰)

سوئي ساڌن ساڌ، سامي چيو سڱروءَ،  
جنهن ساڌني سک سانت ٿئي، مٿي سڀا ٻاڌ،  
اٿئي ڏسي اندر ۾، اٿئي پُرش اڳاڏ،  
اد ۽ جڳاڏ، آهي جنهن جي آسري.

(۵۱)

سو ساڌو جن ڄاڻ، جو ساڌي من سڌ ڪري،  
دک سک لاپ لاپ ۾، رهي ثابوتيءَ سان،  
سامي سڳنهن جو، ڪيول گهري ڪلياڻ،  
ڪڍي پانهنجو پاڻ، پئي پياري رام رس.



(۵۲)

سوئي ساڏ سگهڙ، سامي هن سنسار ۾،  
جو جيئندي مَنَ مَواسَ کي، ماري ڪري مڙ،  
لوڙي لهي تڙ، اٿي آتمَ سرَ جو.

(۵۳)

سوئي سهاڻي، جو ماري مَنَ مَواسَ کي،  
جوڏا پنج جيتي ڪري، گهوڙي ڇا گاهي،  
چڙهي ٿي چوڏول ۾، رامَ نگر راهي،  
دهَ دس دهاڻي، ٿيري ٿرني فوج ري.

(۵۴)

سورمو سوئي، جو کڻي ڪڙڳُ ڪميا جو،  
ماري ڪڍي مَنَ مون، سنسو سڀوئي،  
ٿيري ڪايا ٻڙه ۾، پڳوتَ جي ڊوهي،  
جيئن رنگ رتي لوئي، تيئن رتو وٽي رنگ ۾.

(۵۵)

سُورو سو پَرڌان، جو کڻي ڪڙڳُ ڪميا جو،  
ماري مَنَ مَواسَ کي، جيتي سڀَ جهان،  
سدائين نِرپاڻ، رهي ڪايا ڪوٽ ۾.

(۵۶)

سوئي جنُ سُورو، جو جيتي مَنَ مَواسَ کي،  
سامي ڏسي سڀَ ۾، پرميسرَ پورو،  
اوڻو اڏورو، ڪاڻي ڇاڻي ڪينڪي.

(۵۷)

چُڃَڻَ سِي ٻَلِي، جَنَ جِيٽِيو مَنَ مَواسَ ڪِي،  
سامي پاڻي رام جي، ڄاڻن سڀا پلي،  
گاڙن رام ڪلي، سڀي پندَ مڻي تون.

(۵۸)

موهيا ڏرسَ ڏيڌارَ، عاشقِ عملي سَنَتَ جَنَ،  
رڪنَ نَ رَتِيءَ جيتري، سامي سُرَتِ سَنپارَ،  
سدائين نَرڌارَ، رهن پانهنجي حالَ ۾.

(۵۹)

نِتَ عاشقِ عجيبَ جي، ڏرسَنَ مَنجَهَ غُلطانَ،  
پاڻ ڪڍيو، جنهن پاڻ مون، سامي نانگو نَرپانَ،  
مَلانَ مَنَ مسيت، عين ڪري ايمانَ،  
مهر جنهن جي من ۾، سو داتا دياوانَ،  
راڳي گاڙي دِڀَ راڳَ، لائي اَنهَدَ تانَ،  
هوڪو ڦيري حق جو، صاحبُ سلطانَ،  
سيامي هلائي سَڄَ جي، ليڪنَ حقَ حَقانَ،  
سُورَ لڙي سِرَ کون پري، جيتي سڀَ جهانَ،  
سڀي سمائي ستا ۾، پيٽَ ڏسي پَرڌانَ،  
ٻيو سڀَ اَنڌَ اڳيان، سَمجَهَ ري سامي چڻي.

(۶۰)

هوڙين ماڪَ ڪن، شيوا سُمَرَن تَن سان،  
سواسن سان سامي چئي، ڪي جڳيا سي جُڙن،  
عاشق اڳاهون لنگهي، اُٺي رَس پيئن،  
جاڳي ڏٺو جن، پانهنجي اکين پاڻ ڪي.

(۶۱)

مَحَبَّتَ جَن جي مَن، سي پاڻهين پڌرا،  
دَرَسَن پسي دوست جو، راتيون ڏينهن رهسَن،  
پريا ساگر پريم جا، اُٺي رَس چڪَن،  
سامي ڪي لڪَن، ڌرتيءَ ائون آڪاس ۾.

(۶۲)

سوئي سَنَت پڳت، سوئي پندت گيان وان،  
مرگ ترشنا جي جل جان، ڏٺو جهن جڳت،  
مَٽايائين مَن مون، سامي مَمَتا مَت،  
اُٺي اَتَم تَت، پاڻي پرچو پاڻ سان.

(۶۳)

سوئي سَنَت مَهنت، سوئي سِد گِياني ٿي،  
جهن دسي پهتجو پاڻ ڪي، ڪيو اوديا جو اُنت،  
سامي سدا بَسَت، ڪيلي خوف ڪڍي ڪري.

(۶۴)

سوئي سنت صراف، سجاگو سامي چئي،  
جو ڏسي لال انهي، ٿيو سڀني کون صاف،  
ڪنهن سان ٻولي ڪين ڪري، گهٽ وڌ ڇا ڇا خلاف،  
ملڪ مريوئي معاف، کائي سڄو سڀل ٿي.

(۶۵)

سوئي سنت پيارو، پريمي پرميشور ڪي،  
ڏٺو جنهن اکين سان، انهي اُچارو،  
ڪري نه ڪتر چيترو، ڏنپ ۽ ڏيکارو،  
سڌا مٽ وارو، سامي رهي سڀا ۾.

(۶۶)

لڙو لڙو جاپ جِي، پڳت سو پڳونت جو،  
پيد وڃائي من مون، ڪلپت ڪنڌ ٿي،  
ٽن ٽپن جي ٽاپ ۾، سامي ڪين ٿي،  
وجهي سر ڪڍي، پڄن ٿي جو پرتيت سان.

(۶۷)

ويشنو سوئي، جو وياپڪ چاڻي وشن ڪي،  
مالها ساس اساس جي، پاڻي ڳل پوئي،  
سامي من مڏ ڪري، سمرن سان ڏوئي،  
جيئن رنگ رتي لوئي، تيئن رتو رهي رنگ ۾.

(۶۸)

جَنهِن پَهريو پوڻ، فارَق فقيريءَ جو،  
سو گِلا اَنون گِيتَ کي، ڪَڏي ڏئي نه گوڻ،  
ڪيائين ڪينو ڪَڏي، کَلِ کَلِ کون خاموش،  
ڏُٽِ وَرائي دوس، سامي ڏسي سڀ ۾.

(۶۹)

فقيرنَ فِڪر، ڪَڏيو سڀ اندر مور،  
ڄاڻَ ويڄائي پانهنجي، ٿيا ٿي ٿا ڪر،  
لُٽو لُٽو ڪن ذڪر، سنمڪ ڏسن سپرين.

(۷۰)

سو جوگيسر ڄاڻ، مُندرا جَنهِن مَرَمَ جون،  
سِگي واهي سَهجَ جي، سَمَ رهي سڀ ساڻ،  
چِٽِي ۽ ڪَنڇَر ۾، ڏسي پانهنجو پاڻ،  
پاڻي پَڌُ نِرپاڻ، ماهر ٿيو مَهراڻ ۾.

(۷۱)

سو جوگيسر ڄاڻ، مُندرا جَنهِن مَرَمَ جون،  
سِگي وڄائي سَهجَ جي، صِدِيقَ صَوَريءَ ساڻ،  
ڏيئي دِلِ دِلِبرَ کي، رَکي نه پرڇس پاڻ،  
باني پَڌُ برسان، سامي ماتي سيح سَڪُ.

ورلو ڪو آهي، جو گيسر جهان ۾،  
 جو مندر ۾ پاڻي مرم جون، سهج سڳي واهي،  
 تروپيئي اُسر سير ۾، گرگم نت نائي،  
 نت تلڪ لائي، سامي جڙي سروپ سان.

سنياسي سيئي، جي آدمَ کون اڳي ٿيا،  
 اوريان اوريان عامَ سان، پريان پريئي،  
 تنين کي ڏيئي، باد وڃايمَ بکيا.

سيئي سنياسي، جي ممتا نه رکن من ۾،  
 سامي ڪٿائون سم ٿي، ٿرني جي ٿاسي،  
 حد پري بيحد ۾، وڃي ٿيا واسي،  
 اَلڪُ اِيناسي، ڏسنِ نت نربان ٿي.

سوئي سنياسي، جو پڳوا پھري پاو جا،  
 لائي خاڪ ڪميا جي، ڪٿي جم ٿاسي،  
 ڪري نت ڪلهت ري، بکيا آڪاسي،  
 اَلڪُ اِيناسي، سامي ڏسي سڀ ۾.

سوئي سَنَاسِي، سِيَتَلُ رَهي سِياوُ ۾،  
 ڪَئي جَنهن ڪَڙِيا سان، ڦَرنِي جِي ڦاسِي،  
 سَمَ ڏسي سامي چَئي، اَلڪُ اِنَاسِي،  
 گَنگا گِيا ڪاشي، پَوِين ڪِن پَلَن جان.

سَنَاسِي سِيئي، پاڻُ ڪڍيو جن پاڻُ مون،  
 سامي تَن کي پَدَ جِي، سَهجي سَتَ پِيئي،  
 ساڏن سِيئي، اَرِيائون اَرامَ ۾.

وِڙلو جَن وِسي، سَناسي سَنَسارَ ۾،  
 وَدو جَنهن پَنجن جو، گُڙگَمَ پَلُ ڪَسي،  
 مايا موه اَسارَ ۾، سامي ڪِن ڦَسي،  
 چَڏي پاڻُ رسي، اَنِئِرَ پَدَ اَپارَ ۾.

سَناسي سِيئي، جِي سَنَسِي ڪون صافُ ٿيا،  
 ڏَسَن پانهنجي ڏيلَ ۾، شَوَ شَڪَتَ پِيئي،  
 بيا پُن سِيئي، ٿا مَتي پاڻن منهن ۾.

(۸۰)

سُرجهو سناسي، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
سامي جنهن گرگم ڏني، ڪا يا منجه ڪاسي،  
مَمَتَ ويڃائي مَنَ جي، ٿيو نرمل نراسي،  
اَلڪُ اَبناسي، پيئي نِت پَرَمَ ري.

(۸۱)

سوئي اداسي، جو رهي اداسُ اندر ۾،  
سيلِي پُھري سَچَ جي، ٽوپي آڪاسي،  
ڪَميا جي ڪڍي ڪَري، ڪڍي ڄمَ ڦاسي،  
اَلڪُ اَبناسي، سامي ڏسي سَڀا ۾.

(۸۲)

سوئي اداسي، جو شيوا ڪَري سَنگَتَ جي،  
سامي سدائين رهي، ڏرسَن جو بياسي،  
ڪڍي ڄمَ ڦاسي، سَنمڪُ ٿئي سَروپَ جي.

(۸۳)

سامي سو سلطان، جو وهي اَنبيءُ تَخَتَ تي،  
ماري مَنَ مَواسَ کي، جيتي سَڀا حَهان،  
هو ڪو ڦيري حق جو، نياءَ ڪري بَرَبان،  
سدائين وِڌمان، ڏسي سارَ سَروپَ کي.



سوئي نهڪامي، سامي هن سنسار ۾،  
 جو ڪنهن جوئي ڪينڪي، سمجهي سلامي،  
 سدا آرامي، رهي ٻڌ آواج ۾.

## (ب)

سو پريمي پَريَل، سو ساڌو جَن سورَمو،  
ماري مَن مَواسَ کي، کيُو جَنهن قَتَل،  
اندرِ باهرِ آتما، ڏسي اَسِتامَل،  
جَنهن جَل ۾ جَل، سَمائو سامي چئي.

(۲)

سو پريمي پَريَل، سو ساڌو جَن سورَمو،  
کيُو جَنهن گرگِيات سان، جاگي جَنم سَقَل،  
ويئو اَنِيءُ تَحَتَ تي، مِٽي سَپُ خَلَل،  
اَلڪُ اَسِتامَل، سامي سورَجَ جان ڏسي.

(۲)

سو پريمي پَريَن، سو جوگيسَرُ جَگَ ۾،  
جَنهن کي ڏنو سَتِگروءَ، پورَن پاڪُ يَقين،  
سڌا سَپيرينَ جي، لِنو ۾ رهي لِين،  
دَرِ دَرِ تَئي نَهَ دين، پَرچينَ جاڻي پاڻ کي.

(۴)

سو پريمي پورن، سو سادو جن سورمو،  
پاتو جنهن پريت سان، گهرو گيان انجن،  
گهري لذائذ گهر مون، انپيءَ آتم دن،  
ميٿي سڀ مٺن، سامي ماڻي سانت سڪ.

(۵)

سو پريمي پورن، سو سادو جن سورمو،  
جو آڻي سڀا سرت ڪي، ماري من راوڻ،  
ڪڍي ڏيڻ ڏهيءَ مون، سامي مٿي مڪڻ،  
اچڻ ائون ويڃڻ، ڏسي ڪوڏ آڪاس ۾.

(۶)

سو پريمي پاندو، سو سادو جن سورمو،  
ڪنيو جنهن خوشيءَ سان، ڪميا جو ڪاندو،  
ماري پڳائين من ڪي، پرم جو پاندو،  
ڪري ڪرم ڪاندو، سامي لڪائي سَمَتا.

(۷)

سو پريمي پنڊت، سو جوڳي جيون مُڪِت،  
ڏٺو جنهن ڏٺي جان، بنان ڏويت اڏويت،  
رڪي ڌرتيءَ جيترو، ڪنهن سان موه ممت،  
رائي ائون پربت، سَم ڄاڻي سامي چڻي.

(۸)

سو پريمي پندت، سو جوڳي جيون مڪت،  
ڏٺو جنهن ڏيئي جان، آڏويت ديو ڏت،  
رڪي نه رتيءَ جيترو، ڪنهن سان موه ممت،  
رائي ائون پرڻت، سم ڄاڻي سامي چئي.

(۹)

سو پريمي پنگل، سو اوڏوتي آتما،  
پرچي لڏو جنهن پانهنجو، اڻيڻ گهر اصل،  
سامي چئي سنسار ۾، پلي ڪين ايل،  
ڪٿي ڪلهت ڪل، اسٿيت ٿيو آڪاس جان.

(۱۰)

سو پندت پختو، سو نهي نربان،  
سمجهو جنهن سامي چئي، نراڌار نڪتو،  
جاڳي ڪيائين جڳ جو، ليکو سڀ چڪتو،  
ويٺو ٿي مڪتو، سڄ وسو جي وچ ۾.

(۱۱)

سو نهي نروير، سو سادو جن سورمو،  
گهڙي لڏو جنهن گهر مون، اڀيريءَ جو پير،  
سمهيو سڪپت سيڄ تي، مٽي سڀ انڌير،  
رائي ائون سمير، سم ڄاڻي سامي چئي.

(۱۲)

سو نيهي نرَ ٻنڌ، سو اودوت اٺيئي،  
سمجھي جنهن سامي چئي، تاجي پيئي ٿنڌ،  
ڪري نه ڪتر جيترو، ڪنهن سان ڦڪل ٿنڌ،  
سڀ کي ڏئي سڳنڌ، گهري گيان گلاب جي.

(۱۳)

سو نيهي نرَ ٻنڌ، سو اودوت اٺيئي،  
مٽيو جنهن جي من مون، سامي غيرت گنڌ،  
ملي ڪري محبوب سان، اٺي پهر آند،  
جنهن مصريءَ جو ٿنڌ، ڪوڙولڳي ڪينڪي.

(۱۴)

سو نيهي نرڌڪ، سو اودوت اٺيئي،  
ڏيو ڏٺو جنهن ڏيم ۾، سڀ جي پرڪاسڪ،  
سڌا رهي سامي چئي، ڦرني کون ڦارڪ،  
پانوين عين الحق، پوين ٻولي رام رام.

(۱۵)

سو گرمڪ گياني، سو اودوت اٺيئي،  
جنهن کي ڏني ستڱروءَ، سمجھ سلطانِي،  
سامي ڏنائين سم ٿي، دل ۾ دل جاني،  
سڌ سٿلاني، ورتي وڌ نڪيد ري.

(۱۶)

سو گُرمڪُ گِياني، سو اَوَدوتُ اَنِئي،  
جَنهن کي ڏنو سَتَگروءَ، نَريوُ نِشاني،  
ڏَلائين اَپيدُ ٿي، دِل ۾ دِل جاني،  
سِيائِ ناداني، ڪوڙي چاڻي ڪَلپَ جي.

(۱۷)

سو سَجاگو سَيدُ، ڏٺيتُ نَ رَکي دِل ۾،  
ڪَيو جَنهن ڪامِلَ پيرَ سان، پَڪو پاڪُ عَهدُ،  
ڏسي سَپَ پَيداش ۾، حَقُ نورُ ناپيدُ،  
رَهي سَدا لاقيدُ، سامي پَهنجي حالَ ۾.

(۱۸)

ڪَرمَ ڪانڊُ ڪَرتو، شَيَ ڏسي سَنسارَ کي،  
اُها سَنا آهياسَ سان، روڪي مَنَ جو رُو،  
سامي سَمَتا گِيانَ ۾، ڪونهي ڀولو ڀڙ،  
سوناري جو سَوَ، لاهارَ جو ڏڪُ هِڪِڙو.

(۱۹)

مَري جَن مَحَبَتَ، ڪَئي ڪَرتا پُرڪَ سان،  
سي سادو سي سورما، سي عاشِقَ اَپَرتَ،  
چَرهيا اَنِئُ اَچَ تي، لَنگهي پَنحَ ٿي ٿَتَ،  
گورِڪَ، نارِدَ، ڏَتَ، ساکَ ڏينَ سامي چَئي.

(۲۰)

جاڳيو ٻالَ جَتي، ڪوڙنَ ۾ ڪو هڪڙو،  
جَنهنَ ڦرنِي کي فَرصَتَ رِي، ڏني ڦارَ ڪَتي،  
ڪيرَ اچي جَنمِي مَري، ڪَنهنَ جي گَڏهَ گُتي،  
ميتي مَنوَتِي، سامي مليو سَروپَ سان.

(۲۱)

پَنڊتَ تَنهنَ کي ڄاڻُ، جَنهنَ کي سَڌَ سَروپَ جي،  
اُنهي پَهَرَ سَروپَ سان، جُڙي سَنَ جوڳي ڄاڻُ،  
سَنياسي سَنسي بَنان، سَڀَ ۾ ڄاڻي پاڻُ،  
اَتَمَ جَلَ ۾ اُپَرَسِي، ڌوئي مَنَ سَڄاڻُ،  
اُداسي اُداسَ ٿِي، ڄاڻي جڳَ مَهمانُ،  
سو اوڌوتي اَنِيئي، ڪَتي ويدَ پَرِمانُ،  
وَنڙاڳي پَنهنجي پاڻَ کي، ڏَسَڻَ لاءِ حيرانُ،  
نانگو ٿيو نَرِپاڻَ سو، پاڻَ ڪَڍيو جَنهنَ پاڻُ،  
مُلانَ مَنَ مَسيتَ ۾، ڪَري دورَ ڦَرانُ،  
مومِنَ ڄاڻي مَنَ ۾، آهي سَڀَ جاءِ سانُ،  
ڊاڏا دِياوَنڌُ سو، جو ڪَري پاڻَ قَرِبانُ،  
راڳي گاوي دِيبَ راڳَ، ڏِڻو ٻَري تَنهنَ سانُ،  
سُلطانِي صاحِبَ سو، جو نِپاءَ ڪَري نَرِپاڻُ،  
سَچو لِيڪو جو لِيکي، شاهَ تَنهنَ کي ڄاڻُ.

سُورُو سَچُو ڄاڻُ سو، جو جيتي پَنجَئي پاڻُ،  
 گِرَهي گِيانَ گُروءَ جي، رَهي ماڻُ نِماڻُ،  
 سَتي رَهي پَتِورتَ ۾، اهو ڄاڻي ڄڻُ،  
 اِهي ڳلَهيون پَرِماڻُ، سامي ڄاڻي ڪو سچو.

(۲۲)

سوئي سَوداگرُ، ڪيپَ ڪَتي گُهرِ آئيو،  
 ورتو جَنهن ويساڻَ سان، دِلِ ڏيئي دِلَبرُ،  
 ڪَنهن جو ڪَري ڪينَڪي، نِهَجي نِراڌرُ،  
 ڄاڻي سَڀَ گُذرُ، سَهي جو سامي چَئي.

(۲۳)

سوئي سَچو سِياڻو، سادو جَنُ سَنسارُ جو،  
 ڍڍو ڍاھَرُ وِڪَتي، ڪَري نِجُ ناڻو،  
 سامي لڌو جَنهن پانِهنجو، پَريتمُ پُراڻو،  
 ڏيئي وِهاڻو، سَمِهيو سَڪِيتَ سِجَ تي.

(۲۴)

سو نانگو نِرِپانُ، سو اَوڌوتِي آتما،  
 جو ڪَتي قاسَ ڳچيءَ مون، اَوڌيا آسمانُ،  
 اَسَتمَلُ اُولي جان، ڏِسي اَنِيءَ پان،  
 سامي سَڀَ جَهان، اِهي جَنهن جي آسري.



(۲۵)

سو نرِبانُ نِهنگُ، سو اودوتي اَنپِي،  
مَتِيو جنهن جو مَن مون، اُن هوندو اهنگتِ انگُ،  
پاڻي پورن پَدَ ۾، ويٺو پريمَ پَلگُ،  
بي رنگيءَ جو رنگُ، سَتَهَ ڏسي سامي چئي.

(۲۶)

سَناسي سِيئي، جي ويسَ وٽائين ڪينڪي،  
ڏسَن پنهنجي ڏيلَ ۾، سو سَڪَتَ پِيئي،  
سامي سُمها سيجَ تي، تَدَ تَڪِيو ڏيئي،  
پيا پڻ سِيئي، ٿا مَٽي پاڻن منهن ۾.

(۲۷)

سَنياسي سِيئي، ماڻن سَڪَ سَروپَ جو،  
سامي جنَ جي ساڌ سَنگَ، مَمَتَ مَٽي ويئي،  
پيئن پيالو پريمَ جو، تَن، مَن، ڏن ڏيئي،  
درِشتَ کلي پِيئي، سَهجي گُلَ گلابَ جان.

(۲۸)

ويدانتي وڌيڪَ، ڪنهن سان ٻولن ڪينڪي،  
جنهن کي ڏني سَتَگروءَ، سامي سَپَ توفيقَ،  
چَرهيا چيئن چِٽَ تي، لَنگهي لوڪان ليڪَ،  
نئين کون نَزديڪَ، سَتَهَ ڏسَن سَپرين.

(۲۹)

سوئي سَنَتُ سَگَهَرُ، سوئي عاشِقُ اَنِيئي،  
سَمَجِيو جَنهن سامي چئي، ويدَن جو وِڪَرُ،  
ميٽي مَسِتَ مَگهن ٿيو، سَپُ ٿُرني جو ٿَرُ،  
بيحدِ ڳوليندَرُ، پَرَتڪِ ڏسي پَنڊَ ۾.

(۳۰)

سوئي سَنَتُ مَهنتُ، سِيٽلُ رهي سِپاوَ ۾،  
جاڳي جَنهن اکِن سان، پَرپورُ ڏٺو پَگُونتُ،  
ڪَنهن کي سَلي ڪينڪي، سامي سَڪُ بي اَنتُ،  
جڻين ڪَڇَ ۾ پاڻي ڪَنتُ، سَمهي سَهاڳَن سِيحَ تي.

(۳۱)

سو اَوڏوٽُ اُدارُ، سو جوڳي جِيونُ مُڪتُ،  
اَلِي جَنهن اکِن سان، ڏٺي سَنَتَ سارُ،  
رکي نَه رَتِيءَ جيترو، اَنڌَرَ ۾ اَهَنڪارُ،  
بُڻِيءَ تي هَسوارُ، سَدا رهي سامي چئي.

(۳۲)

پيرُ پُرجهي پاڻي مَحَبَتِ حي ميدانَ ۾،  
مَتانَ اَڏَ مَننَ کي، ڏسي پُوَ ڪاڻي،  
پُرچي پانهنجي پاڻ کي، جيئدي ڪُهائي،  
تڏي ڪوٺائي، عاشِقُ عِي اَلاهَ جو.

(۲۳)

سامي چئي سرسي، آهي تنهن عاشق جي،  
جولاھي رکي لنو سان، سادوءَ اڳيون سسي،  
وڻي رجھائي رنگ پري، اٺي آري،  
پنهنجو پاڻ ڏسي، تنهن ۾ تڏروپ ٿئي.

(۲۴)

سامي سو شيوڪ، وهي گر گاديءَ تي،  
جيڪو پئي پريم جي، پڙهي ٿيو پر پڪ،  
رکي نه رتيءَ جيترو، من ۾ سنسو شڪ،  
پر ميسر پالڪ، سٿ ڏسي سر تي.

(۲۵)

سوئي جو گيسر، منڊرا جنهن مرمر جون،  
سڱي واهي سهج جي، سامي سار سِر،  
ڌري ڌيان اٽمي، ڏسي نرت نگر،  
جنهن ۾ اجر امر، پرڪ وسي پرماتما.

(۲۶)

پنڊت ڪري پڪار، سار لکائن سڀ ڪي،  
سمجھي سچارن جو، کليو محنت دوار،  
ڏيهو ڏسي ٿيا ڏيه ۾، بيحد باغ بهار،  
بئي تي هسوار، سدا رهن سامي چئي.

(۲۷)

لِنُو جِي لَانِگُو تِي، پَاتِي جَنهن پَر تِي تِ سان،  
ڪَڍِيو ڪَلپَ ڪُتِيءَ ڪِي، تَنهن هُتي سَمَ سو تِي،  
سَمِي ڪاڻي سارَ جِي، رَهَتِ سَچِيءَ رو تِي،  
اچي نَ مو تِي، گُڙپَ جُونِ جِي غارَ ۾.

(۲۸)

ساڏو جَن سَچِڪَ، ڪوڙن ۾ ڪو هِڪڙو،  
سَنَ سِيڌِ سامِي چُئي، لَکِيو جَنهن اَلڪَ،  
وَر تِي وِڌِ ويچارَ سان، چَڏِي پَر چَن پَڪَ،  
مَڪَر تَابا جُهون ڪَڪَ، خالي ڏسي ڪو نڪو.

## فقير

(۱)

اَنَ هوندي اولي، سامي لڪو سڀرين،  
لڌو سِڪَ سڄيءَ سان، فٽيرن ڦولي،  
ويهي وڇولي، پل پل پيئن پريم رس.

(۲)

ڪري فڪرُ فقير، فارقُ ٿيا فڪرُ کون،  
سامي سڀرين جي، دل کي ڏيئي ڏير،  
مسُ کي ڄاڻن مصري، چيٽرا پٽ چير،  
رهن منجه سرير، اُسَ رير آڪاس جان.

(۳)

جنين پهريو پوش، فارقُ فقيريءَ جو،  
سي اندر ٻاهر نپ جان، ده دس ڏسن دوس،  
ڪنهن کي ڏين ڪينڪي، گيان وراڻي گوش،  
ڪميا ڪاموش، ڪيائون ڪلپ ڪڍي ڪري.

(۴)

پهريو جنهن چولو، فارَقُ فقيريءَ جو،  
ڪڍيو تنهن اندر مون، پَرَمَ جو ڀولو،  
لڏائين رَسُ رامَ جو، اَنِيءُ امولو،  
سامي ٿيو گولو، سَنَنَ ساڀرَسَنَ سان.

(۵)

فقيرن فرياد، ڪيو در دوسَنَ جي،  
جَنَ وِچوريو توکي، سي مُدعي ڪر ماد،  
برحي پاڻ پرين ڪيو، دِلَسي سان داد،  
سامي سَپُ وِڪاد، مِيتي ڪيائون مڪتو.

(۶)

ڀائنا جي ڀولي، سامي لڪو سُهَرين،  
لڏي سِڪَ سَچيءَ سان، ڦيرن ڦولي،  
جَنَ کي عشقَ اڱمَ جي، چڱَ پئي چولي،  
پَتَ ڀردو کولي، ماڻن دورَ درسَ جا.

(۷)

ڪري فقير فِڪرُ، فارَقَ ٿيا فِڪرَ کون،  
جَنَ کي ڏسيو سَتِگروءَ، ساڏن سارَ صَبَرُ،  
مِلي رهيا مَحبوبَ سان، ڇڏي هُٽَ هُٽَ،  
اندر ۾ اسٿر، سامي رهن سُميرَ جان.

(۸)

فَقِيرَن قُولَهي، لَدَو ديسُ اَگَمَ جو،  
نڪو ڪوہ نہ وڪَ ڪا، اَنُ هوندي اولي،  
سامي مليو سَروپَ سان، پَتَ پَرَدو کولي،  
وينا وِچولي، پَلِ پَلِ پيئن پَريمَ رَسُ.

(۹)

فَقِيرَن فرمان، مَنيو محبوبَن جو،  
تَن ڪوري ڪَهي ڪَڏيو، اَندر مون اِيمانُ،  
گَهرِي لَڏائون گَهرَ مون، اَنِيءَ اَتمَ گِيانُ،  
ٿِيڙا سي پروانُ، اڳيون عَجِيبنَ جي.

(۱۰)

فَقِيرَن فَصلُ، مِلي ڪيو محبوب سان،  
جاڳي ڪَڏيائون جيءَ مون، سامي سَپَ خَلَلُ،  
اڳيون اَڪنِ ۾ رڪي، پاسي ٿين نہ پَلُ،  
سڌائين سِتلُ، رَهن پانهنجي حال ۾.

## (ب)

### (۱)

اَنَ هوندي اولي، سامي لڪو سپرين،  
لڏو سڪَ سڇيءَ سان، فقيرن ڦولي،  
جن کي عشق اڳمَ جي چنگ پيئي چولي،  
پتَ پردو کولي، مائين دورِ درسَ جي.

### (۲)

درويشن جو دُر، وتو جنهن ويسا سان،  
مٿيو تنهن جي مَن مون، سامي ممت مڪر،  
پرچي لڏائين پانهنجو، اٽڪِ آدي گهر،  
جنهن ۾ اجرِ آمر، پرکُ وسي پرماتما.

### (۳)

فقيرن فڪر، سڻي وڌو سڀا ساڌ سَنگ،  
پورن ڏٺو پرماتما، جاڳي جن ظاهر،  
مَن ۾ لوڪَ پرلوڪَ جي، طمع رکن نہ تر،  
سامي ڪري صبر، مائين مڪتي موج کي.



(۴)

فَقِيرِن قِيئُو، جَنُهِن كِي هَنِيو حَالِ جو،  
تَمُهِن پَنْدُو سَرُو جُ صَبَر سان، جُهگِي ۾ جِهِيئُو،  
شَهَ جو ٿِيو سامي چئي، لُٽڪِي لُڪِيئُو،  
پَرچِي پَتِيئُو، ڳالِهَ نَ سَلي ڳجَهَ جي.

(۵)

فَقِيرِن فَرِيادُ، اونهو ڪِيو اَنڌَر ۾،  
پاتائون پَرِيَت سان، سامي دَرَسَنُ دادُ،  
لُئُو لُئُو لالُ ڳلالُ ٿِي، وِٽنِ سارُ سَوادُ،  
پَرچِنتا پَرِمادُ، رَڪنِ نَ رَتِيءَ جيترو.

(۶)

فَقِيرِن فِرَاقُ، ساڏَنُ ڏسيو سَڪَ جو،  
سَمجھي ڪو سامي چئي، مَحَبَتِي مُشْتِاقُ،  
سَٿِيو جَنُهِن سَنَسارَ جو، دلِ مون سَپا دِيماقُ،  
پَرچِنتا کون پاڪُ، مِلي ٿِيو مَحَبُوب سان.

(۷)

فَقِيرِن فَرِجُ، سَٿيو لوڪَ لَڪاوَ جو،  
مِلي ڪَن مَحَبُوب سان، هَر دَمَ هَر دِي حَاجُ،  
سامي لالُ ڳلالُ ٿِيا، ڪَٽِي ڪَٽِي فَرِجُ،  
بيحدِ بيگَرِجُ، رَهَن پانُهِنجي حَالِ ۾.

## دردوند

(۱)

ڪريان ڪهڙو حال، دردوندن جي دل جو؟  
ڪٿا ڪچن ڪينڪي، ٺٺو لائي ٿيا لال،  
مدقي ڪيائون سڪتون، سامي تن من مال،  
ترڪي ڪو ڪريندو ڪال، جي مون کون اڳي مٿا؟

(۲)

دردوند داناءَ، چڙهيا اٺيڻ اڇ تي،  
پڇي پراڻن کون، رهن سڄيءَ سان راه،  
سيٺ ٿيا سامي چئي، مٿي چنڌا چاه،  
پرينءَ ري پرواه، ڪنهن جي رکن ڪينڪي.

(۳)

دردوند دٻلي، محڪم رکن مت جي،  
ڪنهن کي سٺن ڪينڪي، ٻولي پاءِ پلي،  
سڄيءَ سڪ وارن سان، خلوت ڪن ڪلي،  
مٿي ڪلپ ڪلي، سامي چڙهيو سير تي.

(۴)

دردوند ديماک، رکن نه رتيء جيترو،  
سامي بولن سڀا سان، نيون نرمل واک،  
تن جو کولي طاق، ستمڪ ڏسن سپرين.

(۵)

دردوند درويش، دعويٰ رکن نه دم جي،  
سامي ڄاڻن سڀنو، ڪٽنب ڦيلو خويش،  
پرچي لڏائون پانهنجو، اڀي آدي ديس،  
جنهن جي سڀس مهيس، است ڪري اڀي ڏي.

(۶)

دردوند ديرو، پاڻ ڪڍي ڪيو پڌر،  
پڻ پل ڏسن بيء جو، پنڪن سان پيرو،  
جيئدي نيرو، جاڳي ڪيائون جم سان.

(۷)

محبتي مشتاق، ڪار نه ڪڍن ڪنهن جي،  
ڏٺون ڏاڻي ڏسي، طمع کي طلاق،  
سڌا سپرين سان، پرچيا رهن پاڪ،  
بولن بيحد واک، سڀاوڪ سامي چئي.

(۸)

ڏسي نيرُ تريا، ڏرسنُ ڌردُوندنِ جو،  
تئون اٺي جا، وڃن مڌ پريا،  
سامي لوڪَ ڀرلوڪَ جا، ڪارج سڀ سريا،  
لکين لوڪَ تريا، داوَن لڳي تن جي.

(۹)

ڀل ڀل ڪن پڪار، ڪٺا ڌردُ فراقَ جا،  
پسُن ڪاڻ پرينءَ جي، رڻن زارو زار،  
سامي چئي سريرَ جي، رڳن ڪاڏ سڀار،  
آءُ ملُ جاني يار، نه ته ڏيون ٿا دمُ ڌردُ ۾.

(۱۰)

رڻن زارون زار، ڪٺا ڌردُ فراقَ جا،  
سي لاهي ڌڙ ڪون، ڪيائون ڌارون ڌار،  
هارَ جيت، سڪَ ڏک جي، سامي رڳن نه سار،  
رهن منجه ڄمار، سڌا سڀرين جي.

(۱۱)

لٽڪي سارُ ٿئي، ساهُ کڻي ويو سڀرين،  
اٺ ٿي پهر اڪن مون، پاڻي ڪين کڻي،  
ساڙي ڀرءُ پسمُ ڪيو، گهر ۾ گهٽ گهڻي،  
باقي ڪين چڻي، سامي خاڪ خيال ڪون.

آء منهنجا سڀرين، تو ٻن جيءُ جري،  
 رڳان روئي ٿڪيون، ٿي لٽو لٽو دانهن ڪري،  
 نيشن نيرُ نه نڪري، روئن رت پري،  
 موهن ٿي مري، درسَن ڪارَن دوسَ جي.

## (ب)

### (۱)

ڪهڙو ڪريان حال، دردوندن جي دل جو،  
جن کي مليو ستڱرو، دينا ناٿ ديال،  
سدا رهي سامي چئي، ڪميا صبح خوشحال،  
آڪس اٿون پاتال، پون ڪين پلن جن.

### (۲)

ڪهڙو ڪريان حال، دردوندن جي دل جو،  
سامي جن کي ستڱرو، ڪيو نظر منجه نihal،  
گاهيون ڪن اڱم جون، راتيون ڏينهن رسال،  
خاوند بنان خيال، رکن نه رتيءَ جيترو.

### (۳)

دردوند ڏڪان، ڪڍن ڪين ڪلپت جو،  
جنهن کي ڏنو ستڱرو، مڊق صوري دان،  
پيهي ڏنائون پاڻ ۾، پيد بنان پڳوان،  
ڪري امرت پاڻ، سماتا سامي چئي.

(۴)

دَرْدَوَنَدَ دَوِڪِي، ڪَنهن جا ٿِيَن ڪِيَنڪِي،  
جَن کي ڏني سَتَگَرُو، اَنِئُ اَپَرُوڪِي،  
هَارَ جِيَتَ رِي هَنَسَ جان، چالِ چَلَن چوڪِي،  
سِي سَدا سَتوڪِي، سامي رَهَن سِپاوَ مَر.

(۵)

دَرْدَوَنَدَ داناہ، رَهَن اَلِيپُ اَڪاسَ جان،  
ڪَنهن جا ڳَن ڪِيَنڪِي، ڏسي ڏوہ ڳناہ،  
سَپَ کي ڏسَن ڏيہ جِي، رَهَتَ سَچِيءَ سان راہ،  
پُچِي ڏسَ اوگاہ، سامي چَئي سِڌَ، ساڌَ، رِڪَ.

(۶)

دَرْدَوَنَدَ داناہ، اِسِيَتَ رَهَن اَڪاسَ جان،  
مَٿي جَنهن جِي مَن مون، سامي چَنتا چاہ،  
لَنگھيا پارِ سَمندرِ کون، مَلي ساڻُ ملاح،  
جاڏي ڪَن نِگاہ، تاڏي سَچُ سامھون.

(۷)

دَرْدَوَنَدَ دانو، سامي مليو سَتَگَرُو،  
تنهن لڪائو لڪَ سان، خالصُ خزانو،  
پاڻي مَن مَگَن ٿيو، گد گد گھِراڻو،  
سَتَ سَمانو، جَل پيوڻو جَل مَر.

(۸)

دَرْدَوَنَدُ دَانُو، كَلَيْتَ رُكِي كَانَدُ كَا،  
لَدُو جَنُهِنِ گُرْگِيَاتِ سَان، خِلَوَتِي خَانُو،  
سَدَا رَهِي سَامِي چَنِي، اَنَنَ اَلْسَانُو،  
جَنِينِ پَرَوَانُو، جَلِي جَوَتِ سَرُوپُ تِيُو.

(۹)

دَرْدَوَنَدُ دَانَاهُ، سَوَدُو وَرَتِي سَيَا سَان،  
جَنُهِنِ كِي دَنُو سَتِگَرُو، نِگ، سَمَجَه، وِيسَاهُ،  
پَاتَايِنِ پَرچِنِ رِي، اَنِيئُ پَدُ اَسِگَاهُ،  
سَدَا اَلِيپُ اُچَاهُ، سَامِي رَهِي سِيَاوُ مِ.

(۱۰)

دَرْدَوَنَدُ دَانَاهُ، ذُویت نَه رُكَنِ دِلِ مِ،  
دَنُو جَنِ عَدَالَتِي، سَجَنُ سَانُ وِيسَاهُ،  
هَلَنِ هَنَّا هِيَتَ رِي، سَوَدِي سُنْدَرِ رَاهُ،  
سَدَا اَلِيپُ اُچَاهُ، سَامِي رَهَنِ سِيَاوُ مِ.

(۱۱)

دَرْدَوَنَدُ دَلِيَرُ، پَرْتَكِ دَنُو پَانَهِنجُو،  
سَامِي سَنگِ سَادُوءُ جِي، دِلِ جو کُولِي دَرُ،  
کَنُهِنِ کِي سَلِي کِينِکِي، اَنِيئُ سَکُ اَجَرُ،  
کَرِي کِيئنِ پَدَرُ، نَارِکُ دَاڳُو نِينَهَن جُو.



(۱۲)

دَرْدَوَندَ دانهان، رَتِ روئي ڪَن راتِ ڏيهَن،  
سَجَنَ سِڪَ سوڙهو ڪيو، روڪي سَپِ راهان،  
ڏينَ سَنِيها ڏيڻَ ڪي، ٻڌي نِتَ ٻانهان،  
عينَ ٻڌي آهان، سَتَتِ مِلَ سامي چئي.

(۱۳)

بِرَهِنِ بَوراني، روئي رَتَ اڪِنِ مون،  
سَنِياري سامي چئي، دَلِبرُ دِلِ جاني،  
لڳي تَنهنجي عَشِقَ جِي، ڪَلِجي ڪَني،  
مُشڪِلُ آساني، مِلِي ڪَرِ مَئيءَ جِي.

(۱۴)

موهي مَنهنجو مَن، سَجَنَ سِڪَ سوڳهو ڪيو،  
اڪئون لَنو لائي زهِيون، تَرَقِي سارو تَن،  
پانڻين ڪين پلو ٻرو، ڪُتَنبُ، قِيلو، ڏَن،  
دڪيءَ ڪي دَرَسَن، سَتَتِ ڏي سامي چئي.

(۱۵)

رُتَندي رَتَ هُئي، سَڪيءَ سَنِيهو ڏنو،  
تَنهن ڪي ڏسُ تَدروپاڻِي، ڪَري ماڻَ مَئي،  
آهي جَنهن جِي آسَري، سامي سَميرُ سَئي،  
دِلِ مون ڪَڏِ ڏئي، تَه پَسَرُ ٿِيئي پَرِ جو.

(۱۶)

دَرَسِيو دَرَدَوَنَدُ، مِلِي وِچَرِي كِينَكِي،  
سَمَجِي جَنهن سامي چئي، تاجِيءَ پِيئِي تَنَدُ،  
پَه لِي رُوپَ پُون جا، اِسپَنَدُ ائون نِسپَنَدُ،  
اَنِئُ جو آئندُ، پاڻي ويٺو پَدَ مَ.

(۱۷)

ڪَري ڪوهُ ڪَنِي، دَعوي دَرَدَوَنَدَن سان،  
سامي جَن کي سَتَگَرو، مَحَبَتَ مَتَ دَنِي،  
چَرهيا اَنِئُ اُچَ تي، چِڪا سَپَ چِنِي،  
توڙي پَرَن پِيئَ پَنِي، تَبِ سِيئَلُ رَهَن سِپاوَمَ.

(۱۸)

ڪوهُ ڪَري قاجِي، دَعوي دَرَدَوَنَدَن سان،  
مَئي جَن جِي مَنَ مون، مِئَتَ موٽاجِي،  
سَدا رَهَن سامي چئي، رجا مَجھ راجِي،  
اَنَ هوندي باجِي، لَسگِي چَرهيا لَکَ تي.

(۱۹)

بَدِي ڪيو پانهون، مايا مورڪن کي،  
ڪَسي خامَ خِيالَ سان، ڪَمياخزانو،  
سامي بَچيو ساڌَ سَگَ، ڪو دَرَدَوَنَدَ دانو،  
پَرِيئَ نِشامو، دَو جَنهن اَنِئِي.

(۲۰)

دَرْدَوَنَد دُویش، کَنهن سان رَگنِ کِینکِی،  
سامی دَسَن سَپا ۾، اَنِیڻی پَرشُ اَلیکُ،  
داری آیو جَکَ ۾، بازیگَر جو پیشُ،  
اَوما وادِ وِسیش، اَمو گیانُ گُروءَ جو.

(۲۱)

اَلکُ داری اوتارُ، سامی آیو سَنَتَ جو،  
کِیو پَریم پَرتیتِ سان، دَرْدَوَنَدَن دِیدارُ،  
چَرهیا اَنِیڻ اَچَ تی، پاڻی سَمَ سَکُ سارُ،  
سَدائی گُلزارُ، کَلیا وِتنِ خِیالَ ۾.

## دردوند (پويان)

(۱)

اهڙو ڪو آهي، دردوندُ داتارُ جنُ،  
جو مڙهن کي ماڳ ڏئي، رڻندا رهسائي،  
ڪوٽَ جڻمَ جا وِڇڙيا، سامي ملائي،  
لحظي منجه لاهي، اوديا ڪُلفُ اندر جو.

(۲)

دردوندُ داتارُ، لڪن چيڻ ڪيڻڪي،  
سامي جي جي ڪُڙسان، نٽوئو ڪري پُڪار،  
بِنانِ عشقِ عَجيبَ جي، رڱن ڪانَ سَنيارُ،  
رهن منجهِ ديدارُ، ڄاڻَ ويڃائي پانهنجي.

(۳)

دردوندن جو ڌڙ، وڻي ويهَ ويساهَ سان،  
پرچي ڪندءِ پاڻهن، سامي مهرَ نظرُ،  
ڏيکاريندءِ ڏيه ۾، اُٺي ادي گهرُ،  
جنهن ۾ آجرُ امرُ، پُرڪُ وسي پرماتما.

(۴)

دَرْدَوَنَدَ جو ديسُ، ڪاملَ آهي ڪهڙو،  
سڪدائي سيتلُ سڌا، سڀ جا خالصُ خويسُ،  
پُڇي ڏسُ تئين کون، جن پيهي ڪيو پرويسُ،  
ڪٿي ڪلپَ ڪليسُ، سامي مليا سَروپَ سان.

(۵)

دَرْدَوَنَدَ جي دانهن، سَتھ رامَ سهي ڪٿي،  
ڪڍي وڌائين ڪنَ مون، ٻانڀنُ ڏيئي ٻانهن،  
ڪيائين لوپَ لهر جي، مايا کي منانهن،  
چءَ رتيون ٻارھ مانهن، سيتلُ رهن سڀا وڻ.

(۶)

دَرْدَوَنَدَ دولت، رڪن سمجھ سڄيءَ سان،  
چڙھيا اُٺيُ اُڇَ تي، مڙهي سڀ مَمَتَ،  
جائن سکَ سنسارَ جا، سڀ ڪوڙي ڪَلِپَتَ،  
ملي ڪن محبت، سامي ساڌ سَنگَتِ سان.

(۷)

دَرْدَوَنَدَ ڏڪان، ڪڍن ڪين ڪَسَبَ جو،  
چڙھيا حقيقي حدَ تي، چڏي مايا جو ڳڏران،  
اُندرَ ٻاهرَ تپَ جان، ڏسَن اُٺيُ ڀان،  
سامي سڀ جھان، آهي جنهن جي آسري.

(۸)

دَرْدَوَندَ دُڪَانُ، ڪڍن ڪن ڪلپا جو،  
جَن کي ڏنو سگتروءِ، اُنِيئي اتم گيان،  
سڪي ٿيا سامي چئي، سَئي سَپا ايمان،  
توڙي جڪي جهان، تان پي سِيتل رهن سِپاوَم.

(۹)

دَرْدَوَندَ داتار، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
ڏنو جنهن اکين سان، دوست جو ديدار،  
کولي وهي خوديءَ ري، اُنِيئي سار پندار،  
جاڳائي جهڪار، سامي شيوڪ جو ڪري.

(۱۰)

دَرْدَوَندَ داتار، ساڌو جن سَمَد رسي،  
ديا ڌاري دل ۾، سامي ڪن اُهڪار،  
ڏيئي هٿ هٿ جا، تارين جيو اُپار،  
هردم رهن هشار، پيئن پيئارن پريم رس.

(۱۱)

دَرْدَوَندَ ديدار، دم دم ڪڍن دوس جو،  
رکن نه رتيءَ جيترو، اندر ۾ اهنڪار،  
سهي ڪيائون سم ٿي، سڀني جو سنسار،  
بانڀڻ جيئن پار، مَن کون مڪتو رهي.

(۱۲)

دَرْدَوَنَدَ دُڪو، ڏَنو شوقَ شَرابَ جو،  
پيئندڙي مَنُ پَتِيو، سَنسو پَرَمُ چُڪو،  
اچي گهرِ دُڪو، سامي چئي سَڀرين.

(۱۳)

دَرْدَوَنَدَ دُڪي، گُئي دردَ فراقِ گيا،  
پُڄن پُڪارن سَدَ ڪري، رُئن رَتَ رُڪي،  
نِڪري آيو نيڻ مون، جاني جيءُ جُڪي،  
سامي چَوَن سَڪي، ملي ڪر مَنَ کي.

(۱۴)

دَرْدَوَنَدَ ٿي دينَ، پي پي ڪَن پَهِي جان،  
بَنان چنڊ چُڪور کي، سَڪَ سَهاڻن ڪين،  
سامي مَنُ مِرگه جو، موهيو بيحدَ بين،  
جَلَ وِرائي مينَ، تَرقي چڙهي ٿن کي.

(۱۵)

دَرْدَوَنَدَ داناہَ دَويت نہ رکن دِلَ ۾،  
ڏَلو جنِ عَدالتي، سَڄڻ ساڻ ويساہَ،  
هَلن هُٽَ هييتَ ري، سوڌي سُنڌر راہَ،  
سدا اَلِيپَ اُچاہَ، سامي رهن سَپاوَ ۾.

(۱۶)

روڻن زارون زار، ڳٽيا درد فراق جا،  
سسي لاهي ٿڙ ڪون، ڪيائون ڌارون ڌار،  
هار چيٽ دڪ سڪ جي، رڱن ڪانه سنڀار،  
رهڻ منجه ڄمار، سامي سڀيرين جي.

(۱۷)

ڳالهيون ٻڌي ڳٽير، دردوند دانا ڳيا،  
ڪيائون ڪلهيٽ جا، جاڳي سڀ زنجير،  
رهڻ آليپ آڪاس جان، سامي منجه سري،  
ڪاٺن ڪنڊون ڪير، ليئن لال پلنگ تي.

(۱۸)

ڪهڙو حال ڪريان، دردوندن جي دل جو،  
سدا رهڻ سنڌوش ۾، محبت مڌ پريا،  
سپاوڪ سامي چئي، ڏسي نيڻ ٺريا،  
لکين لوڪ ٿريا، دامن لڳي ٿن جي.

(۱۹)

بنان وڌ ويساه، ڪنهن پاتو ڪينڪي،  
توڙي لوڪ لڪ ٻڌي، ڪن اپاو اٿاه،  
ساڪ ڏين سامي چئي، دردوند دانه،  
پورن پاڪ نگاه، جن کي ڳر گوبند ڏسي.



آئي ڪي آدر، دروندُ ڏني دل سان،  
 جنهن ڪي پاڙهيو ستڱرو، پرچي پريم اکر،  
 ڏسي عين آڪاس جان، پورن پرميشور،  
 سدا تر تپن، سامي رهي سڀا ۾۔

## (ب)

### (۱)

ڪهڙو حال ڇوان، دردوندن جي دل جو،  
کليا گل ڳلاب جا، رهن ڀت نوان،  
هولين واک وڍانت جا، سته سڌ سنوان،  
سامي سرن پوان، ته پار لنگهائين پل ۾.

### (۲)

دردوند دانار، ديا رکن دل ۾،  
جنهن کي ڏسي سڱرو، اٿي مت اڀار،  
سوڌي ڪين سڀ جا، وڃن سان وڪار،  
سڌا باغ بهار، سامي رهن سڀاو ۾.

### (۳)

دردوند داناه، ڪوڙ نه ڪري ڪنهن سان،  
جنهن کي ڏسي سڱرو، سڱ، سمجھ، ويساه،  
سامي رهي سنسار ۾، سڌا آليپ اڇاه،  
رام نگر جو راه، سوڌو ڏسي سڀا کي.

(۴)

دَرْدَوَنَدَ دَانَاهُ، مَمَتَا نَه رَكَنِ مَن هِي،  
 - ڳَلِ لائي ڪَن ڳوٺ جو، ڏيئي سَمَ سَلاح،  
 ملي تَن مَرَدَن سان، سَپَ چُڪائي چاه،  
 سامي سوڪم راه، اٿي پَدَ اَگمَ جي.

(۵)

دَرْدَوَنَدَن کي دوک، مورڪَ لائِنِ مَتَ ري،  
 جَن کي ڏَنو سَتَگرو، سامي سَمَ سَتوڪ،  
 ڏَسَن ڏيَمِ اِيَمَانِ ري، اَنِيءَ پَدَ اَپروڪ،  
 مَمَتِ مِٿائي موک، سَپَ جو ڪَن سَمجَه سان.

(۶)

دَعَوِي ڪَري ڪير، دَرْدَوَنَدَ دَانَاهُ سان،  
 آدي، اَنِيءَ گَهرَ جو، گَهرِي لَدُو جَنهن گَهر،  
 پاڻي پورَن پَدوي، ٿيو نَرِيُو نَرُوِيَر،  
 راڻي اَنون سُمير، سَمَ چاڻي سامي چئي.

## اودوت (الف)

(۱)

نڪو ڪوہ نہ اڏ ڪوہ، نڪو پير پري،  
جاني جھرو ڪن ۾، ٿو سامي سڏ ڪري،  
جنهن کي ڪرل ڪن پيو، تنهن ڏٺاين پري،  
مويي ذوق ذري، سا پلڪ پراهون نہ ٿئي.

(۶)

جنهن سمجھو سوت، آتم ديوانو ڇو،  
سو بنان بيڪ پيوت جي، سامي ٿيو اودوت،  
اٿي اوديا پوت، ڀڳو تنهن جي گهر مون.

(۲)

آلبلا اودوت، عاشق پاڪ الله جا،  
جن پنجن ماري پانهنجا، ڪيا اڳن ۾ آهوت،  
محبتي مضبوط، پرچا رهن پاڻ ۾.

(۴)

اَوڌوئن اُتي، مٿي ڳاله مَرَمَ جي،  
وِڙلي ڪنهن گُرمڪَ جي، هِردي مَنجِه ڪُتي،  
پَرچي ياتي جنهن پريم جي، پيرون مَنجِه جُتي،  
ڪَڍي ڪَلپَ ڪُتي، سَمَ وِڙهي سامي چُئي.

(۵)

اَوڌوتي عين، واڪَ چَوَن ويدانت جا،  
ڪو سَجاڳو سورَمو، سامي سَمجھي سَين،  
سَمَ سَمَ سورجُ ڏسي، پَري نِرمَلُ نَين،  
ڪَلپَتِ ڪاري رين، ڪَڍي آڀاءُ اَنڌَر مَون.

(۶)

اَوڌوئن ڪي آس، آهي ڪانَ اَنڌَر ۾،  
سامي ڪُٽِيائون سَمَ ٿي، سَڀا ٿرني جي ٿاس،  
رَهَن مَنجِه آڪاس، اُٿي پَهَرُ اَنلَ جان.

(۷)

ديوانو دانا، ڪوڙن ۾ ڪو هِڪڙو،  
ڏِئو جَنهن اکين سان، پورن پاڪُ الله،  
ڪَنهن ڪي سَلي ڪينڪي، اُنپَ سَڪُ اُٿا،  
سدا پيپروا، سامي رهي سَڀاوَ ۾.

(۸)

اودوتي آچتا، سدا رهن سنسار ۾،  
لوڪ نه لکي تن کي، هو وٽن منجه مٽا،  
اندري سيتل جل جان، ٻاهر تاو ٿتا،  
رهن رنگ رتا، سامي سپرين جي.

(۹)

اودوتن کي آس، آهي ڪانه اندر ۾،  
جاڳي ڪٿائون جيءَ مون، سڀ ٿرني جي ٿاس،  
سامي ملي سڙوڀ سان، ٿيا خلوتي خاص،  
رهن منجه آڪاس، اٺ ٿي پهر اٺل جان.

(۱۰)

اودوتن آسن، پرچي ڪيو تنهن ڀد ۾،  
جتي تون مان نانهن ڪا، نڪو جات ورن،  
نڪو اوندهه سوجهرو، نڪو چپ چورن،  
ميٺي جنم مرن، سيتل ٿيا سامي چئي.

(۱۱)

اودوتن آسن، پرچي ڪيو تنهن ڀد ۾،  
ميٺيو جن جي من مون، ڀولائو ڀرم،  
سته ڏسن سامي چئي، پرميسر پورن،  
رتي ماسو من، آهي جنهن جي آسري.

(۱۲)

اودوتن آسن، پرچي ڪيو تنهن ٻڌ ۾،  
 جتي تون مان نانہ ڪا، نڪو چپ چوڻ،  
 نڪو پنڌ مڪت ڪا، نڪو تياڳ گرهڻ،  
 پرميسر پورڻ، ستم رهي سامي چئي.

(۱۲)

اودوتن اصلي، پرچي لڌو گهر پانهنجو،  
 سامي جن جي ساڌ سنگ، اٿي اک کلي،  
 سڀني جي سنسار ۾، پون ڪين پلي،  
 مٽي ڪلپ ڪلي، سڌا ماڻن سيڄ سڪ.

(۱۴)

اودوتن اٿو، هڪ هيڪلو آتا،  
 ورلي ڪنهن گرمڪ کي، هردي منجه ڪٽو،  
 ليڪو لاهي سڀ سان، ڪيائين چٽا چڪٽو،  
 سامي وڃي سٿو، سڌا سڪهت سيڄ تي.

(۱۵)

انڀئي جو آرام، آيو جنهن اودوت کي،  
 مٽي تنهن جي من مون، ٻي سڀ خودي خام،  
 در در ديوانن جان، ڪري ڪين سلام،  
 سدائين نهڪام، سامي رهي سڀاء ۾.

(۱۶)

جا بڻي سا واہ، سامي رکي سِر تي،  
سدا سِيرين جي، ڪري سَمَ صلاح،  
اٿي اها راہ، اَصل اودوتن جي.

(۱۷)

سَن سَوڌائي، اَنڌا اودوتن کي،  
جَن پاڻ ورائي پاڻ سان، سَتَ لِنو لائي،  
اُڍيا پَرَمَ اَندر ۾، رڪن نہ رائي،  
ويجائي وائي، سامي چڙها سِر تي.

(۱۸)

اودوتن اَسَيدُ، ماري ڪيو مَن کي،  
سامي چڙها سِر تي، چڙي وڌ نڪيدُ،  
ڪنهن کي سَن ڪينڪي، اَنڀ سَڪُ اُپيدُ،  
جيئن چئي گرو ويدُ، تيئن هلن حليمُ تي.

(۱۹)

جيئن گلابي گلُ، ڏئي خوشبوءِ خوشيءَ جي،  
تيئن اودوت اَنڀي، ڪن اُپديش اَصلُ،  
وڳي ڪو ويساہ سان، ڏيئي محبت ملُ،  
ڪڍي ڪَلَهَتَ ڪُلُ، سامي سَمَ سيتلُ ٿئي.



(۲۰)

سي اودوت پلي، جن جيتو من مواس كي،  
پان دنائون پان پر، عجائب اصلي،  
نت گاؤن رام کلي، سامي ملي سروپ سان.

## (ب)

(۱)

اودوتی اُپروک، دِسَن اَنِئِ اَتَمَا،  
جاگي ڪڍيو جن جيءَ مون، اَن هوندو دُٿيادوڪ،  
جائِن سَپا سُهني جو، پائِئَن پَنڌَن موڪ،  
هڪري سَم سَتوڪ، سَمهيا سَهج اَنڌ م.

(۲)

اودوتن اصل، پُرچي لڌو گهر پانهنجو،  
ڪي ڳيا سامي چئي، مِيئي ڪَلهت ڪُل،  
هاڻي ٻولين بيحدِي، عِيَن اَپيد اَمَل،  
جڻين گلابي گل، ڏئي خوشبوءِ خوشيءَ جي.

(۳)

اودوتن ائين، ڪيو اُپديش اَنِئي،  
پيالو پريم اَگم جو، پُر ڪري پيئي،  
رکي نه رتيءَ جيتري، هارَ جيتَ هيئي،  
جڻين جوتئين، سامي ڏسي سَروپا کي.

(۴)

اودوتن اُتو، وچن هڪ ويسا جو،  
ورلي ڪنهن گرمڪ کي، هردي منجه ڪتو،  
ڪايا مایا ڪل کون، اٿي ٿيو اچتو،  
گگن ۾ گهٽو، سيل ڪري سامي چئي.

(۵)

اودوتن کي اس، ڪانهي ڪا تر جيتري،  
سامي جن جي سڱرو، ڪئي ڪلهت لاس،  
پورن ڄاڻي پيءُ کي، ٿيا خلوتي خاص،  
بيحد ڪن بلاس، رهن آليا آڪاس جان.

(۶)

اچارچ اودوت، پيئي رهن بيحد ۾،  
ڪو سئل ڪري ساڳي ٿي، ڪو مري ٿيو مابوت،  
سدا ڪن سک سار جو، بنان ڪلهت قوت،  
تاجي پيئي سوت، سم ڏسي سامي چئي.

(۷)

اٿيئي اودوت، ڪورن ۾ ڪو هڪڙو،  
سمجهيو جنهن سامي چئي، تاجي پيئي سوت،  
ڪري نت ڪلپا ري، بي قوتي جو قوت،  
سدائي ثابت، رهي سته سڀا ۾.

(۸)

جا بڻي سا واه، سامي رکي سر تي،  
اُسيت رهي آڪاسن جان، ميٽي چنتا چاه،  
ستہ سڌ سڙوپا جي، ڪري سمر صلاح،  
اٿي اها راه، اصل اودوئن جي.

(۹)

وتا سڀ ٺڳي، مايا جيءَ ممت سان،  
منزل وڌي من کون، ڪنهن اودوت اڳي،  
جتي تون مان نانهن ڪا، نڪو لپي لڳي،  
جڳمڳ جوت جڳي، سامي سدا اٿيئي.

## سادو جن

(۱)

ڪوھ ڪريان آست، سادو جن جي مڪسان،  
من پند وائيءَ کون پري، پنھنجي سگھي نہ مت،  
سادو جن جي گت، سامي ڄاڻي سادو جن.

(۲)

اھڙو ڪو آھي، سادو جن سنسار ۾،  
جو اوديا ڪلف اندر جو، لحظي منجه لاهي،  
اندر ٻاھر ڌڻ دسا، الڪ لڪائي،  
ھمٿا مٿائي، سامي چاڙھي سير تي!

(۳)

اوديا پند اچلي، سادو وڌي سر تون،  
سامي ڄاڻي سھنو، آتھت ۽ پرلي،  
رکي چاھ اندر ۾، ڪنھن سان ڪين ملي،  
توڙي خلق کلي، تہ ڀي سيتل رھي سڀا ۾.

(۴)

گهن نرمل آهين، سادو جن سنسار کون،  
اوجل اتم گيان جي، ورکا وسائين،  
اوديا مل اندر مون، دوشي سڀ لاهين،  
اٺي اڇائين، سامي سهج سروي جي.

(۵)

چکن اٺي چال، سادو جن سنسار ۾،  
لنگهيا پار سمنڊ کون، چن ۾ ماري چال،  
ميٽي وينا من مون، سامي سڀ خيال،  
رهن لال ڳلال، سدا پانهجي حال ۾.

(۶)

دانا ديوانا، ٿيا سادو جن ڪيترا،  
هڪڙا سان سنگت جي، هڪڙا آسانا،  
رهن سڀ سروي ۾، سامي سمانا،  
ورتن دنانا، ساڳي ٿي سنسار جا.

(۷)

ڌڙتون سر لاهي، سادو چڙهي سنگرام تي،  
وڃي پئي ويسا سان، ڪلهيت ري ڪاهي،  
ماري ڏيڏا دل ڪي، نوبت وڃائي،  
سامي جهلائي، اٺي چٽا مٽي تي.

(۸)

مايا مَنجِه اُداس، سامي رهن ساڀرس،  
جيئن، مَرَن، دڪا، سڪا جي، مَن ۾ رڪن نه آس،  
ساڪي ڄاڻي سڀا ۾، ٿيا داسن جا داس،  
ڪڻي اوديا ٿاس، چڙهيا اٺيڻ اچ تي.

(۹)

سوئي سياڻو، سادو جن سنسار ۾،  
جو ڊڊو ڊاهر وڪڻي، ڪري نچ ٺاڻو،  
سامي رکي سر تي، پگوت جو پاڻو،  
ڏيئي وهائو، سمهي سڪت سيج تي.

(۱۰)

سدائين نرمَل، سادو جن سنسار ۾،  
ليپ نه لڳي تن کي، جڻن جل رهن ڪنول،  
اٽي پهر آچل، اٽل جان آڪاس ۾.

(۱۱)

سدائين نرمَل، سادو جن سنسار ۾،  
ليپ نه لڳي تن کي، جڻن جل رهن ڪنول،  
سودا ورتن سڀا سان، سامي بنان خلل،  
اٺي روپ آچل، گهڻن وڌن ڪينڪي.

(۱۲)

سادو جنُ ثالثُ، ڪورنِ ۾ ڪو هڪڙو،  
جو جاڳي چڙهيو ڇٽ تي، ڇڏي اونگهه آلسُ،  
رهيو مايا موه ڪون، خلاصو خالصُ،  
وسُ جو هڪُ والٽُ، سامي ڄاڻي سڀرين.

(۱۳)

سادو سڀاڻو، گهمي آيو گهر ۾،  
جڙيو آه جتنُ ريڙ، ٻاريءَ ٽڪاڻو.  
مڪڙ جو ڇاڻو، پاڻي ويٺو منهن ۾.

(۱۴)

هر جنُ ڪڍي هٿ، وينا سودي سار جو،  
سم رکيائون تِرڪڙي، سم رکيائون وٺ،  
جيڪو جڳياسي اچي، ڇڏي ڪوڙ ڪهٽ،  
سامي سر سان مٿ، توري ڏين تنهن کي.



## (ب)

### (۱)

مايا منڊي منڊان، موهي ماري سڀ ڪي،  
ڪنهن ڪي ڇڏي ڪينڪي، خالي خوشي سان،  
رهي آليپ آڪاس جان، ڪو سامي سنڌ سان،  
پاڻ ورائي پاڻ، جاڳي ٿو جنهن جوت ۾.

### (۲)

جنهن سادو ڪي سڌ، پيئي سڌ سڌو ڀڄي،  
تنهن جي درس درياه ۾، ٻڌي ويئي ٻڌ،  
رهي ڪميا ڪمار ۾، هانسن بيخود خود،  
جاڳي جيئي جڏ، چڙهي ويٺو چوڏول ۾.

### (۳)

ديپڪ مون ديپڪ، جاڳي ٿيو تنهن جهڙو،  
تئين ملي سادو سان، سادو ٿيو سيوڪ،  
رهيو نه رتي جيترو، سامي ٿيو فرق،  
پاوين عين الحق، پاوين ٻولي رام رام.

(۴)

مايا منجه اُداس، رهن سادو جن سورما،  
 اچي ازغيبي لڳي، جن کي پريم پياس،  
 سامي ملي سَروپ سان، ٿيا خلوتي خاص،  
 بيحد کن پلاس، چڙهي چيئن چٽا تي.

(۵)

سادو جن سگم، مارگ ڏسيو موک جو،  
 سامي سمجھي ڪو سورمون، رکي من مرم،  
 ڪٿي سڀ ڪلپنا، جيتي اُمول جنم،  
 پورن پرماتم، چاڻي جائنهار کي.

(۶)

سادو جن سچڪ، ڪورن ۾ ڪو هڪڙو،  
 استامل اولي جان، لکيو جنهن الڪ،  
 ڪري نه ڪتر جيترو، ڪنهن سان پرچن پڪ،  
 ٿي پورن پارڪ، سامي کيلي سرب گت.

(۷)

سادو جن سچڪ، ڪورن ۾ ڪو هڪڙو،  
 ڏيئي ڪنڊ ڪل کي، لکيو جنهن الڪ،  
 ورتي وڌ ويچار سان، عين آيد آپڪ،  
 سڻي سوڳ هرڪ، سامي ماڻي سانت سک.

(۸)

سادو جن سورو، لکي کين لقاء ۾،  
ماري جنهن مدعين کي، کيو چٽ چورو،  
سکي ٿيو سامي چئي، پائي پڌ پورو،  
شال، پٽو، پورو، چاڻي اٿي ان جو.

(۹)

سادو جن سچار، کوڙند ڪري ڪنهن سان،  
جنهن کي ڏني سڱرو، اٿي مت اُٻار،  
سامي ڏسي سڀ ۾، دوست جو ديدار،  
سدا باغ بهار، رهي سته سڀاو ۾.

(۱۰)

سادو جن سچار، پورن چائن پي ۽ کي،  
ڪڏي ٿين ڪينڪي، ڏک سک پائي ڌار،  
جاڳي ڪن جڳت جا، سامي سڀ وهنوار،  
هميشه هڪ تار، رهن وديهي ديم ۾.

(۱۱)

سادو جن سجاگو، ڪري ڪانه ڪلپنا،  
سامي جنهن جو سرب گت، ڀرم ڀؤ پاڳو،  
ٻاهر تون مان ۾ رهي، اندر اٿراگو،  
پڇو اٿون اگو، چاڻي سم سرويپا جو.

(۱۲)

سادو جن سجان، اچي مليو اوچتي،  
تسهن پياري پريم رس، ڪيو ويد وڪيان،  
اوديا اونده نه رهي چڙهيو چيئن پان  
سامي سڀ جهان آهي جنهن جي آسري

(۱۳)

سادو جن سجان، ڪرن ڪانه ڪلپنا،  
جن کي ڏني ستگرو، پڪي پريت پچان،  
سامي مليا سروب سان، ڪئي سڀ انعام،  
رهن منجه جهان، سدا آليپ آڪاس جان.

(۱۴)

سادو جن صراف، ڪورن ۾ ڪو هڪڙو،  
جنهن جاڳي ويد وچار سان، ڪڍيو ڪوٺ خلاف،  
اندر باهر آتما، سامي ڏسي صاف،  
منڪ مڙهي معاف، پرچي کائي پان سان.

(۱۵)

سامي مرد ملاح، سادو جن سنسار ۾،  
اچي سڪ سچيء سان، جيڪو ڪري ڪاه،  
تسهن کي تارن تار مون، ڏيئي سار صلاح،  
ميٽي چنڻا چاه، ملائن محبوب سان.

سادو سڀيئي، آهين ديس اڱم جا،  
 دانا ديوانا دردوند، نروڪلپ نيهي،  
 جن کي الڪ آيو جي، سامي سڌ پيئي،  
 مليا من ڏيئي، پاڻ وراڻي پاڻ سان.

## سَنَتَ

(۱)

اَهَرُو ڪُو آهي، دَرَدُونَدُ داتار جَن،  
جو موڙهن کي ماڳ ڏئي، رُنڊا رَهسائي،  
ڪوٽ جَنَمَ جا وِڇڙيا، سامي ملائي،  
لَحظي مَنجِه لاهي، اُوڍيا ڪَلَفَ اَنڌَر جو.

(۲)

جيڪو جڳياسي، اچي هن اوسَر ۾،  
تنهن کي پانهنجي ديسَ جو، وِڃي ڪَريان واسي،  
جاتي تون مان نانم ڪا، نڪو لُند ڦاسي،  
اَلڪُ اِيناسِي، سَتَمَ رهي سامي چئي.

(۳)

سَنَنَ جي اُسَتَ، ڪريان ڪوهَ زَبان سان،  
جَن پَرچي پَرمارتَ ڪيا، سامي نانا پَتِ،  
جَپَ تپَ ساڏَن، جوڳَ جڳَ، وِٿراڳَ پڳَتِ،  
پَهچي سگهي نَدَ مَتِ، تَنهين جي تَدروپَ کي.

(۴)

اَهْرَا پُرڪُ دِيَال، سامي اُئي سَنَتَا جَن،  
جي ملائي مَحَبُوبَ سان، ڪَٽِي دُڪُ جَنجال،  
اُوديا جي اَندرَ ۾، رڪنِ ڪانَ رَوال،  
تِڙا لالَ ڳلال، تڻ سان ملي ڪيترا.

(۵)

هولي ٻڌائي، سَنَتَا لڪائِي سَمَتا،  
سامي ڏسي ڪو سورَمو، گهرَ ۾ گهٽائي،  
چڙهي ويهي چَوڏولَ تي، پورنَ پدُ پائي،  
جاڏي واجهائي، تاڏي سَڄُنَ سامهون.

(۶)

هولُنَ ۽ ٻُڌُنَ، سَمجَهَ وِراڻي سِڪُو،  
سامي چَوَن سَڀ سَنَتَا جَن، پائي پدُ پورنَ،  
مِٽيو جَن جي من مون، پولاڻو پِٽڪُنَ،  
اچُنَ ۽ وِڃُنَ، ڏسَن ڪوڏَ آڪاسَ ۾.

(۷)

بَنان اَنگ اَڪَر، سَنَتَا لڪائِي سَڀا ڪي،  
سَمجَهي ڪو سامي چئي، جاڳيو جوڳيشورَ،  
ڏلو جَنهن اُڀيڏَ تي، بيگمَهرَ شهرَ،  
اولهَ ۽ اوڀرَ، پوي ڪينَ پلنَ جان.

(۸)

بيعد پڏ ڀاري، سنت لکائن سڀ کي،  
سمجھي ڪو سامي چئي، اتم اڌڪاري،  
گهڙي ڪئي جنهن گهر ۾، ڪڇ دهر ڦراري،  
سئي پند ساري، سمنڪ ٿيو سروپ جي.

(۹)

بيعد بيپرواه، سامي ڏنا سنت جن،  
رکن نه رتيءَ جيتري، چت ۾ چنتا چاه،  
چڙهيا اٺين اڃ تي، رقت سڄيءَ جي راه،  
جاڏي ڪن نگاه، تاڏي سڄن سامهون،

(۱۰)

پيد بنان پڳوان، سنت لکائن سڀ کي،  
سمجھي ٿيا سامي چئي، محبتي مستان،  
لڏ ڏٺائون لڪ ۾، جاڳي سڀ جهان،  
ڪري امرت پان، اسٽ ٿيا آڪاس جان.

(۱۱)

ڀاري پوت پريت، لوپ لڳو لوڪن کي،  
ڪايا مايا ڪل سان، هر دم رکن هيٺ،  
رهي آليا آڪاس جان، ڪو سامي نت سڄيت،  
ڏنو جنهن ادويت، اندر ٻاهر آتما.



(۱۲)

پڳتِ پاڳوتي، سنتَ لڪائين سڀا ڪي،  
سمجھي ڪو سامي چئي، ماهرِ محبتي،  
مٽي جنهن جي، منَ مون، اوديا آهتي،  
پاڻي پراڻ پتي، استتِ ٿيو آند ۾.

(۱۳)

آيو ناگرُ نت، پڪَ ڌري بازار ۾،  
ڪڍي ويٺو ڪرمَ جو، سامي حرڪتِ فـ،  
سنتِ ساڀرسن ڪٺو، پتَ لاهي پرڳهت،  
تارازي ائون وٺ، کڻي ستيائون سِر ۾.

(۱۴)

سوئي سنتَ مهنت، جو رکي سانتِ اندر ۾،  
سامي ڏسي سڀا ۾، پيدَ بنان پڳونت،  
گاوي نتَ بسنت، پرچي پانهنجو پاڻ سار.

(۱۵)

صلحِ سيئي ڪن، جن تي ڪامل جو ڪرم ٿيو،  
هو مورتَ محبوتِ جي، سڀا صورتِ مڃه ڏسن،  
منجھي راجَ رهن، نيارا نريڪَ سنتَ جن.

(۱۶)

اَنِيئي اَتِيَتْ، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
جنهن ملي ساڌ سَنگَت سان، جيتو من اُجِيَتْ،  
سَمَ ڏسي سَڀ ڪاڏهي، پرين پنهنجو مِيت،  
سامي پاڪ ڀَلِيَتْ، آهي جنهن جي آسري.

(۱۷)

نانا روپ ڏري، سَنَت لڪائن سار ٿا،  
پڻ، دِلاسو، پاوِنا، وڃن وِلاس ڪري،  
ڪوڙن مون ڪو هڪڙو، سمجھي اُجر جَري،  
جنهن جو پَٽ پَري، سامي ڪَري سَنگرو.

(۱۸)

سَنَت ساڻ هلي، سامي سَڀرين ڏي،  
وڻي راه ويساھ جي، کڻي پير جَھلي،  
ڪَري سَواري پريم جي، ٻڌي سَچ ٻلي،  
اُچي پاڻ ملي، اُڳيون تنهن سان سَهرين.

(۱۹)

سَنَت ساڻ سِڪي، سَنَت مليا سَمَ ڏر سَني،  
ڳالھيون پانهنجي ڳوٺ جون، لِنو سان ڪَن لڪي،  
سامي چڙھيا چِٽ تي، رکي نِگاھ جِھڪي،  
پوري ۽ اِڪي، ويٺا ڳڻن وِچ ۾.

(۲۰)

اَنِّي اَلَاكَ رَكْنٌ كَاذِبٌ اَنْدَرُ مِ،  
پورو اَڪَرُ پريمَ جو، پڙهي ٿيا پَرِيڪَ،  
ويڙهي سَڀ وَرَقَ، سامي چڙهيا سِرَ تي.

(۲۱)

ساڳُ ڄاڻن سِرو، سامي سَنَتَ شَرَمَ جو،  
قارِيائون گُرگِياتِ سان، چنٽا جو چيرو،  
پاڻي هر هِرو، سَمِها سَڪَيتَ سِجَ تي.

(۲۲)

آهن اوراڻا، وَچَنَ ساڀُرسَنَ جا،  
وِجي پُڄُ تَنينَ کون، جَنَ جي مَنَ پاڻا،  
پَلُ چڏي نِرِپَلُ ٿيا، نِهي نِماڻا،  
سامي سَمَڻا، رَهَنَ پَدَ اَوَچَ مِ.

(۲۳)

اَننَ اِيڪَاتي، سامي ڏنا سَنَتَ جَنَ،  
پاڻي جَنَ پَرِيتِ سان، جُهَڳي مِ جُهَاتي،  
مورَتَ مَحَبُوبَنَ جي، سَتَمَ سِجَاتي،  
جاڳي جَمَ جُڪَاتي، ڪوڙو ڄاڻن ڪَلِپَ جو.

(۲۴)

سَنَنِ سَانِ مِلِي، سَهْجِي مَنُ سِيَتْلُ لِيو،  
کُثِي ڏٺائون گهر جي، سامي سمجھ کلي،  
پيهي لڏي پاڻهي، اَنِيَشَ نڌِ اصلي،  
اُوديا رَن رلي، کُثِي پِگِي پَشَ کون.

(۲۵)

سَنَنِ سَانِ مِلِي، سَهْجِي آيسِ سانتِ ۾،  
کُثِي ڏٺائون گهر جي، سامي سمجھ کلي،  
پورن مليو پيءُ سان، خوشيءَ سان کلي،  
اُوديا رَن رلي، کُثِي پِگِي پَشَ کون.

(۲۶)

سَنَنِ سَهْجِ سِيَاءَ، وَرکا کُثِي وَچَنَ جي،  
گِيَاتِ يُوگَ وِيراگِ سڀ، رکيائون پنهنجي جاءِ،  
سامي سڀ سَهِي ڪري، مَمَتا موهُ مِثاءَ،  
لِنُو تَنهين سان لاءِ، آهي جنهن جي آسري.

(۲۷)

سَنَنِ سَپاڙِي، پَتِي پاڙِ پَرَمَ جي،  
سامي لڏائون سَمَ ٿي، محبت جي ماڙِي،  
هورِي کيلن هر سان، ڏَرِ ري ڏهاڙِي،  
ساري وسِ ڳاڙِي، ڏَسَنِ گِيانِ ڳلالِ ۾.

(۲۸)

سڌاڻي سِڪَ سان، هوري ڪيلنِ سنّتَ جن،  
سامي پيڻنِ رامَ رَس، ڪڍي پانهنجو پاڻ،  
سَمَ رَهَن سَپَ سان، لائي گيانِ گُلالِ سِرِ.

(۲۹)

هوري ڪيلنِ سنّتَ، سامي سارنگَ ڌرَ سان،  
لائي رَنگَ رَهَتَ جو، ڳائڻِ اَنپُ چنّتَ،  
ماڌو ۽ اوڌو ملي، پَسَنِ محبتي مَهنتَ،  
پُچَن اَليپَ اچنّتَ، واٽان سِڪَ سَروپَ جون.

(۳۰)

هوري ڪيلنِ سنّتَ، سڌا، سارنگَ ڌرَ سان،  
لائي رَنگَ رَهَتَ جو، ڳائڻِ اَنپُ چنّتَ،  
مَوليا ڏسن موجَ ۾، سامي سَپَ جيءَ چنّتَ،  
رَهَن اَليپَ اچنّتَ، پِيَن پيارنِ رامَ رَس.

(۳۱)

هَميشَ هوري، سامي ڪيلنِ سنّتَ جن،  
لڳي جَن کي لڪَ جي، لَنو لَنو مَنجه لوري،  
ڪڍيائون ڪَلَهَتَ جي، چِتَ مون سَپَ چوري،  
دَمَ دَمَ ڪُٿوري، پَري پيڻنِ پريمَ جي.

(۲۲)

هميشَ هوري، سامي کيلنِ سَنَتَ جَنَ،  
کڏي کَلَهَتَ ڪوڙَ جي، چَتَ مونَ سَپَ چوري،  
لائي وينا لَکَ سان، سَمَ سوکَمَ ڏوري،  
اَنپِيءَ اُگهوري، لُئو لُئو پيئنِ پريمَ رَسَ.

(۲۳)

ڪوڙو ڪري قرار، ڪڏي وِهي ڪينڪي،  
سَتَ ڄاڻي سنسارَ کي، ڪَپي تَڻي خُوار،  
اِسِيتَ رهي آڪاسَ جان، سامي سَنَتَ سَچار،  
اَندَرِ ٻاهرِ يار، پرتَڪَ ڏسي پانهنجو.

(۲۴)

هوندي ٻل نِرَپَل، سامي ڏِئا سَنَتَ جَنَ،  
جَنَ ماري مَنَ مواسَ کي، جِيتيا پَنجني ڏَل،  
ڏَرَتِيءَ ائون آڪاسَ جي، رَکَنِ ساري ڪَل،  
ڪڏي سَپَ خَلَل، نِيوانَ چَلَنِ نِيرَ جان.

(۲۵)

سَنَتَنِ شُپَ ڪَرَمَ، سمجھي رکيو سِرَ تي،  
سيلُ سنٽوڪُ نِرَوپرتا، سيوا، دِيا ڌرم،  
تَپَ تيرتَ جڳَ هومَ ٻِرتَ، سامي سِڪَ مَرَم،  
مِٽي پوڻِ پَرَم، ڪَنِ ڪِرِتارَتَ ڪُلَ کي.

(۲۶)

سَنَتَ دَيا ڌاري، سارُ لڪائڻ سَپَ کي،  
سوڌي لَهي ڪو سورَمو، وڌِ سان ويڻجاري،  
پرتڪ پورنُ آتما، ڏسي ڏيئو ٻاري،  
ٻانڌتَ نواري، سَڪي ٿئي سامي چئي.

(۲۷)

سَنَتَ چَوَن شابسِ، سامي تنهن سُوري کي،  
جوڏيئي ڪنڊَ ڪَلپتَ کي، آڻي چڙهيو آڪاسِ،  
ماڻي دورَ درسَ جا، سَمَ ٿي ساسون ساسِ،  
ڪارجَ ڪري راسِ، سُمهيو سَڪپتَ سيجَ تي.

(۲۸)

سدا باغُ ساڻو، سَنَتَ ساڀرشن جو،  
کولي چَوَن خَلقَ کي، خوشيءَ ساڻ کائو،  
ڪنهن سان ڪَرَن ڪينَڪي، دَرَدَمندَ دائو،  
پنهنجو پَرائو، سَمَ چائڻ سامي چئي.

(۲۹)

پَسَريو پَسارو، سَپو ڪارنُ سَنَتَ جي،  
ڏسي ڪيلُ خوش ٿئي، ساڪيءَ جو سارو،  
مليو چاڻي سَپَ ۾، نِرمَلُ نيارو،  
تيلان پيارو، پريتَمَ کي پريمي لڳي.

(۴۰)

پسريو پيارو، سپو ڪارڻ سنّت جي،  
آيو آتم رام جو، پڳت رمن پيارو،  
ڄاڻي پانهنجي جيءَ کون، پريتم پيارو،  
ڏنائين سارو، سامي حال هرڃڻ کي.

(۴۱)

چالي نرالي، ستن جي سنسار کون،  
ڪنهن جي ڏاهن ڪينڪي، حضوري حالي،  
سامي ڄاڻن سڀا ۾، خاوند خيالي،  
محبت سان مالي، شواڪن شيوڪ ٿي.

(۴۲)

آتما اندر، سنّت لکائين سڀا کي،  
مورڪ ڏوندين مت ري، پياڻيءَ سان پسي،  
آيو آڻي سوجهرو، ڪنهن نيهيءَ کي نظر،  
سدا تهر تر، سامي رهي سڀاو ۾.

(۴۳)

اگر پد سکر، سنّت لکائين سڀا کي،  
سمجھي ڪو سامي چڻي، محبتي مرهم،  
واريو جنهن وجود ۾، ديواني جان دم،  
توڙي ڪري ڪم، تان پي اسٿت رهي آڪاس جا.



(۴۴)

عينُ ديسي اذكار، سنت لكان سنّا،  
سامي سر ستي ڪري، پيئي پيالو سار،  
مورڪ مت مرم ري، در در تين خوار،  
انڌن کي اتيار، ڪنهن تي اچي ڪينڪي.

(۴۵)

گيات روپ گوپال، سنت لكان سڀ کي،  
سمجھي ڪو سامي چئي، رھتوان رسال،  
جنهن کي ڪيو سڱروءَ، نظر سان نهال،  
ڪٿي ڪلپت ڪال، ماڻي موج مڪت جي.

(۴۶)

ڪري ناچ نٽي، مايا موهي سڀ کي،  
چڏي نه پير فقير کي، پاپن پاڙ پٽي،  
سَنَن وڌس سمجھي، گچيءَ ۾ ڳٽي،  
ويٺا ڪيپ ڪٿي، سڄ وسنو جي وچ ۾.

(۴۷)

گھٽ وڌ سڀ گھوري، سَنَن ستي سم تون،  
ڏٺائون اٺيڻ جي، ثريا مجھ توري،  
سامي ڄاڻن سپرين، پورن پري اوري،  
ڪاڻن نٽ پوري، لڏون پريم اڳم جا.

(۴۸)

پَلِ پَلِ پُڪاري، سَنَتَ لڪائين سَمَتا،  
سَمجھي ڪو سامي چئي، هِردي مَنجھ ڌاري،  
ڪڍي سڀ ڪلپنا، توهنِ نجان ڌاري،  
جاڏي ٻهاري، ٿاڏي سَڄڻ سامهون.

(۴۹)

پَلِ پَلِ پُڪاري، سَنَتَ لڪائين سَمَتا،  
سَمجھي ڪو سامي چئي، هِردي مَنجھ ڌاري،  
جاڳي سڀا سڀني جي، نانتَ نِواري،  
چڙهي چوڀاري، دَهَ دِسَ ڏسي دوسَ کي.

(۵۰)

پرتڪُ پانهنجو پاڻ، ويو وسنِ کون وسري،  
پلي پَو ساگر ۾، ڦولين ڦرني سان،  
ڪڍي ٽين ڪينڪي، نانتَ کون نرپاڻ،  
ملي سَنَتَ سُڄاڻ، تہ سَتھ ڏسن سامي چئي.

(۵۱)

سڀا کي سڏَ ڪري، سَنَتَ لڪائين سَمَتا،  
بڌي ٻن ڪٽن سان، ڪو ورتو ويسا ڪري،  
پيالو پريم اڱم جو، پيئي پاڪُ پري،  
سامي ڏسي ٿري، پرتڪ پورنُ آتما.

(۵۲)

آلڪُ لکيو جن، سي سڪي ٿيا سنسار ۾،  
پاپُ نه پڙي تن کي، توڙي منجهي راج رهن،  
اوهي ٿا ڏيو ڏسن، ڏيه نه ڏسي تن کي.

(۵۳)

سامي سنت سجاڳ، ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو،  
مٽيو جنهن جي من مون، گرهڻ ائون ٿياڳ،  
کيلي آئي ڦاڳ، سدا پانهنجو پاڻ سان.

(۵۴)

سدا سنت اڇا، چاه نه رکن ڇت ۾،  
پاڻي سڪ سروب جو، ٿيا ٻانڀڻ بي پرواه،  
تن کون سڪ سچي سان، وٺ شيوڪ ٿي صلاح،  
ته اٿئي آئي راه، پرچي ڏيني بد جي.

(۵۵)

سدائي سبتل، رهن سنت سڀاء ۾،  
ٽپن کپن ڪينڪي، ڏسي مايا چل،  
سامي کائن خوش ٿي، بود برچ جو قل،  
اٿئي پهر اچل، سامي ڏسن سڀاء ۾.

(۵۶)

سدائي وٽراڳ، رکن سنٽ اندر ۾،  
صاف ڪيائون دل کي، لاهي دنيا داڳ،  
جاڳي اوديا نند مون، سامي ٿيا سجاڳ،  
سهجي ڪيلن ڦاڳ، چڙهي مير محل ۾.

(۵۷)

سنتن سڀ سڻي، وڌائي اوچار جي،  
راضي رهن رضا ۾، پڙهي پريم پئي،  
ڪاٺن خاص ڪئي، خرچي پورب ديس جي.

(۵۸)

پڙجهي پرمارٿ، سنتن آرٿ سڌ ڪيو،  
ميل ويڃائي من جي، سامي ٿيا سمرٿ،  
ليپ نه لڳي تن کي، توڙي ڪٿي اڪٿ،  
هٺي کي ڏيئي هٿ، پار لنگهائڻ پاتشي.

(۵۹)

ان هوندي اڳيان، رچي راند رنگ پري،  
ست ڄاڻي سامي چئي، نرت ڪن نادان،  
مُشڪن ڪشڪن ڪينڪي، ڏسي ست سجان،  
رهن منجه جهان، سدا اليپ آڪاس جان.

(۶۰)

عجائب اوگاه، ڏٺا سنت سروب جا،  
ساڪان ڏيئي سچ جون، ٿا سامي لائين راه،  
جوڙي پنهنجو پاڻ سان، ڪڍن چنتا چاه،  
تن جي صفت سالا، ڪريان ڪري نه سگهن.

(۶۱)

اچرج الاهي، سنت لڪائن سڀ کي،  
سمجهي ڪو سامي، چئي وڙلي ويساهي،  
ڪٿي جنهن ڪرپا سان، ڦرن جي ڏهي،  
سته لهي ناهي، مائي دور ڏرس جا.

(۶۲)

اچرج الاهي، نت مت سنسار سڀ،  
سامي سنت سچار ڏي، اوچل اوگهي،  
مٽي جنهن جي من مون، بدي بد راهي،  
ڏيا داناها، مک رکي موجدان ڪري.

(۶۳)

شو کون پاروتي، پڇي سنتن جون خبران،  
سامي تن جو حال چو، جن کي رهت رتي،  
سي پرچا رهن پاڻ سان، پائي پراڻ پتي،  
دف سنسو ڳڻي، مٽي تن جي من مون.

(۶۴)

ويا سڀ وڪامي، ويرين هٿ ويچار ري،  
رهن سدائين چاهه ۾، سنمڪ سلامي،  
ڪورن مون ڪوهڪڙو، سنت بچو سامي،  
جنهن کي آرامي، پرچي پرميشور ڪيو.

(۶۵)

سڀ سان سنت سڳي، ڪن سڪاوت سار جي،  
ڪورن مون ڪنهن هڪڙي، لکائي لکي،  
سڳي ٿيو سامي چئي، چيئن رس چڪي،  
جيئن اٺل پڪي، اٿي چڙهيو آڪاس تي.

(۶۶)

سٽن لڪايو، گيان پدارت موڙه کون،  
شيوڪ کي سامي چئي، لک سان لڪايو،  
عدل ڪري اڌڪار تي، سڀ کي سمجهايو،  
سمجھي گهر آيو، تنهن حاضر ڏٺو هٿ تي.

(۶۷)

آتم سر سپر، سنت نه چڏن هڪ پل،  
موتي کائڻ مڪتا، مڻي ڏک ڏمر،  
پل پل جهولن پريم سان، ڄاڻي پنهنجو گهر،  
سامي اجر امر، پرک ڏسن پرماتما.

(۶۸)

جڏي لهر چڙهي، مهڏ پُرڪَ جي من تي،  
تڏي بيڪ ڌري بيحدَ جو، نيوان سڀ پري،  
ڪڍي ڪوٺ ڌري، موتي ملهه آپارَ جا.

(۶۹)

هارَ جيتَ هرجَن، ڳڻي ڪينَ اندر ۾،  
ڏٺو جنهن آڪاسَ جان، پرميسرُ پورن،  
بيٺي پيئاري پريمِ رَس، مڻي سڀَ مَن،  
سامي تَن مَن ڏن، صدقي ڪيائين سڪَ تون.

(۷۰)

هرجنُ هنيو، اچي مليو اوچتي،  
ڪيو تنهن ڪرپا سان، رنگَ ۾ رنگيو،  
سڪي ٿيو سامي چئي، ڪُنڀُ ٿيلو،  
وڃَ ۾ وسيلو، رهيو ڪوٺَ ڪَلپَ جو.

(۷۱)

جيڪو پڳتَ ڪري، ستنِ سابرَسَنَ جي،  
سامي شرڌا پريتِ سان، تَن مَن پيتَ ڌري،  
جانَ ويحائي پانهنجي، نئيءَ آجرَ جري،  
سهجي سنڌُ ٿري، اوديا جي آهنڪارَ جي.

(۷۲)

پڳت جو ڳ ڪرم، ڪوه چوڻ تاسنت جن،  
جڳتن سان جوڙي ڪري، من کي ڏئن مرم،  
ڪڍي پول پرم، سامي چارهن سير تي.

(۷۳)

سنت سرن آيو، سامي گهر گهمي ڪري،  
تنهن ڏسي پياس اندر جي، گل ڳچيءَ لايو،  
ڪيائين ڪرياسان، ڪري سم سیتل سعيو،  
سهجي سمايو، وڃي سيندو سنڌ ۾.

(۷۴)

سنت مليو ثالث، اٿي سور آءِ ٿيو،  
رهيو نه رتيءَ جيترو، انڌيرو آلس،  
لڌو نور محل مون، خزانو خالص،  
وڃي ٿيو ثالث، سامي پانهجي گهر ۾.

(۷۵)

ڏنا سڀ ڏکي، سانت وراڻي جڳ ۾،  
گياني ڏياني گريستي، مايا پاڻر مڪي،  
ڪنهن کي ڇڏي ڪينھڪي، چنتا چاه بڪي،  
ٿڙا سنت سڪي، سنسي ري سامي چئي.



(۷۶)

دُئِيتَ مِنْجِهْ اَدُئِيتَ، سَنَتُ لُڪائِي سَپَ ڪِي،  
ڪوڙن ۾ ڪو هڪڙو، تڙو سِڪَ سَچِيَتَ،  
ڄاڻي اَنِيءُ ڪِيَتَ، سامي مانڪَ ديه ڪِي.

(۷۷)

سامي ڪين گهٽي، سِڪَ سَچَن جِي مَنَ مونَ،  
سِلَ اَلوڻِي، سَمَ جِي، ڏَلِي جَن چَڻِي،  
ڪَلِيَتَ سَپَ ڪُئي، پرڇا رهن پرين سان.

(۷۸)

سامي ساڀرس، وَرتي ويدَ ويچارَ سان،  
ديا ڌاري دل ۾، سَپَ جو مِيٽِي دُڪَ،  
پِيٽِي پيٽاري پريمَ رَسَ، ماڻي سَمَ سَڪَ،  
سدائين سَمَڪَ، رهي شدَ سَروپَ ۾.

(۸۹)

سَمَجِي جَنهين سَنَ، سامي ساڀرسَن جِي،  
ڏنا ديه اِيمانَ ري، تڙي تَنهين نَنَ،  
ٻولي واڪَ بيحدَ جا، اَنِيئي عِيَنَ،  
بنان چاهَ چَنَ، رهي سدائي سَمَ ٿِي.

(۸۰)

جنهن کي لت لڳي، سڄي ساڌ سنڱت جي،  
سهجي تنهن جي من مون، سامي پرائت پڳي،  
ڏنائين اکين سان، انڀ جوت جڳي،  
ڪري ڪين نڳي، ڪنهن سان ڪتر جيتري.

(۸۱)

هر جن هر ذاتي، ڪيلن سڀ خيال ۾،  
رهن آليپ ڪنول جان، سامي سڄاتي،  
بڏي ڳالهه ٿين جي، سيٺل ٿي ڇاتي،  
جهاتي ٿي پاتي، جت چوڻ وارو ناه ڪو.

(۸۲)

هر جن ڪيلن ڦاڳ، سڌا ملي هر سان،  
لائي رنگ رهت جو، ڳائڻ انهد راڳ،  
ڏوئي ڌتيا داڳ، سامي پيڻ رام رس،

(۸۳)

هر جن ڪڍي هٿ، ويٺا سودي سار جو،  
سم رکيائون سامي، تل رکيائون وٿ،  
ويو جو ويسا سان، گهونگهٽ کولي گهٽ،  
پرميشر پرگهٽ، سٿ ڏسي سامي چئي.

(۸۴)

سامي سَنَتَ چَوَن، نامَ روپَ سَيَا آتَمَا،  
پانهنجي اکئين پاڻَ کي، جاڳي ڏٺو جَن،  
ويسُ مَنائِن ڪينڪي، نڪي دُکَ سَهَن،  
مَنجهي راجَ رَهَن، ڪيول ڪَنولَ جانَ سدا.

(۸۵)

لوڙي لڏو جَن، پَڪو پيرَ پَرِين جو،  
اَنڌَرِ ٻاهرِ آتَمَا، سامي سَمجھو تَن،  
قُرَني مَنجھ اُڻَر ٿِي، ساڪي سَمَ ڏِسَن،  
لَهرون لَکَ اُٿَن، جيئن سَياوڪَ ساگرَ ۾.

(۸۶)

ڳالهيون ڳالھين جھڙيون، اوءِ آتِ خُماري،  
جيئن ڪَپڙو سڀ ڪَپاءَ جو، ڪو ڪو هُجاري،  
وِڙلو ويچارِي، سامي سَمجھي سارَ کي.

(۸۷)

سڌاڻي پَرَسَن، هَر جَن پانهنجي حالَ ۾،  
اِسَتَ تِبا اَگَمَ ۾، پاڻي رامَ رَتَن،  
سارَ ڏٺانور سَيَا ۾، عَجائبُ اَنَن،  
سامي تَن جو مَن، اَچَلُ چَلِي ڪينڪي.

(۸۸)

ڪيڏي وڌائي، ڳڻيان ساڀرسن جي،  
سم ڌرسي سيتل سڌا، سڀ جا سڪ ڏائي،  
ممتا ميل اندر ۾، رکن نه رائي،  
سامي سڌائي، ڪن اڀڪار اڇاڻ ٿي.

(۸۹)

جاڳي بنان جڳت، پلي ڪين پرم جو،  
ائين چون ٿا اٺيئي، ڪري سنت سڀت،  
مٿيو جن جي من مون، سامي سڀا ممتا،  
سڌائي اڀرت، رهن نت آڪاس جان.

(۹۰)

گڏي، ڳلام ڪري، مايا سڀا سنسار ڪي،  
هتي ڪلهت ڪرڙا، ڪنهن کون ڪين ٿري،  
سنتن کون سامي چئي، رهي ڪوه پري،  
جوت اکند پري، سڌا جن جي گهر ۾.

(۹۱)

جڻن پيريءَ جو پور، تئين سنگ سنسار جو،  
ساڪ ڏئي سوڌي سڄي، سنت سجاڳو سور،  
سامي ٿلو جنهن سپرين، حاضران حضور،  
جيئين نئن ۾ نور، پلڪي پراهون نه ٿئي.

جيئن ربي کي رند، پيو سونارو سڌ ڪري،  
 تئين سنگ سادو ۽ جو، ڪڍي غيرت ڳند،  
 سمجهي ڪو سامي چئي، توري طالع مند،  
 بيحد نظر ٻڌند، ڪري ملي ڪرتار سان.



## سوره سنڌي ادب



صاحب خان سوره ميراني

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488

# سامي لغات

(سلوڪن ۾ ڪم آندل ڏکين لفظن جي سمجهاڻي)

سامي لغات  
پرپتيء جو سٽاءُ

ا ب پ پ ت ت

ت ت ت پ ج

ج جھ ج ج چ ح خ

د ڌ ڏ ڍ ڙ ر ڙ ز

س ش ص ض ط ظ ع غ

ف ق ک گ ڳ گھ گي

ل م ن ڻ و ه

ء ي



آپا: جهلڪ، چمڪ، روشني،  
سندرتا.

آتارُن: پار اڪارُن، لنگهائُن،  
ڌتارُن، ريجھائُن.

آتر: پردو، ڍڪ  
آتر: بي مبر، ڌڪويل، گھبرائيل،  
ھيران.

آتم: روح، آتما.  
آتم پد: آتما جي گيان جو درجو،

پاڻ سڃاڻڻ جو درجو،  
روحاني درجو، منزل عرفان.

آتم ڌن: آتما جو ڌن، روحاني ڌن  
آتم رت: آتما ۾ رڌل، جنهن کي  
گيان حاصل ٿيو هجي.

آتم سر: آتما جو قلاءِ.  
آتم گيان: روحاني علم، پاڻ سڃاڻڻ  
جو علم.

آتم وٽ: آتما جھڙو.  
آتن: آيت ڪٽڻ جي جاءِ،  
عورتن جي ڪٽڻ جي  
جاءِ.

آچارُج: استاد، معلم (مذهبي، ڳالهين  
جو)، آپديش ڪرڻ وارو.

آچمان: پاڻيءَ جي لپ، چرون، گرڙي،  
آچمن: ڏسو "آچمان".

آد: آدي، بنيادي، پهريون،  
اصل، منڍ.

آد: مَنَ جي پيڙا، درد، دک.  
آدجُگاد: زماني کان، جڳن کان،  
اوائڻ کان.

آدر: عزت، مان،  
آدسڪت: اصلي شڪتي،  
آدڪ: وغيره.

آدي: ڏسو "آد"،  
آديس: ساسن جو سلام، نياز،  
نمسڪار

آرائي: آرائين، باغثي، ماليه.  
آرجا: عمر، ڄمار، حياتي.  
آرمي: آئينو، درسني.

آزاه: اونهي ڪڏ، ڪن، اونهو  
پاڻي، اوڙهه.  
آس: آمد، سرو، دروسو.

ايتاسي: آمر، لازوال، غيرفاني.  
 ايجھ: اوجھ، پورڙو.  
 اوهيو: سالر، اڻ ولڙيل، ناياب،  
 قيمتي، ڏسو "پوهڻ".  
 آياس: جو ڏسڻ ۾ نه اچي، غير  
 محسوس، جنهن کي سڄي  
 هستي ڪانهي، اوڙو، عڪس.  
 آياڳ: نياڳ، ڪمبختي، بدقسمتي.  
 آياء: نيسي، نابودي، گم.  
 آيل: نه ڀلندڙ، خطا نه ڪائيندڙ.  
 آيلاڪ: تڪي خواهش، چاهيا.  
 آيمان: تڪبر، وڏائي.  
 آين: هڪجهڙو، جو جدا نه آهي.  
 آينگ: جنهن ۾ پنڱ يا پيڪڙي  
 نه پوي، آڪند، پورن.  
 آيوڳ: نه ماڻڻ جهڙو يعني  
 لائاني، خشڪ، بي سواد.  
 آپياسي: (پڙهڻ جو) خفتي، شائق،  
 محنتي.  
 آپيد: جنهن ۾ پيد يا فرق نه  
 هجي، ساڳيو، هڪجهڙو.  
 آپيو: جنهن جو رنگ، روپ،  
 ڳجهه ڄاڻي نه سگهجي،  
 ڏسو "ايد".

ات: تمام گهڻو، نهايت  
 اتبار: پروسو.  
 اُتپت: پيدائش، جرم، رڃنا

آسان: سولو، سهنجو، ضد "دشوار".  
 آسانو: آس وارو، ڏسو "آس".  
 آسن: ويهڻ جي جاء، بيٺڪ،  
 تڪيو، ماڳ.  
 آڪار: روپ، شڪل، صورت.  
 آڪاس: آسمان، نپ (Ether).  
 آگ: آڳ، باه.  
 آگو: مالڪ.  
 آگيا: حڪم، فرمان، مڃتا.  
 آلاڊي: علحدي، نرالي، نيارِي.  
 آلس: آرس، سستي.  
 آن: هٿ، وڏائي، آهنگار،  
 پياڻي، پڙ.  
 آنند: خوشي، سرهائي.  
 آن: فرمان، حڪم، آگيا،  
 طاقت، مٿا.  
 آردن: پردو، ڍڪ.  
 آوي: نهاين.  
 آهار: ڪاڌو، پوڄڻ.  
 آهان: آهون، ڏانهون.  
 آهوتي: آهوت، ديوتائن اڳيان ٻل  
 چاڙهڻ جي رسم.



آبدالي: اله، لوڪ، مست، منت.  
 آبڪ: نه کائڻ جوڳو، حرام.

(11) سڪند (12) مارڪنڊيج  
(13) پوڻيت (14) مٽسج (15)  
وراه (16) ڪورم (17) واسن  
(18) پڳوت.

اناسي اُج: نانا روپي مايا جي اُج.  
اٿئونڊ جهان يا سنسار.

اٿپتي: اٿانگي، مشڪل.  
اٿڪ: رنڊڪ، روڪ، آڙ، اٿڪ  
جو درياه، سنسار روپي  
ساگر.

اٿل: محڪم.  
اٿيلا: اٿلون.

اٿاڌ: چل، لڳي، غريب، دوکو،  
جنجال، سرپر جا ٻاهران ڏک،  
اٿار: بيحد، بيشمار.  
اٿاسڪ: شيوڪ، ٿلهيو، نوڪر،  
پوڄاري.

اٿاسنا: عبادت، پوڄا، شيوا،  
ڏسو "اٿاسڪ".

اٿانڌي: ڏسو "اٿاڌ".

اٿاڌ: ڪوشش.

اٿجن: پيدا ٿيڻ.

اٿدا: مصيبت، آفت.

اٿديش: وعظ، پرچار، نصيحت.

اٿر: ڏسو "اٿار".

اٿرت: تياڳي، نيارو، بي پرواه.

اٿرس: جو ڪنهن به شيءِ کي نه

اٿيت: انتظار، ڳڻتي، بي آرام.

اٿر: جواب.

اٿر: سڀ کان مٿي، اعليٰ، پرقان.

اٿتتا: تمام گهڻو، بيحد.

اٿو: چيو.

اٿيت: سناسي، تياڳي، تارڪ.

اٿارو، الڳ، آزاد.

اٿان: ڪوشش، سميو، اٿڻ.

اٿنگ، خوشي، اٿپتي.

اٿاه: اونهو، هميق.

اٿڪ: جو نه ٿڪجي، اورچ.

اٿارهن: ارڙهن، اشارو "پرائن"

ڏانهن، جي ارڙهن آهن.

هندن جا اهي قلمي پستڪ

'وياس' گڏ ڪيا. هرڪ

'پرائن' ۾ پنجن وستن جو پستڪ

ڪيل آهي.

1. دنيا جي پيدائش يا رجنا.

2. دنيا جو پرلڳ يا فاس ٿيڻ

3. ديوتائن ۽ سورمن جو

ڏڪر.

4. مٿو بابت.

5. سندن پوين جو ڏڪر.

ارڙهن پرائن ۾ ڪيل چار

لک لوڪ آهن

(1) برهم (2) پدم (3)

برهمانند (4) اگني (5) وشنو

(6) گرو (7) برهم ويورت (8)

شو (9) لنگ (10) لارد

اڄيٽ: اڻ جيٽ، جهن کان ڪو  
ڪٿي نه سگهي، غير مطلوب.  
اڃاڻ: ڏسو "اڃاڻ".  
اڃهاڳ: اٿاه، اونهو، عميق.  
اڃارج: ڏسو "اڃارج".  
اڃانڪ: اوچتو.  
اڃاه: بنان خواهش.  
اڃت: خيال کان آجو، بي پرواه.  
اڃت: لائق، ليڪ، مناسب.  
اڃرج: حيرت، تعجب.  
اڃري: اڃاري، زبان مان ڪڍي،  
چوي.  
اڃل: آڃر، آڏو، محڪم.  
اڃنت: بي فڪر.  
اڃيٽ: بي فڪر، بي سمجهه ضد  
"سڃيٽ".  
اڃ: صفائي، اڃاڻ، پاڻي جي ڇ  
واري پڪڙيل ايراضي،  
وحدت، نرميتا.  
اڃا: خواهش، مرضي.  
اڃاري: لڪائي، ڍڪي.  
اڃتو: صاف، اوجھل، پوتر، پاڪ.  
اڃد: واحد، ايشور، الله.  
اڃار: ڪشاده دل، سخي، دانا،  
داني، لائق.  
اڃاس: غمگين، بيقرار، دنيوي،  
يدارمن ڪن پري، تياڳي.

چهي، پرهيزگار، تياڳي، نيارو.  
اڃروڪ: سامهون، ظاهر.  
اڃڪار: پلائي، مهرباني، احسان.  
اڃڪاري: پلائي ڪندڙ، مددگار، سهاڪ،  
محسن، ڏسو "اڃڪار".  
اڃڪ: بي طرفدار.  
اڃيري: جنهن جي پير يا واٽ جو  
پتو پئجي نه سگهي،  
مغني، گجهو.  
اڃات: جنهن کي ساڳي ذات نه  
هجي، ذات پات مان تڙيل.  
اڃارو: اڃالو، روشني.  
اڃاڻ: اڃاڻ، اڻ ڄاڻ، بي سمجهه.  
اڃپو: جو ڄڻ ڀر نه اچي، ياد  
ڪري نه سگهجي،  
ناممڪن، ناشدلي.  
اڃر: لازوا، غير فاني، آبناسي،  
جو جيتي نه سگهجي، جو  
نه سري نه ڀري، اڃر جري =  
نه ڄلڻ يا ناس ٿيڻ واريءَ  
وسترو کي پڄائي يا  
ڦهائي، محڪم رکي.  
اڃرو: اوجھل، صاف، روشن.  
ڏسو "اڃارو".  
اڃر: اڃار، ناس، تباھ.  
اڃيبي: ڏسو "اڃيبي".  
اڃيارو: ڏسو "اڃارو".

اُروارِيار: اورينء پَرء پَرينء پَر.  
 اُروڙي: پيائي، دولي، خرابي، ڪپت.  
 اُروڳ: تندرست، چڱ ڀلائي، چاقائي،  
 روڳ يا وڪار کان چٽل.  
 ازغيسي: اوچتو، گجهيء طرح.  
 اُسار: آست، ڪوڙو، ڪوڙ،  
 بي بقا.  
 اُساس: سام جي روڪ، سام جي  
 بندش.  
 اسباب: سامان.  
 آست: ڪوڙو، بي حقيقت.  
 استامل: پوريء ريت چاڻڻ.  
 آستت: ساراه، تعريف، واکاڻ.  
 استري: هورت، زال، ناري.  
 آستيت: محڪم، مضبوط، ثابت،  
 قدم قائل.  
 استر: اچل، آڻل، قائل، مضبوط،  
 نيبهه.  
 استول: ٽلهو، پاري، جڙ، بدن،  
 ضد "سوكير".  
 اسپند: جنهن، متحرڪ، ڏسو "سپند".  
 اسر: راکاس، دڻيت.  
 اسرار: گجهه، راز، پيد.  
 اسريو: سرير کان سواءِ، بي جس،  
 نراڪار.  
 اسگاهه: آڻانگهه، آڻه، عميق، بي  
 حد، گجهو، ڪڏن.

اُدت: ممتاز، مشهور.  
 اُدمر: ڪوشش، جتن، محنت.  
 اُدويت: پيائيء بنان، بي مثل  
 وحدت، هيڪڙائي، هڪ.  
 اُده: مٿي چڙهن، روشنائي.  
 اُدي: چئي، ڏسو "اتو".  
 اُديس: نمسڪار، ٺسو "اُديس".  
 اُڌيت: حيرت انگيز، عجيب،  
 انوکو، گجهو.  
 اُڌڪ: زياده گهڻو، وڌيڪ.  
 اُڌڪار: اختيار، قبضو، حق.  
 اُڌڪاري: حقدار، اختياريء وارو،  
 لائق، ڏسو "اُڌڪار".  
 اُڌوت: سياسي، جوڳي، تارڪ  
 الدنيا.  
 اُڌيس: تابع، پوئلڳ، پروس،  
 محتاج، مسڪين.  
 اُڌو: آڏو، جاء، مڪان.  
 اُڌول: محڪم، استر.  
 اُڏوهي: ڏوهه بنان، صاف.  
 اُڀڻ: سوڻڻ، حوالي ڪرڻ،  
 پيٽا ڪرڻ، نذرانو ڪرڻ.  
 اُڻ: مطلب، معنيٰ، شرح.  
 اُرجان: عرض، منڻ.  
 اُرحهن: منجهي پوڻ، قاسي پوڻ.  
 اُرداس: عرض، التجا، پيٽا، نذرانو.  
 ارڏارڏ: هيٺاهين، مٿاهين.

اڪير: سڪ، اڪم.  
اڪيڪ: هڪ هڪڙو.  
اڪيلو: هڪ چٽو، چڙو، نرالو.  
اڪم: سڄو، سالر، ثابت، ناغي  
کان سواءِ، آڀيڪ، لاڳيتو،  
دائما، سديو.  
اگاڏ: اٿام، صيق، اونهو،  
بيحد ڏسو "آجهاڳ".  
اگست: هڪ مها رشيءَ جو نالو،  
جنهن ونڊيا جبل کي ڪيرائي  
وڌو هو. رشي اگست،  
هت تي پاڻي وجهي،  
سُرڪ پري مٿر اُچارو ته  
ساگر (درياء) سڪي ويو.  
اگر: مَن ۽ اندرين جي پهچ  
کان پري، سخت، ڪن،  
ڳجهو، مخفي، بيشمار.  
اگي: آڱ، باهه.  
اگت: بيشمار، جنهن کي ڳڻي  
يا ڪٿي نه سگهجي.  
اگوچر: آدرشت، جو اندرين (هواسن)  
سان ڄاڻي نه سگهجي،  
جو ڏسڻ ۾ نه اچي، مخفي.  
اگوھين: صاف، ظاهر، ڀرتڪش.  
اگيان: جهالت، اڻ ڄاڻائي.  
اگو: آڱ، اڳيان، اڳيون، پاسو،  
شروعات، آڱو پيو، اڳيوه.

اُسڳهڻي: سُرڪي، چڪو.  
اُسُجھ: بي سمجھ، اڻ ڄاڻ.  
اُسُيد: گهوڙن جي قرباني.  
اُسيد يڪ، جنهن ۾ گهوڙي  
کي چوڌاري ڦيرائي آخر ان  
کي ماري ان جي لهوتي يڪ،  
۾ ڏيندا هئا.  
اُسُن: ٽپت، گرمي.  
اُسنان: اُشنان، سنان، وهنجڻ.  
اُسنگ: جنهن جو ڪنهن سان  
تعلق نه هجي، آزاد.  
اُسوڪ: بي ضرر.  
اُسوڳ: ڏسو "اُسوڪ".  
اُشنائي: واقفيت، ڄاڻ سڃاڻ.  
اُشوڪ: ڏسو "اُسوڪ".  
اُصيل: بنيادي، اصل نسل وارو،  
شريف.  
اُقر: بنا ڦرڻي، بي اونو، ڪنهن  
۾ خيال کان سواءِ،  
ستوش وارو.  
اُڪال: وقت جي حد کان آزاد،  
موت کان آڃو، اُمر.  
اُڪت: بي شمار، بي انداز، چوڻ  
کان ٻاهر.  
اُڪر: سڄو، سڀ، سمورو.  
اُڪھ: چوڻ يا بيان کان ٻاهر،  
جو چڻي نه سگهجي.

آماپُ: جو ماپي نه سگهجي.

ماپ کان ٻاهر، اندازي

لڳائڻ کان ٻاهر.

آمتُ: بيحد، بي انداز.

آمتُ: نه متندڙ، نه دهنڙڙ، لازوال

پائدار.

آمرُ: لازوال، غير فاني، آبدي،

دائمي، زنده جاويد.

آمرُ: حڪم.

آمرتُ: سدائين جيئرو رکندڙ

(ڪابه شيءِ)، آڪسير.

آسو "آمرُ".

آملُ: ڪابه نشيدار شيءِ، آفيم،

نشو، ڪيپ.

آملُ: آملھ، بي بها، لاثاني.

آملھُ: آسو، "آملُ".

آمنُ: قرڻي، خيال کان سواءِ،

بنا قرڻي.

آمڊُ: متبُ يعني مايا جي چلَ وڌَ

کان آجو.

آمُولُ: آسو "آملُ".

آمُولُڪُ: آملھ، آسو "آملُ".

آمُولو: آسو "آملُ".

آملي: آسو "آملُ".

آناڙي: اڻ سڌريل، جهنگلي، مورڪ.

آن الحق: مان خدا، (برهم) هيان، منصور

حلاج وارو بيخودي، جو نعرو

آگهايو: ڏاڻو، ڀريو.

آگھرُ: جنهن کي ڪهر نه هجي،

لامڪاني، سَرُو يا پڪُ.

آگھوري: پيانڪ، خوفناڪ، قهر

جو، پوائتو.

آلُ: سڄي نه ڪرڻ، لڪائڻ،

ڳجهو ڪرڻ.

آلاپُ: نقصان.

آلاهي: خدائي، خدا جي طرف

کان، تمام گهڻو، ڪوڙ.

آبيلو: آربيلو، لاڏلو، پيارو.

آبتي: لڪائي، آسو "آلُ".

آبتي: آبتِي، سنسار کان ابتڙ،

اثانگي.

آلپتُ: سوکير، باريڪ، دقيق.

آلساڻو: آرسِي، آرس وارو، مست،

ڪاهل.

آلڪيون: اکين جون پلڪون، پنڀيون.

آلڪُ: مخفي، پونيدھ، خدا.

آلوهڪُ: روحاني دنيا.

آلولو: ڏکيو، منجهيل.

آلوڻي: لوڻ سان، ڦڪي، بيسواد،

اڻ وڻندڙ (رَسَ رَهَتَ).

آليپُ: جنهن کي ڪو ليپ لڳي

نه سگهي، بي داغ، نيارو

آليڪُ: جو لڪشي کان ٻاهر هجي.

بيسمار، آڪ.





اوپچاري: بي خيالو، خيال نه  
رڪندڙ، اڻ ڳالھو.

اويو: حضور، نشان.

اهڪار: آيمان، غرور، وڏائي.

اهنگ: آيو، خودي، پاڻشو.

اهنگت: اهنگار وارو. ڏسو "اهنگ".

اهميو: خود پاڻ، پاڻشو، خودي.

اهنگار.

ايسر: پرميشور، ڌڻي.

ايش: حاڪم.

ايشر: ڏسو "ايسر".

ايڪانت: اڪيلائي، ٺوپڪلائي.

گوشه نشيني.

ايڪتا: ايڪو، اتحاد، هڏي.

ايلچي: قاصد.

ب

باد: اجايو "وات هڻڻ، اجايو

ڳالهائڻ.

بادل: ڪڪر.

باري: ياري، وڏو، ڏکيو، ڪن.

باريڪ: مهين، سوکير، لطيف.

نفس.

بازار: وڪري جي جاء، جتي

دڪانن جي قطار هجي.

اودت: سنڀاسي، جوڳي، ويراڳي  
پوش.

اوره: رهائڻ، دل جو حال.

اوراره: اورين ڀر، هن ڀر، ويجهو  
طرف.

اوراثر: لولي، مٺي يا وڻندڙ ٻولي.

اورن: خالي، سڪڻو.

ارڙو: لوڙهو.

اوڙي: پياسي.

اوسر: سڄو، وقت، موقعو.

اوڪد: دوا، دارون.

اوگاهه: گواهه، شاهد.

اوگاهي: گواهي، شاهدي، خبر.

اوگن: عيب، برائي.

اوگو: سجهيل، بيوقوف.

ارگهت: اتاهون، اڻڪپرو، ڏکيو.

اولاڻو: ڏسو "اوراڻو".

اولو: پردو، آجهو، آسرو.

اول: آلو ٽانڊو، چڻنگ.

اولياء: الله جو دوست، الله وارو.

پهتل شخص، ولي.

اون: اونو، انتظار، الڪو.

اوسيڙو، هڪر.

اونڪار: ڀڳوان جي نالي جو اکر.

انگه: اوجھراڻي، پنڪي، ننڊ جو

خمار، گھيرت، گھائي ننڊ.

اوشو: گھت، ڏسو "اورن".

باري: راند، ڪيل.  
 بازبگر: رانديگر، بازي وجهندڙ.  
 باندڙ: ٻولڙي جي ذات جو جانور.  
 باندِي: قيدي، گرفتار.  
 بانورو: چريو.  
 بٺ: بٺ، باه، باه جو مڇ، آڙه.  
 بَحر: سخت، ڪٽن.  
 بحر: سمنڊ، درياءَ.  
 بُدبُديو: ٻوڙيو، پاڻيءَ جو قوتو،  
 قوڪڻو، حباب.  
 بديهي: جنهن کي پنهنجي جسم  
 جو ڌيان نه هجي، يعني  
 فقط ڌڻيءَ ڏانهن ڌيان  
 هجي، ڏيهه کان سواءِ.  
 براجڻ: لٽ ڀر رهڻ، رونق، افروز ٿيڻ.  
 برت: ورت، اپواس، لنگهڻ.  
 برچ: وڻ.  
 برجال: رچي، ٺاهي، ٻڌائي، برابر.  
 قائم، صحيح، چڱيءَ طرح.  
 بُرڏ: بدو، ڪراڙو، پوڙهو.  
 بُرڏ / بُرڏ: لنگ، ناموس، عزت، آبرو.  
 برو: خراب، بچڙو.  
 بره: فراق، جدائي، وڇوڙو.  
 برهم: پرميشور، ڌڻي.  
 برهما: ڪرتار، سرچڻهار، خالق.  
 مهاديو.  
 برهمند: دنيا، جڳت، سنسار.

برهن: پريمن، وڇوڙيل، اها  
 پريمن جنهن جو پيارو  
 وٽس موجود نه هجي.  
 برهمڻ: هندن جي چئن ذاتين  
 مان اتم ذات، هندن جون  
 چار ذاتيون.  
 (1) برهمڻ (2) ڪٽري  
 (3) ويڻ (4) شودر.  
 بسماڊ: اچرج، حيرت، تعجب.  
 بَسنت: بهار جي مند، هڪ  
 راڳڻيءَ جو نالو.  
 بَقائڻ: پاڻ ٻاهر ڪڍڻ، ٻڙڪ پوئڻ  
 بَڪرو: واٽان ڪڇڻ، واٽڻ، ٻاڦڻ.  
 بَڪيڙو: بخرو، حصو، ڀاڱو.  
 بَڪاسڻ: جهجهٽ، جهڳڙو.  
 بگر: ڪٽڻ، ٽيڙڻ.  
 بگري: کان سواءِ، ڌاران.  
 بَگلو: بگل ٿيلهي، فقيرن جي  
 گودڙي، بگهه پڪي.  
 بلا: مصيبت، آفت.  
 بلاس: آئندو، خوشي، هڪ راڳڻيءَ  
 جو نالو.  
 بلاول: هڪ راڳڻيءَ جو نالو.  
 بن: جهنگل، ٻيلو، بيابان.  
 بن: سواءِ، بغير.  
 بن: بنياد، نسل.  
 بڻي: پاڻو، رضا.

پار: اونھو پاڻي (سمند) يا  
درياءَ جو.

پار: ننڍو ڇوڪرو، آبهرو.

پارڪ: پار، پالڪ، شش، چيلو.

پاري: ڌري، جاء، گهر، پن

پارين جي وچ ۾ = ننڍ ۽

سڀني جي ٻنهي حالتن جي

وچ ۾ يعني ٻنن ڏانهن.

پالا: پار، ننڍو ڇوڪرو

پال جتي = پراڻي وهي.

پانين: پرهمن، هندن جي چئن

ذاتين مان اتر ذات، ڏسو

”برهمن“.

پان: سمجھ، ٿيڻ، پاڙ، لوڙ

پياس.

پان: پاڻي، ڳالهه، ٻولي.

پان: تير.

پان / پاڻو: ويس، لباس، پوشاڪ.

پاون: پاڻي، اکر، ٻولي.

پاون ٻاهري = ٻوليءَ يا اکرن

کان ٻاهر.

پٽ: نر جو وڻ.

پڄهائڻ: وسائڻ.

پڄهڻ: ٻڌجڻ، قابو ڪرڻ.

پڄهڻ: سڃاڻڻ، پروڙڻ.

پڌ: ٻڌي، سمجھ، عقل

پڌوان: سمجھدار، عقيد.

بوراني: پاڳل، چريو، ڏسو ”بانورو“.

بوند: مينهن جي ڦٽي، ڦڙي، ڪٽي.

بهر: ڪڻڪ جو ڳاڙيل مڪل گاه.

بهر: وسندڙ، ڦلندڙ ڦوليندڙ.

بي آرڻو: بي مطلب.

بي باڪ: بي خوف، بي ڊيو.

بيستي: گذريل وقت.

بيحد: بي انت، بي شمار، لانتها.

بيٺڻ: زخم ڪرڻ، وڍڻ، ڏکوڻ.

بيراڳي: ويراڳي، سنياسي.

بيرمگي: رنگ روپ کان سواءِ، لائاني.

بيڪ: بڪيا، پن، خيرات.

بيڪ: ويس، پوشاڪ.

بيگ: تيزي، تڪ.

بيگرج: بي غرضي، بي مطلب، بي

طمع.

بيگم: پنهنجي ڄاڻ کان سواءِ.

بيگم پور: اهو مڪان جنهن جي ڄاڻ

(اندرين يا حواسن رستي)

نه پوي.

بين: ساز جو هڪ قسم.

پ

باجهون: کان سواءِ.

پار: راه، آن جو ڍڳ، لڳل فصل.

## پ

پاري: ڳرو، وڙني، ڪٺن، ڏکيو.  
 پاڙو: بي عزتيءَ جو معاوضو،  
 حرام جو پيسو.  
 پاڙو: ڪرايو، مزوريءَ معاوضو،  
 بدلو.  
 پاسو: ڄاڻ، اڇا.  
 پاسو: ڏسڻ ۾ اچڻ، ڄاڻڻ، سڃاڻڻ.  
 پاڳو: قسمت، نصيب.  
 پاڳوان: پاڳ وارو، بختاور، خوش  
 نصيب.  
 پاڳوتن: ڀڳوان جي ڄاڻندڙن،  
 پاڻ: سج.  
 پاڻ / پاڻ: گهر، ماڳ، مڪان.  
 پانت: نمونو، قسم، ريت، طرح.  
 پاني: ڳوٺڙي.  
 پاڻو: ڏسو "پاڻ".  
 پاڻو: خيال، ارادو، رضا، مرضي.  
 پاڻي: وڻي، پسند پئي.  
 پاڻ: ريت، نمونو، پاڻا، نشو.  
 پتو: رڌل چانور.  
 پيوٽو: خاڪو، رک، چار، ڦلھڻ، پسر.  
 پتارو: خاوند، مڙس.  
 پتڪو: رڪڻ.  
 پڇوال: پکيءَ پوندڙ.  
 پڇاڻي: آڻو ڪري، محبت ۾ رڱي.

پرڇو: ڏسو "پرڇ". پت يا ڪيان  
 جو وڻ.  
 پڪي: شاديءَ جي هڪ رسم.  
 پڪو: پاڪو.  
 پل: طاقت، سگهه.  
 پلوتو: طاقتور، سگهارو.  
 پلھارو: صدقي، گهور گهور، قربان،  
 گهوري.  
 پلي: شهزور، طاقتور، سگهارو،  
 پلوان.  
 پندي: ٻڙي، نقطو، تپڪو.  
 پنڌڪو: ڦاسائيندڙ.  
 پنڌن: پنڌن، جهل، روڪ، انگارو.  
 پنو: حد، سنڌو.  
 پوجھو: بوجو، بار.  
 پوڌو: ڳيان، ڏسو "پت".  
 پوڌي: سڻپرو، سڃاڻو، سڃاڻ.  
 پوراڻو: چريو ڪيو، ڏسو "بوراني".  
 پوڙو: سَر يا ڪاڻهن، گام جو  
 ٿپ، آسرو، وسيلو.  
 پوهڻ: پيڙي.  
 پوهڻ: پوکڻ، چڻ.  
 پياڻي: دوئي، کوٽ، دولاپ.  
 پيج: بچ.  
 پيجو: بچ، پوک، ڏسو "پيج".

پوئائي: رلائي.  
پوت: چيئن، پرائي، ست وستو،  
هستي، وجود.  
پوپو: پوت يا جن ڪيڏن وارو، هوشيار.  
پوجل: سنسار، ساگر.  
پوري: سادي، ابوجهه، گهيلي.  
پوساگر: خوفناڪ سمنڊ، سنسار.  
رويي ساگر.  
پوڳ: مزو، لطف.  
پوگن: ماڻن، ڏسو "پوڳ".  
پول: پولو، پرم، سنسو، ڏسو  
"پل".  
پول: رکن، ڀڙڪن.  
پون: ڌرتي، جاء، گهر، پناهه.  
پوندو: بيوقوف، مترادف "مڌو".  
پونه: زمين.  
پون: گهمڻ، رلڻ، ڀڙڪڻ.  
پيت: پڙ وارا.  
پيت: نذرانو، پيٽا.  
پيد: تفاوت، گجهه، راز.  
پيدي: گجهه لهي، ڏسو "پيد".  
پيديو: ٽٽو، ڏسو "بيڌيو".  
پيڙ: دٻاء، تڪليف.  
پيش: ويس، پوشاڪ، ڏسو "پڪ".  
پينگ: سڪڻو، سڄ، ويران، آجاءُ.  
پيو: پيد، گجهه، راز، ڏسو "آپيد".

پجن: خدا يا ديوتا جي تعريف  
پر گيت.  
پچچئو: پيچندڙ، چٽ ڪندڙ.  
پرانت: سنسو، ڦرڻو، وسوسو.  
پرتا: ڏسو "پتار".  
پرڪڻ: جوش کائي پوئتي موٽڻ.  
پرمر: سنسو، ڦرڻو، وهر.  
پرنگ: چيلائو، ڏسو "پرنگي".  
پرنگي: پنگي، ڏکڻاري، گهر پٽري،  
چيلائو.  
پگت: پگتي، بندگي.  
پروسو: آسرو، اعتبار.  
پسن / پسر: خلاص ٿي وڃڻ، چار،  
رڪ، خاڪ.  
پگوا: گيڙو، رتا ڪپڙا (جي  
جوگي فقير پائيندا آهن).  
پگوان: ايشور، پرميشور، خدا.  
پگونت: پگوت جو پاڻو، خدا جي  
رضا يا پاروا، ڏسو "پگوان".  
پل: چڪ، غلطي.  
پلو: نيڪ، چڱو ماڻهو، منبرش.  
پندار: خزانو.  
پسان: پتل، رسيل، مٺا، وڻندڙ.  
ڏسو "پچائي".  
پنگ: هڪ نشيدار ٻوٽي.  
پنور: هڪ قسم جو ڪارو  
جيت، جو گلن مٿان  
گنجار ڪندو آهي.

## ت

تات: سنڀال، يادگيري.

تاپ: دڪ، جڏن، روڳ.

ٽي تاپ = ٽن قسمن جا دڪ.

شريڙ جا دڪ، من جا دڪ.

ٻاهريان دڪ.

تاجا: تازا، خوش، نؤ بنو.

تاجي: ٽاڻي، ڪپڙي ٺاهڻ لاءِ.

ڏاڳن جو ميل ڊگھائيءَ ۾.

تاجي پيٽو = ڪپڙي جي ڊيگھ.

۽ پَر وارا ڏاڳا.

تار: اولھو، هميق.

تاري: تات، طلب، آسرو، مدد.

تاڙي: تات، اڻ ٿڻ.

تازي: حربي گھوڙو، تيز رفتار گھوڙو.

تاگير: نرادر، آيمان، وڏائي.

تامس: جوش، ڪاوڙ.

تانگھو: ننڍو پاڻي.

تاڻي: چڪي.

تساک: ٽالھ.

ٽت: ٽٽي اٿي.

ٽٽ: عصر، مَوَل، سار، بنيادي.

وَسْتُو.

ٽٽ يا عناصر پنج آهن.

اگني (ٻاھ)، وايو (هوا)، جل.

(پاڻي)، آڪاس (پرتوي زمين).

تَتِير: نہایت، مشغول.

تَتِکَال: اُنهيءَ وقت، جھٽ پٽ.

بنان دیر.

تَپ: تپسيا، يوگ، رياست، ڌيان.

تَپت: گرمي، تپش.

تَجَن: ڇڏڻ، ترڪ ڪرڻ.

تُخمر: بچ.

تُخت طائوسي: تخت جيڪو شاھ جهان

بادشاھ مور جي شڪل

تي ٺھرايو هو (جنھن ۾

جواھر جڙيل هئا)، عمدو

تخت، لاثاني تخت.

تَد: اهو.

تَدَرُوپ: برابر، هڪ ساڳيو روپ.

اصلي شڪل.

تَر: تازو.

تَر: ڌرو.

تَرَاڪ: تارڪ، تياڳي، الله لوڪ فقير.

تَرپيشي: ٽن ندين (گنگا، جمنا،

سرسوتي) جو ميلاپ.

تَرَتاپن: ٽي دڪ، سريڙ جا دڪ.

شينھن ۽ نانگن بلائن جا

دڪ ۽ جنن پوتن جا دڪ.

تَرَسو: کٽو.

تَرشنا: اڄ، پياس، لالچ، خواھش.

تَرڪ: بحث، دليل، اعتراض.

تَرڪُتي: جوڳين جو ڌيان ھو

تلڪُ: ٽڪو، نشان.  
 تَمَرُ: اوندھ.  
 تَنبورو: وڄائڻ جو هڪ ساز.  
 تَشي: چڪي، ويڙهي، ڏسو "تاشي".  
 توڏي: راڳشيءَ جو نالو، ٿوڏي  
 ڳائڻ = خوشي ڪرڻ.  
 تُوَرُ: ريت، نمونو، طرح.  
 توشا: قيمتي سامان.  
 توڪَلُ: خدا تي ڀروسو رکڻ.  
 تولُ: تور، وزن.  
 تياڳُ: دليوي شين کي ڇڏڻ.  
 تياڳي: تارڪ، ويڙهي، ڏسو "تياڳ".  
 تيسرُ: تڪو، تيز.  
 تيسرُ: چمڪ، روشني، تيزي.  
 تير: ڪنارو.  
 تيرتُ: پوتر جڳھ، ياترا جي جاءِ.  
 تِيڪُنُ: تيزي.

ت

ٿانءُ / ٿاءُ: آرام جي جاءِ.  
 ٿرُ: اسٽر، ڦاٽر، محڪم.  
 ٿرتا: اسٽرتا، بيهڪ، محڪم.  
 ٿرداس: آرسي، مسٽ.  
 ٿنپُ: ٽنپو، جهلو، ٽيڪ.  
 ٿوڪُ: چيز، شيءِ، وسٽو.

ڇڪر (جو پيشانيءَ مٿان  
 آهي) ڏسو "تريپي".  
 ترڪڙي: سامي، ٿارازي.  
 ترڪو: سامان.  
 ترنگُ: ٺٽو، چولي، امنگ.  
 ترنگُ: گهوڙو.  
 ترينُ: ڪڪ، گام جو تيلو.  
 تريپي: ڏسو، "تريپي".  
 ترهو: اها شيءِ (ڪڪن، ڪانن،  
 ڪاٺين وغيره جي ٺهيل) جنهن  
 تي ترجي، وسيلو، آڌار.  
 ٿري: ڏسو، "ٿريا".  
 ٿريا: چوٿين منزل، جتي پهچڻ  
 سان (هندن جي عقيدتي  
 موجب) خدا سان ملي  
 سگهجي ٿو.  
 چار منزلون، جڪرت، سوڀ،  
 سڀيت، ٿريا.

ٿڙُ: گهيڙو، گهاٽ.  
 ٿسڪو: تسلا، دلجاو.  
 ٿغدير: مقدر، لکيو، قسمت، نصيب.  
 وري وري چوڻ جي حالت،  
 پڪ، بي شڪ.  
 ٿڪيو: وهاڻو، آڌار، آسرو، آستان،  
 جاءِ.  
 ٿلُ: برابر، مٽ، جوڙ.  
 ٿلافي: عيوض، بدلو، پورائي.

تُورَهَرُ: ڪنڊن واري پوٽي جو  
قسم، زقوم.

ت

تالو: ٿارو، پاسو، گهاٽ، ٿرڻي.  
تَنُو: ننڍي قد وارو گهوڙو.  
تَرَن: هلڻ.  
تُڪ: ٿورو.  
تُڪَمَرُ: ٿورو وقت.  
تُڪَر: شام، سانجهيءَ جو وقت.  
تُڪَرِي: تارازي، ساهمي، ڏسو  
"ترڪري".

تور: چال.  
ٽول: چيز، شيءِ سنگت.  
ٽوٽي ڀر: ڪڏ ڀر.  
ٽويو: ڪڏ.

ٽي ٽاپ: آڏ، وياءُ، اڀانڌ يعني سرير  
جا دڪ، شين، نانگن  
بلائن جا دڪ ۽ ٻين پوٽن  
جا دڪ، ڏسو "ٽاپ".

ٽيلو: ڏنگو، ونگو.

ٽيڪ: آڌار، سهارو.

ٽيڪن: ڌڻ، رڪن.

ٽي لوڪ: ٽي جهان يا عالم: سرڳ  
(بهشت)، پرتوي (ڌرتي)،  
زمين، پاتال (دوزخ).

ٽي ڏيو: برهما، وشنو، مهيش.

ٽيو: نشان، حادث.

ٽيڙُٽپ: ٻه ڏينهن ڇڏي ٽئين  
ڏينهن ايندڙ بخار، ٽيڙُٽپ،  
پرو، مصيبت.

ث

ٺاڻ: دٻڊو، پيڪو، مائڊاڻ،  
اجايون سڪيون، ڳالهون.  
ٺاڪَرُ: ديوتا، سامي، عزت جو  
لقب (هندن ۾).  
ٺُٺ: ٻاهريون ڏيک، ٺُٺو "ٺاڻ".  
ٺپ: زخم.  
ٺِڪَرُ: مٽيءَ جي پڪل تانءُ جو  
پڳل ٺڪر، آڏا چيز،  
خسيس شيءِ.  
ٺڳ: دغا باز.

ٺڳوري: ٺڳي، فريب، دغا بازی.

پ

پاڙيون: ڪول جون ڏوڏيون.  
پاتال: زمين ۾ هيٺاهون ملڪ،  
ترو، دوزخ.  
پاتشاهه: حاڪم، بادشاهه.  
پار: هن طرف.



پاڳندي: ڊونگي، چلي، دوکياز.	پاڻو واڻو: پنهنجي روءِ سوء.
پالڪ: نگهبان، سپايندر.	پاتشي: پتن وارو، ملاح، مرشد، گرو.
پالڪي: پلنگ، ڏولي.	پائي: پتي، قريبي.
پان: پيڻ، پيڻ جي شيء.	پاڻ: مطالع، پڙهڻ، ڌرمي ڪتاب جو دور.
پاندو: بهادر.	پاپ: گناه، ڏوه.
پان: خود، پنڊ، وڏائي، تڪبر، خودي.	پاپڻ: ڏوهارڻ، گنهگار، خيٽ، ماي.
پاوڪي: گهٽ ذات وارو، شودر.	پاجي: پاڇي، ڪميٽو، نوڪر.
پاون: پاڪ پوتر.	پاڇاري: ڊڳن کي ڪلھن ۾ وجهڻ جو ڪاٺ جو چونڪو، پانڇاري.
پاهو: سڱي جو سوراخ، ڏڪ.	پارس: پارس پتر (جو لوه کي لڳي ته سون ٿي پوي).
پائي: سميتي، ولي، حاصل ڪري، پڇاوي: پاڇي.	پارڪ: پارڪو، پرڪينڊڙ.
پت: عزت.	پارو: سردي، سخت ٿڌ.
پت: پتي، حوند، مالڪ.	پارو: هڪ قسم جو پترو ڌاتو، سيماب.
پتاشو: هڪ قسم جي مٺائي.	پاروسي: پاڙيسري، پاڙي ۾ رهندڙ.
پتال: ڏسو "پاتال".	انسان سان گڏ رهندڙ پنج دشمن: ڪام، ڪروڙ، لوپ، موڙ ۽ انڪار.
پتت: پاڇي، گنهگار، نيچ.	پاروتي: پارپتي، مهاديو (شو) جي زال.
پتر: پن.	پاڪوڙڻ: زور سان جهلڻ.
پتر: پت، فرزند.	پاڪ: پوتر.
پتري: چئي.	پاڪي: پوترقائي، پاڪائي.
پتنگ: پروانو، هڪ جيت جو قسم (جو ٻرندڙ باهه ۾ اچي پاڻ اڇليندو آهي).	پاڪيزگي: پرهيزگاري.
پتن: ڏسو "پاتشي".	
پتورت: مڙس جي فرمانبردار عورت، سڱي عورت.	
پتيو: رڇيو، ڏڍ ڪيو، راضي ٿيو.	

پَدَ اسگاهُ: برهر پد. دسو "پد" ۽  
"اسگاه".

پَد نراس: اهو درجو جنهن ۾ ڪا به  
آس نه هجي.

پَنَرُ: پَنَرُو، ظاهر.

پَر: پَرين، محبوب.

پَرَاتَن: پراڻي زماني جو، پراڻو.

پراچن، آدي، اصل جو، آڳاٽو.

پراپَت: حاصلات، لاپ، فائدو.

پَرَاپَڪارَ: ٻين جو ڀلو. دسو "اپڪار".

پرارَبَد: نصيب، قسمت، پاڳ.

پَران: ساه، پساه، حياتي.

پَران پَتِي: ايشور، ساه جو مالڪ.  
خاوند، مڙس.

پَراني: ساهوارو، جيو.

پَران: قديم، پراچن.

پَران: هندن جا ڌرمي پستڪ

جيڪي وياس گڏ ڪيا (ڪل

ارڙهن آهن. دسو "آفارهَن").

پَرَبَت: ٻهڙ، جبل.

پَرَبَسَن: هوشيار، چتر، پڪو.

ڪامل، قابل، مياڻو.

پَرَبَل: طاقتور، سياڻپ.

پَرَبود: سمجهه، سياڻپ.

پَرِيَات: سوير صبح، آسَر.

پَرِيَاء: طاقت، اثر.

پَرِيو: مالڪ.

پَنَت: رستو، مارڳ.

پَنَرُ: پَهَن، پاهَن.

پَنَت: پردو، ڪپڙو، روپ.

پَنَت چير: ريشمي ڪپڙو.

پَنَل: پردو.

پَنو: اوني ڪپڙي جو قسم.

پَنِي: ڦرهي.

پَناء: پَنِيءَ طرف، پوئتي، پويان.

پَنَن: موڪلڻ، روانو ڪرڻ.

پَنولو: ڦوٽو، بوڙيو، حباب.

پَنِيهه: ٻاٻيهو. دسو "چاترڪ".

پَنج: پَن، ڌرم، ثواب جو ڪم.

پَنجار: پَنج، قات، يادگري،  
گالهه ٻولهي، ڏڪر.

پَنجائَن: سڃاڻڻ، سڃاڻڻ ڪرڻ.

پَنجائو: سڃاڻيندڙ، پارکو، دسو

"پَنجائَن".

پَنجائون: پاڇائون، پاڇولو، پاڇو.

پَناء، ساڀو، اولڙو.

پَنجمر: اولهه، هڪ صوفيانہ منزل

جو نالو. ضد "پورب".

پَنجو: پَنجو، پَن، پويون يا ڳو.

ضد "اڳ" يا "اڳو".

پَد: درجو، منزل، مرتبو، مان.

پَد تَرِي: تر يا پڪ جنهن جيو ۽

برهر جو سنڌو نه رهي.

پَدارَت: چين، وستو.

پرسن: خوش.	پرت: ويجهو، سامان، ڏسو "پرتڪ".
پرمسي: پرڪي، چالي، ڏسو "پرڪش".	پرتاب: ڏيا، مهماء، جلال، مرتبو.
پرش: پرڪ، پرس، ماڻهو، آدمي.	پرتپال: بچاء، رکيا، سنڀال.
پرشن: سوال.	پریت، نياھيندڙ، مالڪ.
پرڪاش: پرڪاس، روشني، جوت.	پرتڪ: ظاهر، پڌرو.
پرڪ: ڏسو "پرش".	پریت: ويساه، وشواس، اعتقاد.
پرڪارٽ: آدم، ڪوشش.	صدق.
پرڪش: ڇاڇڻ، ڇڪاس، امتحان وٺڻ.	پرپڪ: پڪو، پختو، ڪامل.
پرگهٽ: ظاهر، پڌرو.	پرپچ: ڪوڙ، پڪڙو، ٺڳي.
پرلاڏ: آواز.	پرپچا: رعيت.
پرلو: هن طرف جو.	پرجهڻ: سمجهڻ، ڄاڻڻ، پروڙڻ.
پرلوڪ: ٻيو جهان، ايندڙ جهان.	پرچو: ڇان، سڃاڻپ، ديدار.
پرلي: جهان جي فناشي، قيامت، فنا.	وصال پریت.
پرمر: اعليٰ، اتر، اوچو.	پرچنتا: ٻڌائي.
پرمر پڻيت: مها پوتر.	پرچ: پاتل، وڻ جي پن مان
پرماٽر: پرميشور، ڌڻي.	نھيل ٺاھي (جنھن تي ھندو
پرماڏ: ٻي پرواهي.	کاڌو رکي کائيندا آهن
پرمارٽ: اتر ڪر، ڀلو ڪر، ڌرم.	يا فقير کي ڏيندا آهن.)
پلائي.	پرچڻ: محدود، الڳ، جدا، ٻائي.
پرمان: اندازو، انومان، دليل.	پرچڻ: پرسن، خوش، نونو.
نابتي، مثال.	پرچن چير: ٺاڄن جي پير ۾ ڄمڪندڙ
پرماڻو: سچي، دل ۾ جان سان.	چير.
ڏسو "پرمان".	پرڌان: مکيه، مک، وڏو سردار.
پرميمتر: پرماٽما، جدا.	پرڌر: سمجهيو، ڏسو "پرجهڻ".
پرٿامر: نمسڪار، عزت ڀريو سلام.	پرساد: مهرباني، عنايت، ڪرپا.
پروان: قبول، بحال، سچو.	مهر.
پروانو: اڏامندڙ جيت جو هڪ	پرسپر: هڪ ٻئي ۾، پاڻ ۾.

سمايل هجي يعني ڏٺي  
ڏسو "پسرن".

پسنڻ: ڏسڻ، ڀالڻ.

پسون: چوپايو مال، جالور.

پشاج: ڏسو "پساج".

پڪري: آواز، سڌ، رڙ.

پڳ: پير.

پڪ: پاسو، طرف.

پڪاڻ: پڪي.

پل: پلڪ، گهڙي، لحظو، کن.

پلال: سارين جو سڪل گاهه.

پلالِي: پلال ڪٽيندڙ، مڪار.

ڳ، ڪوڙو، ڏسو "پلال".

پلتارجن: ڏنڌاڙجن، وڏي آزمائش.

هيٺ اچڻ.

پلپل: هر گهڙي، ذري ذري.

هرهر، ڏسو "پل".

پلڪ: پل، کن، لحظو، اک چنب.

پلڪن جي پردي ۾ = اکين جي

چپرن ۾.

پلڪڻ: گدگد ٿيڻ، خوش ٿيڻ.

پلڻ / پلو: پلاند، پاند، دامن.

پلنگ: چپرکت، سيج، ڏسو

"پالڪي".

پليد: ناپاڪ، آپوتر، مٿي ميرو.

پن: وڻ جو پن - پتو.

پن: شپ ڪرم، ڏسو "پنج".

قسم (جو بهام جي روشنيءَ)

تي ٿيندو آهي ۽ آخر ۾ ان

۾ وڃي پوندو آهي.)

پروان: ڏسو "پروان".

پرواهه: وهڪو، وهڪرو.

پرورتا: اصليت يعني ٻيو روپ

وٺڻ، وهنوار.

پروس: لاچار، مجبور.

پرولي: گجھارت جو قسم، مار.

پرويس: واسو، داخل.

پرهيج: پاسو، ڪنارو، تارو.

پريت: جن، ڀوت.

پريتم: سڀ کان پيارو، ڏسو "اتر".

پريم نگر: محبت جو گهر.

پري: حسين عورت، ايسرا، آيجرا.

پريمي: هاشق، پريم وارو.

پڙ: ڍڪ.

پڙو / پڙهو: منادي، ڏندورو، اعلان

جو دهل تي ڪيل هجي.

وڏي واڪي ڳالهه.

پسارو: وستار، بيان، ايتار.

ڊيگهه، نظارو، جنسار.

پساج: ڀوت.

پستڪي: مذهبي يا ڌرمي ڪتاب

جو ڄاڻو.

پسرن: پڪڙڻ، ڦهلڻ.

پسريو: جيڪو هر هنڌ پسريل يا

پُنٺُ: رستو، مارڳ، مذهب، متو.  
 پَنٿِي: سالڪ، ڪنهن خاص مذهبي  
 فرقن جو فرد، ڏسو "پنٿ".  
 پُنڄُ: بيحد، تمام گهڻو.  
 پنج: پنج وڪار = ڪام،  
 ڪروڙ، لوپ، موٽ، انڪار.  
 پنج تت: پنج بنيادي وستو = اگني،  
 وايو، جل، آڪاس، پڙئي.  
 پَنڊُ: پري، پاڻ، جسر، بدن.  
 پنڊ سٺو = پري ڦٽي ڪندڙ.  
 پَنڊَتُ: ودوان، عالم.  
 پَنگُ: پنڪو، لڱڙو، جڏو.  
 پَنگلُ: رتل.  
 پَنگلُ: سندن منڪل، لڱڙو، ڏسو  
 "پنگ".  
 پُنيتُ: پوتر، پاڪ، نورمل.  
 پُوتُ: پٽ.  
 پوٿِي: هندن جو ڌرمي ڪتاب.  
 پوٿِر: ڌرمي ڪتابن وارو، ڏسو  
 "پوٿي".  
 پوٿُ: پري.  
 پُوڄُنُ: پوڄا ڪرڻ، عزت ڪرڻ،  
 مڃڻ.  
 پورُ: ويچار.  
 پُورُ: اوڀر، هڪ صوفيان منزل  
 جو نالو، ضد "پيچر".  
 پُورُنُ: پورو سال، سارو، ڪامل.

پُوري: ٻڌي، ضد "اڳي".  
 پوسِي: پاليندڙ.  
 پوشُ: لباس، ڪپڙا.  
 پوشاپوشُ: پري ٿيو پري ٿيو، هلڄل،  
 آبادي، شاهوڪاري.  
 پولو: خالي، پورو، سڪڻو، ٺلهو.  
 پُونُ: هوا، پراڻ، ساهه.  
 پَهُ: ويچار، صلاح.  
 پهنِي: ڄاڻڻ سان.  
 پَهَاڙُ: جبل.  
 پِي: پرين، محبوب.  
 پِياسُ: آڇ، خشڪي.  
 پِيٽُ: پريت، پيار.  
 پِيچارو: ڪجهه بچڻ وارو، اشارو  
 آڏويڳت ۽ منصور ڏي.  
 پيرادُ: پيرائي، پري، پاڳي، چور جو  
 پيرو ڪندڙ، پيرائيو، طالب.  
 پِيڪو: پيا، هو گهر، آبي ٺاڏي جو گهر.  
 پِيگهوڙو: پيگهه.  
 پيهو: پوک ۾ ٺهيل ننڍو مٽهن  
 جهن تي چڙهي ڪڙمي  
 پوک تان چهار ڪليندا آهن.

## ث

ثابُوتُ: مضبوط، قائم.  
 ثابُوتي: مضبوطي، پختي، محڪم.

سٽرتا، اڪدمتا، اڏولتا،  
ڏسو "ثابوت".  
ٽالٽ: ٽيور، ٽياڪڙ، امين، ٽريڪشن.

## ج

جات: ذات، ڪل، ڪٽنب،  
قبيلو، فرقو.  
جاد: ڏسو "جات".  
جاگرت: بيدار، سنجيت، پهرين آوڻا.  
هندن جي عقيدتي موجب چار  
اوستائون يا منزلون آهن.  
(1) جاگرت (2) سوپڻ  
(3) سنڌت (4) ٿرتا.

جاگير: سرڪار طرفان انعام طور  
مليل زمين.

جاگڙي: بيدار ٿيل، جاگندڙ يعني  
گرو، مرشد، ڏسو "جاگرت".

جالِي: چاري، ڦندو.

جتن: ڪوشش، سميو.

جتي: ڪام جيت، نفساني  
خواهش تي قبضو ڪندڙ.

جت: جات قوم (جيڪا پوکي  
راهي ڪندي آهي).

جپ: ذڪر، وظيفو، سمرڻي  
سورڻ جي حالت.

جپڻ: بندگيءَ ۾ خدا جو نالو

(ٻار ٻار) ولڻ، نامر آچارڻ.

جڏ: لڙائي.

جڙنا: ڌريج، تحمل.

جڙڻ: جلائڻ.

جڙي: پري، ڦهائي، قبضي ۾  
ڪري، ڏسو "اڃر".

جڙي اڃر: ناس نه ٿيڻ واري وسوءَ  
کي پڇائي يا ڦهائي.

جڙڻ: ملائڻ، ڳنڍڻ، مڙهڻ.

جڙڻ: ملڻ، لهڻ.

جس: نيڪ نامي، تعريف، شاپاس.

جفا: محنت، ڪشالو.

جڪ: اڃائي پخي، پڪواس، ڦرڻو.

جڪ: ايڏا، آند مائڻ، ڳڻتي.

هرڪر، ڦرڻو.

جڪي: ڏڪيائي، ڏڪي.

جوڪم: ملڪيت.

جوڪم: ايڏا، تڪليف.

جگ: قرباني.

جگات: خيرات، دان، ڍل.

جگاتي: رڪوات وٺڻ وارو، ڍل وٺڻ وارو.

جگمگات: تجلو، چمڪو، ٽڪي روشني.

جگ: ڏسو "جگ".

جگ: جگت، سنسار، جهان.

جگ: زمانو.

(چار جگ آهن: 1- بستم 2-

تريتا 3- دواپر 4- ڪل،

ميل (جوڙ راند جو).

جَنَڪَ: ماڻهوءَ جو نالو، مثيالا	جڳ مڳ: چمڪندڙ.
جو راجا (سڀتا جو پيءُ).	جڳاڙو: اوائل اصل جڳن کان.
جَنَمُن: جنم، جنم، پيدائش.	ڏسو "آڌ".
جوت: روشني، چمڪ، پرڪاش	جڳت: ڏسو "جڳ".
جوتشي: نجومِي، ڏسو "جوت".	جڳت: ريت، نمونو، ڍنگ.
جوت: ڪوڙ.	حڪمت، تدبير.
جور: زور، زبردستي.	جڳتي: جڳت وارو، پرهيزگار.
جوهيا: شڪست کائڻون، زخما.	ڏسو "جڳت".
جوڳ: ڏيان، ميل ميلاپ، لائق	جڳديش: جهان جو مالڪ، ايشور،
زهد، تپسيا.	ڌڻي.
جوڳي: ڏياني، تپسي، سنام	جڳمڳ: ڏسو "جڳمڳات".
فقيرن جو قسم.	جڳياسي: ايشور جي ڪانڪي، ڌڻي،
جوڳيسر: وڏو جوڳي، ڪامل درويش	جو ڳولائو، طالب الموليٰ.
زاهد، تپسي.	جل: پاڻي.
جولاھو: ڏسو "جلاھو".	جلاھو: ڪوري (ڌات)، اشارو
جون: پيدا ٿيڻ جي جاءِ، پٺ	"ڪبير پڳت" ڏي.
جنر، تناسخ.	جمر: ڪاڻ، موت.
جوهَر: اصل، ضد "عَرَض".	جمر گڻ: لشڪر.
جوهَن: ٽڪڻ، شڪست ڏيڻ.	جَمراء: دوزخ (نرڳ) جو راجا.
حوه: مڪان، هنڌ، ماڳ.	حن: ماڻهو، آدمي، مرد.
جهاج: جهاز.	جنن: مهاڻائن.
جهڊ: ڪوشش، سعيو.	جَنَتا: ماڻهو، انبوه، مير.
جَنڪار: سوپ، فتح.	جَنتر: جادو، منتر.
حيث: سوپ، ضد "هار".	جَنترو: منتر، ڏسو "جَنتر".
جيُو: آتما، ساهوارو.	جَنتري: واڄو
جيءُ جنت = ساهوارا (رهندڙ)	جَنجال: جنجل، ڏڦيڙو، ڏوجهرو،
جيون: زندگي، حياتي.	تڪليف.

[ چ ]

چارُ: وڌي چاري، قندو، قاهي.

[ چھ ]

جھارُ: پکين جو ولر جيڪو

پڪل پوک کائي.

جُجهُ: هڪ روپ.

جھروڪو: کڙڪي، دري، ٻاري،

محلات، جاء.

جُهرُنُ: ڳرڻ، ڊڪي ٿيڻ.

جھڪو: هيٺ، گهٽ، اداس.

جھڳو: جهوپڙي، گهر، مڪان.

جُهلُنُ: لڏڻ، لهرڻ.

جھلڪُ: چمڪ، روشني.

جھلمل: جهرمر، چمڪ، جهڇڻو.

جُھنگلو: راڳشيءَ جو هڪ قسم.

جُھنجھر: راڳشيءَ جو هڪ قسم.

جُھولو: هندورو، پينگهو، پينگهه.

جُھومُنُ: ڪنڌ ڌوڻڻ.

جھونجھن: لڙڻ، وڙهڻ.

جھونجھارُ: جودو، پهلوان.

جھيشو: آهستو (آواز).

چ

چاترڪُ: پيهو پکي.

چاٿان: چوٿون، ضربون، تڪليفون.

چار: چار ويد، ڏسو "ويد".

چار: چار ٻيهر ڏينهن جا ۽ چار

ٻيهر رات جا.

چارا: ڪوششون.

چاڪُ: خوش.

چاڪ: زخري، ڦٽ.

چاهُ: مَن، الدر، دل.

چاهين: سمجهڻ.

چَچَرُ: سياڻو، ٻڌوان، چالاڪ.

چُشي: چوڙ، ڊر ڦرڻ واري جاء.

چٽ: حيرت پريو ڏيکاء، آڪاس.

چٽڪُ: چمڪ، چمڪاڻ، تجلو.

چٽڪي: چمڪو.

چُڻُ: نشانو هڻڻ، نشان ٿي

پورو هڻڻ.

چَنو: اعمال نامون، پوٽا ميلي

ڪاغذ، ڪاغذ.

چَپَلُ: چنچل، چالاڪ.

چَپو: پيڙيءَ جو ڳن، هٿو - اولو.

چڏَ آڪاسُ: چيٽن پرماتما جيڪو

خالي جاء وانگر هر هنڌ

آهي ۽ سڀ کان الڳ آهي،

شد برهر.



چَنڇَلُ: چلولو، بي پرواه.  
 چَمَدروُ: چنڊ.  
 چَنڊالُ: چنڊو، نياڳو، شيطان، پليد.  
 چن مَآترَ: چيئن مَآترَ، پورن چيتا.  
 ڏسو "چيئن".  
 چَشڪُ: ٽانڊي جي ننڍڙي ڏرڙي.  
 چوڀارو: بالا خانو، اوچو روحاني  
 - آتمڪ پنڊ، منزل، آند  
 ۽ خوشيءَ جي جاءِ.  
 چوتو: چترن ڍڪڻ لاءِ ڪپڙي  
 جو ٽڪر، لالگوٽ.  
 چوٽِي: وارن جي چڱ (جا هندو  
 مٿي تي ڇڏيندا آهن).  
 چوڌري: پرڏان، مڪي، وڏو.  
 چوڏوڻ: ڏولي، پالڪي، پينگهو.  
 چوراسي: اسي ۽ چار،  
 اشارو (هندو قمر جي) 84  
 لک جون ڏالهن، جي هينهن  
 ريت آهن، 4 لک منگهن ۽  
 جيون، 7 لک پاڻيءَ جا جيو ۽  
 27 لک وڻ ٽن پهاڙ وغيره.  
 9 لک ڪيڻان وغيره، 10  
 لک پکي ۽ 27 لک چوپيو هانور.  
 چورَن: چور چور، چورو، ڪٽو،  
 باريڪ ڏرڙا.  
 چوري: هرگر، ويچار، خيال، يادگيري.  
 چوڪو: لپي ڏنل جاءِ جتي هندو

چراچر: ساڪن ۽ متحرڪ، جاندار  
 ۽ غير جاندار =

مخلوقات، دنيا، جهان، عالم.

چراغُ: بتي، ڏيو، روشني.

چراگُ: ڏسو "چراغُ".

چَرَنَ: پير، چَرَنَ.

چرن ڪمل = ڪنول جهڙا پير.

چڙهي: چڙهي.

چسُ: چشڪو، مزو.

چُڦلُ: ڪلاخور، لائي چائي ڪندڙ.

چَقَمَقُ: پٿر جو هڪ قسم (جو

لوھ کي چڪي).

چَڪُ: ڪير جو گول چڪرو

(جنهن تي ٿانءِ ٺاهين).

چَڪُ: ڪپ، ڪارو، گدگي.

چُڪاءُ: ڇڏ، ختم ڪر.

چَڪورُ: پهاڙي ٿتر.

چَڪي: چنڊ، چانڊم.

چَڪِيَا: اڳن سنسڪار، ڏاکھ، اها

باه جنهن ۾ هندو مُردِي

کي ساڙين.

چَلُ به چَلُ: چنڇل، ڦرندڙ گهرندڙ.

چَمَارُ: چمڙيءَ جو ڪم ڪندڙ.

سوچي، هڪ ذات.

چَمِيڪَارُ: حيراني، عجب، اچرج،

پرڪاش، روشني.

چمٽا: سوچ، ويچار، فڪر

## [ ڄ ]

ڄار: خاک، رک، ڦلهيار.  
 ڄال: ٽپو.  
 ڄانديو: ٻڌو.  
 ڄاڻي: مٽي، ڌوڙ.  
 ڄايا: پاڇو.  
 ڄپ: سونهن، سوييا، سندرغا،  
 چمڪ.  
 ڄتر: ڇت، تاج.  
 ڄت: ڏسو "ڄتر".  
 ڄپر: ڏونگر، جبل، گوه.  
 ڄڄ: سڀ، آن ڇنڊڻ لاءِ ٿيلين  
 مان ٺهيل ٿانڌ.  
 ڄڄر: گهر، جهوپڙي، ڏسو "ڄڄو".  
 ڄڄو: ڇاپرو، منهن، جهوپڙي،  
 تلاءُ، ڍنڍ.  
 ڄر: پاڻيءَ جي اٿل، پاڻيءَ جو  
 چاڙهه، پاڻيءَ جي لس.  
 ڄڪا: واسطا، لاڳاپا.  
 ڄڪڻ: کائي ڍڙ ڪرڻ، کائي  
 خوش ٿيڻ، رڱجڻ، محبت  
 جي نشي ۾ اُلٽ ٿيڻ.  
 ڄڪڻ: موهڻ، فریفتہ، عاشق.  
 ڄل: ڪپت، ٺڳي، مڪر، ڍونگ.  
 ڄلڪڻ: ڄلڻ، اٿلي پوڻ.  
 ڄلڻ: هلڻ، پنڌ ڪرڻ.

ويهي مائي کائين.  
 پوڇو، پوڇي، لپو.  
 چوڪي: ڪاٺ جي صڌلي، جاءِ، آستان.  
 چولو: بهراڻ، ويڪري قميص.  
 چونڪي: ڏسو "چوڪي".  
 چوهڻي: اهو هٿ جنهن جي چڻي  
 طرفن کان دڪان هجن،  
 چووانو، بازار.  
 چُهڙو: ٻالو، گهٽ ذات وارو.  
 چڻڻس: اشارو ڪرڻ، ڏسڻ، چوڌاري،  
 چو طرف.  
 چيت: سمجهه، خيال، فڪر،  
 گهٽي، ورتي، هڪٿ.  
 چيت: پياس، اُڇ، چاهتا.  
 چيڻ: آتما، روح، جيو، پرماتما،  
 پرميشور - چيڻ جا چمڪتار  
 = پرماتما جا عجائب، چيڻ  
 ڇڊ آڪاس = سَرو وياپڪ  
 پرماتما، ڏسو "ڇڊ آڪاس".  
 چيٽڙا: اڳڙيون، ٿڳڙيون، ليڙون.  
 چيٽي: ڪولي، ماکوڙي.  
 چرو: ڪپڙو.  
 چيرو: غلام، ٻانهو، داس،  
 نوڪر، شيوڪ.  
 چيلو: شش، مزید.  
 چين: آرام، سڪ، سائت.

چَلِي: موهي. ڏسو "چل".  
 چِي: تلاء، ڏنڊ.  
 چِي: کڙ، لفظو.  
 چَنَت: چنڊ، گيت.  
 چِي: توڙڻ، الڳ ڪرڻ، جدا ڪرڻ.  
 چِي/چِيشي: ڏسو "چنڻ".  
 چوت: پليٽي، ناپاڪائي.  
 چول چلا ڪرڻ: ظاهر ڪرڻ.  
 چِه: ٽن جي ٻين.

'چِه' اشارو آهي. هندن جي  
 "جهن فاسٽرن" ڏانهن،  
 ويدانت، سانڪه يوگ، ميماسا،  
 نهاي ۽ وشيشڪ.  
 چِيڊڻ: وڌڻ، ڪپڻ.  
 چِيڪ: ٺنگ، سوراخ، سَل، آزاد.

## ح

حُجَت: دليل، ثابتي، سَنَد.  
 حُجرو: ڪوئي (مسجد جي ڀرمار).  
 حرص: لالچ ضد "قناعت".  
 حُرَفَت: ٺڳي، مڪاري، ڪيڏ، اٽڪل.  
 حُرڪَت: چالنازي، لڄائي، شوارت.  
 حصو: ڀاڱو، وٽڊ، ورهاست.  
 حُضوري: پيسن اچڻ، حاضر ٿيڻ.  
 حَقاني: عاشق مولا، خدا پرست.  
 حق وارو، سچار، حقيقي.

حَقو: ننڍي چلر.  
 حَكِيم: بردبار.  
 حَمَايَت: مدد.  
 حُور: پوري، ڪارين اکين ۾  
 ڪارن ورن واري عورت، نهايت  
 حسين عورت، پُري، آڀيرا.  
 حِيلو: ڪوشش.

## خ

خاصا: پلا، سَنَد.  
 خاطر جَمَر: خاطر جمع، دلجاء.  
 خام: ڪچو، الڳ، سيڪراٽ.  
 خاوند: صاحب، ڌڻي، پٽار.  
 خراسو: اها جڳهه جتي روڪڙا  
 پيسا رکيا وڃن، گج.  
 خَس: تيلو گاه جو ڪڪ.  
 خَصَر: پٿار، مڙس، پٽي.  
 حَقِي: شوقين.  
 خلاص: آزاد.  
 خَلَل: عتور، بگاڙو.  
 خُلقي: خلق وارو، مٺي ۽ مٺي گڻ  
 وارو  
 خَلوتدار: گوشه نشين، ايڪانتي،  
 اڪيلائيءَ ۾ رهندڙ، ضد  
 "جلوت".  
 خُمار: نشو.

خواب: آرام.  
 خودي: پاڻڻو، وڏائي، هٿ.  
 خوءَ: عادت، سيا.  
 خوشي: مٺ مائٺ، قريب، پنهنجو.

**د**

دات: ذات، بخشش.  
 داتار: داتا، ڌاتو، ڌاتار، سخي.  
 درياه دل.  
 داد: نياءَ، انصاف، پلو، تدارڪ.  
 دارون: دوا، علاج.  
 داس: نوڪر، ٻانهو، تھليو.  
 داسي: ٻانهي، ڏسو "داس".  
 دامر: ڦندو، چارو.  
 دان: حيرت، بيڪ.  
 داناھي: دانش، سياڻپ، ڄاڻ، پروڙ.  
 دانو: دانا، مقلند، سياڻو.  
 دارا اگي: طلب جي آڱ.  
 داوڻ: دامن، پکو، لڙھ، پٺارو.  
 داهڻ: جلائڻ، ساڙڻ.  
 داءَ: موقعو، وجهه.  
 دائو ڪرڻ: دعويٰ ڪرڻ.  
 دب: روشن، جوت، ٻريل، اتر، اعليٰ.  
 ديارو: ٻيو ڀيرو، گھيرو، دفعو.  
 ديدا: ٻيائي، ڪوٺائي، ڏکيت.

ڀاءُ، شڪ، سسو.  
 دب: ڏسو "دب".  
 دب رتن: انمول ھيرو، بي بھ موتي.  
 ڏسو "دب" ۽ "رتن".  
 ڳڻائڻ ۾ آيل آھي تہ اھو  
 سرڳ جو ھيرو جيڪو بہ  
 مائيندو تنھن جا سڀ ڪم  
 پورا ٿيندا.  
 دت: نالو ھڪ ماڻھو جو،  
 اتر پرش.  
 دتر: ڌڻو، اوکوٽو، ضد "ستڙ".  
 دتيا: ٻيائي.  
 درآخ: ڪشادو، وڏو.  
 درباري: شاهي ڪچهريءَ جو  
 مقرب، ويجهو.  
 درٻيل: ڏھرو، ڪمزور.  
 دريس: آئينو، آرسِي.  
 درخت: وڻ.  
 دردوند: درد رکندڙ، ڏکويل.  
 درڙتا: محڪمت، ثابت قدمي، پختائي.  
 درس/درس: ديدار، درشن، نظر.  
 درسيمو: ديدار ڪيو، ڏسو "درشن".  
 درشت: نظر.  
 درشتانت: مثال.  
 درگت: بري حالت.  
 درلي: آڻ، ان لي، ناياب.  
 درمت: خراب سمجھ، خيال.

دَوادَسُ: ڏم ڏسائون، چوڌاري	دَرُويشُ: پهتل شخص.
چوگرڊ.	دَسَتي: هٿون هٿ.
دُوارُ: در، دروازو، هنڌ، جاء.	دَسورَدَر: ڏهون دَر (جو تارون وٽ
دُوارِڪا: هندن جي پاڪ شهر جو	آهي)
نالو (جو هندستان ۾ آهي).	ڏم دره ۾ اکيون، ۾ ناسون،
دُوتُ: قاصد.	۾ ڪن، مڪواته گڏيا، اندري
دُورُ: حالت، موج.	۾ ڏهون در آهي تارون وٽ.
دوسُ: دوست، سڄڻ، يار.	دَقَتُ: تڪليف، ڏکيائي، مشڪلات.
دوسائو: دوستائو، دوست جو،	دُڪو: آني جي چوٽين پتي، جو
دوستي، سنگت.	وڙن، تمام ٿورو.
دوڪُ: دوش، ڏوھ، الزام.	دُڪيائي: ڏک ڏيندڙ.
دُڪُ: ٺرمل، صاف.	دُگڏُ: پسر، رک، خاڪ.
دُويشنُ: دويڪ، دشمني، وير.	دُکُ: لشڪر، فوج، پنج دَل،
دُويڪُ: ڏسو "دويشن".	ڪار، ڪروڙ، ٺوپ،
دُوهائي: ڊوهي، قسر، سٽهڻ.	موھ ۽ اهنڪار.
دَھ دَسُ: ڏسو "دوادس".	دَلالُ: تياڪڙ، ٺالٺ.
دَھ دِسا: ڏم طرف، چار مکيه طرف،	دَلبرُ: محبوب، سهڻو.
اتر، ڏکڻ، اوڀر، اولهه	دَلڻُ: مارڻ، دسڻ.
اتر اوڀر، ڏکڻ اوڀر، ڏکڻ	دَکيلُ: ثبوت، ثابتي، ويچار.
اولهه، اتر اولهه،	خيال، وهم، گمان.
ڏسو "دھ دس".	دَمَ: ساهه، حياتي.
دَفسي: سڪ.	دَمَ: اندرين (حواسن) جو
دَهَنُ: دسڻ، مارڻ، ساڙڻ، ڏکي	روڪڻ، پنهنجي جذبي
ڪرڻ.	کي ضابطي ۾ رکڻ.
دُٺارو: مڙهي، ٽڪاڻو، گردوارو	دماڪُ: منزل، سمجهه، عقل.
ڏسو "دوارو".	دَنبُ: ڏنڊ، ڏنڊي، ڏنڊي.
دُٺيتُ: ٻيائي، دوئي.	دَنبُ: ڏنڊ، ڏنڊي، ڏنڊي.

ڏ

ڏار: ڪنار.  
ڏامر: جاء، گهر، مڪان، هنڌ.  
ڏايو: ڊوڙيو، ڏڪيو.  
ڏٽارن: ٺڳن، ريهن ريهن.  
ڏڄا: جهنڊو، علم.  
ڏر: پاسو، طرف، حد، پڇاڙي.  
ڏرم: مذهب.  
ڏرڻو: ڪپ ڪوڙي ويهن جي حالت.  
ڏرن: رڪن.  
ڏرو تارو: قطب تارو.  
ڏمر ڌامي: هل، بکڙو، گوڙ.  
ڏن: محويت، خيال.  
ڏنو: ڌنو پڳت.  
ڏني: محويت وار، پنهنجي خيال.  
ير مستغرق، ڏسو "ڏن".  
ڏول: نرم، صاف، سندر.  
ڏول: آواز.  
ڏوڪن: لوڏن.  
ڏياسن: وري وري ڌيان يا سمرڻ.  
ڪرڻ.  
ڌيان: خيال، توجهه.  
ڌيآسي: ڌيان وارو، مفڪر، پڳت.  
ڌير: اونهو، گجهو، دلاسو.  
ڌي: ڌيرج، تحمل.  
بودباري: صر

ڏيا: پاڇهه، ڪريا، رحم.  
ڏيال: ديالو، ڪريالو، دياوان.  
رحمدل، پاڇهارو.  
ڏياويد: ديا ڪرڻ وارو، پاڇهارو، سخي.  
ڏيپ راڳ: راڳ جو هڪ قسم، چون  
تا ته هن راڳ جي ڳائڻ  
سان باهم پڙڪي اٿي ٿي.  
ڏيهڪ: ڏيئو، چراغ، راڳ جو هڪ  
قسم. ڏسو "ڏيپڪ راڳ".  
ڏيد: نظر.  
ڏيرو: جاء، هنڌ، مڪان.  
ڏيرينو: ڪپير، ڳڻ، ڳوتي.  
بردبار، جهونو، پراڻو.  
ڏيس: ملڪ، وطن.  
ڏيڪيا: سڪيا، گرمتر.  
ڏيماڪ: ديدو، تيج.  
ڏين: ويچارو، غريب.  
ڏيناساڻ: غريبن جي رکيا ڪندڙ، ايشور.  
ڏيوتا، وڏو.  
ڏيو: آتم پرش.  
ڏيو دت: ٽي ڏيو، برهما، وشنو، مهيش.  
ڀاڳل، چريو.  
ڏيوانو: ڏيو جي زال، ڏيو پتي.  
ڏيو: ڏيورو، مڙهي.  
ڏيورو: جسم، سرير.  
ڏيهه: ڏيورو، ڏيورو، مڙهي.  
ڏيهرو: مندر، ٺڪاڻو. ڏسو "ڏيورو".

ڌيرج: ڏسو "ڌير".  
ڌيرڳ: وڏو.

ڌ

ڌاڻ: هور.  
ڌاجو: ڌاج.  
ڌانور: ڪورينٽرو، ڌاور، عَنڪبوت.  
ڌائڻ: پوي، جادوگرڻ، پانپ.  
ڌڙڻ: ڊڄڻ، پڙ ڪرڻ.  
ڌڪ: سڳن ساڻ.  
ڌمر: ڪاوڙ، غصو، ناراضگي.  
ڌنپ: پيڪو، پاڪٽ، ڍونگ، ڏيڪا،  
وڌائي، مغوري، ڏسو، "ڌنپ".  
ڌنڍ: جرمانو، سزا.  
ڌنڀري: وڏن ڌنڌن واري،  
خونناڪ، پيانڪ.  
ڌنڊوت: آداب، سلام، نمسڪار.  
ڌوٽي: طاقت واري، مست.  
ڌورڏن: پري کان.  
ڌهاڙو: ڏيهارو، روزانو.  
ڌوهاڳ: بدقسمتي، ضد "سهاڳ".  
ڌهن: مارڻ، ڏسو "ڌهن".  
ڌهي: جهڻ ولوڙيل ڌنڀرو گهاٽي  
لسي  
ڌيل: بدن، جسر، ديهه.  
ڌيوالو: ڪٽل.

ڌيوالي: ڌياري.

ڌيورو: ڏسو "ڌيورو".

ڌيئو: چراغ.

ڌيهر: ڏسو "ڌيهر".

ڌيهر: وطن، ملڪ، ڏسو "ڌيس".

ڍ

ڍوان ڍول: درهم برهم، آلت پَلت،  
بگاڙيل، برباد، ڦاس.  
ڍاء: ڊپ، پڙ.  
ڍپ: اکين جو ڌارو، اکين  
جي دوا.  
ڍوهه: ڦڳي، فريب، دغا.  
ڍوهي: ڏسو "ڌهائي".

ڊ

ڊب: ڍونگ، ڍول، ريت، نمونو،  
هنر، ٺڄڻ، رسو، ڦاهي، ڦاسي.  
ڊڻي: تريناڪ، چالاڪ، چورڻي.  
ڊيو ڍاهر: اجايون شيون.  
ڊڍي جا: بي ڍنگا ڌيڪ ويڪ وارا،  
ڍڪ: ڍڳي يا مينهن جي رڻپ،  
ڍڪڻ: پهچڻ، رَسڻ، منزل ڪرڻ.  
ڍڪو: منزل تي پهتو.  
ڍلو: ڍرو، سست، غافل.

راڳي: ڳائڻو، ڪلونت.  
 رامائڻ: شاستر يا ڪتاب، جنهن  
 ۾ شري رامچندر جو  
 احوال لکيل آهي. والميڪ  
 رشيءَ سنسڪرت ٻوليءَ  
 ۾ منظور ترجمو ڪيو.  
 رامَ رس: دڻي جي محبت، پرميشور  
 جي پڳتي.  
 رامَ ڪلبي: هڪ راڳي جو نالو.  
 رامَ نگر: مالڪ جو ملڪ، منزل قصود.  
 رانجهو: هير جو عاشق.  
 راو: راجا، بادشاهه.  
 راوڳ: رانول، شهزادو.  
 راوڻ: لنڪا (سيلون) جو راجا،  
 جنهن شري رامچندر جي  
 زال ڪنڌي هڻي ۾ رامچندر  
 کيس ماري، ڌرم پتنيءَ  
 کي وٺي آيو.

راهي: راه، رستي، واٽ تي.  
 رائبي: ننڍڙا ذرا.  
 رائبي: راڻي ڪري، ويجهائي.  
 رت: پريت، محبت.  
 رتڳي: رت جا ڳوڙها.  
 رتن: جواهر، هير، ڪابه قيمتي شيءِ.  
 رتي: تمام ٿوري، وزن ماپ  
 جو ننڍي ۾ ننڍو وٺ.  
 رت: گاڏي.

ڍنگ: ريت، نمونو، عادت،  
 نوڙيءَ جو ور يا ڳنڍ.  
 ڍو: رَمز، اٽڪل.  
 ڍور: جانور، جاهل.  
 ڍول: پيارو، دوست.  
 ڍول ڍمڪ: دهل دماما.  
 ڍنڍڻ: ڳولڻ، ڍونڍڻ.  
 ڍوڻڻ: هڪ هنڌ کان ٻئي هنڌ  
 تائين بار ڪڍڻ، لڏڻ، ڪشي  
 وڃڻ، لڏڻ.  
 ڍيڏ: مثل جانور جو ڄمڙو  
 لاهيندڙ، گهٽ ذات وارو،  
 ڄمڙي جو ڪم ڪندڙ.  
 اشارو آهي، چوڪا، ميرا، رو  
 داس ۽ رامو پڳت ڏانهن.

د

راتو: رتو، لعل ٿيو.  
 راج: بادشاهي، بادشاهت.  
 راجا: بادشاهه.  
 راڌو: چٽيو.  
 راڍ / راڌي: پوک.  
 راس: ٺيڪ، پورو، برابر.  
 راکاس: پوت، خيٺ روح.  
 راڳي: رکيا ڪندڙ، محافظ، راڳو.  
 راڱ دوک: خوشي ۽ غم.



رِج: ٻار ٻار چوڻ، دهرائڻ،	رِج: مٽي، قور، خاڪ.
سمرڻ، ٻولڻ.	رِج: رجا: رضا، پاڻو، مرضي، ارادو.
رِج: رجات: لاڙو.	رِج: رجن: ڏيڻ، ڏيڻ ڪرڻ.
رِج: رجه: رڌل ره، مشغول ره.	رِج: رچنا: جوڙجڪ، قدرت.
رِج: رچنا: جوڙجڪ، قدرت.	رِج: رچ: ٿانءَ، چارو، رسي.
رِج: رڌو: هردو، هنيون، دل.	رِج: رڌ: ڌن، دولت.
رِج: رڌ: ڌن، دولت.	رِج: رس: رس: سٺ، سار، مزو، لطف.
رِج: رس: رس: خوشيءَ ۾ ڌڪ، فائدو نقصان.	رِج: رسال: رس ڀريو، مٺو، سندر.
رِج: رسال: رس ڀريو، مٺو، سندر.	رِج: رس: رس: وڃائڻ جو هڪ ساز.
رِج: رس: رس: وڃائڻ جو هڪ ساز.	رِج: رسڪ: رسيلى.
رِج: رسڪ: رسيلى.	رِج: رشي: مٽي، تپسيا ڪندڙ، بزرگ.
رِج: رشي: مٽي، تپسيا ڪندڙ، بزرگ.	رِج: رفيق: ساٿي، سنگتي، مددگار.
رِج: رفيق: ساٿي، سنگتي، مددگار.	رِج: رڪ: رشي، ڏسو "رشي".
رِج: رڪ: رشي، ڏسو "رشي".	رِج: رڪ: رخ، منهن، طرف، پاسو.
رِج: رڪ: رخ، منهن، طرف، پاسو.	رِج: رڪپ: هڪ رشيءَ جو نالو.
رِج: رڪپ: هڪ رشيءَ جو نالو.	رِج: رڪي: رڪي، رڳو، فقط، نلو.
رِج: رڪي: رڪي، رڳو، فقط، نلو.	رِج: رڳو: رولو، بگاڙو، مونجهارو.
رِج: رڳو: رولو، بگاڙو، مونجهارو.	رِج: رلي: رلهي، اڳڙين مان ٺهيل
رِج: رلي: رلهي، اڳڙين مان ٺهيل	اوچڻ.
رِج: رلي: رلهي، اڳڙين مان ٺهيل	رِج: رلي: مٽي.
رِج: رلي: مٽي.	رِج: رمتا: رمندڙ، هلندڙ، هرجاءِ حاضر.
رِج: رمتا: رمندڙ، هلندڙ، هرجاءِ حاضر.	

ساجي: ٺاهي، تيار ڪئي، سينگاري  
سادڪ: سنڌ، ست پرڪ، سڌ،  
جوڳي، ڀلو آدمي.

سادن: جتن، ڪوشش، اپاءَ.

سادنا: آتمڪ انتظام.

سادوجن: ست پرش، ڏسو "جن".

سار: ٿٽ، مٺو، نج، سچ، وستو.

سارڻو: گاڏي هلائڻ وارو.

ساروڏول: شينهن، شير،

ساڪان: ساراهون، وصفون.

سارگت: سٺي هلت، چڱي هلت.

سارنگ ڌڙ: پاڻ ڌارڻ وارو، نالو وٺڻو

ڀڳوان جو.

ساري: شطرنج جي ڳوٺ.

ساس: ساه، دم.

ساسن ساسي: دم دم.

ساڪ: سان.

ساڪ: ماڻهي، سڀڌ.

ساڪ: نيڪنامي، پت، ويساه.

عزت، قسم، شاهدي.

ساڪي: گواه، شاهد، ڏسندڙ، مالڪ.

ڌڻي.

ساڪيات: اکين اڳيان، حاضر.

سنمڪ، سڌڀڌ.

ساگر: مسجد.

ساڳ: ساڻي ڀاڄيءَ جو هڪ قسم

سامي: سوامي، مالڪ، گرو.

رستي: واري جبل جي.

ريس: حسد، ساڙو.

ريجهڻ: راضي ٿيڻ، پوسن ٿيڻ.

ريڪ: نشان، ليڪ.

رين: رات.

ريلو: دل جو ميل، چاهت.

لاڙو، رغبه.

رين: مٺي، ڌوڙ.

## ڦ

زحمت: تڪليف، مصيبت.

زنجير: لوھ جي ڪڙين جي ٺهيل

قطار، لاڳاپو، تعلق، پٺڻ.

زوراوڙ: طاقتور، زبردست.

زير: هيٺ، هيٺان.

## س

ساب: ڦلڌاڻڪ، سڃايو، قبول.

سابس: شايس، آفرين، جس.

ساڪ: ساڻاري، ٿولو، سنگت.

سائرس: ستپرش، سادوجن، چڱو

مڙس، ڏسو "پرش".

ساجن: سچڻ، ڀلو ماڻهو، پرين،

محبوب.

ساحيو: ٺاهيو.

(جا) ست ٿانء، پوڙ پلاء،  
 سَتِينِگُ: همدو طعام، ڏسو "رڇ".  
 سَني سنگت، ڀلن ماڻهن  
 جي صحبت.  
 سَتِگرُ: پورن گرو، ڪامل مرشد.  
 سَتَهَ: پالمرادو، پاڻي، سپاويڪ.  
 سَتِي: مرد جي فرمائرنار هورٽ،  
 اها هورٽ يا زال جيڪا  
 پنهنجي مڙس جي لاش  
 سان گڏ چڪما تي چڙهي.  
 سَتَ: ڏسو "سارٿ".  
 سَمپُ: نانگ.  
 سَپُ: چهن، ڏسو "پارس".  
 سِپُ: سڀي، ڪوڏ، ڪرڪڻي جو  
 قسم.  
 سَپاڙِي: پاڙ سوڌو، پاڙون، بنياد  
 کان، چوڻي کان.  
 سَپَتَ: قسم.  
 سَپَتَ: سڃاڻي، ايمانداري.  
 سَپَرِين: محبوب.  
 سَپِن: سڀنو، خواب.  
 سَپَنو: ڏسو "سَپِن".  
 سَپِيدُ: سفيد، اڇو، صاف، نرم.  
 سَحا: سزا، سيڪت.  
 سَجاتِي: هڪ جاء (ذات) وارا،  
 ساڳئي ڪٽنب وارا.  
 سجاڪا: سجاڳ، بيدار، هوشيار،

سانت: شائي، ماڻه ڇهه سڪون،  
 دل جو آرام.  
 سانت سالي: سانت وارا، ڇپ رهندڙ.  
 سانجهو: سڄار.  
 سانگو: خيال، لحاظ.  
 سانوڻ: هندن جو پنجون مهينو  
 (جهن ۾ پاڻيءَ جو سخت  
 چاڙه هوندو آهي).  
 ساوڌان: خبردار، هوشيار، سجاڳ.  
 ساھرا: سس سھري جو گهر.  
 ساهمي: تارازي.  
 ساء: سواد، مزو، لذت.  
 سايو: پاڇو، بچاء.  
 سبڏ: شبد، آواز، گيت، پڄن.  
 سبيل: تمام گهڻو، جهجهو، جام.  
 سبَلُ: سِر، سِر، طاقتور، پکوان.  
 سَبِنِگُ: ڏسو "سَرينگ".  
 سَپُ: سڻو، ڀلو، سدورو، سڳورو.  
 سَپاءُ: مزاج، عادت، فطرت.  
 سَپارَڪ: سپاويڪ، فطري طرح،  
 لازمي، ڏسو "سپارو".  
 سَپَتَ: بهادر، سياڻو.  
 سَپَرُ: اوجھل، صاف، چڱي طرح،  
 پريل، پريور.  
 سَتَ: سڄ، عصمت، پاڪدامني، لڄ.  
 سَتا: آتمتا، ڀل، شڪتي، طاقت.  
 سَت رَچِي: کاڌي جا (مختلف قسم

سَراپُ: پٽ، ڀارتو، بددعا.	چانڊڙ، سمجهو، گيائي.
سَراءُ: گهر، مڪان، جاء.	چڱيءَ ڄاڻ وارا.
سَربُ: سڀ، سمورو.	سُجاءُ/سُجاءُ: سمجهو، سياڻو.
سَربُ آتيتُ: سڀ کان نيارو، ايشور.	سُڄاري: سُڄاڻي.
ڏسو "اتيت".	سُڄُ: ويرائي، پونگ، خالي، ضد.
سَربُگُ: سڀ ۾ ويڀڪ، سڀايل.	"وَسَو".
سَربُ گت: سڀ چانڊڙ.	سُڄڪُ: خبردار، ساڻو، پارکو، ڄاڻو.
سَربُ ويڀُ: سڀ - هر جاءِ حاضر.	سُڄوڙا: سُڄار.
ڏسو "ويڀڪ".	سُڄيتُ: سُڄاڳ، خبردار، هوشيار.
سَرتُ: هوش، سمجهه، ڌيان.	سُڄنُ: ٻول، واڻي، گفتگو، ويڳاڻ.
خيال، پوڄهه.	سُڌي: سڌا، سڌائين، هميشه، نٽ.
سَرتُ مڇي: دنيوي شين جو خيال.	سِڌُ / سِڌِي: (ڪنهن به شيءِ کي پوري
سَربُ: سڀ، ٺاڻگ.	طرح حاصل ڪرڻ لاءِ)
سَرجُڻهارُ: خلقيدڙ، خالق، خدا.	طاقت، ڪرامت، سامرڻائي.
سَرجيتُ: سُڄاڳ، خبردار، سرتيو.	پورائي، پورو.
سَرجهه: سُڄاڳ، آزاد، مڪتو.	سِڌُ: پورن ساڌنا ڪيل، پورو
ڏسو "سَرجيت".	سنتَ ثابت ٿيل رشي، وکي.
سَرسِي: ڪاميابي، سوڀ، فتح.	سُڌُ: سمجهه، خبر، پتو.
پڪو وشواس.	سُڌُ: پاڪ، پوتر، صاف، صفا، سُڌ.
سَردا: ڪڻ مهت، پرماتما جو	سُڌا: سڌ، گيان، ڏسو "سڌ".
سَريگُڻُ: اهو روپ جيڪو 'سنت'،	سُڌاڻورو: سٺين عادتن وارو، سٺي
'رُج' ۽ 'نر' ٺهي ڪڻن ۾	سڀاءُ وارو، ضد "ڪڌاڻورو".
مليل هجي. ڏسو "نرگڻ".	سُڌيرو: عقلمند، ديو جوان، بهادر.
سَريگُ: اندرلوڪ، بهشت، ضد "نرگ".	سَرُ: تلاءُ.
سَريُ: سڌو، صاف، ٺيڪ.	سَرُ: ٻوڙو.
سَرنُ: سرن، سار، پناهه.	سَرُ: گجهه.
سَرنُ: ڏسو "سَر".	سَرُ: مٿي، اڳرو.

سَڪَرُ: عزت وارو، چڱو ماڻهو.  
 سَڪِي: ساهڙي، سهيلي، سَرتِي.  
 سَڪِيَات: سامهون، اهو ساڳيو.  
 سَڪَرُ: سولو، آسان.  
 سَڪَنڌُ: خوشبوءِ.  
 سَڪَهڙُ: سپورنج، گشوان، سالڪ.  
 سَگِي: توتاري.  
 سِلَ: سر، پتر، هڪ قسم جي  
 سائي پاڇي، گاه جو قسم.  
 سِلَ: ٺنگ، سوراخ.  
 سَلاڪ: ٺنگ.  
 سَلاهَ: ساراهه، واکاڻ، صفت.  
 سَلاجَن: واکاڻين، ساراهين.  
 سَلَتا: ندي.  
 سَلُڪِي: پڙڪو کائي اٿي.  
 سَلُنَ: باسڻ، سڄي ڪرڻ، ضد "اڳڻ".  
 سَلوڪُ: چئن پدن جو شعر.  
 سَمَ: ٿل، سمان، برير، هڪجهڙو.  
 سَمَا: شمع، ٻٽي.  
 سَمَادَ: گهرو ڏيان، استخراق، اها  
 حالت جنهن ۾ جيوُ برهم  
 ۾ لين ٿئي.  
 سَمَادِي: جو ڏٺي جو ڏيان لائي  
 وهي، جوڳي، ڏسو "سَمَادَ".  
 سَمَان: مٺ، برابر، جهڙو،  
 وانگر، هڪجهڙو.  
 سَمَت: سٺي سمجهه.

سَرنُ: ملڻ، حاصل ٿيڻ، ڏهڻ.  
 سَرنِ: هل، چيل، پڪي، جو قسم.  
 سَروَتو: ٻڌندڙ.  
 سَروپُ: آتما.  
 سَروُح: راڳ، آواز، ٻائي، گيت  
 اصل "سرود".  
 سَروَدَ سا: سڀني طرفن يا پاسن کان.  
 سَروَمَشي: پرڏان، سردار، مهتدار.  
 سَرون: ٻڌڻ.  
 سَروَنسُ: سڀڪجهه، سڀ ڌن  
 دولت، اگر تگر.  
 سَريَه: مردو، لاش.  
 سَسي: چنڊ.  
 سَهيڏُ: سپاڳو، سدورو، بختاور.  
 سَهيو: ڪوشش، جتن.  
 سَهلُ: سترو، سڃايو.  
 سَڪارُن: قبول ڪرڻ، مڃڻ.  
 سَڪُ: شڪ، گمان.  
 سَڪَت: ٻل، طاقت، شڪتي.  
 سَڪڊيو: هڪ مٽيءَ جو ٺالو.  
 سِڪُ: چيلو، گرونانڪ صاحب  
 جي ڌرم کي مڃڻ وارو.  
 سَڪالا: سڪي، آرامي، آسودو.  
 سَڪانُ: پيڙيءَ جو ڳن.  
 سَڪپَت: گهري آند واري ننڊ، ٿيڻ  
 منزل يا اوستا. ڏسو "ٿريا".  
 سَڪڊائي: سڪ ڏيندڙ.

سَنِيَانِي: سڀا، ڌڌ يا لسيءَ جي  
 چڱي جيڪا کير ۾  
 ڄمائڻ لاءِ وجهجي.  
 سَنَت: ساڌو، ڌرماتما، سٿرڻ.  
 سَنَتاپ: ڊک درد، سور.  
 سَنَتوش: صبر، تحمل، ڌيرج.  
 سَنَتوڪ: قناعت، خوش، خاطري.  
 سَنَتوڪ: دلپسندي، راضيو.  
 سَنِي: سَپورڻ، پورو، سڀني  
 عضون ۾ ويهڪو.  
 سَنَجَم: ڪفايت، صرفو، ايمر،  
 پرهيزگاري.  
 سَنَر: خوبصورت.  
 سَنَدِيه: پير، سنسو.  
 سَنَد: سنڌو، نشان، حد، پتو،  
 ملڻ جو آستان، سوکيم  
 پيد، نرپاڻ جو پڌ.  
 سَنَد: سنڌوندي، درياءَ، سمنڊ،  
 خوف جو ساگر.  
 سَنَدو: حد، سرحد، ڏسو "سَنَد".  
 سَنَدِي: بيمار ٿيڻ، ڪڍڙي عورت.  
 سَنَرُو: خوش، تازو.  
 سَنَسَار: جهان.  
 سَنَسو: پير، وسوسو.  
 سَنَڪ: مَني (بزرگ) جو نالو.  
 سَنَڪوچ: سوس، سُن، گهٽجڻ.  
 سَنَڪ: ڦاڏ، ڪوڏ.

سَمَتا: ٽليٽا، برابري، هڪجهڙائي.  
 هڪ نظر، وحدت.  
 سَمَتاوَان: هڪ درشتيءَ وارا، ڏسو  
 "سمتا".  
 سَمَدَرَشِي: سڀ کي هڪجهڙو  
 ڏسندڙ، جنهن کي سڀ  
 هڪجهڙو نظر اچي.  
 سَمَر: توشو، سامان، فخيرو.  
 سَمَرَت: پکوان، سگهارو.  
 سَمَرَتِي: ڄڻ مالها، تسبيح.  
 سَمَرڻ: ياد ڪرڻ، ڏسو "سمرڻي".  
 سَمَو: وقت.  
 سَمَوڪ: اکين اڳيان، ظاهر،  
 حاضر، آزاد.  
 سَمِيئَن: گڏ ڪرڻ.  
 سَمِير: ميرو جبل، پربت، جبل  
 جو نالو، جنهن کي هندو  
 ديوتائن جو آستان ڪري  
 سمجھندا آهن، محڪم، قائم.  
 سُن: نالت، ماڻ، ڌيان.  
 سَنَاسِي: تياڳي، چوٿين آشرم ۾  
 رهڻ وارو.  
 سَنَان: وهنجڻ.  
 سَنَبَت: سانباھو، تياري.  
 سَنَبَنَد: ناتو، رشتو.  
 سَنَبَنَدِي: ماڻ، واسطيدار، تعلق  
 وارا، ڏسو "سنبند".

سوريو: ڏسو "سورو".	سنکي: لالچ ۾ اچي، ڏام ۾ ڦاسي.
سُوکمر: ٻاريڪ، مٿين، لطيف.	سنکي: ڊڄي.
سُوک: ضد "اسٽول".	سَنگه: سنگت، جماعت، ڏسو "سگ".
سوگ: سوک، شوڪ، درد، دک، چٽا.	سَنگهاسن: راجا جو آسَن، تخت.
سوگ: سوک.	سَنسُک: سامهڻي، سامهون، دٻڻو.
سون: خالي، اڃايو، وڻرت.	سَنواتي: برساتي ٻوند (جنهن لاءِ
ڏسو "سُج".	سڀا ماندي رهندي آهي.)
سون: ڪنڇن، طلا، زر.	سُسياسي: ڏسو "سناسي".
سونڀڻ: حوالي ڪرڻ.	سَوَڙان: هوشيار، ڏسو "ساوڙان".
سُهاڳ: مڙس، ضد "ڏهاڳ".	سوام: ماه، دَمَ.
سُهاڳڻ: وڙ سُهاڳڻ، وڙ واري	سُواس: خوشبو، سڳند.
عورت، ڏسو "سهاڳ".	سُوت: مت، ويچار، آواز، آتما.
سُهائتا: مدد.	روح، سارَ.
سُهڃ: سهنج، آسان، سولو.	سودائي: خفقاني، پورالو، چريو.
سُهاوڻڪ: سپاءُ، فطري لازو.	سوداء وارو.
سُهجي: سولائيءَ سان، جلدي.	سوڌڻ: چڪاسڻ، سهي ڪرڻ.
ڏسو "سهج".	صاف ڪرڻ، انتظام بر آڻڻ.
سُهڃانندڻ: فطري يا اصولوڪو آندڻ.	سوڌو: سڌو، سنئون، درست.
سڪ، آرام.	نيڪ، برابر، سهڻو.
سُهرڳ: سرڳ، ڏسو "نرڳ".	سوڄهي: بوجه.
سُهس: هزار.	سُرو: سورمو، بهادر.
سُهڻ سيل: بردبار، ڏسو "سيل".	سُور: سج.
سُهيلو: سولو، بي پرواه، ضد "ڏهلو".	سُور بَير: بهادر مڙس.
سُهپ: سلوڪ.	سُورج: سج، سورج.
سُڻائتي: برساتي ٻوند، ڏسو "سُواتي".	سُورمو: وڻ، بهادر.
سُڻڻ: اشارو، صدا، سوال.	سُورو: سورمو، ڏسو "سُور".
سُڻيت: ڏسو "سُواتي".	سُور وِير: ڏسو "سُور وِير".

سيوڪ: شوڪ، ٺهلو، چاڪر، لوڪر.

### ش

شاستر: ڪنهن ديوتا يا مٿيءَ  
(رشيءَ) جو ٺاهيل ڪتاب  
- پستڪ.

شاڪر: سنٽوشي، شڪر ڪندڙ.

شاه: وڏو، بادشاهه، مالڪ، آقا.

شبد: آواز، ٻول، وچن.

شب: مٺو، ڀلو، ڏسو "مٺ".

شد: پاڪ، صاف، اوجھل.

شرڌا: ڏسو "سرڌا".

شريڪ: مٺ، مائٺ، رفيق.

شڪت: شڪتي، طاقت، مايا.

شنڪا: شڪ، ڀڙ.

شو: مهاديو، ايشور.

شوڪ: ڏسو "سوگ".

شه: شاهه، وڏو، ڀٽار، ڀٽي.

مڙس.

شه رگ: وڏي رڳ، شريان، جبل.

الوريد.

شهيد: خدا جي راهه ۾ بي گناه.

قتل ٿيل.

شيش: باقي ڏسو "سيڙ".

شيل: ڏسو "سيل".

شيوڪ: ڏسو "سيوڪ".

سياه: ڪارو، ضد "سفيد".

سياهي: مٺ، ڏسو "سياه".

سجين: وڻ، جڳائڻ، پسند.

پوڻ، سٺائڻ.

سيٽ: ٿڌ، سردي.

سيٽل: ٿڌو، خوش، سڪي.

سيٽا: شري رامچندي جي ڌرم ڀٽي.

سير: تيز ۽ اونهو وهڪرو، گيان.

روپي وهڪرو.

سير: رستو.

سيس: شيش ٺاڳ، جنهن کي

ٺاڳن ۽ پاتال لوڪ جو

راجا چوندا آهن.

سيباڪ: باقي، بچيل وستو.

سيگهه: جلدي، تڙت، سگهو.

سيل: ٻاٻرو ڪندو، رسي.

سيل: شيل، سير، هوا خوري.

سيل: سڪو ڪڻ، نيڪ اخلاق.

خصلت، سچائي، سڀيتائي.

سيلاني: سير ڪندڙ، گهمندڙ، رستو.

سيلي: مٿي تي يا ٽوپيءَ جي

چوڌاري ڏوري يا پٺي

جيڪا فقير ويڙهيندا آهن.

سيلي: سير ڪندڙ، ڏسو "سيلاني".

سينڌو: سينڌو لوڻ، لوڻ جو ڳنڍو.

سينگار: سجاوٽ، ٺاهه، ٺوه.

سيوڙا: جڏهن ڌرم جو فقير.



ص

صَبُورِي: صبر، تحمل، ٿامڻ.  
 صَدَق: سچائي، خلوص، وشواس.  
 صَرَاف: سون، چاندي، رڻي کي  
 پرکڻ وارو، مرشد.  
 صَرَفُو: گناهت شماري، خرچ ۾  
 گمي ڪرڻ.

ض

ضابطُ: سوگهو جهليندڙ، موت  
 جو ملائڪو.

ط

طَالعُ مَنَدُ: پاڳ ڀريو، خوش نصيب،  
 سڀاڳو.  
 طَالعُ وَنَدُ: نصيب وارو.  
 طَلّاقُ: ترڪ، ڪنهن کان آزاد ٿيڻ.  
 طَمَعُ: لالچ.  
 طَرَقُ: ڳٽ.

ع

عاجِجُ: (عاجز) بيوس، لاچار.  
 عالمُ: جهان، سمنار، مخلوقات.

ع

عَجائِبُ: حيرت انگيز، عجيب.  
 عَدَالَتُ: عدل، نڀا، انصاف جي جاء.  
 عَرَسُ: محبوب.  
 عَرِشُ: اها جاء جيڪا نائين عرش  
 کان مٿي آهي (جتي خدا  
 جو تخت آهي).  
 عَمَلُ: ڪم، اثر، جادو.  
 عَهْدُ: انجاء، وعدو، ڀول، سڃڻ.  
 عَيْنُ: ليڪ، ڀورو، صفا، صاف،  
 اڪي.

ف

فَارَقُ: آزاد، واندو.  
 فَارَقُ: فرق ڪرڻ وارو، پير سڃاڻندڙ.  
 فاضِلُ: عالم، هوشيار، ودوان.

فاقو: بک، لنگهن.  
فصل: پوک، آبادي، موسم.  
فکر: سوچ، ويچار، خور.

ق

قارڪ: الڳ، واندو.  
قارڪتي: جدائي.  
قاس: قاهي يا قندو.  
قاڳ: ڦڳن، بهار، بستت.  
قريڪ: چنپ آک قريڪ = اک  
چنپ، بنان دير، فوراً.  
قري: پيدا ٿئي، قري ڪري.  
قريو: قريو، تپيو، ڌرو.  
قروتي: دنپوي، سنساري چڪر.  
قستو: فساد، جنال، قذو.  
قسي: قاسي.  
قڪل: قند، قيان جي بگڙيل  
صورت، فڪر، قيان.  
قند: قندو، دوکو، ٺڳي.  
قڪل قند = اٽڪل، ڀول بازي.  
قل: ميو، نتيجو، فائدو،  
عرضو، اڇا.  
قن: نالڪ جو مٿو.  
قوت: ٻوڏ، ڌڪار، ڀريو جواب.  
قول: ڳولا.  
قوڪ: اڃايو، بي فائدو، سڃا، پينگيا.

قين: جهڳ، گج.  
قيشو: توڻو، منتر، مند، جادو،  
شوڪارو، ڌم.

ق

قبيلو: منزل مقصود.  
قبيلو: خاندان، گهراڻو، ڪل، ڪٽنب.  
قلمي گر: نامي جي ٿالون ڪي قلمي  
ڪندڙ، مرشد.  
قلوب: (قلب) دليون، اندر.  
قند: ڪڍ، ڳنديو.  
قول: ٻول، انجام، گفتار.  
قه قه: ٿه ٿه.

ک

ڪاٻڙي: جوکي، جو هڪ قسم.  
ڪاڄ: ڪارج، ڪم، مطلب.  
ڪاسو: پيالو (مٽيءَ جو).  
ڪاسي: منارن شهر (جو هندن جو  
ڪاشي) سڀ کان وڏو زيارتگاهه آهي.  
ڪاڳر: کاغذ، پنو.  
ڪال: موت.  
ڪامر: نفسياتي خيال.  
ڪامل: پورو، مڪمل، ضد "ناقص"  
ڪامنا: چاهنا، نفسياتي خيال.

ڪاڻي: ڪشالو. ڏسو "ڪٽور".	ڪامن: عورت، سهڻي ۽ سٺي عورت.
ڪپاٽ: دروازو.	ڪان: تير.
ڪپٽ: ٺڳي. ضد "سپٽ".	ڪان: شري ڪرشن جو لقب.
ڪپٽ: ٺڳي. دغا، دولاپ.	ڪانڌ: مڙس پتي، ڀتار.
ڪپر: ڪٽو.	ڪانڊ: حصو، ڀاڱو.
ڪپوت: اڻ سڌريل پٽ. ضد "سپوت".	ڪانڪي: سڪايل، خواهشمند.
ڪپيري: ڪاڇي.	ڪائير: گيدي، ڊڄڻو، بزدل.
ڪثرت: گهڻائي، سواءِ ذات خدا	ڪاني: تير، پٽ پاراتو، ڏڪ.
جي باقي سڀ موجودات، ماڻهن	ڏسو "ڪان".
جو هجوم، ضد "وحدت".	ڪاڻ: گهڻائي.
ڪچر: ڍڪڻ.	ڪاڻو: ڪاٺيارو، ماري، ڪاٺيارو.
ڪچ: شيشو، ٺاڪڻين شيءَ.	حرفي، انڌو، ڏسو "ڪاڻ".
خسيس ڇيڙ.	ڪايا: بدن، جسم، صورت، شڪل.
ڪچر: ڪميڻو.	ڪايا ڳڙه: سرير روپي قلمو.
ڪچيل: خراب، ڏسو "ڪچر".	ڪبر: (تڪبر) وڏائي، هٿ غرور.
ڪچ: بغل، تمام ويجهو.	ڪبير: هڪ سادو جو نالو.
ڪچ: ڪڇون، ڪڙ.	ڀڳت ڪبير.
ڪڍاچت: ڪڍڻ ڪڍڻ، شايد.	ڪٽر: ڪٽرو، ڳٽرو، ڌرو.
ڪڍلي: ڪپوڙو، ڪيلو.	ڪٽڻ: چرخي جي وسيلي ڏاڳو
ڪڍڻ: خوش ٿيڻ، ڪڍ ڏيڻ.	تيار ڪرڻ.
ڪراٽ: تيج، جوت، چمڪ.	ڪٽ: اندازو.
ڪرت: ڪم، ڌنڌو، مشغولي.	ڪٽ: زنگ، ڪس، ميران، مرجو.
ڪرتا پرگ: اپائيندڙ، خالق.	ڪٽاڪي: ڪروڙ، زبردست.
ڪرتار: پرميشور، خدا.	ڪٽنب: ڪٽم، آڪھ، گل، مائٽ.
ڪرتارث: جنهن جو مطلب پورو ٿيو	ڪٽوري: وٽي، پيالي، تسري.
هجي، ڪارج سڏ.	ڪٽي: ڪٽيا، جهوپڙي.
ڪرتب: هنر، ڪم.	ڪٽور: سخت، پٿرڊل.

ڪشي: چڪي. ڏسو "ڪسيو".	ڪرتو: فرض. ڏسو "ڪرتب".
ڪل: رمز، حڪمت. ڏسو "ڪلا".	ڪريا: پاڇهه، ڏيا، رحم.
ڪل: ڪڙ، ڪٽب، خاندان.	ڪرين: ڪنجوس، بڻيل، شور.
ڪلا: هنر، ڪن، ڪن، روشني.	ڪرو: پوائتو، سخت.
جوت، رمز، حڪمت.	ڪرڪ: آواز.
ڪلال: شراب وڪڻڻ - پيارڻ وارو.	ڪرلائڻ: اوسارڻ، آلاپڻ، دانهون ڪرڻ.
ڪلپ: سنسو، ڀرم، ٻيائي.	ڪرم: مذهبي رسم، ڪم، اعمال.
ڪلپت: ڪوڙو، جرتو.	ڪرم وڌي = پاڳ واري.
ڪلپنا: من گهڙت ڳالهه، ڦرلو.	ڪرتيجو: هٿ جو نيزو.
ڪلڪڳ: چوٿون جڳ، ڏسو "جڳ".	ڪرڻا: پاڇهه، ڏيا، ڪهل، رحم.
ڪلچن: خراب عادت.	ڪروڙ: حصو، ناراضپو.
ڪلر: لوٽائيل زمين، زمين جو مٿيون ڪارو تهه.	ڪروڙ: پيالڪ، خوفناڪ.
ڪلڪائڻ: تڪو ڪرڻ، لائڻ.	ڪروڙ: ڪروڙ.
ڪلڪل: ڪر ڪر، رنجبهه ڪنجبهه.	ڪريا: ڪم، مذهبي رسم (هندو ڌرم جي)، فرض، ريت، رسم.
ڪلڪ: داغ، چتو، نشان.	ڪريانڌ: مھروان، مھربان، ڪريا جو خزانو.
ڪلور: ظلم، ڏاڍ، قهر.	ڪريت: ٻيڙي، خراب رسم، ڪڙ.
ڪلول: موج، خوشي.	ڪس: ڪٽ، ڙنگ، سياهي.
ڪلهه: وواڏ، جهيڙو، لڙائي، گهيپي.	ڪسب: ڌنڌو.
ڪلي: ڪنجي، چاٻي.	ڪست: خرابي.
ڪلي: ڪل ٿي، سڀ ٿي، سموري.	ڪسنگ: خراب سنگت، ڏسو "سنگ".
ڪليان: سڪ، هڪ راڳي جو نالو، سوپ، ڀلو.	ڪسوٽي: سون کي پرڪڻ جو پٿر، آزمائش.
ڪليجو: جيو.	ڪسيو: ڪشي، تيار ڪيو.
ڪليس: ڏک، جهيڙو.	ڪشت: تڪليف.
ڪمانو: ڪمان، سڱ.	

ڪوڏي: ڪرڙڻ، ڇلڻ.	ڪُمٽڪ: خراب سمجهڻ، ناداني.
ڪوڏو: ڪوٺرو، ڪوڙو، بدلو.	ڪُنڊ "سَمَت".
ڪوڏيون: ڪرڙيون.	ڪُنڊ: گرداب، چڪر هڻندڙ پاڻي.
ڪوڙ: ڪروڙ، ڏسو "ڪوٽ".	ڪُنڊ: ڪُنڊار، مٽيءَ جا ٿانوَ ٺاهيندڙ.
ڪوش: ڍڪڻ، پوش، پردو.	ڪُنڊي: هڪ لوڳ (دوزخ) جو نالو.
پنج ڪوش، ڪار، ڪروڙ،	ڪُنڊ: ڪانڌ، وڙ، مڙس پٿار، پٽي.
لوپڻ، موڙ، اهنگار.	ڪُنڊ: هاڻي.
ڪُونج: ڪونج پڪي، سبڙ.	ڪُنڊو: سون.
ڪُونڊي: ان ڇوڙ جي ننڍي آڪري.	ڪُنڊ: ليزو، پالو.
ڪوه: ٻه ميل (مفاصلي جا).	ڪُنڊ: ڪنڊن جو لوڙهو.
ڪوه: ڪجهه، ڇا، ڇالاءِ، ڇو.	ڪُنڊ: پٿرن جي پور، پاڻي،
ڪُونڻ: گهٽ وڌ ڳالهه، ڳالهاڻ،	خسپس شيء.
مهڻو، طعنو، ڏوراپو.	ڪُنڊال: سڃو.
ڪوهسور: دنيا ۾ مشهوري هيري	ڪُنڊ: وڏي ڪنڊي، لوڻو.
جو نالو.	ڪُنڊ: هڪ جو زيور.
ڪهاڙي: ٿڌو، ننڍو ڪهاڙو.	ڪُنڊ: ڪنڊ جو گل يا ٻوٽو.
ڪهاڻي: ڳالهه.	ڪُنڊ: ڪوئيءَ جو گل.
ڪهاڙت: ڳالهه.	ڪُنڊ: ڌرو.
ڪهڻي: چوڻي، ڳالهه، ٻولهي، گفتار.	ڪُنڊ: ڏاڻو، بچ.
ڪيڀاڙو: دروازو، پردو، ڪوٽ،	ڪُوڙ: دروازو، ڏسو "ڪپاٽ".
ڏسو "ڪواڙو".	ڪُوٽ: ڪروڙ.
ڪيٽ: ڪيڙو، ڪٽئون، جيت.	ڪوٽ جَٽر: ڪروڙين جَٽر، ڏسو "ڪوٽ".
ڪينار: راڳشيءَ جو قسم، جنگ،	ڪوپڻ: لانگوئي.
ميدان.	ڪوڏي: شوقين، ڏسو "ڪڏڻ".
ڪيڙ: ڏسو "ڪيٽ".	ڪوڏي: ننڍو گرڪڻو، ننڍو ڪوڏ،
ڪيڪ: ڏانهن، رڙ.	ڪجهه به، ٿوري به.
ڪينو: وير، حسد، ساڙ، بغض.	

فقير به استعمال ڪندا آهن.

ڪلاس: خلاصو، آڄو، ختم، پورو.

ڪلڪل: ڏسو "ڪلڪل".

ڪلل: خلل، خرابي.

ڪلو: جوتو، پادر، موچڙو.

ڪليشو: پٽ يا چمڙي جو ٿيل هو.

ڪميا: صبر، تحمل.

ڪنيپڙو: ٽنڀ، بدن.

ڪنچاتان: گهل ڪنداڙ، پھڪتان.

ڪسجان: (خزان) سرءُ، ويران.

ڪنعائي: اڇرائي.

ڪنڌو: ليکو چوڪو، حساب ڪتاب.

ڪنڊي: ترار، ڏسو "ڪاندو".

ڪڻ: ڪنو، چن، پل، ڌم.

تمام جلدي.

ڪڻ: مقرر وقت، عمر جو مدو، الجهر.

ڪرڇ: پتو، نشان.

ڪوهڻ: ناس ڪرڻ، وڃائڻ.

ڪيت: پني، زمين، پوک.

ڪيٽ: نشو، خمار.

ڪيپ: سامان، وکر، مال گهرڙو.

ڪيپ: ڪاميابي حاصل ڪرڻ.

ڪيڏ: ڏک.

ڪيسلوٿو: ڪيڏڻ جي شيء، والديڪو.

ڪينوزو، ڪينهون.

ڪيو: مست، پوسن، خوش.

ڏسو "ڪيپ".

ڪيول: اڪيلو، نرالو، فقط، رڳو.

ڪيهر: شينهن.

## ڪ

ڪاتو: روزنامو، روزانه حساب.

جو ڪتاب.

ڪاتي: خط آڻيندڙ.

ڪاري: لوڪري.

ڪاموش: سانت، چپ، ماڻ.

ڪانپائي: ظليل جو قسم.

ڪاندو: ترار، ڏسو "ڪڙڳ".

ڪاڻي: زمين ۾ اها جاءِ جتان

قيمتي مال کوٽي ڪڍجي.

ڪٿو: ڏڙو، لوڻي، جو قسم.

ڪجڻ: هلاڪ ٿيڻ، چڙڻ.

ڪچشي: ڊال سان رڌل چانور.

ڪرس: بي بقاء، جنهن کي ڪا

بقا نه هجي.

ڪڙڳ: ترار.

ڪستوري: ڪستوري، مشڪ، نال آهو.

ڪسڪس: پست جي ڪرڻ.

ڪسم: ڏسو "خسر".

ڪسمانو: مهر، ديا.

ڪڦني: آلفي، مردِي کي ڳچيءَ ۾

پهراڻ جي خاص نموني

جو ڪپڙو (جو ڪيترا

## گ

گرمستي: ڏسو "گرمست".  
 گرمي گراسي: گرم ڪري پڙڪائي وڃي.  
 گرمگورو: غرق، گرم.  
 گرمگرم: گرم ڪري (ڏنل) ڄاڻ - سمجهه.  
 گرمگيات: گرم ڪري ڏنل سمجهه - سمجهائي - ڄاڻ.  
 گرمگرم: سک، چيلو، مريد، گرم ڪري وڃڻ تي هلندڙ.  
 گرمگرمي: گرم ڪري مک مان نڪتل واکيه، ٻول، آواز.  
 گرممنت: گرم ڪري جو منتر، ڏسو "منتر".  
 گرمرو: مرشد، استاد.  
 گرمست: گهر ٻار وارو، سنساري، ٻيو آشرم.  
 گرمڻ: وٺڻ، حاصل ڪرڻ، کڻڻ (دنيوي ڦٽڻو).  
 گرمهي: پڪڙي، ڏسو "گرمڻ".  
 گرمس: راه، رستو، واٽ.  
 گرمسائي: سنڀالي، ساڌو، ڏسو "سامي".  
 گرمگن: آسمان، آڪاس.  
 گرمگل: ٻاڙهو، ڪامياب.  
 گرمگلزار: باغ.  
 گرمگلول: کڻيلو، ٽهري ڌڪ، ڏسو "کڻيلو".  
 گرملي: ٻکي، ٻهني، رستو، واٽ.  
 گرمليلو: ٻوڙهو.

گاج: ڪجگوڙ.  
 گادي: پينڪ، جاء.  
 گار: غار، غفا، چر، ڏسو "غار".  
 گارو: ڪپ، راقو.  
 گارڻ: الڪائڻ.  
 گاسي: لڳاء، پيار، پرڀت.  
 گاڻ: ٻڌائڻ.  
 گاڻڪ: گرامڪ، خريدار، پوهڻي، ٻڪي، طالبو.  
 گاهي: گاه ڪندڙ.  
 گت: ريت، نمونو، چال، وڪ.  
 گهر: لڪل، ٻجهو.  
 گدا: فقير، پن.  
 گدا: لٽ.  
 گڏڻ: مارڻ، ڪٽڻ.  
 گراس: گرم، کاڌو.  
 گراسي: ٻهني، ٻهني، پڙڪائي، ڏسو "گراس".  
 گرانو: ٻوٽ.  
 گراند: ٻوٽ.  
 گرامي: پڪڙي.  
 گرمپ: آيمان، انڪار، معذوري.  
 گرمپ: ٻي، حمل، پيٽ.  
 گرمج: ڪجگوڙ، ڏسو "گاج".  
 گرمج: مطلب غرض ڪاڻ، پرواه.

گُون: ٿورن، چڪر هڻڻ، ڀٽڪڻ،  
 وڃڻ، هلڻ.  
 گوناگون: رنگ ٻرنگ، طرحين طرحين.  
 گوندل: ڏک فڪر.  
 گهر: اولهه، ڏسو "گهير".  
 گهرانو: اونو، ڏسو "گهر".  
 گهرگهير: گهڻو اولهه.  
 گيا: (گوا) هندستان ۾  
 هڪ شهر جو نالو  
 (جو هندن جو  
 تيرتھ گاهه آهي).  
 گيات: پوجهه، سمجهه، ڄاڻ.  
 گيات گيڻو = اتر گياني.  
 گياتو: سياڻو، ودوان، هالو.  
 ڏسو "گيات".  
 گيانوان: گياني، سياڻو، سمجهو.  
 ڏسو "گيانوان".  
 گيتا: هندن جو هڪ ڌرمي ڪتاب.

## ڳ

ڳارو: ڦاهي، رسو، نوڙي.  
 ڳاهه: بيت، پرولي، رمز.  
 ڳت: طوق، گهاڻگهو، ڦاهي.  
 ڳتي: ڦاهي، ڏسو "ڳت".  
 ڳجهه: راز.

گم: غم، ڏک، رنج.  
 گهير: ڳوڙهو، مڙهيل، پردبار،  
 منجيدو، اونهو.  
 گنتي: ڳڻت، ڳڻپ.  
 گندي: ڳوڙي.  
 گند: مهڪ، بوءِ، ڏسو "ڳنڌ".  
 گنگا: نديءَ جو نالو.  
 گنگهه: ننڍو ڳوٺ.  
 گنوائڻ: وڃائڻ، ناس ڪرڻ.  
 گني: گنوائڻ، ڪڻ وارو، خوين  
 جو مالڪ.  
 گڻ: لشڪر.  
 گوار/گوال: ڳوٺ، ڳنوار، ڏسو "گوپال".  
 گوپند: جنهن جي ڀڳتي ڪرڻ  
 سان سرڳ حاصل ڪن ٿا.  
 گوتو: ٺهي، پاڻيءَ ۾ اندر وڃڻ  
 جي حالت.  
 گوپال: سري ڪرشن جي.  
 گوپي: ڳوٺ جي زال.  
 گوڙيو: دلق، پوش، فقير جو هڪ  
 قسم، ڏسو "ڪٿو".  
 گورک: هڪ مشهور سڌ (سنت)

جو نالو.

گوسائين: ڏسو "گسائين".  
 گوش ڪن:  
 گوگاء: آواز، شور، غل.  
 گولو: پانهون، غلام.



گهورُ: خوفناڪ، پيالڪ، پوائتو.  
 گهورُنُ: چٽائي ڏسڻ، گهوري  
 ڪري نهارڻ، ٽڪڻ.  
 گهورنگهٽُ: پردو، نقاب.  
 گهيرُ: ڏسو "گهات".  
 گهيرَتُ: لنڊ جو جهنگو.

## ل

لابالي: بي پرواهي.  
 لاپ: فائدو، حاصلات، پراپت  
 لاپ آلاپ = لغو نقصان.  
 لاڏ: ناز نخرو، انگل آرو، پيار.  
 لارُ: ڳاڙ، ڌار، ڌارا.  
 لاشڪ: بيشڪ.

لاف: ڌار، پٺاڪ.  
 لاقيد: ٻنڌڻ رهت، آزاد.  
 لاک: چو، هڪ قسم جو ڳاڙهو رنگ.  
 لاڳو: ڏنڊ، لاڳت.  
 لالُ: لعل، طاقت.  
 لالجهو: واسطو، لاڳاپو.  
 لانگوٽي: لنگوٽي، چوتو.  
 لانگهو: لنگهن وارو رستو، ننڍو پاڻي جنهن  
 مان آسانيءَ سان لنگهي سگهجي.  
 لاءِ ڪنا: اعرابون، زيرون، زيرون.  
 لائون: (رسم) پرڻي وقت گهوٽ ۽  
 ڪنوار جو مٿو مٿي سان ملائڻ.

ڳڙه: قلمو، ڪوٽ.  
 ڳل: ڳچي، ڳلو، ڪردن.  
 ڳلهه: ڳالهه، بات.  
 ڳنڌُ: ڏسو "گنڌ".  
 ڳنڌُ: وڪڙ، اوڀيا يا جهالت (اڻ  
 ڄاڻائيءَ) جي ڳنڍ، وڪڙ.  
 ڳڻ: ليڪ، شمار ۾ آڻ،  
 سمجهه، ڏسو "گنتي".  
 ڳورو: بردبار، پرياهه، سنجيدو.  
 ڳوڙو: ڳوڙهو، ڪنپير، بردبار.  
 ڳيرُ: آڏن ۾ رهندڙ.

## گه

گهاتُ: گهير.  
 گهاتُ: رت، بناوت.  
 گهاگهر: چوڻري، ساڙهي، وڏو منگهه.  
 گهاٿو: چيچڙو، ڪولهو.  
 گهٽ: گهڙي، دلي.  
 گهٽُ: نڙي، گهڙو، منڪو، پراڻي،  
 سرير، ديهه، هردو، دل.  
 گهٽي: هڪ قسم جي دوا.  
 گهر: مڪان، رهڻ جي جاءِ،  
 سرير، دل.  
 گهڙو: دلو.  
 گهنُ: ڪڪر، بادل، جهڙ.  
 گهنُ: گهڻو، جيت جو هڪ قسم.

لڪن: لڪاء، پريم، پيار، محبت.

للات: لڙڻ، پيشاني، پاڳ، نصيب.

للو: (واڻڪن اڪرن ۾ "ل" اڪر

جو نالو (جو ليکي ۾ وائيا

ڏيئي، کاتو واري ڇڏيندا

آهن.) جمع واسل جي برابر.

لنگوئي: ڏسو "لانگوئي".

لن / لنو: پيار، الفت.

لنون: وار، رڳ.

لنن: لنگوئي، وار، رڳ.

لنوڪين: مڪن، مست، غرق، محو.

لنولارو: تندون جيئن ماکيءَ لار،

لڳلڳدار شيء.

لوپائي: لوپ ۾ آئي، لالچائي.

لوٽيو: لڪ يا جهولي (گرم هوا)

کان ٿيندڙ تپ (جنهن ۾

خشي ٿيندي آهي.)

لوري: تير، ٻان، طلب، چڪ، ڪاڍو.

جهوري، ڳڻشي، چنتا.

لوڙ: گهرج، طلب.

لوڪ: جهان، سنسار، ماڻهو.

لوڪاچار: لوڪ مريادا، سنسار

موافق هلت.

لوڪ لڄا: لوڪ جي لڄ، ميار.

لولي: پيار جو گيت.

لوليءَ جي لا = ميا جي پري.

لونڪار: هڪ قسم جو بلڻڪيت

لقب: خطاب.

لاهوت: عالم ذات الاهي (جنهن ۾

سالڪ کي فنا في الله جو

مقام حاصل ٿئي ٿو).

صوفين جي آخري منزل.

لب: چپ، لالچ.

لپاڙي: پٽاڪي، ڊاڙي.

لياڻو: ريڌو، موھيو.

لٽڪو: منهن جو پٽاء، ناز بخرو.

لٽڪڻ: لڙڪڻ، اٽڪڻ.

لپيٽڻ: ويڙهڻ.

لجامان: لڄاڻان، شرمندا، لڄي ڦڪا.

لحظو: چن، کن، پلڪ، دم.

لڌرو: پاڻيءَ جو جانور.

لڙ: لڙهه، آسرو، پروسو.

لڙو: پاڻيءَ جي جنبش وهه جو

تڪ، گوڙ گهمسان.

لڙهه: ڏسو "لڙ".

لمنت: ڦٽڪار.

لقاء: ديدار، درشن.

لڪ: ڪمر، چيلهه، سندو.

لڪ: جبل جو رستو.

لڪ لڪير: اٿانگا يا اوکا رستا.

لڪ: بشوري ڇاڻ، خدائي خبر.

ڏسو "الڪ".

لڪڻ: محسوس ڪرڻ، ڏسو "الڪ".

لڪيڻو: لڪن جهڙو، خوبصورت.

(جو مالوا کان ايندو آهي.)

لوڻي: اوني، ڪپڙي جو قسر.

لي: پرلڻي، ناس، گهر.

ليڪڙ: قلم، ڪلڪ.

ليڪو: حساب ڪتاب.

ليڪي اتي لئو = ليڪو واري

چڙيائين.

لي لين: ڏسو "ليون".

ليلي: مجنون جي مشوقت.

م

ماڻوڙ: معبود، پوڄا لائق.

ايشور، خدا تعاليٰ.

ماتامي: ڏکي، ڏمڪين.

ماد: مات، ناس.

مارگ: رستو، واٽ.

ماڙ/ماڙو: ماڻهو، آدمي.

ماڙي: جاء، بنگلو.

ماس: ماه، گوشت.

ماسو: آڻن رڻين جي تور جو

وزن.

مالها: هار، ڪنڊي.

مالوم: (معلوم) ڄاڻل.

مالي: مال وارا، شاهوڪار.

مالي: مالهي.

مامرو: معاملو، ڪٽراڳ، جنگال.

جهڳڙو، مصيبت.

مامور: مقرر، ڪنڊيل، جڙيل.

مان: آيمان، وڏائي، عزت، شان.

مانجهو: مانجهي، پهلو.

مانڌاڻي: جنهن سان ڏڏو وٺجي.

مانسرو: مانسروور (ڍنڍ، جا

مانسرو: ڪيلاش پرڀت ۾ آهي).

مانڪ: ماڻهو، انسان، آدمي.

مانگه: هندن جي هڪ مڙهي جو نالو.

مان مڻي: وڏائيءَ جو زيور، پاڻ

کي مڃهه سمجهڻ جي حالت.

مانو: گویا، چٽڪ، جڻن ٿر.

مانهن: اندر.

مان: ماڻو، فخر.

مان: ماڻو.

ماهل: متوجهه، شائق، لاڙو

رڪندڙ، خواهشمند، مليل.

واصل، وصال.

مايا: ڌن، دولت.

مايا پاتر: دولتمند، امير، شاهوڪار.

ماياوارا.

مت: سمجهه، عقل.

متادي: متعدي، هڪ ٿيل.

متر: مت، مائٽ، دوست.

مٽڪل: الله تي ڀروسو رکندڙ.

مُتَوَالِي: متوالو، مڪن، مست.	مُتَوَالِي: متوالو، مڪن، مست.
مُتَوَالِي: خماریڪ، نشي پر پُور.	مُتَوَالِي: خماریڪ، نشي پر پُور.
مُتَوَالِي: ڪوشش ڪندڙ.	مُتَوَالِي: ڪوشش ڪندڙ.
مُتَوَالِي: عقل جو جڏو، ڪٽل، ماريل.	مُتَوَالِي: عقل جو جڏو، ڪٽل، ماريل.
مُتَوَالِي: ولوڙ.	مُتَوَالِي: ولوڙ.
مُتَوَالِي: شهر جو نالو (جتي شري ڪرشن ڄائو هو).	مُتَوَالِي: شهر جو نالو (جتي شري ڪرشن ڄائو هو).
مُتَوَالِي: خراب، ڪوڙو.	مُتَوَالِي: خراب، ڪوڙو.
مُتَوَالِي: جوڳين جي رهڻ جي جهوپڙي.	مُتَوَالِي: جوڳين جي رهڻ جي جهوپڙي.
مُتَوَالِي: هڪجهڙو، برابر، سمان.	مُتَوَالِي: هڪجهڙو، برابر، سمان.
مُتَوَالِي: مٽ، دلو، پالي، جو ٿان.	مُتَوَالِي: مٽ، دلو، پالي، جو ٿان.
مُتَوَالِي: ڏاهن.	مُتَوَالِي: ڏاهن.
مُتَوَالِي: ڪوٽ.	مُتَوَالِي: ڪوٽ.
مُتَوَالِي: ساڍن چئن ماسن جو وزن، ذري مائر.	مُتَوَالِي: ساڍن چئن ماسن جو وزن، ذري مائر.
مُتَوَالِي: پسند پوان.	مُتَوَالِي: پسند پوان.
مُتَوَالِي: سلام، آداب.	مُتَوَالِي: سلام، آداب.
مُتَوَالِي: مزور، ڪمي، پورعت، غلام.	مُتَوَالِي: مزور، ڪمي، پورعت، غلام.
مُتَوَالِي: ٻوڙن جي ڳپ واريون ڪٽيل نريون، سادو ڪر، خسيس ڪر.	مُتَوَالِي: ٻوڙن جي ڳپ واريون ڪٽيل نريون، سادو ڪر، خسيس ڪر.
مُتَوَالِي: وڏي مڇي، مانگر مڇ.	مُتَوَالِي: وڏي مڇي، مانگر مڇ.
مُتَوَالِي: مسجد، مسيت، خدا جو گهر.	مُتَوَالِي: مسجد، مسيت، خدا جو گهر.
مُتَوَالِي: واقفڪار.	مُتَوَالِي: واقفڪار.
مُتَوَالِي: مضبوط، پڪو.	مُتَوَالِي: مضبوط، پڪو.
مُتَوَالِي: چرچو، مذاق.	مُتَوَالِي: چرچو، مذاق.
مُتَوَالِي: ڏسو "مڌ".	مُتَوَالِي: ڏسو "مڌ".
مُتَوَالِي: اڃا، مراد، مطلب، آرزو، گهر.	مُتَوَالِي: اڃا، مراد، مطلب، آرزو، گهر.
مُتَوَالِي: دشمن.	مُتَوَالِي: دشمن.
مُتَوَالِي: مست، خماریل، متوالو.	مُتَوَالِي: مست، خماریل، متوالو.
مُتَوَالِي: وڃ.	مُتَوَالِي: وڃ.
مُتَوَالِي: ماڪي، شراب، مڌ پري = رس پري، رسيلي، وٺندڙ.	مُتَوَالِي: ماڪي، شراب، مڌ پري = رس پري، رسيلي، وٺندڙ.
مُتَوَالِي: موهيندڙ.	مُتَوَالِي: موهيندڙ.
مُتَوَالِي: مٺو، شيرين، وٺندڙ، پيارو.	مُتَوَالِي: مٺو، شيرين، وٺندڙ، پيارو.
مُتَوَالِي: پونرو، پونر، هاشق.	مُتَوَالِي: پونرو، پونر، هاشق.
مُتَوَالِي: وڃولو.	مُتَوَالِي: وڃولو.
مُتَوَالِي: مست، خماریل.	مُتَوَالِي: مست، خماریل.
مُتَوَالِي: بيان، احوال.	مُتَوَالِي: بيان، احوال.
مُتَوَالِي: نقد ٺاڻو، ڏينهن جي ڪمائي، پونجي، احوال.	مُتَوَالِي: نقد ٺاڻو، ڏينهن جي ڪمائي، پونجي، احوال.
مُتَوَالِي: ڪرشن ڀڳوان.	مُتَوَالِي: ڪرشن ڀڳوان.
مُتَوَالِي: (مورچو) خندق ڪاهي، فوج جيڪا مورچي تي لڙڻ لاء تيار رهندي آهي، آهون سامهون، دودو، ميلو، سڪ.	مُتَوَالِي: (مورچو) خندق ڪاهي، فوج جيڪا مورچي تي لڙڻ لاء تيار رهندي آهي، آهون سامهون، دودو، ميلو، سڪ.
مُتَوَالِي: جنگ جوئي.	مُتَوَالِي: جنگ جوئي.
مُتَوَالِي: باندر.	مُتَوَالِي: باندر.
مُتَوَالِي: موت.	مُتَوَالِي: موت.
مُتَوَالِي: ترشنا، ڪوڙو ڏيک.	مُتَوَالِي: ترشنا، ڪوڙو ڏيک.
مُتَوَالِي: هرڻي.	مُتَوَالِي: هرڻي.
مُتَوَالِي: وڃائڻ جو هڪ ساز.	مُتَوَالِي: وڃائڻ جو هڪ ساز.
مُتَوَالِي: پيد، ڳجه، راز، سمجه، ڄاڻ.	مُتَوَالِي: پيد، ڳجه، راز، سمجه، ڄاڻ.
مُتَوَالِي: گيان، آڃا، شرم، ٿٽ، سار.	مُتَوَالِي: گيان، آڃا، شرم، ٿٽ، سار.

مَڪَر: ٺڳي، دولاپ.	مُرِيْدُ: چيلو، ارادو رکندڙ.
مَڪو: مڪو مڇر (مسلمانن جو پاڪ شهر).	مُرُ: مَرَه، مردو، لاش.
مُڪُ: وات، منهن.	مُرهي: جوڳين جي رهن جي جهوپڙي.
مَڪُنُ: ڦٽي.	دِيهي، سرير، جسر.
مَڪِي: وڏو، پرڏان، ڀريو مڙس.	مَنزل: جاء، مڪان.
مَڪن: خوش، نشي ۾ چور، خماریل.	مَرور: ڏسو "مَجور".
مَڪهن: مست، ٺهال، خوش. ڏسو "مَڪن".	مَرڙڪ: (اشارو مزدڪ ڏانهن) بي پرواه.
مَڪڻهار: منڪو، سوالي، هڪ ذات.	مَس: ڪڻڪ، چَوَن، مَتَرَن، چئن وغيره جي گڏيل روئي جنهن ۾ سڀ سواد هجن، گڏيل ڦاٽو، ٺاپاڪ.
مَلُ: بهادر، ملڪه.	مَساڻُ: مَرَدَن، ساڙڻ جي جاء.
مَلُ: مَر، مير، گند.	مَسَنُ: تڪليف ۾ اچڻ.
مَلُ: وٽ، ويجهو، ساڻ.	مَسَتَڪُ: مٿو، سر.
مَلاجو: (ملاحظو) ڏسڻ.	مَسڪُولُ: مشغول، مصروف، رڌل.
مَلاحُ: ٺاڪڻو، ڪشتيهان.	مَسڪَلو: ڪٽ صاف ڪرڻ جو اوزار.
مَلاَر: هڪ راڳڻي (جھيڪ برسات ۾ ڳائيندا آهن).	مَسِيَت: ڏسو "مِهجد".
ميگهه ملار.	مَسِيَرُ: الوڻو سلوڻو. ڏسو "مَس".
پورب ديس ملار جو = اصل ديس خوشيءَ جو.	مَسَالُ: (مشعل) ڏيائي، شمع، بتي.
ديس ملار = برساتي ديس، جتي سدائين برساتي ٻوند ڪري ٿي، ڏسون ڏروار، سهرچڪر.	مُشاهدو: ديدار.
مَلَنگُ: مست، فقير جو هڪ قسم.	مُشتاق: شوق وارو، چاهڪ، پريمي.
مَلَرُ: مرهر، علاج.	مَشعال: ڏيائي، شمع، بتي.
	مَطْلُوبُ: مقصد، مطلب.
	مَعْلَمُ: معلوم، ڄاتل.
	مَعْمُورُ: آباد، ڀريل، جڙيل.
	مُڪْتِي: رهائي، چونڪارو، نجات.

مَنگهڻ: خوش، آڻندي، ڏسو "مَن".  
مَنمڪ: جنهن جو مَن مڪ ڏانهن  
هجي، ظاهر ٻين، زماني  
جو ماڻهو.

مَنڻ: خودي، منهنجائيءَ جي  
ڪلپنا، سوچڻ - دليلن  
سان، انومان ڪيڻ.

مَنڻ: مڃڻ.  
مَنوت: منهنجائي سمجهڻ، مَن  
جو ڦرڻو، ڌن دولت وغيره  
کي پنهنجو سمجهڻ، مَن  
جو چيو، مَنوتي.

مَنهي: ڀنگي، جهوپڙي.  
مَسي: رشي، تپشي، گياني،  
بزرگ، سنت.

مَنڻ: قيمتي پٿر، جيڪو ٺاڻڪ  
جي مٿي ۾ سمجهيو وڃي  
ٿو، جوت، روشني.

مَنڻ: مٿو، زيور.  
مَواس: مڙور، متڪبر، مست،  
مڪ، بي پرواه.

موتاجي: غريب، مفلسي، ڪاڻ.  
موتو: ٿلهو، ڀاري، مٿو سوکو.  
موتو: موڙهل، بيوقوف، مورڪ.  
موتو: پنهنجي انهيءَ نالي جو  
مشهور پڪي.  
مورڪ: احمق، بيوقوف.

مَمتا: دنيا جو پيار، مهر،  
وڏائي، پائڻو.  
مُورڪ: مڪتي (چوٽڪاري) جو خواهان،  
آزاد، سنسار کان چٽل.  
مَکين: گندو، ميوو، پليد.  
مَن: مَن، ڏسو "مَن".  
مَن منسا: ٻڌي.

منانهن: مَن، روڪ، جهل.  
مَنائڻ: ڪوڙائڻ، وار لهرائڻ.  
مَنتر: مَن، ٿوڻو، ڦيڻو.  
مَنڱ: ايلاز، هاجري.  
مَنحوس: بد نصيب، نياڳو.

مَندرا: جوڳين جي ڪن جا والا.  
مَندرو: ڍلو، ڍرو، خراب، ٻرو، بد نيت.  
مَنڌ: عورت.

مَنڊان: مانڊان، ٽڪسان، ٺاه  
لوه، ڏيڪا.

مَنڻ: ٺاهڻ، ڏسو "مَنڊان".  
مَنسا: (منشا) ٻڌي، اڇا،  
خواهش، مرضي.  
مَنصبي: جمع "مناصب"، نَصَب =

ڪڙو، سڌو ڪرڻ "جي" نسبت  
جي، ممتاز درجي وارو،  
اعليٰ عهدي وارو، حاڪمي،  
حڪومت بادشاهي، صاحبي.

مَنگن: گهرڻ، طلب ڪرڻ.  
مَنگهر: هنڌن جي هڪ مهيني جو نالو.

مَهْرَاجُ: عزت ڏيڻ لاءِ "گرن" کي  
هندن جو خطاب.

مِهْرَانُ: مها ساگر، وڏو سمنڊ.

مِهْمَا: جلال، بزرگي، عظمت،  
مرتبو، شان.

مِهْنَتُ: ساڌو، مڙهيءَ جو وڏو،  
جوڳي، ڏسو "مهتو".

مِهْمِيزَانُ: سزا، مار، چونگون، سختيون،  
مِهْيَشُ: شوشنگر، وڏو ديوتا.

مَشْنِ / مَشْنِ: خودي، وڏائي، هٿ،  
تڪبر، آيو.

مَشْمِيرُو: دنيوي مستي، وڏائي،  
هٿ، تڪبر.

مِيا: رحم، ديا، ڪرپا.

مِيتُ: دوست، پيارو، عزت، ماڻھ.

مِيرُ: ميل، ڏسو "مير".

مِيخَانُو: ڪلال، شراب خانو،  
مرشد جو اوطارو.

مِيسَارُنُ: صاف ڪرڻ.

مِيگَه: بادل، ڪڪر.

مِيلُو: گندگي، خوري، خرابي، بدنامي.

مِيسُنُ: مڇي، هڪ بُرج جو نالو (جنهن

کي عربيءَ ۾ "خوت" چون.)

مِيسِدِي: جتا، ٻوٽي جو قسم جنهن

جي پنن ۾ رنگ ٿئي ٿو.

مِينِگَه: ڏسو "ميگه".

مِيسُنُ تَ مِڪُ: بنان شڪ، شڪ نه سبھو.

موڙُ: چوٽي.

موڙُ: موڙو، نغرو، لڇڪ،  
لاڙو، رمز.

مُوڙهو: موڙهل، ڏسو "مود".

موڪُ: چوٽڪارو، نجات، جهجهو،  
گهڻو، جام.

موڪُ: چوٽڪارو، نجات.

مُولُ: قيمت، بها، آگه.

مُولُ: جڙ، بنياد، اصل.

مُولِرُ: ميلو، ڳانڍاپو، ميلاپ.

مُولِيَا: هريا، ساوا، سرسبز، تازا.

مُونُ: ماڻ، چٽ، خاموشي.

مُنڊِڪَا: اصل جو.

موهُ: پيار، چٽ.

موهُتُ: موهيل، موهي وڌل،  
چريو، مست.

موهُنُ: موهندڙ، پيارو، محبوب.

موهُشي: موهندڙ، پياري.

مُهَاجَنُ: قابل تعريف ماڻھو.

مُهَازِي: منهن، اڳ، مٿڙ، اڳيون حصو،  
وڏو.

مُهَانگو: وڏي آگه وارو، گران،  
ضد "مهانگو".

مهتاري ماء.

مهتار: ٻڪرو، دڪ.

مهتو: چڱو، ڀلو، مرس، ڀل مانس.

مَهْدَجَنُ: ست، مھاپُرش، ڏسو "هاجن".

نانا: قسمن قسمن، طرحين طرحين،  
 پيا پيا، گهڻا.  
 نانتا: پياڻي، ڏوئي، ڏسو "نانا".  
 نانگي: نانگي.  
 نانگو: اگهاڙو، فقير جو هڪ  
 قسم، تياڳي.  
 نانهر: نيسي، عدم، نفی.  
 ناوڪ: تير.  
 نائين: وهنجڻ، سناڻ ڪرڻ.  
 نائج: نهائج، وهج.  
 نائي: حجام، اشارو "سگنويگت"  
 ڏانهن.  
 نپ: آسمان، آڪاس.  
 نت: سدا، سدائين، هميشه.  
 نتارن: صفائيءَ سان ٺهرڻ،  
 اٿارڻ، ڌٿارڻ.  
 نٿ: ڏاند کي نڪ ۾ وجهڻ  
 واري رسي.  
 نٿن: نڪ ٻڌڻ، ڏسو "نٿ".  
 نٿ: ناچو، نات ڪرڻ وارو،  
 بازیگر، ڏسو "ناگرت".  
 نٿڪي: کيل ڪدڙ، نات ڪندڙ.  
 ني: ناس ٿيڻ.  
 نيٿ: بنهر، صفا.  
 نيڻ: هوشيار، پريڻ، چتر.  
 نپوسڪ: ڪدڙو، نامرد، هيڃڙو.  
 نچيڪ: نزديڪ، ويجهو.

مین ميڪ: اصل ۾ راسين (برجن) جا  
 نالا (هريءَ ۾) ۽ حمل،  
 "حوت" مڇي شڪل شهبو.

## ن

ناپ: ڏن.  
 ناتو: رشتو، ڳانڍاپو.  
 نات: مالڪ، سوامي.  
 نايڏ: آڻ ٺپ، نادرالوجود، هٿا  
 جو جسماني اکين سان  
 ڏسي نه سگهجي.  
 ناحق: بي فائدو، بيجا، بي سبب.  
 ناد: سٺو، ڪوڏ.  
 ناداني: اڻ ڄاڻائي، بيوقوفي.  
 نارائڻ: وشنو پڳوان.  
 نارڏ: هڪ رشيءَ جو نالو.  
 ناري: نار، هورت، زال.  
 ناڙ: نبض.  
 ناسي: ناس ٿيڻ وارو، بي بقا.  
 ڏسو "ابناسي".  
 ناگرت: ناتڪ ڪرڻ وارو،  
 چالاڪ، بازیگر.  
 ناگينو: خير بنان.  
 نامر: نالو.  
 نامديو: هڪ مشهور پڳت (سادوءَ)  
 جو نالو.



نرجن: جتي ڪو ماڻهو نه هجي،  
اڪيلو.

نرجن ديؤ: پرماتما. ڏسو "نرجن".  
نردوش: بي قصور، بي گناه. ڏسو  
"دوڪ".

نردوڪ: بي قصور. ڏسو "نردوش".

نردڪ: بي پرواه، بي ڊيو، نڌڪ.  
نردڪ:

نرڪ: (نرڪ) دوزخ، ضد "سرڪ".

نرڪرم: ڏسو "نهرڪرم".

نرڪن: ڏسڻ، ٺهائڻ، چڪاسڻ.

نرگم: ٻاهر نڪتل، دنياوي شين  
کان پري.

نرگن: پرماتا، ڌڻي. ڏسو "سرگن".

نرماتتا: آيمان، بي عزتي.

نرمان: اڃا کان رهت.

نرمل: صاف، اوجھل، پاڪ، پوتر.

نرجن: نرم، مایا، ڪار ڪروڙ.

داغ، رهت، پرماتما.

نرن: ڪولڻ، نروار ڪرڻ.

نروار: ظاهر ظهور، ڪليو ڪلايو.

نروڌ: قيد.

نروڪلپ: پيد ۽ پرم کان رهت.

سنسي ۽ ٻولي کان آجو.

نروير: جنهن جو ڪنهن سان به

ويز وروڌ نه هجي.

نسپند: نه چهن، غير متحرڪ.

نڌ: خزانو، پتدار، ڌن.

نڌر: بي واهو.

نڌياس: وري وري ڌيان ڪرڻ.

نڌر: بي ڊيو.

نر: مرد.

نرآڪار: آڪار رھت، بي روپ.

ڌڻي تعاليٰ.

نرآيمان: بي وڌائي، حلير طبع، بي

غور، نمائو. ڏسو "آيمان".

نرآجنت: سواءِ اڃا - خواهش -

مرضيءَ جي.

نرآڌار: بي سهارو، بد مدد، جو

ڪنهن جي سھاري نه هجي.

نراس: نااميد، آس بنان، اڃا

رھت. ڏسو "آس".

نرپاڻ: مڪتي، چوٽڪارو، اڃا

رھت، اها حالت جنهن ۾

سڀني خواهشن کان آجو

ٿي ڌڻيءَ سان مڪتي رهجي.

نرپل: نپل، ڏيرو، ڪمزور.

نرپنڌ: آزاد، دنياوي خواهش کان پري.

نرپيشي: بي ڊيو، بي ڀؤ، بي

خوف، ڌڙ.

نرت: اک، نظر، ڏيڏ، ڌيان.

نرپڪ: جو ڪنهن جي پاس خاطر

يا طرفداري نه ڪري، بي

طرفدار، الڳ. ڏسو "پڪ".

ٻهڪام: ڪامنا يا خواهش کان  
 ڇٽل، ٻي خواهش.  
 ٻهڪيت: ڇٽل ٻنان، سڄي، دل  
 وارو، سڄو.  
 ٻهڪمر: اڪرما، ڪرم نه ڪندڙ،  
 ڪرم (فرض وغيره) پورا  
 ڪري پر ڦل جي اڇا  
 (خواهش) نه رکي.  
 ٻهنگ: ٻي پرواه، لاغرض،  
 اڪيلو، الڳ.  
 ٻهڙڻ: مارڻ، ناس ڪرڻ،  
 نشت: ڏسو "ٺيڻ".  
 ٻيارو: نرالو، الڳ، جدا، هٽندو.  
 ٻياڻ: حوض، تلاءُ.  
 ٻياڻ: نيت، ڌرم، ويچار، انصاف،  
 نيت: سٺي همت.  
 ٻيت: جنهن جو پار ڪونهي،  
 آڻت، پرميشور جو گڻ.  
 ٻيت: پاڳ، قسمت،  
 ٻيڇ: ڪميٽو، گهٽ، ادٺي.  
 ٻير: پاڻي.  
 ٻيڙي: ويجهو، نزديڪ.  
 ٻيرو: ڀالو.  
 ٻشانو: نشان، هدف.  
 ٻيمر: ريت، وهوار، ڌرم جو ڪم.  
 ٻين: ٺيڻ، اڪيون.  
 ٻيو: بنياد، جڙ.

آڇل، اسٽر.  
 نشچو: يقين، اعتبار، پروسو.  
 نَسَگ: ٻي ڊپو، نريه، ٻي پرواه.  
 نَسَن: ناس ٿيڻ، پري ٿيڻ، ڀڄڻ.  
 نَشِي: پڪو اعتقاد رکندڙ، پڪو  
 يقين رکندڙ.  
 نشيد: ٻنان روڪ ٽوڪ.  
 نُڪتو: باريڪ سخن، ڳجهه.  
 نُقطو: نشان، ٽپڪو.  
 نڪيد: دڪن ۽ دردن کان آجو.  
 نگر: شهر.  
 نلو: رڳو، فقط، محض، صرف.  
 نماڻو: ايمان رهن، ٻي وڌائي.  
 نيمڪ: ڌري مٽر، ڌرو، ڳڻ.  
 ننڍا: گلا، شڪايت.  
 نواجا: نوازا، ڪريپا ڪئي.  
 نوارڻ: روڪڻ، هٽائڻ.  
 نواس: واسو، بيٺڪ، جاء.  
 نوبت: نڦارا.  
 نور محل: اهو محل جنهن ۾ نور ٿئي  
 نور هجي، صاف ۽ اوجھل  
 دل.  
 نهال: خوش، پرسن.  
 نهائڻ: وهنجڻ، ڏسو "نائڻ".  
 نهچل: آڇل، اسٽر، محڪم.  
 نهچو: وشواس، خاطري، ڏسو "نشچو".  
 نهسوڪ: شوڪ بنا، ٻي غم.

واستو: حقيقي شيء، اصل چيز.

سچ، حق.

واسي: رهندڙ، رهاڪو.

واصل: ملڻ وارو، مليل، ملندڙ.

واڪ: آواز، ٻول، وچن.

واڳ: مهار، رسي.

واڳون: سامونڊي خطرناڪ جانور.

جو قسم.

والث: وارث، مالڪ.

والي: مالڪ، حاڪم، اتمڪ.

دنيا جو حاڪم، سنگر.

وانجهي: سڌي عورت، عورت جنهن

کي اولاد نه ٿئي.

وانجهي پتر = سڌي جو پتر.

واشي: پاڻي، وچن، واڻي، ٻولي.

واڻ: وڃائڻ، چوڻ، ٻولڻ.

واڻي نه وات = زبان سان

ڪجهه نه ٻولي.

وات: جهڙو.

واتريڪ: دليل.

وات: وستو، چيز، شيء.

وات: ويڙهي، تفاوت، حد، ناغو.

وات: تورو، وزن، ڌڙو.

واتڻ: مٽائڻ.

واتڻ: حاصل ڪرڻ.

واتڻ: ٻول، انجام، سڻ.

حرف، شيد.

نيوالو: گِرَه، سواڊي طعام.

نيوون: مهاڻن، نمرتا پريل نماڻو.

نيئهن: محبت، پيار.

نيهي: نيئهن وارو، عاشق، پريمي

جن.

نيهي ٻرڪ: هوشيار، چاڻو.

# ا

واتو: وات مان واڻي يا ڏڪر

ٿڌو ڪري.

وات جي ڳاڻي: وات جي ڍل وٺندڙ، ٿڌو ڳاڻ.

واچ: پڙهڻي، واڻي، جيڪي

پڙهڻ يا ڳالهائڻ ۾ اچي.

واد: بحث مباحثو.

واد وواد: بحث، مباحثو. ڏسو "وواد".

واڊي: بحثي، گهڻ ڳالهائڻو.

واکاڻ ڪندڙ.

وار: ويجهو طرف.

وارمر وار: گهڙي، گهڙي، بار بار.

وارن: چڪتو ڪرڻ، واري ڇڏڻ.

واري: وقت، وارو.

واڙ: لوڙهو.

واڙي: ڦلواڙي، جتي ڀاڄيون،

گدرا، هندائڻا وغيره

پوکجن.

واس: خوشبوءِ، وڻڪ، ٻيٽڪ.

وَرَكْتُ: ڏسو "وَرَكْتُ".  
وَرَلَپُ: ڏکيءَ دل جو آواز، اوسارو.  
روئي ڏانهن ڪرڻ.  
وَرَلو: ڇڏو، ڪو ڪو.  
وَرَنَ / وَرَنُ: رنگ ڌات، جات، آئرم.  
حياتيءَ جو نمونو، اکر.  
حرف، تعريف.  
وَرُوڏُ: وير، دشمني، مخالفت.  
وَرُونَهِن: وندر، دل جي رهائڻ وٺڻو.  
وَرِيامُ: وير، بهادر. ڏسو "وَر".  
وَرِي: داخل ٿي، اندر گهري.  
وَس: اختيار، مرضي، حڪم.  
وَس: سنسار، جهان، سرشتي.  
وَسا: ويسر، ڀل.  
وَسْتار: بيان، ڊيگهه، پکيڙ.  
وَسْتِي: بستي، رهڻ جي جاء.  
وَسرام: آرام.  
وَسَرَنُ: ڀڳڻ، ياد لهي وڃڻ.  
وَسَن: وسوسن، پيرمن.  
وَسَن: ويسر وارا، غافل. ڏسو  
"وَسَرَن".  
وَسَنو: وسندي، آبادي، بستي.  
وَسُوڙا: وسوڙل، غافل.  
وَشَن: پرميشور، ڀڳوان، جهان  
جو پاليندڙ.  
وَشِيش: خاص، مکيه، اهم.  
وَشِين: سنساري، دنوي، هوشي.

وَحَدَت: هيڪڙائي، ضد "ڪثرت".  
وَدَمَان: حاضري، موجود.  
وَدِيَا: عمر.  
وَدِيهي: ڏسو "بديهي".  
وَدِي: وڌي، جڳتي، ڀڳتي، رت  
(شاستر مطابق) نيتي،  
پوري نموني، ريتائيتو،  
مرياد، ويچار.  
وَدِيانا: طرحين طرحين ريتن سان.  
وَدِيڪِيڊ: ريتائيتو ڪريٽو نيتائيتو  
انيتو جوگ آڇوڳ. ڏسو  
"نڪيڊ".  
وَدِي وِيچارو: چڱو، سٺ ويچار.  
وَرُ: ڪاٺ، مڙس.  
وَرُ: وڪڙ، وراڪو.  
وَرائي: سواءِ، کان سواءِ، بان.  
وَرَت: گذار، هل.  
وَرَت: آپواس، لنگهن.  
وَرَتَنُ: روزمره جو وهنوار، هلڻ،  
گذارڻ.  
وَرِيچَنُ: ڪڪ ٿيڻ.  
وَرُڏُ: ٻڌو، پوڙهو.  
وَرُڏُ: مخالف.  
وَرُڏاتا: قسمت، پاڳ.  
وَرَس: نااميد، ڀليل.  
وَرَكْتُ: ويراڳي، تياڳي.  
وَرڪا: برسات، مينهن.

سان پيڙي ڏڪجي.  
 وَنَجِه: ڪوڙي وهڻ = ڪٽي  
 ڪوڙي وهڻ، اندر ۾ جاء ڪرڻ.  
 وَنَبَنُ: ورهائڻ.  
 وَنَگ: وڙ، وڪڙ.  
 وَنَجارو: سمونڊ رستي واپار ڪندڙ.  
 وَرَادُ: واڪ، پڌي، اجايو بحث.  
 وَرِيڪُ: ضمير، ست ۽ آست جو  
 پيد ڄاڻڻ.  
 وَه: پاڻي جي وهڪ، سِر، تيزي.  
 وَهائِي: ڀرم ٿئي، پيچ پٽي، گذري  
 (رات - حياتي).  
 وَهائِئُ: ڳنهنڻ، ولڪ ڪرڻ، سودو  
 ڪرڻ، خريد ڪرڻ.  
 وَهلو: سگهو توت، جلدي، فوراً.  
 وَهَلورُ: وياڪڻ، پريشان.  
 وَهَرُ: وسوسو، گمان، شڪ.  
 وَهَنُ: درياءُ سمند.  
 وَپَاڪُ: پسريل، هر جاءِ حاضر.  
 وَپَاڌ: سرير جا ڍڪ، بيماري.  
 وَپَاڌِي: من جي بيماري، ڏسو "وپاڌ".  
 وَپَاڪُلُ: پريشان، ڍڪي.  
 وَيدَ: هندن جا ڌرمي پستڪ ويد  
 چار آهن، پر مکيه ٽي آهن:  
 (1) رِگ ويد (2) سامر ويد  
 (3) يَجرويد.  
 چوڻ ٿا ته چوٿون "آثر

وڪارُ: سپاه جو بدلجڻ، بيماري.  
 وڪار پنج آهن:  
 ڪار، ڪروڌ، لوپ، موھ،  
 اھنگار.  
 وڪتو: ڳالهائيندڙ.  
 وڪُ: وھ، زھر.  
 وڪاڏُ: خلل، گوڙ بکيڙ، مونجھارو.  
 وڪاڻُ: واکاڻ، ساراھ، سمجھائي،  
 پاشڻ، ٽيڪا، شرح.  
 وڪشي: سنساري، هيشي، ڏسو  
 "وشين".  
 وڪيا: زهر، ڏسو "وڪ".  
 وڪيپُ: مونجھارو، گھبراھت.  
 وگيانُ: گھشي جان، گھشو علم.  
 وگھنُ: روڪ، انڪاءِ، بگاڙو.  
 وگھڻُ: وڃڻ، لھ، وڃڻ ۾ اچڻ، ھل  
 ڪرڻ، وڌو واکو ڪرڻ.  
 وڪُ: الڪل، چل، مڪر.  
 ولاسُ: خوش، آند.  
 ولايت: بادشاهي، منزل.  
 وُلُ چَلُ: وڙ وڪڙ، مڪر، ٺڳي،  
 پياڻي، ڏسو "چَل".  
 وَلوڙڻ: جھڳڻ، جَميل ڪيو ۾  
 مانڌاڻي ڦيرائڻ.  
 وِملُ: نرم، صاف، پوتر.  
 وَنَ: رنگ، ڏسو "ورڻ".  
 وَنَھُ: بانس جو ٺڪڙو، جنھن

هاسو: ڪيل.  
 هاسي: ڪيل، خوشي.  
 هت: هٿ، پيارو.  
 هٿ: آيمان، تڪبر، وڌائي.  
 هٿي: هٿيلو، متڪبر، ڏسو "هٿ".  
 هٿاري: هزارن جو قيمتي، لاثاني،  
 ڳاڙهو.  
 هٿر پوڻ: پيش پوڻ.  
 هري: هري.  
 هرچس: ايشور جي واکاڻ.  
 هرچن: ايشور جو پڳت، هريءَ  
 جو سنت، پيارو، داس.  
 هردو: هنيون، ڏسو "ردو".  
 هرڌاتي: سڀ سان مليل.  
 هرسي: هراسجي، خوف ۾ اچي.  
 هرڪ: آندڻ، خوشي، سک.  
 هرڪڻ: موهجڻ، دل سرڪڻ.  
 هررچ: هر روز، ڏهاڙي، روزانو.  
 هري: آلي.  
 هريو: ساڻو، سرمين، آلو.  
 هستي: هاتي.  
 هستن: خوش ٿيڻ.  
 هسوار: گهوڙي سوار.  
 هلاس: پرستڻ، آندڻ، خوشي.  
 هلاڪي: مڪلف.  
 هلاڪ: هلاڪائي، هلاڪڙائي،  
 ڪهر گهلائي

ويد: پوءِ ملايو ويو آهي.  
 ويدن جو گڏ ڪندڙ  
 وياس: آهي.  
 ويد: حڪيم، طبيب.  
 ويدانت: هندن جي فيلسوفيءَ جو  
 طريقو، جنهن ۾ آتما  
 (روح ۽ جڳت دنيا) جو  
 ذڪر اچي ٿو.  
 ويداتي = ويدانت مٿي وارو.  
 وير: ويل، ويلو، وقت مهل.  
 وير: بهادر، بهلوان.  
 ويرڳ: بيرڳ، دنيا کي ترڪ  
 ڪرڻ، عشق، فراق.  
 ويرپي: دشمن.  
 ويس: پوشاڪ.  
 ويساسي، ويساهي، ويساهه وارا،  
 اعتقاد وارا.  
 ويساهه: اعتبار، پروسو، ڏسو "ويساسي".  
 ويشنو: وشن جو پوئلڳ، ڏسو "وشن".  
 ويلو: وقت، ڏسو "وير".  
 وين: سڻڻ، پوڻ، ڳالهه، چوڻ.  
 مھشو، طعنو، ڏسو "ڪوڙين".  
 وي: باغ، نفعو، فائدو.



هار: مالها، ڪنڊي.



هَيَا: چٽي يا تنبيه جو لفظ  
 يعني "هيا هوا او!!!"  
 هَيَبَت: دهشت، خوف.  
 هَيَت: بيار، پرير. ڏسو "هت"  
 هير: ڏسو "رائجهو".  
 هيرو: هڪ قيمتي پٿر.  
 هيڪاند: ملاقات.  
 هيڪلو: اڪيلو، هڪ جڻو، چڙو.

هي

يوڌو: جڏ ڪندڙ، پهلوان، بهادر.  
 يوگ: ڌيان، ميل، ميلاپ.

هندورو: پنگهو، ڏولي.  
 هِندي: نائي جي چٽي، جهن جي  
 ڏيکارڻ ۽ ڏيڻ تي پيسا  
 ملن.  
 هَنس: هنجھ پکي.  
 هَنگَرڻ: ضرور، ڏسو "اهنگار".  
 هَنشَمَن: آيو، خودي.  
 هوري: هولي، هندن جو وڏو ڏڻ.  
 هولِي: ڏسو "هوري".  
 هومر: هون يا هگم، ويد جي  
 مترن سان ديوتائن کي  
 ٻَل (قرباني) ڏيڻ لاءِ گهم  
 وغيره کي باهر ۾ وجهڻ.



**A ROSHNI BOOK**

**Poetry**

**Pakistan Rs. 166.00**



نالو : صاحب خان ميراڻي  
ولد : بهادر علي

ادبي نالو : سوره ميراڻي

جنم : 08.04.1975

جنم هنڌ : ڳوٺ ڪپرو، تعلقو  
رتوديرو، ضلعو لاڙڪاڻو.

حال ائڊريس : غريب آباد محلہ،  
نئون ديرو، تعلقو رتوديرو.

تعليم : M.A سنڌي



ڪرت : اسسٽنٽ سب انسپيڪٽر آف سنڌ پوليس

اڻ ڇپيل ڪتاب

ڌرتيء جا رکوالا (ٻارن لاءِ ناول) ۱۹۹۵ع

سائرس هس گجن (شاعري) 2021ع

بره منجهارا بوند (شاعري) 2022ع

صاحب ديوان سنڌي شاعر (تحقيق) اڻ مڪمل

موبائل نمبر : 0344 – 3919786

0300 – 3404488

اي ميل :



## سوره سنڌي ادب



صاحب خان سوره ميراني

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488

# سامي ۽ جا سلوڪ

ڀاڱو پهريون

۱۹۵۵

پي. ايڇ. ڏاگراڻي

پروفيسر سنڌي

رعي ڏيارڻ ۽ سيڪ هائيلڊ ٽيمبل ڪاليج

۽

سيڪ وسامل آسومل سائنس ڪاليج،

بالڌرا، بمبئي-۲۰.



[ ڪاپيون ۱۰۰۰ ]

سال ۱۹۵۵ع

[ ڇاپو پهريون ]

قيمت

ڪچو جلد ۴-۸۰ روپيا

پڪو جلد ۵-۰۰ روپيا



ڇپائيندڙ جا سڀ حق ۽ واسطا عالم

## مهاڳ.

وقت يا ڪال جي تقاضا پراڻ ۽ اڻ تر آهي. مهاڪال جي گهٽ  
 و آواز ٻڌندي ئي سڀني ساهوارن ۾ سياحت ٿو پوي ۽ راءِ ۽ رنگ،  
 پوءِ دلچسپ، پست ۽ ٻارن انهيءَ ڪوهه لدا جي سڏ تي ڊوڙي  
 رهي اولدا هي غلام ۾ الوڻ ٿين ٿا. اهو نه ٿيو مرليو ڪال. پر  
 چوڻي ڪال يعني گڏوگڏ سمهه جون گهڙيون ۽ هڪمان هڪم آڻڻ  
 جڏهن گهٽ وڃائين، تڏهن هڪ دؤر مان ٿري پيو ٿي. انسان  
 پلي ٻاڻو ڪري نه مون هي ڪيو، مان نه هجان ها نه هيئن بلڪل  
 نه ٿي ها ۽ پر وقت کلي کلي کيس بهائش پيو ٿي نه اي جيتاڙا  
 جا ٿو پنهنجي ايجاد سمجهي سا منهنجي جنس هئي، جنهن انقلاب  
 تي ٿون ڪڍي رهيو آهيون سو منهنجو ڏڏ ڪو هو، جنهن وچا جو  
 ٿون وڃيندڙ ٿو ڪولائين سا منهنجي ئي ڪيڏ آهي. جي ٿون پاڻ  
 کي منهنجي جنس ۽ گردش، منهنجي چڪر ۽ دؤر، منهنجي ڪل  
 ۽ ڪوڏ جو هٿيو ٻڌڻ نه باسمن ها نه ڄڻ ٿي پوي ها ۽  
 نقصان وري به ٿيندو ٿي ها ۽ منهنجو ڪارڊ اوس سڏ ٿي ها ۽  
 چاڪاڻ سمهه ٿي چڪو هو. وڃيائين کي بخوبي سڏ آهي نه سڀ  
 ڪلون ۽ اوزار، ڪرڻائون ۽ ايجادون، سڀا ۽ مشاهدا وقت جي  
 پراڻو ڪري آهن ۽ جي هڪ وڃيائي نه چالو، نه ڪيو يا نه ٻاڻو  
 نه ٻيو لک ڄاڻندو ۽ ڪيندو ۽ ٻاڻيندو. جنهن وقت مارڪولي والريس  
 ڪڍي، تنهن وقت پارٿر ڊاڪٽر بوس ۽ ساڳي گهڙت گهڙي رکي  
 هئي، فقط ٻڌرائي نه ڪئي هئائين. جي ٻارون ۱۸۵۹ع ۾ وڪاڻ  
 ٿي پستڪ نه لکي ها نه وڌ ۾ وڌ ۱۸۶۰ع ۾ واليس يا هڪسلي اهڙو  
 چرچا ڪري ها. مها وڃيائي آئيسٽن جنهن جڙ ۽ چيٽن جو پيد ڪندو  
 لڏين دؤر جو آغاز ڪيو ۽ ائيمڪ ۾ جو پاڻ وڌو، تنهن ۾ ٻڌ  
 اڳي ڪار ڪاڏا نه مون جو انهيءَ ۾ جي ڳالهه چوري، پر ساڳئي

هن آڪو ۽ جي مان بڙڪ پند ڪري رهان ها ۽ ڄڻ وڳائي ٿوري  
 ڏاڍو ۽ اهو قدر کڻي ها ۽ وقت جو گهٽ وڃي چڪو هو.

اهو ۽ ٿو وڳالين جو سوال، پر چوندا ۽ ڄڻ اڙتاري ڀرڻ ڪال  
 ٿي سوڀ ٿي ۽ موليٰ کي مانت ڪيون، جي مڪرم جي چڪر مان  
 اڪري ٿوري ڀڄي ويا، سي ۽ وقت جي ٿاڻا کان منڪر  
 ۽ هئا، انهن ڪيئن ٿيو جو جهن وقت انسان ڏاند هي سرور مٿي،  
 سڌارو، سڀ چيئي سڀ ڀولي سڀ چورن جو ڦاڏ وڃايو ۽ اڃا  
 جي رات پالي، تنهن ساڳي وقت جهن جي مها ٿيڻڪر مهاوار  
 اهوئي شد سڏايو، ۽ هڙهڙ اهڙي ۽ رات، جو ماڻهو ڀڄي ۽ ڏوڳو  
 جهلي جو حساب ۽ ڏهڙو؟ مهالا ڪالڙي ۽ چڱي واهن صديءَ  
 ۽ ڇو سو سو ورهه اڳي جهلي ڇو ۽ ڇو ڪري ورتائون.  
 جڏهن لهند سڀ آيو، ٿڌهن مهالا ٿاڻا، مهالا ڪالڙي ۽ مهالا  
 شونڙو ۽ ٽن ساڳا شد آکا ساڳو رستو پايو، پر وقت جي  
 ٿاڻا اڪڙل هئا ڪري آهي پاس ليا، جهلي ٿڌي ورو. وقت  
 جي ٿاڻا ڪري ڪري ڪرڻ جو ٻارو معر ۽ هڪ ارحن مهالارت  
 جي جنگ کڻي ڪاٺو ڏهائي ٿورن جي ست ۽ جهلي سڪو ۽  
 پنهون مائتا ٿيون ڪائي اچي رولي پتي وٺرو. وقت جي ٿاڻا  
 ڪري جو اٽڪلند چار سو سال اڳي، چڪرورتي رنج جو ٻاڳي ٿيو،  
 سولج مهالاري ٿاڻن ۽ سولج ٻاڳ ڪاٺو ٿورن هوندي، واپار  
 هوندي، سڀ هوندي، ٻي اهڙو ٿيڻ ٿو آهي جو حيران ٿيو  
 آهي ۽ ڪيئن هلي چلي سگهندس. وقت يا ڪال جو گهٽ  
 وڃي چڪو آهي ۽ اٽڪلند آمريڪا جو محتاج آهي ۽ آسٽريليا جو  
 ۽ ڏاڳو آهي، اها آمريڪا جا اٽڪلند مان ٺڪيل لوڪن رسائي،  
 اها آسٽريليا جا اٽڪلند مان حيرت ٿيڻ مليل ٿوهارين ۽ بدڪار هورن  
 ۽ جبل خاڻو هلي.

ساهه ٽپڻ کي جان آهي ۽ ساهه وقت جي حس جي  
 پيدائش آهي، جيوت جو مڪس آهي، ۽ جيٽا جي جذبات جو

جوڙ آهي، ۽ نه ڪنهن خاص مرد يا عورت جي من جي گهڙ آهي. هومر يا فردوسي، شيڪسپيئر يا نلسن، ٽاگور يا شاهه پندهجي زماني جا اڪيلا شاعر يا يگانہ ساهتيه ڪار نه هئا پر گهڻن ڏينهن جي وچر هڪ ڏياني هئا، ولس جي تقاضا جي سڦلنا هئا، جنهن جي دٻيل خواهش ۽ اُٻڻڻ جي اُٻڻڻ هئا. انهن مهاڪوين جي نه ڪي دست جي چٽڪي چاهيا آهي سي بهرين اهو چاهين نه ڪهڙي دُور جا جاني هئا، ڪهڙي جيتا جا فرد هئا، ڪهڙي مهاڪوئن جي چوڻن جا اُچ هئا. اسانجي سنڌي ساهتيه جي تاريخ ۽ پارڪن هن ڏس ۾ خير ڪو قدم ڪيو آهي. گهڻو ڪري سڀني ليکڪن، خورديهيءَ سان ساهتيه ڪارن کي چاهيو آهي ۽ دُورانيءَ کان به. هڪ نه ورتو آهي. هڪ انگريز، سورلي، دُورانيءَ کي شاهه کي ڏس جي ڪوشش ڪئي پر چاڪاڻ پار نه ساهتيه جي کيس چاڻ نه هئي، هن واپاري ۽ اقتصادي انگ اکرن ۽ اجائي اُٻڻڻ سان الهيءَ خال کي پوڻ جي ڪوشش ڪئي آهي.

انگريزي ساهتيه جي اڀياس ڪندڙن کي نه شيڪسپيئر نه ملٽن مان مڙو اڀدو جيسمن دُورانيءَ سان الهيءَ مهاڪوئن جي چوڻن کي نه چاهيندا پر مهاڪوئن يورپ ۾ چوڏهين صديءَ ۾ پلٽجي پيو ۽ جنهنجي لهرن کي انگلنڊ ٽائين پيوڻ ۾ پراڻا ۽ سڙ سال لڳي ويا. الهيءَ مهاڪوئن يا مهاڪوئنن کي انگريزيءَ ۾ ريلسائنس جو نالو ڏنو اٿن يعني نئون دُور يا نئين جاڳرتي. انهيءَ دُور يا جاڳرتي جا پرست ٿاڻ ۽ اٿليءَ ۾ ٿيا چوڏهين صديءَ ۾ — ڊائٽي، پيٽرارڪ ۽ بوڪاچيو — نه سورهينءَ سترهين صديءَ ۾ ٿيا انگلنڊ — شيڪسپيئر ۽ بيڪن، مارلو ۽ ڪيٽ، سبيسر ۽ سڊلي، گرین ۽ ٽيس، بومانس ۽ فليچر، بين جانسن ۽ ڊن —، ٽانجو ملٽن جي بلند شاعريءَ سان وڃي انهيءَ دُور جو خاتمو ٿيو. اهو دُور سڙ سال هليو، پندرهن سڙ سنه کان سورهين سڙ سنه يا اٺهين ٽائين، پر الهيءَ دُور جي ڪري ئي انگلنڊ جو ساهتيه امر آهي.

سڀي ريت، جڏهن يادش بر سلطان جون ڪاهون وديئي روپ  
 ڇڏي سندن ۽ مسلمان اعزازي ڀارتي ٿي ويا جهڙوڪ هندو، ۽  
 وندن ۽ آڀندن، گجرا ۽ سمرتن جي چڱيت ملڪا ايسڪو برهر  
 دولبر قاضي جي سکيا سان اسلام جي وحدانيت ۽ برادري جو  
 چوڙ سڙ ٿي ويا تڏهن هڪ زبردست مهاڳر پلٽي پيو، هڪ  
 اهڙي جنس جو ڏڏڪو آيو جنهن جنسا جي جنون بر سر آڏو،  
 هڪ اهڙي والي ٻڌڻ بر آڻي جا سنسار جي ساهت بر ڀڄندو مست  
 ٿي وئي، انهيءَ مهاڳر جي آڇ ٻنهي ٻنهي ٻنهي ٻنهي ٻنهي  
 ڪيسر جي غلوڪن بر نظر آڻي جنهن تابت اڃا جتي ٿو سگهي ۽  
 هندو هو يا مسلمان (ٿاڻو مسلمان جو ٻو مک بر ٿاڻا ڌار ڇو)، ۽ پوءِ  
 لوندار ٿي چوڻاريءَ جي ٻن ٽن سائن بر:

جنسا ڪسي به ڪٽينگي ٻڙ،

ٿلي، سرن، سورو، ڪيسر.

انهن بر سمن لائينس اڀرون هو چاڪاڻ هن سمن سورهن  
 سڙ اسي (۱۶۲۳ع) بر چالڻو ڪيو يعني ڪيسر کان سوا سڙ سال  
 پوءِ انهيءَ مهاڳر جون چوٽيون جيا ۽ ٽنگا لنگهي بيماب ٿاڻي  
 وڃي ٻنهيون جتي ڪرن جي والي ارگهت ٿي ۽ ٻاڻن کي ٿاڻو ٿاڻ  
 ڪرنت صاحب جو اڀڪاش ٿو، ڏکڻ بر، شيراجي جي سمي سمن لڪارڻ  
 جا اڀنگ جنسا جي ٻاڻن بيهائڻ ٿاڻ ٿيا، اسانجي سنڌيءَ  
 ٿاڻن رسڻ بر هن ساگر کي البت وقت لڳو، جهن اوروپ بر ٿاڻن  
 دڙو کي انگلنڊ ٿاڻن اڀوڻ بر ۽ سڙ سال لڳي ويا، انهيءَ  
 ۱ سمن - ڪري يا سمن - شاعر ٿوڙ جي عرصي بر ارڙهين صديءَ  
 بر هڪ ٻئي ٻاڻن ارگهت ٿيا سنڌيءَ جا ٽي سردار، سمن  
 جو ساه ۽ شان، سمن هند جا ساڳي ۽ سڳند - شاه، سول ۽ سامي،  
 ملتن جو ڪو هو جڏهن هڪ سمن چالڻو ڪيو، سامي ۽ چوڪر هو  
 جڏهن شاه صاحب وٽ ڪئي، سول کي ۽ شاه پاڻي ڇت  
 ٻاراڻو ۽ جو ڪيو مون چاڙهو آهي، ٻنهي جو ٻڪڻ هي لاهندو.

جي ساميءَ تي نظر چڙهيس ها ته شايد چوي ها ته ڪٿي جو پرساد هي چوڪر جنعا ۾ وراهيندو. هي هئا هند جي جاگرتي جا ٽي سنڌي مري سمن - شاعر، ڪري - اولياءَ. جن کي انهن مان رس ۽ لاپ وٺو آهي تنکي اول اڀياس ڪرڻ گهرجي انهيءَ جنبش جو جنهن هنن کي ڪڍي نروار ڪيو.

سنڌ جي سرتاج شاعر شاھ ۾ سنڌ جو جوهر اوتل آهي، ۽ سندس لطيف ۽ مڌر ٻائي، مانو، سنڌ جي مٽي ۽ آب، آڪاش ۽ ڌرتي جو لڄ سروب آهي. شاھ جي ٺهر ۾ آهي هند جو گيان ۽ يوگ، ڀڳتي ۽ وٽاڳ، نه مٿين بناوٽ آهي تصوف جي، سندس يوسف ڪبير ۽ ميران، تلسيناس ۽ سورداس جي دُور جي پيدائش آهن، نه رڳو آڪار ۽ روي ۾، بلڪه ٻوليءَ جي لحاظ کان ۽ اندرين رمز ۽ ٻاهرين ڪهاڻين جي نسبت ۾ به. پاڻ باسو اٿس: ملا سنان، مون چڙ لڳي جان ۾.

سچل سرمست کي نه لپل لڳائي سگهي نه ٿيو. جنهن ڪامل چيو ته، ”نهين آب، نه مين آب، نه مين اڀر. نه آفتاب،“ جو سدائين مڪهن هو انهيءَ سولهن جي دوشيءَ ۾ جا نمودار ٿي مريءَ واري گهنگهرين پائيندڙ سالوري ڪرشن ۾ ۽ انهيءَ يوسف ۾ جو مصر جي بازار ۾ ملهه وڪامڻ آيو، جنهن مجذوب دين دنيا جا لاڳاپا لاهي ڇڏيا ۽ منبر اُچارو:

”ڪيڙو مست ٿرين، جي ڪٿي لاز مولڪي،  
وسر پو روزو، لاهي ياد نماز مولڪي“

تنهن لاءِ حد مقرر ڪرڻ واجب نه آهي، پر اڀاسي ۽ پارکوڙيڪ فيض پائيندا جي ياد رکندا ته سچل به تلي، ميران، سورو، ڪبير، نڪارام ۽ لالڪ، جي سنگت مان آهي، ساڳئي ساگر جي اُچ آهي، ساڳي جنبش، ساڳي جولان جي ٻيچ ۾ آيل آهي: ”صدقي سچل مان سکر ٿان، جنهن جانب جوش جڳايو، ڪور ۽ گوڀند صورت ساڳي، راهه الهيءَ ۾ رهندين.“



سامي جا شلوڪ ۽ ماهر ماهر ڪيسر جي شلوڪن ۽ ٽالين محل  
 جي شلوڪن جي برادريءَ مان آهن ۽ سنڌ هند وچر هڪ ٻيل  
 آهن، جنهنجي وسيلي شڪاريدار جي مڙهيءَ مان ٽرانگهه ٻالي  
 ليرلسر جي سولي دروازو پر اچي سگهي ٿو ۽ ڪيسر جي  
 معاشي ۽ گنگا مان لاهي ۽ سکر جي سنڌو ۽ ساڌن جي آستان  
 تي رٿن ٿو ڪري سگهي. اڀاسيءَ کي سامي جي شلوڪن جو  
 هي رس وٺو آهي ۽ سامي جيڪي اودا، وڏا، سڪرو، اڳياڻي،  
 من جي ٽرٽن، پنج وڪار..... وغيره ٻاٽ ٻوليو آهي سو جيءَ  
 سان چڙلو آهي ۽ هن کي کڻي ۽ ٻاهران ٻاهران ٿلي، موان، سور،  
 ۽ ڪيسر... مان ٻاٽي ٽرٽ ڪري يا ۽ گهٽ ۽ گهٽ مڪي لورا  
 سندن ٻاٽ ۽ شلوڪ آڃارڻ ڪري، مغلان.

- (۱) چار اٺارھ ٿو ٿڙهي، کٽ ٿڙھ ڪوٺا مول،  
 سرت نند چنهي سان، چوڻ ٻنهي چنڊول.
- (۲) ايڪه پروسا ايڪه ٻيل، ايڪه آس وڃواس،  
 سوانهي مليل ڪروڙ چوڻ هن، چالوڪ ٿليلاس.
- (۳) ڪار ڪروڙ مد لوپ ڪي، جن لڳ من من کان،  
 ٿلي پندرت مورڪو، دولو ايڪه سان.
- (۴) ٿلي يا سوار من، پنج رٿن هن مار،  
 ساڌ سگهت سڪور سرن، دها دين اڀڪار.
- (۵) ڪال ٻي سب چڱ مڃاڻو، پوهيادڪ مٽي رولي،  
 سواڌم ڪي ڪرون ڪٿي هي، اورو پري پوسولي.
- (۶) جن ڪي ٻيا پرديست هن، لڳ لڳ پڄڻن ٻالي،  
 موان ڪي ٻيا هردي پستمن، ٽا ڪهن آلي ٽا ڪهن جالي.
- (۷) مرڪ ٽرٽا چوڻ چڱ رچنا هي، دٻڪ هردي پچار،  
 ڪيئي ٽالڪ پڇ سڌ فار ٽي، جالي هون آڌار.
- (۸) جيسي چل ٿي بدبلا، اڀي پسي ٽيٽ،  
 چڱ رچنا ٿي رچي، مڪو ٽالڪ سن مٽ.

- (۹) چاه مٽي چنبا گئي، مٽوا پي پڙاهه،  
جن کي ڪچڙو نه چاهئي، سولي شاهه شاهه.
- (۱۰) جا کوجھه اڙھما لڪي، سرڻر مٽي ديوا،  
ڪهي ڪبير سن ساڌوا، ڪر سڪور سورا.
- (۱۱) گور بن مالا ڦيرئي، گور بن ديتي دان،  
گور بن دان حرام هي، جائي پڙاڇو ويد پڙان.
- (۱۲) نه تن وش ڪي پياري، گورو امرت ڪي کان،  
سپس دئي جو گورو ملي، نو پي سستا جان.
- (۱۳) سهي ڀر نو هي راج ملو هي، حاڪم حڪم ڏهائي،  
جاڪ پڙا جب لاو نه لڪر، پلڪ ڪلي سڌ پائي.
- (۱۴) دک سک ايڪ سمان ڪر، هوش شوڪ اهن واپ،  
نروڙي اهر ڪامتا، اوڀجي چوه نه ٿاپ.
- (۱۵) من دانا من لالجي، من راجا من راک،  
جو نه من گورو سي ملي، نو گورو ملين نصيب.
- (۱۶) من گورک من گوبندا، من هي اوگهڙ سولي،  
جو من راکي جتن سي، آب هي ڪر ٿا هولي.
- (۱۷) من مريد سمسار هي، گورو مريد ڪوئي ساڌ،  
جو مالي گورو بچن ڪر، لاڪا مٽ اگاڌ.
- (۱۸) جهتي لهر سمندر ڪي، نيتي من ڪي دور،  
سهجي هيرا لهرجي، جر من آڙي لور.
- (۱۹) من هي ڪو پڙوڏي، من هي ڪو اڀدس،  
جو نه من اس آڻي، نو شمع هولي سب داس.
- (۲۰) من موٽا من پانلا، من پالي من لائي،  
من ڪي جيسي اوڀجي، نيسي هي هوجاه.
- (۲۱) من ڪي بهتي رنگ هين، جن جن بدلي سو،  
ايڪ رنگ مين جو رهي، ٿا سا پڙا ڪو.

[illegible][illegible]

خود را بگریه و گریه می خورند  
عجب بی عزت و عجب بی شرف و عجب  
عجب بی ادب و عجب بی احترامی  
فانی آن آن نفس حق را محض گیر  
دست پیر از شاهان مکرانه نیست  
دست او هر که در دنیا نیست

چوانگ ڪردی ذامعہ مرشد را قبول،  
هم خدا در ذاتش آمد هم رسول.

۴

تو بهی جان جملہ عالمی،  
هر دو عالم خود تویی بگر دمی.  
در حقیقت خود تویی أم الكتاب،  
خود ز خود آیات خود را باز یاب.  
صورت نقش الاهی خود تویی،  
عارف اشیا کماهی خود تویی.  
آنچه مطلوب جهان شد در جهان،  
هم تویی و باز جو از خود نشان.  
هم ملک هم له ملک بشاعتی،  
گر بکند خویش را به یافتی.

\* \* \* \*

جيئن شڪسپيئر کي پنهنجن ڇهه لائڪن جي پيروي ۾ ڪانه هئي، تيئن سامي به پنهنجن شلوڪن يا بيت بلڪل پيروي ۾ هئڻ سچاڳڻن جي وقت ۾ مشهوري جو مرض ڪونه هو. پر قدرت کي منظور نه هو نه سامي جا شلوڪ جنهن وقت به پڙهيل هئا، تنهن وقت جي پڇڻ سان هوا ۽ مٽي سان هڪ ئي وجهن، يا نئل پگل اکين ۾ چٽا جي چٽن مان اُچارڻ ۾ اچن. قدرت ساميءَ جي شلوڪن سان وڏولي وڙ ڪيو آهي. هڪ ٻئي پٺيان يوڪ سنڌي وڏرائن انهن شلوڪن کي گڏ ڪيو آهي ۽ ٿاڻو آهي، دل سان هدايو آهي. تنهن ڏور جي چٽن ان مان سچن سارن ٻن، ساميءَ جي شلوڪن کي اگر ٺهرايو، مگر ڪيائون ۽ داد ڏنو. ديوان ڪوڙايل جو ٿاڻو سنڌي ساهتيه ۾ پيو نه انهيءَ ڪري سنڌائين ياد هوندو جو هن صاحب جاکوڙ ڪري ٻن هزارن کان مٿي شلوڪ هڪ ڪها، چند چان ڪئي ۽ معيلى ۽ سمجهاڻي سميت ڇپايا. ديوان ڏيارام

ڪڍڻ ملڻ ائين غلوڪن جو سار ڏيندي سنڌي لغر کي نصيحت ۽  
ملاعت جي چوڻي ۽ ٿي رسايو. انهن صاحب، شري واڙو مل مولچند،  
سامي مان چوڻ ڪندي ٽڪر ٽڪر جو اڏڪ ڏنو ۽ غلوڪن جي  
وڻ واري ٽرلڊ ڪئي. هڪ ٻوڙي (شري شالبي شاهي) سامي ۽  
جي غلوڪن کي الڳڙي جامو ٻارايو پر اهو ٻيڙوڪ مون اڃا ٻيڙو  
نه آهي. هڪ ٻوڙي (ڪلياڻ آڏواڻي) محنت ڪري سامي تي  
چڏا ٻيڙوڪ وڃي جنهن جي ٻيڙي مان سامي ۽ اهه اڪير تي جاڳي  
۽ سامي ۽ جي غلوڪن اهه انساڻ. هينئر وري هڪ سنڌي ۽ جي  
اسان پيداڙ مهر شاهه ٻوڙي سامي ۽ جي هر لڳواسي سامي جي  
غلوڪن جو اولهو اڀاس ڪري ٿو ۽ ان چڏا ڪيا آهن. سڀني  
چاڀا ۽ دستخط ٻيڙي. هڪ غڙ چاڀو ٻڌرو ڪير آهي، جنهن ۾ سو  
نه نه ديوان ڪڙڙ مل جي چاڀي کان ۱۴۰۰ غلوڪ وڌيڪ درج لڌل  
آهن. ٻوڙي ٻوڙي هوندي ٽاڪراڻي نه ڊڳر محنت ڪري سامي ۽  
جا سڀ غلوڪ هٿ ڪيا آهن پر اهو نه ڏيکارايو آهي نه ڪهڙا ڪهڙا  
غلوڪ سامي صاحب چواڻي ۽ جي چوڻ ۾ لکيا ۽ ڪهڙا ٻري ۽ جي زماني  
۾ حڏن هينئر ايلڙ ٻيڙو هو ۽ ٻوڙو. ساڳئي وٽ تي غلوڪ اٺاڻ هٿ  
ڏيکاريل آهن ۽ ٻيا ٻيا جي سري هٿ نه ٻيڙي چاڀي نه چواڻي ۽  
جي اٺاڻ غلوڪن ۽ ٻري ۽ جي ٻيا غلوڪن ۾ پڙهي ڪي مڙون  
ٿي نه لڌل آهن. ٻوڙي ٽاڪراڻي نه ڊڳر محنت ۽ سڄاڻي ڏني آهي  
۽ غلوڪن جو صحيح اچار ٻڌرو ڪيو آهي پر هڪ عالمي ٻوڙي  
لکي سنڌي ۾ اڀارون ٻوڙي وڌاڻا ۽ ٻوڙي چوڻ ڪار ٻوڙي  
ٻولي ۾ ڪيو آهي، جنهن جي ٻيڙي مان ڪو سنڌي سڄاڻي  
سگهندو نه ٻوڙي سڄاڻي جا ٿيندي آهي ۽ ٻوڙي وڌاڻا ۽  
ٻوڙي جا ٿي ٻڌل آهن. ٻوڙي ٽاڪراڻي ٻوڙي ٻوڙي  
ٻوڙي جيڪي لکيو آهي، انهن مان سندس اڀاس جي سڄاڻي  
ٿي ٻري. اٺي سڙي صاحب جي وٽ وٺي سامي ۽ جي وٽ  
سڄاڻي ٿي انهن تي جو ٻوڙي صاحب ٻوڙي ٻوڙي لکيا آهن ان  
مان غلوڪن جا ٻيڙي ڪيو ٻوڙي ٻوڙي ٻوڙي ٻوڙي.

ساميءَ جي شلوڪن جي ٻولي ۽ بيهڪ نرالي آهي. ڪيترن  
 ڪهڙن، خاص ڪري پيشن ۽ پڳتن، سنڌي ٻوليءَ ۾ شلوڪ ڇڏيا  
 آهن، جن ۾ ويدانت ۽ تصوف جا مسئلا آيل آهن ۽ ڪي پيمت ۽  
 شلوڪ نه بيهه ساميءَ جي شلوڪن جهڙا پيا لڳن. مايا ۽ مقيا،  
 سست ۽ آسست، جهڪ ۽ اوديا، جيو ۽ بروه، آتما ۽ پرمانما، من ۽ ٻڌي...  
 اهي شبد آهن ٿا ٿين ڪن ۾ اچن، جهڙڪ ڪو ٻال آهي جو ڪوبه  
 ٻار پڳر اچائي ۽ جهتي سگهي ٿو. ليڪن ڪوبه سمجهڙ ماڻهو چالي  
 ويندو نه هي ٻيا شلوڪ هٿرادو آهن، نقل آهن، ملعي جا آهن. ✓  
 ساميءَ ۽ ملتن جي وچ ۾ هونءَ نه زمين آسمان جو فرق آهي. سامي  
 ۾ نورست آهي ۽ پاڻ مارڻ، ملتن ۾ آهي خودي ۽ وڙه جو مادو...  
 پر ان ڳالهه ۾ هڪجهڙا آهن. هڪ نه ملتن ۾ يون هو پنهنجي دڙو  
 جو نه سامي نه يون آهي سست ڪويءَ سامي ڪالهه پيو زمانو شروع  
 ٿي ويو. پيو نه والي پهي جي خالدار آهي، جنهنڪي انگريزيءَ ۾  
 ”گرلڊ سٽائيل“ چيو اٿس. ٻيا ڪوي ڪجهه به ڪن پر الهيءَ  
 شان يا بلندي واري سٽائيل تي لقا رسن. ملتن جا لفظ صفون ٻڌي  
 مارچ ڪري رهيا آهن، ساميءَ جا شبد به جهڙڪ قواعد ڪري رهيا  
 آهن، هڪ هڪ کي پنهنجو شان آهي، سڀني کي گڏي پنهنجو پيو ڪو  
 آهي. شاهه جا پيمت آيون آهن، الهام آهن، ساميءَ جي شلوڪن  
 جي اها دعوت ٿي ٿئي سگهي ڇاڪاڻ ساميءَ ۾ نه آهن سورما،  
 نه سورميون، نه ٺرڪ، نه سرڪ، نه هرو، دنيا، نه هي دنيا، اٽل لفظ  
 اندر ۾ جهلي. ساميءَ جي شلوڪن ۾، سچل جي پيمتن ۽ ڪائن  
 جي مسمي نه آهي، ڪفش نه آهي، پنهنجي نه آهي، پر سچل ۾  
 جي لهر آهي نه ساميءَ ۾ وري لهر آهي. شاهه ۾ لهر نه آهي نه  
 لهر نه آهي. ساميءَ جي ڪوٽا ۾ شاعرن جي دلڪين مزاجي جي  
 جهلڪ به ڪانهي. جنهن وقت خيال ٿو ڪجي ته سامي رهاڪو هو  
 سنڌ جي انهيءَ زماني جي شوقين شهر (شڪارپور) جو ۽ هر هر  
 ايندڙ ويندڙ هو انهيءَ زماني جي مشهور ڪپڙي جي منڍيءَ ۽  
 سڪن جي لخت گاه (ايرنر) جو نه لهرس ٿو لڳي نه ڪهڙي نه



۽ ڪهاڻين، انهن ۽ ڇالو ٽٻيهن ۽ استعارن سان پڙهندڙ جو من  
 موئين ٿا، ڪافي وقت ڪي ٿورا اشارا ڪي ٿورا ٽٻيهن آهن—  
 اوڙي ۽ ٽالنگ، ڪنول گل، اٺل ٻڪي، سهڻي منجهه راجا، دسراڻ  
 دڙا، موهن جي دڙي، ڇڪور ۽ چنڊ، سهاڳو ۽ گهوٽ، سنگرو،  
 ۽ سرڪي..... پر انهن وسيلي هڪ دلڪش ڪوٺا وڃي سگهيو  
 آهي جا هزارن شلوڪن ٿاڻين وڃي ٿي پهچي. سامي جا شلوڪ نه  
 مٿس آهن نه جهڙا، نه شرولي نه سمرلي، سامي جي شلوڪن ۾ نه  
 آهي واد نه وڙاد، نه شڪاڻون نه سڪاڻپ، نه واعدو نه وڙو.  
 سامي جي شلوڪن ۾ اسانجي زماني جو به وس ڪونهي، نه وڳيان  
 آهي نه بخت، نه ڪلا نه ڪارون. پر سنڌي جيئن وقت هي شلوڪ  
 بالڪل قبول آهن ۽ پنڊتن وقت به پسند آهن. انهيءَ مان ظاهر آهي  
 نه هي شلوڪ هڪ اوچ ڪوٺيءَ جي شاعر جي ڇڏا آهن. ✓

\* \* \* \*

✓ سامي جي شلوڪن جو روپ بالڪل سادو آهي، پر اندر مٽيا  
 اٿن. سامي جا شبد سولا پر مٺو آهن. سامي جيئن جو شاعر آهي پر  
 وڏرائن ۽ اميرن کي ٻهائين لو ٿئي ۽ سندن ڪن مهت لو ڪري.  
 سنڌي شاعر اڪثري اوچي ڳانڍ ٿا هلن پر ساميءَ لاءِ ”غريبي ڳارار  
 اتئي موچاري ميهڙو چوي“. سامي جي غريبي ۽ لرڙس، حلر ۽ نرم  
 انهيءَ ڪري نه آهن جو هو پيڪس آهي يا بڊل، بيوس يا  
 دلگير، دکايل آهي يا ليار، بلڪ انهيءَ ڪري جو لوڪهاڻي  
 جي زماني کان گهڻو اڳي هو سڄي لوڪهاڻي جو ڦاٽل هو. سامي  
 دنيا جا ٻاهران نه چيري اندرين راز کي پڙوري انيڙ ڪيو نه  
 برهم بيان ٻيو ڪجهه نه آهي. هي جڳت مٽيا آهي، مالا جي ڀرم  
 ڪري ٿي ”مان ۽ تون“ جو پيد اسانکي سڃاڻي رهيو آهي ۽ بهالي  
 جي پنڊتن ۾ جڪڙ جي اسين ٺڪي ٿي رهيا آهيون. جنهن وقت  
 اليو ٿيوسين نه اسانجو روپ، اسانجو اصل، نه اندرون آهن نه جبر،  
 نه دماغ نه دل، پر ڪجهه ٻيو آهي، ۽ جنهن لاءِ اسين ٻاهران وسڻ





ستڱرو ٻرسن لي ڪر يا ڪري اڏهن اهو درشن ٿئي ۽ جنم جنم  
جو نسل ڪوٽ ٿري. ✓

اسانجي هوندي هوندي وڃيائين حيرت جهڙيون کوجنائون  
ڪيون آهن، پر سڀ کان حيرت جهڙي کوجنا اها آهي ته سرشتيءَ  
۾ خالي هڪ ئي وسو آهي ۽ ٻيو نه ڄڻ ۽ ڇهين ۾ اڌ دريون فرق  
ڪونهي، فقط آڪار جو پور آهي. اڳي وڃيائي ڇو لڌا هئا ته سرشتي  
اهل آهي ڪن ٿيون هي، ڪن ڇڙون هي، اڳي سون ۽ مٽي  
جي لٽو يا جزي کي علاحدو سمجهندا هئا. پر هينئر وڃيائين ڪي  
سڌ آهي ته پٿر ۾، ڪوئلي ۾، سون ۾ ۽ ڪاٺ ۾... ڪو به فرق  
ڪونهي. ”ڇيتيءَ ۽ ڪنڊر ۾ سر ڏسڻ پڳوان.“ الدين ٿو جي لفظ  
ڪري سڀ ڇڙون هڪ آهن، هڪ ئي شيءِ جو روپ يا هڪ ئي  
جوت جو پرڪاش آهن. اها انوکي وسو هڪ ٽالڪا واپڳيان ٻئي  
ٺهي، جڏهن ٺاڄ جو لٽر هن پاسي ٿئي ته سون جو اظهار ٿئي، هن  
پاسي ٿئي ته ڪاٺ ڏسڻ ۾ اچي..... ڪي وڏا وڃيائي پڇڻ لڳا  
آهن ته سنڀار جون ڇڙون ڪنهن حسابدان جي مٿر مان اڪيل  
آهن ڇا، يا ڪنهن ٺاڇوءَ جو ٺاڄ آهن ڇا؟ سامي کان پڇڻ ته هو  
هنڪي اڏائي ته هي اڄ هوندي بازي آهي بازگر جي. انهيءَ  
ڳالهه ۾ وڃيائي سامي کي جيڪر ها ڪن، پر جڏهن سامي وري  
ڇوڀن ته اهو بازگر ڪر نومون کان پري نه آهي، هينئر لڪالو  
اسان ۾ ئي آهي، اسانکي پور آهي ته هو اسان کان دور آهي، نه  
جيڪر اها ڳالهه ڪڏهن به قبولين. سندن کوجنائون الهيءَ حد  
ٿاين نه پهتيون آهن. پر وڏو ڀرم ته ڄڻ هڪ ڇهين ٻيو هاڻي لهي  
وڃي آهي. آئنسٽائن جي جدول ڄڻ-ڇهين پيد جو عالمو ڪري  
ڇڏيو، ۽ ساڳئي وقت اٽمڪ ۾ گولي جو ٻيو وجهي سڄي آدم  
ذات کي هراس ۾ وجهي ڇڏيو آهي. ڪر وقت ايندو جو وڃيائي  
نچرو ڪري ثابت ڪري ڏيکاريندا ته اهو ڄڻ-ڇهين سڀ آتما  
۾ ئي آهي، آتما جو ئي ڪرشمو آهي، ۽ جيڪي پارٽي سسڪري

۾ منڊ کان چيل آهي، 'تو منجه ٺهندڙ آهي رام' ويساس ۽  
 ساڀرڻن واکو ڪري چو آهي سڀ ڪنهن ڏيس ۾  
 (The Kingdom of God is within you) — (اهڙو جي راجڌاني تو  
 ۾ آهي) ٻاهر نه آهي، سو رڳائي پنهنجي حساب ۽ پنهنجن اڇرين  
 سان ثابت ڪري ڏيکاريندا.

ديوان ڏيارام گدومل، پرونيسر جملل پرسرام، پرونيسر ڪلپان  
 آڏواڻي، ۽ پرونيسر ٺاڪراڻي جي سمجهاڻي کانپوءِ مون لاءِ سامي  
 جي شلڪن جي ابتڙ ڪوڻ اڃائي ٺهندي ۽ سار ڏيڻ يا ارم ڪوڻ  
 بي معنيٰ ٿيندو. منهنجي ڪوشش هن چند صحن ۾ هيءَ ٿي رهي  
 آهي ته اسانجا سنڌي ٻاڳر ۽ پيٽرون ساميءَ جو پرڏو ڦٽو ڪن ۽  
 سڃاڻن ته هو هڪ مهاڳاڻي دڙو جو پوٽو ملڪت — شاعر هن،  
 ۽ نورو غرض ڪن ته انهنجي رڳيان ۽ اوزارن ۽ سکيا ۽ جوڙجڪ  
 جي زماني کان اڳ هڪ سنڌي ساڀرڻ ۽ ويساسيءَ صرف ڪورڊ  
 جي ڳاٽ، ڪهڙا ۽ ويدانت جي اڀاس سان ڪنهن آلم ڳيان ٻالو  
 ۽ آلهيءَ جو رس سنڌي لوڪن کي ڇڪايو.

.

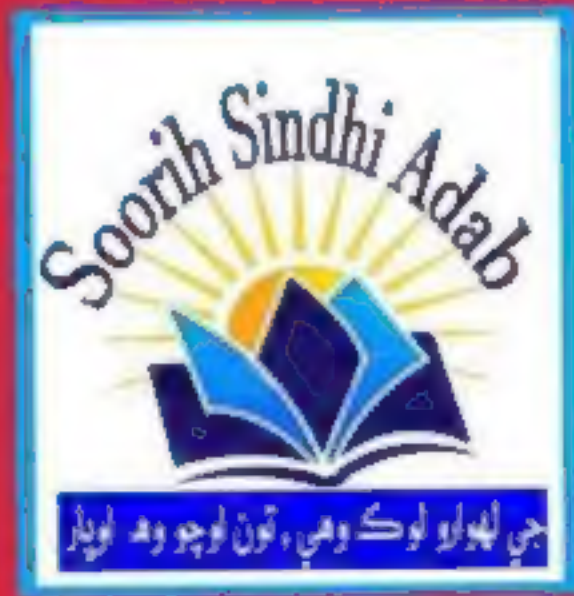
۲۵ مئي ۱۹۵۵ع

لال سنگھ اجواڻي





## سوره سنڌي ادب



صاحب خان سوره ميرائي

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488